

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ขวัญข้าว ขวัญแผ่นดิน นาข้าวทดลองในสวนจิตรลดา. ศิลปวัฒนธรรม ๑๘ (ธันวาคม ๒๕๓๙): ๑๐๖.
- คึกฤทธิ์ พันธุ์วิไล. บทสุขวิญจากอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๗.
- สุนทรสุดมปรีชา (จาบพิน). วันเพ็ญเดือนสิบสอง น้ำนองเต็มตลิ่ง ไทยลอยกระทง เขมรไหว้พระจันทร์. แปลโดย ศานติ ภัคดีคำ. ศิลปวัฒนธรรม ๒๒ (พฤศจิกายน ๒๕๔๓): ๗๓.
- จังหวัดฉะเชิงเทรา. ฝ่ายข้อมูลและติดตามประเมินผล, สำนักงาน. บรรยายสรุปจังหวัดฉะเชิงเทรา. [นำเสนอคณะกรรมการ วปอ. รุ่นที่ ๔๓ และ ปรอ. รุ่นที่ ๑๓]. ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๓. (อัดสำเนา)
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. ประชุมเชิญขวัญ คือ คำกลอนสำหรับว่า เวลาทำขวัญในงานต่าง ๆ ที่เป็นประเพณีไทย. พิมพ์ครั้งแรก. พระนคร: โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๖๑.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. สาส์นสมเด็จพระเจ้า ๖. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๕.
- ถนอม อานามวัฒน์ และคนอื่น ๆ. ประวัติศาสตร์ไทยยุคก่อนประวัติศาสตร์ไทยถึงสิ้นอยุธยา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: อมรรการพิมพ์, ๒๕๒๘.
- ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๔ เล่ม ๒. พิมพ์ครั้งแรก. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๔.
- นฤมล เรือธงซี. คำเรียกขวัญลูกแก้ว การศึกษาด้านรูปแบบและเนื้อหา. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่, ๒๕๓๒.
- บังอร ปิยะพันธุ์. ลาวในกรุงรัตนโกสินทร์. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำรา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ๒๕๔๑.
- ประคอง นิมมานเหมินท์. ขวัญและคำเรียกขวัญ. ใน ประคอง นิมมานเหมินท์ และทรงศักดิ์ ปรองค์วัฒนากุล (บรรณาธิการ), ลานนาไทยคดี. หน้า ๑๐๘-๑๑๑. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ ศูนย์หนังสือเชียงใหม่, ๒๕๒๑.

ประชุมพงศาวดาร เล่ม ๔๒ จดหมายเหตุเกี่ยวกับเขมรและญวนในรัชกาลที่ ๓ ตอนที่ ๑ (ต่อ) และ
ตอนที่ ๒. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๒๑.

ประวัติมหาดไทยส่วนภูมิภาค จังหวัดฉะเชิงเทรา. ฉะเชิงเทรา: องค์การบริหารส่วนจังหวัด
ฉะเชิงเทรา, ๒๕๑๘.

ปราณี วงษ์เทศ, นิทานชาดกกับโลกทัศน์ของลาวพวน. ใน วรรณิ วิบูลย์สวัสดิ์ แอนเดอร์สัน
(บรรณาธิการ), พื้นถิ่นพื้นฐาน: มติใหม่ของคติชนวิทยาและวิถีชีวิตสามัญของ "พื้นบ้าน
พื้นเมือง". หน้า ๑๓๔. กรุงเทพมหานคร: ศิลปวัฒนธรรม, ๒๕๓๑.

ปรีชา พิณทอง. สารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ. พิมพ์ครั้งแรก. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์
ศิริธรรม, ๒๕๓๒.

พยุภร ไตรรัตน์สิงห์กุล. ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการถ่ายทอดเหตุการณ์พื้นบ้าน เครื่องจักสาน
บ้านหนองปาดอง อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา: การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาสาธิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

พระมหาปรีชา ปริญญาในประเพณีโบราณไทยอีสาน พิมพ์ครั้งที่ ๖. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์ศิริธรรม,
๒๕๓๐.

พระอริยานุวัตร เขมเจรีเถระ. คติความเชื่อของชาวอีสาน. ใน เพ็ญศรี ดูก และคนอื่น ๆ, วัฒนธรรม
พื้นบ้าน: คติความเชื่อ. หน้า ๒๖. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๓๖.

เพ็ญศรี ดูก และนารี สาริกภูติ. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาวลาวเวียงและลาวพวน ในอำเภอ
พนมสารคามและอำเภอสนมชัยเขต ฉะเชิงเทรา. กรุงเทพมหานคร: โครงการไทยศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙.

ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์. วรรณกรรมไทพวน: ความสัมพันธ์กับสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. พิมพ์ครั้งที่ ๕.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๘.

ราชพงศาวดารกรุงกัมพูชา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, ๒๕๑๓.

ศิลปากร, กรม. พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม ๒. พิมพ์ครั้งที่ ๙.
กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร, ๒๕๔๒.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. นาค ในประวัติศาสตร์อุษาคเนย์. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มติชน, ๒๕๔๓.

- สุนทร ปุณฺณทก. ต้นไม้กับความเชื่อ. ใน เพ็ญศรี ดุ๊กและคนอื่น ๆ, วัฒนธรรมพื้นบ้าน: คติความเชื่อ, หน้า ๖๔๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๖.
- เสฐียรโกเศศ. ขวัญและประเพณีการทำขวัญ. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, ๒๕๐๖.
- เสฐียรโกเศศ. ประเพณีเกี่ยวกับการแต่งงาน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๓๙.
- เสฐียรโกเศศ. ประเพณีเนื่องในการเกิด. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม, ๒๕๓๙.
- อนุমানราชธน, พระยา. เทพนิยายสงเคราะห์เรื่องเมขลา-รามสูร และพระคเณศ พระนคร: โรงพิมพ์พระจันทร์, ๒๔๘๒.
- อมรา พงศาพิชญ์. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (กระบวนทัศน์และบทบาทในประชาสังคม). พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- อัจฉรา ภาณุรัตน์, เครือ อจิต ศรีบุญนาถ และวิลาสินี ศรีนุเคราะห์-แซนการ์: ประเพณีแต่งงานพื้นเมืองเขมรอีสานใต้. สุรินทร์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูสุรินทร์, ๒๕๓๗.
- อำเภอพนมสารคาม. บรรยายสรุปอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา. ๓๑ ธันวาคม ๒๕๔๓. (อัดสำเนา)

ภาษาอังกฤษ

- B.J.Terwiel. The Tai of Assam and ancient Tai ritual volume 1: Life-cycle ceremonies. Gaya: The Centre for South East Asian Review Office, 1980.
- Ruth-Inge-Heinze. Tham Khwan: How to Contain the Essence of Life. Kent Ridge: Singapore University Press, 1982.
- Vallibhotama Srisakra. Ban Muang Khao: The village and the Wat. Master's thesis, Anthropology, University of Western Australia, 1971.

สัมภาษณ์

คนไทย

- นายจวน อรุณโรจน์ (หมอขวัญ). อายุ ๘๐ ปี บ้านเลขที่ ๑ หมู่ ๑๑ บ้านต้นตาล ต.หนองยาว อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นางเจียน สมอทอง. อายุ ๔๖ ปี บ้านเลขที่ ๒๒๒ หมู่ ๒ บ้านธารพุด ต.บ้านช่อง อ.พนมสารคาม
จ.ฉะเชิงเทรา

นางตุ้ม นิลศิริ. อายุ ๙๐ ปี บ้านเลขที่ ๒๒๒ หมู่ ๒ บ้านธารพุด ต.บ้านช่อง อ.พนมสารคาม
จ.ฉะเชิงเทรา

นางทับ อรุณโรจน์. อายุ ๗๖ ปี บ้านเลขที่ ๑ หมู่ ๑๑ บ้านต้นตาล ต.หนองยาว อ.พนมสารคาม
จ.ฉะเชิงเทรา

นายผัน วงศ์บุญเพ็ง (หมอขวัญ). อายุ ๘๐ ปี บ้านเลขที่ ๖๘ หมู่ ๙ บ้านต้นตาล ต.หนองยาว
อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นายวันทา มาปรีดา (หมอขวัญ). อายุ ๖๗ ปี บ้านเลขที่ ๙๑ หมู่ ๑๑ บ้านต้นตาล ต.หนองยาว
อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นางวิไล ธารอุดม (หมอขวัญ). อายุ ๖๓ ปี บ้านเลขที่ ๔๗ หมู่ ๕ บ้านแล้ง ต.หนองยาว
อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นางสวิง เติมทอง. อายุ ๘๘ ปี บ้านเลขที่ ๒๒๒ หมู่ ๒ บ้านธารพุด ต.บ้านช่อง อ.พนมสารคาม
จ.ฉะเชิงเทรา

นายสุดใจ วงษ์ปุ่น (หมอขวัญ). อายุ ๔๑ ปี บ้านเลขที่ ๙๗ หมู่ ๓ บ้านแหลมไผ่ศรี ต.หนองยาว
อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นายสุวรรณ ปิ่นแก้ว (หมอขวัญ). อายุ ๘๑ ปี บ้านเลขที่ ๙๙ หมู่ ๓ บ้านแหลมไผ่ศรี ต.หนองยาว
อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

คนไทยพวน

นางทองดี วิลานันท์. อายุ ๘๐ ปี บ้านเลขที่ ๑๘ หมู่ ๔ บ้านโพธิ์ใหญ่ ต.เมืองเก่า อ.พนมสารคาม
จ.ฉะเชิงเทรา

นายทองดี ไสถานนท์. อายุ ๘๔ ปี บ้านเลขที่ ๔๗ หมู่ ๕ บ้านแล้ง ต.หนองยาว อ.พนมสารคาม
จ.ฉะเชิงเทรา

นางบุญไทย โอตัน. อายุ ๗๓ ปี บ้านเลขที่ ๒๕ หมู่ ๔ บ้านกองขวา ต.เมืองเก่า อ.พนมสารคาม
จ.ฉะเชิงเทรา

นางบุญมา ไสถานนท์. อายุ ๘๓ ปี บ้านเลขที่ ๔๗ หมู่ ๕ บ้านแล้ง ต.หนองยาว อ.พนมสารคาม
จ.ฉะเชิงเทรา

นายบุญรอด อุ่นหะวงศ์ (หมอพร). อายุ ๗๘ ปี บ้านเลขที่ ๗๘ หมู่ ๒ บ้านหนองป่าตอง
ต.หนองยาว อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นายบุญอยู่ วิยะบุญ (หมอพร). อายุ ๖๖ ปี บ้านเลขที่ ๑๒๗ หมู่ ๒ บ้านเลื้อ ต.เมืองเก่า
อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นายพร้อม ไหมสุวรรณ์ (หมอพร). อายุ ๖๘ ปี บ้านเลขที่ ๑๓/๑ หมู่ ๒ บ้านเลื้อ ต.เมืองเก่า

อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

พระครูอาทรสันติคุณ. อายุ ๗๘ ปี เจ้าอาวาสวัดนาเหล่าบก บ้านนาเหล่าบก ต.หนองยาว

อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นายพุ่ม โสธานนท์ (หมอพร). อายุ ๖๕ ปี บ้านเลขที่ ๑๑๐/๑ หมู่ ๒ บ้านนาเหล่าน้ำ ต.เมืองเก่า

อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นายละมุล อำพระวา (หมอพร). อายุ ๗๐ ปี บ้านเลขที่ ๒๕๖ หมู่ ๖ บ้านหนองแสง ต.เขาหินซ้อน

อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นางลา โอตัน. อายุ ๙๒ ปี บ้านเลขที่ ๒๕ หมู่ ๔ บ้านกองขวา ต.เมืองเก่า อ.พนมสารคาม

จ.ฉะเชิงเทรา

นายสงวน กิยาหัตต์ (หมอพร). อายุ ๗๙ ปี บ้านเลขที่ ๔๕ หมู่ ๒ บ้านเมืองกาย ต.พนมสารคาม

อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นางสังวาลย์ ทิพวัน. อายุ ๖๗ ปี บ้านเลขที่ ๗๗ หมู่ ๔ บ้านกองขวา ต.เมืองเก่า อ.พนมสารคาม

จ.ฉะเชิงเทรา

นายสุนทร ยะอนันต์ (หมอพร). อายุ ๖๔ ปี บ้านเลขที่ ๑๐๕ หมู่ ๖ บ้านนาเหล่าบก ต.หนองยาว

อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นายสุวรรณ เหนียงทอง (หมอพร). อายุ ๗๙ ปี บ้านเลขที่ ๑๑๔ หมู่ ๒ บ้านหนองป่าตอง

ต.หนองยาว อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นายสุวัฒน์ เรืองเกษตร. อายุ ๕๕ ปี ผู้ใหญ่บ้าน บ้านเลขที่ ๑๑/๑ หมู่ ๒ บ้านเมืองกาย

ต.พนมสารคาม อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นางหนู เจริญยิ่ง. อายุ ๘๔ ปี บ้านเลขที่ ๒ หมู่ ๔ บ้านโพธิ์ใหญ่ ต.เมืองเก่า อ.พนมสารคาม

จ.ฉะเชิงเทรา

คนไทยเขมร

นางกาญจนา พงษ์เจริญ (หมอขวัญ). อายุ ๖๓ ปี บ้านเลขที่ ๓๓๙ หมู่ ๑ บ้านบึงตาจันทร์

ต.เขาหินซ้อน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นายชัน วงษ์กำภู (หมอขวัญ). อายุ ๗๐ ปี บ้านเลขที่ ๒๐ หมู่ ๖ บ้านหน้าวัดเหนือ ต.ดงน้อย

อ.ราชสาส์น จ.ฉะเชิงเทรา

นายจ้อย วิเศษกุล (หมอขวัญ). อายุ ๗๓ ปี บ้านเลขที่ ๗๑ หมู่ ๕ บ้านหน้าวัดใต้ ต.ดงน้อย

อ.ราชสาส์น จ.ฉะเชิงเทรา

นางเงิน วงษ์กำภู. อายุ ๖๘ ปี บ้านเลขที่ ๒๐ หมู่ ๖ บ้านหน้าวัดเหนือ ต.ดงน้อย อ.ราชสาส์น

จ.ฉะเชิงเทรา

นายฉลวย วิเศษกุล (หมอขวัญ). อายุ ๗๑ ปี บ้านเลขที่ ๑๕ หมู่ ๕ บ้านหน้าวัดใต้ ต.ดงน้อย
อ.ราชสาส์น จ.ฉะเชิงเทรา

นางช่อ สวดสวัสดิ์. อายุ ๗๖ ปี บ้านเลขที่ ๑๒ หมู่ ๑๖ บ้านหนองโบสถ์ใหญ่ ต.ดงน้อย อ.ราชสาส์น
จ.ฉะเชิงเทรา

นายชื่น นพพวง (หมอขวัญ). อายุ ๖๗ ปี บ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ ๑ บ้านตลาดดงน้อย ต.ดงน้อย
อ.ราชสาส์น จ.ฉะเชิงเทรา

นายทองพูน สารกุล (หมอขวัญ). อายุ ๗๗ ปี บ้านเลขที่ ๕๘ หมู่ ๑๐ บ้านต้นนา ต.หนองยาว
อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นางบัวรา หงษ์ซุ่น (หมอขวัญ). อายุ ๖๓ ปี บ้านเลขที่ ๖๔ หมู่ ๑๐ บ้านต้นนา ต.หนองยาว
อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นายบัวหลวง หงษ์ซุ่น (หมอขวัญ). อายุ ๖๕ ปี บ้านเลขที่ ๖๔ หมู่ ๑๐ บ้านต้นนา ต.หนองยาว
อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นายบุญโถม พงษ์เจริญ (หมอขวัญ). อายุ ๗๘ ปี บ้านเลขที่ ๓๓๙ หมู่ ๑ บ้านบึงตาจันทร์
ต.เขาหินซ้อน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นายประหยัด จาบกุล (หมอขวัญ). อายุ ๖๖ ปี บ้านเลขที่ ๑๒๑ หมู่ ๑๓ บ้านต้นกันเกรา ต.ดงน้อย
อ.ราชสาส์น จ.ฉะเชิงเทรา

พระครูอุดมสารวิจิตร. อายุ ๗๕ ปี เจ้าอาวาสวัดหินดาษ และเจ้าคณะตำบลดงน้อย ต.ดงน้อย
อ.ราชสาส์น จ.ฉะเชิงเทรา.

นางพิกุล วงษา. อายุ ๖๘ ปี บ้านเลขที่ ๑๓๙ หมู่ ๑๖ บ้านหนองโบสถ์ใหญ่ ต.ดงน้อย อ.ราชสาส์น
จ.ฉะเชิงเทรา

นายลำไย เทียนวงศ์ (หมอขวัญ). อายุ ๖๙ ปี บ้านเลขที่ ๔๗ หมู่ ๑๐ บ้านต้นนา ต.หนองยาว
อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา

นายสนอง จาบกุล (หมอขวัญ). อายุ ๖๙ ปี บ้านเลขที่ ๒๕/๑ หมู่ ๑๓ บ้านต้นกันเกรา ต.ดงน้อย
อ.ราชสาส์น จ.ฉะเชิงเทรา

รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนโกมุท. อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

นายห่วย อัจรากุล (หมอขวัญ). อายุ ๗๓ ปี บ้านเลขที่ ๔๘/๒ หมู่ ๑๔ บ้านหินดาษ ต.ดงน้อย
อ.ราชสาส์น จ.ฉะเชิงเทรา

นายแหวน วิเศษกุล. อายุ ๗๘ ปี บ้านเลขที่ ๕๔ หมู่ ๑๔ บ้านหินดาษ ต.ดงน้อย อ.ราชสาส์น
จ.ฉะเชิงเทรา

ภาคผนวก ก.

บททำวิจัยของกลุ่มคนไทย

สำนวนมุขปาฐะ

บททำขวัญนาค (สำนวนที่ ๑)

วิทยากร นายผัน วงศ์บุญเพ็ง (หมอขวัญไทย)

นายบัวหลวง หงษ์ทูน (หมอขวัญไทยเขมร)

วันเสาร์ที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมิณา สักกาเรนะ พุทธัง อภิอนุชะยามิ

อิมิณา สักกาเรนะ ธัมมัง อภิอนุชะยามิ

อิมิณา สักกาเรนะ สังฆัง อภิอนุชะยามิ

อะระหัง สัมมา สัมพุทธโธ ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ

สุปฏิปันโน ภะคะวันโต สวากะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

พระรัตนตรัย เมตตัง สะเมตตา ภะทันตา

อะวิกขิตตะจิตตา ประจิตตัง ภะณันตุ

สัคเค กาเม จะรูเป คิริลิวะระตะเต จันตะลิกเข วิมานะ

ทีเป รัฏฐะ จะคามา ตะระวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละละละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

(นายผัน) ข้าพเจ้าขอเชิญเทพถ้วนทั่วจักรวาลี เขาเขินเนินคีรีไกรลาส จงประสาทแก่บรรดา
ญาติของพ่อนาค ที่ได้ล้มหายตายจากไปช้านาน จงนำข่าวสารการกุศล ที่พ่อนาคจะสละตนบวช
ในพระพุทธศาสนา จะทำการกุศลสิ่งอันใด ๆ ถึงร้อยแปดประการ ก็ยังไม่เท่ากับกุศลบวชลูกหลาน
ไว้ในพระพุทธศาสนา นี่แหละจึงได้นำเทศน์กัณฑ์มาตั้งแต่โบราณมาในกาลบัดนี้ ให้ลั่นส้องขึ้นสามที
แล้วให้ร้อง (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

นะโม นมัสการสมเด็จพระพุทธคุณอันเป็นหลักโลก หวังว่าจะขนส่งข้ามสัตว์ให้พ้นจาก
โลกสงสาร ดับชาติกัณฑ์ดารชามรณะทุกข์ และสุขไปด้วยธรรมบารมี ตัสสมิงคะเน ขณะนั้นยังมี

พระธรรมชั้นทั้งเจ็ดพระองค์ เชิญจงลงมาปาฏิหารย์ ทั้งวันเกิดก็มีได้เคลื่อนคลาด ทั้งปีและคืนวัน
ขึ้นและแรมขึ้นขึ้นมา จนถึงฤดูฟ้าและฝน และดินน้ำลมไฟธาตุทั้งสิ้น นี่แหละเป็นที่อาศัยของสัตว์ที่
เกิดมา หนึ่งคุณของพระมารดาสิบสองนะพื่อนาคเอ๋ย พ่อจึงต้องตรองเสียให้สิ้นสุด ถึงคุณของบิดา
นั้นมีเย็บเอ็ด ผสมเสร็จกันเข้าเป็นสามสิบสามทำนองในครองรัฐ ครั้นถึงวาระที่สุด ข้าพเจ้าจะ
ขอกล่าวถึงเรื่องราวของมนุษย์บริสุทธิ์ทั้งหญิงชาย พื่อนาคเอ๋ยนะ พ่อจงโน้มเศียรเข้าไปใน
พระพุทธศาสนาเกิดพระบรรพชา พ่อจงถวายพระภรรยาพ่อทั้งสองถวายต่างรูปเทียนทอง ดวง
พระทัยนัยเนตรของพ่อทั้งสองถวายต่างดวงพระรัศมี กายอินทรีย์ของพ่อจงสาธุการเกิดนะพ่อเอ๋ย
ธรรมดาสัตว์ที่เกิดมาในกองแห่งทุกข์ อุปมาเปรียบเหมือนชนจามรีชูปน้ำมันอันละเอียดอ่อนเป็น
ปริมาณโม อันบุคคลเรานี้ยากนัก ที่จะได้เห็นปรากฏอันแสงทมิฬพระรัตติสุคน พ้นผ่านถนนนะ
พื่อนาคเอ๋ย เมื่อพ่อจะมาปฏิสนธิในครรภ์ของพระมารดา เมื่อวันนั้นเที่ยงคืนกาละสับหลังสนิท
พระมารดาเจ้านี้ก็มาฝันอัศจรรย์จิตเป็นแม่นมั่น ถ้าเกิดมาเป็นหญิงแม่ได้ฝันว่าได้ใส่แหวนนิลจินดา
ถ้าเจ้าเกิดมาเป็นชาย แม่ได้ฝันว่าได้ใส่สายสร้อยห้อยพระงามโสมมานะ ตั้งแต่นั้นมาพระมารดาเจ้านี้ก็
ระดูขาดประหลาดจิต จึงค่อยมีมาตั้งขึ้นเป็นน้ำจาง ๆ เปรียบเสมือนดั่งน้ำล้างเนื้อ แล้วก็หายเหือด
แห้งเป็นก้อนแข็งมั่งตั้งตั้งหน้าผากก่อน จึงเห็นเหตุดวงพระเนตรทั้งสองข้างเป็นปุ่มหุ้มห่อประดุจ
หนึ่งว่าลูกไข่ แล้วก็แยกแตกกันไปเป็นปัญญาซาทั้งห้าแห่ง พระธรรมเจ้าจึงตกแต่งชิตนี้ว่ากันออก
ให้เห็นเป็นพระทุกขัง กิโถมะกังพังผืดหุ้มห่ออยู่บนอก ขณะนั่งพนมมือถือสายรก แล้วก็ผินหน้าเข้า
สู่กระดูกสันหลังของพระมารดา ตั้งแต่นั้นมาพระมารดาเจ้านี้ก็รู้ว่าตั้งครรภ์ จึงโอบอุ้มอุปถัมภ์
อุทรมิให้กระทบกระทั่ง จะยืนเดินนอนนั่งแม้อะค้อยระวังนะ พระมารดาเจ้านี้ก็ให้เกิดอาพาธ โรค
ประหลาดอยู่ในกายแม่นี้ ปวดหัวมัวตาและทำท่าไม่ดี แพ้ท้องอีกนิดหน่อย แพ้ท้องอีกนิด

อยากกินโน่นกินนี่ต่าง ๆ นานา อยากกินแต่ของหวาน ๆ อยากกินแต่ของเปรี้ยว ๆ อยาก
จะกินก๋วยเตี๋ยว อยากกินปลาร้า อยากกินแกงส้มต้มยำหัวปลา อยากกินกุ้งพล่าผัดพริกเม็ดแดง
เพราะว่าก่อนเลือดมันเกิดวิบัติ มันเป็นกรรมของสัตว์เข้ามาแทรกแซง ถ้ากินเผ็ดร้อนอย่างแรง ๆ
แม่บางทีก็แห้งลูกออกมา ต่อแต่นี้พื่อนาคบุญมากไม่น้อย คุณแม่ท่านคอยถนอมนั้กหนา ของเผ็ด
ของร้อน... (ไฟฟ้าดับ)

ให้เกิดอาพาธ โรคประหลาดอยู่ในกายแม่นี้ ปวดหัวมัวตาแล้วทำท่าไม่ดี แม่อยากกินโน่น
กินนี่ต่าง ๆ นานา อยากกินของหวาน ๆ อยากกินของเปรี้ยว ๆ อยากจะกินก๋วยเตี๋ยว อยากกิน
ปลาร้า อยากกินแกงส้มต้มยำหัวปลา แม่อยากจะกินกุ้งพล่าผัดพริกเม็ดแดง เพราะวาก่อนเลือด
มันเกิดวิบัติ มันเป็นกรรมของสัตว์เข้ามาแทรกแซง ถ้ากินเผ็ดร้อนอย่างแรง ๆ แม่บางทีก็แห้งลูก
ออกมา แต่พื่อนาคบุญมากไม่น้อย คุณแม่ท่านคอยถนอมนั้กหนา ของเผ็ดของร้อนแม้อ่อน
ลงมา กินแล้วกลัวว่าลูกจะวางวาย

เดี่ยว ๆ เอาตอนคลอดเถอะ ให้หมอเอาตอนคลอด เดี่ยวจะลำดับเดือนสักนิดหน่อยนะ เอาลำดับเดือนหน่อย แป็บเดียวนะสี่เดือน ขอแป็บเดียว

(นายหลวง) อยากกินของหวาน อยากกินของเปรี้ยว อยากกินกล้วยเดี่ยว อยากกินปลาร้า อยากกินของหวาน อยากกินของเปรี้ยว อยากกินข้าวเหนียวสังขยา อยากกินมังคุดละมุดพุทรา อยากกินน้อยหน้าลูกโต ๆ อยากกินส้มโอบางใหญ่ ๆ จะทำยังไงเงินก็ไม่มี ตอนแพ้ท้องมันต้องหาเงินซื้อของที่อยากชะด้วยลิละหนอ มันเป็นอย่างนั้นนะ

(นายผัน) ไม่กินแล้วมันก็จะหนอ คนท้องนะมันใจร้อนนะ

(นายหลวง) ถึงว่าจะหิวจะอยากยังไงก็สบายอยู่แล้ว ก็ซื้อหาได้

(นายผัน) อยากกินละมุดพุทรา อยากกินน้อยหน้าลูกเงาะท่าเกวียน อยากกินกลางสาดก็ ตามตลาดให้มันเตียน อยากกินทุเรียนฉาบน้ำตาล สงสารฤแต่แม่ที่แกแพ้ท้อง อยากกินแต่ของ เครื่องเปรี้ยวหวาน ๆ อยากกินข้าวเหนียวสังขยา อยากกินแต้ววันเม็ดขนุนจริงหนา อยากกินอาหาร ทองหยิบฝอยทอง คนทำถ่มนัยากมันไม่ค่อยจะอยาก ที่อยากมาก ๆ ก็คือคนแพ้ท้อง อยากกิน อะไรที่เย็บสายตามอง ก็แหวกหาของที่อยากจะกิน ถ้ามันว่าหามาได้ว่าดังที่คาด แม็ก็นั่งลงกิน เสียจนอิม อยากกินอะไรถ้ามันไม่ได้กิน มันให้แสนสุดสิ้นที่จะน้อยใจนะเออ จะลำดับเดือน สักนิด ลำดับเดือนสักหน่อย เானะ กลัวเขาจะรำคาญ แป็บเดียวละ แป็บเดียวสี่เดือนเลย

(นายหลวง) อันนี้ฉันนะมันก็ไม่ค่อยรู้หรอก ถ้าต้องถามผู้ที่เคยนะว่าท่านอยากอะไรบ้าง หรือเปล่า

(นายผัน) คิดว่าอยากเหมือนกันละมังนะ คนที่แพ้ท้อง เดี่ยวแป็บเดียวสี่เดือนนะ

พอได้สี่เดือนแล้วดูเหมือนว่านาน แม่คอยนับวันไม่เคยจะเว้น เกิดมาเป็นหวัดแทบจะ ลำบากยากเย็นทุกชั่วโมงยาม พอเดือนที่ห้าเข้ามาใหม่ ๆ ดูท้องก็ใหญ่ใคร ๆ ก็ทักถามว่าจะคลอด เมื่อไร ถามไถ่ไปตามที่รู้จักนามนั้นก็ถามทักทาย แต่พอคล้อยเคลื่อนเออ แต่พอคล้อยเคลื่อนเข้าเดือน ที่หก ว่าเด็กทารกจึงเริ่มเคลื่อนไหว ทั้งดิ้นทั้งดันทุกวันเรื่อยไป พอแม่ไม่สบายมาท้องไส้ระบม ลำบากไม่เคยบ่นแม่ทนลำบาก มาตกทุกซีได้ยากลำบากสาสม พ่ออนาคตจ๊ะ พ่ออนาคตจ๋า นะเออ นะเออ พ่ออนาคตจ๊ะ พ่ออนาคตจ๋า จงฟังเอาไว้หน่อย พ่ออย่าลยล่องลม จงฟังคำคมที่หมอจะ พรรณนา เจ็ดเดือนมาผ่านอาการพิกล เด็กเล็กดิ้นรจนจนเอือมระอา บางทีก็เป็นลมแม็กก็ล้มถลา มาวิ่งเวียนมีหน้าต้องไชยาประจำ ก็ต้องรักษาท้องแม่คอยป้องกัน กลัวบุตรในครรภ์ของแม็กจะ ช้ำ จะเดินฤกัตุนะเออ จะเดินฤกัตุอยู่เป็นประจำ มิให้ถลากลัวจะหกล้มลง แปดเดือนพ่ออนาคตเอ๊ย

มาผ่านอาการแปดเดือน พอได้แปดเดือนปวดเดือนใจตน ผู้หญิงทุกคนมันไม่ค่อยมันคง มันให้ล้างเล
เหหันและใจหวั่นพะวง กลัวจะปลิดปลงชีวิตวายปรมาณเอย

(นายหลวง) พอได้เก้าเดือนปวดเดือนบ่อย ๆ ปวดหน่วงท้องน้อย ปวดจวบปวดจีปวดทั่ว
ร่างกายปวดได้ปวดดี มันปวดทวีขึ้นมาทุกวัน แทบม้วยมรณเอยในตอนนี้ ปวดสุดปวดเต็มทีเจียว
นะภาคจำ ถ้าบุญไม่ช่วยคงมรณา ร่วมกับลูกยาอย่างแน่นอน ลมกัมมฆวาทกัพานพัต เส้นเอ็นที่รัด
กียอหย่อน ลมตีประดังกัในพระครรภ์สิ้นคลอน พอนาคก็ย่อนเอาหัวลง เหมือนใครจุดกระชาก
ทวาร แทบแหลกลาญเป็นผุยผง เจ็บปวดรวดร้าวทั่วทั้งองค์ แทบวายชีวงในคัพภา

เออ... เอ่อ... เอ้อ... เอย... แลนสงสารมารดาเป็นยิ่งนัก เมื่อตอนจะคลอดลูกก็ยกอด
สงสาร น้ำตาหลังไหลหล่อทรมาน เสียวสะท้านเจ็บในท้องร้องคร่ำครวญ ให้เจ็บหน่วงถ่วงเหนียว
เสียวท้องน้อย หน้าก็มอยคิ้วขมวดปวดบั้นปวน หลังของแม่แทบจะแยกแตกเรรวน นิ่งโหยหวน
ละห้อยละเหี่ยเปลี้ยกำล้ง ให้เจ็บหน่วงถ่วงเหนียวเสียวไ้อยไอย เร็วแรงโรยเหงือกก็โถมทั้งหน้า
หลัง ตัวของแม่แทบจะแยกกลางแตกพัง เหลือกำล้งแม่แล่นระแก้วตา เจ็บอื่นหมื่นแสนไม่มันเหมือน
เจ็บสะเทือนท้องนี้หนานิจจาเอย

(นายผัน) เออ... เอ้อ... เอ่อ... เอย... เปรียบเหมือนเรือล่มลงระหว่างกลางกระแด่ ชีวิต
ของแม่ลอยเลาะเกาะไม้ขอน เปรียบเหมือนเรือล่มลงระหว่างกลางทะเลพเนจร ทั้งสาครคลื่นลม
ระดมตี

(นายหลวง) เอย... ให้ปวดสิ้นระรัวทั่วสรรพางค์ ไม่มีใครมาหนุนหลังกันบ้างหรือจำ
หมอดำเอยอยู่ที่ไหนไม่เห็นมา พี่น้องทั่วหน้าช่วยฉันที ช่วยไปตามหมอมมา ๆ ไว ๆ เขาจะเรียกเอา
เท่าไรเอามาด่วนจี ถ้าหมอมมาเข้าไปฉันคงวายชีวี อัฐเงินผู้ใดเล่ามีช่วยไปตามหมอมมา พอเห็นนาง
เจ็บท้องร้องกรวนกระวาย จะไปตามหมอดำเอยกันที่ไหน จะทำยังไงกันหนอนี้ ที่จะได้แบกยกที่ไหน
เล่าไปตาม หมอยังยืนรื้ออกก็เพราะไม่มีค่ารถ จึงบอกกับญาติพี่น้องทั้งหมด เออ... เรื่องค่ารถจะไป
ตามหมอ ก็ไม่ไกลละนะ ก็หมอยู่ใกล้ ๆ บ้านแถวนี้ เออ... หมอมมาแล้ว

ฝ่ายหมอดำเอยแกมาถึงบ้าน แกก็รณรานลุกขึ้นไป จึงตรงไปหาแม่ทราวมวัย ว่าเป็นยังไงเล่า
ตอนนี้ แล้วแกเอามือเข้าไปคลำท้อง มันไม่มีมัวหมองและสับสน จึงนำมาบอกพี่น้องทุกคนจัด
เครื่องกำนล จะได้ทำน้มนตรีกันตอนนี้ ค่ากำนลกันนั้นหนาบรธาญาติเพียงยี่สิบบาท ค่ากำนล
หมอดำเอย จะทำน้มนตรึสะเดาะให้คลอดนะเอย ก็ทำน้มนตรึกันเรียบร้อยแล้ว ก็จะทำน้มนตรึ
คลอดแล้วนะ

พอมีค่ากำนลใส่พาน จึงนมัสการซึ่งคุณครู เท่าที่ได้เรียนรู้มาจากองค์ฤๅษี ฤๅษีนาอรอดฤๅษีนภาย ฤๅษีตาไฟฤๅษีตาวัจ จะขอเชิญกันให้ถ้วนทั่ว อีกทั้งพระภูมิและเจ้าที่ จึงเอานะโมขึ้นมาตั้ง สวดยะโตหัง ภาคะวา นะโมก็ผุดขึ้นออกมาเป็นพระคาถาชินสีห์ แล้วเอาน้ำมนต์พรมให้งามปลอดภัย แม่นางก็ คลอดทันที อุแว้ว ๆ ๆ ๆ เป็นผู้ชายเสียด้วย เสียงใหญ่เลย เออ... คลอดแล้วตอนนี้ พันภัยจากแม่ แล้ว ทีนี้ก็เป็นที่ของแม่ที่จะต้องเลี้ยงลูกอ่อน เป็นยังไงอะไรยังไง หมอผั้นจะว่าได้หรือเปล่า ถ้า ว่าไม่ได้งั้นก็ไปไม่รอดหรอก ก็ตัดไปเลย พอดอนี้ก็คลอดแล้วก็เป็นที่ของหมอเขาจะว่าต่อไป

(นายผั้น) คลอดมาแล้วนะ สามวันเลยนะ ได้สามวันเจ็ดวัน พระมารดาเจ้านี้ก็บดข้าวป้อน เจ้าหิวอันละคำ อาบน้ำให้เจ้าวันละสามหน แม่นี่อุตสาห์มีกฝนและปรนนิบัติ ครั้นแสงแดดหรือ ลมพัดแม่มาก็ไม่ให้ถูกต้อง ฝนจะตกฟ้าจะร้องแม่อุ้มกอดเจ้าไว้แต่ในอก เมื่อเจ้าจะนอนแม่อุ้มเจ้าใส่ เปล แม่จึงกล่อมว่าโละโละเหโละชะ ให้พ่อนิทราหลับนอนกลางวันนะ แม่เจ้านี้อุตสาห์ทนทุกข์ เวทนาอะไรไรน้อยนะพ่อนาคเอ๋ย พ่ออย่าได้หลงลืมคุณของพระบิดาและมารดา จนอายุชั้นซาของ พ่อนาคก็ได้ถึงวันนั้นนะ พ่อจง เอิหิ ตาตะ เจ้าพ่อนาคเอ๋ยนะ พ่อจงมาเป็นส่าภาหนา ช่วยกันส่ง พระบิดุรงค์และมาตุรงค์ให้ถึงฝั่ง มาเถิดนะพ่อร้อยชั่งของพระบิดาจงมาช่วย พ่อนี้ตกลำเภตราเสีย ให้ดิบดี พ่อเจ้าจะครบยี่สิบปีแล้วหนอนะพ่อ ต่อมาจงเอาสบงนั้นมาทำเป็นชั้นยาเคี้ยวชะโลมทา เอาจีวรนั้นมาทำเป็นสีทา จงเอาสังฆาฏินั้นมาทำเป็นดาตฟ้าและม่านกัน จงเอาอังสนั้นมาทำเป็น เหล็กพืด จงเอารัดอกนั้นมาทำเป็นเหล็กพืดไว้ให้แน่นหนา จงเอารัดประคดนั้นมาทำเป็นสายโซ่ ร้อยนะ จงเอาผ้ากราบนั้นมาทำเป็นธงห้อยงามโสภานะพ่อ จงเอาตาลปัตรที่หม่อถือป้องกันนั้น มาทำเป็นเสากระโดงยาว ย่ามในบาตรนั้นมาทำเป็นสายระโยงระยางกว้าง จงเอาเครื่องอัฐบริขาร นั้นมาทำเป็นสินค้า จะได้บรรทุกลำเภตราจะได้เจือจุน จงเอาพระบิดานั้นมาทำเป็นกลองส่ง ลำเนียง จงเอาพระมารดานั้นมาทำเป็นเรือลำเลียงคอยรับส่ง จะได้พาหมู่ญาติวงศ์นั้นโดยสารไป ยังเมืองดังกล่าวไปแล้วคือพระมหานครนฤพาน ครั้นได้เพลามหาฤกษ์ ครั้นได้พระมหาชัยฤกษ์ก็ให้ เริ่มให้ (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

จะบรรยายขยายเป็นกลอนเล่า โปรดฟังสุนทรแล้วจำให้แม่นยำ จะกล่าวถึงปลายหนอเตือนใจ พ่อนาค เพื่อนทุกข์เพื่อนยากนั่นคือพ่อแม่ เพื่อนเป็นเพื่อนตายหนอใครดูแล พันภัยจากพ่อแม่คนอื่น ไม่มี นับตั้งแต่คลอดก็แต่จูบกอดรักษา ไกวเปลเหเข้าอาบน้ำขัดสี นับวันนับเดือนแล้วก็เลื่อนนับปี กว่าจะโตได้เดือนนั้นมิใช่ประเดี๋ยวเดียว เมื่อโตแล้วก็เที่ยวพ่อแม่ไม่มอง พ่อนาคเอ๋ย พ่อนาคเกิดมาก็ นับว่าแสนประเสริฐ มันเป็นบุญล้ำเลิศที่ได้มาเกิดในท้อง พ่อจงภูมิใจที่ได้ผ้าไตรมาครอง พ่อแม่ ประคับประคองแล้วพี่น้องมาดีใจ ไม่คิดไม่ตรองมันก็มองไม่เห็น มันไม่ใช่เพื่อนเล่นพ่อนาคจำเอา ไว้ระ พ่อนาคที่อยู่ที่มีร่างกาย พ่อแม่ท่านให้ร่างกายของเรา ชีวิตจิตใจได้มอบให้พ่อนาค ก็มันเป็น สัญลักษณ์พ่อนาคอย่าดูเบา ก็นี่เป็นมรดกที่ท่านยกให้เรานะ พระคุณอันล้ำเกล้าควรเทิดทูนไว้ อาบ

เหงื่อต่างน้ำตารากตรำเห็น้อยยาก ทำมาเลี้ยงพ่อนาคความรักเหลือหลาย บางคนไปได้เมียที่มีทรัพย์มาก พ่อแม่จนยากไม่เคยจะมาเหลียวแล พ่อแม่ไปหาทำพุดจาเจียวจูน แหมทำเป็นลืมคุณ พ่อแม่เลี้ยงมา ว่าลูกในกายกลายเป็นศัตรู พ่อแม่ทั้งคู่ท่านได้พิทักษ์รักษา ประคับประคองอุ้มท้องเรื้อยมา อยู่ในคัพภากว่าจะได้เก้าเดือน ความทุกข์แสนทุกข์ ความยากแสนยาก ที่พ่อแม่ลำบากไม่มีใครเหมือน รักลูกสอนลูกใจผูกรักมัน มันไม่จิตไม่จางไม่ห่างจากกัน นับคืนนับวันนับเดือนนับปี พ่อภาคเอย พ่อบวชเข้าเป็นพระแล้วต้องสละกิเลส พังหมอบเทศน์แนวทาง ยึดหลักธรรมะของพระนา เป็นแนวทางในหลักพระธรรม บวชเป็นองค์พระสงฆ์สาวก จะหยิบยกขึ้นมากล่าว้า ก็หมั่นขีตหมั่นเขียนเล่าเรียนนักธรรม ส่วนข้อแนะนำอยู่ที่หลักวินัย จงหมั่นบ่นหมั่นท่องให้คล่องขึ้นใจ เราบวชมาใหม่ ๆ ต้องถามไถ่อาจารย์ ศิลของพระมีไม่น้อย ก็พ่อภาคเอยสองร้อยยี่สิบเจ็ด ถ้าพ่อไม่ปฏิบัติศีล ก็คงจะไม่ถ้วน พรของพระรวมเสร็จก็อยู่ที่เจ็ดตำนาน พ่ออย่ามัวเข้าบ้าน ต้องหมั่นทานทบทวน เราบวชให้พ่อแม่ท่านก็แก่พอควร เราต้องทบทวนเพื่อเป็นการตอบแทน คุณของท่านมากก็พ่อนาคหมั่นนึก พ่ออย่าเพิ่งด่วนลืกลูกของคุณของท่านนับแสน เอาศีลเหลือมาเป็นเครื่องตอบแทน เอาดวงแก้วมาเป็นแทนทั้งสามประการ จงหมั่นท่องหมั่นบ่นสวดมนต์ไหว้พระ เราต้องมานะอย่าอนอนให้มันนาน เป็นสงฆ์อุทิศาศึกษาเรื่องศีล อย่าเอาศีลปีนนั้นเขามาปะปน เราบวชให้พ่อแม่ท่านก็แก่พอควร เราต้องทบทวนเพื่อเป็นการตอบแทน

(นายหลวง) วันพรุ่งนี้แล้วหนาดัวพ่อนาค ต้องลาจากเสียทั้งสิ้น พุกหมอนเบาเบาเมาะที่นอนที่กิน คราวนี้ต้องสิ้นความอาลัย อีกทั้งเพื่อนสาวและเพื่อนหนุ่ม ที่เคยให้พ่อนานเล่นอิงไหล่ เคยเข้าเคยหยอกเคยบอกว่าใคร ที่เคยนั่งบอย ๆ ให้จับมือ พ่อเคยย่างเข้ามาข้าง ๆ ปล่อยตัวรักเขาเข้าเหนือศีล จงปิดถลาก็เสียให้ขาดจากมือ พ่ออย่ายึดถือเป็นอารมณ์ เพราะวันพรุ่งนี้พ่อนาคจะกลายเป็นบุตรสรรเพชญ์พระโคตม พ่อจงตั้งใจสงบอารมณ์เสียให้มันสมความศรัทธา อยากกระหายเขาก็พร้อมสระพั่ง สังคมเบือนั่งยกมือวันทา แวดล้อมวงเวียนก็หวังเวียนเทียนทางขวา ก็จะได้มาโมทนาให้พ่อนาคได้ยิน

(นายผัน) ก็ขอเตือนสติพ่อนาค ผู้แสวงหาทางบรรพชา ตามคำสอนขององค์พระศาสดา ท่านผู้ทรงบัญญัติเอาไว้ว่า โยบุคคะโล บุคคลผู้ใดที่บวชตัวและบวชตน บวชข้าและบวชคนและบวชบุตร มีผลที่สุดแสนประเสริฐ บุญกุศลสิ่งอันใดไม่ล้ำเลิศเสมอสอง ถึงจะหยิบยกเอาทรัพย์ออกมานับกอง บริจาคทานให้เต็มห้องจกवालสูงถึงชั้นอกนิษฐ์ บุญกุศลสิ่งอันนั้นก็ยังไม่สู้ได้ ถึงจะเอาเขาพระสุเมรุราชนั้นมาทำเป็นปากกา จะเอาอากาศเวหนานั้นมาทำเป็นโปลาณ จะเอาพื้นแผ่นดินพระสุธาธารมาทำเป็นหมึก จะเอาน้ำในท้องพระมหาสมุทรละลายลงจากรีก ก็ยังไม่สูงสุดเท่าอานิสงฆ์บวชมนุษย์ในพระพุทธศาสนา พ่อนาคเอ๋ย พ่ออย่าได้มีความหมิ่นประมาท กว่าจะได้เกิดมาเป็นมนุษย์แต่ละชาติ นี่มันสุดแสนที่จะยากนักเป็นที่สุด เพราะว่าธรรมของพระพุทธไม่มีใครจะ

รักษาได้ องค์สมเด็จพระจอมไตรจึงมีพุทธปฏิภาณว่า กิจจะมนุษย์สะปะลิลลาโก ผู้ใดเกิดมาเป็นมนุษย์ ก็เป็นลาภอย่างประเสริฐสุดยิ่งนักหนา กิจจัมมังจมานะชิวติง เกิดมาซึ่งชีวิตเหมือนอย่างพ่อนาคนี้ ก็จัดว่าเป็นกุศลราศีอันโตอันโตใหญ่ กิจโจพุทธานังอุปาโท เกิดมาได้พบพระพุทธศาสนาเหมือนอย่างพ่อนาค ก็จัดว่าเป็นคนมีบุญยิ่งนักหนา ธรรมสวะระณังสุดตะวา แม้นพ่อปฏิบัติตามคำขององค์พระจอมไตร พ่อนาคก็คงจะไม่ไปสู่อบายเป็นแมันมัน นี่แหละเป็นคำสอนของพระพุทธองค์ ผู้ทรงธรรม คือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังแล้วนะพ่ออย่าได้ฟังเปล่าเร่งปฏิบัติตาม บวชก็แล้วมีข้อห้ามสุดสังเกตมากกว่าศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ดเจียนะพ่อนาค พอบวชเข้าไปเบื้องต้นก็คิดอ่านเล่าวินัยให้ขึ้นอกขึ้นใจ รู้แล้วเร่งปฏิบัติให้เต็มที จนเห็นว่าศีลของเรานี้บริสุทธิ์ทุกสิ่งทุกประการ พ่อจงเรียนธรรมกรรมฐานพายคะตา* รักษาศีลห้าให้ถึงรูปฌาน พ่อจงเรียนธรรมกรรมฐานอันล้ำเลิศ มรรคผลของพ่อก็จะบังเกิดขึ้นมัดดล ปฏิบัติอย่างนี้จึงจะมีบุญกุศล ตามคำสอนขององค์พระศาสดา ดังนั้นก็ไม่เสียดายที่ที่พระมารดาท่านได้อุ้มท้องประคองเลี้ยงพ่อนาคมามิให้อนาทร จะได้ใช้หนี้ค่าน้ำนมและค่าบ้วนของสมเด็จพระชนนี พ่อจงตั้งจิตกตัญญูทเวทิตแทนบุญคุณของท่านเหลือล้นพันประมาณที่จะเปรียบได้ ถึงพ่อจะเอาแผ่นดินแผ่นฟ้าขึ้นเข้ามาซึ่งนั้นก็ยิ่งเบากว่า ไม่เสมอเหมือนคุณของพระบิดาและพระมารดา องค์สมเด็จพระชินวรท่านตรัสเทศนาเอาไว้แบบนี้ ให้พ่อบวชเป็นชีโนเบื้องต้น พ่อจงจัดเอาปัญญาขึ้นเข้ามาเป็นพระหัตถ์เบื้องขวา พ่อจงจัดเอาศรัทธาขึ้นเข้ามาเป็นพระหัตถ์เบื้องซ้าย พ่อจงเอาความเพียรนั้นเข้ามาวางไว้ในดวงหทัยอย่าเลยละ จะสำรวมอยู่ตณอันเป็นคันเขต ศีลของพระมากกว่าสองร้อยยี่สิบเจ็ดเจียนะพ่อนาค จะรักษาได้ก็แสนจะยากสุดประมาณ แม้นผู้ใดอภิหารมากนักหนา นั้นแหละอาจสามารถจะรักษาศีลของพระได้ พ่อจงระวังตั้งใจรักษาสิกขาบท องค์พระศรีสุดทธานโปรดบัญญัติ ระวังตัวกลัวอาบัติก็อย่าได้เป็นอนิบัติ ระวังตัวเปรียบเหมือนพ่อนาคกลัวอสรพิษมันจะมาทำลาย จึงจะยกพันอบายได้แต่เบื้องต้น พ่ออย่าได้คิดเห็นว่าได้รับบรรพชาอุปสมบทเข้าแล้วนี้ว่าได้บุญ แม้นว่าให้อาบัติหมตบุญไม่รับผิด จัดว่าจิตคนถือผิดจากศาสนา ผลบุญที่พ่อได้รับบรรพชาก็มีน้อยนัก เปรียบเหมือนพ่อนาคปลุกผักเอาไว้เมื่อยามแล้ง ไม่อุตสาหรรดน้ำก็มีแต่จะเหี่ยวแห้งปราศจากประโยชน์ ผลบุญที่พ่อได้รับบรรพชาอุปสมบทเข้าแล้ว ได้บัญญัติให้ถูกต้องตามครองบัญญัติขององค์พระศาสดาในกาลครั้งนี้

ศรี ๆ สวัสดิ์ศรัทธาผล แสนประเสริฐเลิศล้ำเป็นมงคลสวัสดิ์ ขอเดชะพระองค์อิศเรศจงช่วยอำนาจชัย ขอเชิญเทพไผทในสวรรค์ทั่วทั้งสิบหกช่องชั้นกามาพื้นจักรวาล ขอจงลงมาช่วยทรงประสิทธิ์สารทิศสวัสดิ์ให้แก่พ่อนาค ผู้ที่จะบรรพชิตในวันรุ่งขึ้นพุ้นนี้ พ่อนาคเอ๋ย ให้พ่อเป็นหน่อเนื้อ

*พายคะตา น่าจะเพี้ยนมาจากคำว่า ภาวนา

พระชินสีห์ผู้ถึงนิสสัย จงปราศจากโรคาพญาภัยห้าประการ ทั้งราชภัยนั้นอย่ามาพาลให้ฝูงแฉั่ว
 จรภัยนั้นขอให้คลาดแคล้วไปห่างไกล ทั้งทุกภัยนั้นอย่าได้พึงมี อัคคีภัยอย่าได้กล้ากราย จง
 บัญญัติอันตรายนเล่นลามก ให้พ่อเรียนไตรปิฎกแก้วักลา จงสำเร็จความปรารถนาโดยจำนง ให้พ่อ
 เป็นราชณะ ให้พ่อเรียนวิปัสสนาธุระให้ล่องรู้ พ่ออุปสมบทเป็นภิกษุหมั้นปรนนิบัติอุปัชฌาย์
 อาจารย์และครูบา หมั้นผูกผ้าครองผ่านะพ่อย่าได้ให้ขาด ภิกขาจารย์บิณฑบาตและกวาดอุโบสถ
 หมั้นลงปลงอาบัติตักน้ำขา โคนมัสสุเกศาศาและสวดมนต์ ทั้งสิบข้อนี้เป็นต้นเรียกว่ากัจจัตถ์ พ่อจง
 หมั้นปรนนิบัติพยายาม ชัดสนสิ่งใดจงไต่ถามไปตามนุสนธิ มีพระปาติโมกข์สังวรศีลเป็นต้น
 ข้อบังคับ เป็นอนุสังการเครื่องประดับสำหรับสงฆ์ กฎหมายของพระพุทธองค์คือ หนึ่งจตุปาราชิก
 เป็นต้นเหตุ สังฆาทิเสสสิบสามข้อ ทะเวระนียศอันมีสอง นิสัสคศีลมีข้อต้องสามสิบห้า เสดลเกียะวัตร
 เจ็ดสิบห้า สัททิกธนะสมณะเจ็ด ปาติเทสะนียะสี่ ปาจิตตีย์เก้าสิบสอง สิรียรวมหมู่อาบัติทั้งแปดข้อ
 จะได้ชื่อว่าปาติโมกข์สังวรศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ด เป็นพุทธภาษิตของสมเด็จพระศาสดา พ่อจงตั้งจิต
 คิตรีักษา อย่าเมินเฉยเลยละจะหมองมัว ข้อใดห้ามเล่นกั้วพอกก็อย่าได้กระทำ จงเกรงบาปกลัว
 กรรมพ่อย่าได้ทำประมาท รักษาตัวเสียให้สะอาดมันจะได้หมดราศี เปรียบเหมือนจามรีรักษากาย
 พ่อย่าได้มักจิตคิดฝักใฝ่อย่าติดชั้น พ่อจงเปลี่ยนเอาบารมีนี้มาตั้งมั่น เป็นเครื่องเพชรกันข้าศึกคือ
 กิเลสจะลวนลาม หนึ่งเมถุนปาราชิกเป็นตัวมารกรรมอันแรงร้าย มักจะชวนคิดเสียนหนึ่งมิตร
 สหายเข้ายุยง แม้นภิกษุวงงหลงฝักใฝ่ ก็จะเป็นเครื่องอันตรายแก่พรหมจรรย์ หนึ่งอทินนาทาน
 นั้นตามสิกขาบท กำหนดทรัพย์ตีราคาห้ามาสก จะเป็นเงินทองของผู้ใดตกตามมรรคา พระภิกษุจะ
 เก็บเอามานั้นมิได้ หนึ่งทานห้ามไม่ให้อวดมรรคและผล เป็นต้นว่าล่องหนกำบังกาย หนึ่งทำลาย
 ล้างบิดาและมารดาให้อับราและมนุษย์นอกรวรรค์ อาบัติสี่หมื่นแห่งสำคัญสำหรับสงฆ์ ถ้าพลังลาด
 ขาดไปหนึ่งองค์ก็จะอันตรายาน อาจสามารถจะประหารให้ศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ดนั้นเสื่อมทราม
 ข้าพเจ้าจะช่วยสอนแต่พ่อย่อ ๆ ไม่รู้ละเอียดลออพิศดาร พ่อจงหมั้นถามอุปัชฌาย์อาจารย์ท่านสืบ
 ต่อไป ท่านก็คงจะชี้แจงให้แจ้งใจโดยละเอียดอุตสาห์ฟังนะ พ่อภาคอย่ารังเกียจการวินัย พ่อจง
 สดับจับใส่ใจอย่าลิมหลง จะได้ชื่อว่าบริสุทธินันประเสริฐ บุญกุศลขอพอกก็จะบังเกิดทุกเวลาในกาล
 ครั้งนี้ ให้ลั่นฆ้องขึ้นสามที แล้วให้ร้องเอาชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

เดี๋ยวจะสรุปทานตอนท้ายหน่อยหนึ่ง ว่านาคนี้ทำไมถึงเรียกว่านาคนะ สรุปนิดหน่อยนะ
 หมอได้ไหม หมอว่าได้ไหม ถ้าหมอว่าช่วยกันหน่อย ถ้าหมอว่าไม่ได้ เดี๋ยวผมว่าไปนิด ๆ หน่อย ๆ
 สรุปเลยนะ ว่ามันมียังไงมาเป็นยังไง จะว่าให้ฟังนิด ๆ หน่อย ๆ นะ ขอสรุปเรื่องนาคชนิดหนึ่ง เนื่อมัน
 สาระมันเยอะยาว เอาละต่อไปนี่ก็จะสรุปเรื่องนาคสักหน่อยนะ ว่าเป็นอย่างไงเขาถึงเรียกว่านาคนะ
 เอาง่าย ๆ ละนะ ไข่เรื่องกรวยเรื่องอะไรถวายพระอุปัชฌาย์ก็รวมกันไว้ละนะ สาระมันเยอะ

ส่วนเขี้ยวแก้วอันนี้ไซ้รับเป็นเทียนชัยของอุปัชฌาย์ ก็คือเขี้ยวแก้วมันนะเป็นเทียนชัยแทนตัวพระอุปัชฌาย์ละนะ หงอนของพระยานาค หงอนของพระยานาค ส่วนเขี้ยวทั้งสองอันงามยิ่งยวดให้เป็นกรวยคู่สอดทั้งซ้ายขวา ส่วนกรามของนาคก็คือพวงมาลาที่หุ้มผ้าไตร ส่วนเกร็ดและหนังอันแสนเหนียวก็เป็นไฉ่ถุงตะเคียว ตะเคียวที่บาตรนี้ นาคเขาฝากนาม ตอนที่พระพุทธเจ้ารับนาคออกนี้ เขาก็ฝากไว้ สรุปเนื้อความหน่อยหนึ่ง ส่วนเกร็ดและหนังอันแสนเหนียวให้เป็นถุงตะเคียว จักขุทั้งสองข้างอันมองใสให้เป็นแสงไฟที่ดวงเทียน ส่วนโอษฐ์นั้นหรือก็คือแว่นฟ้าที่รองรับผ้าสติดเสถียรตาลปัตรนี้ก็คือหางของนาคา สรุปคำของนาคฝากนามก็หมดเนื้อความแต่เพียงเท่านี้แหละ ลั่นฆ้องขึ้นสามที แล้วให้ร้องเอาชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

เจริญบายศรีชั้นต้น งามโลภณผ่องอำไพ เอาใบตองที่ใบใหญ่ ๆ มาพับใส่ทำเป็นบายศรีบ้างก็เอากระดาษขาวเขี้ยวเหลือง มาทาบประเทืองให้ถูกที่ พับซ้อนกันเป็นบายศรี ตามพิธีแบบโบราณ ถ้าหากเป็นเชื้อพระวงศ์เผ่าพงศ์ผู้ดี ให้ตั้งบายศรีขึ้นเก้าชั้น ถ้าหากเป็นขุนนางอำมาตย์ข้าราชการตั้งเพียงเจ็ดชั้น ใบศรีมงคลของคนสามัญ ตั้งสามชั้นห้าชั้นครั้งที่เคยใช้

เจริญบายศรีชั้นต้น งามโลภณผ่องอำไพ เอาใบตองที่ใบใหญ่ ๆ มาพับใส่พานเป็นบายศรีบ้างก็เอากระดาษขาวเขี้ยวเหลือง มาทาบประเทืองให้ถูกที่ มาพับซ้อนกันเป็นบายศรี ตามพิธีแบบโบราณ ถ้าเป็นเชื้อพระวงศ์เผ่าพงศ์ผู้ดี ให้ตั้งบายศรีขึ้นเก้าชั้น ถ้าเป็นขุนนางอำมาตย์ข้าราชการตั้งเพียงเจ็ดชั้นลดลงมา หากเป็นบุคคลและชนพานิช ประกอบกิจเข้าการขายค้า ให้ตั้งบายศรีมีชั้นห้า ตามตำราที่บรรยาย บายศรีมงคลเข้าครองตนตามนั้น ไม่ต่างกับสามชั้นนั้นเคยใช้

ศรี ๆ ประเสริฐเลิศล้ำ จะขอทำขวัญพ่อเป็นหน่อเนื้อมุณีนาถ พระขวัญเจ้าเออย จงสุขไสยาสน์ให้ยาวยืน ขวัญพ่อจงคงหลงเที่ยวไปอื่นเที่ยวชอกซอนตามไพรสี และพุ่มพงพีพิภพภัยพาล

(นายหลวง) ขวัญของพ่อนาคเออย มาเถิดหนอย่าเที่ยวท่องในท้องทุ่งหิมพานต์ ชมห้วยละหานในหุบเหว เป็นปล่องเปลวปลาบปลื้มใจ ขวัญของพ่อนาคเออย มาเถิดหนอย่าเที่ยวท่องในท้องทุ่งหิมพานต์ ชมห้วยละหานในหุบเหวเป็นปล่องเปลวปลาบปลื้มใจ เห็นมาลัยระเริงหลง ชมบุษบงหลงละห้อย ตั้งแต่พ่อนาคยังน้อย ๆ ยังนอนหวาด ผีปีศาจร้องท้วงทักทายเป็นขวัญเจ้าหายร้องให้อ่อน เพื่อนเล่นซ่อนแล้วหลอกให้ ขวัญของพ่อนาคอย่าได้ไปจงกลับมา จงมาอยู่ให้เย็นชื่นเชยอย่าได้เจยช้า มาเสียดเกิดขวัญของพ่อนาคจงมาอย่าถือดี

อรุณรุ่งขึ้นพຸ່งนี้ พ่อก็จะได้บริสุทธิ์เป็นพุทธเบื่องบาทหงส์ ศีลจริยสงฆ์ทรงสิกขา พ่อนาคก็จะได้โปรดบิดาและมารดา พ่อจงนำศรัทธาอันแก่กล้าอย่าประมาท เอาอิทธิบาทมาเป็นกำลังตั้งใจมั่น เอาปัญญาของพ่อนั้นเป็นอาวุธฟันฝ่าโมหะหาย ขอให้พ่อถึงซึ่งพระนิพพานอันสดใสบริสุทธิ์ ขอให้

พ่อถึงซึ่งวิมุตหลุดพ้น ชื่นกมลในคราวนี้เกิด พุทธะรัตตะนัง ธรรมะรัตตะนัง สังฆะรัตตะนัง อายุ วัณโณ
สุโข พลัง ขออนุโมทนากับพ่อภาคด้วยนะที่ได้เข้าอุปสมบทในครั้งนี้นะครับ

บททำขวัญนาคน (สำนวนที่ ๒)

วิทยากร นายผัน วงศ์บุญเพ็ง

วันเสาร์ที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมินา สักกาเรนะ พุทฺธัง อภิปูชะยามิ

อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง อภิปูชะยามิ

อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อภิปูชะยามิ

อะระหัง สัมมา สัมพุทฺโธ ภะคะวา พุทฺธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ

สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ

สุปฏิปันโน ภะคะวันโต สวากะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

พระรัตนตรัย เมตตัง สะเมตตา ภะทันตา

อะวิกขิตตะจิตตา ประจิตตัง ภะณันตุ

ลัคเค กามะ จะรูปะ คิริติชระระตะเต จันตะลิกเข วิมานะ

ทีเป รัฏฐะ จะคามะ ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

จะขออัญเชิญมาให้แจ้งแตงนาม ถึงนาคฝากนามมากล่าวไว้ บางท่านก็ยังสงสัย ขอจงได้รู้แจ้งเหตุการณ์ว่าพระสงฆ์เป็นไฉน ที่จะมาบวชในพระศาสนา จึงได้เรียกเอ่ยว่านาคานาคา เลี้ยงเจ้าออกมาเป็นอย่างไร ในคัมภีร์มีประจักษ์ ในมหาวรรคท่านกล่าวเอาไว้ ในบรรพกาลระบุไว้ ถ้านับได้แก้กัปมา ยังมีภิกษุองค์หนึ่งหนา และมีพรรษาถึงหมื่นปี ที่ถือธรรมวินัยท่านเคร่งครัด ไม่เคยเกิดอาบัติเลยสักที ไม่หวังกระทั้งในการโลกีย์ ยึดถือศีลภิเลสมาร อรุณรุ่งเช้าเฝ้าตริการ แล้วพิจารณาในกรรมฐาน อันกุศลดลบันดาล มีแต่สุขสันต์สมดังใจ จำศีลถึงหมื่นพรรษามรรคผลไสดาฤกษ์ยังไม่ได้ ยังอยู่มาวันหนึ่งไซ้ร คือเที่ยวไปภิกขาจาร ล่องเรือ หน่อยลอยละล่องไปตามท้องชลธาร เจอพรหมวิบากมาขวางทาง ชนกับพื้นสะท้านในสาคร เป็นคลื่นประสพกระทบกระทั้ง เขียวหัวเรือ กระทบอนเป็นลมละลอกกระฉอกกระฉอน กระแทกสะท้อนที่หัวเรือ แทบจะจม พระผู้เป็นเจ้าของก็พ่าย

เข้าฝั่ง ละล้าละลังกลัวเรือจะล่ม คลื่นก็ซัดทับโถมเขี่ย เรือจะจมพระก็ยิ่งตกใจ เห็นต้นตะไคร้หนึ่น้ำ คองคา จึงยื่นหัตถาเข้าเกาะเอาไว้ คลื่นก็ซัดเอาเหมาเหไป จนตะไคร้ขาดติดมา พระผู้เป็นเจ้าของก็เศร้าเสียใจ เป็นกรรมอะไรของอาตมา ไม่เคยจบบัจฉังให้ล่องศึกษา ตั้งแต่บวชมาไม่เคยจะมีอาบัติเลย เพราะต้นตะไคร้ไม่ต้องจิตอาบัติปาจิตติย์ รู้ว่าเรือจะคว่ำเลยเฉยเมย ยึดต้นตะไคร้เลยขาดจากใบ ไม่มีเพื่อนสงฆ์จะลงอุโบสถ ไหนเลยจะปลดเรื่องอาบัติได้ พระผู้เป็นเจ้าของก็เศร้าเสียใจ เพราะตรอมจิตตรอมใจและจนสิ้นชีวา ครั้นวอดวายฤทำลายชนม์ อกุศลส่งผลมาไปเกิดเป็นพระยานาคา กษัตราทรงบาดาล ทรงนามชื่อว่าเอกะลาปิต เอลิมรัฐมโหฬาร ทรงสิทธิอันเยี่ยมหาญ เป็นจอมบาดาลเดชเดชา ก็เฝ้าฉลองระของบาทลั้วนาคราชเรื่องฤทธา สมนนาคาบาทบริจาเลิศลักษณ์บ่มหินพัน เข้าซบกล่อมเจ้าจอมนาคาบุตรพร้อมดวงจันทร์ ทรงปรีดีเปรมเกษมสันดีให้จอมบาดาลเดชเดชา เข้าเฝ้าละของพระบาทลั้วนาคราชเรื่องฤทธา สมนนาคาบาทบริจาเลิศลักษณ์บ่มหินพัน เข้าซบกล่อมเจ้าจอมนาคาบุตรพร้อมดวงจันทร์ ทรงปรีดีเปรมเกษมสันดีลั้วนางกำนัลนาคานาคี ไปถือเอาปฏิสนธิในอกุศลสัตว์เพราะอาบัติปาจิตติย์ เพราะถือธรรมไม่มั่นถึงบวชมานานถึงหมื่นปี ปล่อยให้เวทนาเกาะดวงจิตนี้ ส่วนความดีไม่นึกเอา จะขอกลับจรรย้อยกล่าวถึงท้าววาสูกฤษุขระรินขึ้นฤดีนาคีนาคบริจา ท้าวภุขค์ทรงเลื่อมใส อยากจะใคร่บรรพชา คิดจะผนวชในพระศาสนาจึงได้ลามเหสี ไ้แม่ดวงยี่หวาสุมาลี ตัวของพี่จะขอลา ลาน้องไปบรรพชาในศาสนาองค์พระมุนี ฝ่ายของภุขค์บริวาร พอได้ฟังโองการท้าววาสูกฤษุขระรินก็ทรงกั้นแสงสุดที่จะทรงตัดทาน ไม่มีใครจะช่วยทานตัด ต่างคนก็จัดเครื่องบริวาร แต่พอจัดเสร็จสำเร็จการ เจ้าองค์บาดาลแสนจะยินดี รับบาตรผ้าไตรเสร็จ พระองค์เสด็จแทรกพื้นปฐพี ครั้นถึงภาคพื้นพระธรณี ท้าววาสูกฤษุขระรินก็แปลงกายเป็นมนุษย์หนุ่มร่างแน่นน้อย งามเข้มช้อยและเฉิดฉายเอี่ยมลออกไปทั้งวรกาย รับแผลลิ้นผ่นผาย รับวิ่งเดินมาถึงเขตวันสมดังคิด ไปหาประถิตตะเถระ สีโรราบกราบวันทาขอบรรพชาด้วยทันที ฝ่ายประถิตตะเถระให้บรรพชาสมดังหมาย เป็นภิกษุสมดังใจได้คิดไว้เจตนา ฝ่ายท้าวภุขค์องค์นาคราชแสนยินดีที่ได้รับบรรพชา หมั่นสวดมนต์ท่องบ่นภาวนาเช่นเรียนมาอยู่เจ็ดวัน แต่พอครบกำหนดเจ็ดจึงเกิดเหตุการณ์สำคัญ เธอจำวัดอยู่ในกลางวันติดกระสันถึงนางนาคี รูปนิมิตของเธอก็สูญหาย รูปร่างที่กลายเป็นพญาวาสูกฤษุขระรินตัวโตใหญ่ชดอยู่ในกุฎี เหตุการณ์นี้มาอัศจรรย์ ครั้นถึงเวลาพระจะฉันเพล ทั้งพระทั้งสามเณรก็ฉันจ้งหัน ทั้งพระทั้งเณรก็ไม่เห็นพระใหม่นั้น ให้เณรรีบพลันตามเขาเอามาฉันเพล ฝ่ายสามเณรก็คลาไคลแล้วมองมามองไปก็หาไม่เห็น เห็นแต่งูตัวใหญ่ไซ้จะว่าเล่น ตรงต้นตาลที่เห็นลงไปดูที่ ฝ่ายพระสงฆ์ก็ไม่เข้าไปรับตรงไปยังกุฎี ก็เหลือบเห็นพระยาวาสูกฤษุขระรินต่างองค์ก็มีแต่ความสงกา ฝ่ายพระยานาคราชได้สดับเสียงสมมาเจตนา ก็พลิกพื้นดินนิทราสบประหม่าขวัญไม่มี แล้วจึงรีบจำแลงแปลงองค์เป็นพระสงฆ์ในทันที หม่มจีวรผ้าห่มกุษาผ้าสีทำอย่างดีแต่เดิมมา ฝ่ายพระสงฆ์ทั้งหลายเห็นผิสังเกต จึงนำเหตุดังกล่าวมาเข้ากราบทูลองค์พระศาสดา องค์พระพุทธาน์แจ้ววิญญา พระองค์ทราบชัดว่าสัตว์เดรัจฉานก็มาทำการบรรพชา

พระองค์จึงตรัสสิกขาบทที่กำหนดแต่นั้นมา สัตว์เดรัจฉานห้ามบรรพชา ไกล่บ้าขนขาไม่ได้ เจ้าพวกนี้ห้ามบรรพชา ฝ่ายท้าวภูษงค์ทรงได้ฟัง น้ำตาเนตรไหลหลังทั้งซ้ายขวา จากด้วยอาลัยหัวใจ อ้ำลา ตั้งแต่เกิดมาอยู่พื้นปี จึงอภิวัตเข้ากราบบาทมุล เข้ากราบทูลองค์พระชินสีห์ ตัวของข้าพเจ้านี้กรรมเก่ามีแต่ก่อนมา กุลบุตรที่จะมาบวชในพระศาสนา ให้เรียกนาคาก่อนบวชทุกคนไป ข้าพเจ้าจะขอฝากนามให้สมกับที่ประกาศมีแต่เดิมมา ส่วนหงอนของข้าพเจ้าจะขอถวายต่างกรวยทองของพระอุปัชฌาย์ ส่วนเชี้ยวแก้วอันนี้ไซ้ให้เป็นที่ียนชัยของอุปัชฌาย์ ส่วนกรมทั้งสองอันงามยิ่งยวดให้เป็นกรวยคู่สวดทั้งซ้ายขวา ส่วนเกร็ดและหนังอันแสนเหนียวให้เป็นถุงตะเคียวจงจำเอาไป จักขูทั้งสองอันผ่องใสให้เป็นแสงไฟที่ดวงเทียน ส่วนโขนฐ์นั่นหรือคือแว่นฟ้าที่รองรับผ้าสติดเสถียรกันพานแบบแหบจำเนียรไม่ผิดเพี้ยนพระบาลี ส่วนตาลปัตรพัดวิกคือหางของนาค คำของนาคฝากนามก็หมดเนื้อความแต่เพียงเท่านี้ นี่มันนาคฝากนาม ไม่ใช่ขวัญนาค เอ้าให้ชะที่ เอาฤกษ์เอาชัยชะที่ ที่นี้ก็สอนนาคละ (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

จะขอเตือนสติพ่อนาค ผู้แสวงหาในบรรพชา ตามคำสอนขององค์พระศาสดา ท่านที่ได้ทรงบัญญัติเอาไว้ว่า โยบุคคะโล บุคคผลผู้ใดได้บวชตัวและบวชตน บวชเข้าและบวชคนและบวชบุตร มีผลที่สุดแสนประเสริฐ บุญกุศลสิ่งอันใดไม่ล้ำเลิศเสมอสอง ถึงจะหยิบยกเอาทรัพย์ออกมาจับกอง บริจาคทานให้เต็มห้องจักรวาลสูงถึงชั้นอกนิษฐ์ บุญกุศลสิ่งอันใดนั้นก็ยังไม่สู้ได้ ถึงจะกอบเอาเขาพระสุเมรุมาศนั้นมาทำเป็นปากกา จะเอาอากาศเวหนานั้นมาทำเป็นไบนาน จะเอาแผ่นพื้นพระสุธาธารมาทำเป็นหมึก จะเอาน้ำในท้องพระมหาสมุทราลงจารึก ยังไม่สูงสุดเท่า อานิสงฆ์บวชมนุษย์ไว้ในพระพุทธศาสนา พ่อนาคเอ๋ย พ่อย่าได้มีความหมั่นประมาท กว่าจะได้เกิดมาเป็นมนุษย์แต่ละชาติ นี่มันสุดแสนจะยากนักเป็นที่สุด เพราะว่ากรรมของพระพุทธไม่มีใครจะรักษาได้ องค์สมเด็จพระจอมไตรจึงมีพุทธฎีกาว่า กิจจะมนุษย์สะปะลิลลาโห ผู้ใดเกิดมาเป็นมนุษย์ก็เป็นลาภอย่างประเสริฐสุดยิ่งนักหนา กิจจิงมัจจจานะชีวิตัง เกิดมามีชีวิตเหมือนอย่างพ่อนาคนี้ ก็จัดว่าเป็นกุศลราศีอันโตใหญ่ กิจโฆพุทธานังอุปาโท เกิดมาได้พบพระพุทธศาสนาเหมือนอย่างพ่อนาค ก็จัดว่าเป็นคนมีบุญยิ่งนักหนา ธรรมสละวะถมังสุดตะวา แม้นพ้อปฏิบัติตามคำขององค์พระจอมไตร พ่อนาคก็คงจะไม่สูบบายเป็นแมนมัน นี่แหละเป็นคำสอนของพระพุทธองค์ผู้ทรงธรรม คือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฟังแล้วอย่าได้พึ่งเปล่าเร่งปฏิบัติตาม บวชแล้วก็มีข้อห้ามสุดสังเกตมากกว่าศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ดเจ็ดวนะพ่อนาค จะรักษาได้ก็แสนจะยากสุดประมาณ พอบวชเข้าไปแล้วเบื้องต้นก็คิดอ่านเล่าวินัยให้ขึ้นอกขึ้นใจ รู้แล้วเร่งปฏิบัติให้เต็มที่ จนเห็นว่าศีลของเรานี้บริสุทธิ์ทุกสิ่งทุกประการ พอจงเรียนธรรมกรรมฐานพายคะตา รักษาศีลห้าให้ถึงรูปฌาน พอจงเรียนธรรมกรรมฐานอันล้ำเลิศ มรรคผลของพอก็จะบังเกิดขึ้นบัดดล ปฏิบัติอย่างนี้จึงจะมีบุญกุศล ตามคำสอนขององค์พระศาสดา ดั่งนี้ก็ไม่เสียที่ที่พระมารดาได้อุ้มท้องประคองเลี้ยงพ่อนาคมาไว้

อนาทร เพื่อให้ใช้หนี้ค่าน้ำนมและค่าบ้วนของสมเด็จพระชนนี พ่อจึงตั้งจิตตัญญูทนต์เวทิตดแทนบุญคุณของท่านเหลือล้นพันประมาณที่จะเปรียบได้ ถึงจะเอาแผ่นดินแผ่นฟ้าขึ้นเข้ามาซึ่งก็ยังไม่เบา กว่า ไม่เสมอเหมือนคุณของพระบิดาและพระมารดา องค์สมเด็จพระชินวรท่านตรัสเทศนาเอาไว้ อย่างนี้ ให้พ่อบวชเป็นชีโนเบื้องต้น ให้จงจัดเอาบุญญานันเข้ามาเป็นพระหัตถ์เบื้องต้น พ่อจงจัดศรัทธาอันเข้ามาเป็นพระหัตถ์เบื้องต้น พ่อจงเอาความเพียรนั้นเข้ามาวางไว้ในดวงหทัยอย่าเลยละ จงสำรวมอยู่ตนอันเป็นคณเขต ศิลของพระมากกว่าสองร้อยยี่สิบเจ็ดเจียนะพ่อนาค จะรักษาได้ก็แสนจะยากสุดประมาณ แม้นผู้ใดอภินิหารมากนักหนา นั้นแหละอาจสามารถจะรักษา ศิลของพระได้ พ่อจงระวางตั้งใจรักษาสิกขาบท องค์พระศรีสุคตท่านได้โปรดบัญญัติ ระวางตัวกลัวอาบัติก็อย่าได้บิดเบือน ระวางตัวเปรียบเหมือนพ่อนาคกลัวอสรพิษมันจะมาทำลาย จึงจะยกตนพันอบายได้แต่เบื้องต้น พ่ออย่าได้คิดเห็นว่าได้รับบรรพชาอุปสมบทเข้าแล้วนี้ว่าได้บุญ แม้นพ่อให้อาบัติหมดบุญไม่รับผิด จัดว่าจิตคนถือผิดจากศาสนา ผลบุญที่พ่อได้รับบรรพชาก็น้อยนัก เปรียบเหมือนพ่อนาคปลุกผักเอาไว้เมื่อยามแล้ง ไม่อุตสำหรับน้ำก็มีแต่จะเหี่ยวแห้งปราศจากประโยชน์ ผลบุญที่พ่อได้รับบรรพชาอุปสมบทเข้าแล้วได้บัญญัติให้ถูกต้องตามครองบัญญัติขององค์พระศาสดา ณ กาลครั้งนี้ ให้ลั่นฆ้องขึ้นสามทีแล้วให้ร้องเอาชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

จะขอเตือนสติของพ่อนาค วันพรุ่งนี้จะลาจากซึ่งเคหาเข้าสู่สวรรค์การบรรพชา พ่อนาคจำพ่อจงตั้งใจ โอกาสของเรามันยังมีชาตินี้ก็อย่าได้พลาด มุ่งหน้าเข้าวัดตดนิสัย จงเข้าโน้มละโลมใจเสียให้ม่วงไสไปด้วยความศรัทธา อันพ่อและแม่ก็ขัดแกชกจะเฒ่า อายุย่างเข้าค่อนข้างชรา เราเป็นลูกทำเสียให้ถูกทำ ที่ท่านเลี้ยงเรามากก็หวังหมายพึ่งเรา พระองค์เทศนาดินฟ้าภูเขา รวบรวมกันเข้ายิ่งเบากว่ากัน อันความรักลูกมันไม่เกินพ่อแม่ ที่ผมมาแหล่คนเราเคยผ่าน ลูกหญิงลูกชายเห็นกันได้ทั่วกัน เขาเป็นหลักฐานลองคิดดูเอง เมื่อเรายังเด็กก็ยิ่งเล็กนักหนา จะพูดจะจาถ่มก็ยังไม่จงเฉง มันจะตีดูจะชั้วก็ไม่กล้าเกรง ตามใจตัวเองสุดแต่จะทำ อันแม่และพ่อก็บ้อยอปรานี ท่านจะเขี่ยนจะตีดูก็กลัวลูกจะช้ำ ค่อย ๆ สอนค่อย ๆ สั่งดูเป็นบางคำ ฝ้าแต่แนะนำให้ลูกทำดี กระทั่งจะกินพ่อแม่ก็ยอมอด จะกินถึงหมดก็เพราะเป็นห่วงลูกนี้ อุตสำหรับทิวจนได้ดี เพราะทำอย่างนี้ก็เพราะเป็นห่วงลูกตน ลูกเกิดจากครรภ์ห่วงกันทุกคน ไม่ว่าจะหรือจะจนก็ลูกของเรา เมื่อยามเจ็บไข้ได้เชื่อกับโรค ตอนนั้นพ่อแม่ทุกซัอะไรหรือมันจะมาเท่า พ่อแม่บางคนที่ได้บนบานกล่าวบูยาตาเฒ่าหรือว่าใครทำวให้ หรือถูกผีเรื้อนเตือนจะเอาอะไร ฉันจะทำให้ขอให้หายอย่างเดียว เสียเงินเสียทองพ่อแม่ก็ไม่วิตก จะเสียลูกในอกพ่อแม่นี้ก็แสนจะหวาดเสียว บนบานไปจนตลอดให้ลูกรอดไปอย่างเดียว บนเจ้าพ่อเขาเขี้ยวจงช่วยคุ้มกัน ถ้าลูกยังไม่หายพ่อแม่ก็ไม่วายจะหนัก อุ้มลูกไว้บนตักน้ำตาของแม่นี้ก็ไหลพราก น้ำตาไหลตกหัวอกตื้นตัน คู่พรำพรำพันอยู่แต่ลำพัง ถ้าลูกหายปร้อไปเหมือนดังใครช่วยหยิบยก ความเศร้าความโศกของพ่อแม่ก็สร้าง เห็นลูกหัวเราะแม่ก็เหมาะใจจัง ลูกเอ๋ย

ความหวังของลูกคงมี ไม่ว่าจะใคร ๆ ฤจะมีลูกชายกันซักสักคน ไม่ว่าจะมียี่ห้อจะจนพ่อแม่ต้องทนเป็นหนี้ ส่งเสียอบรมให้สมศักดิ์ศรี อายุยี่สิบพอดีให้บวชไปปีเดียว ถ้าเบียดก่อนบวช พ่อแม่ก็โกรธเป็นเกรียว เข้าเป็นห่วงถ่วงเหนี่ยวให้อยู่ยาวนาน ๆ ถ้าอยากจะรู้เรื่องทุกข์ก็ต้องมีลูกเหมือนกัน ความซ้ำห้านั้นมันจะรอคอย ถ้ามีลูกจะได้รู้ว่า พ่อแม่เลี้ยงมามันลำบากไม่น้อย ท่านสอนทุกเสียงให้ส่งเสียงอยู่บ่อย ๆ มิได้ทอดยอแต่ตะแบง ครั้นมาถึงตัวตีชั่ววัชต์ จึงเป็นประวัติให้เราจำแลง ลูกชั่วลูกชกพ่อแม่ คอยดัดคอยแปลง พ่อแม่คอยจัดแจงสอนเป็นประจำ ถึงคราวแล้วนะพอนาคอ้ย อย่าทำเมินเฉยให้เวลาล่วงล้ำ นึกถึงความยากที่พ่อแม่ลำบากตรากตรำ พ่อแม่ป้อนข้าวป้อนน้ำเลี้ยงเราอย่าลืมจงบวชแทนคุณให้เป็นการใช้หนี้ นำนมชนนีที่เราดูดดื่มได้หล่อเลี้ยงร่าง เรื่องหลังนะพอนาคอย่าลืม พ่อจงปลาบปลื้มเมื่อเราเป็นชาย เราเกิดมาเป็นคนก็มีใครคนมาเกิด วิญญาณลี้ลี้ลี้ลี้ได้มาเกิด ความอุปถัมภ์ดินน้ำลมไฟ ก่อร่างสร้างให้จึงได้เกิดมา ความทุกข์ของพ่อแม่เป็นอย่างนี้แหละนะ

จะบรรยายจะขยายเป็นกลอน โปรดฟังสุนทรแล้วจำให้แม่น ก็จะกล่าวภิปรายแล้วเตือนใจพอนาค เพื่อนทุกข์เพื่อนยากนั้น คือพ่อแม่และเพื่อนกินเพื่อนตายรักใคร่ดูแล พันเสียจากพ่อแม่แล้วคนอื่นไม่มี เหนื่อยนักตั้งแต่คลอดเพราะแกต้องกอดรักษา ไกวเปลเห่ช้าอาบน้ำซัดฉวี นับวันนับเดือนแล้วก็เลื่อนนับปี กว่าจะได้ไปเพียงนี้ไม่ใช่ประเดี๋ยวเดียว มันไม่ใช่ลูกไก่จะออกไข่แล้วก็วิ่ง ลูกชายลูกหญิงต้องทนโหดเคียว เลี้ยงลูกกว่าจะใหญ่มันไม่ใช่ง่ายเสียทีเดียว เมื่อโตแล้วก็เที่ยวพ่อแม่ไม่มอง พอนาคเกิดมาก็มันแสนประเสริฐ มันเป็นบุญล้ำเลิศที่ได้มาเกิดในท้อง พ่อจงดุจมิใจที่ได้ผ้าไตรมาครอง พ่อแม่ประดับประคองพื่อน้องดีใจ ไม่คิดหรือไม่ตรอง พอนาคอ้ย มันก็มองไม่เห็นและไม่ใช้เพื่อนเล่นพ้อจำเอาไว้ พอนาคนั่งอยู่ที่มีร่างกาย พ่อแม่ท่านให้มาร่างกายของเรา ชีวิตจิตใจได้มอบให้พอนาค แต่มันเป็นสัญลักษณ์พอนาคอย่าดูเบา ก็นี่เป็นมรดกที่ท่านยกให้เรา พระคุณเลิศล้ำควรเทิดทูนไว้ อาบเห่ต่างน้ำตรากตรำเหนื่อยยาก ทำเลี้ยงพอนาคก็ความรักเหลือหลายบางคนไปได้เมียที่มีทรัพย์มาก พ่อแม่จนยากไม่เคยเหลียวแล พ่อแม่ไปหาแล้วพูดจาเฉียวชน ทำเป็นลืมคุณที่พ่อแม่เลี้ยงมา โ้อลูกในกายกลายเป็นศัตรู พ่อแม่ทั้งคู่เป็นนายพิทักษ์รักษาประดับประคองและอุ้มท้องเรื่อยมา อยู่ในคัพภากว่าจะได้แก่เดือน ความทุกข์ก็แสนทุกข์ ความยากแสนยาก ที่พ่อแม่ลำบากไม่มีใครเหมือน รักลูกสอนลูกว่าเจ้าอยู่ผู้รักมัน มันไม่จิตไม่จางไม่ห่างจากกัน นับเดือนนับวันนับเดือนนับปีนา บวชเป็นพระแล้วต้องสละกิเลส ฟังหมอเทศน์แนะนำแนวทาง ยึดหลักธรรมะของพระมาอ้าง เป็นแนวทางในหลักธรรม บวชเป็นองค์แล้วพระสงฆ์สาวก จะหยิบยกขึ้นมากล่าวย้ำต้องหมั่นซัดหมั่นเขียนมาเล่าเรียนนักธรรม ส่วนข้อแนะนำก็อยู่ที่หลักวินัย จงหมั่นบ่นหมั่นท่องประเภทให้ท่องขึ้นใจ เราบวชมาใหม่ ๆ ต้องถามไถ่อาจารย์ ศีลของพระมีไม่น้อยมาสองร้อยยี่สิบเจ็ด ถ้าไม่ปฏิบัติศีลคงจะไม่ถ้วน เข้าบวชให้พ่อแม่เล่าท่านก็แก้พจวรรเราต้องทบทวนก็เพื่อเป็นการตอบแทน บุญคุณท่านมากพอนาคหมั่นนึก อย่าเพิ่งด่วนสึกคุณของ

ท่านนับแสน ว่าเอาสี่เหลืองมาเป็นเครื่องตอบแทน เอาดวงแก้วมาเป็นแกนทั้งสามประการ ต้องหมั่นบ่นหมั่นท่องหมั่นบ่นแล้วสวดมนต์ไหว้พระ แล้วต้องมานะอย่าอ่อนให้มันนาน เป็นสงฆ์อุตสาหศึกษารื่องศิลป์ อย่าเอาศิลปินนั้นเข้ามาปะปน เพราะบวชให้พ่อแม่ต้องช่วยแม่มรรคผล และต้องอดทนอย่าทำอย่าถอย หมั่นท่องหมั่นบ่นหมั่นแทงจุดเสียให้คล้องติดปากกันและมานะหน่อย นาค ขอเตือนอีกสักหน่อย อย่าทำไขว่ไขว่และโลเลใจลอย ศาสนายังคอยรอรับประเคน ช่วยกันปรับปรุงบำรุงเอาไว้เถิด มันเป็นสิ่งประเสริฐจะชี้ให้เห็น เราเป็นคนไทยอย่าบ้ายหน้าเบน บวชพระบวชเณรแล้วได้บุญได้บา เรานับถือพุทธต้องยึดหลักฟังคำสอนแนะนำ ข้อแนะนำที่มากล่าวต้องปฏิบัติต้องขัดต้องเกลา อย่าไปมัวเมาในเรื่องกาเม คนรักต้องสลัดเราไม่ใช่พระลิก อย่าได้ไปโมเมให้กับพวกนางมาร เป็นสงฆ์เป็นผู้ครองศีล ทุกสิ่งตัดสินอย่าไปเที่ยวเพ่นพ่าน จงฝึกปัญญาให้มาเป็นยาม พ่อนาคจงขยัน อย่าคิดอย่าเคือง จงฝึกฝนหวังผลภายใน สติปัญญาก็จะได้ ปราชญ์เปรื่อง เป็นพระล้ำเลิศประเสริฐรุ่งเรือง สมกับผ้าเหลืองก็จงจดจำ เชื้อคำสั่งสอนสั่งวรทั้งสิ้น จะได้พาศิลของเรามีศรี ถ้าพระศีลเสื่อมก็จะต้องสิ้นอินทรีย์ ถ้าเป็นพระที่ดีก็ต้องมีศีลตรง พระสวาททั้งสิ้นก็เพราะศีลเสริมส่ง สมกับเป็นสงฆ์พองจดจำ จำไว้นะพ่อนาคนะ

ศรี ๆ สวัสดิ์ศรีธาผล แสนประเสริฐเลิศล้ำเป็นมงคลสวัสดิ์ ขอเดชะพระองค์อิศเรศจงช่วยอำนาจชัย ขอเชิญเทพประไพในสวรรค์ทั่วทั้งสิบหกช่องชั้นนงมาพื้นจักรวาล ขอจงมาช่วยทรงประสิทธิ์สารทิศสวัสดิ์ให้แก่พ่อนาค ผู้ที่จะบรรพชิตในวันรุ่งขึ้นพรุ่งนี้ พ่อนาคเอ๋ย ให้พ่อเป็นหน่อพระชินสีห์ผู้ถือนิสสัย จงปราศจากโรคคาพญาภัยห้าประการ อันว่าราชภัยนั้นอย่ามาพาลให้พ่อองเฝ้าจระภัยนั้นขอให้คลาดแคล้วไปทางไกล ทั้งทุกข์ภัยนั้นอย่าได้พึงมี อัคคีภัยอย่าได้กล้ากราย จงบัญญัติอันตรายนันลามก ให้พ่อเรียนไตรปิฎกแก้วกล้า จงสำเร็จความปรารถนาโดยจำนง ให้พ่อเป็นราชธนะ ให้พ่อเรียนวิปัสสนาธุระให้ล่องรู้ พ่ออุปสมบทเป็นภิกษุหมั่นปรนนิบัติอุปัชฌาย์ อาจารย์และครูปา หมั่นผูกผ้าครองผ้าก็อย่าได้ให้ขาด ภิกษาจารย์บิณฑบาตและกวาดอุโบสถ หมั่นลงปลงอาบัติตักนังกา โคนมัสสุเกศาและสวดมนต์ ทั้งสิบข้อนี้เป็นต้นเรียกว่ากัจจัตถ พ่อกงหมั่นปฏิบัติพยายาม ขัดสนสิ่งใดจงไต่ถามไปตามนุสนธิ มีพระปาติโมกข์สังวรศีลเป็นต้นข้อบังคับ เป็นอนุสังการเครื่องประดับสำหรับสงฆ์ กฎหมายของพระพุทธองค์คือ หนึ่งจตุปาราชิกเป็นต้นเหตุสังฆาภิเสกสิบสามข้อ ทะเวอะนียศอันมีสอง นิสสัยคดียี่มีข้อต้องสามสิบห้า เสดกียะวัตรเจ็ดสิบห้า สัทธกัณณะสมณะเจ็ด ปาติเทสะนียะสี่ ปาจิตติยี่เก้าสิบสอง สิริรวมหมู่ทุกอาบัติทั้งแปดข้อ ก็ได้ชื่อว่าพระปาติโมกข์สังวรศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ด เป็นพุทธภาษิตของสมเด็จพระศาสดา เจ้าจงตั้งจิตคิดรักษา อย่าเมินเฉยเลยละอย่าหมองมัว ข้อใดห้ามเล่นกลัวพ่อกก็อย่าได้กระทำ จงเกรงบาปกลัวกรรมอย่าได้ทำประมาท รักษาตัวเสียให้สะอาดมันจะได้หมดโรคภัย เปรียบเหมือนจามรีรักษากาย พ่ออย่าได้มักจิตคิดฝึกใฝ่อย่าติดชั้น และก็ต้องเตรียมเอาพระบารมีมาตั้งมั่น เป็นเครื่องเพชรกัน

ข้าศึกคือกิเลสจะลวงลาม หนึ่งในเมถุนปาราชิกคือตัวมารกรรมให้แรงร้าย มักจะชวนคิดคิดเหมือน
หนึ่งมิตรหลายเข้ายุยง แม้นภิกษุสงฆ์วงงหลงผิดไป ก็จะเป็นเครื่องอันตรายแก่พรหมจรรย์ หนึ่ง
อทินนาทานนั้นตามสิกขาบท กำหนดทรัพย์ตีราคาห้ามาสก จะเป็นเงินทองของผู้ใดตกตามมรรคา
พระภิกษุจะเก็บเอามานั้นมิได้ หนึ่งท่านห้ามไม่ให้อวดมรรคและผล เป็นต้นว่าลวงหนก่าบังกาย
หนึ่งทำลายล้างบิดาและมารดาให้อุปราและมนุษย์นอกรรภ อาบตีสีหมูนี้สำคัญสำหรับสงฆ์ ถ้า
พลั้งพลาดขาดไปหนึ่งองค์ก็จะอันตราย อาจจะประหารให้ศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ดนั้นเสื่อมทรม
ข้าพเจ้าจะช่วยสอนได้พออยู่ ๆ ไม่สู้ละเอียดลออพิสดาร พอลงหมั้นตามอุปัชฌาย์อาจารย์ให้สืบ
ต่อไป ท่านก็คงจะชี้แจงให้แจ้งใจโดยละเอียดอุตสาห์พิง พอลงอย่าได้รังเกียจการวินัย พอลงดับ
จับใส่ใจอย่าลืมหลง จะได้ชื่อว่าบริสุทธิ์อันประเสริฐ บุญกุศลของพ่อก็จะบังเกิดทุกเวลาในกาลครั้ง
นี้ ให้ลั่นฆ้องเข้าสามที แล้วให้ร้องเอาชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

ศรี ๆ ประเสริฐเลิศล้ำ จะขอทำขวัญพ่อเป็นหน่อเนื้อมนีนาด พระขวัญเจ้าเอย จงสุข
ไสยาสน์ให้ยาวยืน ขวัญพ่อจะคงหลงไปอื่นเที่ยวชอกซอนในไพรสี พุ่มพงพีพิภพและภัยพาล แดน
ดงกันดารดาชดา พระขวัญเจ้าเอย ขอเชิญมาชมใบศรีทองกรองไปด้วยแก้ว อันงามประเสริฐเลิศ
แล้วล้วนสลักเสลา ประดับไปด้วยแก้วแก้งามตระการ สร้อยสังวาลแหวนนพรัตน์ ผ้าไหมพัสด์เลิศ
แล้วไปด้วยลายทองของขวัญเจ้าเอย ขวัญพ่ออย่าเที่ยวท่องไปตามท้องทุ่งพระหิมพานต์ เที่ยวชม
ห้วยละหานในหุบเหว ที่เป็นปล่องเปลวปลาบปล้มใจ เห็นมาลัยระเริงหลง เที่ยวชมบุษบงหลง
ละห้อย เมื่อเจ้ายังน้อย ๆ ยังนอนหวาด ผีปีศาจได้ท้วงทักทาย มิ่งขวัญหายร้องให้อ่อน ยามเมื่อ
เพื่อนเล่นซ่อนแล้วหลอกให้ พระขวัญเจ้านาคเอย ขวัญพ่อนาคอย่าไปจงกลับมา จงอยู่ให้ยืนขึ้นชย
อย่าเฉยช้า ตามมาเสียเถิดนะพอมามาอย่าถือดี

วันรุ่งขึ้นพรุ่งนี้แล้วหน่อพ่อจะได้บริสุทธิ์ เป็นบุตรของพระพุทธเบื้องบาทบงสุ์ ศีลของ
พระอรียสงฆ์ทรงสิกขา พ่อจะได้โปรดบิดามารดาในครั้งนี้แน่ เป็นที่ยังแท้ยังพระอรหัต พ่อจง
บัญญัติตามสิกขาบท กำหนดพระวินัยให้แน่นอน จงฟังคำที่ข้าพเจ้าได้สั่งสอนเสียให้ลั่นเสร็จ พ่อ
อย่าได้ถือตนเป็นมลทินหินโทษ รักษากายหมายโปรดบิดามารดาให้จริง ๆ พ่อจงสละละทิ้งเสียเถิด
หน่อพ่อในทางโทษ อันยุ่งหยาบและประโยชน์แต่ยอมเยาว์ เปรียบเหมือนทำนาหว่านข้าวเอาไว้ใน
หนอง มันจะกลายเป็นหญ้าปล้องเปล่า ๆ ให้เสียพันธุ์ ถึงพ่อจะนั่งขบฉันก็ให้เป็นกิริยาบถ อย่าพูด
จาไปปิดสารพัน อย่าด่าพ่อแม่กันเล่นเหมือนอย่างคฤหัสถ์ ออกนอกวัดเที่ยวร้องสักวา พบสีกาแล้ว
อย่าได้พูดเกี้ยวเลี้ยวลดท่าเหล่าแหละ ถ้าฝ่ายนางสีงาก็จะมาเกาะเกาะคงกลัวกรรม พุดย่า ๆ ทำ
ขม้อยหน้า โทษถึงสังฆาภิเสศเหตุเพราะยังเปล่าทำลูกปล้ำทำข้าเราแรงลัทธิชี่ คือองค์ปาราชิกสี่ชั่วชาติ
อุบาทว์นัก ท่านจึงตรัสมรรคผลคนอันตราย พอลงเสมียนอย่างต้นตาลที่ยอดด้วน ข้าพเจ้าจะ
สั่งสอนนี้ก็ควรจดจำใส่ใจ พ่อนาคเอย อีกอย่างหนึ่งไซ้ร้อยาโลกาลาภทรัพย์ท่านให้ถึงบาท ตาม

ลึกขาบทท่านว่าชาติเป็นข้อ ๆ อีกอย่างหนึ่งอย่าล่อลวงให้โลภหลง อดว่าตนได้มรรคผลเพียง
 พระอรหันต์ พระองค์จึงตรัสว่าสามัญจิต คือมนุษย์ยังมีชีวิตคิดทำลาย ให้ล้มตายวางวายชื่อว่าสังข
 คือมนุษย์ในครรรค์และนอกครรรค์ก็มีว่า ถ้าผู้ใดขึ้นมาแล้วก็คงจะชาติเกิด ถือศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ดก็
 จะทำลายลง ท่านจึงเอาไว้สี่ข้อพอนาคเอ๋ย ถ้ารักตนแล้วก็ต้องเตือนใจตัวเอง เกรงพระอาจารย์
 ท่านเป็นใหญ่ มิใช่ข้าพเจ้าจะมาสอนใส่ร้ายท่านว่า พระพุทธปฏิมาท่านตรัสโปรดเอาไว้เช่นนี้ อันบาป
 อื่นสักหมื่นแสนแน่นในอสงไขยนั้นนับว่ามีเป็นไร ไม่เท่ากรรมที่เราทำไว้ในพระพุทธศาสนาอุลามก
 ตายไปจะตกนรกเข่าร้อน จะนับได้ว่าพุทธันดรนะพอนาคเอ๋ย พระพุทธเจ้าท่านจึงวิตถารไว้ให้เข้า
 ใจ ยังมีภูเขายาวใหญ่สูงได้เหลี่ยมละหนึ่งโยชน์ ยังมีเทพดาเจ้าองค์หนึ่งโสดทรงศักดา เอาผ้าขาว
 เนื้อดีที่อ่อนสะอาด ถึงปีมาปิดกวาดตรงที่นั่น จนแผ่นศิลาล้นล้นดินเสมอพระธรณี ดั่งหน้ากลอง
 ชัยภริแล้วเมื่อใด จึงจะนับได้พุทธันดรพอนาคเอ๋ย ถ้ากลัวแล้วจงผ่นผันเสียให้พ้นภัย หญิงชาย
 ทั้งหลายอย่าทำให้สงฆ์กระสับกระส่ายและศีลเสื่อม อย่าองอาจแอบเอื้อมและก็มาอวดอ้าง ผู้ที่จะ
 ทรงสืบศีลสร้างให้บริสุทธิ์ จะหมองมลมีตมิตเป็นมลทิน อันกุศลของพอนี้ก็จะสุดสิ้นประเสริฐแต่
 เพียงเท่านั้น ให้ลั่นฆ้องขึ้นสามที แล้วให้ร้องเอาชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

บททำขวัญติดสีกใหม่

วิทยากร นายจวน อรุณโรจน์
วันจันทร์ที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๔

ขอให้มีความสุขความเจริญ ให้อยู่ดีกินดี

บททำขวัญบ่าวสาว (สำนวนที่ ๑)

วิทยากร นายสุดใจ วงษ์ปุ่น

วันอาทิตย์ที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมินา สักกาเรนะ พุทธัง อภิพุชชยามิ

อิมินา สักกาเรนะ รัम्मมัง อภิพุชชยามิ

อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อภิพุชชยามิ

อะระหัง สัมมา สัมพุทธโร ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ

สะวากขาโต ภะคะวะตา รัम्मโม รัम्मมัง นะมัสสามิ

สุปะฏิปันโน ภะคะวันโต สวาจะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

ผะริตตะวานะ เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา

อะวิกขิตตะจิตตา ปะริตตัง ภาณันตุ

สัคเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานะ

ที่เป รัญญู จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละละละวิสะเม ยักกะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

รัम्मัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

รัम्मัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

รัम्मัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

นะโม นมัสสิการยกกร ขึ้นเวียนเศียรสิโรตม์ ด้วยจิตข้าพเจ้าเป็นที่ปราโมทย์ สาธุงานองค์
กษัตริย์ชัตติยวงศ์อันเรืองเดช อีกทั้งท้าวไทเทพทั่วทุกสถาน สาธุ สัคเค ข้าพเจ้าอยู่ในชั้นกามาพจร
สวรรค์ ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญเทพยดาเจ้าทั้งสิบหกชั้นฟ้า ให้เสด็จลงมาพร้อมกันในวันนี้ อีกทั้ง
ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญพระภูมิเจ้าที่แม่ธรณีพระคงคา ให้เสด็จลงมาพร้อมกัน เพื่ออวยพรให้ท่านบ่าวสาว
จงความสุขสวัสดิ์ พิพัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผลยังตัวเจ้าที่ตั้งใจ

ศรี ๆ วันนี้จะเป็นวันดี เป็นราศีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อยน ประดิษฐานขึ้นทันใด ที่จะขอ
อำนวยการอวยพร ยกกรขึ้นไหว้ คุณพ่อคุณแม่ คุณแม่แก่ผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงผี ไม่ว่าผู้ใดเชิญใจ ทั้ง
ผีเรือนแม่พ่อ หรือผีหอปลุกใหม่ ขอเชิญกันมาได้พร้อมกันในวันนี้ วันนี้จะเป็นวันดี ท่านเศรษฐี

ผู้ใหญ่ ได้เอารถเข้ามาเกย นำเขยเข้ามาฝาก เอาขันหมากเข้ามาให้ ได้จัดแจงแต่งไว้ ทั้งส้มสุกลูกไม้ ขนมหลายกองเกวียน ขนมผิงฝอยทอง ล้วนแต่ของจำเนียร จันอับงาเจียน ผลไม้นานา ส้มซ่าส้มยำ ส้มทับพลับจีน ลูกอินทผลาลัม ขนมต้มลูกใหญ่ มีกล้วยไข่กล้วยน้ำ มีมะพร้าวอ่อนอ้อยลำ เหล้าไก่ หมูสามชั้น ห่อหมกทอดมัน สารพันที่จะมี อภิเชกสองศรี เช่นผีทั้งหลาย ผีภูตผีพราย แม่ชีอรรษา ที่ได้เลี้ยงดู ทั้งผีปู่ผีย่า ผียายผีตา ตามประดาพี่น้อง ผีเกี่ยวผีดอง ทั้งสองพร้อมกัน อย่าซึ่งเคียดเคียดฉันท์ ขบฟันเช่นเขี้ยว จะมาเป็นพี่เป็นน้อง จะมาเป็นทองแผ่นเดียว อย่าพิโรธโกรธเกรี้ยว ช่วยอุปถัมภ์ค้ำชู ให้ผิวเมียทั้งคู่ ให้เจ้าอยู่สบาย เจริญเสริญเสด็จเข้ามา คุ่มครองรักษา คุ่มโพล่คุ่มภัย คุ่มเสียดจัญไร สิ่งร้ายอย่าให้มีมา คุ่มให้สารพัด อย่าให้หนูกัดหลังคา คุ่มทั้งฝ้านุ่งมุ้งผา ผายุ้งผางจาง ครอบครวสองรา โรคาเบาบาง คุ่มลูกคุ่มเต้า คุ่มเขมาตานซาง ญาติกาผีสง่า คุ่มครองป้องกัน ลูกเปรตเศษนรก กระจายจากอาถรรพ์ ขออย่าให้มาเกิดในครรภ์ ขอเชิญเทวดาจุติ ลงมาจากสวรรค์ เพื่อจะมีลูกเต้า เมื่อเจ้าจะมีครรภ์ ข้าจะขอรำพัน ทั้งจ้วทั้งผา ชื่อตั้งหลังคา รอดแปดโก่ง ผีประตุนั้นต่างเสาดั่งเสากลาง ผีสงนางไม้ ที่ได้ปลุกเรื่อนอยู่ สองเจ้าทั้งคู่ ให้เจ้าอยู่สบาย คุ่มโพล่คุ่มภัย คุ่มเสียดจัญไร สิ่งร้ายอย่าให้มี ให้สวัสดิ์มงคล เกิดมรรคเกิดผล แก่ตนทั้งสอง ยกขึ้นมาตั้งไว้ หินหนักพิททอง เครื่องสินสมรส ยกขึ้นมาหมด ตั้งไว้ในห้อง เชิดหน้าดอกคำ ชันน้ำพานรอง หวีกระจก คันฉ่อง โถแบ่งน้ำมัน ยี่ภู่ปูนอน พุกหมอนมานกัน เตียงตั้งอัมจันทร์ กระจกนขันเขียนหมาก มีดพับตลับขนาด พานหมากและของพลู เครื่องกินเครื่องอยู่ ชันน้ำจกกลอย แหนบใหญ่ไม่สอย สวาน้อยหาไว้ เมื่อจะออกเรือนไป เจ้าจะได้ครองกัน เจ้าค่อยผ่อนค่อยผัน ปรนนิบัติผัวตน จะเกิดสวัสดิ์มงคล แก่ตนทุกวัน อีกแปรงสีฟัน ชันน้ำบัวนปาก ดูพลูดูหมาก ทั้งตลับขี้ผึ้ง อย่าตั้งเบี่ยงเอาแต่ผัว อย่าทำชั่วถึงผู้ใหญ่ เราสอนเจ้าไว้ จงเร่งจดจำ เมื่อเวลาคำอย่าเที่ยวเตร่ อย่าโลเลแกลังแซเขื่อนการหย่าเรือน เตือนข้าไททุกสิ่งไปให้สิ้น เวลาจะกินดูจัดแจง หุงต้มแกงแต่งไว้ท่า ต้มผักหญ้าปลาอย่างไฟ ไม่ว่าเจ้าจะแกงอันใดอย่าใส่ผักให้มากนักไม่สู้ดี อย่าบ่นจุกจิกจู้จี้ทำหงุดหงิด ถ้าผัวผิดอย่าบ้าบ่น ลับหลังคนจึงค่อยว่า ทั้งคำที่ข้าสอนไว้จะให้พรสอนเจ้าไป เกี้ยวตองทั้งสองข้าง อีกถ้าผิดหลังลูกเขยใหม่ คำบูรานท่านว่าไว้ แม่ผัวกับลูกสะใภ้ ทั้งสองครองกัน ให้เป็นฉันผัวเมีย อย่าเรียกเมียว่าอ๊อ มันไม่ดีแก่ตัว ฝ่ายผัวก็เกรง อย่าขึ้นมึงถึงเอ็ง อย่าข่มเหงใจกัน อย่าพูดกระแทกแตกดัน หุนหันด่าทอ อย่าให้ร้อนถึงแม่พ่อ ปู่ย่าตายาย อดสูดูร้าย หญิงชายนี้เขาจะแยบเยาะ ผัวผิดเมียพลั้ง อดอ้อมกันมั่ง ยับยั้งจงเหมาะ ผัวก็เรียกแต่คำหวาน ๆ เมียก็ขานแต่เพราะ ๆ อย่าโมโหปากเปราะ ทำน้ำใจเสาะ มันไม่เหมาะชอบกล เมื่อจะเข้านอน จงไหว้พระสวดมนต์ ถือศีลห้าเป็นต้น สวัสดิ์มีชัย เมื่อคำราตรีเข้าที่กราบเท้าผัว เป็นการดีแก่ตัว ไม่ชั่วสักเวลา ฝ่ายผัวก็อย่าช้า จงเร่งให้พรเมีย ทรัพย์สินของเจ้าจะได้ไหลเพิ่มพูนมา ซึ่งขอให้มนต์บริษทุธา สักคนเข้ามาสืบสาย จะมีลูกสักคนหญิงชายก็ไม่ชั่ว มาแต่บนฟ้า เทวดานิมนต์ จุติปฏิสนธิ คนที่ชั่วไม่มี สอนเจ้าเท่านั้น ดีกว่าเงินทอง จงหมั่นทั้งสอง ฟังคำเจ้าไว้ สมบัติของเจ้า อย่าให้ขาดหาย ให้ไหลมาเทมา เหมือนน้ำคงคาบ่อทราย อย่าให้รู้สิ้นรู้สุด ถึงจะ

มีบุตรกับริสุทธีสีบสหาย จะมีลูกหญิงก็เลี้ยงง่าย จะมีลูกชายก็เลี้ยงคง ขอให้อายุยืนยง ทั้งสองครอง
กัน ระวังโรคโรคร้าย สิ่งร้ายอย่าให้มี ให้เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี ให้มีเรือขีเลี้ยงมทอง ข้าหญิงเหลือ
หลาย ข้าชายเนืองนอง ชันหมากบ้านช่อง วัควายข้างม้า เรือทองนาวา จอดอยู่เต็มท่า สินค้ามาก
ไป ให้เจ้ามีเงินนับแสน ให้เจ้ามีแหวนนับพัน โดกถาดเขียนขัน สารพันใช้สอย มุ้งม่านการเหย้า
ข้าสาวบ่าวน้อย เงินทองเบี่ยร้อย ใช้สอยคราครัน ให้ตั้งกัลปพฤกษ์ งอกอยู่บนห้วนอน ตรงหน้า
บัฏฐร ผ้าผ่อนแพรพรรณ เจ้าจะนึกสิ่งใด ขอให้ได้สิ่งนั้น สมความปรารถนา ให้มีโรงช้างโรงม้า มี
ฉางข้าวฉางเกลือ คลังเสื้อผ้าคลังผ้า คลังสวยสาอากร เดชะพระพร ขอให้ได้แก่เจ้าทั้งสอง พุทธัง
กัมมะสิทธิ อัมมังกัมมะสิทธิ สังฆัง กัมมะสิทธิ สัพพีติโย วิวัชขันตุ สัพพะโรโค วินัสสะตุ มา เต
ภาวัตวันตะวาโย สุชี ฑิชายุโก อะภิวาทะนะสี ลิสสะ นิจจัง วุฑฒาปะจายิโน จัตตาริ อัมมา
วัฑฒันติ อายุ วัฒนโน สุขัง พลัง

บททำขวัญบ่าวสาว (สำนวนที่ ๒)

วิทยากร นายวันทา มาปรีดา

ทำขวัญที่หมู่ ๙ บ้านต้นตาล ตำบลหนองยาว

อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันจันทร์ที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมินา สักกาเรนะ พุทธัง อภิปุชชยามิ

อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง อภิปุชชยามิ

อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อภิปุชชยามิ

อะระหัง สัมมา สัมพุทธโธ ภาคะวา พุทธัง ภาคะวันตัง อภิวาเทมิ

สะวากขาโต ภาคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ

สุปะฏิปันโน ภาคะวันโต สวาระกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

พระรัตนตรัย เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา

อะวิกขิตตะจิตตา ประจิตตัง ภาณันตุ

ลัคเค กาเม จะรูเป คิริสีขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานะ

ทีเป รัฏฐะ จะคาเม ตะระนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุทวา ชะละณะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ศรี ๆ วันนี้วันดี เป็นราศีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อ ประดิษฐานขึ้นทันใด จะขออำนวยการ
อวยพร ยกกรขึ้นไหว้ ท่านพ่อและท่านแม่ คุณเฒ่าแก่ท่านผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงผี ไม่ว่าผู้ดีเข็ญใจ
ผีเรือนแม่พ่อ ผีหอปลุกใหม่ ขอเชิญให้ท่านได้ พร้อมกันในวันนี้ วันนี้เป็นวันดี ท่านเศรษฐีผู้ใหญ่
ท่านจะเอารถเข้ามาเกย จะเอาลูกเขยเข้ามาฝาก จะเอาขันหมากเข้ามาให้ ได้จัดแจงแต่งไว้ ทั้ง
ส้มสุกลูกไม้ ขนมหลายกองเกวียน ขนมผิงฝอยทอง ล้วนแต่ของจำเนียร จันอับงาเจียน ผลไม้นานา
ส้มซ่าส้มยำส้มทับปลับจีน ลูกอินทะพล้า ขนมต้มลูกใหญ่ กกล้วยไข่กล้วยน้ำ มะพร้าวอ่อนอ้อยลำ
เหล้าไก่หมูหัน ห่อหมกทอดมัน สารพันที่จะมี อภิเชกสองศรี เช่นผีทั้งหลาย ผีภูตผีพราย แม่ซ้อ

รักษา ที่ได้เลี้ยงได้ดู ฝีมือैया ฝ้ายฝิตา ตามประดาพี่น้อง ฝักเกี่ยวฝิตอง ทั้งสองพร้อมกัน อย่าซึ่งเคียด
 เคียดฉันท์ ขบพันเช่นขี้ขิว จะมาเป็นพี่เป็นน้อง จะมาเป็นทองแผ่นเดียว อย่าพิโรธโกรธเกรี้ยว ช่วย
 อุปถัมภ์ค้าชู ฝัวเมียทั้งคู่ จะให้อยู่ครั้นสบาย เชิญเสริจเสด็จเข้ามา คุ่มครองรักษา ค้อยโพยคุ่มภัย
 คุ่มเสียดจัญไร สิ่งร้ายอย่าให้มีมา คุ่มให้สารพัด อย่าให้หนุมนักดหลังคา คุ่มผ้านุ่งมุ้งผ้า พร้อมผา
 ยุ้งฉาง ครอบครองสองรา โรคาเบาบาง คุ่มลูกคุ่มเต้า ทั้งเขมาตางานชาง ญาติกาผีสาง คุ่มครอง
 ป้องกัน ลูกเปรตเศษชนรก กระจายจกอาธรรม์ อย่าให้มาเกิดในครรภ์ ขอเชิญเทวดา จตุลลงมาจาก
 สวรรค์ เพื่อจะเป็นลูกเป็นเต้า เมื่อเจ้าจะมีครรภ์ ข้าจะขอรำพัน ทั้งจั่วทั้งผา ชื่อตั้งหลังคา รอดแปกไก่อ ฝี
 ประตุน้ำต่าง เส้าห้องเส้ากลาง ฝีสางนางไม้ ที่ได้ปลูกเรือนอยู่ สองเจ้าทั้งคู่ จะได้อยู่ครั้นสบาย
 เชิญเสริจเสด็จเข้ามา คุ่มครองรักษา คุ่มโพยคุ่มภัย คุ่มเสียดจัญไร สิ่งร้ายอย่าให้มี ให้สวัสดิ
 มงคล ให้เกิดมรรคเกิดผล แก่ตนทั้งสอง ยกขึ้นมาตั้งพัก หินหนักพักทอง เครื่องดินสมรส ยกขึ้นมา
 หมด ตั้งไว้ในห้อง เช็ดหน้าดอกคำ ชันน้ำพานรอง หวีกระจกคันช่อง โถแบ่งน้ำมัน ยี่ภู่ปูนอน ฟูก
 หมอนม่านกัน เตียงตั้งอฉฉันท์ กระจกอนชั้นเขียนหมาก มีดพับตลับขนาด พานหมากของพลู เครื่อง
 กินเครื่องอยู่ ชันน้ำจอกลอย แหนบใหญ่ไม้สอย สวาน้อยจงหาไว้ เมื่อจะออกเรือนไป เจ้าจะได้
 ครองกัน เจ้าค่อยผ่อนค่อยผัน ปรนนิบัติผัวตน จะเกิดสวัสดิมงคล แก่ตนทุกวัน อีกไม้สีฟัน ชันน้ำ
 บ้วนปาก ดูพลูดูหมาก ทั้งตลับขี้ผึ้ง อย่าตั้งบึงเลี้ยงตัว อย่าทำชั่วถึงผู้ใหญ่ ข้าจะสอนเจ้าไว้ จงเร่ง
 จดจำ เวลาค้าอย่าเที่ยวเตร่ อย่าโลเลแก่งแก้งเชื่อนการเหยาเรือน เตือนเจ้าไว้ทุกสิ่งไปสิ้น ยามจะ
 กินดูจัดแจง หุงต้มแกงแต่งไว้ท่า ต้มผักหญ้าปลาอย่างไฟ แกงอะไรจะใส่ผักให้มากนักรัไม่ให้เสีย อย่าจู้จี้
 ทำหงุดหงิด ถ้าผัวผิดอย่าบ้าบ่น ลับหลังคนจึงค่อยว่า พึงคำที่ข้าสอนไว้ จะให้พรสอนเจ้าไป เกี่ยว
 ดองสองข้าง ถ้าผิดปลั่งลูกเขยใหม่ คำบุราณท่านว่า ดูอัชฌาอาศัย แม่ผัวกับลูกสะใภ้ อย่าซึ่งเคียด
 เคียดฉันท์ ทั้งสองครองกัน ให้เป็นฉันฝัวเมีย อย่าเรียกเมียว่าอี มันไม่ดีแก่ตัว ฝ่ายเมียก็ต้องกลัว
 ฝ่ายผัวก็ต้องเกรง อย่าขึ้นมิ่งขึ้นเอ็ง อย่าข่มเหงน้ำใจกัน อย่าพูดกระแทกแตกดัน หุนหันด่าทอ อย่า
 ให้ร้อนถึงพ่อและแม่ ญาติตายาย อดสูดูร้าย หญิงชายเขาก็จะเหยียเยาะ ผัวผิดเมียปลั่ง อดออกมัน
 มั่ง ยับยั้งจงจะเหมาะ ฝ่ายผัวก็พูดแต่หวาน ๆ เมียก็ขานแต่เพราะ ๆ อย่าโมโหปากเปราะ ทำน้ำใจ
 เสาะมันไม่เหมาะชอบกล เจ้าอย่าทำช่องขัด จงปรนนิบัติผัวตน เมื่อจะเข้านอน ไหว้พระสวดมนต์
 ถือศีลห้าเป็นต้น สวัสดิมีชัย เมื่อคำราตรี เข้าที่กราบไหว้ผัว การดีแก่ตัว ไม่มีชั่วสักเวลา ฝ่ายผัวก็
 อย่าช้า จงรีบมาให้พรเมีย ทรัพย์สินก็จะได้ เพิ่มไหลพูนมา ถ้าจะไปมีบุตรบุตรรา คงจะมาสืบสาย
 จะมีลูกหญิงลูกชาย ก็ไม่ชั่วสักคน มาแต่บนฟ้า เทวดาจะนิมนต์ จุติปฏิสนธิ ครั้นที่ชั่วไม่มี สอน
 เจ้าทั้งนี้ ดีกว่าเงินทอง เจ้าจงหมั่นทั้งสอง พึงคำจำไว้ สมบัติของเจ้า อย่าให้รู้ขาดสาย ไหลมาเทมา
 เหมือนน้ำคองคาบ่อทราย อย่ารู้สิ้นรู้สุด ถึงจะมีบุตร ก็บริสุทธิ์สืบสาย จะมีลูกหญิงก็เลี้ยงง่าย จะมี
 ลูกชายก็เลี้ยงคง ขอให้อายุยืนยง ทั้งสองครองกัน ระวังโรคโรครภัย อย่าได้รู้มี ขอให้เป็นเศรษฐี
 มหาเศรษฐี ให้มีรถขี่เลี้ยงมทอง ข้าหญิงเหลือหลาย ข้าชายเนืองนอง โรงทานบ้านช่อง วัควายช้าง

ม้า เรือแพนาวา จอดอยู่เต็มท่า สินค้ามากครั้นให้เจ้ามีเงินนับแสน ให้เจ้ามีแหวนนับพัน ไตกถาด
 เขียนขัน สารพันใช้สอย ข้าสาวบ่าวน้อย ใช้สอยนับพัน ให้ต้นกัลปพฤกษา งอกขึ้นห้วนอน ตรง
 หน้าบัญชีร ผ่าผ่อนแพรพรรณ จะนึกของสิ่งใด ขอให้ได้สิ่งนั้น ให้สมความปรารถนา ให้มีโรงช้าง
 โรงม้า มีช้างขาวฉางเกลือ คลังเสื้อคลังผ้า คลังเงินตรา สวยสาอากร เตชะพระพร ให้กับเจ้าทั้งสอง
 พุทธังกัมมะสิทธิ ธัมมังกัมมะสิทธิ สังฆังกัมมะสิทธิ สัพพีติโย วิวัชขันตุ สัพพะโรโค วินัสสะตฺมา เต
 ภาวัตวันตะราโย สุขี ทีฆายุกุ อะภิวาหะนะสี ลิสสะ นิจจัง วุฑฒาปะจายิโน จัตตารุ ธัมมา
 วัฑฒันติ อายุ วัฒนโน สุขัง พลัง

บททำขวัญบ่าวสาว (สำนวนที่ ๓)

วิทยากร นายวันทา มาปรีดา
ทำขวัญที่หมู่ ๑๑ บ้านต้นตาล ตำบลหนองยาว
อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
วันอาทิตย์ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมินา สักกาเรนะ พุทฺธัง อภิปุชชยามิ

อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง อภิปุชชยามิ

อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อภิปุชชยามิ

อะระหัง สัมมา สัมพุทฺโธ ภาคะวา พุทฺธัง ภาคะวันตัง อภิวาเทมิ

สะวากขาโต ภาคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ

สุปะฏิปันโน ภาคะวันโต สาวะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

ผะริตตะวานะ เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา

อะวิกขิตตะจิตตา ปะริตตัง ภาณันตุ

สัคเค กาเม จะรूपे คิริสีขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานะ

ทีเป รัฎฺฐเฐ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละละละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยฺย มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ศรี ๆ วันนี้เป็นวันดี เป็นราศีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อ ประดิษฐานขึ้นทันใด จะขออำนาจ
อวยพร ยกกรขึ้นไหว้ ท่านพ่อແທးท่านแม่ คุณเฒ่าแก่ท่านผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงผี ไม่ว่าผู้ดีเข็ญใจ
ผีเรื้อนแม่พ่อ ผีหอบปลุกใหม่ ขอเชิญให้มาจงได้ พร้อมกันในวันนี้ วันนี้ก็เป็นวันดี ท่านเศรษฐีผู้ใหญ่
ท่านจะเอารถเข้ามาเกย จะเอาลูกเขยเข้ามาฝาก จะเอาขันหมากเข้ามาให้ จัดแจงแต่งไว้
ทั้งส้มสุกลูกไม้ ขนมหลายกองเกวียน ขนมฝอยทอง ล้วนแต่ของจำเนียร จันอัปงาเจียน ผลไม้
นานา ส้มซ่าส้มย่ำสัมทับลับจิ้น ลูกอินผาล้า ขนมต้มลูกใหญ่ กล้วยไข่มกัถยน้ำ มะพร้าวอ่อนอ้อยล้า
เหล้าไก่หมูนัน น่อหมกทอดมัน สารพันที่จะมี อภิเชกสองศรี เช่นผีทั้งหลาย ผีภูตผีพราย แม่ชื้อ

รักษา ที่ได้เลี้ยงได้ดู ฝึบฝึย่า ฝึยายฝึตา ตามประดาพี่น้อง ฝึเกี่ยวฝึดอง ทั้งสองพร้อมกัน อย่าซึ่งเคียดเคียดฉันท์ ขบพันเขนซั้ว จะมาเป็นพี่เป็นน้อง จะมาเป็นทองแผ่นเดียว อย่าพิโรธโกรธเกรี้ยว ช่วยอุปถัมภ์ค้ำชู ฝึวเมียบั้ทั้งคู่ จะได้อยู่ครันสบาย เชิญเสด็จเสด็จเข้ามา คุ้มครองรักษา คู้ยโหยคู้มภัย คู้มเสนียดจัญไร สิ่งร้ายอย่าให้มีมา คู้มให้สารพัด อย่าให้หนุมนักัดหลังคา คู้มฝึาฝึงฝึงฝึา พร้อมฝึา ฝึยู่ฉาง ครอบครองสองรา โรคาเบาบาง คู้มลูกคู้มเต้า อีกรั้ทั้งเขมาตานซาง ญาติกาฝึสาง คู้มครอง บ่อกัน ลูกเปรตเศษนรก กระจายจกอาธรรม อย่าให้มาเกิดในครรรค์ ขอเชิญเทวดา จุติลงมาจก สวรรค์ เพื่อจะเป็นลูกเป็นเต้า เมื่อเจ้าจะมีครรรค์ ข้าจะขอรำพัน ทั้งจ้วทั้งฝึา ชื่อตั้งหลังคา รอดแปกโก่ ฝึประตุนั้ต่าง เสาห้องเสากลาง ฝึสางนางไม้ ที่ได้ปลุกเรื่อนอยู่ สองเจ้าทั้งคู่ จะได้อยู่ครันสบาย เชิญเสด็จเสด็จเข้ามา คู้มครองรักษา คู้มโหยคู้มภัย คู้มเสนียดจัญไร สิ่งร้ายอย่าให้มี ให้สวัสดิมงคล ให้เกิดมรรคเกิดผล แก่ตนทั้งสอง ยกขึ้นมาตั้งพัก หินหนักพักทอง เครื่องลินสมรส ยกขึ้นมาหมด ตั้งไว้ในห้อง เช็ดหน้าดอกคำ ชันน้ำพานรอง หวีกระจกคั่นช่อง โถแบ่งน้ำมัน ยี่ภู่ปูนอน พุกหมอน ม่ารกัน เติงตั้งอัมจันทร กระจกนชันเขียนหมาก มีดพับดลับนาค พานหมากของพลู เครื่องกิน เครื่องอยู่ ชันน้ำจกलय แหนบใหญ่ไม้สอย สวาน้อยจงหาไว้ เมื่อเจ้าจะออกเรื่อนไป เจ้าจะได้ ครองกัน เจ้าค้อยผ่อนค้อยผัน ปรนนิบัติฝึวตน จะเกิดสวัสดิมงคล แก่ตนทุกวัน อีกรั้ไม้ฝึพัน ชันน้ำบัวนปาก ดูพลูดูหมาก ทั้งดลับซั้ฝึง อย่าตั้งบ่ิงเลี้ยงตัว อย่าทำชั่วถึงผู้ใหญ่ ข้าจะสอนเจ้าไว้ จง เร่งจดจำ เวลาค้ออย่าเที่ยวเตร่ อย่าโลเลแกล้งแซเขื่อนการเหย้าเรื่อน เตือนเจ้าไว้ทุกสิ่งไปสิ้น ยาม จะกินดูจัดแจง หุงต้มแกงแต่งไว้ทำ ต้มฝึกหญ้าปลาอย่างไฟ แกงอะไรจะใส่ฝึกให้มากนั้กั้ไม่สู้ดี อย่า จู้จู้ทำหุดหริด ถ้าฝึวฝึดอย่าบ่าบ่น ลับหลังคนจึงค้อยว่า ฟังคำที่ข้าสอนไว้ จะให้พรสอนเจ้าไป เกี่ยวดองสองข้าง ถ้าฝึดพลั้ลูกเขยใหม่ คำบุญรณพ่านว่า ดูอชฌมาอาศัย (อชฌมาอาศัย) แมฝึวกับ ลูกสะนั้ อย่าซึ่งเคียดเคียดฉันท์ ทั้งสองครองกัน ให้เป็นฉันฝึวเมียบ อย่าเรียกเมียบว่าอี มันไม่ตีแก่ตัว ฝึายเมียบก็ต้อองกลัว ฝึายฝึวก็ต้อองเกรง อย่าขึ้นมิงขึ้นอ้ง อย่าข่มเหงน้ำใจกัน อย่าพูดกระแทกแตกดัน หุนหันด่าทอ อย่าให้ร่อนถึงพ่อและแม่ ปู่ย่าตายาย อดสูดูร้าย หญิงชายเขาก็จะเหยยาะ ฝึวฝึดเมียบปลั้ อดออมกันมั่ง ยับยั้งจงจะเหมาะ ฝึายฝึวก็พูดแต่หวาน ๆ เมียบก็ขานแต่เพราะ ๆ อย่าโมโหปากเปราะ ทำน้ำใจเสาะ มันไม่เหมาะชอบกล เจ้าอย่าทำซ้องซัด จงปรนนิบัติฝึวตน เมื่อจะเข้านอน ให้วพระ สวดมนต์ ถือศีลห้าเป็นต้น สวัสดิมิชย เมื่อคำราตรี เข้าที่กราบให้วฝึว การดีแก่ตัว ไม่มีชั่วสักเวลา ฝึายฝึวก็อย่าช้า จงรีบมาให้พรเมียบ ทรัพย์สินก็จะได้ เพิ่มไหลพูนมา ถ้าจะไปมีบุตริบุตรา คงจะมา สืบสาย จะมีลูกหญิงก็เลี้ยงง่าย จะมีลูกชายก็เลี้ยงคง ขอให้อายุยืนยง ทั้งสองครองกัน ระวังโคก ไรคภัย อย่าได้รู้มี ขอให้เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี ให้มีรถที่เลี้ยงมทอง ข้าหญิงเหลือหลาย ข้าชาย เนืองนอง โรงทานบ้านช่อง วัวควายช้างม้า เรือแพนาวา จอดอยู่เต็มท่า ลินค้ำมากครัน ให้เจ้ามีเงิน นับแสน ให้เจ้ามีแหวนนับพัน โตกถาดเขียนชัน สารพันใช้สอย ข้าสาวบ่าวน้อย ใช้สอยนับพัน ให้ ต้นกล้วยพฤกษา งอกขึ้นห้วนอน ตรงหน้าบ้ญชร ฝึาผ่อนแพพรพรรณ จะนึ้กของสิ่งใด ขอให้ได้สิ่งนั้น

ให้สมความปรารถนา ให้มีโรงช้างโรงม้า มีนางข้าวงานเกลือ คลังเสื้อคลังผ้า คลังเงินตรา ส่วยสา
 อากร เดชะพระพร ให้กับเจ้าทั้งสอง พุทธังกัมมะสิทธิ ธัมมังกัมมะสิทธิ สังฆังกัมมะสิทธิ สัพพีติโย
 วิวัชชันตุ สัพพะโรโค วินัสสะตุ มา เต ภาวัตวันตะราโย สุขี ทีชมายุโก อะภาวาทะนะสี ลิสสะ นิจัจัง
 วุฑฒาปะจาโยโน จัตตาโร ธัมมา วัชฌันติ อายุ วัณโณ สุขัง พลัง

บททำขวัญวัวควาย

วิทยากร นางทับ อรุณโรจน์

วันเสาร์ที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๔

ขวัญ (วัว) ควายเอ๋ย ให้มาอยู่ดีอยู่เย็นเป็นสุขนะ อย่าได้เจ็บได้ไข้ ที่เคยดูดำตีเอ็งก็ขอโหด
ให้ด้วยนะ ขอให้ชยันทำงาน ให้ได้ข้าวดีนะ

บททำขวัญเกวียน

วิทยากร นางทับ อรุณโรจน์

วันเสาร์ที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๔๔

ขวัญเกวียนอ้าย ให้มาอยู่ดี อยู่เย็นเป็นสุขนะ

บททำขวัญข้าว (ตอนข้าวตั้งท้อง)
(สำนวนที่ ๑)

วิทยากร นางต๋ม นิลศิริ

วันอังคารที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๔

แม่โพสพ แม่่นพดารา แม่จันเทวี แม่ศรีศักดิ์ดา ขอเชิญยามาเถิด ขวัญเฮ้ย ขวัญเฮ้ย (แล้ว
กล่าวขอแต่สิ่งที่ดีและเป็นมงคล...)

บททำขวัญข้าว (ตอนข้าวตั้งท้อง)
(จำนวนที่ ๒)

วิทยากร นางสวิง เผติมทอง

วันอังคารที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๔

แม่โพสพ แม่หนองคารา แม่จันทวี แม่ศรีศักดิ์ดา เขียวแม่มาเสวยเครื่องสวรรค์กันน้อ มาขวัญ
เอียดมา อยู่ต้นไร่ปลายนา ขอเขียวแม่มาร่วมกันเถอะ ขวัญเอียดมา ขวัญเอียดมา แพ้ท้องแท้ได้มาเถอะ
(แล้วกล่าวขอแต่สิ่งที่ดีและเป็นมงคล...)

บททำขวัญข้าว (ตอนข้าวตั้งท้อง)
(สำนวนที่ ๓)

วิทยากร นางเจียน สมอทอง

วันศุกร์ที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๔

หลังจากจุดธูปเทียนที่ชะลอมแล้ว ผู้ประกอบพิธีจะนั่งลงประนมมือพร้อมกับกล่าวว่า

"สาธุ ลูกขออัญเชิญแม่โพสพ ที่ลูกได้ทำไว้นี้ทุกที่ทุกที่นี้ ขอจงมารับกลิ่นขี้ขอยเผือกมัน สารพันที่ลูกเอามาให้ สาธุ ขอเชิญแม่โพสพ แม่นพดารา แม่จันทวี แม่ศรีศักดิ์ดา ที่เลี้ยงลูกมาใหญ่เท่าเพียงนี้ ขอให้ลูกนี้ได้พึ่งพาบารมีของแม่โพสพตลอดไปตลอดปีตลอดเดือนตลอด มีลูกมีหลานเลี้ยงลูกเลี้ยงหลานตลอดไปด้วยเถิด สาธุ ฝ่าป่าอารักษ์สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ขอจงปกป้องรักษาคุ้มครองแม่โพสพด้วย ขอให้เลี้ยงลูกเลี้ยงหลานตลอดรอดฝั่ง สาธุ ขอเชิญแม่โพสพที่ลูกได้ทำไว้ทุกที่ ๆ ฝืนนาคนอื่นที่เขาไม่ได้ทำก็ขอเชิญมารับที่ลูกนี้ได้ทุกที่ ๆ สาธุ ขอจงมารับน้ำหอมน้ำมัน แต่งเนื้อแต่งตัว ถ้าเดี๋ยวจะกินอะไร ขอจงมารับนี้ด้วยเถอะ สาธุ นะขวัญเอ๋ย มาขวัญเอ๋ยมา แม่จันทวี แม่ศรีศักดิ์ดา แม่โพสพนะ จันทวี แม่นพดารา สาธุ ขออัญเชิญแม่โพสพมารับแต่งเนื้อแต่งตัว สาธุ"

ผู้ประกอบพิธีนำด้ายสายสิญจน์ ๓ เส้น วนขวาที่ริมแปลงนา พร้อมกับกล่าวว่า

"สาธุ ให้แต่งเนื้อแต่งตัวนะแม่โพสพนะ เลี้ยงลูกเลี้ยงหลานตลอดรอดฝั่ง เลี้ยงลูกเลี้ยงหลานนะ คนที่เขาไม่ได้เรียกก็ขอเชิญมารับที่ลูกนี้ทั่วทุกที่ ๆ สาธุ"

นำด้ายสายสิญจน์ ๓ เส้น ผูกไว้กับต้นข้าวที่รวบไว้ ๓ ต้น พร้อมกับกล่าวว่า

"สาธุ ให้มาแต่งเนื้อแต่งตัว ที่ลูกทำไว้นี้ก็ขอให้งอกงาม เลี้ยงลูกเลี้ยงหลานตลอดรอดฝั่ง เทพาอารักษ์สิ่งศักดิ์สิทธิ์ก็ขอให้ปกป้องรักษาคุ้มครองแม่โพสพอย่าให้เป็นโรคเป็นภัย"

จากนั้นจึงนำแป้งที่ผสมน้ำอบทาที่ใบข้าว พร้อมกับกล่าวว่า

"สาธุ เอ้าแต่งเนื้อแต่งตัว น้ำหอมน้ำมันเอามาแล้ว ลูกเอามาให้แล้ว แต่งเนื้อแต่งตัว สาธุ แม่ขวัญเอ๋ย แม่ขวัญเอ๋ย มาอยู่ทั่วทิศทั่วแดนที่ไหนก็มา สาธุ เอ้าแต่งเนื้อแต่งตัว ขวัญเอ๋ย แม่ขวัญเอ๋ย สาธุ ขวัญเอ๋ย มาขวัญแม่โพสพ ขอให้อยู่กับลูกกับหลานตลอดรอดฝั่ง ไม่มีโรคมีภัยอะไร ลูกผิดพลาดพลังไปขมาให้แก่ลูกด้วยเถิด สาธุ"

บททำขวัญข้าว (ตอนเก็บเกี่ยวและขนข้าวขึ้นลาน)

วิทยากร นายจวน อรุณโรจน์

วันจันทร์ที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๔

ถึงวันนี้คืนดีแล้ว ขอเชิญขวัญแม่โพสพไปเข้าลาน

บททำขวัญข้าว (ตอนขนข้าวขึ้นยุ้ง)

วิทยากร นายจวน อรุณโรจน์

วันจันทร์ที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๔

ถึงวันนี้คืนดีแล้ว ขอเชิญขวัญแม่โพสพเข้ายุ้งนะ ปีหน้าก็ขอให้ข้าวงามดี มีราคาดีด้วยนะ

บททำขวัญเสา

วิทยากร นายสุวรรณ ปิ่นแก้ว

วันพฤหัสบดีที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๕

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สาธุ สักเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ทีเป รัฏฐเ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละถะละวิสะเม ยักชะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

นะโม อันว่านมัสการ ข้าพเจ้าจะขอกราบไว้คุณพระศรีรัตนตรัย คุณอันยิ่งใหญ่เป็น
พระมหาวิมลเมศมิ่งบุรีรมย์ หนึ่งจะขอยอกรเคารพคุณทุกเทวราช บรรดามีในหมื่นโลกธาตุ
ทั่วทุกสถาน ล้วนแต่ทรงมหศวรศักดิ์ดาหาญมหิทธิฤทธิ์ ตั้งแต่พรหมโลกธาตุสถิตถึงพสุธา อีก
เจ้าพิฆานเมืองท่ามหาไกรลาสเลิศ อีกทั้งคุณพระบรมจอมกษัตริย์อันประเสริฐทรงแผ่นดิน อีกทั้ง
คุณพระเพลิงพระธรณีและลมน้ำ คุณครูอุปัชฌาย์อาจารย์ผู้แนะนำอำนวยการ อีกทั้งคุณพระบิดา
และพระมารดาเป็นต้นกรณีเหตุ ครั้นได้ตั้งต่อก่อเกิดเกิดประกอบกาย ขอเดชะสรรพคุณทั้งหลาย
ทุกแห่งโลก จงมาช่วยป้องกันสรรพโศกศัตรูภัย ทั้งอุปัทวะเสนียดจัญไรให้สิ้นสูญ ขอจงสิริสถาพร
จำรูญรังสี เสด็จโดยนภาดลวิถียุคนธร เฝยอเยี่ยมเหลี่ยมเมรุราชสิงขรเป็นธรรมดา ก็เป็นเวลา
ปัจจุสมัย ประกอบไปด้วยเชิงโควิเชียรชัยอันใหญ่ยิ่ง บรรดาเทพเจ้าซึ่งสูงส่งทิศากาล มีพระกมล
เบ่งบานสบายเบิก ด้วยผู้ปฏิบัติถูกต้องตามพิชัยฤกษ์ของเทเวศ ต่างองค์ก็ประสาทรอันวิเศษ
ทุกสิ่งสรรพปลูกแล้วสำเร็จพลันทันฤกษ์ยาม ให้ท่านผู้อยู่จงตั้งจิตประณต เคารพรับสุภาพจนแห่ง
เทวราช เป็นคำสุภาษิตประสาทผล ประกอบไปด้วยศุภมงคลสิริสวัสดิ์ ขออำนาจพระพุทธรคุณ
จงมาเป็นเศวตฉัตร พระรัตนมณฑลทางกันสรรพภัยในเบื้องบนอยู่นานแล้ว ขออำนาจ
พระธรรมคุณจงมาเป็นปราการแก้วแวดล้อมอยู่โดยรอบ เป็นเชื่อนขันฑ์กันขอบเขตเคหา บำบัด
เสียซึ่งความทุกข์โศก โรคปีศาจอย่าให้ร้าย ขออำนาจพระสังฆคุณจงมาเป็นเดชศรี ช่วยพิทักษ์
รักษาให้ท่านเจ้าของเคหาจงเกษมสุข นิราศปราศจากทุกข์ภัยอันตราย ทั้งอุปัทวะทั้งหลายและโรคา
ราชภัยโจรพาลอัคนีวุธ วาตภัยอันเลวรุุด อุทกภัยสรรพโรคภัยทั้งหลายและสรรพทุกข์ จง
เปลื้องปลดหมดทุกข์อย่าได้มีแก่ท่านเจ้าของเคหาทุก ๆ ประการ ถึงคราสมัยจะจากสถานเป็นต้น

ว่าทั้งสี่ทิศและแปดทิศเป็นต้น ขอเทพยเจ้าทุกตำบลงจำนวนการ ขอให้ท่านบริบูรณ์ไปด้วยทรัพย์
ศฤงคารและโภคทรัพย์ เป็นต้นว่าวิญญาณะกะและอวิญญาณะกะทุกสิ่งสรรพนั้นจงประสิทธิ์ ขอ
อำนาจเทพยเจ้าอันเรื่องฤทธิจงอวยชัย ให้ประสบสรรพโชคชัยหิรัญรัตน์ อีกทั้งโภคสมบัติอุภติมภ์
พร้อมคณะมรุษประจำจงบำเรอจิต ดุจถ้อยคำซ้ำประสิทธิ์ดังวาจี สิทธิกิจจิง สิทธิลาภ ชัยโย
นิจจิง สัพพะเทวา นุภาวณะ สะทา โสทธิ ภาวันตุเต ขอเดชะพระพรทั้งหลายที่ได้พรรณนามานี้ จง
บังเกิดมีแก่ท่านเจ้าของเคหสถาน ดังถ้อยคำพระอาจารย์ประมวณมา ให้โหรงขึ้นสามลา ลั่นฆ้อง
อวยชัย

สำนวนลายลักษณ์

บททำขวัญทารก

จาก หนังสือรวมบททำขวัญต่าง ๆ

ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง สถานที่พิมพ์ และปีที่พิมพ์

หน้า ๗๓-๗๔

ได้มาจาก นายจวน อรุณโรจน์

วันพุธที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๔

โอมศรีสิทธิเทโซ นโมนมัสการข้าจะอ่านโองการอัญเชิญ เทพยอันเจริญทั้งหลาย ขอเชิญ พระนารายณ์ธำมณี ทั้งพระอิศวรผู้มีศักดิ์ดาเดช เป็นจอมมงกุฎเกศไกรลาส ขออภิวัตน์ทนต์บูชา หนึ่งพระอุมาภควดี อันมีศรีเฉลิมโลก จงดับโศกให้เสื่อมหาย ขออัญเชิญพระพายเพลิง พระกาล เถกิงแลพระพรหม ทั้งพระยาจตุโลกบาล พระสุรียากาลพระจันทร์ เจ้าสุทนต์นครวงศ์อินทร์เป็น ปืนเทวพิภพ ครบสิบสององค์ทรงมเหศร ขอยอกรประณมบังคมเหนือศิโรเพศ ขออัญเชิญประเวศ มาสถิตประดิษฐานเหนือเศียร สรรพธูปเทียนชวาลา ปวารณาตามถวายเป็นพรอกรปรายนุบผา ซ้อคันธอาธร อิกทั้งบรรราชวัติ จัตรีธงชัยธงประภาส ขอจงประสาทพรประสิทธิ์ด้วยมนต์ฤทธิ สัยเวท จงประสิทธิพิศแก่ข้า จะอาราธนารูปต่างตน แม่ชื่อเมืองบนเมืองล่าง ทั้งเจ็ดอย่างเจ็ดตน แม่ชื่อกลางหนกล้ำแข็ง แม่ชื่อแรงประจำวัน สมมุติ๋นามนั้นสืบกันมา คือแม่ชื่อกุมาราวันอาทิตย์ ชื่อวิจิตรนาวัน หนึ่งวันจันทร์แม่ชื่อ ชื่อวรรณนางคราญ หนึ่งวันอังคารแม่ชื่อ ชื่อนางยักษ์บริสุทธิ์ หนึ่งวันพุธแม่ชื่อ ชื่อนางสามลทัต หนึ่งพฤษภแม่ชื่อ ชื่อนางกาโลทุก หนึ่งวันศุกร์แม่ชื่อ ชื่อนางยักษ์นงเยาว์ หนึ่งวันเสาร์แม่ชื่อ ชื่อนางเอกาลัง ถ้าต้องชื่อของผู้ใด เร่งเร็วฮือไคลคลาด ขวน ภูตผีปีศาจทั้งสิ้น ตูจะให้กินเครื่องเส้นทุกคน ทุกตำบลมีสง กูจะรางวัลให้ถึงใจ กินแล้วไปอย่าอยู่ ดุจดุบัญญัติดังนี้ ฯ

โอมชัยศรีสิทธิสารประเสริฐ อัญเชิญเกิดแม่ชื่อเอ๋ย ครูตุเฉลยบอกให้ รู้จักในลักษณะแม่ชื่อ กระแหงเบื่องบน แม่ชื่อกลางบนแลเบื่องล่าง ซึ่งให้โทษต่าง ๆ กัน ๑ แม่ชื่อกลางบางพรรณอยู่ในได้ มักจะให้ร้องไห้ร้องคราง ๒ แม่ชื่อกลางบางขวางอยู่ในสะดือ ทำให้ฮึดฮัดแลลงท้อง ให้สะอื้นร้อง ดิ้นรน ๓ แม่ชื่อกลางบางคั่นอยู่ในเศียร ทำให้อาเจียนเสียงแห้งแหบ ๔ แม่ชื่อกลางบางแอบอยู่ในเนื้อ นอนสะดุ้งเพื่อร้องหวาดหวีด ผิวเลือดซีดสิ้นกำเดา ๕ แม่ชื่อกลางบางเข้าอยู่ในกระหม่อม มักให้ ผอมร้องไห้มิหยุด เป็นผุดให้ตาแข็ง ๖ แม่ชื่อกลางบางแฝงอยู่ในขงษ์ มักให้ไหลหลงตกใจร้อง ดิ้นมือ ต้องเย็นเฉียบ ๗ แม่ชื่อกลางบางเลียบอยู่ในเส้น มักให้ร้องเดินสี่ตีนมือ บิดตัวฮึดฮัดไปมา หวาด ไขว่คว่ำหน้าเขียว แม่ชื่อบรรดาเที่ยวมาสถิต ทั้ง ๒๔ ตน คิดมาทำโทษ ขออย่าพิโรธอดโทษา มารับ เนื้อปลาสุรายำ อิกกะทงน้ำกะทงข้าว อนึ่งเล่าเครื่องวัดถาวรณ ผู้คนสลอนห้อมล้อม เสริจพั่ง

พร้อมอยู่ไสว ขอเชิญไปลงบัตร กินให้สวัสดิ์พร้อมญาติ แล้วจงประกาศลาโคล ชมรูปไปต่างตน
 จงเป็นคนจำเริญศรี อย่ามีใจปีศา วิหิงษาแก่บุตร อันกำเหนิดในมนุษย์ไซวิสัย ไปอยู่ต้นไม้ใหญ่
 ตามเพศ อันมีในหิมเวศเถื่อนถ้ำ เหวผาน้ำบึงบาง พงปากกว้างจอมเขา ถิ่นฐานลำเนาจอมปลวก
 กลางป่ารกป่าร้าง ริมฝั่งถ้ำธารเขา ริมลำเนาแนวเนิน ริมป่าเถินเทินทุ่ง ริมป่ายูงป่ายาง ริมท่าทาง
 คนไปมา ริมศาลาอาราม กินแล้วตามแต่จะไป อย่าช้าในบัดนี้ อย่าสูสีหยิกหยอก อย่าสัพยอกไม่
 เป็นการ อย่าอยู่เย้ากumarที่เกิดมา จะได้วัฒนาการจำเริญ ขอเชิญท่านจงเอ็นดู ซึ่งเป็นผู้อุปถัมภ์
 เราสงฆ์ข้าพเจ้าปลา ขอไว้สืบศาสนาอย่าเปล่าตาย เป็นชายจะได้เป็นสงฆ์ เป็นหญิงคงจะได้เป็น
 นางศรี รักษาศีลมีเมตตาจิตต์ จะได้ส่งซิณทกส่วนอุทิศไปถึงกุศลกึ่งกับมารดา ซึ่งท่านได้อุทิศหา
 เลี้ยงดู เราสู้ขอซื้อไว้ให้เป็นเบี้ยสามสิบสาม ค่าตัวตามสินไถ่ ในสามวันเป็นลูกผี พันสี่วันนี้เป็นลูก
 คน ไซ้ลูกของตนอย่าขวกไขว่ เราให้รูปใหม่ไปต่างตัว จงไปชมชักรูปในบัตรโภชนาจัดเส้นสรวง เรา
 บำบวงใช้หนี้แล้ว อย่าแผ้วพาลไปมา เมื่อวัฒนาจะส่งบุญ ให้อุดหนุนค้าชู พันทุกชั้สู่นิพพาน
 เร่งรับการพิธีกรรม กระทำสังเวचना ๆ ดุจดั่งตราตีประทับ กำกับท่านแต่วันนี้ไป ท่านอย่าให้มีภัย
 ในกุมาร เราจะขอไหว้อภิบาลรักษา บดขม้นทาบนดินสอพอง เป็นขม้นทองฝนจันทร์เจือ ทั้งขม้น
 ขะเบือดอกชมเห็ด ประสมเสร็จเศกเป็นองครักษ์ ทาผัดพักตรีนวลในเนื้อ อย่าทำได้เอื้อเพื่ออยู่
 ชมเชย เร่งละเลยอย่าช้า จงกวาดเอาโรคไปให้สิ้น เขม่าดาดล้นตามโจรทรางจรขึ้นขวางลำคอ
 อย่าให้เหลือหลอหละละออง แม่ทรางเจ้าของทั้งเจ็ดวัน จงอันตรายอย่าให้มี ธาตุทั้งสี่แล
 สมภูฐาน ทั้งสามกาลไว้ให้บริบูรณ์ อย่าให้เสื่อมศูนย์อันตราย ให้เลี้ยงง่ายตายในทารก จะได้
 อุปถัมภกในศาสนา องค์พระศาสดาพระกุกุสนธิ์ ทั้งพระทศพลโคณาคมน์ พระสมณะโคดม
 พุทธกัสสป พระอริยมตไตรยครบทั้งห้า ท่านจงโมทนาเอากุศล ดุจยุบลกล่าวมาดังนี้

บททำขวัญจุก

จาก หนังสือรวมบททำขวัญต่าง ๆ
ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง สถานที่พิมพ์ และปีที่พิมพ์
หน้า ๕๘-๗๓
ได้มาจาก นายจวน อรุณโรจน์
วันพุธที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๔

สา ๑ ๙

อุกาสวันทีตี่ว่า สิริสถานเรนตี ดังข้าพเจ้าขอน้อมเศียรเกล้าลงถวายด้วยกายวาจิมโนนบ
เคารพคุณพระศรีรัตนตรัยทั้งสามอันประเสริฐ อนึ่งข้าขอนบคุณท่านผู้ประกอบเกิดคือบิดาแล
มารดา อนึ่งข้าขอนบพระคุณท่านสั่งสอนคือพระอุปัชฌาย์แลอาจารย์ อนึ่งข้าพเจ้าขอถวาย
นมัสการเทพพรหมอินทริศวรแลนารายณ์ แลเทพดาเจ้าทั้งหลายประจำจักรวาล ข้าพเจ้าขอ
แสดงมงคลพิธีทำขวัญจุก ขอให้ปราศภัยทุกข์ทุกประการ จงมีศิริสวัสดิ์แก่ท่านเจ้าของงานแลตัว
เจ้า ผู้จะปลงจุกออกจากเกล้าในวันนี้ ๙

ศรี ๆ สวัสดิ์บวรพิพัฒน์อันประเสริฐ วานนี้เป็นที่เลิศศุภวาร ท่านจึงทำมงคลการจุกพิธี
แห่งกุมารกุมารีอันเจริญวัย ตามโฉลกโชคพิชัยมงคล จึงหาผู้รู้มาอวยพรผลประสาทรแล้วสอนสั่ง
พ่อและแม่จงตั้งโสตสวนนาการ ตามโอวาทสุนทรสารสุภาสิตสวนธรวาล โดยบูรณราชประเพณี จง
ตั้งกตัญญูตเวทีไว้เหนือเกล้า อันว่าคุณของพระบิดเรศแลมารดา ยิ่งกว่าดินฟ้าแลสาครอันลึกถัน
เต็มสัตรีจะมาปฏิสนธิในครรภ์คัพสังวาสมาตครรโกทร จุตติตั้งขึ้นเป็นก้อนขึ้นมังสา แล้วแตกปัญญาจะ
สาขาขึ้นในนั้น พระมารดาว่าตั้งครรภ์ขึ้นอ่อนๆ ผู้อุปถัมภ์กอุทรมิให้กระทบกะทั่ง จะยื่นเดินนอน
นั่งก็คอยประคอง ครั้นว่าจะรับประทานอาหารกินก็มิได้เผ็ดร้อน กลัวว่าทารกในอุทรจะเวทนา ผู้
ถนอมคัพภามีได้ประมาท จนถ่วงกำหนดคตมาศยได้สิบเดือน ทารกก็คลาดเคลื่อนออกจากครรภ์
คู่มือพักตร์ผิวพรรณพร้อมลักษณะ แม้ก็ยังแสนเสนาหาในทารก ถนอมแอบแนบออกกให้นอน
ให้รับประทานถนประโยธรรแลช้วนน้ำ ผู้ลำบากตรากตรำปล้ำปลัก ความแสนเสนาหรือรักในบุตรแล
บุตรา อุ่มใส่เปลห่มหื้อให้นอนนาน พระแม่เจ้าเฝ้าอภิบาลไม่เบื่อหน่าย ครั้นลูกรักหญิงชายตื่นนิทรา
ประคองแอบกับอุรามีให้เจ้าร้องคราง อุ่มจากอูมาสู่อ่างให้อาบน้ำ ทุกวันคืนเข้าค้ำไม่ขาดสาย
ขมิ้นแบ่งแต่งละลายชะโลมทา ให้มืองิ้วสุนทราเจริญวัย หากฤษดีโกนผมไฟต้องตามกัน ครบสาม
เดือนให้โกนกันไว้กระหม่อม แต่กุมารเยาว์ยอมจนเติบโตใหญ่ แล้วเกล้ารัดจัดไว้จุกจอม กระหม่อมมน
ให้ละม่อมเป็นมณฑล ปักปิ่นขนทองสุกสี ลงยาราชาวดีประดับพลอย ถ้าเห็นผมบางพางจะน้อยไม่
สมหน้า ขอเอาผมลูกผู้ตีมีเหล่าขามาทำช้อง ให้สมงามตามทำนองรับดวงหน้า ครั้นเจริญวัยวัฒนา

ตามกำหนด เป็นบุตรมียศโกณสิบเอ็ด แม้นบุตรชั้นชาเสร็จครบสิบสาม โกณสิบห้าก็ไม่ห้ามด้วย เป็นชาย ครั้นท่านกำหนดกฎหมายไม่คลาดเคลื่อน ครบดีดั่งเดือนตามบุราณ จึงให้หาโหรา พุฒาจารย์ ให้ฤกษ์พาปีเดือนวันขึ้นษาให้ต้องกัน ตามโหราศาสตร์ชั้นโหราศาสตร์ จึงบอกบรรดา คณาญาติทั้งสองฝ่าย คุณย่าคุณตาคุณยายแลป้า น้ำ ทั้งหม่อมลุงหม่อมอาสินทั้งหมด บอก กำหนดนัดคืนวัน ตามสำคัญให้มั่นคง อาธรรษาพระภิกษุสงฆ์มาสดพระพุทธรูปมนต์ ในวันพิชัย มงคลพิธีการ พร้อมทั้งพุฒาจารย์แลโหรา ทั้งพงษ์พันธุบรรดาท่านผู้เฒ่า ช่วยเจริญกุศลออกจาก เกล้าในวันนี้ ให้สิ้นฆ้องขึ้นสามที่ ให้ร้องเอาชัย

ลา ๒

ศรี ๆ สิทธิเตโชชัย เป็นมहितิมโหมหุดิฤกษ์ ฝ่ายสตรีเอิกเกริกตระเตรียมการ จัดแจงของ ความหวานสรรพโภชนา ๆ บุรุษเร่งจัดซึ่งเคหากวาดบ้านช่อง เปิดฝาประจันห้องออกเสียนอกชาน กลัดผ้าขาววิลาสาดเพดานผูกม่านวง กะจกกระจ่างวางประจงประจำเสภา หน้าต่างติดกะจกเงา กะจิงซุ้ม ผ้าแดงดีคลี่คลุมทุกเสาราย เพดานก็แขวนพวงบุปผาสุมาลัยแลสะอาด ช่างพื้นล่างปูลาด เลื่อลันได พรหมอย่างใหญ่ซ้อนอีกชั้น ไม้ไผ่ผูกพันยาวผ้าขาวพันดูพึงใจ ตั้งเตียงใหญ่ไว้ในนั้น วาง อัฐมัจฉาเครื่องบูชา ล้วนเครื่องแก้วกะหลาป้าปากเหลี่ยมทอง บั๊กบุปผามาลากรองทุกช่องชั้น ราย หม้อสำริดหิรัญสุวรรณรัตน์ ตั้งเป็นขันตดูเรียบริ้ว มะกรูดฝักส้มป่อยลอยลงไป ใบเงินใบทอง แทรกหญ้าแพรกใส่ตามบุราณ มีดตะไกรใส่พานสำริดรอง บั๊กแว่นทองเทียนติดแว่น ใบพลูคะแนน ขวดน้ำมันหอม ออกสะพรั่งพร้อมบนเตียงพระ กะบีดาบวางระตะบันไคแก้ว เป็นถ้องแถวล้วนดาบ ฎีปุ่นคร่ำด้าทองถัก ปิ่นคร่ำจำหลักเป็นลายนอน ผูกทวนหอกปลอกทองถม ขอคร่ำด้ากลมนั้นไว้ กลาง โล้ให้เขนผูกข้างเป็นคู่ ๆ กริชสำปาลหลังตั้งกรานูด้ามปากนก ฝักกะแหมะแกะเป็นนกนกน กระหนาบครัน พร้อมสรรพสรรพจะอาวุธตามสมมุติบุราณมา บ้างจัดเบญจจาขึ้นนอกชาน เทียบ กราบไหว้อ่อนวอนวานที่เป็นช่างวัดต่าง ๆ มาหลายพวก ทำแหงหยวกกระดาดแขงสอดรอง เอามะละกอพักทองมากองแกะไปเป็นลายนอก ดอกไม้ใบก้านไพล์พลิกแพลง ช่วยกันติดอย่างวาง แย่งล้วนอย่างดี เข็มขาบเขี้ยวสีม่วงแดงดำ ลายต่าง ๆ ช่างกระทำหัดถึงกัน ถ้วนทุกชั้นสะอาดตา พื้นเบญจจาผ้าขาววง คุณาชมสมทรงทั้งสามชั้น เชิงก็ผูกพันเป็นภูมิเฆา เป็นกรวยโตรกชะโงกเง้า ชะงอนผา แล้วยกเขียนเป็นลายสิลาสลับสี เอาไม้ดีดอย่างดีมาวางเรียบ ตามระเบียบบรรพพา มีรูป โคกระทิงมิงษาราชสีห์ คชสารเสื่อหมี่หมูละมั่งเม่น กะแตกะต่ายตุ้มเดินไปตามกัน ครั้นจะรำ รำพันจะเข้าที่ เหล่าดุริยางค์ดนตรีก็พร้อมกลาต ทั้งพิณพาทย์มะโหรี ฆ้องใหญ่อย่างดีที่เสียงเพราะ ไม่บัณเฑาะว์และแตงสังข์ เสร็จพร้อมพร้อมทุกประการ ครั้นสุริโยเยื้องโพนมมานด้วยอัสดง ท่านผู้มี วัสสาภักพาสงฆ์มานั่งที่ แต่งกุมารกุมารีที่จะปลงผม ด้วยเครื่องประดับอันอุดมดิเรกนัก ใส่เกี้ยวทอง คำจำหลักบั๊กกฤษณาล ใสสร้อยสนสวมศอทรง จักุดันดวงพลอยประดับ ทองบางตะพานบานพับ

ผูกต้นแขน สลักลวดลายแล่นแลสมัย สวมกำไลใส่ประหล่ำ สอดแหวนทำเป็นเรือนเทศ แก้วก่อง
 เก็ญกามสี นุ่งยกอย่างดีเก็ดพิมเสน จีบโจงกะเบนไว้หางหงส์ คาคเข้มขัดสายประจงประจำยาม
 ดูรุ่งเรืองอร่ามจรัสแสง ห่มกรองทองแล่งแย่งพื้นเขียว กำไลเท้าทองคำทำเป็นเกลียวกลมสะอาด
 พรหมอ่อนเยียมมาปูลาดหมอนอิงตั้ง แล้วอุ้มเอาเจ้ามานั่งในมณฑล พระสงฆ์สวดพระพุทธมนต์
 มงคลการ เจ็ดตำนานสิบสองตำนานพระกรณีย์ คนคอยดีสั่งตามบท จบในกำหนดพระพุทธ
 ศาสตร์ ดีพิณพาทย์มโหรีมีสนั่น ให้ลั่นฆ้องเป็นลำคัญ ให้ร้องเอาชัย ฯ

ฉา ๓

ศรี ๆ สุนทรประสิทธิ์ได้ฤกษ์ฤทธิราราชาโชคตามลักษณะโลกโหราศาสตร์ แสงหิรัญเรือง
 อากาศรายเรื่อรอบ สว่างขาวพราวเขตต์ขอบเวหาห้องจักรวาล ฟ่องเฟื่องน้ำฟ้าเป็นผอยพุ่ง แสง
 ทองผ่องย่ำส่องรุ่งเบิกอรุณฤกษ์พระ พร้อมพรั่งตั้งคณะวิสุทธิสงฆ์ ทั้งผู้เฒ่าเฒ่าพงศ์แวงศา ช่วย
 กันประดับประดากายกุมาร ด้วยเครื่องสรรพอลังการอันอุดม แบ่งกระหม่อมมุนมเป็นสามแหมม
 ไบเงินไบทองแซม หญ้าแพรกแซมเข้าทั้งสาม สอดแหวนมรฎปนพรัตนอร่ามพิรอดรัต นุ่งขาว
 โขมพัตรวิภูษิต อันงามวิจิตรบรรจง แล้วอุ้มเจ้าเข้ามานั่งลงในมณฑล พิษมาตฆ้องขึ้นสามหนแล้ว
 ขานให้ พระสงฆ์ก็สวดขยันโตพุทธมงคลอ้ออิงอลอินทเกรี ต่างบรรเลงดุริยางคดนตรีมีสนั่น
 พระสงฆ์ก็ลงมือสุวรรณกรกรไกรกริมพรหมน้ำทิพย์มนตรา พวกพฤตมาก็เป่าสังข์ดีดไม้บัณเฑาะว์ดีด
 ดับมลทิน โขนเสริจลั่นทั่วเกศา อุ้มเอาเจ้าเข้ามานั่งในเบญจาสง่างาม นิมนต์พระทั้งสามมารดน้ำ
 หม้อทองคำเงินล่ำริด เสริจประสิทธิ์แล้วหล่อหลัง พราหมณ์ก็มารดน้ำล้างขีประสิทธิ์พรให้ถาวร
 วัฒนา แล้วอุ้มกุมารมาในเรือนพลัน คิดการจะทำขวัญกุมารกุมารี จึงให้ยกบายศรีออกมาตั้ง บน
 บัลลังก์จรัสรอง จอกจันรองของคาวหวาน ครอบเครื่องตระการล้วนเอมโอช พร้อมสรรพโภชน
 ะอาหาร ตามโบราณประเพณี ยอดบายศรีชั้นทองใส ปักพุ่มดอกไม้ล้วนมลิลา ยอดตองมาสาม
 ยอด ไม้กระหนาบสอดเข้าสามอัน ผ้าพื้นสุวรรณพันห่มนอก ล้วนสลัดดอกแลลายสี เลือกมาลีได้
 ชั้นทอง พานหิรัญรองแลเลิศลายสลัก แฉนทองปักไว้ทั้งสาม เทียนกลมงามติดทุกแฉน ไบพลุ
 คະแนนับไล่พาน มะพร้าวอ่อนฝานเป็นฝापิด ซ้อนเงินเลิศแลวิจิตรจรัสลาย จันทรกระแจะกลิน
 กระจายพุ่งตระหลบ ใสในฉะอบปริกสุวรรณ โถน้ำมันหอมจรุงรสหมดทุกสิ่งสรรพ จึงจะอัญเชิญ
 ขวัญกุมารกุมารี พระขวัญเจ้าเอ่ยอย่าหลิกหนีอยู่ในน้ำ แถวเถื่อนถ้ำพื้นพระสุธา ชมพฤกษาแล
 ป่าชฎี ชมสิงห์สัตว์จัตุบาท หมู่ทิวาชาติจงมาอยู่ในนิवासถาน ชมศฤงคารทรัพย์สิ่งของ พวงเงิน
 พวงทองพวงมณี ทาสแลทาสีแลทาสา จงมาอยู่ในเคหาห้องอันบรรจง ขวัญเจ้าเอ่ยจงมาดำรงอยู่
 ในกาย ให้แสนประเสริฐสุขสบายทุกอิริยาบถ นับกำหนดต่อไปแต่วันนี้ ให้เอาดาบพรหมจารีที่อัน
 เล็ก ช้างละสามเส้นคู่ประเสริฐผูกข้อมือ จึงให้ลั่นบันลือซึ่งฆ้องชัย เทียนจุดไฟติดแฉนเวียน เบื้อง
 ช้ายเปลี่ยนมาเบื่องขวา ครอบเจ็ดคราตามสัญญาดับโปกควัน จันทรกระแจะเจิมเป็นอุณาโลมเฉลิม

เหลือสะอาด ตามโบราณไสยศาสตร์ประสิทธิ์พร นำมะพร้าวอ่อนแลไขวัญ ใส่ขันสุวรรณป้อน
 สามที เบิกบายศรีตีฆ้องลั่น เสียงโห่สนั่นกัมปนาท ทำพิณพาทย์มโหรีกลองแขกมีสี่สนั่น โห่
 เลื่อนลั่นโกลาหล ท่านบรรดามาทุกคนล้อมสลอน ประชุมช่วยกันอวยพรแล้วสอนสั่ง พ่อแลแม่จง
 ตั้งใจตบประสาท สดับโอวาทท่านครูเฒ่า ระลึกใส่เศียรเกล้าอยู่เป็นนิตย์ อภิมหาบุญคุณนั้นอุกฤษฏ์เป็น
 อย่างยิ่ง เกิดเป็นชายหญิงนี้แสนยาก หากกุศลของตนมากได้เกิดมา ได้ประสพพบพระศาสดา
 พระพุทธองค์ แล้วเกิดมาในเผ่าพงศ์ภูมิผู้ดี อันว่าบุตรบุตรอยู่สามชนิด อนุชาบุตรนั้นสุจริตย่อม
 เสมอบิดา อวชาตบุตรนั้นต่ำช้ากว่าบิดาเรศ พ่อแลแม่จงถือเอาประเภทพงศ์อภิชาติ จึงเป็นที่
 นักปราชญ์ท่านสรรเสริญ เป็นบุรุษกษัตริย์จะเจริญด้วยกตัญญู ด้วยอุปลัมภค้ำชูพระบังเกิดเกล้า
 หมั่นนวดพั้นคั้นเท้าเผ่าพยาบาล อุปัฏฐากด้วยอาหารสรรพโภชนา ตั้งอยู่ในกุเลฆฎฐาปัจฉายณะ
 ธรรม ทุกวันคืนเข้าค้ำอย่าได้ประมาท จงอยู่ในโอวาทท่านบิดาแลมารดา อย่าสั่งเสพเสวนาด้วย
 พวกพาล อนึ่งศีลแลทานหมั่นกระทำ กับปฐนิยกรรมทำให้เป็นนิจ คุณพระรัตนตรัยคิดทุกเช้าค่ำ
 อนึ่งอุปมาทนิยะกรรมจำไว้ให้แน่ นี่แลเป็นกระแสพุทธโอวาท แม้นผู้ใดไม่ประมาทสติมั่น ภัยใน
 อนาคตนั้นก็คงจะบำบัดเบาหมดทุกประการ นี่แลเป็นอวสานดีที่สุดสอน ที่นี้ข้าพเจ้าจะอวยพรสี่
 ประการ ของสมเด็จพระศาสดาจารย์ประทานไว้ คืออายุนั้นวันฉะชะพลจะนี้ไชรัแสนประเสริฐ
 เป็นสิ่งวิเศษสุทธิเลิศล้วนสวัสดิภาค อายุนั้นให้อายุมากยิ่งขึ้นกว่าไชย วันฉะชะนั้นให้สิโรบลบริสุทธิ มีผิว
 พักตร์ผุดผ่องดังเพ็ญจันทร์ อนึ่งสุชะนั้นขอให้มีความสุข นิราสภัยไกลทุกข์ทุกอริยาบถ อนึ่งพละนั้น
 มีกำหนดตั้งบทไว้สองประการ กำลังปัญญาปรีชาชาญในเชิงปราชญ์ กำลังกายให้คล้ายราชไกรสร
 อาจประหารราญรอนไพร่ได้ล้นบทกำหนดในพุทธพร บัดนี้ข้าพเจ้าจะสั่งสอนเป็นคำโบราณตาม
 ไวรหาคดีโลก ทั้งพ่อแม่อย่ามีโศกสิ้นภัยทุกข์ ให้ผิงงามมีความสุขสืบสุริวงศ์ ส่วยข้าวส่งมาแต่เหนือ
 ส่งส่วยเกลือมาแต่ใต้ ความทุกข์อย่ารู้ได้ความไข้อย่างรู้มี ให้เป็นมหาเศรษฐีมีมหันต์ วิญญาณกะ
 ทรัพย์นั้นให้ดั่งค้ำบ อวิญญาณกะทรัพย์ให้เหลือล้น จะบวชก็ให้ทนจนเป็นสังฆราชา ลีอกออกมาให้
 เป็นพระยายอดมนตรี จะมีคู่ก็ให้ดีที่สตรีแท้ จะสอนแม่เป็นผู้หญิง ให้ปรากฏยศยิ่งกว่าเผ่าพงศ์ ได้
 สามีก็ให้ตรงต่อภรรยา ให้มีทรัพย์เงินตราข้าหญิงชาย มีข้าวเหลือเกลือหลายเลิศบุคคล จะขายค้ำ
 นาไร่ก็ให้ผลทุกคราวครั้ง ภาตุสัพพ์พมั่งคลัง ภาวันตุเต ๕ ให้ลั่นฆ้องเข้าสามทีให้ร้องเอาชัย ๕

บททำขวัญนาคน (สำนวนที่ ๑)

จาก หนังสือรวมบททำขวัญต่าง ๆ

ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่งสถานที่พิมพ์ และปีที่พิมพ์

หน้า ๕-๒๔

ได้มาจาก นายจวน อรุณโรจน์

วันพุธที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๔

... (ต้นฉบับขาดหาย)... (สาทะโวมะสุนันตุ) ข้าขอเชิญเทวดาอันเรืองเดช (กัมมะสะวะนะกาโล อะยัม พะทันตา) ข้าขอเชิญองค์เทเวศลินเขตรัตน์จักรวาล จงมาสถิตและประสารในเวลานี้เถิด ให้ลั่นฆ้องสามที โห่ร้องเอาชัยชั้นที่ ๑ (สัคเคแปลจบบริบูรณ์)

นโมนมัสการ ต่างสุวรรณอุบลบานปทุมเมศ สนองจิตต์จางเจตนาหัตถ์ (ภะคะวะโต) แก่องค์สมเด็จพระจอมจักรวาศี (อะระหะโต) อาจจะทำลายลงจากกิเลส เป็นสมุทธเจตราคะโมหะปะทุจจริต (สัมมาสัมพุทธัสสะ) ตรัสรู้ธรรมล้ำวมจิตต์ ประดิษฐานอยู่เหนือรัตนบัลลังก์นะโพธิยะไบบังเป็นเศวตฉัตร โปรดเวโนยะสรรพสัตว์ให้สิ้นโรค เป็นฉัตรชัยเฉลิมโลกทั่วตรีภพ ข้าพเจ้าจะขอประณมนอบนบคุณแก้วสามประการ พิชิตตะมารปิ่นโมฬี อีกทั้งพระธรรมล้ำโลกีย์บำรุงกาย คุณพระสงฆ์ข้าพเจ้าทั้งหลาย สว่างทั่วพื้นพระธรณินทร์เอนกนัย หนึ่งในข้าพเจ้าขอเคารพรับคุณ พระบิดุราขมาตุเรศ ท่านผู้บังเกิดเกล้าได้อุ้มอุทรมา ทั้งคุณพระอุปัชฌาย์จารย์ ท่านได้แนะนำช้านาญศุภอักษรทรง อีกทั้งเทพยดียังองค์พระสุริยัน อีกทั้งองค์พระจันทร์แจ่มจรัส คุณพระมหากษัตริย์ทางพิภพและแผ่นดิน คุณพระสมุทรรกระแสนันธุ์ระงับร้อน พระธรณินทร์ปิ่นนิกร พระเพลิง คุณพระพายรำเพยกระพือพัด พระโพลสบำรุงสัตว์คุณนั้นประเสริฐสุด พระพิรุณเทวบุตร ทั้งพระวิศวกรรม ขอเคารพพิภพวันท์สนองคุณเดชะได้การุณ กำจัดจากอันทวะอะริณทร์ราชสรรพ ราคิน ให้พื้นแผ่นดินพระธรณินทร์ให้เสื่อมคลาย จงปกเกล้าเศียรไว้ในครั้งนี้เถิด ให้ลั่นฆ้องสามทีโห่ร้องเอาชัย (จบยกคุณที่ ๒) ฯ

นโมนมัสการ แห่งข้าวัตถุจมี ข้าจะขอนมัสการ แก่องค์สมเด็จพระวราญาณอันใหญ่ยิ่ง เป็นมหาวิมลมังมกุฎเกศ แก่มนุษย์เทเวศและอินทร์พรหม อันอยู่เศียรสระเกล้าผมสีสังข์ปัดมั่ง ก็ละพ้อเอ๋ยพ้อจงน้อยม เศียรสระเกล้าให้บริสุทธิ ดังทิพย์โคมทปทุมมา พ้อจงถวายเนตรทั้งซ้ายขวาต่างทิพย์เทียนทองสองรัตนมหาอันหลักโลก เข้าในพระพุทธศาสนาพ้อเอ๋ย เมื่อพ้อจะเข้าสู่ในครรรค์พระมารดา มีครุณาเปรียบปานประหนึ่งว่าน้ำคาวอันล้างเนื้อเมื่อเจือจาง แล้วกลับเป็นก้อนมัจฉมังสั่งตั้งหน้าผากก่อน ก็แลเนตรทั้งสองเปรียบประหนึ่งว่าลูกไข่ พระธรรมขันธ์เจ้าเจ็ดคัมภีร์นสสัยจึงตั้งตา พระวิวงศ์ตั้งมาหูทั้งสอง พระธาตุประดับประคองตั้งจุมุก พระกายะได้พันผูกตั้งปากมา

พระมหาประฐานรักษาซึ่งชีวิต นิสะวัตพระวิสูตรพระวินัยผู้เปรี๊ยะปราชญ์รักษาลมเมื่อเข้าออก พระบรมถันได้จัดบอกกายทั้งสี่ ตามพระคาถาบาลี อชฺชโสภิสสไปแล้วทั้งอาการสามสิบสอง พระธรรมชั้นเจ้าประคับประคองจึงแบ่งเป็นสาขา นิ่งยอง ๆ อยู่ในท้องพระมารดา ผินหน้าเข้าสู่ กระดูกล้นหลัง ก็โลมะกังพังผืดก็หุ่มห่อ สายรกกก็พันคอบ นิ่งทับอาหารเก่าอาหารใหม่นั้นแล้วก็เพิ่ม พูนพูนศีร์ชะไว้ กรทั้งสองประคองสายรกก เข้าปากได้คอยดื่มดูอาหาร ที่พระมารดาได้รับประทาน หวานแลเผ็ด พระมารดาก็ผ่องใส จึงคลายเหตุตามไสยเทศประเพณี จึงแผ่ผลกุศลโมตรีศีลและ ทานภาวนา คำพระพุทธเจ้าเข้าบำรุงรักษา พระมารดาก็หาอันตรายบมิได้ จึงจะทำสิ่งอันใดก็ไม่ให้ หนักกลัวจะทบกะเทือนพระลูกรักในอุทร สิ่งอันใดที่เผ็ดร้อน พระมารดาก็มิได้ต้องเป็นอันขาด จน ถ้วนกำหนดทศมาสย์ ได้สิบเดือนจึงเคลื่อนคลาย จึงมีลมกรรมมีชวาตมาพัดผัน เป็นอัศจรรย์สุด แรงโรย โหยหวนละห้อยให้ ในดวงจิตติบิมประหนึ่งว่าดวงชีวิตของแม่จะออกไปจากกาย ประหนึ่ง ว่าจุดกุญชรไชยออกจากเมือง พระมารดาก็แสนจะคายนเคืองให้ด้วยเวทนี้ เมื่อจะคลอดเจ้าร้อยซึ่ง ความลำบากของแม่นี้หรือก็ยิ่งยวด ถึงว่าจะเจ็บปวดก็ทำเนา สุดแท้แต่ว่าจะเอาชีวิตรอด จนเจ้า คลอดออกจากครรภ์พระมารดา เห็นหน้าเป็นชายโสภณปราโมทย์ หวังว่าจะได้เข้าโบสถ์บวช เป็นสงฆ์ พระมารดาเข้าประคับประคอง ทรงเอาเบาะนอนให้นุ่มนอน แล้วจึงเอาผ้าท่อนมาซ้อน สวมสีเนื้อเจ้า ยังอ่อน ๆ ถึงว่าจะร้องไห้ อ่อนแมยกให้กินนม ถึงว่าเจ้าจะถ่ายอาจมาแม่ไม่ถือ สู้เอา ผ้ามือถูล้างยกใส่อ่างเข้าอาบน้ำ คอยขัดสีจวีคล้ำให้ผุดผ่อง เอาแป้งขมิ้นดินสอพองชะโลมทา แล้ว กอดประทับกับอุราให้เจ้านอน อือออพ้ออย่าอ่อนนอนให้สบาย ครั้นแล้วแม่คอยประคองกายยกใส่ เปล จึงกล่อมว่าไอระเช้าไอระเห่ใส่เปลไกว แล้วแม่เอาผ้าสะไบโบกพัดให้ลมเย็น ถึงว่าเจ้าจะ ป่วยเจริญเป็นหวัดไอ แม่ก็แสนอาลัยด้วยว่าพิศวาท สู้ไปหาหมอขอยากวาดและยาธุ ยาสุขุมมาสูมสู ให้หวัดร่วง แม่จึงฝนยาล้างกวาดลำคอ หวังจะให้เม็ดนั้นฝ่อพอลิ้นทรงร ขอให้โรคลูกเข้าเบาบาง ไปร่งปรอดรอดจากปากเหยี่ยวกา พ้อเอ๋ยคุณของพระมารดาเลี้ยงเจ้านี้หรือก็ยากเหลือ เปรียบ ประหนึ่งกระดูกลและเนื้อจะออกจากร่าง กล่าวไว้พ้อเป็นประณมปานกลาง เพราะจิตต์หวังตั้งใจจะ อุปสมบทบวชเป็นสามเณร นับกองเกณศ์แสวงหาผลประโยชน์ ในพระพุทธศาสนา พ้อเอ๋ยคุณและ โทษก็อยู่ในดวงจิตต์ พ้อจงเอาอารมณ์เป็นคณกริชเข้ากรีดถาง พ้อจงเอาน้ำใจนั้นเข้าล้างซึ่งสวน บาบ พ้อจงเอาอารมณ์เป็นคณดาบ ปราบเสียให้สิ้นหมดราศี ขอเทพยเจ้าทั้งหลายนี้มาช่วยกัน อุปสมบทกำหนดมี ไนวนรุ่งขึ้นพ่ຸงนี้ ให้โห่ร้องขึ้นสามที่ล้นม้องเออชัย (จบปฏิสนธิ) ฯ

เอหิตาตะยะนุปะดา เจ้าจงเป็นสำเภาแก้ว ช่วยข้ามสงให้พ้นทะเลหลวงถึงฟากฝั่ง พ้อก็จะ ได้พาบิดรมารดาไปยับยั้ง ยิ่งศรีพระมหานครนฤพาน มาตรว่ามีหม่มมารอันแก่กล้า คือโลโกโทโสให้ มีดมีด พ้อก็จะได้ดับศุนย์บุญฤทธิ์ของพ้อได้สร้างมา พ้อก็จะจับด้วยปัญญาเป็นอาวุธ กรชวาช้าย ของพ้อก็จะยุตเอาบิดรและมารดา พ้อก็จะพาข้ามสาครอะดิเรกคือวังวน พระลูกเอ๋ยมาตรว่า จะมี

หมู่มารมาประจัญประจัญไว้ (นิพพานะคะมะนัง) ถึงพระนิพพานนั้นยังไกลไปไม่ถึงเป็นที่สุด พ่อก็จะได้ยึดยุดเอาสวรรค์เป็นมั่นคง พ่อจงทรงบารมีให้แก่กล้า เราพ่อแม่ลูกทั้งสามรา จะได้พากันไปเกาะแก้วอันกล่าวแล้วคือ อะมัททะโมตมทานครนฤพาน (ดังสุดตะวา) ส่วนพระปิยะบุตรได้สดับสารแจ้งคดี ที่จะได้รับบรรพชา จึงก้มเกล้าเศศากราบไหว้ ฝ่ายบิดามารดาก็ผ่องใสทราบถนัด จึงได้พากันไปแจจจัด พรรณผืนผ้ามาเย็บย้อมให้พร้อมไว้ ทั้งเครื่องอัฐถะบริวารพิไลก็พร้อมแล้ว จึงพาเอาลูกแก้วไปยังพระอาราม ประเดียงถามว่าจะให้เจ้าเข้าหัดนาค ถวายเมียงและพลูหมากไปตามที่ แก่เถระผู้มีอิทธิมาศัย พระอนุกรมวาจาภิกริไคร์ จึงสอนให้อยู่ในสัมมาคารวะ ให้อู้เรื่องเปลื้องสละซึ่งมรรคผล เจ้าก็จำได้ทุกสิ่งอันไม่ขัดสน ชะรอยเจ้านี้และมาเมื่อแผผลมาหลายชาติ ยังมีหน้าข้าบถมคติยคิดขาดห่วงตณหา (ยังพะลัง) พระคุณเจ้าสิ่งอันใดเล่าจะมาเสมอเท่ากับบรรพชิตนี้ก็หาไม่ได้ พ่อจงตัดเยื่อใยนี้เสียให้ขาดเด็ด ห่วงเอาพระสร้อยสรรพิชญ์ยูตาญาณนี้และกองการลือกยิ่งกว่าพระมหาสมุทธอันล้ำเลิศ ที่ผู้ใดใครจะฐูเชิดให้เห็นช่อง (พระละธรรมโขโต) พ่อจงตัดห่วงสอดส่องให้เห็นหน พ่อจงตัดหทัยชลให้แน่นอน พ่อจงฟังคำพระบาลีท่านสั่งสอนไว้ทุกสิ่ง พ่อจะได้เป็นมะโนสาระเมศมิ่งอันใหญ่หลวง พ่อจงตัดห่วงกามราคคือตัวมาร ในโอษฐ์สูงสารณะครั้งนี้ ให้อู้อึ้งขึ้นสามที่ล้นช่องเออชัย จบเอาลูกไปฝากหัดนาคบริบูรณ ๙

นะโมนมัสการซึ่งจะบูชา ข้าพเจ้าจะขออาราธนามาสูที่สโมสร และประชุมกันให้พร้อมสิ้นทะอะนันต์คณาญาติ ประชุมกันเ็นโรงราชพิธิ ขออวยชัยให้เป็นที่สถาวร จะขอรับประทานพรทั้งแปดประการ ให้แก่เจ้านาคกุมารผู้อุปสมบทจำจะแจ้งให้ปรากฏเป็นใจความ ยังมีใจตณถามด้วยสงสัย ว่าเหตุไรเขาจึงว่าเจ้านาค คู่นี้ก็หลากนักหนาหนอ หรือใครว่าตั้งต่อแต่เดิมมา ข้าเจ้าจะวิสัยนาให้แจ้งประจักษ์ มีอยู่คัมภีร์มหาวรรคแต่เดิมมา แต่ครั้งเจ้าจอมนาคาภุขงศ์ราชเมืองบาดาล เอนกนับทพยัคศุขการเอกอุดม พร้อมด้วยเหล่าสาวสนมทุกถ้วนหน้า ทั้งอำมาตย์มาตยาภิเนื่องนอง ทั้งแก้วแหวนเงินทองก็มากมี ในน้ำจิตต์คิดหนทางที่จะตัดกิเลส อยากรจะใคร่บรรพชชพศ ตัดราศี ไม่มีอาลัยไมตรีในพ้นภพ อยากรจะบวชตนไปจนครบเจ็ดทิวา ดำริห์แล้วเจ้านาคาภุขงศ์ราช จึงเอื้อนอรธตรัสประภาษแก่นักสนม ว่าเราจะลาจากนิคมนครศ ขึ้นไปบรรพชชพศจะเรียธรรม พอครบถ้วนเจ็ดทิวาวารจะกลับมา ฝ่ายเจ้าจอมนาคาภุขงศ์ราช เสด็จจากปรางค์ปราสาทอันรุจี พอถึงปากฝั่งพระธรณีก็แปลงกาย อันเพศนาคร้ายก็สิ้นสุด เลยกลับกลายเป็นบุรุษงามโสภา จึงเดินตัดมรรคาละแวกบ้านมาครู่หนึ่ง ถึงสถานพระเชตุพลอันมีปริมณฑลงามโอฬา ฝ่ายเจ้าจอมนาคาก็ลีนลาศเข้านอบนบอภิวาท พระเถระชิตยัพระเถระเจ้าก็ตั้งจิตต์แสดงธรรม จึงถามด้วยพระคาถาว่า (โพมานะวะ) ตูกรมาณพอันน้อยนาถ (ภิงอหิวาโล) เข้ามาในอวาสด้วยเหตุไร มาณพนาถ จึงทูลไชสนองอรธ มากกราบทำโดยสัตย์สุจริต แต่ตั้งใจหมายจิตต์โดยจำนง มาขอรับเพศทรงบรรพชช พะเถระเจ้าก็เมตตาอนุญาตให้เหตุบัญญัติไว้ซึ่งสิกขาบท พระเถระจึงปรากฏเป็น

อุปัชฌาย์ ยังกุมารนาคาให้ถือศีล เอาธรรมะของพระพุทธองค์ลั่นลำเร็จ ศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ดเข้าสู่ทรง กลางเพศเป็นสงฆ์สำเร็จกิจ ยามเมื่ออาบัติพะกรรมมาตามติตวาสุกรี อันวันหนึ่งจึงเข้าที่ตึกสงัด ภิกษุขนาดจึงประมาทรูปมนุษย์ก็ศุณย์หายกลายเป็นนาคา ทั้งกายาใหญ่ยาวโตจ้ำม่ำ หางก็เวียนเศียรก็พับหลังสนิท แล้วกลายชาติคาดคิดจากกายา พระสงฆ์เจ้าได้ทัศนากลับอำนาจ ร้องกรีดหวีดหวาดก้องสะท้าน กะทั่งกระเทือนถึงพระกรรณวาสุกรี หวาดผวาจากที่ตื่นตกใจ แล้วก็แปลงกายากายเป็นสงฆ์ จีวรพาดบาตรทรงประจำชก สถิตที่สำนักสำรวมกิจ พระสงฆ์เจ้าก็เห็นผิดแปลกปลาด ประชุมกันสันนิบาตสร้างสนทนา จึงทรงทราบถึงพระกรรณ ตรัสถามพระสงฆ์เจ้าก็แจ้งความคดี สมเด็จพระจอมโมฬีก็ทราบเสร็จ จึงสอดส่องรู้เหตุซึ่งญาณศัพท์ปัญญา ก็ทราบสิ้นตรัสรู้บุพชาติ ของพญานาคราชแต่หลังมา แล้วก็นิ่งจินตนากำหนดไว้ ด้วยเป็นนิสัยจอมโมฬี แยมพระโอบุสฐิอินทรียัทะนาเมือง พระสงฆ์เจ้าก็เห็นสิ่งซึ่งกำหนด จึงทูลว่าพระพุทธเจ้าข้า ทรงพระกรุณาโปรด ตรัสแยมเยื่อนพระโอบุสฐิแล้วนึ่งไป เกล้ากระหม่อมยังสงสัยในสัจฐาน ขอรับพระราชทานลำแดงอรรถ ให้กระหม่อมนี้เห็นชัดจนเจนจบ สมเด็จพระทรงภพพุทธพงศ์ ทรงบรรยายอรรถในพระบาลีว่า (ภิกษุเว) ดูกรสงฆ์ทรงศีลลั่นทั้งมวล มาพร้อมกันประชุมชวนสร้างสนทนา ว่าพระยาวาสุกรีเป็นกรรมแต่ชาตินี้มันเมื่อไร เมื่อครั้งพระศาสนาพระจอมไตร องค์พระวิปริตติประกอบกิจประมาทตน เป็นภิกษุจรดลเที่ยวอุตงค์ เพราะน้ำจิตไม่คิดปลงซึ่งร่างกาย ครั้นถึงแม่น้ำอันกว้างใหญ่ นิ่งคะเนใจจะข้ามกระแสนาย (เอกะมุลิสัง) ยังมีบุรุษพายนาวามาทัศนัง เห็นพระสงฆ์หนึ่งก็มีใจศรัทธา ร้องถามได้ว่าพระผู้เป็นเจ้าของเจ้าจะไปไหนมาอยู่ที่นี่ พระสงฆ์ก็แจ้งแห่งคดีไปโดยธรรม บุรุษแจ้งแห่งคำแวะเรือรับ พระสงฆ์ก็เคลื่อนเลื่อนชยับเอาเท้าข้าง หัวเรือก็พายท้ายกางเจียนจะคว่ำ เห็นต้นตะไคร่น้ำเอามือขุด ใบบอกลาดขาดหลุดออกจากต้น เรือก็ตามชลแล้วขุดนึ่ง บุรุษส่งถึงฝั่งภิกษุขึ้น พระก็สำราญรื่นบุรุษลา พระก็ให้โมทนา ภิกษุนั้นลั่นลงจนอาพาธถึงแก่กรรม เกิดเป็นสัตว์เดียดริจมานมาหลายชาติ จนเป็นจอมนาคราชเจ้านครา จึงได้รักใคร่ในพระศาสนาในครั้งนี้ เวรพระยาวาสุกรี ยังไม่สิ้น ต่อบรมพระนรินทร์พระเมตไตรย มาโปรดสัตว์เวไนยจึงจะพ้น อาบัติพะกรรมมาตามตน จึงต่อต้องปาจิตตีย์ เป็นปวงคล่องเข้ารีต พระวินัยท่านว่าขัดไม่ลำเอียง อนิจจังเป็นทางเที่ยง อย่าประมาทตนแก่ความตาย มักวนเวียนวุ่นวายทุกตัวสัตว์ แล้วเอื้อนอรรถบัญญัติคำลิกขา ว่าผิดสัญญาติมนุษย์จะอุปสมบทบริสุทธินั้นนทานมิได้ ตรัสเท่านั้นไซรัก็เอวัง พระสงฆ์ได้สดับฟังจนเนรเทศ นำเจ้านาคออกจากเขตต์พระอาวาส พระยานาคจึงกราบบาท ว่าพระพุทธเจ้าข้า บุญของข้าพเจ้าน้อยเสียนักหนา นับว่าจะไกลพระบาทฝ่าธุลี ข้าพเจ้าขอฝากแต่นามของข้าพเจ้านี้ไว้ในพระศาสนา ข้าพเจ้าชื่ออนาคตตามเกณฑ์ องค์พระวิษณุจะเป็นอุปัชฌาย์ เกศของข้าพเจ้านาคอุทิศเป็นถุกตะเคียว หงอนข้าพเจ้าหงอนเดียวขออุทิศเป็นกรวยทองของบูชา เชี่ยวแก้วข้าพเจ้าช้ายชวาหนักข้างละบาท ขออุทิศเป็นเทียนธรรมชาติไว้บูชา พระพุทธองค์ทรงกรุณาจึงรับฝาก จึงได้เรียกว่าเจ้านาคตามประเพณี ท่านทั้งหลายนี้อย่าวิมูถ์สงสัย หนึ่งกะเทยบ้า

ไม้ห้ามมิให้ทรงผนวช ในอารามนี้หนากียังยวดของตถาคต นามเจ้านาคนี้หนากียอดแต่เพียงเท่านี้ ให้หรือธงขึ้นสามที่ลั่นฆ้องเออชัย จบนามนาคบริบูรณ์แต่เท่านี้ ฯ

ศรี ๆ ประเสริฐเลิศล้ำ จะขอทำขวัญพ่อเป็นหน่อเนื้อมนีนาค พระขวัญเจ้าเอย จงสุขไสยาสน์ให้ยาวยืน พ่อจะคงหลงไปอื่นที่เยวชอกซอนในไพร่สี พุ่มพงพีพิภพและภัยพาล แดนดงกันดารตาศดา พระขวัญเจ้าเอยมาเถอะหนาย่ามัวหมอง เชิญมาชมบายศรีทองกรองด้วยแก้วงามประเสริฐเลิศแล้วล้วนสลักเสลา ด้วยแก้วแก้งามตระการ สร้อยสังวาลแหวนนพรัตน์ ผ้าไหมพัตรเลิศแล้วด้วยลายทอง ของขวัญเจ้าเอย มาเถิดหนาย่าเที่ยวท่องในท้องทุ่งหิมพานต์ ชมห้วยละหารในหุบเหว เป็นปล่องเปลวปลาบปล้ำใจ เห็นมาลัยละเลงหลง ชมบุษบงหลงละห้อยเมื่อเจ้าน้อย ๆ ยังนอนหวาด ผีปีศาจท้วงทักทาย มิ่งขวัญหายร้องให้อ้อน เพื่อนเร้นซอนแล้วหลอกให้ ขวัญอย่าไปกลับมา จงอยู่ให้ยืนขึ้นเซยอย่าเฉยช้า มาเถิดหนาย่าพ่อมาอย่าถือดี

รุ่งอรุณนี้จะบริสุทธิ์ เป็นบุตรพระ พุทธเบื้องบาทหงส์ ศีลพระอริ ยะสงฆ์ทรงศึกษาพ่อจะได้โปรดบิดามารดาในครั้งนั้นแท้ เทียงแท้ยังพระอรหันต์ พ่อจงบัญญัติตามสิกขาบท กำหนดพระวินัยให้แน่นอน จงฟังคำสั่งสอนข้าพเจ้าให้เสร็จสิ้น พ่ออย่าถือตนเป็นมลทินหินนะโทษ รักษากายหมายโปรดให้จริง ๆ พ่อจงสละละทิ้งเสียเถิดพ่อที่ทางโทษ อันยุ่งหยาบและประโยชน์แต่ย่อเมยาว์ เปรียบเหมือนทำนากล้าข้าวไว้ในหนอง จะกลายเป็นหญ้าปล้องเปล้าให้เสียพรรณ ถึงพ่อจะนั่งขบฉันให้เป็นอิริยาบถ อย่าพูดจาให้ไปปดสารพัน อย่าดำพ้อแม่กันเหมือนคฤหัสถ์ ออกนอกวัดร้องลักวา พบสีกาแล้วพูดก็ยั่วเลี้ยวลดเหลาะแหละ ฝ่ายข้างนางสีกาก็เกาะเกาะไม่กลัวกรรม พูดย่า ๆ ชะม้อยหน้า โทษถึงสิ่งมาทิสเหตุเพราะยังเปล้าทำลูปคล้าทำข้าเราแรงลัทธิชี่ คือองค์ปาราชิกสี่ชั่วชาติ อุบาทว์นิก ท่านจึงตัดมรรคผลคนตระพาล เปรียบเหมือนอย่างตาลที่ยอดด้วน ข้าพเจ้าสั่งสอนนี้ก็ควรจำใส่ใจ อีกอย่างหนึ่งเล่าไร่ไร่ยาโลภลาม ลักทรัพย์ท่านให้ถึงบาท ในสิกขาท่านว่าขาดเป็นข้อ อีกอย่างหนึ่งอย่าหลงล่อโลกหลงให้ลั่นเหลือ อวดว่าตนได้มรรคผลเพียงพระอรหันต์ ท่านจึงตรัสว่าสามัญจิตต์ คือมนุษย์มีชีวิตคิดทำลาย ให้ล้มตายวางวายชีวาสัญญา คือมนุษย์นอกกรรมและในกรรมก็มีว่า ถ้าผู้ใดขึ้นฆ่าคงขาดเด็ด ถือศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ดก็คงทำลายลง จึงตั้งชื่อพ่อนาคเอย พ่อพึงพึงไว้หนอย่าพันเพื่อน ถ้ารักตนสุดสำหรับเตือนใจตัวเอง เกรงพระอาจารย์ท่านเป็นใหญ่ มิใช่ข้าพเจ้าจะสอนใส่รำพันว่า พระพุทธปฏิภาท่านตรัสโปรดไว้จะนี้ ถึงบาปอื่นหมิ่นนับมิเป็นไร ไม่เท่ากรรมที่ทำไว้ในพระพุทธานุสาตามาก จะตายไปตกมหาโลกันตระนรกอันเร่าร้อน จะนับได้พุทธานุสาโดยประมาณ พระพุทธเจ้าท่านวิธานไว้ให้เข้าใจ ยังมีภูเขานันยาวใหญ่ สูงได้เหลี่ยมละหนึ่งโยชน์ เทพย์เจ้าองค์หนึ่งโศตทรงศักดิ์ เอาผ้าขาวเนื้อดีอ่อนสะอาด ถึงร้อยปีเอามากกวาดลงที่นั่น จนสีลาลันดินดินเสมอพระธรณี ดั่งหน้ากลองชัยเกริแล้วเมื่อใด จึงจะนับว่าได้พุทธานุสาพ่อนาคเอย กลัวแล้วจึงผันผ่อนให้พันภัย หญิงชายทั้งหลายอย่าได้เข้ามาใกล้กราย ให้สงฆ์กะสับกะส่ายให้ศีล

เลื่อม อย่างอาจแอบเอื่อมเข้าอวดอ้าง ผู้ที่จะทรงสืบสร้างศิลปะให้บริสุทธิ์ จะหมองมลมีตมุดเป็น
มลทิน อัญคุณของพ่อนาคนี้ ก็แสนสุดประเสริฐสิ้นอยู่เพียงนี้ ให้หรืองั้นตามที่ฉันฮ่องเออชัย

บททำขวัญนาค (สำนวนที่ ๒)

จาก หนังสือ "พิธีทำขวัญและแหล่งต่าง ๆ"

สถานที่พิมพ์ กรุงเทพมหานคร

สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์เลียงเชียงจงเจริญ

หน้า ๒๒-๖๙

ได้มาจาก นายสุดใจ วงษ์ปุ่น

วันอาทิตย์ที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๔

ผลิตะวา นเมตตัง สะเมตตา ภาทันตา อะวิกขิตตะจิตตา ประริตตังภะณันตุ สาธุ สัคเคกา
เมจจะรูปุเป คิริสิคะระตะนุจันตะลิกเขวิมานะ ที่เปรัฏฐะ จะคาเม ตะระนะคะหะเนเคหะวัตถุมหิเขต
เต ภูมมาจายันตุทวาชะละละละวิสะเม ยักชะคันธัพพะนาคา ตัญฐันตาสันติเก ยังมุณีวะระวะจะ
นัง สาธะโวเมสุณันตุ ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ธัม
มัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา

นะโมอันว่านมัสการ ปฤษฏางค์อัญชุลีขันธเหนือเศียรศรีโรโรธน์ด้วยจิตข้าพเจ้านี้เปรมปรีดี
ปราโมทย์ สโมสรจำนงแห่งกษัตริย์ชาติตียวงศ์อันเรืองเดช ทั้งทั่วไทเทเวศทั่วทุกสถาน สดุด
ข้าพเจ้าอยู่ชั้นกามาพจรสวรรค์ กามา อยู่ในกามภพหันต์จังหวัดวง จรูปุ เทพเจ้าดำรงอยู่ในรูปภพ
คิริสิขรตฎุ เทพเจ้าในห้วงมหรธรณพลิงขรเขตเขาขุคนธร จนตลิกเข เทพเจ้าอันแน่นแวงเนืองนอง
ในอากาศ วิมานะ อยู่ในวิมานมาศรันตมนเทียรที่เป็นเทพเจ้าอยู่ในเกาะเกียรณน้อยใหญ่ ฤษฐ
เทพเจ้าอาศัยอยู่ในเรือนหลวง จะคาเม เทพเจ้าทั้งปวงอยู่ในบ้านน้อยและบ้านใหญ่ ตรวนคหณ
เทพเจ้าอยู่ในหมู่ไม้ไพรพฤกษาศาล เคววัตถุมหิเขตเต เทพเจ้าอยู่ที่บ้านเรือนและไร่นา ภูมมา
เทพเจ้าอยู่ที่พื้นภูมิประเทศ จยนต์เวหา ข้าขออัญเชิญจสมสรมาประชุม ชลถลวิสเม เทพเจ้าอยู่ที่
ลุ่มน้ำ และบนบกมิได้เสมอกัน ยกขคนธัพพนาคา ทั้งยักษาและคนธรรพน์นาคราชผู้เป็นใหญ่ ตัญฐัน
ตาสันติเกย เทพเจ้าอยู่ทุกเกาะแก่งตำบล มุณีรวจัน ข้าขออัญเชิญพระฤาษีทุกแห่งหนอัน
ศักดิ์สิทธิ์ฤทธิธรรณด้วยเดชา สาธุโวเม สุณันตุ ข้าขออัญเชิญเทพดาอันเรืองเดชซึ่งสถิตอยู่ในอมร
พิมานมาศเมืองฟ้า ธัมมัสสะวะนกาโล อยัมภทันตา ธัมมัสสะวะนกาโล อยัมภทันตา ธัมมัสสะวะนกาโล
อยัมภทันตา ข้าพเจ้าขออัญเชิญทั่วเทเวศสิ้นขอบเขตจักรวาล จงมาสโมสรประสานในวันนี้ ขอ
อวยชัยให้สวัสดิ์แต่ท่านเจ้าภาพผู้เรืองศรี ให้ให้รุ่งขึ้นสามที่ล้นช่องอวยชัย

นะโม ข้าขอขุลีไหว้พระศรีรัตนตรัย โมลีโลกอุบตีอยู่โอบะทั้งสามภพ ไม่เทียบเทียมเปี่ยม
ปรารภครบถึงสอง ตัสสะภะคะวะโต แห่งพระองค์ทรงเครื่องสักขาเพศ ข้าขอขอรุ่งขึ้นเหนือเกส
ต่างประทุมเมศประทุมทอง เนตรของข้าพเจ้าทั้งสองต่างประทีปแก้ว อะระหะโต พระองค์ทรงหัก

เสียซึ่งกิเลส สัมมาสัมพุทธัสสะ ท่านตรัสรู้อารยธรรมด้วยพระองค์เอง ทรงพระปัญญาถึง สัพพัญญู เป็นหลักบรมครูเป็นหลักโลก หวังจะพาสัตว์ให้ข้ามโอชะสงสาร มีมารมาประหารหักสสาร ประจักษ์ประกอบไปด้วยกำและกง มิให้สัตว์เวียนวนอยู่ในภพทั้งสาม จึงได้ทรงพระนามชื่อว่าอระ หังสัมมาสัมพุทธโธ ท่านดับโทโสโมโหหาย โลภะละลาบซึ่งทางบาป ท่านทรงอิสรภาพอันเรื่องเดช ทรงศีลสังเวทเป็นชินโรชย่อมเปลื้องปลดจากกิเลส เล็งเห็นเหตุแล้วหลีกเลี่ยง ท่านสำรวจอินทรี ยมัยยัสชนะนิกร ทรงศีลสังวรอันงามดี ทรงพระบารมีปัญญามั่นดังพระขรรค์เพชรเด็ดบ่วงมาร มา แผลวพาลตัดด้วยจอบแก้วซ้อนขึ้นแล้วด้วยปัญญา เห็นอาการสามสิบสองเป็นเหล่าล้วน เครืออุปาทาน อันที่ว่าจะเป็นแก่นสารหาบมิได้ ย่อมจะเป็นเวรภัยมาบีฑา มีแต่ความชรามรณาไม่ ประจักษ์แจ้ง หน่ยแห่งในทางฆราวาสขาดเด็ดลงไปให้เห็น

โย พุทธโธ อันว่าสมเด็จพระสรรเพชญ์ พุทธองค์อันทรงพระคุณนามสิบประการ พระคุณ นามเบื้องต้นเป็นประธาน คือพระอรหังสันนิสินโน พระองค์ทรงสถิตเหนือรัตนบัลลังก์อันวิจิตร อัน เกิดแก่บุญฤทธิ์บารมีวรโพธิมุแล ในควงไม้พระศรีรัตนมหาโพธิ์ พฤษภมวงคณมารังสะเสนัง ยัง พระยามารและพวกพลมารให้พ่ายแพ้หน้าหนี ด้วยพระละมดิงสะบารมีที่สร้างสมพระองค์ไต่ ตั้งปะณมะมามีพุทธัง ข้าขอน้อมเศียรศิโรดมไหว้วันพระนิยงบุชากาย วาจา มะโนจำนงพระองค์นั้น อะยังธัมโม อนึ่งพระนบโลกุตรธรรมเจ้าเก่าประการ สิบทั้งพระปริโยสานอย่างยิ่ง นียยานิโก จะนำ สรรพมนุษย์ทั้งหลายให้เสวยสุขดับชาติ ฆรา พยาธิ มรณะ ทุกข์ ให้สิ้นโคก เข้าสู่ศิวังคะปะโมกข์ วิมานเมือง ตั้งปะณมะมามีธัมมัง ข้าขอถวายทศนัยประณมเนื่องน้อมเศียรต่างสุวรรณบุษบง ประจง เจียรแจ่มจรัสสังโฆ อนึ่ง อัษฎางค์ อริยะสงฆ์ บรรพสัตว์ สวาก เวไนยสิสุทธโธ ทรงศีลผ่องใสสุทธิเชก สันตินถนังทั้งริโย สำรวมอินทรียกเอี่ยมสงบงามย่อมประพติตตามพุทธบัญญัติ วัระทัทธิณเอยโย ควรจะนำมาซึ่ง ศรีทธา โสมนัส สมองผลแห่งอมรเมืองบนและมนุษย์ ตั้งปะณมะมามีสังฆัง ข้าขอ น้อมถวายมโนทรียวิสุทธิ อุทิศถวายบูชาเป็นข้าในพระไตรรัตน์ ด้วยเดชาความสัตย์ที่ถื่อมั่น จง คุ่มครองป้องกันสรรพภัยจัญไรรอน ขจัดเสียซึ่งอกุศลนิเวรณทางมรรคผล ข้าพเจ้าจะขอกล่าวสาร พุทธภาษิตมวงคณแก่พ่อนาคผู้แสวงผลในบรรพชาของพระเดชพระคุณ จงตกแต่งวาจาซึ่งข้าพเจ้า ให้ประกาศิต จะอวยพรสรรพลิตธิอุทิศประการใด ขอให้มิได้ไชยทุกสิ่งสิ้นเหมือนโอษฐ์องค์ อมรินทร์ โกลียประสิทธิ์พระพรให้พระมุสสะดีล้อมนาง พระพรนั้นไม่เสื่อมสร้างสูญหาย ข้าพเจ้าจะ อวยพรทั้งหลายขอให้เหมือนฉะนั้นแล้ว จะขออัญเชิญเทพเทวัญทุกชั้นฟ้า มีพระอิศวรเจ้าโลกา เป็นประธาน ทรงโคอุสุภราชเป็นพยานอันยอดเยี่ยม เชิญพระขันธกุมารมิงโอรสราช ทรงมยุราเป็น พาหนะอาสน์อุดมดี เชิญบรมจักรกฤษณ์ฤทธิเรื่อศรี ทรงครุฑโบยบินเวหาเห็น ไม่มีผู้ใดจะล่วงเกิน ประมาทหมิ่น เชิญองค์อมรินทร์เจ้าเวษยันต์ พระเวศณุกรรมกับพระมาตุลีเทพเจ้าในจักรวาสีทุก แห่งหล้า พระอาทิตย์เทวาอันเรื่อเดชอันทรงยานรัตนประเวศเทียวเวียนวง ขอเชิญมาช่วยชู

ดำรงในพิธีกรรม มารับเอาอันสงฆ์ในบรรพชากรรมที่เกิดผลให้เจริญทพยโสภณพูนสวัสดิ์ แล้วจึงมีจิตโสมนัสศรัทธาด้วยช่วยแนะนำนิเทศ ขอมอบเครื่องกุศลเหตุแก่หมู่ญาติของพ่อนาค ซึ่งล้มหายตายจากไปทนทุกข์ ให้ได้เสวยทิพยสุขบำบัตบาปด้วยส่วนกุศลผลบุญลาภที่อนุโมทนา ข้าแต่เทพยดาเจ้าทั้งหลายเอ๋ย เชิญมาสู่ที่โสมนัสสันนิบาต ด้วยถ้อยคำประกาศอัญเชิญชวน อันเนกขัมมบารมีนี้ควรจะค้ำับด้วย ต้องในเยี่ยงอย่างแบบฉบับพุทธประเพณี เมื่อครั้งสมเด็จพระชินสีห์ศาสตราจารย์ จะสำเร็จโพธิญาณด้วยบรรพชาจารย์ วัตรชั้นแต่สมบัติ บรรณจวมจักรพรรดิมาถึงแล้ว พระทูลกระหม่อมแก้วก็ไม่เอื้อเพื่อ อุปมาเหมือนอยากเยื่อเชื้อฝอยห้องอยู่ในพระบาท อีกพระพิมพาราหุลราชโอรส พระองค์ก็เปลื้องปลดตั้งพระทัยหมายเป็นพระโปรดสัตว์ พระองค์ออกบวชจึงได้ตรัสตั้งประสงค์ ตามจารีตพุทธวงศ์ประเพณี เทพเจ้าทุกราศีอินทร์พรหมช่วยกันแซ่ซ้องร้องนิยมนมัสการบูชา ด้วยเหตุตั้งนั้นจึงป่าวร้องเทวดาตามแบบอย่างกุลบุตรที่บวชเล่าก็นับเข้าพิธีทางมหาภิเนษกรรมณ

พ่อนาคเอ๋ย บารมีของพ่อได้สร้างสมไว้มากแล้ว น้ำจิตพ่อจึงผ่องแผ้วยินดีนัก ปัญญาจึงพระไตรลักษณ์จึงก่อเกิด พ่อจึงเห็นว่าฆราวาสนี้ไม่ประเสริฐแสนทเวช บรรพชิตนี้แลวิเศษสง่างาม พ่อจึงพากเพียรพยายามไม่หย่อนหยุด เพื่อใคร่เป็นหน่อเนื้อชินบุตรในพระพุทธานุศาสน์ ด้วยกุศลศรัทธาไม่หวาดหวั่น พ่อเห็นว่าอันสงฆ์ในพรหมจรรย์เป็นจอมบุญ จึงยึดเหนี่ยวเอาพุทธคุณเป็นบันได ไม่เอื้อเพื่ออาลัยปลิโศร ด้วยบรรพชานี้เป็นมหาประโยชน์อย่างวิเศษ อาจข้ามเขื่อนสังขารเขตให้พ้นภัย กาสาวพัสดุรเล่าก็เป็นธงชัยเฉลิมโลก จะดับทุกข์ให้สิ้นโศกแสนทเวชเข้าสู่สังวัตรประเทศมหานิพพาน พ่อนาคเอ๋ยอยากที่บุคคลจะมีอภิหารเหมือนตัวเจ้ามีแต่จะมัวเมาไปด้วยความฝันอันวิมิงสาธิปติปัญญานั้นไม่บังเกิด จึงเห็นพ่อนี้แหละประเสริฐเลิศกว่าบุคคลทั้งหมด พ่อได้โอกาสอุปสมบทในครั้งนี้ เชิญเทพยดาทุกราศีมาช่วยป้องกัน สรรพภัยอันตรายอย่าให้เข้ามาใกล้กลายบังเกิดมี ให้สำเร็จในการวิธีบรรพชากิจ เหมือนหนึ่งวาจ่าพเจ้าประสิทธิ์ไว้ในครั้งนี้ (ให้ลั่นฆ้องขึ้นสามที ให้เอาชัย)

ศรี ศรี สวัสดิ์สังวร พร้อมไปด้วยหมู่อมรพิमानมล มาประชุมชนในสถานโรงพิธี วันนั้นก็เป็นวันดีได้ฤกษ์ล่วงมโนหรธา นาฬิกาที่บ่ายสามโมงปลายขยายเหตุ ตั้งแต่องค์สมเด็จพระศาสดาจารย์เสด็จดับขันธเข้าสู่พระนิพพานเสียนานแล้ว ก็ฝากศาสนาไว้ห้าพันปี สมเด็จพระชินสีห์ก็พร้อมเสด็จทั้งแปดหมื่นสี่พันพระธัมมขันธ์ พ่อนาคเมื่อพ่อจะเข้าสู่ครุภพระมารดาตามสังคาโรวดี พ่อก็ได้เที่ยวท่องโคจรอยู่บนนภากาศเที่ยวเหลือองแดงประหลาดเป็นแสงสีมณีนิล (ออกเป็นแห่) แสงแดดอ่อนเมื่อตอนลมตกล ฝูงวิหคไผ่นกผืน นกออกจากรูปาเที่ยวหากิน แล้วโบกบินกลับถิ่นตนจ้อกแจ้กจ้อแจเสียงแกนกการมันส่งประสาเชิงแซ่สับสน แม่บ้านไม่สบาย ร่างกายพิกล ตกเย็นโงนงนง ง่วงเหงาหาวนอน นางไปอาบน้ำ ให้กายสะอาด ฝ้าถูฝ้าขัด ผิวละเอียดย่อน เอาแป้งผัดหน้าว่าจะนอนสองกระจุกดูจร สดที่จะวิจารณ์ ดูสวดยกว่าเก่า ดูสวดยกว่าก่อน ไบหน้าก็อ่อน ยิ้มก็ยงหวาน สวดยกว่า

เมื่อเช้า สาวกว่าเมื่อวาน หวีผมใส่น้ำมัน ยังชวนให้มอง แล้วจัดมุ้งหมอน ก่อนนอนสวดมนต์ เทวดาช่วยดล ให้กุศลสอดส่อง ขอให้ได้ดั่งจิต สมดังจิตใจจง ขอให้เงินทอง ท่วมทันเถถม เดินเข้า ห้องนอน กราบหมอนภาวนา สิบนิ้ววันทา ไหว้องค์อินทร์พรหม แล้วเปิดหน้าต่าง ปล่อยร่างรับลม นางบรรทม ตามวิถีทาง จะกล่าวกำเนิด เมื่อนาคจะเกิดเป็นคน ได้ปฏิสนธิ เมื่อก่อนฟ้าสาง เห็น แสงริบหรี่ ลอยอยู่กลาง ๆ อยู่บนนางค์ ที่บนกลางนพพร ว่ายเวียนวถวน อยู่บนอากาศ ดูเหลืออง ประหลาด เหมือนผีหลอกหลอน บางดวงก็แจ้ง ไปเหมือนดั่งแสงนีออน เทียวโคจร รอบดวงพระจันทร์ เทียวเมียงเทียวมอง หาช่องจะเกิด จะเอากำเนิด ที่ไหนกันเล่า นั้น ที่ไหนกันแน่ พ่อแม่อยู่ไหน เทียววถวน ว่ายอยู่บนสวรรค์ ลอยแสงลิบหรี่ แสงสีสุชสันต์ ลอยเด่นด้นดั้น อยู่บนนพดล ลอยเด่นเห็น ดวง สีม่วงก็มาก เรื่อเรื่องหลายหลาก แทบจะลวงหล่น เป็นสายรุ้งพุ่งผ่าน เทียวเห็นล่องหน หยาดเยี่ยม่ายล หยดย้อยเป็นยวง ลอยเด่นดวงเดียว โดยเดี่ยวดวงเด่น ที่เราเคยเห็น เหมือนดั่งเช่น ที่ถ่วง หยิงเห็นเสียดาย อยากได้สักดวง มณีสีม่วง แสนหวังใจหาย เป็นหุ่นดาวหาง พาร่าง ล่องหน ก่อตัวเริ่มต้น เป็นผีพุ่งไต้ พุ่งข้ามหลังคา มารดาทันใด มารดาหลับไหล ผันไปทั่วแดน ผัน ว่าได้แหวน สุดแสนประเสริฐ งามอรุณล้ำเลิศ ราคาับแสน หาไหนไม่มี ทัวทั้งเมืองแมน ทัวดาวทัว แดน หาแมนไม่มี ผันว่าได้ใส่ เข้าไว้ที่ก้อย แหวนเพชรเม็ดน้อย ไม่ลอยหนายหนี แหวนงามห้วง ยิ่ง ดุยิ่งดี ว่าตัวเรานี่ คงจะมีบุญ ว่าได้ลูบได้คลำ ขึ้นจ้ออกซุ่ม ว่าได้ออบได้อุ้ม หัวกอบอุ้น นางแสนรัก ใคร่ ยกไว้เทิดทูน จริง ๆ นะคุณ ไม่ใช่จะคุย

ต่อจากนั้นมาเป็นเรื่องนิจ เลือดก็เกิดเป็นก้อนโลหิตใสจาง ๆ เหมือนน้ำล้างดาวปลา ลอย คว้าง ๆ อยู่ในอุทรของพระมารดา ครั้นต่อมาเลือดก้อนนั้นก็แตกกระจายเสียเจ็ดครั้งกว่าจะตั้งมั่งสั่ง ตั้งโตเท่าลูกไข่ แล้วก็แตกแยกออกไปเป็นปัญจะสาขาขึ้นมาห้าแห่ง พระธรรมชั้นธิกตบแต่งเป็นร่างกาย พระธรรมชั้นเจ็ดคัมภีร์ตบแต่งให้เป็นรูปสัตว์ทั้งหลาย ทั้งหญิงทั้งชายถ้วนทั่วทุกตัวตน พระสังคินี มาบังเกิดเป็นดวงตาและหน้าผาก พระวิรังค์มาบังเกิดเป็นหู พระธาตุมาบังเกิดเป็นปาก พระบุคลา มาบังเกิดเป็นดวงจิต พระมหาปฏิฐานรักษาชีวิตพิสวาท พระสูตรพระวินัยมาบังเกิดเป็นลมหายใจ เข้าออกทุกทิวาราตรี พระปรมัตถ์จัดออกเป็นธาตุทั้งสี่ ตามคาถาบาลีมีท่องบ่นภาวนา เมื่อพ่ออยู่ในครรภ์พระมารดาว่า อุดทั้งอัดโทชีวิติง พระทุกขัง พระอนิจจัง พระอนัตตา แต่พ่อครบอาการ สามสิบสอง เจ้าก็นั่งยอง ๆ อยู่ในท้องพระมารดา ผินหน้าเข้าสู่กระดูกสันหลัง กิโละมะกั๊ง พังพีตก็ หุ้มห่อ สายรกก็พันคอบ นั้งทับอาหารเก่าอยู่ของภูล ศีรษะก็ทูนอาหารใหม่ นั้งคุกเข่าค้ำคาง ผินหน้า เข้าสู่กระดูกสันหลังหลังพระมารดา ดังเข้าพรรษาอาตุรโดย ฝ่ายพระมารดาก็อดโรยแทบหมด กำลัง แรงก็น้อยตาก็ลอยจะเป็นลม ให้คลื่นเหียนอาเจียนไม่หยุดหย่อน ส่วนพระชนนีจึงได้รู้วาระดู ของแม่นี่คลาดเคลื่อนไม่เหมือนแต่ปางก่อน จึงได้รู้ว่าอุทรของแม่นี่ตั้งโตขึ้นมาแล้ว ความผ่องแผ้ว เวทนาเมื่อพ่ออยู่ในอุทร แม่จะบริโภคเผ็ดร้อนอันมีรสก็ให้คลื่นเหียนอาเจียนไปหมดทุกวันมา แม่ก็

ได้แต่ท่องบ่นภาวนารักษาอารมณ์ เมื่อร้อนหรือ อิ่มจนแม่มักมีให้ระคายทุกวันมา จะกินข้าวปลาก็มีให้อิ่มเกิน จะเย็นเดินก็มีให้เกินก้าว กลัวว่าเจ้าจะพลิกแพลง ครั้นจะนอนหงายก็ระแวง กลัวอะไรจะตกมาถูกท้องต้องเจ้าอยู่ในครรภ์ จะนอนคว่ำก็กลัวจะค้ำกระดูกาน มันให้รีงรัดอัดแอสกนธ์กาย จะกินข้าวสายก็กลัวว่าเจ้าจะแสบท้อง พอได้สองเดือนสามเดือนก็ให้อาบกินของต่าง ๆ นานา

สงสารแต่แม่แก่เพ้านี้ เรียกสามีให้มาหา แล้วเล่าแกลงแจ่งกิจจา ว่าตัวของข้าไม่ค่อยสบาย มันคลื่นมันเหียน วิงเวียนไหวหวั่น ใจคอมันสั้นระส่ำระสาย อยากกินไอนี้ อยากกินไอนั้น อยากกินแกงท่านเห็นที่จะหาย อยากกินไล้โบ ไล้โคไล้ควาย จะเป็นหญิงหรือชายก็ไม่รู้เลย อยากกินสด ๆ อยากกินคาว ๆ ฉันไม่แกลังกล่าวมาแล้วเลย ฉันไม่พูดเล่นเหมือนเช่นเคย พุทโธพีเอ๋ยฉันเล่าไม่อาย อยากกินน้อยโหน่ง อยากกินน้อยหน้า อยากกินลูกหว่า อยากกินลูกหวาย อยากกินมะเฟืองที่เมืองพิมาย อยากกินลำไยที่เมืองระยอง อยากกินส้มโอบางเปิด รสคงล้ำเลิศไม่มีสอง อยากกินแกงผักแลผักดอง อยากกินผักทองที่เมืองประทุม อยากกินของเปรี้ยว อยากเคี้ยวของหวาน อยากกินน้ำตาลต้นมะตูม อยากกินขิงแกงมะรุ่ม อยากกินดอกกุ้มไล่ส้มมะดัน อยากกินกล้วยเดี่ยว อยากกินกล้วย อยากกินจัก อยากกินไก่โอีคที่ชุกอชัน อยากกินปลาหมอบะจ้ออยู่ฉี่ อยากกินบะหมี่ไล่หมูมัน ของกินเล็กกันแต่เพียงเท่านั้น

พอได้สี่เดือน ดูเหมือนว่านาน แม่มคอยนับวัน ไม่เคยจะเว้น เกิดมาเป็นวัน ได้รับแต่จะลำบากยากเย็น ทุกชั่วโมงยาม พอเดือนที่ห้า เข้ามาใหม่ ๆ ดูท้องก็ใหญ่ ใคร ๆ ก็ถาม ว่าคลอดเมื่อไร ถ้ามไถ่ไปตาม ที่รู้จักนาม ก็ถามทักทาย แต่พอล้อยเคลื่อน เข้าเดือนที่หก เด็กทารก ก็เริ่มเคลื่อนไหว ทั้งคืนทั้งวัน ทุกวันไม่วาย แม่ไม่สบาย ท้องไส้ระบม ลำบากไม่บ่น แม่ทนลำบาก ตกทุกข์ได้ยาก ลำบากสาสม นาคฟังไว้หน่อย อย่าให้ลอล่องลม จงฟังคำคม หมอพรรณนา เจ็ดเดือนผ่านมา อาการพิกล เด็กเล็กดิ้นรน จนเอือมระอา ถึงกับเป็นลม แม่ล้มถลา วิงเวียนมีดหน้า ไข้ยาประจำ ต้องรักษาท้อง แม่มคอยป้องกัน กลัวบุตรในครรภ์ ของแม่จะซ้า จะเดินก็ดู อยู่เป็นประจำ มิให้ถล้า กลัวหกล้มลง พอได้แปดเดือน ปวดเดือนใจตน ผู้หญิงทุกคน ไม่ค่อยมั่นคง ลังเลเห็น ใจหวั่นพะวง กลัวจะปลดปลง ซีวิตวายปราน แม่ทุกซีไปทั่ว ทุกซีกลัวเมื่อคลอด แม่กลัวไม่รอด เมื่อคลอดกุมาร ทุกซีกษัตริย์ เจ้าวัดสมภาร ทุกซีหญิงมีครรภ์ ไม่หวั่นไม่วาย ทำคลอดลูกยาก พ่อนาคก็ซ้าร่างกายระกำ เจ็บซ้าร่างกาย แม่แสนจะทุกข์ เมื่อจะคลอดง่าย ๆ ก็สบายอุรา เหมือนลงเรือน้อย ล่องลอยเห็นเห อยู่กลางทะเล นะพ่อนาคจำ เหมือนข้ามทะเล ลงในเกตรา กลัวว่าซีวา จะระงัง ถ้าคลอดง่าย ๆ แม่ไม่ลำบาก ถ้าคลอดลูกยาก ลำบากทุกครั้ง ออกของมารดา แทบว่าจะพัง คลอดลูกทุกครั้ง ต้องนั่งโสกา นี่แหละหนอพ่อนาค ลำบากเหลือสิ้น กว่าจะรอดเป็นคน ต้องเวทนา จะเดินก็ยาก ลำบากหนักหนา กลัวล้มถลา กลัวลูกวายชนม์ ไปไหนมาไหน แม่มคอยระวัง กลัวพลาด กลัวพลั้ง ซ้าแม่อีกคน ทุกวันเวลา แม่มากังวล รักลูกของตน ลำบากไม่เบา อาหารการกิน ทั้งสิ้น

ประหยัด ทุกสิ่งสารพัด ทั้งหวานทั้งคาว กินข้าวกับเกลือ ต้องเจื่อน้ำเปล่า พระคุณแม่เจ้า หนนโหน ไม่มี พอได้เก้าเดือน ปวดเดือนบ่อย ๆ ปวดถ่วงท้องน้อย ปวดถ่วงปวดถี่ ปวดทั่วร่างกาย ปวดได้ ปวดดี มันปวดทวิ ขึ้นมาทุกวัน จะออกเสียแน่ แล้วท่านเจ้าภาพ หมอบอกให้ทราบ ปวดเสียว กระสัน ปวดได้ปวดเอา เห็นดาวกลางวัน ปวดโหนไม่ทัน ทั่วประเทศไทย ปวดท้องออกลูก ปวดทุก เส้นขน เพราะลูกของตน ออกไม่ใช่ง่าย แต่ต้องออกแน่ หมอช่วยแก้ไข ต้องออกจนได้ ไม่ให้ค้างคั้น มันแสนปวดท้อง พี่น้องที่นั่ง แฟน ๆ ผู้พี่ หนุนหลังให้หน่อย (ข้า) ช่วยหยาบยาดม กำลังเป็นลมใจ ลอย หยาบยาให้หน่อย กำลังเป็นลม (ดนตรีรับ) พอไอ้หนูอยู่ไหน รีบไปตามหมอ อย่ามัวรีรอ ตาม หมอมาชม ไว ๆ เข้านะ อย่าเงอะงะหลงงม อย่ามัวไปจม รีบพบจร (ดนตรีรับ) มันปวดเหลือทน ทูรทูลราย ชีวิตแทบวาย ร่างกายเอนอ่อน ปวดเสียวกระสัน ออกหัวน้อวรณ์ ปวดในอุทร สุดที่จะทน (ดนตรีรับ)

ฝ่ายแม่หมอดำแย พอแกมาถึงแกก็ไม่รออยู่ข้างตรงเข้ากล่อมท้องให้หันขวับแล้วแกก็บอก ว่า ปอกกล้วยกินยากกว่าไม่ซ้าก็จะออกมาให้เห็นเดี๋ยวนี้แหละ ฝ่ายพระมารดาที่ยังปวดถี่เข้าทุกที ๆ แล้วแกก็ทำน้ำมันใส่ดะลูบไล่ไปทั่วร่าง แล้วก็ให้กินน้ำมัน พอน้ำมันตักถึงท้องก็ปวดถี่ ๆ แล้วก็เกิดลมกัมมะชวตเข้าไปพัดผัน พอถ้วนกำหนดทศมาสก็เคลื่อนคลาดออกจากครรภ์ คุดูผ่อง ผิวพรรณลักษณะ เป็นชายงามโสภากวบอ้วนขาว ฝ่ายแม่หมอดำแยก็หยาบเอาไม้รวกมาผ่าตัด สะดือ แล้วอาบน้ำใส่กระดั่งล่อนไปตามโบราณที่ทำกันมาทุกวันนี้ แล้วจัดแจงกุกูกอให้นอนไป ฝ่ายพระมารดาที่ยังแสนเสนาหาในทารก ถนอมแนบแอบอกกให้นอน ให้รับประทานถันประโยธ และข้าวน้ำ สู้ลำบากตรากตรำปล้ำปลุกรักลูกชายทุกวันมา อุ่มใส่เปลห่มเข้าให้นอนนาน แม็กก็เฝ้า อภิบาลไม่เบื่อหน่าย ครั้นลูกชายตื่นนิทราประคองแอบแนบอุรามิให้เจ้าร้องคราง อุ่มจากอุ่มสู่อ่าง อาบน้ำทุกวันคืนเข้าค่ำไม่ขาดสาย ชมันแบ่งแต่งละลายชะโลมทา ลูกชายก็เจริญวัยชันษาขึ้นมา ทุกวัน ลืมไปหน่อยไม่นานก็แก่กล้า เวลานั้นก็กำหนดบรรพชาตามประเพณีรับกุกูกอ พิมพิ์การ์ต ออกจ่ายบรรดาญาติพี่น้องหญิงชายถ้วนทั่วหน้า ไปหาหมอขวัญมาแหลแบบโบราณ วันนี้ถึง วันงานจึงได้ตั้งพิธีทำขวัญ หมอจึงรำพันไปตามบาลีทุกประการ

ศรี ศรี ศุภวาระมะหามหุติ เทวดามนุษย์ เอิกเกริกมีสนั่น จะอัญเชิญบายศรีทั้งสามชั้น (กล่าวตามบายศรี ๓-๕-๗ ชั้น) อุดมงาม สมมุติตามพิธีในไตรเพท ทิศาปาโมกข์ซึ่งเกิดว่า พระสุเมรุราช ท้าวสหบดีพรหมาประสิทธิ์ไว้สำหรับมงคลการ นายช่างผู้ชำนาญจึงได้กระทำเป็น ท่วงที่ กระทำด้วยทองคำเป็นกระจิงเสียบไม้ตวัดแล้วจัดตั้งดูสำอางดั่งดวงแข (ออกเป็นแหล) แกะลวดลาย เลยกลายเป็นแหล ฟังกระแสแกะบายศรี หยาบไม้สักมาตากเป็นเสา แกะเป็นดวงดาว อย่างดิบดี แกะเป็นซุกเค่าทชี ตอนแกติชาติกัณฑา แกะมังกรเมื่อตอนคาบแก้ว ดูพร้าวแพรวดาบ แก้วชูล่า แกะนางมยุรี ศรีโสภาก แกะนางมยุราร่ายรำสวยหรู แกะเทพพนม พระพรหมสี่หน้า แกะ

เมฆขลาตามหลักผู้รู้ แกะให้เนียนแนบตามแบบชั้นครู ที่ได้เรียนรู้อาตามตำรา แกะเป็นหงส์
 เหมราชยืนผงาดดูสง่า แกะดอกอัญชัญกรรณิการิ แกะดอกชะบาตดอกสารภี แกะพระรณูปงดงาม
 เมื่อตอนออกตามนางเมรี แกะโคมยงองค์มัทรีสูงชาติอุ้มกัณหา แกะพระยานาคอ้าปากพ่นเป็น
 ผอยฝนทั่วท้องฟ้า แกะพระรามตามสีดา แกะเป็นพระยานกยูงทอง แกะเครือวัลย์ให้พันรอบหลัก
 แกะเป็นพระลักษมณ์หะลอล่อง แกะเป็นกนกยกลายทอง แล้วร้อยกรองเป็นพวงมาลา แกะ
 นกยางย้ายขอบจ้องจะจับปากสับปลาซ่า แกะเป็นนารีศรีมาลา แกะเป็นนางฟ้ายอดนารี แกะ
 หงอนไก่เอาใส่ตามช่อง มาลัยร้อยกรองด้วยดอกราตรี แลดูสวยงามถูกตามบาลี ดีด้วยสวยดีแสงสี
 สุขสันต์ แกะเป็นไก่ฟ้าพระยาลอ เดินคลอเคลียชูคอขึ้น แกะสำเร็จเสร็จไม่นาน ทั้งสามชั้นงาม
 เชิดฉาย จัดแจงใส่เครื่องกระยาบวดตามช่องชั้น สิ่งที่ใช้ยอดข้าวขวัญจัดสรรมาใส่ ไซ่ปอกหนึ่งใบ
 เตรียมไว้สำรอง ไปตัดตองกล้วยที่สวยสะอาด อย่าให้แตกขาดสามก้านมุดม่อง ข้าวสารจัดสรรใส่
 พานสำรอง ผ้าแพรลายทองถูกต้องทุกประการ เทียนรูปครบถ้วน ยามวนพลูจิบ หยุกยาหาหีบ
 หมากติบเจียนฝาน ชันทำน้ำมันต์ ทุกคนเตรียมการ ทุกสิ่งครบครัน ชำนาญทุกคน แนวนสำหรับ
 เวียน เอาเทียนติดก่อน เอามะพร้าวอ่อนไว้ป้อนสักผล ช้อนเงินช้อนทอง กรวยทองเป็นต้น เป็น
 สิริมงคลได้ผลทุกประการ

เราบวชเป็นพระต้องสละกิเลส พึงหมอบเทศน์แนะนำแนวทาง ยึดหลักธรรมะของพระมาอ้าง
 เป็นแนวทางในหลักพระธรรม เราบวชเป็นองค์พระสงฆ์สาวก ผมจะหยิบยกขึ้นมากล่าวย้ำ หมั่นชิต
 หมั่นเขียนเล่าเรียนนักธรรม ส่วนข้อแนะนำอยู่หลักวินัย อย่ามัวไปเคร่งอยู่กับเพลงไวพจน์ เดี่ยว
 ท้องจะอดไม่มีข้าวใส่ หมั่นบ่นหมั่นท่องให้มันคล่องขึ้นใจ เราบวชใหม่ ๆ ถามไถ่อาจารย์ ศิลพระไม่
 น้อยสองร้อยยี่สิบเจ็ด ถ้าไม่ขามเชิดศีลคงไม่ถ้วน พรพระรวมเสร็จอยู่ที่เจ็ดตำนาน อย่ามัวเข้าบ้าน
 หมั่นทานทบทวน เราบวชเป็นพระมานะหน่อยขนาด ทั้งศีลก็มากแทบจะนับไม่ถ้วน บวชให้พ่อแม่
 แกก้แก่พ่อควร เราต้องทบทวนเพื่อเป็นการตอบแทน บุญคุณทั้งมาพ่อนาคหมั่นนึก อย่าพึ่งด่วน
 ลึกคุณทานับแสน เอาสีผ้าเหลืองมาเป็นเครื่องตอบแทน เอาดวงแก้วเป็นแทนทั้งสามประการ หมั่น
 ท่องหมั่นบ่นสวดมนต์ไหว้พระ ต้องหมั่นมานะอย่าอนอนให้นาน จะถูกตำหนิถึงกฐินอาจารย์ จะเกิด
 เสียดการอาจารย์จะบ่น เป็นสงฆ์อุทิศศึกษาเรื่องศีล อย่าเอาศิลปินเข้าไปปะปน บวชให้พ่อแม่
 ช่วยแม่มรดกผล เราต้องอดทนอย่าท้ออย่าถอย หมั่นบ่นหมั่นท่องให้มันคล่องติดปาก มานะหน่อย
 นาคขอเตือนอีกหน่อย อย่าทำไขว้เขวโลเลใจลอย ศาสนายังคอยรอรับประเคน ช่วยกันปรับปรุง
 บำรุงไว้เถิด เป็นสิ่งประเสริฐจะชี้ให้เห็น เราเป็นคนไทยอย่าได้บ้ายหน้าเบน บวชพระบวชเณรได้
 บุญไม่เบา เรานับถือพุทธต้องยึดหลักธรรม พึงข้อแนะนำถ้อยคำที่กล่าว ต้องปฏิบัติต้องขัดต้อง
 เกลา อย่าหลงมัวเมาในเรื่องกาเม เครื่องหมักของดองอย่าช้องอย่าเกี่ยว สีกาอย่าเกี่ยวอย่าเกี่ยว
 รวนเร คนรักต้องสละไม่ใช่พระลิก อย่าไปเผลอเมกกับพวกนางมาร เราเป็นพระสงฆ์เป็นผู้ครองศีล ทุก

สิ่งดีดีอื่นอย่าเที่ยวชวน จงฝึกปัญญาให้มาเป็นญาณ นาคจงขยันอย่าคิดดักเยื้อง จงหมั่นฝึกฝน
 หวังผลภายหลัง สติปัญญาจะได้ปราดปรื่อง เป็นพระล้าเลิศประเสริฐรุ่งเรือง สมกับผ้าเหลืองดู
 งามวิไล พ่อบุญจกจำด้วยคำอาจารย์ คำสอนของท่านอย่าได้ห่างหาย ฟังแล้วกำหนดจำจดใส่ใจ
 ท่านสอนเราให้ให้ได้ความดี เชื่อคำสั่งสอนสังฆกรรมให้สิ้น จะได้พาศีลของเรามีศีล ถ้าพระเลื่อมศีลก็
 สิ้นอินทรีย์ เป็นพระที่ดีต้องมีศีลทรง พ่อนาคอยากสวยก็ต้องถือศีล จะสวยทั้งสิ้นสมกับเป็นสงฆ์
 พระสวยทั้งสิ้นก็เพราะศีลเสริมทรง สมเป็นพระสงฆ์พ่อบุญจกจำ พ่อแม่คอยหมั่นเคยปั้นข้าวปั้น
 เวลาจะนอนเอาลูกอาบน้ำ ใส่เปลไกวอยู่ประจำ แต่เข้ายืนค้ำยังซ้ากลางคืน พอลูกนอนหลับยัง
 กลับไปจูบ จะเอามือลูบลูกจะตื่น ให้นมข้าวน้ำทุกค้ำทุกคืน แม่จะนอนสักตื่นก็ไม่เต็มตา นี่
 แหละหนอพ่อนาคขอฝากข้อคิด ขอเตือนสติคนคิดเกิดพ่อนาคจำ บุญคุณพ่อแม่ไม่ใช่ญาติาคา สูงศักดิ์
 หนักกว่าเขาพระสุเมรุ เราเกิดเป็นชายต้องบรรพชา บวชให้มารดาทันตาท่านเห็น บางคนไปบ้าเกิด
 มามีเวร บวชพระบวชเณรไม่ได้เอาเลย บางคนก็มีของดีสองสิ่ง ไม่ใช่ผู้หญิงไม่ใช่ผู้ชาย ใ้อที่เขา
 ทายกันว่ากะเทย อาจารย์สายหน้าท่านว่าไม่เคย เรื่องบวชกะเทยไม่เคยสักที บางคนเกิดมาแขนขา
 ขาดด้วน ไม่ครบไม่ถ้วนนิ้วด้วนขาดซี่ บางคนนุ่บ่ามไปหลงไ้อกามโลกีย์ ทำให้ของดีอันตรธาน
 กุศลลาธมมาอนิจจาไม่แน่ ร่างกายเกิดแก่ไม่เป็นแก่นสาร มีอยู่มากมายร่างกายพิการ ดังเช่นขอทาน
 มีกันกำยกอง พ่อนาคของเราเป็นคนมีโชค ไม่ขาดไม่ตกไม่บกไม่พร่อง ร่างกายบริสุทธิ์ครบสามสิบ
 สอง ผิวพรรณผุดผ่องควรครองผ้าไตร บุญแล้วพ่อนาคบ้านบวชตน เราเกิดเป็นคนก็ต้องฝึกใฝ่
 เรานับถือพุทธต้องยุตผ้าไตร เราเป็นผู้ชายต้องบรรพชา เราต้องพากเพียรเล่าเรียนนักธรรม พ่อบุญ
 จกจำเกิดพ่อนาคจำ

ท่านจึงให้อัญเชิญขวัญเจ้านาค หน่อเนื้ออริยวงศ์ แต่ก่อนขวัญเจ้าเคยลุ่มหลง ด้วยโลกีย์
 เกิดกำดัด ย่อมอาลัยในสมบัติ ทุกสิ่งสรรพอันอุดม พระขวัญเจ้าเอยเชิญมาเขยชมเครื่องสมณะ
 บริหาร เป็นต้นว่า ไตร จีวร บริวารวิเศษสุดประเสริฐ บาตรเหล็กเลิศสลักลาย ยามตะพายกำมะหยี่
 แดง ดอกก้านแยงลายคำขำ กาใสน้ำ เครื่องกบปัดเสื่ออ่อนหอมอนพัด จานน้ำชาบ้านถ้วยชาน่า
 ชมเชย ขวัญเจ้าเอยอย่าหลงเล่นในแนวหนองคลองระหาน ตามท้องธารที่ไทรกไทรมีชลใสไหลริน
 อึกมูจลินท์โหนดาด แสนสะอาดด้วยถ้ำธารเป็นที่สงสนาน ในนิเวศน์ตำแหน่งนั้นก็วิเศษแสนสนุก
 ถึงเพียงนี้ ก็เป็นอนิจจังไม่จีรังกาล จะได้เป็นแก่นสารนั้นก็หาไม่ได้ เชิญขวัญพ่อบุญมาเชิญแก้วมณีสีสุก
 ใสสะอาด กล่าวคือพุทธศาสนาอันบริสุทธิ์เป็นโยคาพจร กุลบุตรบวชแล้วยอมยินดี ขอเชิญขวัญพ่อบุญ
 ในวันนี้จงมาสถิตประจำกาย นิราศโลกอันตรรายทั้งปวงหมด พ่อบุญกำหนดสติตั้งอย่าเตร็ดเตร่
 ปุณะทิเบส

วันพรุ่งนี้พ่อบุญจะบรรพชา จงระวังองค์อาตมาให้นักแน่น ด้วยครั้งนี้สุดแสนเหมือนสงคราม
 พ่อบุญหมายมุ่งจะแข่งข้าม จะตระโถมะแองอันเป็นเกาะแก่งกันสุดกันดาร มักเกิดภัยคือหมู่มารมา

ประจัญ พ่อจงเอาสี่ทระลักขณะเป็นตัวตนดุจสำเภา เอาพระสติปฏิฐานเจ้าเป็นจังกูตคัตทำย
 หมายให้ตรงของพระสมมติเป็นเสากระโดง ลัมปชัญญะเป็นสายระโยงระยางแห่งยุค เอาสติตั้ง
 บริสุทธ์เป็นทวนธง เอาพานอันอุดมเป็นเรือลำเลียง เอาพระเมตตากรมอันเกลาเกลี้ยงเป็นสุรชาติ
 โยธา จงจัดเอาปัญญาเป็นพระขรรค์แก้วฤทธิ์รณ บรรดาธรรมที่เป็นกุศลจัดเป็นทหารแห่งเสียงระเบ็ง
 เซึ่งแซ่ ทั้งซ้ายขวาทั้งหน้าหลังล้วนด้วยโยธาธรรมสุจริต พ่ออย่าย่อท้อต่อปัจจามิตรและหมู่มาร
 ถึงโมโหโศกจะเป็นลมอาจเกิดปัจจุบัน จะยังสำเภาอันศรัทธาของพ่อให้พ้นระเห็จ พ่อจงเอา
 พระขรรค์แก้วคือปัญญานั้นตัดเด็ดให้ขาดกระเด็น ตามพระโยคาพจรเชื้อเช่นบำเพ็ญญาณ พ่อจง
 หนองเอานิพพานเป็นที่ตั้ง ตามอริยะพิธีเยี่ยงอย่างที่ไม่พระศาสนา ต้นตะขะสาข้าพเจ้าขออวยพรบรร
 มงคลอันวิเศษ แห่งสมเด็จพระพุทธองค์ผู้ทรงเดชดุยโลกาจารย์ พระองค์ผจญพระยามารให้
 พ่ายแพ้พินาศหนี ด้วยพระสะมะติงสะบารมีเป็นโยธา ขอให้เจ้านาคนี้มีเดชาอันเข้มฮึกผจญข้าศึก
 ให้สิ้นสุด อนึ่งขอพระพรพระสารีบุตรองค์อัครสาวก ซึ่งพระพุทธฎีกายกเบื้องขวายิ่งด้วยพระปัญญา
 อันว่องไว ผู้เป็นที่สองรองพระสัพพัญญู ขอให้พ่อนาคได้ตรัสรู้พระไตรปิฎกโดยพิสดาร อนึ่งขอพระพร
 พระโมคคัลลานะ ญาณทูตียะสาวกพระพุทธองค์ ทรงยกฝ้ายข้างฤทธิ์เดชาอันพระสาวกในพระศาสนา
 ไม่ถึงสอง ผู้เป็นสองรององค์พระพุทธองค์ ขอให้พ่อนาคจงโปร่งเปรื่องประอดด้วยเดชา ข้าศึกย่อ
 ระอาไม่ทันทน อนึ่งจะขอพระพรพระอานนท์พุทธอุปัฏฐาก พระพุทธองค์ตรัสสรรเสริญว่ามาก
 ด้วยพระปรีชา พระตรัสเทศนาอันใด พระอานนท์ก็จำได้เหมือนฉันนั้น ขอให้ปัญญาของพ่อนาคนั้น
 มั่นคง เร็ยรู้อย่าลืมหงในพระปรียติ แก่ไขอธิบายอรรถให้ชัดซิด จงได้บอกกล่าวแก่สาธุศิษย์
 สามเณร อนึ่งขอพระพรพระกัศสปมหาเถระผู้เฒ่าในพระศาสนา ทรงพระชนมพรรษาร้อยยี่สิบปี
 ปลาย ที่ท่านได้นำปฐมสังคายนาในครั้งก่อน ให้พระปรียติถาวรถ้วนถึงวันนี้ ขอให้พ่อนาคประกอบ
 มีชนมาญให้ตลอดล่วงถึงร้อยปี ทั้งขราโรคอาอย่าได้มีมาปีทา ได้เป็นรากแก้วสืบพระศาสนาหน่อ
 มุณี อนึ่งขอพระพรพระฉิมพลีอันเลิศล้ำลามสักการ ประกอบเกิดเป็นเนืองนิตย์ ไหลมาทั้งสี่ทิศไม่
 ขาดสาย เหล่าโลกทั้งหลายยอมนับถือกิตติศัพท์ กิตติยศก็เล่าลือระบือเลื่อง ดินน้ำกระเดื่องยอม
 นิยมมาอภิวันทนิยะบูชาไม่รู้ขาด ขอให้พ่อนาคผู้ใจปราษฎ์จงปรากฏเป็นพระสังฆราชาเรื่องพระยศ
 ยิ่งบุคคล ลามสักการะให้ไหลล้นจนเหลือเหลือไหลมาดังกระแสนที่ธาร ทั้งศฤงฆารบริวารจงมั่งคั่ง
 อายุ วัฒน โณ สุขัง พลัง ขอเจริญพระธรรมทั้งสี่ ทีชายุจงเกิดแก่ตัวเจ้า วรรณะเล่าให้ผ่องใสสง่างาม
 อริยะทรัพย์สมบัติตามสงจงเจริญ ให้เพลิงเพลิงในอริยาบถ กำลังยศอย่ารู้หย่อน ไฟระคะร้อนอย่า
 รู้ไหม้ ความทุกข์อย่ารู้ได้ ความใคร่อย่ารู้มี พุทธิ กมฺมสิทฺธิ ธมฺม กมฺมสิทฺธิ สงฺฆ กมฺมสิทฺธิ อายุ
 วัฒน โณ สุขัง พลัง (ให้ลั่นฆ้องขึ้น ๓ ให้ให้อวยชัย)

บททำขวัญนาค (สำนวนที่ ๓)

จาก สมุดจดบททำขวัญนาค

ได้มาจาก นางวิไล ธารอุดม

วันจันทร์ที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

สัคเคมคธ ชุมนุมเทวดา

อุกาสะ วันทิตตะวา สิริสา พุทัง สัสสะคะนุตตะมัง อิทัง ประริตตา สังเขปัง ประวัชามิ
ยะถาพะลัง

อุกาสะ วันทิตตะวา สิริสา ธัมมัง สัสสะคะนุตตะมัง อิทัง ประริตตา สังเขปัง ประวัชามิ
ยะถาพะลัง

อุกาสะ วันทิตตะวา สิริสา พุทัง สัสสะคะนุตตะมัง อิทัง ประริตตา สังเขปัง ประวัชามิ
ยะถาพะลัง

ผริตตะวา นะ เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา อะวิกขิตตะจิตตา ปริตตัง ภาณันตุ สัคเค กามะ
จะรูเป คิริสิขะระตะญฺเฏ จันตะลิกเข วิมานะ ทีเป รัฏฐะ จะคาเม ตะรุวะณะคะหะเณ เคะหวัดถุมหิ
เขตเต ภูมมา จายันตุ เทวา ชะละณะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา ติฏฐันตา สันติเกยฺยัง มุนิวะระ
วะจะนัง สาธุโว เม สุนันตุ ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา
ธัมมัสสะวะนะกาโล อะยัมภะทันตา

สัคเคแปล

สุนันตุ โภจนโต เทวะสังฆาโย ดูกรหมู่มิตรเทพทั้งหลายเป็นอาทิ คือท้าวทศรฐราช
ท้าววิรุฬหก วิหูปักษี ท้าวกุเรพุราสี และเทพยดาเจ้าผู้มีอำนาจนับเป็นอัคคเทวดา ณ มาลัย
ศุภลักษณ์ และหมู่ยักษ์กุมภณัฏฐนาคนาคผู้มีฤทธิ์ อันสิ่งสถิตยในมหานครราชธานี มีชนบทบุรีเป็นแวง
แคว้นแดนคันธสีมา ที่มีจิตเมตตากรุณาแก่สัตว์ทุก ๆ ทิศ ขอเทพยดาเจ้าจงตั้งจิต สดับฟังข้า ฯ
ประกาศฟังด้วยทิพโสตาประสาทอันวิเศษ ขอพวกอมรเทเวศหมู่มารนิกายยักษ์คนธรรพ์ทั้งหลาย
จงลงมาสนับนาคในโรงราชพิธี ขอเทพยดาเจ้าทุก ๆ ท่านจงเปรมปรีดิ์ จงลงมาช่วยข้า ฯ ประกอบ
พิธี โดยชอบธรรมทุกประการ

สาธุ สัคเค อันว่าเทพยดาอยู่ในช่อจะกามาสุวรรณี กามะ อันอยู่ในกามภพจันทนะจังหวัดวง
จะรูเป อันดำรงอยู่ในรูปภพ คิริสิขะระตะญฺเฏ อันอยู่ในห้วงมหรรรณพลิงขรเขตและหุบเขา จันตะลิกเข
อยู่เบื้องแน่นในอากาศ วิมานะ อยู่ในวิมานมาสรัตนะมณฑลเชียรทอง ทีเป ท่องอยู่ในเกาะแก่งน้อยใหญ่
รัฏฐะ อยู่ในแวงแคว้น จะคาเม อยู่ในบ้านแดนน้อยใหญ่ ตะรุวะณะคะหะเณ สถิตยบนต้นไม้และ

พฤกษาศา เศษวัดถุมหิเขตเต อาศัยอยู่บนบ้านเรือนไร่และโรงนา ภูมมา อาศัยอยู่ในพื้นภูมิภาค
 จายันตุ เทวา เทพยดาเจ้าทั้งหลายเอ๋ย วันนี้ข้าฯ ขอเชิญท่าน เสด็จมาประสานสโมสรรประชุมช่วย
 ชะลณะละวิสะเม สถิตยตามห้วยเหวหุบผา ริมฝั่งน้ำและบนบกมิได้เสมอกัน ยกชะคันธัพพะนาคา
 ไซ้แต่เท่านั้นเมื่อโรมี อีกทั้งคนธรรพ์สุบรรณนาคราชผู้เป็นใหญ่ ตัญฐานตา สันติเกยง สถิตยในที่มิ
 ความสุขทุกตำบล มุนิระระจะจะนั่ง ทั้งฤาษีมีเนนาถทุกแห่งหน ที่ท่านศักดิ์สิทธิ์ฤทธิธรรณด้วยตะบะ
 และเดชะ สาธุโว คุณกรเทพเจ้าทั้งปวง เม สุนันตุ จงเจียโสตุลลวงอรรณแห่งข้าฯ อันล้ำเลิศ ธัมมัส
 สวะระนะกาโล ธรรมของพระพุทธเจ้าประเสริฐในโลกก็ย อะยมภะทันตา วันนี้ข้าฯ เชิญท่าน จงช่วย
 ประทานพรซึ่งพ่อนาคจะได้เข้าสู่บรรพพุทธศาสนา ขอพ่อจงตัดห่วงบ่วงมาลาเสียดีกาลคราวนี้

อนึ่งข้าฯ ขอเชิญเทพถ้วนทั่วจักราศี เขาเขินเนนคีรีไกรลาศ จงช่วยเป่าประกาศแต่บรรดา
 ญาติของพ่อนาค ซึ่งได้ล้มหายตายจากกันไปช้านาน จะนำข่าวสารการกุศลว่าพ่อนาคได้สละตน
 บวชในศาสนา ตามคัมภีร์ก็กล่าวว่าจะทำการกุศลสิ่งใด ๆ ถึง ๑๐๘ ประการ ยังไม่เท่าบวชลูก
 เหลนหลานไว้ในศาสนา นี้แหละจึงนับเนื่องเข้าในเนกขัมมะบรรพชาบารมี

ข้าขอเชิญพิณพาท ระนาดปี่ ช่วยบรรเลงเพลงสาธุการรับเทพยดา ณ กาลบัดนี้ ให้สิ้นฆ้อง
 ชี้น ๓ ที โครเสียงดีโให้ด้วยช่วยกันอวยชัย

นะโมแปล

นะโมนมัสการต่างสุพรรณ อุบลบาลประทุมเมท สมองจิตรจันงค์เจตตะนาหัส ภาคะวะโต
 แก่องค์สมเด็จพระจอมจักราวงค์ อระระหะโต อาจจะทำลายลงจากกิเลส เป็นสมุทเจตธาคะโมหะ
 ประทุตจะริต ล้ำมาสำพุทธัสสะตริสฐัธรรมล่ำรวมจิตระประติดสฐานอยู่เหนืออริตตระนะบัญญัติ
 นะโพธิยะไบบัง เป็นเสวกกระจัดัย โปรตเวณัยยะสัพพัสตัยให้สิ้นโคก เป็นจัดชัยเฉลิมโลกทั่วตรีภพ
 อนึ่งข้าจะขอประนมนบนอบคุณแก้วสามประการพิชิตระมารป็นโมลี อีกทั้งพระสละธรรมล้ำโลกี
 บำรุงกายคุณพระสงฆ์ ข้าพเจ้าทั้งหลาย สว่างทั่วพื้นพระทรนิน เอนกนบอนึ่งข้าจะขอเคารพรับคุณ
 พระบิตุราขมาสตุเรคท่านผู้ บังเกิดเกิดไว้ได้อุ้มอุทรมา อีกทั้งคุณพระอุบายะอาจารย์ ท่านได้
 แนะนำให้ช้านาญพระอักษรทรงอีกทั้งเทพพะยะยั้งยงองค์พระสุริยัญอีกทั้งองค์พระจันทรแจ่ม
 จำหัดคุณพระมาหากระษัตริทางพิภพและแผ่นดิน คุณพระสะมุตกระสินระร้อนพระระนินป็นนิกร
 แหละพระเพลิง คุณพระพายลำเพยกระพือพัทพะโพสพ บำรุงสัตว์คุณน้นประเสริฐสุด พระพิรุณ
 เทวบุตร ทั้งพระวิสะนุกรมของเคารพอะภิวรรณสนองคุณเดชะได้การุน กำจัดจากทะวะอรินราช
 สัพพากินในพื้นแผ่นดินพระทรนินให้เสื่อมคลาย จงปกเกล้าข้าพเจ้าในคราวครั้งนี้เถิด

แหล่งวิญญาณลอย

ขอเชิญท่านที่นั่ง จงฟังกระแส ท่านจะรู้แน่แท้เรื่องปฏิสนธิ ในเรื่องกำเนิดที่จะเกิดเป็นคน เรื่องปฏิสนธิในครรภ์ วิญญาณหลาก ๆ มาจากต่างที่ มาจากอเวจีและบนชั้นฟ้า มาจากป่าจากเขา ลำเนาพฤษภา ร่างท่านก็มาจากหิมพาน แล้วแต่เทวาให้มากำเนิด กุศลที่เกิดแล้วแต่ยาวสั้น ทำมาแคไหนเกิดได้แค่นั้น ด้วยบุญบันดาลให้เกิดในแผ่นดิน วิญญาณต่าง ๆ มาจากร่างจากบน แล้วแต่บุญกุศลของเราทั้งสิ้น บ้างก็มาดี บ้างก็มีราคะ ทิวทั้งแผ่นดินต้องทนดักดวล เวียนเกิดเวียนตาย แหกกว่ายเวียนวน แล้วแต่บุญกุศลของเรานั้น ทำมาแคไหนเกิดได้แค่นั้น นรกสวรรค์นั้นย่อมมีจริง วิญญาณนี้ อะเมตะวิญญาณ เราท่านเกิดเป็นชายหญิง คำว่าดวงวิญญาณนั้นย่อมมีจริง เชิญท่าน ชายหญิงระดับรับฟัง ที่ท่านสงสัยว่าตายแล้วเผา ที่ไหนคนเราจะกลับคืนร่าง เพราะตายแล้วเผาไฟ ไม่เหลืออะไรสักอย่าง จะกลับคืนร่างนั้นได้อย่างไร ขยับเข้ามานั่ง ฟังเสียให้รู้จะได้ทราบกระทั่งที่ ท่านสงสัย ร่างกายที่เรานั้นเป็นของเราเสียเมื่อไร เป็นรูปอาศัยคือภาพลวงตา วิญญาณท่านนั้นที่เป็นเจ้าของร่างกาย เข้ามาอาศัยนี้ะพอนาคจำ เมื่อเราล้มตายวាយชีวา เจ้าดวงวิญญาณนั้นหนาก็ลอยจากเราไป พอเราสิ้นลมมันก็ลอยจากร่าง เทียบไปลอยเพ่งฟ้างชมป่าชมเขา เหมือนอย่างจะรู้ ไม่ยอมอยู่เสียดกับเรา ไม่ชมป่าชมเขาอย่างสุขอารมณ์ มันเที่ยวล่องลอยอยู่ในเมคิ พอได้สามราตรี ก็สุขสม พอคิดถึงร่างจึงหันหลังลอยลมทุกระทมเพราะมาทิ้งร่างไป มาทิ้งร่างเก่าที่มันก่อเกิด มันจึงเตลิดอกสันชวีญหาย แข็งเหมือนไม้พ่อน ร่างมานอนตาย เข้าร่างไม่ได้มันจึงต้องหนี เขาเอาร่างไปเผา มันจึงต้องเศร้าไศกี วิญญาณจึงหนีเร่ร่อนจรไป เทียบค้นคว้าหาที่เกิด มาถือเอากำเนิดมาเกิดร่างใหม่ ๆ ถ้าบ้านไหนแต่งงานวิญญาณก็ยกกันไป เข้าไปเกาะอาศัยร่มไม้ชายคา ต่างชั้นต่างแข็ง ต่างก็แย่งเข้าครรภ์ แล้วแต่ดวงวิญญาณดวงไหนแข็งกล้า ด้วยแรงบุญหนุนมากกลับแรงศรัทธา นี้แหละพอนาคจำจะได้เข้าสู่ครรภ์พระมารดา

(ต่อช่วงไหนก็ได้)

ปฏิสนธินอก

(จะว่าแทนทำขวัญเนื้อกำเนิดในก็ได้)

จะขอแสดง แจ้งคดี
 ท่านทั้งหลาย หญิงชายทุกชั้น
 อีกรั้งพอนาค ผู้มีศรัทธา
 วันพรุ่งนี้ จะครองผ้าไตร
 การจะเกิด มาเป็นมนุษย์
 อาศัยบุญเก่า ที่เจ้าทำมา
 เพราะบุญเก่า ที่เราเคยสร้าง

ตามคัมภีร์ แบบโบราณ
 จงฟังคำขาน ให้เข้าใจ
 จงพิจารณา อย่าแหงนหน้า
 จงจำเอาไว้ เตือนปัญญา
 มันยากที่สุด หนะนาคจำ
 จึงเกิดกายา อยู่ยืนยง
 จึงเกิดก่อร่าง สมประสงค์

ดั่งพุทธพจน์ จากโอรุพระองค์
 ปุพเพ กตปุญญาตา
 เคยสร้างความดี ประจำสันดาน
 เราเกิดมานี้ มิใช่ง่าย
 บุญมีพอ จึงได้หลุดพ้น
 บิดามารดร ร่วมกันสร้าง
 เหตุเรื่องนี้ อยู่ที่บิดร
 ดินน้ำไฟลม ผสมกัน
 ประจวบกับสัตว์ จุติมา
 อาศัยกุศล แต่หนหลัง
 เฉพาะโชค เหมาะะนั้นยังมี
 เมื่อแรกกำเนิด เกิดกายัง
 วาโยธาตุ นัดผั้นผ่อน
 เตโชธาตุ ที่ผาดเผา
 ดินน้ำไฟลม เกลี่ยวกลมแข็งกล้า
 กว่าจะตั้ง เป็นก้อนได้
 สองครั้งสามครั้ง แล้วตั้งเริ่มต้น
 ประมาณเจ็ดครั้ง จึงตั้งตัวติด
 ลุดจะเทียบ เปรียบสิ่งใด
 ผมขอกล่าว ตามคัมภีร์แพทยศาสตร์
 ลีบห้าวัน ผ่านพ้นไป
 ไม่กี่วันมา มารดาก็รู้
 โลหิตตั้ง ตั้งขึ้นก่อน
 จำนวนกาล ประมาณหนึ่งเดือน
 พระมารดา เกิดอาพาธ
 ปวดหัวมัวตา ทำท่าไม่ดี
 อยากกินของหวาน
 อยากกินก๊วยเตี๋ยว
 อยากกินแกงส้ม ต้มยำหัวปลา
 เพราะวาก่อนเลือด เกิดวิบัติ
 ถ้ากินเผ็ดร้อน อย่างแรง ๆ

ตรัสชี้บ่ง แต่ปางบรรพ์
 ขยายความว่า ตัวเรานั้น
 มาแต่ก่อนกาล จึงเกิดเป็นคน
 เกือบจะตาย เสียหลายหน
 ไม่วายชนม์ เสียในอุทร
 ธาตุสี่อย่าง ประกอบก้อน
 แล้วค่อยผั้นผ่อน สู่มารดา
 ไม่แปรผัน นะท่านเจ้า
 สู้คัพภา เข้าทันที
 ช่วยเสริมสร้าง บารมี
 ปฏิสนธิที่ คัพโภทร
 โลหิตตั้ง ตั้งขึ้นก่อน
 อยู่ในอุทร ของมารดา
 ผสมเข้า ทุกสาขา
 ต่างพัดพา อยู่อลวน
 ละลายไป เสียหลายหน
 หันเหียนเวียนวน แล้วจางหายไป
 แรกเล็กนิดนิด เดียวไซ้
 แล้วค่อยขยาย ใหญ่ขึ้นมา
 ที่ท่านจัด เอาไว้หนา
 ก้อนเลือดขยาย ยังกองอยู่
 เพราะระดู ขาดประจำเดือน
 ไม่ยอมยกย่อน ขยายเขยื้อน
 แล้วค่อยคล้อย เคลื่อนใหญ่ขึ้นทุกที
 มีโรคปลาด ในกายแม่นี้
 อยากกินโน้นกินนี่ ต่าง ๆ นา
 อยากกินของเปรี้ยว
 อยากกินปลาร้า
 อยากกินกุ่มพรว้า ผัดพริกเม็ดแดง
 เป็นกรรมของสัตว์ เข้าแทรกแซง
 บางทีก็แห้ง ลุกออกมา

แต่นี้พ่อนาค บุญมากไม่น้อย
 ของเผ็ดของร้อน แม่ก็ผ่อนลงมา
 ผมขอจำแนก แจกแจกสักนิด
 เรื่องการแพ้ท้อง ของทราวมวัย
 ท่านจงสติบ สำหรับวิจารณ์
 เป็นเครื่องหยั่งรู้บุตร อยู่ในศัพท
 ถ้าแม่แพ้ท้อง อยากรินของหวาน
 ชนมมนมเนย เอามาเกลยไกล้ ๆ
 ลักษณะเช่นนี้ คัมภีร์กล่าวไว้ว่า
 ถ้าอยากรินเนื้อสัตว์
 ท่านว่าลูกนั้น
 ถ้าอยากรินดิน
 ถ้าอยากรินส้ม
 มาจากหมู่มนุษย์ หญิงชาย
 แต่ตัวพ่อนาคนี้ มาจากไหน
 ไปถามแม่ดู จะรู้แจ้งการ
 พอได้สามเดือน ไม่เคลื่อนคลาด
 มีเยื่อหุ้มห่อ คลุมภายใน
 พอได้สี่เดือน ก็เคลื่อนคล้าย
 มีมือมีเท้า เข้าด้วยกัน
 ประกอบอาการ สามสิบเอ็ด
 รู้เย็นรู้ร้อน ในตอนนี้
 ประมาณเจ็ดครั้ง จึงตั้งตัวติด
 สุดจะเทียบ เปรียบสิ่งใด
 ถ้ามันมารดา กินของเผ็ดร้อน
 ทูรนทูราย อยู่ในนาภี
 จะลูกจะนั่ง ถ้าแม่พลังพลาด
 ลูกอ่อนในท้อง ต้องวายชนม์
 นี่แม่ทูลหัว ถนอมตัวไว้
 ไตวันไตคืน ใหญ่ขึ้นทุกครา
 แต่นี้พ่อนาค บุญมากแท้

คุณแม่ท่านคอย ถนอมหนักหนา
 กินแล้วกลัวว่า ลูกจะวางวาย
 ให้ท่านคิด ตามกล่าวไข
 ผมจะขยาย ไปตามตำรา
 ตามตำนาน กล่าวไว้ว่า
 ว่าจตุมา จากที่ใด
 น้ำอ้อยน้ำตาล ดั่งนี้ไซ้
 แม่อยากจะได้ รับประทาน
 ลูกจตุมา จากสรวงสวรรค์
 ย่ำลัดเนื้อสมัน
 มาจากอบาย
 ท่านว่ามาจากพรหม
 กล้วยลูกไม้
 หรืออีกนัยนา มาจากหิมพาน
 ถ้าหากสงสัย อยากราบสาร
 ว่าแพ้ท้องตัวฉัน แม่อยากรินอะไร
 ครรภ์ของนุชนาถ เติบโตใหญ่
 เปลือกตมชุ่มกาย ระคนกัน
 ค่อย ๆ ขยาย เติบโตมัน
 หูตานั้น บังเกิดมี
 รวมเบ็ดเสร็จ ตามคัมภีร์
 รู้เคลื่อนกายี้ แล้วจางหายไป
 แรกเล็กนิดนิด เดียวไซ้
 แล้วค่อยขยาย ใหญ่ขึ้นทุกที
 ลูกในอุทร แทบเป็นผี
 เหมือนดังอัคคี เฝาคณาณตน
 ไม่สิ้นล้มฟาด กับถนน
 ซ้ำแม่อีกคน ต้องมรณา
 ทารกข้างใน ก็เป็นสุขา
 พระกุสลา ช่วยประดับประคอง
 ทั้งพ่อแม่ หมดทั้งสอง

รู้ว่านาค อยู่ในท้อง
 งานหนักเคยทำ แม่ต้องจำเว้น
 ของเผ็ดของร้อน เมื่อก่อนเคยกลืน
 ยามแม่จะนอน อารมณ์ไม่วาย
 ต้องนอนตะแคง
 นาคเอ๋ยได้ยิน แล้วจงเห็นใจ
 นับแต่ทรมานเซย ตั้งครรภ์ใหม่ ๆ
 ไซ้จะเดินลอยชาย ดังเขาพูดจา
 อดทนกว่าก่อน จริง ๆ นะจ๊ะ
 เตรียมมิดเตรียมพรา ตัดพินอยู่ไฟ
 พอเริ่มครรภ์เจ้าหนู
 เมื่อยามแม่เจ้า ไม่สบาย
 เสียเงินเสียทอง ข้าวของทั้งหลาย
 ขอให้งามปลอด รอดชีวิตา
 พ่อแม่การุณ มีคุณมากล้น
 ทั้งแม่และพ่อ ก็ลำบาก
 ตากแดดตากฝน ทนทรมาน
 ป้องกันภัย อันตรายนับร้อย
 เสื้อผ้าอาภรณ์ ที่นอนที่นั่ง
 ส่วนคุณแม่ มาแยตอนนี้
 จะลูกจะนั่ง ระวังระวัง
 จะเดินจะวิ่ง ก็ไม่ไหว
 ลิกที่ไหน แม่อยากไปชม
 เมื่อยามจะกิน แต่ละที
 อันของแสลงที่จะแกล้งลูกชาย
 แม่ไม่สบาย เป็นไข้ปวดหัว
 ต้องหายากั เป็นอาจิดน
 แม่มีทุกข์ทรมาน
 แก้วเดือนสิบเดือน
 ยามจะคลอดออกมาก
 นาคเอ๋ยจงเห็นใจ พระมารดา

ช่วยกันประคอง ทุกวันคืน
 แม่เคยเดินเล่น หัวใจระรื่น
 มีท้องต้องฝัน เลือกกลืนเลือกกิน
 นอนคว่ำนอนหงาย ไม่ได้ทั้งสิ้น
 เหมือนใครแกล้งยุพิน
 ส่วนข้างบิดา ไซ้ว่าจะเสบาย
 พ่อต้องขยัน การงานทั้งหลาย
 เหล้ายาเคยชด ก็ต้องงดต้องผ่น
 ตอนค้าตอนเช้า หุงข้าวต้มปลา
 งานนอกบ้าน ก็เหนื่อยพอดู
 พ่อยิ่งเหนื่อยใหญ่
 พ่อต้องวุ่นวาย ไปตามหมอเขามา
 ลำบากเพียงไร ไม่เคยบ่นว่า
 ฟังภิเปรย ที่กล่าวนุสนธิ์
 กว่าจะคลอดเจ้าพัน จากคัพภาน
 คุณพ่อเหนื่อยมาก ในตอนที่ว่า
 นอกในเคหา ระวังระวัง
 ข้าวปลาหาคอย มิให้ตกค้าง
 ทุกสิ่งทุกอย่าง สุดจะบรรยาย
 เมื่อตอนคัพภี เจ้าเติบโตใหญ่
 จะหุงจะถ่าย แม่แสนระทม
 ดูช่างอู้ยอ้าย ขวนเซจะล้ม
 แต่กลัวหกล้ม แม่เลยไม่ไป
 กินของดี ๆ บำรุงเอาไว้
 ถึงอยากกินเพียงไร แม่ก็ไม่กิน
 ครั้นเมื่อครันตัว เป็นนิจสิน
 จะนอนจะกิน ไม่มีสบาย
 กว่าครรภ์จะเคลื่อน
 หาน้อยไม่
 มารดาแทบวางวาย
 แม่แทบม้วยมรณ ในตอนนี้

เจ็บปวดเต็มที่ เจียนวนะนาคนา
 รวมกับลูกยา อย่างแน่นอน
 เส้นเอ็นที่รัด ก็ย่อยหย่อน
 พ่อนาคก็ยื้อน เอาหัวลง
 แพบแหลกลาญ เป็นผุยผง
 แพบวายชีวงศ์ ในคัพภา
 ปวดร้าวระบือ ทุกเส้นเกศา
 พอเจ็บขึ้นมา ลืมหมดไม่มี
 น้ำตาไหลหลัง ออกลับปรี
 แม่ครุณี
 ให้เจ็บปวดสิ้นระร่ำ
 ไม่มีใครหนุนหลังกันบ้างหรือจำ

 ช่วยไปตามหมอมมา ให้มาไว ๆ
 ถ้าหมอมมาช้าไป จันคงวายชีวี

ถ้าบุญไม่พอ แม่ต้องมรณา
 ลมก็มีฆราวาส ก็พานพัด
 ลมตีประดัง ในคัพภังก็คลอนแคลน
 เหมือนใครจุด กระชากทวาร
 เจ็บปวดรวดร้าว ท้วท้งองค์
 ชีวิตของแม่ จะรอดละหรือ
 พระเวทย์พระมนต์ ที่เคยบ่นว่า
 ใ้อแม่รูปทอง เฝ้าร้องครวญคราง
 กระเสือกกระสน ทนทุกข์ทวิ
 เจ้าก็โคกา
 ไปท่วสรรพางค์
 แม่หมอดำแยะอยู่ไหน เมื่อไหร่จะมา
 พี่น้องทั่วหน้า จงช่วยฉันที
 เขาเรียกเท่าไร เอมามาด่วนจี๋
 อัฐเงินใครมี ช่วยไปตามหมอมมา ฯ

ปฏิสนธิใน

นอนเสียเกิดลูกนอน ขวัญเอยขวัญอ่อนจงหลับนอนให้สบาย พ่ออย่าร้องกวนใจ หลับให้
 สบาย ดวงใจของแม่จะกล่อมเรื้อนแพให้เจ้านอน

นอนเสียเกิดอย่าเป็นทุกข์
 หลับตาอย่าอาวรณ
 แม่รักเจ้าคอยเอาใจ
 แม่รักเจ้าเท่าชีวี
 แม่ลำบากรักที่สุด
 เคี้ยวยาฟันผ่นยาทา
 ไม่ชิมรสของเผ็ดร้อน
 ห่วงที่สุดบุตรในครรภ์
 ของเผ็ดร้อนแม่ไม่ลอง
 รักลูกตนทนผ่านตาม
 แก้วเดือนเศษแม่ใครกสันต์

นอนเกิดลูกอย่าทุก
 เชื้อมารดรณะคนดี
 เหนื่อยเพียงไหนแม่ไม่หนี
 ลูกคนดีของมารดา
 เป็นห่วงบุตรคอยรักษา
 ตั้งแต่ครูลูกอยู่ในครรภ์
 อดเอาก่อนแม่ผีนกสิ้น
 ยอมอดกลั้นทนรับกรรม
 ลูกในท้องจะหมองคล้ำ
 ทนหน้าดำครบแก้วเดือน
 บุตรในครรภ์จะคลาดเคลื่อน

แม่หม่นหมองท้องเจ็ดเดือน
 หมอตำแยนั่งยอง ๆ
 แม่ครวญคร่ำรำพรรณพลาญ
 กว่า จะคลอดใจแทบขาด
 ท้องปวดจัดแทบขาดใจ
 เกิดเป็นกายแม่นอนกก
 กกกลุณอนป้อนข้าวนม
 บดกล้วยป้อนให้นอนเปล
 มดเลือดไรไม่ให้ตอม
 ลูกนอนเบาเกาะนมแม่
 ร้องอูแว้แม่ลืมตา
 ลูกป่วยไข้ใจแทบขาด
 แม่รักลูกทุกชั่วโมง
 เลี้ยงลูกตนจนเติบโต
 แม่ทุกคนไม่ว่าใคร
 ลูกสิบคนแม่รักใคร่
 ไม่เหลียวแลแม่เสียเลย
 ลูกอย่าคิดผิดเช่นเขา
 แม่ไม่บ่นหวังผลบุญ
 บวชให้แม่ตั้งใจมั่น
 แม่สบายใจไม่เบา
 ถึงยามตายไม่วิตก
 แม่อาศัยชายฉิว
 ลูกบวชแล้วศึกเมื่อไหร่
 ศักวันใดไม่ต้องรอ

ลูกจะเคลื่อนไหวแม่ครวญคราง
 มือคล้ำท้องจนกระทั่ง
 หมอกำลังทอดอาลัย
 แสนห่วนวาดยกมือไหว้
 จะเกิดตายพ่อเอวกลม
 เลี้ยงทารกไม่เลิกล้ม
 ทุกข์ระทมแม้จะทุกข์ก็ยอม
 ลูกโยเยแม่เท่กล่อม
 ฝ้าถนอมต่าง ๆ นา ๆ
 ร้องอูแว้แม่ครวญหา
 ทุกเวลาแม่หลับไม่ลง
 บดยากวาดให้คิ้วโก่ง
 รักมั่นคงไม่เสื่อมคลาย
 แม่เหนื่อยไซ้ไม่เอ๋ยไซ้
 ย่อมรักใคร่ลูกทุกคน
 ลูกเลี้ยงได้ไม่เคยบ่น
 ลูกไม่เคยนึกถึงคุณ
 แม่เลี้ยงเรามาแต่รุ่น
 ช่วยแทนคุณแม่สักคราว
 คงสุขสันต์ผ่านความเศร้า
 ยามเมื่อเจ้าได้หมั้นฉิว
 พันนรกหนทางร้อน
 ช่วยผันผ่อนแม่ก็พอ
 แม่รักใคร่จะไปขอ
 แม่กลับพ่อคงภาคภูมิใจ

นอนเสียเกิดลูกนอน ขวัญเอ๋ยขวัญอ่อนจงหลับให้สบาย อย่าร้องอ่อนกวนใจ หลับให้
 สบาย ดวงใจของแม่ เจ้าไม่ต้องนอนร้องไห้แง อย่าได้ร้องให้กวนแม่ จะกล่อมเร็วอนแพให้เจ้านอน

แหล่งสอนนาค

ผมจะขยายบรรยายสอน เป็นคำกลอนของพระวินัย พ่อนาคจะสร้างไปในทางกุศล จะได้
 บวชตนให้พ้นทุกข์ กุศลอย่างนี้มันไม่มีที่ไหน ทำบุญสักเท่าไรถึงจะได้เท่าเทียมกัน เป็นที่ชื่นชม
 อินทร์พรหมเทวา มนุษย์ได้ลาทั่วทุกสถาน เป็นที่นิยมในพระพรหมจรรย์ คอยรับแบ่งบุญอะกุศล
 สรีรธา พ่อแม่ของพ่อนาคเขาอยากได้บุญ อุสาห์ลงทุนสะระเงินตรา มิใช่เล็กน้อยนับเป็นร้อยเมื่อ
 ไหล่นั้น นับเป็นพัน ๆ เสียวนะพ่อนาคจำ ต้องไปจัดซื้อหาเครื่องไตรจีวร พ่อบวชแล้วนะจะอย่าได้
 ละความเพียร อุสาห์เล่าเรียนอย่าได้เห็นแก่นอน หมั่นท่องหมั่นบ่น หมั่นสวดมนต์สวดพร หมั่นฟัง
 คำสอนศึกษาวินัย อย่าเที่ยวครหาพวกอรัட்சี กินเหล้ากินหมี่แกงเปิดแกงไก่ แต่พอฤทธิ์เหล้าขึ้น
 หน้า มันจะเกิดกล้าในใจ มันจะภาเราไปเที่ยวแม่พวกสีกา อาบัติจะกินไปเหมือนดินพอกหางหมู
 แต่เราไม่รู้สักตัวกันเลยหนา พอแลดูลาสิมันซังไม่มีสง่า มอชอคร่ำคร่าไม่ผ่องสัย ถ้าประพฤติดี
 ราสีผ่องแพรว จะงามเหมือนแก้วเจียรนัย สีการประศกนุ่งยกหม่ใหม่มีแหวนเพชรใสไม่งามปราน
 หยงเห็นปรา..... แพบสิมกลับบ้าน ยังงามไม่ปรานพระสงฆ์ทรงตรัย เปรียบเหมือนลิเกละครมัน
 สวยตอนตบแต่งผัดหน้าทาแป้งตบแต่งไว้ หมดงามหมดสวยไปแรกกล้วยก็ไม่ได้ ทรงศีลวินัยงาม
 ไม่เสื่อมชา พ่อนาคจงฟังหมอนั่งสั่งสอน ฟังแล้วอย่าค่อนว่าหมอแกล้งว่า พุดจาตรกทำสกปรก
 เฮฮา มันผิดลิกขาทางข้อวินัย หมากรุกตระกล้อพ่อนาคก็ต้องควรเว้น ถ้าพ่อขึ้นเล่นอาบัติเกิดได้
 ถ้าเล่นหมากรุกมันกินรุกทีไร อาบัติก็ไล้รุกเราเหมือนกัน เรื่องเตะตระกล้อมันล่อเราทุกปรับ ถ้าเรา
 เตะจับอาบัติก็คงจัน จดเข้าลูกแข่งมันก็แรงไปทั้งนั้น ถ้าเอาหัวโหม่งมันมันก็ต้องโหม่งหัวเรา เรื่อง
 เทียวดูงานเพร่นพร่านผละผละ ไม่ใช่กิจของพระที่จะไปกับเขา ไม่เดินยัดเหยียดเบียดเสียดกันไม่
 เบา บางทีเผลอเข้าไปถูกเอาสีกา จันเห็นเขาเมื่อคราวแห่พระยู่หะ ทั้งเนรทั้งพระที่ทรงผ้ากาสา ไป
 เดินยัดเหยียดเบียดสีกา มันน่าระอาไปเสียนี้ะไร ปาศกสีกาเขาก็พากันชะยาด ไปบิณฑบาตรเขาก็
 ไม่อยากใส่ กว่าจะได้แต่ละช้อน ต้องเดินคอนจนเหงื่อไหล บางทีก็ไปยื่นคอยจนซาซา ต้อง
 ประพฤติให้ถูกเราเป็นลูกตะถาคต ถ้ามีคนปรานดสักการะบูชา เหมือนวัดฤดีข้อมมีราคา เครื่อง
 โภชนาก็บริบูรณ์ ถ้าประพฤตินอกกิจทำผิดลิกขา เขาจะหมดสรีรธา เขาจะไม่มาทำบุญ ถ้าชาติ
 โยมไม่มาชั่ววาจะเกิดวุ่น เขาไม่เจ็จนเราจะต้องอดข้าวเพล พ่อนาคจงฟังจันนั่งสั่งสอน ไร้จะ
 กล่าวเป็นกลอนเอามาว่ากันเล่น ถ้ามันเราไม่ทำสกปรก พุดถึงนรกก็ไม่เห็น ต้องรักษาศีลไว้ให้
 เเด่นไปดังเช่นพระเชตุพล

บททำขวัญบ่าวสาว* (สำนวนที่ ๑)

จาก หนังสือรวมบททำขวัญต่าง ๆ

ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง สถานที่พิมพ์ และปีที่พิมพ์

หน้า ๔๔-๕๐

ได้มาจาก นายจวน อรุณโรจน์

วันพุธที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๔

ศรี ๆ วันนี้ก็เป็นวันดี เป็นราศีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อยน ประดิษฐานขึ้นทันใด ขอ
อำนาจพร ยกกรขึ้นไหว้ ท่านพ่อท่านแม่ ท่านเฒ่าแก่ผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงผี ไม่ว่าผู้ดีเสียใจ ผีเรือน
ผีแม่พ่อ ผีหอบลูกใหม่ ขอเชิญจงมาให้ พร้อมกันในวันนี้ วันนี้เป็นวันดี ท่านเศรษฐีผู้ใหญ่ ท่านจะ
เอาแก้วเข้ามาเกย จะเอาเขยเข้ามาฝาก จะเอาขันหมากเข้ามาให้ ได้จัดแจงแต่งไว้ ทั้งส้มสุกลูกไม้
ขนมหลายกองเกวียน ขนมผิงฝอยทอง ล้วนแต่ของจำเนียร จันอับงาเจียน ลูกอินทะผาล้า ขนมต้ม
ลูกใหญ่ กล้วยไข่กล้วยน้ำ มะพร้าวอ่อนลำอ้อย เหล้าเข้าหมูหัน ห่อหมกทอดมัน สารพันที่จะมี
อภิเชษฐสองศรี เส้นผีทั้งหลาย ผีญาติผีพราย แม้อ้อรักษา ที่ได้เลี้ยงได้ดู ทั้งผีปู่ผีย่า ผีตาผียาย
ตามประดาพี่น้อง ผีเกี่ยวผีดอง ทั้งสองพร้อมกัน อย่าซึ่งเคียดเคียดฉันท ขบฟันเข่นเขี้ยว จะมาเป็น
ที่เป็นน้อง จะมาเป็นทองแผ่นเดียว อย่าพิโรธโกรธเกรี้ยว ช่วยอุปถัมภ์คำชู ผัวเมียทั้งคู่ ให้เจ้าอยู่
สบาย เชิญเสด็จเสด็จเข้ามา คุ่มครองรักษา คุ่มโผยคุ้มภัย คุ่มเสนียดจัญไร ขออย่าให้มีมา คุ่มให้
สารพัดร อย่าให้หนูกัดหลังคา คุ่มทั้งผ้าถุงมุ้งผา พ้อมปลาอู้งาง ครอบครองสองเรา โรคาเบาบาง
คุ่มลูกคุ่มเต้า ทั้งเขมาตานทราย ญาติกาผีสง คุ่มครองป้องกัน ลูกเปรตเศษนรก กระจาย
อากรรมร อย่าให้มาเกิดในครรภ์ ขอเชิญเทวดา จุติลงมาจกสวรรค์ เพื่อจะเป็นลูกเต้า เมื่อเจ้าจะมี
ครรภ์ ข้าจะขอรำพัน ทั้งจั่วทั้งผา ชื่อตั้งหลังคา รอดแปดโก่ง ผีประตูหน้าต่าง เส้าห้องเส้ากลาง
ผีสงนางไม้ ที่ได้ปลุกเรือนอยู่ สองเจ้าทั้งคู่ ขอให้อยู่สบาย คุ่มโผยคุ้มภัย คุ่มทั้งเสนียดจัญไร
สิ่งร้ายอย่าได้มี ให้สวัสดิศุขมีมงคล ให้เกิดมรรคเกิดผล แก่ตนเจ้าทั้งสอง ยกขึ้นมาตั้งพัก หินหนัก
พักทอง เครื่องสินสมรส ยกขึ้นมาหมด ตั้งไว้ในห้อง เห็นหน้าดอกคำ ขันน้ำพานรอง หวีกระจก
คันฉ่อง โถแป้งน้ำมัน ยี่ภู่ปูนอน พุกหมอนม่านกัน เตียงตั้งอักษณจันน์ กะโถนขันเขียนหมาก มีดพับ
ตลับนาค พานหมากของพลู เครื่องกินเครื่องอยู่ ขันน้ำจอลอย แหนบใหญ่ไม้สอย สาวน้อยหาไว้
เมื่อจะออกเรือนไป เจ้าจะได้ครองกัน เจ้าค่อยผ่อนค่อยผัน ปรนนิบัติผัวตน จะเกิดมงคล แก่ตน
ทุกวัน อีกไม้สีฟัน ขันน้ำบัวปาก ดูพลุดูหมาก ทั้งตลับขี้ผึ้ง อย่าตั้งปึงเอาผัว อย่าทำชู้ถึงผู้ใหญ่

*ต้นฉบับลายลักษณ์ เรียกว่า บทเส้นผี

เราสอนเจ้าไว้ จงเร่งจดจำ เวลาค้าอย่าเที่ยวเตร่ อย่าโลเลแก้งแซ่เขื่อนการเข้าเรือน เตือนข้าไทย
 ทุกสิ่งไปให้ทั่วสิ้น เมื่อผิวจะกินดูจัดแจง หุงต้มแกงแต่งไว้ท่า ต้มผักหญ้าปลาอย่างไฟ แกงปลาไหล
 จะใส่ผัก อย่าให้มากนักไม่สู้ดี อย่างจู้จี้ทำหงุดหงิด ถ้าผิวผิตอย่าบ่าบอน ลับหลังคนจึงค่อยว่า พังคำ
 ข้าที่สอนไว้ จะให้พรสอนเจ้าไป เกี่ยวดองทั้งสองข้าง ถ้าผิตปลั่งลูกเขยใหม่ คำบูรณท่านว่า ดู
 อัสมาอาลัย แม่ผิวกับลูกสะใภ้ อย่าซึ่งเคียดเคียดจันท์ ทั้งสองครองกัน ให้เป็นฉันผิวเมีย อย่าเรียก
 เมียวว่าไม่ดีแก้ตัว ฝ่ายผิวว่าเมียก็กลัว ฝ่ายเมียว่าผิวก็เกรง อย่าขึ้นมิ่งขึ้นอิง อย่าข่มเหงใจกัน อย่า
 พุดกระแทกแตกดัน หุนหันต่อทอ อย่าให้ร้อนถึงแม่พ่อ ปู่ย่าตายาย อดสูดูร้าย หลึงชายแย้เยาะ
 ผิวเมียผิตปลั่ง อดออมกันมั่ง ยับยั้งจงเหมาะ ผิวก็พุดแต่หวาน เมียก็ขานแต่เพราะ อย่าไม่โหปากประ
 อย่าทำน้ำใจเสาะ มันไม่เหมาะชอบกล เจ้าอย่าทำช่องซัด จงปรนนิบัติผิวตน เมื่อเจ้าจะนอน ให้อาหาร
 สวดมนต์ ถือศีลห้าเป็นต้น สวัสดิ์มีชัย เมื่อคำราตรี เข้าที่กราบเท้าผิว เป็นภารดีแก้ตัว ไม่มีชั่ว
 สักเวลา ฝ่ายข้างผิวก็อย่าช้า จะเร่งมาให้พรเมีย ตั้งทรัพย์สินก็ได้ เพิ่มไหลพูลมา ถึงจะมีบุตรบุตรา
 ก็คงจะสืบสาย จะมีลูกหญิงลูกชาย ก็ไม่ชั่วสักคน มาแต่บนฟ้า เทวดานิมนต์ จุติปฏิสนธิ คนที่ชั่วไม่มี
 สอนเจ้าทั้งนี้ดีกว่าเงินทอง จงหมั่นทั้งสองฟังคำจำไว้ สมบัติของเจ้า อย่าได้รู้ขาดสาย ให้ไหลมาเนา
 เหมือนน้ำคองคาบ่อทราย อย่ารู้สิ้นรู้สุด ถึงจะมีบุตร ก็บริสุทธิ์สืบสาย จะมีลูกหญิงก็เลี้ยงง่าย จะมี
 ลูกชายก็เลี้ยงคง ขอให้อายุยืนยง ทั้งสองครองกัน ระวังโรคภัย ขอจงอย่าได้รู้มี ให้เป็นเศรษฐี
 มหาเศรษฐี ให้มีเรือสี่เหลี่ยมทอง ข้าหญิงเหลือหลาย ข้าชายเนืองนอง ศฤงคารบ้านช่อง วิวาควาย
 ช้างม้า เรือแพนาวา จอดอยู่เต็มท่า สินค้ามาครัน ให้เจ้ามีเงินนับแสน ให้เจ้ามีแหวนนับพัน โดก
 ถาดเขียนขัน สารพันใช้สอย มั่งม่านการเข้า ข้าสาวบ่าวไม่น้อย เงินทองเบียดร้อย ใช้สอยครามครัน
 ต้นกัลปพฤกษ์ ออกขึ้นหัวนอน ตรงหน้าบัญชีร ผ่าผ่นอนแพรพรัน จะนึกของสิ่งใด ขอให้ได้สิ่งนั้น ให้
 สมความปรารถนา ให้มีโรงช้างโรงม้า มีทั้งนางข้าวงเกลือ คลังเกลือคลังผ้า ให้มีคลังเงินตรา
 ส่วยสาอากร เดชะพระพร ให้ได้กับเจ้าทั้งสอง พุทธิกรรมสิทธิ ธรรมกรรมสิทธิ สังฆกรรมสิทธิ
 อายุวัฒนโณสุข์พลดี ฯ

บททำขวัญบ่าวสาว (จำนวนที่ ๒)

จาก หนังสือ "พิธีทำขวัญและแหล่งต่าง ๆ"

สถานที่พิมพ์ กรุงเทพมหานคร

สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์เลียงเชียงจงเจริญ

หน้า ๑๐๕-๑๐๘

ได้มาจาก นายสุดใจ วงษ์ปุ่น

วันอาทิตย์ที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๔

ศรี ศรี วันนี้เป็นวันดี เป็นราศีศุกรมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อยนประดิษฐานขึ้นทันใด ขอ
 อำนาจอวยพรยกกรขึ้นไหว้ คุณพ่อคุณแม่คุณเฒ่าแก่ผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงผีไม่ว่าผู้ดีเสียใจผีเรือนแม่
 พ่อผีหอบลูกใหม่ ขอเชิญจงมาให้ได้ พร้อมกันในวันนี้ วันนี้เป็นวันดีท่านเศรษฐีผู้ใหญ่ ท่านจะเอา
 รถเข้ามาเกย จะเอาเขยเข้ามาฝาก จะเอาขันหมากเข้ามาให้ ได้แจจแจแจจไว้ ทั้งส้มสุกลูกไม้
 ขนมหลายกองเกวียน ขนมผิงผอยทอง ล้วนแต่ของจำเป็นเงินอับงาเจียนผลไม้นานา ส้มซ่าส้มยำ
 ส้มทับพลับจีนลูกอินทผลาล์ว ขนมต้มลูกใหญ่กล้วยไข่กล้วยน้ำ มะพร้าวอ่อนอ้อยลำ เหล้าเปิดหมุดหัน
 ห่อหมกทอดมัน สารพันที่จะมีอภิเษกสองศรี เช่นผีทั้งหลาย ผีภูตผีพรายแม่ชีรักษาที่ได้เลี้ยงดู ผีปู่
 ผีย่าผียายผีตา ตามประดาพี่น้อง ผีเกี่ยวผีตองทั้งสองพร้อมกัน ออย่าซึ่งเคียดเคียดฉันท์ ขบพันเช่น
 เขี้ยว จะมาเป็นพี่เป็นน้อง จะมาเป็นทองแผ่นเดียว ออย่าพิโรธโกรธกริ้ว รวยอุปถัมภ์ค้าชู ผัวเมีย
 ทั้งคู่ให้เจ้าอยู่สบาย เชิญเสร็จเสด็จเข้ามา คุ่มครองรักษาคุ่มโพล่คุ่มภักย์ คุ่มเสนียดจัญไรขออย่าให้
 มีมา คุ่มให้สารพัดอย่าให้หนูกันหลังคา คุ่มทั้งผ้าถุงมุ้งผาพ้อมผายังฉาง ครอบครวัสองราโรคาเบา
 บาง คุ่มลูกคุ่มเต้าทั้งเขมาตานทราย ญาติการผีสงคามคุมครองป้องกัน ลูกเปรตเศษนรกกระยาจก
 อารธรม์ ออย่าให้มาเกิดในครรภ์ ขอเชิญเทวดาจุติลงมาจากสวรรค์ เพื่อจะเป็นลูกเป็นเต้าเมื่อเจ้าจะ
 มีครรภ์ ข้าจะขอรำพันทั้งจ้วทั้งผาชื่อตั้งหลังคา รอดแปกไก่ผีประตุนหน้าต่าเสาดั่งเสากลาง ผีสง
 นางไม้ที่ได้ปลุกเรือนอยู่ สองเจ้าทั้งคู่ขอให้อยู่สบาย คุ่มโพล่คุ่มภักย์คุ่มเสนียดจัญไร สิ่งร้ายอย่าให้มี
 ให้สวัสดิมงคล ให้เกิดมรรคเกิดผลแก่คนทั้งสอง ยกขึ้นมาตั้งพักหินหนักพักทอง เครื่องสินสมรสยก
 ขึ้นมาหมดตั้งไว้ในห้อง เชิดหน้าดอกคำชันน้ำพานรองหวิระจกคั่นช่องโถแบ่งน้ำมัน ยี่ภู่ปุ่นนอนฟูก
 หมอนม่านกันเตียงตั้งอัมฉันท์ กระโถนขันเขียนหมาก มีดพับตลับนาคพานหมากของพลู เครื่อง
 กินเครื่องอยู่ชันน้ำจอกลอย แหนบใหญ่ไม้สอยสวาน้อยหาไว้ เมื่อจะออกเรือนไปเจ้าจะได้ครองกัน
 เจ้าค่อยผ่อนค่อยผันปรนนิบัติผัวตน จะเกิดสวัสดิมงคลแก่ตนทุกวัน อีกแปรงสีพันชันน้ำบัวนปาก
 ดูพลูดูหมากทั้งตลับขี้ผึ้ง ออย่าตั้งปึงเอาผัวอย่าทำชั่วถึงผู้ใหญ่ เราสอนเจ้าไว้จงเร่งจดจำ เวลาคำ
 ออย่าเทียวเตร ออย่าโลเลแกลั้งแซเขื่อนการเหย้าการเรือนเดือนเข้าไท่ทุกสิ่งไปให้สิ้น เมื่อจะกินดูจันจง
 หุงต้มแกงแจจไว้ทำ ต้มผักหญ้าปลาอย่างไฟ แกงปลาไหลอย่าใส่ผักให้มากนักไม่สู้ดี ออย่าจุกจิกจู้จี้

ทำหงุดหงิด ถ้าผิวผิวดอกยาบ่าบ่น ลับหลังคนจึงค่อยว่า พึงคำที่ข้าสอนไว้จะให้พรสอนเจ้าไปเกี่ยว
 ดองทั้งสองข้าง ถ้าผิวดั่งลูกเขยใหม่คำโบราณท่านว่าดูอัฐมาอาศัย แม่ผัวกับลูกสะใภ้อย่าซึ่ง
 เคียดเคียดฉันท ทั้งสองครองกันให้เป็นฉันทผัวเมีย อย่าเรียกเมียว่าอีมันไม่ดีแก้ตัว ฝ่ายว่าผัวก็เกรง
 อย่างขึ้นมิ่งขึ้นเอ็ง อย่างหมเหงใจกัน อย่าพูดกระแทกแตกดินหุ่นหันด่าทอ อย่าให้ร้อนถึงแม่พ่อปู่ย่า
 ตายาย อดสูดร้ายหญิงชายเย้ยเยาะ ผัวผิวดั่งผัวผิวดั่งอดอดอมกันมั่งยับยั้งจนเหมาะ ผัวก็พูดแต่หวาน
 เมียก็ชานแต่เพราะ อย่าโมโหปากเปราะทำน้ำใจเสาะ มันไม่เหมาะชอบกล เจ้าอย่าทำช่องขัด
 ปราณบิตีผัวตน เมื่อจะเข้านอนจงไหว้พระสวดมนต์ ถือศีลห้าเป็นต้นสวดสี่มีชัย เมื่อคำราตรีเข้าที่
 กราบเท้าผัวเป็นการดีแก้ตัวไม่ชั่วสักเวลา ฝ่ายข้างผัวก็อย่าซ้ำจแรงให้พรเมีย ทั้งทรัพย์สินก็จะได้
 เพิ่มพูนมา จึงจะได้บุตรบุญตราก็จะมาสืบสาย จะมีลูกสักคนหญิงชายก็ไม่ชั่ว มาแต่บนฟ้าเทวดา
 นิมนต์ จุติปฏิสนธิคนที่ชั่วไม่มี สอนเจ้าเท่านั้นดีกว่าเงินทอง จงหมั่นทั้งสองพึงคำจำไว้ สมบัติของ
 เจ้าอย่าให้ขาดสาย ให้ไหลมาเทมาเหมือนน้ำคางคาบอทราย อย่ารู้สิ้นรู้สุด ถึงจะมีบุตรก็บริสุทธิ
 สืบสาย จะมีลูกหญิงก็เลี้ยงง่าย จะมีลูกชายก็ให้เลี้ยงคง ขอให้อายุยืนยงทั้งสองครองกัน ระวังโรค
 โรคภัยจนขออย่าให้รู้มี ให้เป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี ให้มีเรือขี้เลี้ยงมทอง ข้าหญิงเหลือหลายข้าชาย
 เนืองนอง ศฤงคารบ้านช่องวัวควายช้าง ม้า เรือ แพ นาวาจอดอยู่เต็มท่า สินค้ามากครัน ให้มีเงิน
 นับแสนให้แหวนนับพัน โดกถาดเขียนชั้นสารระพันใช้สอย มุ่งมางการเหย้าข้าสาวบ่าวน้อย เงินทอง
 เบี้ยร้อยใช้สอยครามครัน ให้ต้นกล้วยพฤษ์งอกขึ้นหัวนอน ตรงหน้าบัญชรผ้าผ่อนแพรพรรณ จะ
 นึกสิ่งใดขอให้ได้สิ่งนั้น สมความปรารถนา ให้มีโรงช้างโรงม้า มีฉางข้าวฉางเกลือคลังเสื้อผ้า
 ให้มีคลังเงินตราส่วยสาอากร เดชะพระพรให้ได้กับเจ้าทั้งสอง พุทธกัมมสิทธิ ธมมกัมมสิทธิ สงฆ์
 กัมมสิทธิ อายุ วรรณ โสภี พลี ฯ

บททำขวัญวัวควาย*

จาก หนังสือรวมบททำขวัญต่าง ๆ
ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง สถานที่พิมพ์ และปีที่พิมพ์
หน้า ๘๕-๙๐
ได้มาจาก นายจวน อรุณโรจน์
วันพุธที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๔

ศรี ๆ สวัสดิ์สถาพรเป็นบวรมงคล วันนี้ข้าพเจ้าจะแผ่ผลทั่วขอบเขตต์ ด้วยกระบืออันวิเศษ
ของข้าพเจ้าเกิดมา ขอเทพยดาจงเสด็จลงมา อีกทั้งเจ้าท่งแลเจ้าท่าที่อยู่ป่าแลอยู่ดง อยู่ห้วยเขา
ลำเนาพงทุกทอธาร วันนี้ก็เป็นวันสุขสำราญด้วยกระบือปลอด ของข้าคลอดออกมาดูงามครัน ทั้งท่งที่
ศรีสัตนก็ชอบกล ตั้งแต่ได้กระบือตัวนี้ก็มีผลเหลือประมาณ ทั้งข้าวปลาอาหารทวี ทั้งเงินทองหรือก็
มากมือออกไหลมา จะนึกสิ่งใดก็ได้สมปรารถนาทุกสิ่งอัน วันนี้ข้าพเจ้าจะขอทำขวัญกระบือผู้ ให้
ล้ำเลิศเชิดชูตามโบราณว่าขวัญเจ้าเอ๋ย จงมาสู้อยู่บ้านอย่าไปไกล ขวัญเจ้าอย่าหลงตามเพื่อน เข้า
ในเดือนไพรทางดงดอน ขวัญเจ้าอย่าไปลงบึงที่บอนเป็นอาหาร ขวัญเจ้าอย่าไปเที่ยววิธธาร
ป่าละเมาะ เห็นทางเปลี่ยวอย่าเลี้ยวเลาะเที่ยวสัญจร มาอยู่เถิดแต่ในนาकिनหญ้าอ่อนให้สบาย พ้อ
เขางอนอย่าซ่อนกายเที่ยวหนีรั้น อย่าเที่ยวเดินเพลินเล่นไกลทุ่งนา ถ้าแม้ว่าเจ้าเติบโตขึ้นมา มี
เปลี่ยวปละอย่าเกียจรั้น แต่พอเดือนหกฝนตกท่วมบ้านลงมาเย็นใจ พ่อนี้ก็จะได้ผูกแอกไถเครื่อง
ครบ ออกทุ่งนาอย่าปรารถนาความเหน็ดเหนื่อย ถึงเขาจะตีพ่อสักเท่าไร ก็อย่าขามเข็ดจทนเอา ตัว
พ่อนี้จะตั้งชื่อเจ้าว่าอ้ายเปลี่ยว ถ้าแม้งานที่ทำเรียกค่าเดียวจงวิ่งมา อย่าทำเป็นหัวดื้อเหมือน
กระบือป่าเที่ยวยืมเบิ่ง คนวิ่งไล่ไฟไล่กระเจิงเที่ยวสัญจรจนดาวเคลื่อนเดือนดับ ไม่กลับมานอนที่ใน
คอก เที่ยวซุกซอนนอนชอกป่าละเมาะ ทำให้เจ้าของเที่ยวมองเขาะทุกตำบล ขวัญพ้อเอ๋ยอย่าได้
คะนองลองเชิงชนเป็นควายเปลี่ยว หนทางกลางไพรเขี้ยวอย่าได้ไปห่าง เร่งระวังตัวกลัวเสือข้างจะ
ยายี หนึ่งศัตรูหมู่มืดเที่ยวสัญจร มันจะพาเจ้าเข้าซุกซอนอดหญ้าฟาง เห็นทางไหนใหญ่กว้างพ้อจง
กลับ อย่าเดินเฉยให้เลยลับจนหลงบ้าน ขวัญเจ้าจงอยู่ทำงานการอย่าแซ่เขื่อน เทียมเกวียน
ลากเลื่อนตะพายแอก ทั้งดุมวงกงแปรมีครบครัน ตัวพ่อนี้จะได้กระสันเจ้าไว้กับหลัก แล้วร้อยจุมุก
ผูกชักจูงวงเวียน พร้อมผู้คนหนุ่มสาวจนข้าวเตียนไปทั้งลาน แล้วให้ให้สะท้านขึ้นสามลา ฯ

*ต้นฉบับลายลักษณ์ เรียกว่า บททำขวัญกระบือ

ศรี ๆ เจริญศิริสวัสดิ มีสุขทุกซออย่าพาล นับวันจงเจริญด้วยการอันใหญ่ยิ่ง อุดมทั้งทรัพย์
 ลิ่งสิ้นทั้งเงินและทอง จะนี้กแก้วก็ให้แก้วทอง จะนี้ทองก็ให้ทองไหลมา ทั้งข้าวเปลือกก็เต็มนา
 ปลาก็เต็มทุ่ง ข้าวสารก็เต็มยุ้ง เงินเต็มถุงทองเต็มได้ ตั้งแต่ไม่มีทุกข์ จะมีแต่สุขสบายทุกคืนวัน
 ที่นี้ข้าจะรำพันถึงกำเนิดกระบือ ซึ่งมีนามตามชื่อโบราณมา อนึ่งเล่าเป็นสีดำ ธรรมดาหน้าผากโต
 มีด่างใหญ่เป็นใบโพธิ์พองามมี งามเกินเจริญศรีศิริสวัสดิ ใครเป็นเจ้าของต้องพิพัฒน์บริบูรณ์ ทั้ง
 สมบัติก็มากมูลเนืองนองมา คนนับถือลือชื่อย่อมปรากฏ มีทั้งลาภแลยศอันใหญ่ยิ่ง กระบือยอมดี
 จริงต้องตำรา ยังมีอีกตัวหนึ่งเป็นคำปริมปราทานกล่าวไว้ ว่าสีเหมือนทองแดงแสงสดใสขนเป็นมัน
 หน้าก่อร่อคอคว้นเป็นมงคล อีกทั้งสกรนั้นก็ต่างพร้อม เกิดมาตั้งแต่บ่ไปจนใหญ่ ท่านเจ้าของนี้มี
 ข้าไทยบริบูรณ์ ทั้งสินทรัพย์ก็นับมากมูลเป็นก่ายกอง ชันแต่จะค้าขายก็ได้คล่องไม่ยากจน อย่างที่
 กระบือดำปลอดตลอดตงามนักหนา ท่านเรียกว่านิลสาธิตาปิดตลอด งามจริงยิ่งยอดกระบือดี
 ใครเลี้ยงไว้ก็ได้มีสุขสบาย ปราศจากอันตรายแลโรคฯ ขวัญเจ้าเอ๋ยพอเขาตั้งอยู่เฝ้านาอย่าไปไกล
 พอนี้จะทำขวัญให้ในวันนี้ กระแจะจันทน์เจิมเฉลิมศรีด้วยผูกคอ บรรดาพรรคพวกชาวนาที่ถ้วน
 หน้า พอได้ฤกษ์ให้ให้ขึ้นสามลา ให้เป็นสวัสดิ์มงคล

บททำขวัญข้าว

จาก หนังสือรวมบททำขวัญต่าง ๆ

ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง สถานที่พิมพ์ และปีที่พิมพ์

หน้า ๙๑-๙๒

ได้มาจาก นายจวน อรุณโรจน์

วันพุธที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๔

ศรี ๆ วันนี้เป็นวันดีอันเลิศล้น ข้าจะยกคุณแม่พระโพสพออกรำพัน จะได้กล่าวอ้างเป็นทาง
ทำขวัญตามโบราณ หนึ่งข้าจะขออัญเชิญเทพดาเจ้า ทุกสถานมาสถิต ทั้งเจ้าท่งท่าวราฤทธิ์มี
ศักดิ์ อีกทั้งปู่เจ้าในแหวนภูเขาศิวิน ซึ่งสถิตย์อยู่ในโตรกตรอกชอกเนินศรีธาร หนึ่งข้าจะขอ
อัญเชิญพระจอมมัทธวานทั้งชั้นพรหม อีกทั้งนางอัปสรสาวสนมในชั้นฟ้า นางพระธรรณีพระคงคา
ท้าวนาคนิน ข้าจะขอเชิญเสด็จเสด็จตามประสงค์ หนึ่งข้าจะขออัญเชิญองค์พระสุลี ทั้งเทพดาใน
ราชีทุกถ้วนหน้า ขออัญเชิญเสด็จลงมาสู่มณฑล รับเครื่องตั้งสังเวชนที่บวงสรวง แล้วเทพดาเจ้า
ทั้งปวงจะได้ช่วยอวยชัย วันนี้ก็เป็นวันจะมีลาภใหญ่เป็นล้นพัน ข้าจะขอกล่าวอนุสนธิโดยปรารภ
ถึงกำหนดที่จะเกิดแม่พระโพสพแต่เดิมมา นี่ก็เป็นคำปริมปราแต่ก่อน ตอนแรกแต่ครั้งตั้งปฐมเหตุ
มา แต่เดิมที่มีฤาษีมหากะไลยโกฏี อยู่ในอารัญญ์สันโดษถือเอกรา แต่ครั้งว่าพระพุทธานุสนธิใน
ครั้งนั้น เกิดเหตุผลชอบกลครันโลกพิลึก เสียงดินฟ้าอีกทีกเป็นโกลา เพ็ชิ่งก็ตั้งถันสนั้นมาด้วย
ทันทีเกิดวิบัติพัดเมล็ดข้าวสาธุกระจายจร ตกอยู่หน้าคันธกุฎีที่สิงขรริมฝั่ง... (ต้นฉบับขาดหาย)...

บททำขวัญเสา

จากหนังสือรวมบททำขวัญต่าง ๆ
ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง สถานที่พิมพ์ และปีที่พิมพ์
หน้า ๒๕-๔๔
ได้มาจาก นายจวน อรุณโรจน์
วันพุธที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๔

นะโมนมัสการ ปุทธวงค์ชูลีประณมขึ้น เหนือเศียรศรีโรโรดม ด้วยจิตต์ข้าพเจ้าปรีดีเปรม
ปราโมทย์ นะโมสะระจำนงแห่งพระบรมกษัตริย์ชัตติยวงค์อันเรืองเดช ทั้งท้าวไทเทเวศทุกสถาน
(สัคเค) เทพยเจ้าอันอยู่ในช่องกามาสุวรรณ (กาเม) อันอยู่ในกามะภพทะอะนันท์จังหวัดวง
(จระรูป) เทพยเจ้าดำรงรูปะภพ (ศิริสิขะระตะเต) อันอยู่ในห้วงมหรณพ สิงขรเขตต์ยคุนทร์เขา
(จันตะลิกเข) เทพยเจ้าอันแน่นเนื่องในอากาศ (วิมาน) อันอยู่ในวิมานมาศรัตนะมณเฑียร
(ทีเป) เทพยเจ้าอันอยู่ในเกาะเกียนน้อยและใหญ่ (รัฎฐ) เทพยเจ้าอาศัยอยู่ในเรือนหลวง
(จะคาเม) อยู่ในบ้านน้อยและเรือนใหญ่ (ตะรุวะนะคะหะเน) เทพยเจ้าอาศัยอยู่ในหมู่ไม้พุ่ม
พฤกษาสานต์ (เคหะวะถุมะหิเขตเต) เทพยเจ้าอยู่ในบ้านเรือนและไร่นา (ภุมมา) เทพยดาอันอยู่ใน
ในภูมิมิภาค (จายันตุเทวา) ข้าขอเชิญเทพยเจ้าจงมาสมเอยประชุม (ชะละละละวิสะเม) เทพยเจ้าอยู่ใน
ที่ลุ่มน้ำและบนบกมิได้เสมอกัน (ยักชะคันธัพพะนาคา) ทั้งยักษาและคนธรรพินาคราชอันเป็นใหญ่
(ติฎฐันตาสันติเกยง) เทพยเจ้าทุกเกาะแก่งแห่งตำบล (มุณีวะระวะจะนัง) ข้าขอเชิญพระฤๅษีทุก
แห่งหน อันศักดิ์สิทธิ์ฤทธิรณด้วยเดชา (สาทะโวเมสถนันตุ) ข้าขอเชิญเทวดาอันเรืองเดช (ธัมมะสะ
วะณะกาโล อะยัมพะทันตา) ข้าขอเชิญองค์เทเวศสิ้นทั้งขอบเขตต์ทั่วจักรวาล จงมาสมเอยประसार
เวลานี้ขออวยไชยให้สวัสดิ แก่ข้าพเจ้าผู้เรืองศรี ให้ให้รุ่งขึ้นสามทีล้นช่องเอวชัย

นะโมนมัสการ คุณพระศรีรัตนตันญาณอันใหญ่ยิ่ง เป็นมหาวิมลเมศมิ่งโมฬีภาพ หนึ่ง
ข้าพเจ้าจะขอยอกรเคารพทุกเทวราช ในหมื่นโลกธาตุทั่วทุกสถาน ล้วนแต่ทรงมหิทธิศักดิ์ดาหาญ
มหิทธิโต ตั้งแต่รัตนวิมานพรหมสถิตถึงสุธา ทั้งเจ้าวิมานเมืองไกรลาสเลิศ คุณพระจอมจักรพรรดิ
ทรงแผ่นดิน คุณพระธรณินทร์และลุ่มน้ำ คุณพระอุปัชฌาย์อาจารย์ เจ้าผู้แนะนำอำนวยผล หนึ่ง
คุณบิดามารดาเป็นต้นเหตุ ท่านได้ตั้งต่อก่อเศประกอบกร คุณปรณนิบัติตามประเพณี

บัดนี้จะกล่าวตามคำพิสัยประสิทธิ์ เมื่อแรกที่จะตั้งสถิตเคหะสถาน ประณมภูมี่ปิ่นพระสุทธา
ยังประเทศ ทั้งมหาสาขันธ์ทะเลเดดข ชันแข่งเข้ามาเปือกตม ขณะนั้นมหาพรหมก็ชวนกันลงมา

เพื่อจะดูพื้นพสุธาตามตำหรับ* ก็มีแจ้งแห่งพุททกัปปีเป็นแก่นสาร ประกอบไปด้วยปัญญาปะทุมมมาลย์ บังเกิดมี ต่างก็น้อมเศียรสระเกล้าเกศีร้องสาธุการ ส่วนรสถินเมื่อแรกกับันดาลออกชูขึ้น หมุ่มมหาพรหมชวนกันสำราญรื่นวราธ จึงเกิดปฏิพัทธ์หทัยไหวหวาด ประมาทหมดอดอยู่มิได้ ก็ชวนกันบริโภคซึ่งง้วนดิน จึงเกิดกามะราตินกำเริบร้อน ครั้นง้วนดินสิ้นแล้วก็ผันผวน บริโภคผลข้าวสาธิตบอระคนไม่หยาบคาย ขณะนั้นรัศมีแห่งทั้งหลายก็มัวหมอง ด้วยบริโภคสิ่งของอันลามก จึงเกิดกามะราธวิตกตามตำหรับ หมุ่มมหาพรหมก็อันตรธานกลับเป็นชายหญิง จึงเกิดกำหนดสัมผัสสิ่งเข้าช่องเสพย์ จึงร้อนถึงองค์ศิคราเทพย์ ผู้ทรงมหาสิทธิศักดิ์ท้าวเธอแจ้งประจักษ์จารีตโลก จึงประสิทธิ์สำหรับโลกทุกสิ่งสิ้น ทั้งไฟน้ำลมดินและอากาศ ทั้งเขาพระสุเมรุมาศและภูมา สรรพพฤกษาสถานต์และใหญ่่น้อย อุปะเทวะโพคะ เครื่องใช้สอยและการงาน ทั้งปีเดือนคืนวันอันบรรจบครบทิวา ทั้งหมู่โมงนาฬิกาไทย ทั้งพระเคราะห์น้อยพระเคราะห์ใหญ่ ยมชั้นทักกะทิน ทั้งราหู อสุรินทร์ราหูจร ทั้งห้วงเจียงห้วงรุมและห้วงนอนนับคณา วันคืนขึ้นแรมเล่าทั้งฤกษ์พา ผู้ทรงมะหะระศักดิ์ประสิทธิ์โหราศาสตร์ ท่านจึงให้ไว้เป็นตำรา ราชประเพณีเวชนาอันน่าชมชาติชายหญิงทั้งหลายนี้จะปลูกเรือน ท่านให้ดูตามสากลฤกษ์ปีเดือนตามตำหรับ ให้ถูกต้องตามตำหรับโหราจารย์ จึงจะเป็นสุขเกษมสันต์สถาผล จึงจะเป็นมิ่งมงคลภิญโญยาว ด้วยท่านกระทำตามเรื่องราวตามโบราณมา ผู้ที่จะสร้างเคหาอยู่อาศัย ย่อมจะไปตัดไม้ป่าเหนือและป่าใต้ นางไม้ทั้งหลายและลี้วสูงสล้างอยู่กลางดง ที่จะต้องประสงค์เดินตรงเข้าตัด ปมเป่าสาหัสสุตาสารพัดสรรพจัดวัดวาเลือกมาแต่ดี ภูจากจากที่ตกลงถึงท่า ตัดไม้ป่าทำเป็นลูกบวบ เอาหวายรัดรวบมัดกะลัน สองตีนยี่นยี่นอุตกะสันให้แน่น ทำบ่วงห้วงแขวนบ่วงน้อยห้อยเสา สงสารแต่นางเจ้าพญาไม้ร้องสั่งอยู่แจ้ว ๆ ว่าเจ้าประคุณทูลกระหม่อมแก้วของน้องเอ๋ย น้องจะนี้ขอลาไปก่อนแล้ว เจ้าประคุณทูลกระหม่อมแก้ว จงอยู่เกิดอย่าเศร้าสร้อย ขอฝากตอหน่อน้อย ๆ ของน้องด้วย ที่จะช่วยระเวดระวัง น้องนี้จะเตร็จเตรเซซังไปก่อนแล้ว ว่าเจ้าประคุณทูลกระหม่อมแก้วจงอยู่เกิดให้จงดี ฝ่ายพระไพรเจ้าป่าพฤกษาศีได้สดับสาร นางพญาไม้มาร้องสั่ง ว่าไอ้อีอีนิจจาพระน้องเอ๋ย มิควรเลยจะแรมไพร ท้าวเธอก็เศร้าสร้อยละห้อยให้พุลเทวษ ดั่งใครมาแขวะควักเอาดวงเนตรของทีไป นิจจาพระน้องเอ๋ย จำจะต้องไปขอเอานางพญาไม้เจ้าคืนมา พอเจ้าพวกแพมิได้อยู่ช้า พวกกันล่องลอยเลยมาในห้าคืน นางพญาไม้ให้สอื่นแลไม่เห็นไพร นางเศร้าสร้อยละห้อยพระทัยตอหน่อน้อย ตั้งแต่นี้ก็กลับลอยมิได้กลับไปหลัง สุดสำเนียงเสียงน้องจะให้พี่ตามมา ตะเพียนทองล่องตามชลแล้วเกล้าคู่ แขนงสวายว่ายวูตามน้องมา พอประจวบจวนถึงตีนท่า ก็ชวนกันจุดลากกระชาก

*น่าจะเป็นคำว่า ตำรับ

คร่า ดูหูตาจัดวัดวาเลือกมาแต่ดี ปราศจากหมู่* สี่เปิดไซร์ไก่อตอน** เยื้องยักสลักรอดก็กวอดไม่เอา
 เลือกสรรกันเกลาเอาแต่เสาถาวร แบกรอดเรียงหมอน นางนอนเหนือเตียง ซ่อนขู้คู่เคียง ชวนนาง
 เข้าห้อง เศษหนึ่งเศษสองเงินทองมากมี เศษสามสี่เป็นเศษที่ชาวนา เศษหกเศษห้าโรคาศูนย์หาย
 ไปหาผู้ฤาษยที่จำเพาะเจาะตา ดาวเรืองปลงผาดองตำราเอกโท คู่ไหนใหญ่โตท่านให้เรียกเป็น
 เสาวขวัญ วางเรียงเคียงกันเล่นกรุงพาลี ให้อำมาตย์เจ้าที่ธรณีสูงศักดิ์ บอกทั่วประจักษ์เทวรักษ์
 อิศรา ไปหาผู้รู้มาให้ทำนํ้ามนต์ฤกษ์ใหญ่ให้ผลประสิทธิ์พื้นดิน ชุดหลุมเสริจลินยกเสาชั้นวาง ตั้ง
 บนชาอย่างทำระเบียบเรียบร้อย หน่อกล้วยหน่ออ้อยผูกไว้ปลายเสา ซี่โคละลายเคล้ากับ
 ดินสอพอง ทำประกอบถูกต้องทำที่เสาตามโบราณ ครั้นเสริจลินสำเร็จการไก่อแก้วแจ้วชัน พวกห้อง
 พงศ์พันรูปปลุกกันพร้อมหน้า หมากพลูหามาเมื่อเวลาจะทำขวัญ จุดธูปให้กันพัลวันขนของ พวง
 เงินพวงทองผูกคล้องปลายเสา ทำเลิศเพริศเพราะหมู่เสาดันแรก มีเป็นแผนกแปลกลีสำคัญอย่างดี
 บายศรีคลุมห่มวาง แจ่มแจ่มแสงสว่าง ท่านให้จุดเทียนไชยเข้าไว้ทุกต้น ตั้งขันนํ้ามนต์เป็นมงคล
 สวัสดิ์ ชมขวัญถ้วนถึงจะขอชมมิ่งซึ่งขวัญ ท่านให้ยกบายศรีมาสวมขึ้น มาทำขวัญพญาไม้ ท่าน
 ผู้เฒ่าเข้าใจเอามาล้างสวดแซม เบ็ญจมาศนางแย้มบานไม่รู้โรยดาวเรือง แวรวาวขาวเหลืองล้ำเลิศ
 ฉีดฉาย แหวนทองผ่องพรายพรรณรายเรียงศรี ขวัญอันมีจะประดับประดา มะลิซ้อนมะลิลาหา
 มาตามได้ ติดแต้มแซมใส่ปอกไซ้ทำขวัญ ชันนั้นถึงถ้วนลูกไม้ไพโรชมน ทั้งนั้นท่านให้ใส่ขันกลาง
 ของคาวต่าง ๆ ท่านวางขันต้น งามประเสริฐเลิศล้ำเป็นมงคลสวัสดิ์ สมถ้วนถึงจะขอมิ่งเชิญขวัญ
 เชิญขวัญนางพญาไม้ทั้งหลายนั้นมาในวันนี้ ให้โห่ร้องขึ้นสามทีลั่นห้องเอาชัย

ศรี ๆ สถาพรบรรวิไลเลิศ ขอเชิญเทพยเจ้าผู้ประเสริฐ ทรงมะเหศรศักดิ์ เป็นที่พึ่งพัก
 นราธรรม จงมาช่วยกันอนุญาตประสาทผล จึงจะเป็นมิ่งมงคลในเคหา บัดนี้ขอเชิญจอมนรา
 ไกรลาศเลิศ ผู้ประเสริฐทรงอำมฤตโควิเชียรมหาชัย ท่านได้ทราบนามพญาไม้ไว้สืบสม ควรจะ
 เกษมศานต์ภิรมย์บำเรอรัก เสาหนึ่งงามสมชื่อเจ้าพรหมพิทักษ์ ชะโมยลอบลักกล้วยหนักแทบตาย
 เสาวขวัญงามนักชื่อนรลักษณ์ฤาษย เข้าเกลือกเรือพายไหลมามากมูล เสารีสมนบูรณชื่อเจ้าราหู
 เป็นเสน่ห์หนึ่งขุนคนรักมิรู้ชัง เสาสีร์้อยชั่งชื่อเจ้าบังพระเพลิง ถ้อยความปะเบียงหยุดยั้งฟังก่อน
 เสาห้าชื่ออินทราสายสมร คุ่มทั้งลูกอ่อนคุ่มชะโมยตานทราง เสาคู่กลางชื่อนางเรียงหมอน ความ
 ทุกข์ความร้อนบมิได้กล้ากลาย แม่ม่ายชายเนตร เสาเจ็ดวิเศษชื่อดาราทิเบศร์ จินจามพราหมณ์เทศ
 จอดอยู่เต็มท่า สำเนาภาตราคาจอดอยู่ไสว เสาแปดพิสมัยชื่อเจ้าไชยจักรพรรดิ เงินทองสมบัติไหลหลัง

*น่าจะเป็นคำว่า หมู

**น่าจะเป็นคำว่า ตอด

พังมา วิวศวยข้างม้าข้าทาสลือยศ เสพาเสาระเบียงชื่อเสียงไม่ปรากฏ ออกชื่อลือยศอยู่แต่เสา
 แปรตน จำจะเอาไว้เป็นไชยมงคลกับเจ้าทั้งสองรา อดหนึ่งเป็นต้นชื่อเจ้าสีเรื่องฟ้า อดสองโลภา
 ชื่อพระราชวังเมือง อดสามสีเหลืองชื่อเจ้าเรื่องดารา อดถัดจัดวาชื่อดาราบวร พลังระเบียบ
 เรียงหมอนชื่อสุนทรพิทักษ์ พลังสี่มีศักดิ์ชื่อเจ้าลักษณะลายอง พลังศักดิ์ทั้งสองชื่อทองไสยาสน์
 ชื่อ* หนึ่งแสนสวาทชื่อเจ้านาฏนพคุณ ชื่อสองสมบุรณ์ชื่อเจ้าอุณอำพร ชื่อสามงามอนชื่อมังกร
 คาบแก้ว ชื่อสี่ดีแล้วชื่อเจ้าแก้วกันศัตรู ตั้งยี่นทั้งคู่ชื่อเจ้าธนูนงราม ตั้งสี่ที่สามชื่อเจ้ารามวิไชย แปร
 หัวเสานั้นไซ้ชื่อบุญเลิศบุญคง ผู้กรัดมัดลงเข้าที่ตรงหัวชื่อ ออกไถ่นั้นหรือเจ้าจอมเคหา เริงกลอน
 ซ้ายขวาชื่อดาราโคมฉิน จั่วทั้งสามราชื่อพรหมมาพรหมมินทร์ แปรลานทั้งสิ้นชื่อเจ้าภิญโญโกลน
 กลอนทั้งนั้นไซ้รู้คุ้มได้สารพัน จากศาสตรมบังกันอาทิตย์ ฝนตกมีดมืดปิดทิวสารพัน ฝารอบคอบ
 คันประจันห้องชื่อเจ้าทองมาระยับ ฝาประตูบานพับชื่อเจ้ารับเงินทอง ฝาลูกกรงหุ้มกลอง ** ชื่อ
 นางแก้วนางทองหุ้มห้องทองมา ไม้ขม*** ลมไม้ครอบชื่อเจ้ามอบพารา อีกไม้เสียบหนูเสียบรูกันตก
 ปิดปกจากคา ปีกนกซ้ายขวาชื่อภุมราภุมริน ตั้งกะดานทั้งสิ้นชื่อกนิรินกนินรา ตั้งแขวนโลภาชื่อ
 มะหายุเมมงคล บันลมช่มบนทนต์ฟ้าฝนชื่อแก้วจักรา จันทันซ้ายขวาชื่ออนรายะภูมินทร์ ช่มหัวกลอน
 ซ้อนสิ้นชื่อเจ้าผินยะภูมกลอน เต้ารูนเต้าเรียงชื่อเสียงบวร ชื่อเจ้าแก้วดวงสมรทุกขีรอนไม่มี ให้นำม
 ตามที่ประสิทธิทุกประการ

บัดนี้จะขอดำเนินเชิญขวัญนางพญาไม้ ที่ปลูกเรือนอาศัยเป็นหอห้อง พระขวัญเอ๋ย มา
 เกิดหนาย่ามัวหมอง เชิญมาขมบายศรีทองกรองด้วยแก้ว งามประเสริฐเลิศแล้วล้วนสลักเสลา
 ด้วยแก้วงามตระการ สร้อยสังวาลย์นพรัตน์ ฝาโคมพัทธ์เลิศแล้วด้วยลายทอง พระขวัญเจ้าเอ๋ย
 มาเกิดหนาย่าไป เทียวท่องในท้องทุ่งที่ทำธาร ชมหัวยละหานในหุบเหว เป็นปล่องเปลวปลาบ
 ปลื้มใจ เห็นมาลัยละเลิงหลง ชมบุษบงหลงละห้อย เมื่อเจ้าน้อย ๆ ยังไม่ได้ตัด จนเจ้าเติบโตใหญ่ได้
 ขนาดตัดเจ้ามา ออย่าไปหลงตามร่มชมพฤษาเหมวราช ล้วนแต่หมู่สฤณชาติเผ่นผาดกนิณะลา
 พระขวัญเจ้าเอ๋ย มาเกิดหนาเจ้ามาอยู่ในหอห้อง ให้ขวัญเข้าเจ้าทั้งสองเธอมั่งมี ให้พันทุกข์จงสุชีทั้ง
 โพลภัยอย่าได้มี ให้ให้ร้องขึ้นสามที่ลั่นส่งชัย

*น่าจะเป็นคำว่า ชื่อ

**น่าจะเป็นคำว่า กรอง

***น่าจะเป็นคำว่า ข่ม

ศรี ๆ สถาพรบรรพวิไลโลกเลิศ ขอเชิญเทพยดาผู้ประเสริฐโสดบริสุทธ์ เป็นมหาหิมังมกุฏ
 สกลเกศ พร้อมไปด้วยอมรินทร์ทะตะสุนทรเรศนะรังคี เกือบจะใกล้รุ่งขึ้นมาแล้วอยู่ราง ๆ แสง
 สุวรรณวิจิตรสว่างกระจ่างแจ้ง แแรงเร้งริบพิชัยรถบทจรนะรังคี เสด็จโดยวิถีทางทวยาศรลับเหลี่ยม
 เขา พระสุเมรุมาศเป็นธรรมดา บัดนี้ขอเชิญจอมราชาไกรลาสเลิศ ผู้ประเสริฐทรงอำมฤตโชค วิเชียร
 มหาไชยอันใหญ่ยิ่ง เทพยดาเจ้าที่ผู้สิงพุกษาสาณท์ จงมาช่วยก่อบานระบายเบิก ด้วยตาม
 สกฤตฤกษ์ของเทวดุทธิ ท่านจึงกล่าวพรประสิทธิ์ทุกสิ่งสรรพ ครั้นปลูกแล้วเสร็จสำเร็จกันทันฤกษ์
 ยาม ท่านผู้อยู่จงตั้งจิตคิดประณามน้อมประณต คอยเคารพรับสุนทรรสของเทวราช เป็นคำ
 พุทธประสิทธิ์ประสาทผล จึงจะบังเกิดความสุขขมิ่งมงคลอันล้ำเลิศ ท่านทั้งสองจะประเสริฐเป็น
 ศรีสวัสดิ์ อย่าเคืองขัดด้วยข้ออะไร ราชภัยอย่าพึงมี โจรไพรอย่ารุกราม ชื่อว่าภัยในน้ำอย่าลามก
 ชื่อว่าภัยบนบกอย่าล่อลวง ด้วยท่านทั้งสองไฟสี่ดวงคือตัวการ เป็นประธานโลกชะธานี ถึงว่าจะมี
 บุตรบุตรก็คงเป็นที่สืบสาย จะมีลูกหญิงลูกชายก็ไม่ชั่วสักคน มาแต่เมืองฟ้าเทวดานิมนต์ จุติ
 ปฏิสนธิทั่วทุกคนชั่วไม่มี ให้พรเท่านี้ดีกว่าเงินทอง จงมันทั้งสองฟังคำจำไว้ สมบัติสองเจ้าก็อย่ารู้
 ไหลไป ให้ไหลมาเทมาเหมือนน้ำท่าบ่อทราย จะมีลูกหญิงก็ให้เลี้ยงง่าย จะมีลูกชายก็ให้เลี้ยงคง
 ขอให้อายุเจ้ายืนยง ทั้งสองจงครองกัน ระวังโรคโรคราคาอย่าได้มี ให้เจ้าเป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี ให้
 เจ้าขี่เรือเลี่ยมทอง ข้าหญิงเหลือหลาย ข้าชายเนืองนอง ศฤงคารบ้ำช่องวัวควายช้างม้า เรือแพ
 นาวาจอดอยู่ตามท่า สินค้ามากครัน ให้เจ้ามีเงินนับแสน ให้เจ้ามีแหวนนับพัน โตกถาดเขียนขัน
 สารพันเครื่องใช้สอย มุ้งม่านการเฝ้าข้าสาวบ่าวน้อย เงินทองเปี้ยร้อย ใช้สอยเหลือหยิบ ให้มีต้น
 กำมะพุกษงอกขึ้นหัวนอน ตรงหน้าบัญชรผ้าผ่อนแพรพรรณ จะนึกเอาสิ่งใดขอให้ได้สิ่งนั้น ให้
 สมความปรารถนา ให้มีโรงช้างจางข้าวคลังเสื้อคลังผ้า ให้มีคลังเงินตราส่วยสาอากร เดชะพระพร
 ให้ได้แก่เจ้าทั้งสองรา

พุทธีง	}	กรรมสิทธิ์
ธัมมัง		
สังฆัง		

อายุวัฒนโนสุขังพะลัง

ถวายเป็นพุทธบูชาเหมือนกันว่า พุทธาจะบูรพาปัจฉิมจะเรวะโสตุ

ซัง

ซึ

เนกัสสะโปพุทธโธ

ถวายกะทงแปดใบที่ซิมมว่า นะมามีจะกะเร นาเตบัททะวิพะวะลัซชะนาเรเทหิ นิสุพพะ
สะลัทพะโพโตลันจะสะมิชะตีติ

ถวายบั๊กพีฝังกกลางห้องเรือนว่า ศรี ๆ เจริญสุข สारพัตตรทุกขังเจือดยาย ลาโมจงตัดสาย
นินันจะรัง ประสทธิเม ฯ

๑๖	๙	๔	๕
๓	๖	๑๔	๑๐
๑๑	๑๒	๑	๗
๒	๗	๑๕	๓

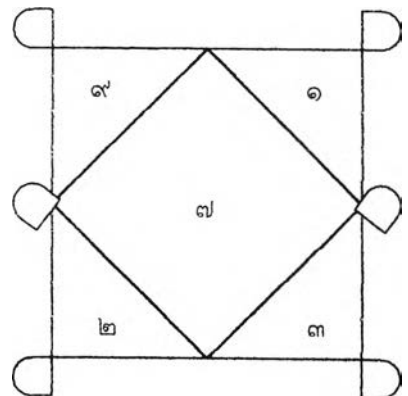
ยันต์ด้นเสา

๔	๓	๗
๗	๖	๙
๒	๑	๕

ยันต์เสาดั่ง

๓	๔	๑	๒
๖	๖	๑	๗
๕	๕	๕	๕

ยันต์ด้นเสา

ยันต์เส้นพระภูมี

๓	๗	๖	๓
๕	๔	๑๓	๑๘
๙	๑๒	๑๐	๑๙
๒	๑๐	๑๐	๑๐

ยันต์บารอด

ยันต์เส้นพระภูมี ถ้าไม่มียันต์นี้พระภูมีไม่รับ ฯ

กระทง ๑๕ ใบ เทียนหมากข้าวตอกดอกไม้ ข้าวปากหม้อเครื่องย่า เท่า ๆ กันใส่กระทง ฯ

ภาคผนวก ข.

บททำขวัญของกลุ่มคนไทยพวน

สำนวนมุขปาฐะ

บทสวดวิญญาค (สำนวนที่ ๑)

วิทยากร นายสุวรรณ เหนียงทอง
วันเสาร์ที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)
อิมินา สักกาเรนะ พุทธัง อะภิปูชะยามิ
อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง อะภิปูชะยามิ
อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อะภิปูชะยามิ
อะระหัง สัมมาสัมพุทธโ ภาคะวา พุทธัง ภาคะวันตัง อะภิวาเทมิ
สะวากขาโต ภาคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ
สุปะฏิปันโน ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆังนะมามิ

สาธุ สัคเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานะ
ทีเป รัฎฐเฐ จะคาเม ตะรุจะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต
ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักชะคันธัพพะนาคา
ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ศรี ศรี สิทธิชัยยะมังคะลาอาคม
พมวิหารสถานดวงวิเศษ เป็นเหตุให้แก่
บันนะสัตว์ทั้งหลายให้ได้มาเกิด เขากำเนิด
ในสละโลกา บางพระองค์ได้หลงมาเกิดเป็น
พะกะสัตตา ในคัมภีร์นี้ท่านกล่าวไว้ เจ้านาค
เอ๋ย ยามเมื่อเจ้าจักได้มาเกิดในท้องแม่แก่
มารดา พาบิดาเจ้าได้ฝันหลายหลาก ฝันว่า
ได้หมากพุม่าใส่ห่อผ้า บางองค์ฝันว่าได้
เสื้อพาอาภรณ์อันล้ำเลิศ บางองค์ฝันว่าได้

ศรี ๆ สิทธิชัยยะมังคะลาอาคม
พมวิหารสถานดวงวิเศษ เป็นเหตุให้แก่
บรรดาสัตว์ทั้งหลายให้ได้มาเกิด เขากำเนิด
ในโลกมนุษย์ บางองค์ก็ได้ลงมาเกิดเป็น
พระกษัตรา ในคัมภีร์นี้ท่านกล่าวไว้ เจ้านาค
เอ๋ย ยามเมื่อเจ้าจะได้มาเกิดในท้องแม่
พระบิดาเจ้าได้ฝันหลายอย่าง ฝันว่า
ได้หมากพุม่าใส่ห่อผ้า บางคนฝันว่าได้สวมใส่
เสื้อผ้าอาภรณ์อันล้ำเลิศ บางคนฝันว่าได้

เทริดมาแลมุงคุณ บางผ่องผืนหวาได้คุดทูนคุด
ทออันเหล็ดแลว บางผ่องผืนหวาได้แซ้วหมู
ตัน จันตะชาดสังกาศแลเขาง้ววด

บางผ่องผืนหวาได้ผากัดและสมกั้งงาม
สะพั้งดูดี บางผ่องผืนหวาได้สี่คั่นไซดำแกว
ได้แลวเอามาเฮือน บางผ่องผืนหวาได้เดือน
ดาวดูซาอาด บางผ่องผืนหวาได้ซันหมากแล
คั่นไซ เจ้านาคเอ๋ย ยามเมื่อเจ้าเกิดมา
ประมานได้เท่าหน่วยไค ตังมุงสังบ่อนหน้าผาก
แลกามอมสองสถาน

แล้วบัตซาซาทั้งห้า แลวเจ้าจึงไคแจกจ่าย
เป็นอาการสามสิบสอง

แล้วเจ้าจึงได้ผินหน้าเข้าตอกะตุกชั้นหลัง
พะมารดา นั่งถับอาหารเก่าอาหารใหม่ไซ
ไว้แลว

ฝ่ายหวาพะมารดาก่อพอฮูนี้เจ้าจอมทั้นเข้ามา
อยู่ในทอง คอนอยู่ในจิตเป็นวิตวิตววยววย
เหมือนใจจะขาดมรณา ยามเมื่อเจ้าแก่มาได้
หลายเดือนมาแล้ว เพิ่นมาชวนไปไเฮ้ แม่เจ้า
ก็บ่ออยากจา เพิ่นมาชวนไปนา แม่เจ้า
ก็บ่ออยากว่า แมกัตั้งต่อเจ้าในทอง
เกิดมายามเมื่อจะทอนทศมาสสิบเดือนแลว
แม่เจ้าจึงได้เจิบทองและปวดถ่อง ฟุงพินอง

สวมเทริดและมงคล บางคนผินหวาได้คุดทูนคุด ทา*
อันเลิศแลว บางคนผินหวาได้เขี้ยวหมูตัน
บางคนผินเห็นจันทรคราส พระเทศน์สังกาศ**
และเขาวัวที่โง้ง

บางคนผินหวาได้ผากัดของพระนระรมที่ทางดูงาม
สะพั้งดูดี บางคนผินหวาได้ถือพระขรรค์ด้ามแก้ว
ได้แลวเอามาที่เรือน บางคนผินหวาได้เห็นเดือน
ดาวที่ดูสะอาด บางคนผินหวาได้ซันหมากและ
พระขรรค์ เจ้านาคเอ๋ย ยามเมื่อเจ้าเกิดมา
ประมานได้เท่าหน่วยไซ ก้อนเนื้อตั้งฐานเกิด
เป็นหน้าผากและกระหม่อมสองแห่งก่อน
แล้วจึงเกิดเป็นปัญญาสาขาทังห้าแห่ง แล้วเจ้าจึง
ได้มีอวัยวะครบสามสิบสองแห่ง

แล้วเจ้าจึงได้หันหน้าเข้าตอกะตุกชั้นหลัง
ของพะมารดา เจ้านั่งถับอาหารเก่าและ
อาหารใหม่ที่ใส่ไว้แลวในทองแม่

ฝ่ายพะมารดาเมื่อรู้ว่าเจ้าจอมทั้นเข้ามา
อยู่ในทอง ภายใใจก็คิดเป็นวิต ๆ ววย ๆ
เหมือนใจจะขาดมรณา ยามเมื่อครรรภ์แม่มี
อายุได้หลายเดือนแลว ไครมาชวนไปไเฮ้ แม่เจ้า
ก็ไม่อยากพุดจาด้วย ไครมาชวนไปนา แม่เจ้า
ก็ไม่อยากพุดด้วย แมกัเฝ้าดูแลเจ้าในทอง
เจ้าเกิดมายามเมื่อตั้งครรรภ์จะครบสิบเดือนแลว
แม่เจ้าจึงได้เจิบทองและปวดทอง ฟุงพินอง

*คุดทูนคุดทา เรียกอัญมณีชนิดหนึ่ง
คล้ายนิล พบในจอมปลวก

**สังกาศ เป็นการเทศน์เรื่องราวเกี่ยวกับ
พุทธประวัติ โดยเทศน์ในเวลากลางคืนก่อน
การเทศน์บุญพระเวสในวันรุ่งขึ้น

ปฐมาภรรดาแลช้อยคำ แม่เจ้าเจ็บทองหลวง
 อยู่คี่ค้อย แม่เจ้าเจ็บทองน้อยอยู่อนซอน
 คอนแห่ลวกออลุก
 แม่เจ้าเจ็บซึ้งซึ้งเชื่อนดินกึ่งเกือกไปมาหดเข้า
 ใจแม่เจ้าจะหลุด ยามเมื่อเจ้าจะประสูติ
 มานั้น ตกคว่ำเป็นเจ้าแม่นผู้ชาย แม่เจ้าจึงได้เป็น
 บ้าอยู่มจ้ว ผุงลุงตาแลพี่น้องจึงได้พอมกัน
 มาตัดสายแห่แฝสายคือ สองมือจวมเอา
 เจ้าไปลา
 ใสดงกวางให้ไปเผาะผีพาย ให้ไปหน่าย
 ผีเป่า ผีนกเคาฮ้องอยู่กุกสูก แม่นหลุกสู
 ให้เอาไปเด็ยวหนี ภายมีอนี่มีอนาลูกกู
 บัดนี้แม่เจ้าจึงได้อยู่ไฟ ไคควาไหลหลังย้อย
 แม่เจ้าทุกซบ้อยเลื้อหลาย
 แม่เจ้านั้นตนตัวลายเป็นตุ้ม แม่เจ้านั้นพา
 เปียกชุ่มทั้งคิง
 แม่เจ้านั้นนอนผิงไฟแลหอนบพาก แม่เจ้านั้นปาก
 เป่าพอมแลพมผิว แม่เจ้านั้นชีวหัวยาแล
 เปือกโม

รับมาภรรดาและช่วยดูแล แม่เจ้าเจ็บที่ห้อง
 อยู่ตลอดเวลา แม่เจ้าเจ็บที่ห้องน้อยอยู่อย่างทุกซึ้งใจ
 เมื่อลูกในห้องเคลื่อนแล้วแม่ก็ลุกขึ้นนั่ง
 แม่เจ้าเจ็บท้องตึงกึ่งเกลือกไปมา.....
 เหมือนใจแม่เจ้าจะหลุด ยามเมื่อเจ้าจะประสูติ
 มานั้น คลอดออกมาหน้าคว่ำเป็นผู้ชาย* แม่เจ้า
 จึงได้เป็นบ้าเหมือนผีเข้า ผุงลุงตาและพี่น้อง
 จึงได้พอมกันมาตัดสายรกและแฝสายสะคือ
 สองมือจวมเอาเจ้าไปอาบน้ำล้าง
 ใสกระดิ่งที่กว้างให้ไปเผาะ** ผีพรายไม่ให้ผีเป่า***
 มายุ่งกับเด็ก ผีนกเคาฮ้องดังกุกสูก ถ้าเป็นลูก
 พวกเจ้าให้เอาไปเด็ยวหนี ถ้าข้ามพันวันนี่ไปแล้ว
 เป็นลูกกู บัดนี้แม่เจ้าจึงได้อยู่ไฟ เหงื่อไคลและ
 น้ำคารปลาไหลหลังย้อย แม่เจ้าทุกซบอย่างมา
 ตามตัวแม่เจ้ามีแต่ตุ้มลาย เลื้อผ้าที่แม่เจ้า
 สวมใสเปียกชุ่มด้วยเหงื่อไปทั้งตัว
 แม่เจ้านั้นนอนผิงไฟและนอนบนพาก แม่เจ้านั้น
 ใช้ปากเป่าน้ำร้อนในถ้วยพร้อมกับจิบเล็กน้อย
 แม่เจ้านั้นเหม็นหัวยาและเปลือกไม้ที่ใช้ทำยา

*คนไทยพนเชื่อว่าเด็กที่คลอดคว่ำออก
 มาจะเป็นเด็กที่มีสุขภาพดี เพราะไม่ได้กินน้ำคร่ำ
 แต่ถ้าเด็กคลอดหงายออกมา เด็กอาจกินน้ำคร่ำ
 ทำให้เป็นโรคชางได้

**เผาะ เป็นพิธีกรรมการเรียกผีให้มากิน
 ข้าวปั้น ๓ ก้อน ขณะนข้าวปั้นเหนื่อศีรษะเด็กที่
 เพิ่งคลอดครั้งละก้อนแล้วปาทิ้ง เพื่อไม่ให้ผีมา
 รบกวนเด็กและไม่ให้เด็กร้อง

***ผีเป่า เป็นผีจำพวกเดียวกับผีปอบและ
 ผีโพงที่ชอบหากินของดิบในเวลากลางคืน

กินบ่อได้อีกจำอด แม่เจ้านั้นนอนอนขดจุ่มจุ่ม
แม่เจ้านั้นไฟลูกชมมุตตา ตามแขนขาเขียวขาว
แม่เจ้านั้นไฟแตกใส่โพงพอง แม่เจ้านั้นควงหมอง
เหลืองหล้า แม่เจ้านั้นยากทุกทาทั้งตัว
แม่เจ้านั้นยากสิ้นล้นแลเหลือแสน แม่เจ้านั้นนอน
สะแหนนหนังเฝ้า กินเข้าจีกับเกือ กุมกัถ
เจียมอยู่ต่อยตอย แม่เจ้านั่งชินชอยนั่งพิงไฟ
อดสาใจจำอยู่ ผ่อเจ้านั้นเป็นพุนหาพินพายเหื่อ
กินตั้งน้ำ อดสาค้ำพินไฟ เดินทางไถก่าฆ่า
ผ่อเจ้านั้นยากทุกทาเทียมพัน

ชิบสองวันปานปีหนึ่ง ยากลิกซึ่งทั้งสอง อดสาพอ
เหลือยงหลุก ปานเชือกผูกพวงพัน

พอถึงสิบสองวันครบรอบแล้ว แม่เจ้าจึงได้ขาดค้ำ
ออกจากพิงไฟ แม่เจ้านั้นจึงได้ฝนไฟทาตามตุ้ม
แม่จึงชุ่มคืนดีเหลือเต็มที แม่เจ้านั้นเสียดลูก
น้อยให้จ้อยจ้อยแอ้ววอนนอน คั้นเข้า
หาอาหารหม่มให้ ยามเมื่อเจ้านอไทตื่นตนมา
แม่เจ้าก็ได้ไควควาแล่นไปตุ้ม อุมลูกน้อยออก
มาชม ทั้งให้กินนมแลเคี้ยวเข้าป้อน บ่อให้ลูก
เดือดฮ้อนจักอัน ทั้งแม่งวันแผลและแม่งหมี่
ทุกที่ทอนที่ยวระวัง ทั้งวันคั้นแผลค้ำเขา แม่เจ้า
บดเข้าป้อนวันละสามถาด อาบน้ำให้วันละ
สามเวลา แม่เจ้าจะหนีไปทางใดแม่นบ่อได้ พอ
อีกสาเจ้านอให้ทอละกา อดสาเพียรจนหนา
ใหญ่ ยามเมื่อเจ้าใหญ่เข้ามาได้อายุยี่สิบเอ็ดปี
นี้แล้ว ของอันใดดีอันใดงาม ผ่อแม่เจ้าตบแต่ง
ห้าง เพราะหว่าอยากให้เจ้าได้เข้ามาบวช
สึกสาในพะศาสนา แทนคุณบิดามารดา
ญาติกาวงศาอาวอแล่นำป่า บางผ่องเพินได้
บาตร

กินไม่ได้ก็จำทนกิน แม่เจ้านั้นนอนอนขดตะแคง
ไปมา ไฟลูกชมมุตตาของแม่ ตามแขนขาเขียว
เป็นจำหลายแห่ง ไฟแตกใส่แม่เจ้าจนพอง คิ้ว
แม่เจ้าดูมัวหมองซีดเหลือง แม่เจ้าจะทำสิ่งใดก็
ยากลำบากทุกทา แม่เจ้านั้นยากลำบากเหลือแสน
แม่เจ้านั้นนอนอยู่หนึ่ง ๆ มีคนนั่งเฝ้า กินข้าวจีกับ
เกลือ เคี้ยวอย่างช้า ๆ แม่เจ้านั่งผ้าขึ้นขาดนั่งผิง
ไฟ จำเ็นใจอยู่ไฟ พอเจ้านั้นเป็นผู้หาพินปาดเหื่อ
กินต่างน้ำ อดสาหัดดูแลไฟนไฟ เดินทางไกลกลางป่า
ความลำบากของพ้อเจ้านั้นยากที่ใครจะสมมเหมือน
อยู่ไฟสิบสองวันนานเหมือนหนึ่งปี ทั้งพ้อและแม่
ยากลำบากมาก อดสาหัพาะเลี้ยงลูกเหมือน
ตั้งเชือกที่ผูกพันพ้อแม่ไว้

เมื่ออยู่ไฟครบสิบสองวันแล้ว แม่เจ้าจึงได้
ออกไฟ แม่เจ้านั้นจึงได้ฝนไฟทาตามตุ้มตามตัว
ผิวพรรณแม่จึงชุ่มชื้นคืนดังเดิม แม่เจ้านั้นร้อง
เรียกลูกน้อยดังจ้อยๆ ให้มาลงเปลนอน ครั้นจึง
หาผ้ามาหม่มให้ ยามเมื่อเจ้าหน่อไทตื่นขึ้นมา
แม่เจ้าก็ได้ค้ำเจ้าไปอุ้ม อุ้มลูกน้อยออก
มาชม ทั้งให้กินนมและเคี้ยวข้าวป้อน ไม่ให้ลูก
เดือดร้อนสักอย่าง ทั้งแมลงวันและแมลงหวี่
ทุกที่แม่เทียวระวัง ทั้งวันคั้นและค้ำเข้า แม่เจ้า
บดข้าวป้อนวันละสามถาด อาบน้ำให้วันละ
สามเวลา แม่เจ้าจะหนีไปทางใดก็ไม่ได้ เพราะ
รักษาเจ้าหน่อให้ทรกา อดสาหัพียรเลี้ยงจน
เติบโตใหญ่ ยามเมื่อเจ้าเติบโตใหญ่ได้อายุยี่สิบเอ็ดปี
นี้แล้ว ของอันใดดีอันใดงาม พ้อแม่เจ้าตบแต่ง
เตรียมไว้ เพราะหว่าอยากให้เจ้าได้เข้ามาบวช
ศึกษาในพระพุทธศาสนา ทดแทนคุณบิดามารดา
ญาติกาวงศาอาวอแล่นำป่า บางคนได้ถวาย
บาตร

บางผ่องได้ผ่าผาดแลจิวรพมาแห่งบึงเทพ
ของวิเศษเอามาแต่สะเพา ปาสงเอาทุกสิ่ง
กาโดนหยิ่งตาลปีตรหนึ่ง จำพะชันดีสะพาด มี
ทั้งสาดแลหมอนดูเอื้องเอื้อชูอัน มีทั้งลัดตวัด
แลอั้งสะ ตะปะแลน้ำเตา ไมเทาแลโคมไฟ
มีดตะโกกับเก็บส้มยามเหล็ดห้าสิ่ว

เหล็กจารดีอันเขียนขีด ตามจาฮืดโบฮาน
ตามแต่ท่านผู้ใดเพินทำบุญให้ทานบ่ออาจนับได้
แมนไผ่นั่งอยู่ไก่อ แล้วให้ร้องขึ้นสามที ลั่นฆ้อง
เอาชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

ศรี ศรี บัดนี้ พูข้าจะเขินเอาขวัญเจ้า
นาคพามาอนเฮียงแม เอหิตตถา เจ้า
จักคอยพะนันอำมา แม่เจ้าเฮียกหาอยู่คคอย
พ่อเจ้าเฮียกละฮอยอยู่ชิงหา เจายาหนีไป
ไพหนาแลปากกว้าง แสนล้ำช่างลวงหลาย
ให้เจ้าได้มาเกิดในเมืองคน กวัดแกว่งอื้อ
เป็นปุย ฤยลงมาเป็นเส้น เส้นหนึ่งด้ายพันคำ
เส้นหนึ่งด้าผิวผ่อง เป็นประดุกจะดั่งบงแกว
ก่องแตรงโต ไชยะพะแพแก่คาศึกสัดตู
ในชมพูเหลืองหล้า ไหเจ้าได้เป็นเจ้าฟ้าท่านพวง
ทะเลงตนไฟฟ้า ให้เจ้าได้ช้อยซ่าถึงตูดสีดา ให้
เจ้าได้เป็นพะยาลันเกศ พามมะนาเฒ่าถววย
พรแล้ว พาบาดเจ้าเอาฟ้ายผูกแขน

บางคนได้ถววยผ้าพาด* และจิวรพ มา
แห่ง..... ของวิเศษเอามาจากเรือลำเภา
ประสงค์เอาทุกสิ่ง กระโดนและตาลปีตรหนึ่ง
.....ดีทุกอย่าง มีทั้งเสื่อ และหมอนดูเอื้องเอื้อ
ทุกอัน มีทั้งรัตประคดและอั้งสะและน้ำเต้า
ไม้เท้าและโคมไฟ มีดกรรไกรกับรองเท้าส้มยาม
อันเลิศและพรั้าสิ่ว

เหล็กจารอย่างดีสำหรับขีดเขียน ตามจาริต
โบราณ ตามแต่ท่านผู้ใดเขาทำบุญให้ทานไม่
อาจนับได้ ผู้ใดนั่งอยู่ไก่อ แล้วให้ร้องขึ้นสามที
ลั่นฆ้องเอาชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

ศรี ๆ บัดนี้ ผู้ข้าจะเขินเอาขวัญเจ้า
นาคพามาอนเรียงเคียงแม เอหิตตถา เจ้า
..... แม่เจ้าเรียกหาอยู่ตลอด
พ่อเจ้าเรียกละห้อยอยู่..... เจ้าอย่าหนีไป
ไพหนาและปากกว้าง สิ่งต่าง ๆ ที่หลอกลวงมีมาก
ให้เจ้าได้มาเกิดในเมืองคน กวัดแกว่งอื้อ*
เป็นปุย ฤยลงมาเป็นเส้น เส้นหนึ่งเป็นด้ายทองคำ
เส้นหนึ่งเป็นด้ายดำผิวผ่อง เป็นประดุกตั้งแก้ว
ที่ส่องแสงโต ให้มีชัยชนะแก่ข้าศึกศัตรู
ในชมพูทวีป ให้เจ้าได้เป็นเจ้าฟ้าพระราช
.....ไฟฟ้า ให้เจ้าได้มีข้าทาสบริวาร
เหมือนนางสีดา ให้เจ้าได้เป็นพะยาลันเกศ
พราหมณ์เฒ่าถววยพรแล้ว พระบาทเจ้าจึงเอา
ฝ้ายผูกแขน

*ผ้าพาด หมายถึงผ้าสังฆาฏิที่พระสงฆ์
ใช้พาดบ่าซ้ายในพิธีสงฆ์
**อื้อ เรียกเครื่องมือที่ดั่งปุยฝ้ายให้ ออก
มาเป็นเส้น

แหวนคำเลื่อมเคียนแขนข้าอ่อน พรเติมให้ตัว
เจ้านั่งเมือง ขอให้เฮืองฮุ้งแจ่งแขงสองพะ
จันทร์เพ็ง ขอให้เต็งหัวผียักโชตายเมี้ยน

ปาเพียนเก้าลือซาเหลืองเดช ไต้เฮ็ดฮ่อนยวน
ยอยอ่อนขาม ขวัญเอยมายเออ ขวัญแข่งเฮอ
เจ้าโดมาชมแข่งอยู่ลีลา ขวัญซาเฮอเจ้ามาชม
ซาอยู่หลี่หลาย ขวัญเบื่องซาให้เจ้าดุง
เดินมา ขวัญตาแลขวัญคว ขวัญนิวแลขวัญ
แขน ขวัญเอวบางกัมกิว ก็เฮอมาสามื่อนี่วันนี้
ขวัญทองหิวแหละฮาวนม ก็เฮอมาสามื่อนี่วันนี้
เจายาได้ไปเที่ยวเล่นในดง เจายาโดมาเที่ยว
ชมในป่า ฟนตักเจายาได้ดุงไปนา
ฟาฮ้องยาได้ดุงไปไกล มาเยอขวัญเอย
ขวัญหัวเจ้าไปอยู่น้ำสวนแตงแลสวนออย ไป
อยู่น้ำเด็กนอยแลกานา
ก็เฮอมาสามื่อนี่วันนี้ มาเยอขวัญเอย คันแม่นขวัญ
เจาบ่อมา เฮาจะเขินเอาคะลีจันแหละสังขิดมา
หนึบนอมเอาขวัญ นำเอาขวัญเข้ามาสู่ฮ้อเอือ
อย่างตูดเตื่อตูดเตื่อมาเทียมคิง มาเยอ
ของกินดี พอแม่แตงไว้ถ่า
เสื้อแหละผ้าแต่งไว้หลายถัน จันมันแหละ
ดอกไม บ่อซีไ้สรพสิ่งเงินทอง มาเยอมาชม
บายศรี เข้าหนมดีมีสะพาด มีทั้งเข้าปาดแหละ
ขนมงก สาละวงสักคูแหละหลอดสอง มีทั้ง
หม่าพาวอ่อนกับน้ำตาลทราย เขินเจ้ามาละลาย
คายนทุกสิ่ง เข้าหนมหยิ่งมีมากเลือหลาย
บ่อกัดหมายนับได้ ซ้อยจักเขินเอาขวัญภาค
ไหเข้ามาสู่เนือคิงคำ เหวียงฟาดละฮูปนาค
ไปบวชเป็นสงฆ์ ทะลงพาวริสุทธิเหวียงฟาด

แหวนทองเลื่อมสวมแขนอันงามอ่อน ขอพรเพิ่ม
ให้ตัวเจ้าเป็นเจ้าเมือง ขอให้รุ่งเรือง แจ่งเหมือน
ดั่งแสงพระจันทร์เพ็ญ ขอให้มื่ออำนาจบังคับพวก
ผีและยักษ์ทั้งหมด

.....ลือซาเรืองเดช ผู้ใดจะมาทำอันตราย
ก็ขอให้กลัวเกรง ขวัญเอยมายเออ ขวัญแข่งให้
เจ้าได้มาชมแข่งก็ให้มา ขวัญซาให้เจ้ามาชม
ซาก็ให้มากันเป็นแถว ขวัญเบื่องซาให้เจ้าเดิน
ดุ่มมา ขวัญตาและขวัญคว ขวัญนิวและขวัญ
แขน ขวัญเอวบางอันกลมกิวก็ให้มาในวันนี้
ขวัญทองและขวัญราวนมก็ให้มาในวันนี้
เจายาได้ไปเที่ยวเล่นในดง เจายาได้มาเที่ยว
ชมในป่า ฟนตักเจายาได้เดินดุ่มไปนา
ฟาร้องอ่าได้เดินดุ่มไปไกล มาเกิดขวัญเอย
ขวัญหัวเจ้าไปอยู่ในสวนแตงและสวนอ้อย ไป
อยู่กับเด็กน้อยและอยู่กลางนา
ก็ให้มาในวันนี้ มาเกิดขวัญเอย ถ้าขวัญเจ้า
ไม่มา เราจะเขิญเอาพาลีและสุครีพมาหนึบ
น้อมเอาขวัญ นำเอาขวัญเข้ามาสู่ที่ที่เจ้าเคย
อยู่ ขวัญจงค้อย ๆ เดินย่างเข้าสู่ตัวนาค มาเกิด
มีของกินอย่างดีที่พ่อแม่แต่งไว้ค้อยท่า
เสื้อและผ้าแต่งไว้หลายถัน มีทั้งน้ำหอมและ
ดอกไม้ ไม่ใช่ไร้สรพสิ่งเงินทอง มาเกิดมชม
บายศรี ขนมดีมีหลายอย่าง มีทั้งข้าวปาด
และขนมงก สาละวงทำสาคุและหลอดช่อง มี
ทั้งมะพร้าวอ่อนกับน้ำตาลทราย เขิญเจ้า
มาละลายคายนทุกสิ่ง ขนมมีมากมาย
มีหลากหลายนับไม่ถ้วน ข้าจะเขิญเอาขวัญภาค
ให้เข้ามาสู่ร่างที่งามดุจทอง เหวียงฟาดละฮูปนาค
ไปบวชเป็นสงฆ์บริสุทธิ เหวียงฟาด

ตัดบ่วงบาศัดณหาห้วงมืด มาโสมถูกหา
ความสุขบ่อได้ ลูกแต่งไว้ตามคลองตาม
ทำนองนักปาด จึงได้เล่าตามบาทพระคาถา
ว่า ปัดตะโยโหตุ ผู้ใดนั่งใกล้ แล้วให้ร้องขึ้นสามที
ลั่นฆ้องเอาชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

ศรี ศรี สิทธิชัยยะมังคะลาคาถา
พระพร เจ้านาคเอ๋ย ยามเมื่อเจ้าบวชเป็น
พระภิกษุสงฆ์ ทรงศีลสองล้อยี่สิบเจ็ดแล้ว ให้
เจ้าตั้งใจ ผ่องแผ้วในคุณแก้วสามประการ เอา
ทางนิบ่วนให้พ้น ให้เจ้าตมหน้าอบ หนวด
บาทาให้ดูบาอาจารย์ทุกคำเข้า ให้เจ้านำน้ำ
เว้าสนทนา คองสิกขาอย่าได้ขาด ให้เจ้าได้
บิณฑบาต ปัดตาดแหะกวาดขุ* โหเจ้าไดเอ
ใจดูสิ่งล้ำ หูฟ้าพ้อมฟังเสียงขับสำเนียงอันมา
เป็นประโยชน์ อดสาส์งโพธิสมภารปาดละหนา

สัพพัญญุตญาณการผ่องแผ้ว ก้าวแล้วคือว่า
นิรพาน เทียววะตัดสงสารแสนอยาก ของลำบาก
ให้เจ้าค่อยเตือนอด ในสิกขาบทให้เจ้าได้ทุกสิ่ง

อาบัตินั้นมีมากเลื้อหลาย นอนตื่นสายเกิดโศก
ชาวบ้านโศกบ่อนิมนต์ เจ้าอย่าได้สาละวน
หนังบ่อแมนนี่ ตกตื่นดีตคะยงเต้นแล่นโดน
โกนโกนเสียงร้องอ้ำ นำน้ำเว้าน้ำสาว สาวเห็นโสม
พาเอาใจสั้น เว้าบั้นอยากเมื่อเฮือน ตาเขื่อนเซ
ยิกคิ้วผาด เห็นผ้าผาดตาหวันไหวตามเห็น
พะงาม นึกหว่าแมนชู้เก่า ออยากเว้าเล่นแกม

ตัดบ่วงบาศัดณหาห้วงมืด ความทุกข์มาสูมรวม
หาความสุขไม่ได้ ลูกแต่งไว้ตามคลองตาม
ทำนองนักปราชญ์ จึงได้เล่าตามบาทพระคาถา
ว่า ปัดตะโยโหตุ ผู้ใดนั่งใกล้ แล้วให้ร้องขึ้นสามที
ลั่นฆ้องเอาชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

ศรี ๗ สิทธิชัยยะมังคะลาคาถา
พระพร เจ้านาคเอ๋ย ยามเมื่อเจ้าบวชเป็น
พระภิกษุสงฆ์ ทรงศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ดข้อ
แล้ว ให้เจ้าตั้งใจผ่องแผ้วในคุณแก้วสาม
ประการ ให้หลุดพ้นในทางนิพพาน ให้เจ้าตมหน้า
อบและนวดเท้าให้ครูบาอาจารย์ทุกคำเข้า
ให้เจ้าหมั่นพูดสนทนาธรรม คลองสิกขาอย่า
ได้ขาด ให้เจ้าได้บิณฑบาต ปัดกวาดใบตาดและ
กวาดลาน ให้เจ้าได้เอาใจใส่ดูแลทุกวัน หูพ้อม
ฟังแต่ถ้อยคำที่เป็นประโยชน์ อดสาส์สร้าง
โพธิสมภารให้สมความปรารถนา

สัพพัญญุตญาณอันผ่องแผ้ว กล่าวแล้วคือ
นิพพาน เทียวในวิภูสงสารแสนลำบาก สิ่งไม่ดี
เจ้าจงห้ามใจอย่ากระทำ ข้อสิกขาบทให้เจ้าปฏิบัติ
ได้ทุกข้อ

อาบัตินั้นมีมากมาย นอนตื่นสายนั้นเกิด โทษ
ชาวบ้านโกรธจะไม่นิมนต์ เจ้าอย่าได้สาละวน
ดูหนังมันไม่ดี อย่าคะนองกระโดดโลดเต้นร้อง
ตะโกนเสียงร้องอ้ำ พูดจ้ออยู่กับสาว สาวเห็นโสม
พระพาเอาใจสั้น พูดชวนให้อยากตามไปที่เรือน
ตาเขื่อนแซยักคิ้วผาด สาวเห็นผ้าผาดตาก็หัวไหว
ตามไปดูพระรูปงาม นึกว่าเป็นคนรักเก่า ออยากพูดเล่น

*ขุ หมายถึงไม้กวาด

อิหฺลี หุญงมีบ่อดีมีมากมาย เจ้าอย่าได้ตายใจ ให้เหล็กแวนแวนโก เจ้าอย่าได้ สนละวณหลงหล่า ไปบ่วงป่าในดง แแบ่งวงเต๊ะตะกร้อ ยิกคิ้วล่อ สีกา อาบัติน้ำหมี่มาก อาบัติน้ำหลากเลื้อหลาย ตักอบายเป็นบาป สิ่งหยาบช้ำอย่างกะทำ กรรมเวร มีหลายสิ่ง อาบัติน้ำยังเป็นวร ของบ่อเคนเจ้า อย่าได้สรรเกิดโถด อาบัติน้ำโสดปาจิตตีย์ แม่น อิหฺลีบ่อได้หลาย ให้เจ้าตั้งใจมั่นแหละดีหฺลี เจ้าอย่าได้ถือผีมนตรีแหละผีเสื้อ ผีเหือแหละ ทางหลวง ผุ่งเทพยดาเพ็นบ่อสอบ บ่อปะกอบ เกินวินัย กัมมะวาจาเพ็นว่าไวว่า ปรีสุทโธ อันตะรายิเกหิ ธัมเมหิ ดังนี้เป็นเช่า

เจ้านาคเอ๋ย บวชนืออยากแท้อิหฺลี จึงจักได้ เข้ามาเป็นปะเพณิของพระพุทฺธเจ้า ให้เจ้าตื่น ดึกลุกเข้า คุ่มผ้าเช่า ไวพะสวดมนต์ แม่กุศลไป ให้หมักฮอด เจ้าขอดให้ผู้ทรงคุณ เจ้าจอมบุญคือ พ่อแม่ ทั้งเฒ่าแก่ปู่ย่าแหละตายาย คนทั้งหลาย ถึงลุงและป้า ให้เจ้าอุตสาห์แม่เมตตาทาวนาไป ฮอด ให้ตลอดถึงทุกตัวสัตว์เต็มปะทัดทุกทวิป บั้วละบัดฮิตอยู่ในธรรม ให้เจ้าจําในคุณทาน บอกร่าว เจ้าอย่าได้คิดลากกร่าวบ่อดี เจ้าอย่า ได้ผิดแบ่งแหละแต่งสี ให้โสมตังามขอดยั้ง เห็น ยิงฮามเจาก็อย่าได้เอ๋ยหยอก พ่อขนาดเอ๋ย เห็นแม่ออกไปจิงหัน มาน่ากันเป็นหมู่ เจ้าก็ อย่าได้ไปอยู่แควมทางอาบัติน้ำคางค้ำปาก เจ้านาค พุโสมพาว เห็นหญิงสาวหนุ่มหนอยนอยบ่อมีผิว อันมันไปหาหิ้วพินมาเช่นฟ้าย เจ้าก้ออย่าได้ หมายไปจา มันจะถูกอาบัติน้ำสังฆาติเสส

ดีแท้ ผู้หญิงไม่ดีมีมากมาย เจ้าอย่าได้ตายใจ ให้เหล็กไปไกล ๆ เจ้าอย่าได้สนละวณหลง ผู้หญิง อย่าไปเที่ยวในป่าดง อย่าล่อมวงตะ เตกร้อ อย่ายักคิ้วล่อสีกา อาบัติน้ำนั้นหนามี มาก อาบัติน้ำมีหลายประเภท ทำให้ตักอุบายเป็น บาป สิ่งหยาบช้ำอย่างกะทำ กรรมเวรมีหลายสิ่ง อาบัติน้ำนั้นก็เป็นวร ของไม่ได้ประเคนเจ้าอย่า ได้รับจะเกิดโทษ อาบัติน้ำอีกอย่างหนึ่งคือปาจิตตีย์ ข้ำไม่ได้พูดบ่นนะ ให้เจ้าตั้งใจมั่นปฏิบัติจริง เจ้าอย่าได้ถือผีมนตรีและผีเสื้อ ผีเรือและผี ทางหลวง ผุ่งเทพยดาทํานอชอบ เพราะปฏิบัติ นอกวินัย พระกัมมะวาจาจารย์ทํานกล่าวไว้ว่า ปรีสุทโธ อันตะรายิเกหิ ธัมเมหิ ดังนี้แต่แรก

เจ้านาคเอ๋ย การบวชนืออยากแท้ จึงจะได้ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในประเพณิของพระพุทฺธเจ้า ให้เจ้าตื่นเข้ามิด คุ่มผ้าให้ถึงเช่า ให้พระ สวดมนต์ แม่ส่วนกุศลไปให้ถึงผู้มีพระคุณ เจ้าจอมบุญคือพ่อแม่ ทั้งผู้เฒ่าผู้แก่ปู่ย่าและ ตายาย คนทั้งหลายถึงลุงและป้า ให้เจ้าอุตสาห์ แม่เมตตาทาวนาไปถึงบรรดาสัตว์ทั้งหลาย ทัวทุกทวิป ปรีนนิบัติฮิตอยู่ในธรรม ให้เจ้า จดจําในสิ่งดีที่ทํานบอกร่าว เจ้าอย่าได้คิด กร่าวค้ำไม่ดี เจ้าอย่าได้ผิดแบ่งและแต่งสี ให้โสมตังามขอดยั้ง เห็นผู้หญิงงามเจ้าก็อย่าได้ พุดหยอก พ่อขนาดเอ๋ย เห็นผู้หญิงออกไปถวาย ข้าวพระกันเป็นหมู่ เจ้าก็อย่าได้ไปนั่งอยู่ใกล้มาก อาบัติน้ำอย่างหนึ่งเกิดจากการพูดจา เจ้านาค ผู้โสมพาว เห็นสาวรุ่นที่ยังไม่มีผิว ซึ่งมันไป หาไม้ไผ่มาทำพินเวลาบั้นฝ้าย เจ้าก็อย่าได้ หมายไปพูดจาด้วย มันจะเป็นอาบัติน้ำสังฆาติเสส

พระเจ้าเทศน์ว่า โอดินโน วิปปะลิตเตนะ จิตเตนะ ดังนี้เป็นคา เจ้าอนาคตเย้ย บวชนี้ยากแท้ ดีเหลือ จึงได้เข้ามาเป็นประเพณีของพระพุทธเจ้า ให้เจ้าตื่นดีก็ลุกเข้า คุมผ้าเข้า ไหว้พระสวดมนต์ แผ่กุศลไปให้มันฮอด ซึ่งว่าพระเมืองแก้วยอดเมืองนิรพาน ให้เป็นดังบุญญราศี พ่อนาคเจ้าหัวเป็นเจ้ากับอนันตวดี สัทธิงวิหาฤกษ์ สามะคา ด้วยเมตตาอย่าได้ขาด ตั้งช้าน้อยบาทได้โอกาสถวายพรรณีก็มีแล้ว พูไคนั่งไก่อแล้ว ให้ฮ้องขึ้นสามที ลั่นฆ้องเอาชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

พระพุทธเจ้าเทศน์ว่า โอดินโน วิปปะลิตเตนะ จิตเตนะ ดังนี้แต่แรก เจ้าอนาคตเย้ย การบวชนี้ยากแท้ จึงได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในประเพณีของพระพุทธเจ้า ให้เจ้าตื่นเข้ามิด คุมผ้าให้ถึงเข้า ไหว้พระสวดมนต์ แผ่ส่วนกุศลไปให้ถึง ซึ่งพระเมืองแก้วยอดเมืองนิรพาน ให้เป็นดังบุญญราศี พ่อนาคเจ้าหัวเป็นเจ้ากับอนันตวดี สัทธิงวิหาฤกษ์ สามะคา ด้วยเมตตาอย่าได้ขาด ตั้งช้าน้อยบาทได้โอกาสถวายพรรณีก็มีแล้ว ผู้ไคนั่งไก่อแล้วให้ร้องขึ้นสามที ลั่นฆ้องเอาชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

บทสູ່ขัວวัญนาค (สำนวนที่ ๒)

วิทย์ากร นายพุ่ม โอสถานนท์
 สູ່ขัວวัญที่หมູ່ ๒ บ้านเลื้อ ตำบลเมืองเก่า
 อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
 วันศູ່กรที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๔

พระรัตนตรัย เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา
 อะภิกขิตตะจิตตา ประรัตนัง ภาณันตุ
 สักเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานะ
 ที่เป รัฏฐะ จะคามะ ตะระวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต
 ภูมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักชะคันธัพพะนาคา
 ติฏฐันตา สันติเกยง มุณีวะระวะจะนัง สาทะโวเมสູ່ณันตุ
 ธิมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
 ธิมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
 ธิมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญท่านผู้ประเสริฐยอดยิ่งกว่ามนุษย์ ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญท่าน
 เทพดาซึ่งสิงสถิตอยู่เบื้องบน ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญท่านทำววันเทเวศม์ขอบเขตจักรวาล จง
 มายังสโมสรรสันนิบาต ด้วยถ้อยคำข้าพเจ้าประกาศอัญเชิญ จงไปบอกแก่หมู่ญาติของพ่อนาคที่
 ล้มหายตายจาก ไปได้รับทุกข์เวทนา ขอจงมารับเอาส่วนกุศลผลบุญยะราช ที่พ่อนาคจะบรรพชา
 แม่เมตตาคิต เพื่อที่จะอุทิศในวันพร่ູงนี้ ขออวยชัยสวัสดิแก่ท่านเจ้าภาพผู้เรืองศรี ลั่นฆ้องขึ้นสามที่
 ใครเสียดีให้ร้องช่วยอวยชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

ศรี ๆ สิทธิเตโชชัย สิริพระมงคล ข้าพเจ้าจะขอเชิญขัວวัญพ่อนาค หน่อนฤบวรผู้เป็นเหล่ากอ
 พระศพล ได้ตั้งมั่นในการกุศลอันประเสริฐ ถ้าเลิศในแนกขัมมบารมี เทพเจ้าในทิศทั้งสี่ มีพรหม
 เจ้าที่แม่ธรณีแม่พระคงคา ต่างก็พากันโสมนัสสาธุอนุโมทนา สิบนิ้วยกมือขึ้นวันทา ซึ่งพ่อนาคจะ
 ได้ลาเพศฆราวาส จะทรงผ้ากาสาวพัสตร์ในวันพร่ູงนี้ จะเดินทางตามพระชินสีห์ ถือขรรค์ตีฆานัตต์
 ห่วงบ่วงสงสาร หมายถึงพระโพธิญาณในเบื้องหน้า ห่วงการบรรพชาอุปสมบท ไม่ย่อท้ออันตด ตั้ง
 ใจรักษาสิกขาบทของพระภิกษุสงฆ์ นับว่าพ่อนาคเอ๋ย พ่อได้เป็นหน่อเนื้อเชื้ออริยวงศ์ชินีในรส ได้
 สละบพในทางโลกีย์ ไม่ไยดีในทางฆราวาส ไม่ประมาทมิ้วเมาในกามฉันทะ พ่อนาคเอ๋ย พ่อจึงได้
 ตั้งสติสัมปชัญญะ มานะบวชเป็นองค์เป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

ขวัญพ่อนาคเอ๋ย ขวัญพ่อย่าได้ละเลยไปเที่ยวสัญจรในดงดอนแนวป่า ทุ่งไร่ปลายนาป่า
 หิมพานต์ป่าหิมเวศ ขวัญพ่อนาคเอ๋ย ขวัญพ่อย่าหลงไปในดงอันธพาล ขวัญพ่อยังมายึดมั่น
 สมณเพศ ทางนี้เป็นทางวิเศษประเภทพรหมจรรย์ จะดับเสียซึ่งชาติชราพยาธิมรณสัญญาณ จะถึง
 ซึ่งพระนิพพานอันเกษมศรี ขวัญพ่อนาคเอ๋ย ขวัญพ่อย่าหลีกหนี และเชิญมาชมบายศรีอันงาม
 สง่าของโหราพฤตมาจารย์ สมมติว่าในพระสุเมรุราช เชิญมาชมผ้าอันขาวสะอาด คือผ้าไตรสังฆาฏิ
 และจีวรสบง พ่อนาคเอ๋ย พ่อจะได้สวมทรงแสนจะสุขพระสักราฎ มีทั้งเครื่องอัฐบริขารในการที่จะ
 ใช้สอย งามหยดย้อยเสียยิ่งนัก ขวัญพ่อนาคเอ๋ย ขวัญพ่อย่าไปไหนเลย เชิญมาชมบิดาและ
 มารดาวงศาคุณาญาติ เชิญมาชมพินพาทย์ระนาดฆ้องกลองแตรวงดีดสีตีเป่าร้องประโคมขาน
 ขวัญพ่อยังขึ้นบานในเนกขัมมบารมี พระโยคีตัดห่วงบ่วงกิเลส จงมาถือเพศรักษาศีลบริสุทธิผุดผ่อง
 จะมองเห็นห้องพระนิพพาน บารมีของพ่อนั้นถึงแล้วซึ่งพระรัตนะแก้วที่ประเสริฐสุด ยากที่มนุษย์
 คนใดใครจะรักษาไว้ได้ วันพຽ่งนี้พ่อก็จะเป็นสมณะเป็นพระภิกษุสงฆ์ นับว่าพ่อนาคเอ๋ย พ่อได้เป็น
 หน่อเนื้อเชื้ออริยวงศ์ของพระสัมมา มือซ้ายจะจุพระมารดามือขวาจะจุพระบิดาเข้าโบสถ์
 พ่อนาคเอ๋ย พ่อจะได้บวชโปรดแทนคุณบิดาและมารดา ที่ได้เลี้ยงพ่อนาคมาจนชันษาครบยี่สิบปี
 พ่อจะต้องบวชใช้หนี้คุณค่าน้ำนมของพระมารดา

ด้วยอำนาจของคุณพระศรีรัตนตรัยและพระสยามเทวาธิราช และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่
 ปกป้องอยู่ในสถานที่นี้ พร้อมทั้งกราบอาราธนาบุญฤทธิ์ของหลวงพ่อยิ้มและหลวงพ่พุทธโสธร
 จงได้โปรดประทานพรคุ้มครองป้องกันภัย อันตรายใด ๆ อย่าได้ย่ำยีบีฑา ขอให้พ่อนาคจงบวช
 สำเร็จ สำเร็จ สำเร็จ เป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา พุทธังกรรมสิทธิ อัมมังกรรมสิทธิ สังฆังกรรมสิทธิ
 อายุ วัฒน โสขัง พลัง ลิ่นฆ้องสักสามที ใครเลี้ยงดีให้ร้องช่วยอวยชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

บทสวดวัณนาคในพิธีเทศน์สอนนาค (จำนวนที่ ๓)

วิทยากร นายพุ่ม โอสถานนท์
สุขวัณที่หมู่ ๒ บ้านนาเหล่าน้ำ
ตำบลเมืองเก่า อำเภอพนมสารคาม
จังหวัดฉะเชิงเทรา
วันเสาร์ที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)
อิมินา สักกาเรนะ พุทฺธัง อะภิปูชะยามิ
อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง อะภิปูชะยามิ
อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อะภิปูชะยามิ
อะระหัง สัมมาสัมพุทฺโธ ภาคะวา พุทฺธัง ภาคะวันตัง อะภิวาเทมิ
สะวากขาโต ภาคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ
สุปะฏิปันโน ภาคะวะโต สาวะกะสังโฆ สังฆังนะมามิ
พระรัตนตรัย เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา
อะวิกขิตตะจิตตา ประิตตัง ภาณันตุ
สัคเค กาเม จะรูเป คิริสีขระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ
ทีเป รัฏฐเ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต
ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักชะคันธัพพะนาคา
ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุถันตุ
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญท่านผู้ประเสริฐยอดยิ่งกว่ามนุษย์ ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญท่าน
เทพยดาซึ่งสิงสถิตอยู่เบื้องบน ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญท่านทำววันเทเวศลิน์ขอบเขตจักรวาล จง
มายังสโมสรสันนิบาต ด้วยถ้อยคำข้าพเจ้าประกาศอัญเชิญ จงไปบอกแก่หมู่ญาติของพ่อนาคที่
ล้มหายตายจากไปได้รับทุกข์เวทนา ขอจงมารับเอาส่วนกุศลผลบุญยะวราช ที่พ่อนาคจะบวช
บรรพชาแผ่เมตตาจิต ที่จะอุทิศในวันพรุ่งนี้ ขออวยชัยสวัสดิ์แก่ท่านเจ้าภาพผู้เฝ้าองค์ ให้ล้นมือขึ้น
สามที ใครเลี้ยงดีให้ร้องด้วยอวยชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

สิบนิ้วข้าพเจ้าขอนมัสการ กราบไหว้คุณแก้วสามประการเป็นยอดยิ่ง อันเป็นมิ่งมหามงคล
 ทั่วพิภพสิ้นทั้งมรรณพทุกขอบเขตแผ่อำนาจ อีกทั้งท่านคุณครูผู้รู้ไสยศาสตร์โหราจารย์ ข้าพเจ้า
 จะขอนมัสการท่านผู้ผ่านธรณี อันเป็นปิ่นพระมหากักรพรรดิราชดิถก จงมาชูชุปอุปถัมภ์แก่
 ข้าพเจ้าและท่านเจ้าภาพ อีกทั้งปิ่นนเรศเกศเกล้าพระชนนี อีกทั้งเทพดาทุกราศีพร้อมสะพรั่ง จง
 ลงมาสถิตยั้งคอยรักษา ช่วยสาธุโมทนาอุปัฏฐากซึ่งพ่อนาคเอ๋ย เพราะทรงเปลี่ยนแปลงเพศ
 ด้วยบรรพชาเป็นเหตุในครั้งนี้ พ่อนาคเอ๋ย บารมีของพ่อได้สร้างสมไว้มากแล้ว จิตของพ่อก็ผ่องแผ้ว
 ยินดีนัก อีกทั้งปัญญาพระไตรรัตน์จึงประกอบเกิด เมื่อพ่อนาคเอ๋ย เมื่อพ่อยังเป็นฆราวาสนี้ไม่
 ประเสริฐ และเพศบรรพชิตนี้แหละประเสริฐสง่างาม พ่อจึงได้พากเพียรพยายามไม่หยุดหย่อน จะ
 ไกลได้เป็นหน่อเนื้อพระชินบุตรในพระพุทธศาสนา ด้วยกุศลและศรัทธาไม่หวาดหวั่น พ่อนาคเอ๋ย
 พลานิสงฆ์แห่งพรหมจรรย์นี้จะเป็นจอมบุญ พ่อจึงได้ยึดห่วงเอาพระพุทธคุณเป็นบันได ไม่เอื้อเพื่อ
 เยื่อใยปริโภค ด้วยบรรพชานี้แหละเป็นมหาประโยชน์อย่างวิเศษ อาจจะทำให้ข้ามเขตให้พ้นภัย
 อีกทั้งผ้ากาสาวพัสตร์ดังกล่าวคือธงชัยเฉลิมโลก อาจจะได้ดับทุกข์ให้สิ้นโคกแสนเทเวศ เข้านคร
 ประเทศสู่มหานิพพาน พ่อนาคเอ๋ย ยากที่บุคคลจะมีอภินิหารเหมือนพ่อนาค มีแต่จะหลงมัวเมาไป
 ด้วยความขวน อันวิมังสาธิปไตยปัญญานั้นไม่มาเกิด จึงเห็นว่าพ่อนาคนี้แลเลิศประเสริฐกว่าบุคคล
 ทั้งหมด ที่พ่อจะได้อุปสมบทในวันพรุ่งนี้ พ่อนาคเอ๋ย พ่อจะต้องรักษาศีลของพระพุทธองค์ พ่อจึงจะ
 ได้อานิสงฆ์นั้นแสนกัลป์ พ่อจงอุทิศสัพเพหิยพระธรรมชั้นตรี ทั้งครุฑหุ้มนวิปัสสนาญาณนะ
 พ่อนาคเอ๋ย พ่อจึงจะได้บุญเบื่องหน้ามากมรรคผล และคงจะข้ามพ้นสงสาร เรื่องโก่งปลากัดนกเขา
 ไม่เข้าการ ตอนเย็นพ่ออย่าหมั่นสูบ้านไม่ใช่กิจสงฆ์ พ่อจงดำรงปาริสุทธิศีลสี่ในบาสิ ท่านมีมาวม
 จะพรรณนาให้ประจักษ์แจ้ง ศีลที่หนึ่งอาชีวะปาริสุทธิศีลอย่าหน่ายแห่งอยู่เป็นนิจ ศีลที่สอง
 สำรวมอินทรีย์ทั้งหกท่านหยาบยก ศีลที่สามนามพระปาติโมกข์ลำน้าเสร็จ ได้แก่ศีลสองร้อยยี่สิบ
 เจ็ดที่พ่อจะต้องรักษา ศีลที่สี่คือปัจจะเวกขณะแบ่งเป็นสาม ให้พ่อนาคเอ๋ย พ่อจงพิจารณาตาม
 นิจกาล ศีลจะพาพ่อเข้าสู่พระนิพพานสุขสวัสดิ ขอให้พ่อนาคจงบวชขึ้นหยัดเป็นพระศรีสังฆราช
 อย่าได้คลาดแคล้วจะได้เป็นบันไดแก้ว กล่าวแล้วคืออมตะมหานฤพาน ในอนาคตกาลก็มี ณ กาล
 บัดนี้ ลั่นฆ้องขึ้นสามที ใครเสียงดีให้ร้องด้วยอวยชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

ศรี ๆ สิทธิเตโชชัย สิริพระมงคล ข้าพเจ้าจะขอเชิญขวัญพ่อนาค หน่อนฤมลผู้เป็นเหล่ากอ
 พระทศพล ได้ตั้งมั่นในกฤษฎอันประเสริฐ ถ้าเลิศในเนกขัมมบารมี เทพเจ้าในทิศทั้งสี่ มีพระภูมิ
 เจ้าที่แม่ธรณีแม่พระคงคา ต่างก็พากันโสมนัสสาธุอนุโมทนา สิบนิ้วยกมือขึ้นวันทา ซึ่งพ่อนาคเอ๋ย
 จะลาเพศฆราวาส จะทรงผ้ากาสาวพัสตร์ในวันพรุ่งนี้ จะเดินทางตามพระชินสีห์ ถือขรรค์ตีฆ้องตด
 บ่วงห่วงสงสาร หมายมั่นพระโพธิญาณในเบื้องหน้า หวังการบรรพชาอุปสมบท ไม่ย่อท้ออันทด
 ตั้งใจรักษาสิกขาบทของพระภิกษุสงฆ์ นับว่าพ่อนาคเอ๋ย พ่อได้เป็นหน่อเนื้อเชื้ออรียวงศ์ชินโรส

พ่อนาคเอ๋ย ขวัญพ่อนาค ขวัญพ่อกำลังไปไหนเลย เชิญมาชมบิดาและมารดา
วงศาคนาญาติ มาชมพิณพาทย์ระนาดฆ้องกลองเครื่องดีดสีตีเป่าร้องประโคมขาน ขวัญพ่อกำลังขึ้น
บานในเนกขัมมบารมี พระโยคีตัดห่วงบ่วงกิเลส จงมาถือเพศรักษาศีลบริสุทธิ์ผู้ดม่อม จะมองเห็น
ห้องพระนิพพาน บารมีของพ่อนั้นถึงแล้วซึ่งพระรัตนะแก้วที่ประเสริฐสุด ยากที่มนุษย์คนใดใครจะ
รักษาไว้ได้ วันพรุ่งนี้พ่อก็คจะเป็นสมณะเป็นพระภิกษุสงฆ์ นับว่าพ่อนาคเอ๋ย พ่อได้เป็นหน่อเนื้อเชื้อ
อรियวงศ์ของพระสัมมา มีอช้ายจะจุ่งพระมารดาเมื่อชวาจะจุ่งพระบิดาเข้าโบสถ์ พ่อนาคเอ๋ย พ่อจะ
ได้บวชโปรดแทนคุณบิดาและมารดา ที่ได้เลี้ยงพ่อนาคมาจนชันษาครบยี่สิบปี พ่อจะต้องบวชให้
หนี้คุณค่าน้ำนมของพระมารดา

ด้วยอำนาจของคุณพระศรีรัตนตรัยและพระสยามเทวาธิราช และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่
ปกป้องอยู่ในสถานที่นี้ พร้อมทั้งกราบอาราธนาบุญฤทธิ์ของหลวงพ่พุทธโสธร จงได้โปรด
ประทานพรคุ้มครองป้องกันภัย อันตรายใด ๆ อย่าได้ย้ายปีศา ขอให้พ่อนาคจงบวชสำเร็จ สำเร็จ
สำเร็จ เป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา พุทธังกรรมลิตฺติ ธัมมังกรรมลิตฺติ สังฆังกรรมลิตฺติ อายุ วัณโณ
สุขัง พลัง ล้นฆ้องขึ้นสามที ใครเลี้ยงดีให้ร้องด้วยอวยชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

บทสวดวิญญูตสิกใหม่ (สำนวนที่ ๑)

วิทยากร นายพุ่ม ไอสถานนท์
วันจันทร์ที่ ๓ กันยายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)
สัคเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมาน
ที่เป รัฏฐะ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต
ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักกะคันธัพพะนาคา
ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ศรี ศรี สิทธิชัยยะมังคะลังอาคม
พมวิหารสถานอันวิเศษ พระเกศเก้าน้อม
หัวลงมา มีอนันันมีอนันัน เห็นก็ว่ามีอนันันดี
วันมีเสียดอะมุตตะโขค สิทธิโขคพ้อมลัคนาเพิน
จึงเชินเอาผู้เฒ่ามา ผู้ช่างว่ามาเชินขวัญ
ว่ามาเยอขวัญเอย ขวัญว่าเจ้าไปอยู่ทุ่งก้าเฮอมา
ขวัญว่าเจ้าไปอยู่นาก้าเฮอมาเมื่อวันนี้ เพินจึง
ไปหาเอาไก่ฟูไ้กัตัวมันขันเสียงดัง เพินจึงไป
หาเอาไก่ฟูฟั้งตัวมันขันเสียงม่วน เพินก้าหาได
มาแล้ว มีทั้งไก่แก้วและไ้ครี เเคื่องมันมีจัด
แต่งมาพ้อม มีทั้งขนมบัวลอยและขนมตาควาย
มีทั้งลุงตายายทุกคนนั้งพ้อม เพินก้ามานั้งล้อม
คอยทำสู่ขวัญ ว่ามาเยอขวัญเอย ขวัญคิ้วมา
อยู่คิ้วลีลา ขวัญตามาอยู่ต้าลีหลอยลีหลอย

ศรี ๆ สิทธิชัยยะมังคะลังอาคม
พมวิหารสถานอันวิเศษ พระเกศเก้าน้อม
หัวลงมา วันนี้เขาก็ว่าวันนี้เป็นวันดี เป็น
วันประเสริฐโขคดี สิทธิโขคพ้อมลัคนา เขา
จึงเชินเอาผู้เฒ่ามา ผู้ช่างว่ามากล่าวเชินขวัญ
ว่ามาเกิดขวัญเอย ขวัญเจ้าไปอยู่ทุ่งก้าให้มา
หรือว่าขวัญเจ้าไปอยู่นาก้าให้มาวันนี้ เขาจึง
ไปหาเอาไก่โต้งตัวผู้ที่ขันเสียงดัง เขาจึงไป
หาเอาไก่ตัวผู้ที่ขันเสียงไพเราะ เขาก็หาได้
มาแล้ว มีทั้งไก่แก้วและบายศรี ครี องรับขวัญจัด
แต่งมาพ้อม มีทั้งขนมบัวลอย* และขนมตาควาย
มีทั้งลุงตายายทุกคนมานั้งพ้อม เขาก็มานั้งล้อม
คอยทำสู่ขวัญ ว่ามาเกิดขวัญเอย ขวัญคิ้ว
มาอยู่ที่คิ้วก็ให้มา ขวัญตามาอยู่ที่ตาก็ให้
มากันเป็นแถว

*ขนมบัวลอย ภาษาพวนเรียกว่า ขนม
ล้อมแล้ม

ขวัญเล็กขวัญน้อยขวัญใหญ่กำเฮอมา ขวัญ
ว่าเจ้าไปเล่นน้ำอยู่สระใหญ่วังปลา ก็เฮอมาเมื่อ
วันนี้ ขวัญว่าเจ้าไปอยู่บ้านนาคา กำเฮอมาเมื่อ
วันนี้ ขวัญว่าเจ้าไปเที่ยวปากวังดงหวี กำเฮอมาเมื่อ
วันนี้ มาเยอขวัญเอย เฮอเจ้าอยู่เฮือนปิ่นเป็น
หญ้าแควกมุงหมา เฮอเจ้ามาอยู่เฮือนปิ่นเป็น
หญ้าคามุงถี มาเยอขวัญเอย

ขวัญว่าเจ้าบ่อมา แดตเดือนสี่จี่เจ้าแลว
ขวัญว่าเจ้าบ่อมา ผนเดือนหกจิกักพำหัว
เจ้าแลว เจ้ามานอนกลางคืน

เจ้านอนหลับเฮอเจ้าได้เงินหมื่น เจ้านอน
ตื่นเฮอเจ้าได้เงินล้าน ออกนอกบ้านให้เจ้า
ปากเป็นเงินเป็นทอง จะนึกเงินก้อนให้เงิน
ไหลมากอง จะนึกทองก็ให้ทองไหลมาเป็นก้อน
อย่าได้ให้มีความเดือนร้อน ให้ชุกกายชุกใจ
ขอให้สมดังความปรารถนา ขอให้โรงช้าง
โรงม้า มีฉางข้าวฉางเกลือ ให้มีคลังเสื้อคลังผ้า
ให้มีคลังเงินตรา ส่วยสาอากร เศษะพระพร ขอให้
ได้กับทิดสี่ใหม่ พุทธังกัมมะสิทธิ ธัมมังกัมมะ
สิทธิ สังฆังกัมมะสิทธิ อายุ วัฒนโณ สุขัง พลัง

ขวัญเล็กขวัญน้อยขวัญใหญ่ก็ให้มา ขวัญ
เจ้าไปเล่นน้ำอยู่ในสระใหญ่วังปลา ก็ให้มา
วันนี้ ขวัญเจ้าไปอยู่กับข้าวโนนาก็ให้มาวันนี้
หรือว่าขวัญเจ้าไปเที่ยวปากวังดงหวีก็ให้มา
วันนี้ มาเถิดขวัญเอย ให้เจ้าอยู่เรือนพื้นไม้
กระดาน หลังคามุงหญ้าแฝกหมา ให้เจ้ามาอยู่
เรือนพื้นไม้กระดาน หลังคามุงหญ้าคาถี มาเถิด
ขวัญเอย ถ้าขวัญเจ้าไม่มา แดตเดือนสี่จะมา
เผาเจ้าแล้ว ถ้าขวัญเจ้าไม่มา ผนเดือนหกจะ
ตกพำลงหัวเจ้าแล้ว ให้เจ้ามานอนตอนกลางคืน
ยามเจ้านอนหลับให้เจ้าได้เงินหมื่น ยามเจ้า
ตื่นนอนให้เจ้าได้เงินล้าน ออกนอกบ้านให้
ปากเจ้าเป็นเงินเป็นทอง จะนึกเงินก้อนก็ให้เงิน
ไหลมากอง จะนึกทองก็ให้ทองไหลมาเป็นก้อน
อย่าได้ให้มีความเดือนร้อน ให้ชุกกายชุกใจ
ขอให้สมดังความปรารถนา ขอให้โรงช้างโรง
ม้า มีฉางข้าวฉางเกลือ ให้มีคลังเสื้อคลังผ้า ให้มี
คลังเงินตรา ส่วยสาอากร เศษะพระพร ขอให้
ได้กับทิดสี่ใหม่ พุทธังกัมมะสิทธิ ธัมมังกัมมะ
สิทธิ สังฆังกัมมะสิทธิ อายุ วัฒนโณ สุขัง พลัง

บทสวดวิญญูตสิกข์ใหม่ (สำนวนที่ ๒)

วิทยากร นายสุวรรณ เหนียงทอง
วันอังคารที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สัคเค กาเม จะรูเป คิริสิขระระตะเต จันตะลิกเข วิมานे
ทีเป รัฎฐเ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต
ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักชะคันธัพพะนาคา
ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ศรี ศรี สิทธิชัยยะมังคะลาคาถา
พระพร อัดตะลาลือเดช วันนาพาวิเศษคำ
คุณคง สัพพัญญูธงแบนแก้ว ผัดผ่านแผ้วอ่อน
อวยขาม
ฮอยเฮ็ดตามมาช่วย ทางโตมาช่วยเฮือ
ทางเหนือมาช่วยสร้าง สองฝ่ายข้างมาช่วย
ดอกไม้แหละเงินคำแก่เจ้าเยอ โดกอันนี่แม่น
โตกไม้จันท์ ชันอันนี่แม่นชันไม้แก้ว ตกแต่ง
แล้วจึงไดเอามาใส่พา บาศรี ตักแต่งดี
เคื่องพ้อม
เผ่าแกมมังลอมกันอยู่ชอนลอน หนับแต่คนเท่านั้น
มายกพาขวัญเฮากะบ่อพอ หนับแต่คนเท่านั้นมา
ยกพาขวัญเฮากะบ่อได้ เฮาจักเงินเอาพะแกนไท
ผู้บุญมีมาเยอ มาช่วยยกพาขวัญเฮาให้ท่วมอีก
มาช่วยยกพาเฮาให้ท่วมเก่า
เจ้าผู้ใหญ่เพิ่นกว่าดีดีมีมือนี้ สังคาศ ชื่นฮวย
มือก่อขึ้นมือนี้ ฟ้าแจ่งชันปีใหม่ก่อขึ้นมือนี้
เจ้าผู้ใหญ่ขึ้นนั่งเมืองก่อขึ้นมือนี้

ศรี ๆ สิทธิชัยยะมังคะลาคาถา
พระพร อัดตะลาลือเดช วันนาพาวิเศษคำ
คุณคง สัพพัญญูธงบนแทนแก้ว พัดผ่านแผ้ว
เบาทำให้กัลัวเกรง
ผู้ใหญ่ตามมาช่วยเหลือ ทางโตก็มาช่วยเหลือ
ทางเหนือก็มาช่วยสร้าง ทั้งสองฝ่ายต่างนำ
ดอกไม้ เงิน และทองมาช่วยเจ้า โดกใบนี้เป็น
โตกไม้จันท์ ชันใบนี้เป็นชันไม้แก้ว ตกแต่ง
แล้วจึงได้เอามาใส่พาขวัญ บาศรี ตกแต่งไว้
อย่างดีและเครื่องรับขวัญจัดไว้พร้อมแล้ว
ผู้เผ่าผู้แก่มานั่งล้อมกันอยู่ชอนลอน คนเท่านั้น
มายกพาขวัญของเราก็ไม่พอ คนเท่านั้นมายก
พาขวัญของเราไม่ได้ เราจะได้เชิญเอาพระแกนไท
ผู้มีบุญมา มาช่วยยกพาขวัญของเราให้ท่วมอก
มาช่วยยกพาขวัญของเราให้ท่วมอกเหมือนก่อน
เจ้าผู้ใหญ่เขาก็ว่าวันนี้เป็นวันดี ศักกราช
ใหม่ก็ขึ้นวันนี้ ฟ้าแจ่งชันปีใหม่ก็ขึ้นวันนี้
เจ้าผู้ใหญ่ขึ้นเป็นเจ้าเมืองก็ขึ้นวันนี้

ย้อมคำแดงขึ้นชาก่อขึ้นมือนี้ มือนี้แมนมือนิด
 ปีนี่แมนปีหมั่น ให้เจ้าหมั่นกึ่งภูเขาแอน
 ให้เจ้าหมั่นกึ่งแดนเขาจัน ให้เจ้าหมั่นกึ่ง
 แสงตะวันดวงกา หว่าไอ้ขวัญเคย มาเขาเตา
 ขวัญมาโฮม พูชาจักเห็นเอาขวัญท้าวชาลีมา
 นอนเสี้ยงแม่ เอิหิตตถา เจ้าจักดอยพะน้ออำมา
 แม่เจ้าเฮียกหาอยู่คือคอย พอเจ้าเฮียกละฮอย
 อยู่ชิงหา เจ้าอย่าหนีไปไพหนาแหละปากกว้าง
 แสนล้ำช่างลวงหลาย ให้เจ้าได้มาเกิด
 เมืองคน กวัดแกว่งอิวเป็นปุย ถูกลงมาเป็นเส้น
 เส้นหนึ่งด้ายพันคำ เส้นหนึ่งดำผิวผ่อง
 เป็นปะจุกจะดั่งบ่งแก้วก่องแสงใส ไชยะพะแพ
 แก่ข้าศึกศัตรูในชมพูเหลือองหล่า ให้เจ้าได้เป็น
 ทะลงตนไฟฟ้า ให้เจ้าได้ช่วยฆ่าถึงตุตสีดา
 ให้เจ้าได้เป็นพะหยาลันเกศ พามมะณาเฒ่า
 ถวายพรแล้ว พระบาทเจ้าเอาฟายผูกแขน
 แหวนคำเลื่อมเคียนแขนจำอ่อน พรเติมให้
 ตัวเจ้านั่งเมือง ขอให้เฮืองสูงแจ้งแสงส่อง
 พระจันทร์เพ็ง ขอให้เต็งหัวผียักโชตายเมี้ยน
 ปาเพียนเกือลือซาเหลือองเดช ไต่เฮ็ดฮอน
 ยวนยอยอ่อนขาม ขวัญเคยมาเยอ ขวัญแข่ง
 ให้มาชมแข่งอยู่ลีลา ขวัญหาให้เจ้าได้มาชมซา
 อยู่ลีลลาย ขวัญเบื่องสำให้เจ้าดั่งเดินมา
 ขวัญตาแหละขวัญคิว ขวัญนิ้วแหละขวัญแขน
 ขวัญเอวบางอันกลมก็้ว ก็เฮอมาสามือนี้วันนี้
 ขวัญทองหิ้วแหละฮาวนม ก็เฮอมาสามือนี้วันนี้
 เจ้ายาได้ไปเที่ยวเล่นในดง เจ้ายาได้ไป
 เที่ยวชมในป่า ฝนตกเจ้ายาได้ดั่งไปนา
 ฟาฮ้องยาได้ดั่งไปโก มาเยอขวัญเคย

.....ก็ขึ้นวันนี้ วันนี้เป็นวันดี
 ปีนี่เป็นปีที่มีนงค์ ให้เจ้าอยู่มั่นยืนนานดั่ง
 ภูเขา ให้เจ้ามีชีวิตที่สดใสตั้งแสงตะวัน ว่า
 ไอ้ขวัญเคย ขวัญจงมารวมกันที่ที่เกิด ผู้ช้ำจะ
 เขียวเอาขวัญท้าวชาลีมานอนเรียงเคียงแม่
 เอิหิตตถา เจ้า.....แม่เจ้าเรียกหาอยู่
 ตลอด พ่อเจ้าเรียกละห้อยอยู่.....เจ้าอย่าหนีไป
 ไนไพหนาและปากกว้าง สิ่งต่าง ๆ ที่หลอกลวงมี
 มาก ให้เจ้าได้มาเกิดในเมืองคน กวัดแกว่งอิวเป็น
 ปุย ถูกลงมาเป็นเส้น เส้นหนึ่งเป็นด้ายทอง เส้น
 หนึ่งเป็นด้ายดำผ่อง เหมือนดั่งแก้วที่ส่อง
 แสงใส ให้มีชัยชนะแก่ข้าศึกศัตรูในชมพูทวีป
 ให้เจ้าได้เป็น.....ไพฟ้า ให้เจ้าได้มีข้าทาส
 บริวารเหมือนนางสีดา ให้เจ้าได้เป็นพระยา
 ลันเกศ พราหมณ์เฒ่าถวายพรแล้ว พระบาทเจ้า
 จึงเอาฝ้ายผูกแขน แหวนทองเลื่อมสวมแขนอัน
 งามอ่อน ขอพรเพิ่มให้ตัวเจ้าเป็นเจ้าเมือง ขอ
 ให้รุ่งเรืองแจ้งเหมือนดั่งแสงพระจันทร์เพ็ญ ขอ
 ให้มีอำนาจบังคับพวมีและยักษ์ทั้งหมด
ลือซาเรื่องเดช ผู้ใดจะมาทำอันตราย
 ก็ขอให้กลัวเกรง ขวัญเคยมาเกิด ขวัญแข่งให้
 มาชมแข่งก็ให้มา ขวัญหาให้เจ้าได้มาชมชาก็ให้
 มากันเป็นแถว ขวัญเบื่องซ้ายให้เจ้าเดินดุ่มมา
 ขวัญตาและขวัญคิว ขวัญนิ้วและขวัญแขน
 ขวัญเอวบางอันกลมก็้วก็ให้มาในวันนี้
 ขวัญทอง และฮาวนมก็ให้มาในวันนี้
 เจ้าอย่าได้ไปเที่ยวเล่นในดง เจ้าอย่าได้ไป
 เที่ยวชมในป่า ฝนตกเจ้าอย่าได้เดินดุ่มไปนา
 ฟาฮ้องอย่าได้เดินดุ่มไปไกลมาเกิดขวัญเคย

ขวัญหัวเจ้าไปอยู่น้ำสวนแดงแหละสวนออย ก็
 เหอมมาสามี่อนี่วันนี้ ขวัญหัวเจ้าไปอยู่น้ำเด็กน้อย
 แหะกางนา ก็เหอมมาสามี่อนี่วันนี้ ขวัญเจ้ามา
 ฮอดแลว มานั่งมอบสะเก้า ของกินกินอ้อมแลว
 เหอมเจ้าอยู่มันตั้งพระฤๅษี เหอมเจ้าอยู่ดีตั้ง
 จอมเขาไกรลาส ให้เจ้าอยู่มันตั้งพระนคราช
 สุทธะวันกำหน้าแหละกำหลัง ให้เจ้าโยงกันมา
 ตั้งทรายตุ่น เป็นกุ่มกุ่มตั้งทรายกอง

ให้เจ้านองกันมาคือหนึ่งทรายไหลแดง เป็นสิ่ง
 แกงเมืองหลวง ยาไต่สุดยาไต่ขาด ให้เจ้าได้
 เป็นตั้งแก้วไหลหยาดลงมา วาอานะจิตตั้ง
 อะหังจิตตั้ง

ขวัญหัวเจ้าไปอยู่ในสวนแดงและสวนอ้อยก็
 ให้มาในวันนี้ ขวัญหัวเจ้าไปอยู่กับเด็กน้อย
 และอยู่กลางนาก็ให้มาในวันนี้ ขวัญเจ้ามา
 ถึงแล้ว ให้มานั่งคอยกิน เมื่อกินอ้อมแล้ว
 ให้เจ้าอยู่มันตั้งพระฤๅษี ให้เจ้าอยู่ดีตั้ง
 จอมเขาไกรลาส ให้เจ้าอยู่มันตั้งพระนคราช
 ดวงอาทิตย์ที่ขึ้นอยู่ข้างหน้าและข้างหลัง ให้เจ้ามา
 พร้อมกับเหมือนกับควายที่เดินมาเป็นกลุ่ม ให้มา
 เป็นกลุ่มเหมือนกับทรายที่กองไว้

ให้เจ้าไหลนองกันมาเหมือนตั้งทรายไหลแรงที่
 หลากเข้าเมืองหลวง ยาไต่สุดยาไต่ขาด ให้เจ้าได้
 เป็นเหมือนตั้งแก้วไหลหยาดลงมา วาอานะจิตตั้ง
 อะหังจิตตั้ง

บทสູ່ขั้ววัญบัวสาว (สำนวนที่ ๑)

วิทยากร นายสุวรรณ เหนียงทอง
วันอาทิตย์ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)
สัคเค กามะ จะรูปเเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ
ที่เป รัฎฐเ จะคามะ ตะรุวะนะคะหะเน เคะหะวัตถุมะหิ เขตเต
ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา
ติฎฐันตา สันติเกยัง มุนีวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ศรี ศรี สิทธิชัยยะมังคะลาคาถา
พระพร อัดตะลาลือเดช วันนาพาวิเศษคำ
คุณคง สัพพัญญูธงถ่นแก้ว ผัดผ่านแผ้วอ่อน
อวยขาม
ฮอยเฮ็ดตามมาช่วย ทางใต้มาช่วยเฮือแก่เจ้า
เยอ ทางเหนือมาช่วยสร้างแก่เจ้าเยอ ของ
ฟายช่างมาช่วยดอกไม้แหละเงินคำแก่เจ้าเยอ
โตกอันนี้แมนโตกไม้จันทน์ ชันอันนี้แมนชัน
ไม้แก้ว ตกแต่งแล้วจึงได้เอามาใส่พา
บายศรี ตักแต่งเคื่องพอม
เฒ่าแก่มานั่งล้อมกันอยู่ชอนลอน หนับแต่
คนเท่านี้มายกพาขวัญเฮากะบ่อพอ

ศรี ๆ สิทธิชัยยะมังคะลาคาถา
พระพร อัดตะลาลือเดช วันนาพาวิเศษ
คำคุณคง สัพพัญญูธงบนแทนแก้ว พัดผ่าน
แผ้วเบาทำให้กั้วเกรง
ผู้ใหญ่ตามมาช่วยเหลือ ทางใต้ก็มาช่วยเหลือ
เจ้า ทางเหนือก็มาช่วยสร้างให้เจ้า ทั้งสอง
ฝ่ายต่างนำดอกไม้ เงิน และทองมาช่วยเจ้า
โตกใบนี้เป็นโตกไม้จันทน์ ชันใบนี้เป็นชัน
ไม้แก้ว ตกแต่งแล้วจึงได้เอามาใส่พาขวัญ*
และบายศรีที่ตักแต่งไว้พร้อมแล้ว
ผู้เฒ่าผู้แก่มานั่งล้อมกันอยู่ชอนลอน คนเท่านี้
มายกพาขวัญของเราก็ไม่พอ

*พาขวัญ เรียกภาชนะที่จัดขึ้นเพื่อ
เรียกเอาขวัญ นิยมใช้โตก พาน หรือถาด และ
เรียกเครื่องประกอบพิธีที่ใส่ในภาชนะนี้ว่า "เครื่อง
พาขวัญ"

หน้บแต่คนเท่านี้มายกพาวุธเฮาจะบ่อได้ เฮา
จักเงินเอาพะแก่นไท้ผู้บุญมีมาเยอ มาช่วยยก
พาวุธเฮาให้ท่วมอีก มาช่วยยกพาวุธเฮาให้
ท่วมเก้า

เจ้าผู้ใหญ่เพิ่นก่อดีดีก็ดีมีเอนี้ สังคาศขึ้นฮวย
มือก่ขึ้นมีเอนี้ ฟ้าแจ่งขึ้นปีใหม่ก่ขึ้นมีเอนี้ เจ้า
ผู้ใหญ่ขึ้นนั่งเมืองก่ขึ้นมีเอนี้ ย่อมคำแดงขึ้นช่า
ก่ขึ้นมีเอนี้ มาหว่าขึ้นชานขวางก่ขึ้นมีเอนี้
นางจิกอ้อก้ออ้อมีเอนี้ นกยูงคำขึ้นแถ่นแถ่ว
ก่ขึ้นมีเอนี้ แถ่นแถ่วขึ้นสู้งอนก่ขึ้นมีเอนี้
มีเอนี้แมนมีเอนี้ ปีนี่แมนปีมัน ใ้เจ้าหมั้นกิง
ภูเขาแถ่น ใ้เจ้าหมั้นกิงแถ่นเขาจัน ใ้เจ้า
หมั้นกิงแสงตะวันดวงกา หว่าไอ้ขวัญเฮย
มาเฮาเตาขวัญมาโฮม พูช่าจักเงินเอาขวัญ
ทำวชาลีมานอนเฮียงแม่ เอหิตัดถา เจ้า
จักตอยพะนันอำมา แม่เจ้าเฮียกหาอยู่คีคคอย
พอเจ้าเฮียกละฮอยอยู่ซิงหา เจ้าอย่าหว่าหนี
ไปโพหนาและป่ากว้าง แสงล้ำช่างลงหลาย
ใ้เจ้าได้มาเกิดเมืองคน กวัดแก่งอ้วเป็นปุย
ถูกลงมาเป็นเส้น เส้นหนึ่งได้พันคำ เส้นหนึ่ง
ดำผิวผ่อง เป็นปะดุกจะตั้งบ่งแก่งอ้วแสงใส
ไชยะพะแพแก่ข้าศึกศัตรูในชมพูเหลือองหล่า
ใ้เจ้าได้เป็นเจ้าพาท่านพวง ทะลงตนไฟฟ้า
ใ้เจ้าได้ช้อยช่าถึงตุดสีดา ใ้เจ้าได้เป็น
พะหยาลันเกศ พามมะณาเฒ่าถวยพรแล้ว
พะบาดเจ้าเอาฟ้ายผูกแขน แหวนคำ
เลื่อมเคียนแขนช่าอ้อน พรเติมให้ตัวเจ้า

คนเท่านี้มายกพาวุธของเรากี่ไม่ได้ เราจะ
เชิญเอาพระแก่นไท้ผู้มีบุญมา มาช่วยยก
พาวุธของเราให้ท่วมอก มาช่วยยกพาวุธ
ของเราให้ท่วมอกเหมือนก่อน

เจ้าผู้เป็นใหญ่เขากี่ว่าวันนี้เป็นวันดี ศักธาใหม่
ก็ขึ้นวันนี้ ฟ้าแจ่งขึ้นปีใหม่ก็ขึ้นวันนี้ เจ้า
ผู้เป็นใหญ่ขึ้นเป็นเจ้าเมืองก็ขึ้นวันนี้
ก็ขึ้นวันนี้ มาขึ้นชานขวาง* ก็ขึ้นวันนี้
ผู้หญิงจะรักก็รักวันนี้ นกยูงทองขึ้นบนแถ่นแถ่ว
ก็ขึ้นวันนี้ นกแอ่นขึ้นสู้งอนก่ขึ้นวันนี้
วันนี้เป็นวันดี ปีนี่เป็นปีที่มีมั่นคง ใ้เจ้าอยู่มั่น
ยืนนานดังภูเขา ใ้เจ้ามีชีวิตที่สดใสดังแสง
ตะวัน ว่าไอ้ขวัญเฮย ขวัญจงมารวมกันที่นี้เถิด
ผู้ช่าจะเชิญเอาขวัญทำวชาลีมานอนเรียง
เคียงแม่ เอหิตัดถา เจ้า..... แม่เจ้า
เรียกหาอยู่ตลอด พ่อเจ้าเรียกละห้อย
อยู่..... เจ้าอย่าหนีไปโนโพหนาและป่ากว้าง
สิ่งต่าง ๆ ที่หลอกหลง มีมาก ใ้เจ้าได้มาเกิดใน
เมืองคน กวัดแก่งอ้วเป็นปุย ถูกลงมาเป็นเส้น
เส้นหนึ่งเป็นด้ายทอง เส้นหนึ่งเป็นด้ายดำ
ผิวผ่อง เหมือนดังแก้วที่ส่องแสงใส ใ้มี
ชัยชนะแก่ข้าศึกศัตรูในชมพูทวีป ใ้เจ้าได้
เป็นเจ้าฟ้าพระราชาโพฟ้า ใ้เจ้า
ได้มีข้าทาสบริวารเหมือนนางสีดา ใ้เจ้าได้
เป็นพระยาลันเกศ พราหมณ์เฒ่าถวยพร
แล้ว พระบาทเจ้าจึงเอาฝ้ายผูกแขน แหวนทอง
เลื่อมสวมแขนอันงามอ้อน ขอพรเพิ่มให้ตัวเจ้า

*ชานขวาง หมายถึงชานที่อยู่ระหว่าง
กลางของเรือนหลังใหญ่กับเรือนหลังเล็ก

นั่งเมือง ขอให้เสียงสูงแจ่มแสงส่องพระจันทร์ทึบ
ขอให้เต็งหัวผียักโชตายนมเฝ้าน

ป่าเพียนแก้อลิษาเหลืองเดช ไต่เห็ดฮ่องยอน
ยอยอ่อนขาม ขวัญเอยมายเออ ขวัญแข่งให้
เจ้าได้มาชมแข่งอยู่ลีลา ขวัญหาให้เจ้าได้มา
ชมซาอยู่ลีลา ขวัญเบื่องซ้ายให้เจ้า
ดั่งเดินมา ขวัญตาแหละขวัญควิ ขวัญนิ้ว
แหละขวัญแขน ขวัญเอวบางกัมกิว ก็ให้มา
สามือนี้วันนี้ ขวัญทองหิวแหละฮาวนม ก็เฮอ
มาสามือนี้วันนี้ เจ้ายาไต่ไปเที่ยวเล่นในดง
เจ้ายาไต่ไปเที่ยวชมในป่า ฝนตกเจ้ายาไต่
ดั่งไปนา ฟาฮ้องยาไต่ดั่งไปไกล

มาเออขวัญเอย ขวัญหัวเจ้าไปอยู่น้ำสวนแดง
แหละสวนอ้อย ก่อเฮอมาสามือนี้วันนี้
ขวัญหัวเจ้าไปอยู่น้ำเด็กนอยแหละกางนา
ก่เฮอมาสามือนี้วันนี้ มาเออขวัญเอย
คันแมนขวัญเจ้าบ่อมา เฮอจักเขินเอาคะลีจัน
แหละสังขีตมาหนีบนอมเอาขวัญ นำเอาขวัญ
เข้ามาสู่อู้อือ อย่างตูดเตื้อตูดเตื้อมาเทียมคิง
มาเออของกินดี พ่อแม่แต่งไว้ทา

เสื้อแลผ้าแต่งไว้หลายถัน จันมันแหละ
ดอกไม้ บ่อซีไธสรพรสิงเงินทอง มาเออมาชม
บายศรี เข้านมดีมีสะพาด มีทั้งเช่า ปาดแล
ขนมกง สาละวงสักคูแหละหลอดส่อง แหละ
ขนมตาควาย แผ่นลายนั่นแมนเข้าเขียบ แหละ
เข้านมแดงงาใส่น้ำอ้อย กอนนอยเคา
ซีหนู ตัวคืองูเข้านมด้วง แผ่นกว้างกว้าง
เข้านมกวน เข้านมมีมากเหลือหลาย

เป็นเจ้าเมือง ขอให้รุ่งเรืองแจ่มเหมือนดั่ง
แสงพระจันทร์เพ็ญ ขอให้มีความบังค้ำพวก
ผีและยักษ์ทั้งหมด

.....ลือซาเรื่องเดช ผู้ใดจะมาทำอันตรายก็
ขอให้กลัวเกรง ขวัญเอยมายเออ ขวัญแข่งให้
เจ้าได้มาชมแข่งก็ให้มา ขวัญหาให้เจ้าได้มา
ชมซาก็ให้มากันเป็นแถว ขวัญเบื่องซ้ายให้เจ้า
เดินดุ่มมา ขวัญตาและขวัญควิ ขวัญนิ้ว
และขวัญแขน ขวัญเอวบางอันกลมกิวก็ให้มา
ในวันนี้ ขวัญทองและขวัญรวนมก็ให้
มาในวันนี้ เจ้ายาไต่ไปเที่ยวเล่นในดง
เจ้ายาไต่ไปเที่ยวชมในป่า ฝนตกเจ้ายาไต่
เดินดุ่มไปนา ฟาฮ้องยาไต่เดินดุ่มไปไกล

มาเออขวัญเอย ขวัญหัวเจ้าไปอยู่ในสวนแดง
และสวนอ้อยก็ให้มาในวันนี้

ขวัญหัวเจ้าไปอยู่กับเด็กนอยและอยู่กลางนาก็
ให้มาในวันนี้ มาเออขวัญเอย

ถ้าขวัญเจ้าไม่มา เราจะเชิญเอาพาลี
และสุครีพมาหนีบนอมเอาขวัญ นำเอาขวัญ
เข้ามาสู่อู้อือ ขวัญจงค้อย ๆ เดินย่าง
เข้าสู่ตัวบ่าวสาว มาเออมีของกินอย่างดีที่
พ่อแม่แต่งไว้คอยทา

เสื้อและผ้าแต่งไว้หลายถัน น้ำหอมและ
ดอกไม้ ไม้ซีไธสรพรสิงเงินทอง มาเออมาชม
บายศรี ขนมีดีมีหลายอย่าง มีทั้งข้าวปาดและ
ขนมกง สาละวงทำสาคุและลอดส่อง และ
ขนมตาควาย แผ่นลายนั่นคือข้าวเกรียบ และ
ขนมแดงงาใส่น้ำอ้อย กอนเล็ก ๆ นั่นคือขนม
ซีหนู ตัวคล้ายงูนั่นคือขนมด้วง แผ่นที่แผ่กว้าง ๆ
นั่นคือขนมกวน ขนมีมากเหลือหลาย

ขวัญเจ้ามาฮอดแล้ว มานั่งมอบสะเก็ก ของ
 กินกินอ้อมแล้ว เธอเจ้าอยู่มั่งตั้งพระฤๅษี เธอ
 เจ้าอยู่ดีตั้งจอมเขาไกลาด ให้เจ้าอยู่มั่งตั้ง
 พระนคราช สุรตะวันก้านาแหละกำหลัง
 ให้เจ้าโยงกันมาตั้งควายตุน เป็นกุ่มกุ่มอย่าง
 ทรายกอง
 เธอเจ้านองกันมาคือหนึ่งทรายไหลแล่ง เป็น
 สิ่งแก่งเมืองหลวง ยาไตสุดยาไตขาด ให้
 เจ้าไตเป็นดังแก้วไหลหยาดลงมา วาอา
 นะจิตตั้ง อะหังจิตตั้ง

ขวัญเจ้ามาถึงแล้ว ให้มานั่งคอยกิน เมื่อกิน
 อ้อมแล้ว ให้เจ้าอยู่มั่งตั้งพระฤๅษี ให้เจ้าอยู่ดีตั้ง
 จอมเขาไกลาส ให้เจ้าอยู่มั่งตั้งพระนคราช
 ดวงอาทิตย์ที่ขึ้นอยู่ข้างหน้าและข้างหลัง
 ให้เจ้ามาพร้อมกันเหมือนกับควายที่เดินมา
 เป็นกลุ่ม ให้มาเป็นกลุ่มเหมือนกับทรายที่กองไว้
 ให้เจ้าไหลนองกันมาเหมือนดังทรายไหลแรงที่
 หลากเข้าเมืองหลวง อย่าได้สุดอย่าได้ขาด ให้
 เจ้าได้เป็นเหมือนดังแก้วไหลหยาดลงมา วาอา
 นะจิตตั้ง อะหังจิตตั้ง

บทสวดวิญญูบ่าวสาว (สำนวนที่ ๒)

วิทยากร นายพุ่ม ไอลถานนท์
วันเสาร์ที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)
สัคเค กาเม จะรูเป คิริสิริชระระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ
ที่เป รัฎฐเ จะคามे ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต
ภุมมา จายันตุทวา ชะละณะละวิสะเม ยักกะคันธัพพะนาคา
ติฎฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ศรี ๆ สิทธิเดโชชัย สิทธิพระมงคล ศรี ๆ วันนี้ก็เป็นวันดี เป็นราศีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขอ
ยอเย่น ประดิษฐานขึ้นทันใด ขออำนาจพร ยกกรขึ้นไหว้ คุณพ่อคุณแม่ คุณแม่แก่ผู้ใหญ่ ญาติกา
ฝูงผี ไม่ว่าผู้ตีตีใจ ผีเรือนแม่พ่อ ผีหอปลุกใหม่ ขอเชิญจงมาให้ได้พร้อมกันในวันนี้ วันนี้เป็น
วันดี ท่านเศรษฐีผู้ใหญ่ ท่านจะเอารถเข้ามาเกย จะเอาลูกเขยเข้ามาฝาก จะเอาขันหมากเข้ามาให้
ได้จัดแจงแต่งไว้ ทั้งส้มสุกลูกไม้ ขนมหลายคันรด ขนมผิงผอยทอง ล้วนแต่ของจำเนียร จันอัป
งาเจียน ผลไม้นานา ส้มซ่าส้มยำส้มทับปลับจิ้น ลูกอินทผลาล้า ขนมต้มลูกใหญ่ มีทั้งกล้วยไข่
กล้วยน้ำ มะพร้าวอ่อนอ้อยล้า เหล้าไก่หมูหัน ห่อหมกทอดมัน สารพันที่จะมี อภิเชกสองศรี เช่นผี
ทั้งหลาย ผีภูตผีพราย แม่ชีอริกา ที่ได้เลี้ยงดูมา ทั้งผีปู่ผีย่า ผียายผีตา ตามประดาพี่น้อง ผีเกี่ยว
ผีตอง ทั้งสองพร้อมกัน อย่าซึ่งเคียดเคียดฉันท์ ขบฟันเขนเขี้ยว จะมาเป็นพี่เป็นน้อง จะมาเป็นทอง
แผ่นเดียวกัน อย่าพิโรธโกรธกริ้ว ช่วยอุปถัมภ์ค้ำชู ผัวเมียทั้งคู่ ขอให้อยู่สบาย เชิญเสร็จเสด็จ
เข้ามา คุ้มครองรักษา คุ้มโผยคุ้มภัย คุ้มเสเนียดจัญไร ขออย่าให้มีมา คุ้มให้สารพัด อย่าให้หนูกัด
หลังคา คุ้มทั้งผ้านุ่งผ้าง ผ้าพร้อมข้าวยุ่งฉาง ครอบครองสองธา โรคาเบาบาง คุ้มลูกคุ้มเต้า ทั้งเขมา
ตานขาง ญาติกาผีสง คุ้มครองป้องกัน ลูกเปรตเศษนรก กระจายจกอาธรรม์ อย่าให้มาเกิดในครรภ์
ขอเชิญเทวดาจุติลงมาจากสวรรค์ เพื่อจะเป็นลูกเป็นเต้า เมื่อเจ้าจะมีครรภ์ ข้าจะขอรำพัน ทั้งจั่วทั้ง
ผา ชื่อตั้งหลังคา รอดแปดกั ผีประตุนหน้าต่าง เส้าห้องเสากลาง ผีสงนางไม้ ที่ได้ปลุกเรือนอยู่
สองเจ้าทั้งคู่ ขอให้อยู่สบาย คุ้มโผยคุ้มภัย คุ้มเสเนียดจัญไร สิ่งชั่วร้ายอย่าได้มี ขอให้สวัสดิ์มงคล
ให้เกิดมรรคเกิดผล แก่ตนทั้งสอง ยกขึ้นมาตั้งพัก หินหนักพิททอง เครื่องสินสมรส ยกขึ้นมาหมด
ตั้งไว้ในห้อง เช็ดหน้าดอกคำ ชันน้ำพานรอง หวีกระจกคั่นช่อง โถแบ่งน้ำมัน ยี่ภู่ปูนอน พุกหมอน

ม่านกัน เตียงตั้งอัดจัน กระโถนขันเขียนหมาก มีดพับตลับขนาด พานหมากของพลู เครื่อกินเครื่อกองอยู่
 ชั้นน้ำจอกลอย แหนบใหญ่ไม้สอย สวาน้อยหาไว้ เมื่อเจ้าจะออกเรือจะไป เจ้าจะได้ครองกัน เจ้าค่อย
 ผ่อนค้อยผั้น ปรมณิบัติผัดตน จะเกิดสวัสดิมงคล แก่ตนทุกวัน อีกแปรงสีฟัน ชั้นน้ำบัวนปาก ดูพลุดู
 หมาก ทั้งตลับขี้ผึ้ง อย่าตั้งปั้งเอาแต่ผัว อย่าทำชั่วถึงผู้ใหญ่ เราสอนเจ้าไว้จงเร่งจดจำ เวลาค้าอย่า
 เทียวเตร อย่าโลเลแก้งแซเขื่อนการเหย้าการเรื่อนตีอนข้าไททุกสิ่งไปให้สิ้น เมื่อจะกรีบจัดแจง หุงต้ม
 แกลงแต่งไว้ท่า ต้มผักหญ้าปลาอย่างไฟ แกลงปลาไหลอย่าใส่ผักให้มากนักไม่สู้ดี อย่าจู้จี้จุกจิกทำ
 หงุดหงิด ถ้าผัวผิดอย่าบ่าบอน ลับหลังคนจึงค่อยว่า พึงคำที่ข้าสอนไว้จะให้พร สอนเจ้าไปเกี่ยวดอง
 ทั้งสองข้าง ถ้าผิดพลึงลูกเขยใหม่ คำบุราณท่านว่า ดูอุทธาศัยแม่ผัวกับลูกสะใภ้ อย่าชิงเคียดเคียดคั่นท์
 ทั้งสองครองกัน ให้เป็นจันท์ผัวเมีย อย่าเรียกเมียว่าอี มันไม่ดีแก่ตัว ฝ่ายว่าเมียก็ต้องกลัว ฝ่ายว่า
 ผัวก็ต้องเกรง อย่าขึ้นมิ่งขึ้นเอ็ง อย่าข่มเหงน้ำใจกัน อย่าพูดกระแทกแตกตั้น หุนหันคำทอ ให้ร้อน
 ถึงแม่พ่อ ปู่ย่าตายาย อดสูดูร้าย หลึงชายเขาจะเย้ยเยาะ ผัวผิดเมียพลึง อดออมกันมั่ง ยับยั้งตั้ง
 เหมาะ ผัวก็พูดแต่หวาน เมียก็ขานแต่เพราะ อย่าโมโหปากเปราะ ทำน้ำใจเสาะ มันไม่เหมาะสมบกล
 เจ้าอย่าทำช่องขาด จงปฏิบัติผัดตน เมื่อจะเข้านอน จงไหว้พระสวดมนต์ ถือศีลห้าเป็นต้น สวัสดิมีชัย
 เมื่อคำราตรี เข้าที่กราบเท้าผัว เป็นการดีแก่ตัว ไม่มีชั่วสักเวลา ฝ่ายข้างผัวก็อย่าช้า จงเร่งเข้ามาให้
 พรเมีย ทั้งทรัพย์สินก็จะได้เพิ่มไหลพูนมา อีกจะได้บุตรบุญตรา ก็คงจะมาสืบสาย จะมีลูกหญิงก็
 เลี้ยงง่าย จะมีลูกชายก็เลี้ยงคง ขอให้อายุยืนยง ทั้งสองครองกัน ระวังโรคโรคร้าย ก็ขออย่าได้มี ขอ
 ให้เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี ขอให้มั่งมีชื่อเสียง ชำนาญเหลือหลาย ข้าชายเนืองนอง สังคาน
 บ้านช่อง วิวควายช้างม้า เรือแพนาวา จอดอยู่เต็มท่าบ้าน สินค้ามากครัน ขอให้มั่งมีเงินนับแสน ขอ
 ให้มีแหวนนับพัน โดกถาดเขียนขัน สารพันใช้สอย มั่งม่านการเหย้า ข้าสาวบ่าวน้อย เงินทองเบียด้อย
 ใช้สอยคราครัน ขอให้ต้นกัลปพฤกษ์ งอกขึ้นที่หัวนอน ตรงหน้าบ้านบุตร ผัวผอนแพพรพรรณ จะนึก
 ของสิ่งใด ขอให้ได้สิ่งนั้น ขอให้สมความปรารถนา ขอให้เจ้ามีโรงช้างโรงม้า ช่างข้าวฉางเกลือ ขอให้มี
 คลังเรือคลังผ้า คลังเงินตรา ส่วยสาอากร เดชะพระพร ขอให้ได้กับเจ้าทั้งสอง

ขอให้สุขกายสุขใจเริ่งรื่นจงสดชื่นสุขสันต์และหรรษา ขอให้สมหวังตั้งใจจินตนาปรารถนา
 สุขเกษมสำราญในวันวิวารัตริเทอญ

ขอให้อำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและพระสยามเทวาธิราช และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่
 ปกป้องอยู่ในสถานที่นี้ และบุญฤทธิ์ของหลวงพ่อกุศลโสธร จงได้โปรดประทานพรคุ้มครองป้องกัน
 ภัยอันตรายใด ๆ อย่าได้ย่ำยีบีฑา พุทธรังแกมะลิตี ธิมมังกัมมะลิตี สังฆังกัมมะลิตี อายุ วัฒน
 สุขัง พลัง

บทสวดวิญญูบ่าวสาว (จำนวนที่ ๓)

วิทยากร นายบุญอยู่ วิยะบุญ

วันศุกร์ที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมิณา สักกาเรนะ พุทธัง อภิปูชะยามิ

อิมิณา สักกาเรนะ ธัมมัง อภิปูชะยามิ

อิมิณา สักกาเรนะ สังฆัง อภิปูชะยามิ

อะระหัง สัมมา สัมพุทธโธ ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ

ละวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ

สุปะฏิปันโน ภะคะวันโต สวาจะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

สัคเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ที่เป รัฏฐเฐ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละละละวิละเม ยักขะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ณ บัดนี้ ข้าพเจ้าจะขอน้อมเกล้าประดิษฐาน นมัสการอัญชูลีประณมน้อมขึ้นเหนือเศียร
สิโรตม์ เทพยดาเจ้าจงปรีดีเปรมปราโมทย์มโนสารจำนง แห่งองค์พระมหากษัตริย์ชาติตติยวงศ์อัน
เรืองเดช อีกท้าวไทเทเวศท้าวทิศทิศา

ศรี ๆ วันนี้เป็นวันดี เป็นราศีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อยน ประดิษฐานขึ้นทันใด ขออำนาจ
พร ยอกรขึ้นไหว้ ท่านพ่อท่านแม่ เฒ่าแก่ผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงผี ไม่ว่าผู้ดีเข็ญใจ ผีเรื้อนแม่พ่อ ผีหอ
ปลุกใหม่ ขอเชิญจงมา ให้พร้อมกันในวันนี้ วันนี้เป็นวันดี ท่านเศรษฐีและผู้ใหญ่ ท่านจะเอาแก้ว
เข้ามาเกย เอาเขยเข้ามาฝาก เอาขันหมากเข้ามาให้ จงจัดแจงแต่งไว้ สัมผัสลูกไม้ ขนมหลายกอง
เกวียน ขนมหิงผอยทอง ล้วนแต่ของจำเนียร จันอับงาเจียน ผลไม้นานา สัมผัสสัมปทาสัมทับลับจีน
ลูกอินผาล้า ขนมห้อมลูกใหญ่ กล้วยไขก้วยน้ำ มะพร้าวอ่อนอ้อยลำ เหล้าเปิดหมัน ห่อหมก
ทอดมัน สารพันที่จะมี อภิเชกสองศรี เช่นผีทั้งหลาย ผีภูตผีพราย แม่ซ้อรักษา ที่ได้เลี้ยงดู ใญ่ใญ่า
ผีตาฝ้าย ตามประดาพี่น้อง ผีเที่ยวผีตอง ทั้งสองพร้อมกัน อย่างซึ่งเคียดเคียดฉันท ขบพันเช่นเขี้ยว

จะมาเป็นพี่เป็นน้อง จะมาเป็นทองแผ่นเดียว อย่าพิโรธโกรธเกรี้ยว ช่วยอุปถัมภ์คำฐ ผัวเมียทั้งคู่
 ขอให้อยู่สบาย ขอเชิญเสด็จเสด็จเข้ามา คุ่มครองรักษา คุ่มทั้งโพลภัย คุ่มเสนียดจัญไร สิ่งร้ายอย่า
 ได้มี คุ่มให้สารพัด อย่าให้หนูกัดหลังคา คุ่มทั้งผ้าถุงมุ้งผา ข้าวปลายุ่งฉาง ครอบครองสองรา ขอ
 ให้โรคาเบาบาง คุ่มลูกคุ่มเต้า คุ่มเขม่าตานซาง ญาติการมีสงาย ช่วยคุ่มครองป้องกัน ลูกเปรตเศษ
 นรก กระจายจากอาธรรม อย่าให้มาเกิดในครรภ์ ขอเชิญเทวดา จุติลงมาจากบนสวรรค์ เพื่อจะเป็น
 ลูกเต้า เมื่อเจ้าจะมีครรภ์ ข้าขอรำพัน ทั้งจ้วทังผา ชื่อตั้งหลังคา รอดแปดโกโก้ ผีประตุน้ำต่าง เส
 หองเสากลาง ผีสงนางไม้ ที่ได้ปลุกเรือนอยู่ ทั้งสองอันเป็นคู่ ขอให้อยู่สบาย คุ่มทั้งโพลภัย ทั้ง
 เสนียดจัญไร สิ่งร้ายอย่าได้มี คุ่มให้สารพัด สวัสดิ์มงคล ให้เกิดมรรคเกิดผล กับตนทั้งสอง ยกขึ้น
 มาตั้งพัก หินหนักฟักทอง เครื่องสินสมรส ยกขึ้นมาหมด ตั้งไว้ในห้อง ผ่าเช็ดหน้าดอกคำ ชันน้ำ
 พานรอง หวีกระจกคั่นช่อง โถแบ่งน้ำมัน ี่ภูปูนอน พุกหมอนม่านกัน เตียงตั้งอัมจันทร์ กระโถน
 ชันเขียนหมาก มีดพับตลับนาค พานหมากของพลู เครื่องกินเครื่องอยู่ ชันน้ำจอกลอย เครื่องใช้
 ไม้สอย สวาน้อยหาไว้ เมื่อจะออกเรือนไป เจ้าจะได้ครองกัน เจ้าค่อยผ่อนค่อยผัน ปรมณินิบัติผัวตน
 ให้เกิดสวัสดิ์มงคล กับตนทุกวัน อีกไม้สีฟัน ชันน้ำบัววนปาก ดูพลูดูหมาก ตลับนาคซี่ผึ้ง อย่าตั้งปึง
 เขากับผัว อย่าทำชู้ถึงผู้ใหญ่ เราสอนเจ้าไว้ จงเร่งจดจำ ยามคำอย่าเที่ยวเตร่ อย่าโลเลแก้ง
 แชเขื่อนการเหย้าการเรือน คอยตักเตือนข้าไททุกสิ่งทั้งสิ้น ถ้าผัวกินคอยดู ให้จัดแจงแต่งไว้ท่า ต้ม
 ผักหญ้าปลาอย่างไฟ แกงปลาไหลจะใส่ผัก อย่าให้มากนักรู้ดี อย่าจู้จี้ทำหงุดหงิด ถ้าผัวผิดอย่า
 บ้าบ่น ลับหลังคนจึงค่อยว่า จงฟังคำที่สั่งสอน จะให้พรสอนเจ้าไป เกี้ยวทองทั้งสองข้าง หาก
 พลาดพลั้งลูกเขยใหม่ โบราณท่านกล่าวว่า คู่อชฌาสัย แม่ผัวกับลูกสะใภ้ อย่าชิงเคียดเคียดจันท์
 ทั้งสองครองกัน ให้เป็นอันผัวเมีย อย่าเรียกเมียว่าอ๊อ มันไม่ดีแก่ตัว ฝ่ายเมียก็กลัว ฝ่ายผัวก็เกรง
 อย่าขึ้นมึงขึ้นเอ็ง อย่าชมเหงใจกัน อย่าพูดกระแทกแตกตื่น หุนหันด่าทอ อย่าให้ร้อนถึงพ่อแม่ ปู่ย่า
 ตายาย อดสูดูร้าย หลึงชายแย้มเยาะ ผัวผิดเมียพลั้ง อดออกกันมั่ง ยับยั้งจงเหมาะ ผัวก็พูดแต่
 หวาน ๆ เมียก็ขานแต่เพราะ ๆ อย่าโมโหปากเปราะ อย่าทำน้ำใจเสาะ มันไม่เหมาะชอบกล จงอย่า
 ทำชองชัด ปรมณินิบัติผัวตน เมื่อจะเข้านอน จงไหว้พระสวดมนต์ ถือศีลห้าเป็นต้น สวัสดิ์มีชัย เมื่อ
 ยามราตรี เข้าที่กราบเท้าผัว จะเป็นการดีแก่ตัว จะไม่มีชู้สักเวลา ฝ่ายผัวก็อย่าช้ำ ลูกขึ้นมาให้พร
 เมีย ทั้งทรัพย์สินก็จะได้ เพิ่มไหลพูนมา ถึงจะได้บุตรบุตราก็คงจะมาสืบสาย มีลูกหญิงลูกชาย ก็
 ไม่ชู้สักคน มาจากบนฟ้า เทวดานิมนต์ จุติปฏิสนธิ คนที่ชู้ไม่มี สอนเจ้าเท่านี้ ดีกว่าเงินทอง จง
 หมั่นตรึกตรอง ฟังคำจำไว้ สมบัติของเจ้า อย่าได้รู้ขาด ให้ไหลมาเทมา เหมือนคงคาบอทราย อย่ารู้
 ล้นรู้สุด ถึงจะมีบุตร ก็บริสุทธ์สืบสาย มีลูกหญิงก็เลี้ยงง่าย มีลูกชายก็เลี้ยงคง ขอให้อายุยืนยง ทั้ง
 สองครองกัน ระวังโคกโรคภัย อันตรายไม่มี ให้เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี มีรถเรือขี่เยี่ยมทอง มีข้า
 หลึงเหลือหลาย มีข้าชายเฝ้าองคค์องคารบ้านช่อง วัวควายช้างม้า เรือแพนงา จอดอยู่เต็มท่า
 สิ้นค้าครบครัน ขอให้เงินนับแสน ขอให้ทองนับล้าน โตกถาดเขียนชั้น สารพันใช้สอย มุ้งม่าน

การเหย้า ข้าสาวบ่าวน้อย เงินทองเป็ยร้อย ใช้สอยคราควัน ให้ต้นกัลปพฤกษ์ งอกขึ้นห้วนอน ตรงหน้าบุญทร ผ้าผ่อนแพรพรรณ จะนึกของสิ่งใด ขอให้ได้สิ่งนั้น ขอให้สมความปรารถนา ให้มีโรงช้างโรงม้า มีฉางข้าวฉางเกลือ มีคลังเสื้อคลังผ้า ขอให้มิดคลังเงินตรา ทั้งส่วยสาอากร เดชะพระพร เกิดกับเจ้าทั้งสอง รักกันแน่นแท้ จนแก่จนเฒ่า ถือไม้เท้ายอดทอง จงคุ้มครองกัน ถือกระบองยอดเพชร อายุรวมเสร็จอยู่เกินร้อยปี ขอเดชะพระไตรรัตน์ จงขจัดความทุกข์ ขอให้จงสุขี ๆ อยู่ดีกินดี มีเงินมีทอง โชคลาภทั้งผอง จงต้องประสงค์ หลักฐานมั่นคงทั้งสองคน อายุ วัฒนโณ สุขัง พลัง ประสิทธิพร สวัสดิ์ เจริญศรี เจริญชนม์ เจริญสุข เจริญผล ขอจงมีให้แก่ท่านเสมอสมัย นิราศทุกข์ นิราศโคก นิราศโรค นิราศภัย ถ้าจะประสงค์สิ่งใด ขอจงสมประสงค์เทอญ

บทสวดวิญญาวาสว (จำนวนที่ ๔)

วิทยากร นายพร้อม ไหมสุวรรณ์

วันศุกร์ที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมีนา สักกาเรนะ พุทธัง อภิภูชะยามะ

อิมีนา สักกาเรนะ ธัมมัง อภิภูชะยามะ

อิมีนา สักกาเรนะ สังฆัง อภิภูชะยามะ

อะระหัง สัมมา สัมพุทโธ ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ

สรวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ

สุปะฏิปันโน ภะคะวันโต สวากะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สาธุ สักเค กาเม จะรูเป คิริสีชะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ที่เป รัฏฐเ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักชะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

พอบสัคเคธรรมคตตามบทบาท ทั้งคำอรรถคำแปลแลคธา ขอเชิญเทพดาเจ้าท้าว
เทวา เสด็จลงมาจากบนสวรรค์ชั้นวิมานบน ทั้งสิบหกห้องช่องบนชั้นฟ้า ขอเชิญเสด็จลงมาทุกแห่ง
หน เพื่อมาเป็นมิ่งขวัญในงานมงคล ตามนิยมแบบโบราณมีนานมา ทั้งรูปภพนามภพจบลำเนา
บนยอดเขาทำองทะเลบนเวหา ทั้งเกาะแก่งเกียนน้อยใหญ่ได้พสุธา ในเคหาอาสามราชรถหลวง
กระทรวงคลัง ทั้งพญาवासกรีผู้มีฤทธิ์ ตั้งแต่ทิศบูรพามาอีสาน ตลอดทั้งพอภูษีผู้มีญาณ จงดล
บันดาลมาช่วยด้วยเถิดหนา ครานั้นเทพดาเจ้าเมื่อได้ยินเขาอัญเชิญ อยู่ตามลำเนาเขินเนินภูผา
พลาจค้อยเสด็จลงมา แล้วตรงมา สู้อย่างพื้นพสุธาปฐพี แล้วเสด็จประทับค้อยยับยั้ง เสด็จลงมาตรงนั่ง
ประทับที่ ช่วยให้เกิดสุขให้ชัยในพิธี เนื่องในงานมงคลสมรสวันนี้

ศรี ๆ วันนี้เป็นวันดี เป็นราศีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อยน ประดิษฐานขึ้นทันใด ขออำนาจ
พร ยกกรขึ้นไหว้ คุณพ่อคุณแม่ คุณเฒ่าแก่ผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงผี ไม่ว่าผู้ตีเชิญใจ ผีเรื่อนแม่พ่อ ผีหอ

ปลูกใหม่ ขอเชิญจงมาให้ได้ พร้อมกันในวันนี้ วันนี้เป็นวันดี ท่านเศรษฐีผู้ใหญ่ ท่านจะเอารถเข้ามา
 เกย จะเอาลูกเขยเข้ามาฝาก จะเอาขันหมากเข้ามาให้ ได้จัดแจงแต่งไว้ ทั้งส้มสุกลูกไม้ ขนมหลาย
 กองเกวียน ขนมผิงฝอยทอง ล้วนแต่ของจำเนียร จันอับงาเจียน ผลไม้นานา ส้มซ่าส้มยำส้มทับ
 พลับจีน ลูกอินทผลาลัม ขนมต้มลูกใหญ่ กล้วยไขกกล้วยน้ำ มะพร้าวอ่อนอ้อยลำ เหล้าไก่หมูหัน
 ห่อหมกทอดมัน สารพันที่จะมี อภิเชกสองศรี เช่นผีทั้งหลาย ผีภูตผีพราย แม่ชีอรัक्षा ที่ได้เลี้ยงดู
 ทั้งผีปูดผียา ผียายผีตา ตามประดาพี่น้อง ผีเกี่ยวผีตอง ทั้งสองพร้อมกัน อย่าซึ่งเคียดเคียดฉันท์ ขบ
 พันเช่นเขี้ยว จะมาเป็นพี่เป็นน้อง จะมาเป็นทองแผ่นเดียว อย่าพิโรธโกรธเกรี้ยว ช่วยอุปถัมภ์ค้ำชู
 ผัวเมียทั้งคู่ ให้เจ้าอยู่สบาย เชิญเสด็จเสด็จเข้ามา คุ่มครองรักษา คุ่มโผยคุ่มภัย คุ่มเสียดจัญไร
 ขออย่าให้มีมา คุ่มสารพัด อย่าให้หนูกัดหลังคา คุ่มทั้งผ้าถุงมุ้งฝาย พร้อมปลาอู้งาง ครอบครอง
 สองรา โรคาเบาบาง คุ่มลูกคุ่มเต้า ทั้งเขม่าตานซาง ญาติการผีสง คุ่มครองป้องกัน ลูกเปรตเศษ
 นรก กระจายจกอาธรรม อย่าให้มาเกิดในครรภ์ ขอเชิญเทวดา จุติมาจากสวรรค์ เพื่อจะเป็นลูกเต้า
 เมื่อเจ้าจะมีครรภ์ ข้าจะขอรำพัน ทั้งจั่วทั้งฝา ชื่อตั้งหลังคา รอดแปกไก่ ผีประตุน้ำต่าง เส้าห้อง
 เส้ากลาง ผีสงนางไม้ ที่ได้ปลูกเรือนอยู่ สองเจ้าทั้งคู่ ให้เจ้าอยู่สบาย คุ่มโผยคุ่มภัย คุ่มเสียด
 จัญไร ขออย่าให้มีมา คุ่มสารพัด อย่าให้หนูกัดหลังคา คุ่มทั้งผ้าถุงมุ้งฝาย พร้อมปลาอู้งาง
 ครอบครองสองรา โรคาเบาบาง คุ่มลูกคุ่มเต้า ทั้งเขม่าตานซาง ญาติการผีสง คุ่มครองป้องกัน
 ลูกเปรตเศษนรก กระจายจกอาธรรม อย่าให้มาเกิดในครรภ์ ขอเชิญเทวดา จุติมาจากสวรรค์ เพื่อจะ
 เป็นลูกเต้า เมื่อเจ้าจะมีครรภ์ ข้าจะขอรำพัน ทั้งจั่วทั้งฝา ชื่อตั้งหลังคา รอดแปกไก่ ผีประตุน้ำต่าง
 เส้าห้อง เส้ากลาง ผีสงนางไม้ ที่ได้ปลูกเรือนอยู่ สองเจ้าทั้งคู่ ให้เจ้าอยู่สบาย คุ่มโผย
 คุ่มภัย คุ่มเสียดจัญไร สิ่งร้ายอย่าได้มี ให้สวัสดิมงคล เกิดมรรคเกิดผล แก่คนทั้งสอง ยกขึ้นมาตั้ง
 พัก หินหนักพักทอง เครื่องสินสมรส ยกขึ้นมาหมัด ตั้งไว้ในห้อง ผ้าเช็ดหน้าดอกคำ ชันน้ำพานรอง
 หวีกระจกคันฉ่อง โถแบ่งน้ำมัน ี่ภูปูนอน พุกหมอนมานกัน เตียงตั้งอัมพจันทร์ กระโถนขัน
 เขียนหมาก มิดพิบตลับนาค พานหมากของพลู เครื่องกินเครื่องอยู่ ชันน้ำจกलय แหนบใหญ่
 ไม้สอย สาวน้อยหาไว้ เมื่อออกเรือนไป เจ้าจะได้ครองกัน เจ้าค่อยผ่อนค่อยผัน ปรนนิบัติผัวตน จะ
 เกิดสวัสดิมงคล กับตนทุกวัน อีกแปรงสีฟัน ชันน้ำบัวนปาก ดูพลูดูหมาก ทั้งตลับขี้ผึ้ง อย่าตั้งปิ้ง
 เอาผัว อย่าทำชู้ถึงผู้ใหญ่ เราสอนเจ้าไว้ จงเร่งจดจำ เวลาคำอย่าเที่ยวเตร่ อย่าโลเลแกลังแซเขื่อน
 การเหย้าเรือน เตือนซ้ำไท่ทุกสิ่งไปให้สิ้น เมื่อจะกินดูจัดแจง หุงต้มแกงแต่งไว้ทำ ต้มผักหญ้าปลา
 ย่างไฟ แกงอะไรจะใส่ผัก อย่าให้มากนั้ไม่สู้ดี เจ้าอย่าทำจู้จู้หงุดหงิด ถ้าผัวผิดอย่าบ่าบอน ลับหลัง
 คนจึงค่อยว่า พึงคำที่ข้าสอน จะให้พรสอนเจ้าไป เกี้ยวตองทั้งสองข้าง ถ้าผิดหลังลูกเขยใหม่ คำ
 โบราณท่านว่า ดูอชมาอาลัย แม่ผัวกับลูกสะใภ้ อย่าซึ่งเคียดเคียดฉันท์ ทั้งสองครองกัน เป็นฉันผัว
 เมีย อย่าเรียกเมียว่าอี มันไม่ดีแก่ตัว ฝ่ายเมียก็กลัว ฝ่ายผัวก็เกรง อย่าขึ้นมิ่งขึ้นเอ็ง อย่าข่มเหงใจ
 กัน อย่าพูดกระแทกแตกตั้น หุนหันด่าทอ อย่าให้ร้อนถึงพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย อดสูดูร้าย หึงชขาย

เย้ยเยาะ ผัวผิดเมียปลั่ง อดออมกันมั่ง ยับยั้งจงเหมาะ ผัวก็พูดแต่หวาน เมียก็ขานแต่เพราะ อย่า
 โมโหปากเปราะ ทำน้ำใจเสาะ มันไม่เหมาะชอบกล เจ้าอย่าทำซ่องซัด จงปรนนิบัติผัวตน เมื่อจะ
 เข้านอน จงไหว้พระสวดมนต์ ถือศีลห้าเป็นต้น สวัสดิ์มีชัย เมื่อคำราตรี เข้าที่กราบทำผัว เป็นการดี
 แก่ตัว ไม่มีชั่วสักเวลา ฝ่ายผัวก็อย่าช้า จงเร่งมาให้พรเมีย ทั้งทรัพย์สินก็ได้ เพิ่มไหลพูนมา ถึงจะ
 ได้บุตร บุตรา ก็คงจะมาสืบสาย จะมีลูกหญิงลูกชาย ก็ไม่ชั่วสักคน มาแต่บนฟ้า เทวดาเบื้องบน จุติ
 ปฏิสนธิ คนที่ชั่วไม่มี สอนเจ้าเท่านี้ ดีกว่าเงินทอง จงหมั่นทั้งสอง พึงคำจำไว้ สมบัติของเจ้า อย่าให้
 รู้ขาดสาย ให้ไหลมาเทมา เหมือนน้ำคงคาบ่อทราย อย่ารู้สิ้นรู้สุด ถึงจะมีบุตร ก็บริสุทธิ์สืบสาย จะ
 มีลูกหญิงก็เลี้ยงง่าย จะมีลูกชายก็เลี้ยงคง ขอให้อายุยืนยง ทั้งสองครองกัน ระวังโรคภัย ขอ
 อย่าให้ได้มี ขอให้เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี และให้มีภรรยาที่เยี่ยมยอด ข้าหญิงเหลือหลาย ข้าชาย
 เนืองนอง เรือนชานบ้านช่อง วิวสวยข้างม้า เรือแพนาวา จอดอยู่เต็มท่า สินค้าครบครัน ให้ต้น
 กัลปพฤกษ์ งอกขึ้นหวนอน ตรงหน้าบัญชร ผ่าผอนแพรพรรณ จะนึกของสิ่งใด ขอให้ได้สิ่งนั้น ให้
 สมความปรารถนา ขอให้มีโรงช้างโรงม้า ฉางข้าวฉางเกลือ คลังเรือคลังผ้า ขอให้มั่งคั่งเงินตรา
 สวยสาอากร เศษะพระพร ให้ได้กับเจ้าทั้งสอง พุทธังกัมมะสิทธิ ธัมมังกัมมะสิทธิ สังฆังกัมมะสิทธิ
 อายุ วัฒนโณ สุขัง พลัง สิทธิกัมมัง สิทธิกิริยััง ตะถาคะโต สิทธิเดโช ชัยโย นิจัจัง ปรมมัง สุขัง สัพพะ
 พุทธานุภาเวนนะ สัพพะธัมมานุภาเวนนะ สัพพะสังฆานุภาเวนนะ สะทา โสติถี ภาวันตุเต

บทสวดวิญญูบ่าวสาว (จำนวนที่ ๕)

วิทยากร นายสุนทร ยะอนันต์

วันจันทร์ที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๕

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สัคเค กาเม จะรูปุเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ที่เป รัฏฐเ จะคามเ ตะรุวะนะคะหะเน เคะหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักกะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ศรี ๆ วันนี้เป็นวันดี เป็นราศีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขออวยพร ยอกรขึ้นไหว้ คุณพ่อคุณแม่ คุณแม่แก่และผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงผี ไม่ว่าผู้ดีเข็ญใจ ผีเรือนแม่พ่อ ผีหอหลังใหม่ ขอจงมาให้ได้ พร้อมกันในวันนี้ วันนี้เป็นวันดี ท่านเศรษฐีผู้ใหญ่ จะเอาขันหมากเข้ามาเกย เอาเขยเข้ามาฝาก เอาขันหมากเข้ามากอง เอาทองเข้ามาให้ ที่จัดแจงแต่งไว้ ขนมห่มลูกใหญ่ กล้วยไขกกล้วยน้ำว้า มะพร้าวอ่อนอ้อยลำ เหล้าไก่หมูหัน ห่อหมกทอดมัน สารพันที่จะมี เพื่อจะอภิเษกเจ้าทั้งสองศรี ไหว้ผีทั้งหลาย ผีปู่ผีย่า ผียายผีตา ผีแม่ชี้อรักษา ที่ได้เลี้ยงดูมา ตามบรรดาพี่น้อง ทั้งผีเกี่ยวผีต้อง ทั้งสองพร้อมกัน ขอให้มารับเอาขันหมากและเครื่องสังเวย ผีทั้งหลายเอ๋ย จงคุ้มครองรักษา โรคภัย นั้นหนา อย่าได้มาเบียดเบียน จงยอกรขึ้นเหนือเศียร ไหว้คุณปู่คุณย่า ไหว้คุณตาคุณยาย คุณผู้พี่ ขอให้ได้นั่งพานทอง คุณผู้น้องขอให้เจ้าได้นั่งพานนาค อย่าได้ตกทุกข์และยาก อย่าได้พลัดพราก จากกัน เมื่อยังหนุ่มยังสาว อายุของเจ้านั้นยืนยง มั่นคงยืนยาว มีลูกมีเต้า เลี้ยงกันไปจนเฒ่าจนแก่ ตลอดทั้งพ่อและแม่ ช่วยกันรักษา คิดเงินขอให้ได้เงิน คิดทองขอให้ได้ทอง ขอให้ไหลมาเทมา ดั่ง น้ำแม่คงคา ที่ไหลมาจากบ่อทราย ยุ่งข้าวให้อยู่เหนือ ยุ่งเกลือให้อยู่ใต้ ถ้าจะมีบุตรหญิง ขอให้ได้ สืบสาย ถ้าจะมีบุตรชาย ขอให้ได้เป็นนายคน สรรพทุกข์ สรรพโศก สรรพโรค สรรพภัย สรรพเคราะห์ เสนียดจัญไร สูญหายทั้งสิ้น ดังพระอินทร์ให้ไว้ในวันนี้ ขอให้เจ้าทั้งสองศรีตั้งขันหมาก ตั้งขันมนั้ ดูชำระให้ผองใจ หมากพลูดูไล่ให้เรียบร้อย อีกทั้งผ้าผ่อนหมอนมุ้ง อย่ามุ่นหมกจะสกปรก จงพับเก็บอย่าเหน็บห้อย มั่นจะพลอยเป็นราศี ทั้งผ้าผ่อนหมอนไม้ของสามี อย่าให้มาปะปนกับของตัว มั่นจะมัวเสียราศี สามีเจ้าจะหมองมัว เจ้าอย่าเอาอย่างหญิงชั่ว สงวนตัวให้จงดี จงพูดจาจาจ๊ะ อย่าพูดวะกับสามี อย่าด่าตีขึ้นมึงกู ดูมันไม่ควร ผัวดูเจ้า อย่าว่าด่าต่อกร จงฟังคำหมอพร ที่กล่าวขานทำขวัญสอน

ก่อนนอนให้เจ้าจงไหว้พระ ๓๓ ท่านจะได้มีแต่ความสุขสวัสดิ์พิพัฒน์มงคล ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยและหลวงพ่อกุศลโสธร จงดลบันดาลประทานพรทั้งสี่ประการด้วย อายุ วรรณะ สุขะ พละ ทั้งปฏิภาณธรรมาสมบัติ ทุกท่านทุกคนด้วยเทอญ

บทพ่ายเหล่า (สำนวนที่ ๑)

วิทยากร นายสุวรรณ เหนียงทอง
วันอังคารที่ ๖ มีนาคม ๒๕๔๔

ศรี ศรี สิทธิการ สุขสำลาลือโลก
พ้นจากโคกโคกกา ผุ่งวงษาแหละพี่น้อง มานั่ง
ล้อมกันอยู่ชอนลอน เขาจักถวายเป็นพรดวงวิเศษ
ลือเดชด้วยครองไกร เล้าไต่ไหงามแต่งไว้
แว่นขอบ ชาวพี่น้องจึงได้ฮอบค้ำมา แปมแว่นคิว
สาวฮามเหมือนดัง สะพังพ้อมผุ่งหมู่สาวฮาม

เหล่าแพ่งนี้ชอบที่ให้เจ้าเฮือนพ่าย เจ้าเฮือน
ก้อบ่อพ่าย เจ้าเฮือนจึงหงายให้ข้อยพ่าย
ข้อยจึงพ่ายปานเงินปานค้ำเหวี่ยงฟาด นำเล้า
หยาดไหลตึก ตักใส่ดินให้แม่นางธรณีมาช่วย
ค้ำแกเจ้าเยอ ตักใส่น้ำให้พระยาครุฑพระยาค
มาช่วยชูแกเจ้าเยอ เขาจักพ่ายไปก้ำทิศตะวันตก
ให้เจ้าได้จกขุมเงินขุมค้ำถวมศอก เขา
จักพ่ายไปก้ำทิศตะวันออก ให้เจ้าได้เงิน ปอก
ขาวสี เขาจักพ่ายไปก้ำทิศเหนือและด้านด้าว
เทพเจ้าเทพาเทพยดาผุ่งยายยังอยู่ ทุกหมู่ไม้
โพพระนอม จอมเขามณีโคตร ขอให้
โปดปานี่ สมบัติมีมีขอขาด พระบาทเจ้าทรง
ลาดลาซา เธอเจ้ามีบริวารพ้อฮ้อย เธอเจ้า มี
ช้านอยเลื้อหลาย เธอเจ้ามีนรกีหลายหลาก

เธอเจ้ามีแก้วพระธำมะลงหลายหลากใส่มุกดา
เธอเจ้ามีเงินค้ำกองไหลหลัง ช้วนน้ำหลังไหล
มาเย็บ ยุ่งช้วนเปือกเกิดอยู่ในชาน
ยุ่งช้วนสารเกิดอยู่ในเล้า ยุ่งช้วนเจ้าเกิดอยู่
ดินใด

ศรี ๆ สิทธิการ สุขสำลาลือโลก
พ้นจากโคกโคกกา ผุ่งวงษาและพี่น้อง มานั่ง
ล้อมกันอยู่ชอนลอน เราจะถวายเป็นพรดวงวิเศษ
ลือเดชด้วยครองไกร เหล้าไต่ไหงามแต่งไว้
ขอบยิ่ง ชาวพี่น้องจึงได้ฮอบค้ำพามา มีสาวรุ่น
ที่หน้าตาและคิ้วแจ่มใสเหมือนดังผุ่งหมู่สาวที่
งามสะพัง

เหล่าถ้วนนี้ชอบที่ให้เจ้าเรือนซัด เจ้าเรือน
ก็ไม่ซัด เจ้าเรือนจึง(หมาย)ให้ซัดเหล่า
ซัดซัด.....เงิน.....ทองเหวี่ยงฟาด น้เหล้า
หยาดไหลตึก ตักใส่ดินให้แม่นางธรณีมาช่วย
ดูแลเจ้าเกิด ตักใส่น้ำให้พระยาครุฑพระยาค
มาช่วยดูแลเจ้าเกิด เราจะซัดไปยังทิศตะวันตก
ให้เจ้าได้จกขุมเงินขุมทองที่ท่วมถึงศอก เรา
จะซัดไปยังทิศตะวันออก ให้เจ้าได้ก้ำไถเงิน
ขาวศรี เราจะซัดไปยังทิศเหนือและด้านด้าว
ผุ่งเทพเจ้าเทพาเทพยดาที่สถิตอยู่ทุกหมู่ไม้
โพพระนอมและจอมเขามณีโคตร ขอให้
โปรดปรานี่ สมบัติมีมีขอขาด พระบาทเจ้าทรง
ราชราชา ให้เจ้ามีบริวารนับร้อย ให้เจ้ามี
ซ้าใช้เหลือหลาย ให้เจ้ามีแก้วแหวนเงินทอง
มากมาย

ให้เจ้ามีแก้วพระธำมรงค์หลายหลากใส่มุกดา
ให้เจ้ามีเงินทองกองไหลหลัง ช้วนน้ำหลังไหล
มาที่ยุ่ง ยุ่งช้วนเปือกเกิดอยู่ในชาน
ยุ่งช้วนสารเกิดอยู่ในเล้า ยุ่งช้วนเจ้าเกิดอยู่
บนพื้นดินใด

เทียบทางไกลให้เจ้าได้ขี่ม้าแสบ เทียบตากแดด
 ให้เจ้าได้ขี่ม้าพร ยามเมื่อไถยานอนให้เจ้า
 ได้บรรทมเนตรทะนึ่ง สุขเป้งเป็องสไบบาง
 ไชยะตุพลัง ไชยะมังคะลัง สัพพะทุกข์
 สัพพะโรค สัพพะโรค สัพพะภัย สัพพะเคราะห์
 เสนียดจัญไร สัพพะโศภภัย โลกาวินาศ
 สันติ อายุ วัฒนโณ สุขัง พลัง เทอญ

เทียบทางไกลให้เจ้าได้ขี่ม้าแสบ เทียบตากแดด
 ให้เจ้าได้ขี่ม้าพร ยามเมื่อไถยานอนให้เจ้า
 ได้บรรทมสุขสำราญ สุขเปล่งเปลื้องสไบบาง
 ไชยะตุพลัง ไชยะมังคะลัง สัพพะทุกข์
 สัพพะโรค สัพพะโรค สัพพะภัย สัพพะเคราะห์
 เสนียดจัญไร สัพพะโศภภัย โลกาวินาศ
 สันติ อายุ วัฒนโณ สุขัง พลัง เทอญ

บทพายเหล้า (สำนวนที่ ๒)

วิทยากร นายสุวรรณ เหนียงทอง

วันอาทิตย์ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๔

เอนะ เอโก มีททะเลโก กะหาชาย
มันจึงบายเอาถงลายมาฮอยบ่า แลวจึงแบก
เอาไมสามง่ามกับแหลงป็นไปฮีนอยู่ใน
ละแวกป่าแล้ว จึงเหลียวคินเห็นไม้สามป้อม
สามง่ามโกนกางเล็กเหลี่ยมกวางเป็น
นำซางผีแปง

นายพานจึงไปแสวงดูทุกค้ำเข้า เอโก สกฺุณ
ยังมีนกแซกค้ำเป็นเคา คาบเอาฮวงเช่าบินมา
จับซาชายฮีนอยู่พอมทุกหมูนี้นั้น

บางพ่องลับตอดกันกวนยาด บางพ่องอาปาก
คาบกวนกิน บางพ่องบินขึ้นเมืองเทิงสนแซว

บางพ่องกินอ้อมแลวกิ่งเกือกตักลง บางพ่อง
นอนหลับหลงดอมกันซีซัว เจตะปุตโต
ทิตตะวา นายพานเห็นพิกลวิปลาสดังนั้น
นอยบ่อนานวางนา ฮีบบ่อซำเฮียวพัน มันจึง
ผันตนขึ้นเมืองเทิงแจงแจบ

เห็นแต่แกบมาแปงปนฮำ นำอันนี้จักว่าฝนตก
ฮำ จังมากินหวานแซบชอย

ถ้าเฮากินนอยหากเมาหลาย เมาบ่อตาย
พอขึ้น คันแมนน้ำอันนี้ควรตาย

เอนะ เอโก มีททะเลโก มีผู้ชาย
คนหนึ่งถือถงลายมาฮอยบ่า แลวจึงแบก
เอาไม้สามง่ามกับแหลงป็น* ไปฮีนอยู่ใน
ละแวกป่าแล้ว จึงเหลียวขึ้นเห็นต้นมะขามป้อม
บริเวณกิ่งไม้ที่เป็นสามง่ามมีโพรงลึกกว้างเป็น
แอ่งน้ำคล้ายกับผีสร้างไว้

นายพานจึงไปแสวงดูอยู่ทุกค้ำเข้า เอโก สกฺุณ
ยังมีนกแซกฝูงหนึ่ง คาบเอารวงข้าวบินมา
จับกิ่งมะขามป้อมอยู่พร้อมกันเป็นหมู่ร้อง
เสียงดัง

บางตัวจิกตอดกันพัลวัน บางตัวอ้าปาก
คาบของกิน บางตัวบินขึ้นบนฟ้าส่งเสียงร้อง
กันแข็งแซ่

บางตัวกินอ้อมแลวกิ่งเกือกตักลงมา บาง ตัว
นอนหลับพร้อมกับหัวเราะ เจตะปุตโต
ทิตตะวา นายพานเห็นพิกลวิปลาสดังนั้น
ไม่นานนักก็รีบไม่ช้าเร็วพลัน นายพานจึง
ปีนขึ้นข้างบนแล้วมองพิจารณาอย่างถี่ถ้วน
เห็นแต่แกลปนน้ำ น้ำอันนี้จะว่าเป็นน้ำฝนที่
ตกพรำลงมา ทำไมกินแล้วมีรสหวานอร่อย
เพียงแค่ว่ากินเล็กน้อยก็เมาแล้ว ไม่เมาตาย
พอขึ้นใจ ถ้าเป็นน้ำอย่างอื่นคงทำให้ตายไปแล้ว

*แหลงป็น หมายถึงกระบอกใส่ลูกศร

พานจึงเห็ดมะเนมะนางมาบิดเอาใบไม้ บิด
ได้แลวพานจึงเห็ดกะวักกะแวก แวกกะวาก
กะแวก พานแต่งแล้วจึงตักใส่กระบอกลงใส่
แหล่งปิ่นแลว

จึงเอามือทูลถวายพื้นบาท มหาลาชเจ้าจึง
ทรงพะลาชทานโดยความสนิท ยังมี
บัณฑิตและนักปราชญ์ผู้ฉลาดมาพิจารณา
อันนี้แม่น้ำสุรามาลัย พื้นทองไก่และเหือนไก
ตักเอาไปแลวช้อยพาย ช้อยจึงพายปานเงิน
ปานคำเหวี่ยงฟาด นำเลาหยาดไหลตัก
ตักใส่ดินให้แม่นางธรณีมาช่วยค้ำแก่เจ้าเยอ
ตักใส่น้ำให้พระยาคุตพะยานาคมาช่วยชู
แก่เจ้าเยอ เขาจักพายไปก้ำทิศตะวันตก ให้
เจ้าได้จกขุมเงินขุมคำถวมศอก เขา
จักพายไปก้ำทิศตะวันออก ให้เจ้าได้เงินปอก
ขาวสี เขาจักพายไปก้ำทิศเหนือและด้านดาว
เทพเจ้าเทพาเทพยดาฝูงยายยังอยู่ ทุกหมู่ไม้
โพพระนอมจอมเขามณีโคตร ขอให้โปรด
ปานี้ สมบัติมีบ่อขาด พะบาดเจ้าทรงลาช
ลาช เขาเจ้ามีบริวารพอส้อย เขาเจ้ามีช้านอย
เลื้อหลาย เขาเจ้ามีนรกีหลายหลาก
เขาเจ้ามีแก้วพระธำมรงค์หลายหลากใส่มุกดา
เขาเจ้ามีเงินคำกองไหลหลัง ขำวน้ำ
หลังไหลมาเยี่ย ยุ่งขำวเปือกเกิดอยู่ในชาน
ยุ่งขำวสารเกิดอยู่ในเล้า ยุ่งขำวเจ้าเกิดอยู่
ดินใด เทียวทางไกลให้เจ้าได้ขี่ม้าแสบ
เทียวตากแดดให้เจ้าได้ขี่ม้าพร ยามเมื่อ
ไสยานอนให้เจ้าได้บรรทมเนตรทะเน่ง สุขเป่ง
เปื่องสไบบาง ไชยะตุพลัง ไชยะมังคะลัง
สัพพะทุกข์ สัพพะโศก สัพพะโรค สัพพะภัย
สัพพะเคราะห์ เสนียดจัญไร สัพพะโทษภัย

นายพรานจึงคิดบิดใบไม้ลงมา บิดได้แล้ว
นายพรานจึงใช้ใบไม้ตักน้ำนั้นใส่กระบอกลง
แล้วกรอกใส่แหล่งปิ่นอย่างลุกลี้ลุกลงแล้ว

จึงนำขึ้นทูลถวายพระราชา มหาราชาเจ้าจึง
ทรงพระราชทานรางวัลด้วยความสนิท ยังมี
บัณฑิตและนักปราชญ์ผู้ฉลาดมาพิจารณา
อันนี้คือน้ำสุรามาลัย พื้นทองไก่และเหือนไก
ตักเอาไปแล้วช้ำก็ชัด ช้ำจึงชัด.....เงิน
.....ทองเหวี่ยงฟาด น้ำเหล่าหยาดไหลตัก
ตักใส่ดินให้แม่นางธรณีมาช่วยดูแลเจ้าเกิด
ตักใส่น้ำให้พระยาคุตพะยานาคมาช่วยดูแล
เจ้าเกิด เราจะชัดไปยังทิศตะวันตก ให้
เจ้าได้จกขุมเงินขุมทองให้ท่วมถึงศอก เรา
จะชัดไปยังทิศตะวันออก ให้เจ้าได้ก้ำโลเงิน
ขาวศรี เราจะชัดไปยังทิศเหนือและด้านดาว
ฝูงเทพเจ้าเทพาเทพยดาที่สถิตอยู่ทุกหมู่ไม้
โพพระนอมและจอมเขามณีโคตร ขอให้โปรด
ปราณี สมบัติมีไม่ขาด พระบาทเจ้าทรงราช
ราชา ให้เจ้ามีบริวารนับร้อย ให้เจ้ามีข้าใช้
เหลือหลายให้เจ้ามีแก้วแหวนเงินทองหลายหลาก
ให้เจ้ามีแก้วพระธำมรงค์หลายหลากใส่มุกดา
ให้เจ้ามีเงินทองกองไหลหลัง ขำวน้ำหลัง
ไหลมาที่ยุ่ง ยุ่งขำวเปือกเกิดอยู่ในชาน ยุ่ง
ขำวสารเกิดอยู่ในเล้า ยุ่งขำวเจ้าเกิดอยู่บน
พื้นดินใด เทียวทางไกลให้เจ้าได้ขี่ม้าแสบ
เทียวตากแดดให้เจ้าได้ขี่ม้าพร ยามเมื่อ
ไสยานอนให้เจ้าได้บรรทมสุขสำราญ สุขเป่ง
เปื่องสไบบาง ไชยะตุพลัง ไชยะมังคะลัง
สัพพะทุกข์ สัพพะโศก สัพพะโรค สัพพะภัย
สัพพะเคราะห์ เสนียดจัญไร สัพพะโทษภัย

โลกาวินาศสันติ อายุ วัฒนโณ สุขัง พลัง
เทอญ

โลกาวินาศสันติ อายุ วัฒนโณ สุขัง พลัง
เทอญ

พรธรรมดา

วิทยากร นายละมุล อ่ำพระวา

วันเสาร์ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๔

วันนี้ก็เป็นวันดี วันดีถือมุตตะโฆศ คู่บ่าวสาวทั้งสองคนกันที่ได้แต่งงานมาแล้ว จงให้ทั้งสองคนนี้จงสวัสดิ์มีแต่ความสุข แม้เกิดมาประสบยุค ก็ขออย่าให้มีความทุกข์มาแผ้วพาล ขึ้นชื่อว่าศัตรูอยู่ที่ใด ก็ขอให้มิจิตมาสมาน ขอให้ทั้งสองคนนี้จงตั้งจิตเป็นพระเอาชนะมาร ขอให้มิจิตวิวารอยู่มากมาย ขอให้คู่บ่าวสาวทั้งสองคนแต่งงานกันวันนี้แล้ว จงปลอดภัยแล้วความยังอาพาธ อีกทั้งภัยโรคพยาธิก็ขอให้เสื่อมหาย ขอให้คู่บ่าวสาวแต่งงานกันวันนี้แล้ว จงมีกำลังตั้งพระนารายณ์ ขอให้ปวงชนทั้งหลายได้พึ่งพา และต่อไปขอให้คู่บ่าวสาวทั้งสองคนนี้ จงมีทรัพย์มากมายอยู่กำยกอง ขอให้มิจิตทั้งแก้วแหวนเงินทองไหลมาหา ขอให้ทั้งสองคนนี้จงได้เป็นเศรษฐีมหาเศรษฐีมีปัญญา ขอให้ป็นนักปราชญ์เมธาปรีชาชาญ ขอให้ปวงชนทั้งหลายได้เกื้อหนุน การบุญเมตตาจากหาวน ขอให้คู่บ่าวสาวทั้งสองคนนี้แต่งงานมาแล้ว ก็จงเป็นสุขสำราญทั้งบานใจ ขอให้ทั้งสองคนนี้จงเป็นสุขสมบูรณ์ทั้งตระกูลวงศ์ เมื่อประสงค์สิ่งใดที่เป็นธรรม ขอให้คู่บ่าวสาวทั้งสองคนนี้แต่งงานกันมาแล้ว จงมีสุขล้ำดั่งใจหมาย ขอให้ทั้งสองคนนี้จงมีสุขในทางกาย และจงมีความสุขในทางธรรม ตามคำบรรยายหมอบรรยายนี้ตลอดกันนะครับ

บทสุขบัญญัติคนป่วย (จำนวนที่ ๑)

วิทยากร นายสุวรรณ เหนียงทอง
วันพุธที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๔๔

มาเยอขวัญเอย ขวัญหัวเจ้า ฝนตกก็
อย่าได้ดั่งไปนา ฟาฮ้องอย่าได้ดั่งไปไกล คิงไป ๆ
เจ้าจั่งไป คิงไปคว่าเจ้าจั่งคว่า ไปแต่น้ำแหละ
ท่ามาเฮือน ไปแต่สวนในนามาบ้าน ชี้อ่านะ
นอนอยู่เฮือนเฮา มาเถอะขวัญฮู้มา

มาเถิดขวัญเอย ขวัญหัวเจ้า ฝนตกก็
อย่าได้เดินดุ่มไปนา ฟาฮ้องก็อย่าได้เดินดุ่มไป
ไกล ตัวเจ้าจั่งไปคว่าเอาขวัญเจ้ามา ขวัญเจ้า
ไปอยู่ในน้ำหรือท่าก็ให้กลับมาเรือน ขวัญเจ้า
ไปอยู่ในสวนก็ให้กลับมาบ้าน มีข้าทาสบริวาร
นอนคอยเจ้าอยู่ที่เรือนของเรา มาเถิดขวัญ
เจ้าจมา

บทสู่วิญคนป่วย (สำนวนที่ ๒)

วิทยากร นางบุญไทย โอดิน

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๔

พ่อเฒ่าแม่เฒ่าจะฉีกขายผ้าถุงของตนเอง พร้อมกับกล่าวบทสู่วิญว่า

"ให้มันเลี้ยงง่ายเนื้อ ไตวันโตคืน เลี้ยงง่ายเหมือนหมูเหมือนหมา มึงอย่าเป็นอะไรเนื้อ ให้เลี้ยงง่ายเลี้ยงตายเนื้อ อย่าให้เป็นไอ้โน่นไอ้เนี่ยบ่อยนัก"

จากนั้นจึงปิดด้ายที่ข้อมือและข้อเท้าเข้าหาตัวเด็ก ขณะปิดด้ายจะกล่าวบทสู่วิญว่า

"เอ้อ... ลูกเอี้ยหลานเอี้ย ให้เลี้ยงง่ายเลี้ยงตายเนื้อ ผูกแขนซ้ายให้มา ผูกแขนขวาให้อยู่เนื้อ ให้อยู่เย็นเป็นสุข อยู่ดีมีแรงเนื้อ อย่าเจ็บอย่าไข้อะไร อย่าให้เป็นอะไรเนื้อ"

บทสູ່ซวัญวักควาย (สำนวนที่ ๑)

วิทยากร นายสุวรรณ เหนียงทอง

วันอาทิตย์ที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สัคเค กามะ จะรูปเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานะ

ทีเป รัฎฐะ จะคามา ตะระวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักกะคันธัพพะนาคา

ติฎฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ถึงละดูเดือนสี่ฝนตึก ถึงเดือนหก

ฟ้าของฮ่า ทุกฟ้าพ้อมฝูงหมูชวานา

ฝนตึกมานำฮ้างกับฮ้างฮองนี่นั่นนั่น เขาจึง

ชวนกันไปฮีบเอาเชือกมาผูกหมัดฮัดไต่แล้ว

ดึงมาถึงทางนาฮีนอยู่

เขาจึงไต่เอาไถเหล็กมาวาง เขาจึงเอาไถขวาง

มาใส่ เลาะเงาะอันใส่คอก ลองอันใส่กัน

เจ้าบ่อพนดิ่งแสง เชือกพันแวงฟ้าดคาง เจ้า

ก็ไต่ใหญ่ฮ้างไปซึกเซนซึกเซน ไปเป็นเขา

ก็ดำ ไปบ่อเป็นเขาก็ดำ

ถึงฤดูเดือนสี่ฝนตึก ถึงเดือนหก

ฟ้าร้องร่า ฝูงหมูชวานาทุกคนต่างเตรียม

พ้อม ฝนตกลงมาน้ำขึ้นกบฮ้างก็ร้องเสียงดังลั่น

เขาจึงชวนกันไปฮีบเอาเชือกมาผูกหมัดรัด

ควายได้แล้ว จึงดึงควายให้มาฮีนอยู่กลางนา

เขาจึงได้เอาไถเหล็กมาวาง เขาจึงเอาไถขวาง*

มาใส่ เลาะเงาะ** อันหนึ่งใส่คอกควาย ลอง***

อันหนึ่งใส่กันควาย

เจ้าไม่พันแวงดีของฮ้าง เขาใช้เชือกพันฟ้าดตี

สี่ข้างเจ้า เจ้าก็เดินไปอย่างโซซัดโซเซ เจ้า

เดินไปได้เขาก็ดำ เจ้าเดินไปไม่ได้เขาก็ดำ

*ไถขวาง หมายถึงฆาลไถนาที่หล่อด้วย

เหล็กขวาง

**เลาะเงาะ หมายถึงไม้รูปโค้งที่พาดคอก

ควายที่ไถนา ภาษาไทยภาคกลางเรียก โกง

***ลองอ หมายถึงหางไถตอนที่มีมือถือ

ภาษาไทยภาคกลางเรียก หางยาม

เขาจึงได้อั่งผีห้ามากินหัว เจาก็ได้ตกใจ
 ก้วย่านสัน เจ้าก็ไดพาาคาคืนเมื่อไฮเหนือ พาเฝ้า
 ลงมาสู่ไฮไต เขาจับไม่ได้แล่นมาตี ความทุกข์มี
 ลำบาก อดเหนื่อยยากเพราะเจ้าเป็นควาย ไบบ่อ
 ตายเอ็ดนาเลี้ยงเจา เอ็ดเคาเลี้ยงเฮือน
 เลาะเงาะอันใส่คอก เพ็นก็ว่าลืปดเจ้าสามมือนี้
 วันนี้ ลองออันใส่กน เพ็นก็ลืปดเจ้าสามมือนี้
 วันนี้ เพ็นจะไปหาไก่พูไ้กัโตมันขึ้นเสียงดัง
 ไ้กัพูฟ้งโตมันขึ้นเสียงม่วน พามาสู่ขวัญ ขวัญเอย
 มาเอย ขวัญหัวเจ้าไปกินหญ้าแผล่อยู่กลางนา
 ก็เฮอมาสามมือนี้วันนี้ ขวัญหัวเจ้าไปกินหญ้าคา
 อยู่กลางเหล่า ก็เฮอมาสามมือนี้วันนี้ ขวัญหัวเจ้า
 ไปเกืออะบั่วะแซมคีน ก็เฮอมาสามมือนี้วันนี้
 มาเอยขวัญเอย คันแมนขวัญเจ้าป่อมา แดด
 เดือนสามจิม่าจี้ แดดเดือนสี่จิม่ามก ผน
 เดือนหกจิม่าฮ่าเจ้าแล้ว
 เฮอเจ้ามาอยู่คอกทำใหม่ เฮอเจ้ามาอยู่คอก
 ไม้ไผ่ลำกม เฮอเจ้ามาอยู่ใต้ถุนลีลาย ตีนชಾಯ
 เจาอย่าได้เหยียบหินชาก ตีนชวาวอย่าได้
 เหยียบตอไม้แก่น ให้เจ้าเต็นแอ้อันดังมา
 พะยาเวดสุวัณ นอนกลางคีนเจาอย่าได้เหยิว
 เฮอเจ้ามีเป็ยวเต็มคอก ฟีนทองเจาอย่าได้เป็น
 บวกหนึ่ง ฟีนหลังเจาอย่าได้เป็นบวกเลือด
 ให้เจาแองบ่อเฮือดจักยามก็คาเทิน

เขาจึงได้ร้องเรียกผีห้ามากินหัว เจ้าก็ได้ตกใจ
 สันกลัว เจ้าก็ได้เภาคราดขึ้นไปไ้เหนือ พาเข้า
 ลงมาสู่ไรไต เขาจับไม่ได้แล่นมาตี ความทุกข์มี
 ลำบาก อดเหนื่อยยากเพราะเจ้าเป็นควาย ถ้าเจ้า
 ยังไม่ตายก็ต้องทำนาเลี้ยงเจ้านายและคนบน
 เรือนลาะเงาะที่ใส่คอกควาย เขาก็ว่าจะปลดให้เจ้า
 ในวันนี้ ลองอที่ใส่ก้นควาย เขาก็ว่าจะปลดให้เจ้า
 ในวันนี้ เขาจึงไปหาไก่โต้งตัวผู้ที่ขึ้นเสียงดัง
 ไ้กัตัวผู้ที่ขึ้นเสียงไพเราะ พามาสู่ขวัญ ขวัญเอย
 มาเถิด ขวัญหัวเจ้าไปกินหญ้าแผล่อยู่กลางนา
 ก็ให้มาในวันนี้ ขวัญหัวเจ้าไปกินหญ้าคา
 อยู่กลางดงก็ให้มาในวันนี้ ขวัญหัวเจ้า
 ไปเกือกปลักอยู่เป็นแรมคีนก็ให้มาในวันนี้
 มาเถิดขวัญเอย ถ้าขวัญเจ้าไม่มา แดด
 เดือนสามจะมาเผาเจ้า แดดเดือนสี่จะทำให้
 เจ้าร้อนรุ่ม ผนเดือนหกจะมาตักพำใส่เจ้าแล้ว
 ให้เจ้ามาอยู่คอกทำใหม่ ให้เจ้ามาอยู่คอก
 ไม้ไผ่ลำกลม ให้เจ้ามาอยู่ใต้ถุนก็ให้มา ตีนช้าย
 เจ้าอย่าได้เหยียบหินชาก ตีนชวาวอย่าได้
 เหยียบตอไม้แก่น ให้เจ้าเต็นแอ้อันดังมา
 ของพะยาเวดสุวัณ นอนกลางคีนเจ้าอย่าได้เหยิว
 ให้เจ้ามีเป็ยว* เต็มคอก ฟีนทองเจ้าอย่าได้เป็น
 ตุ่มหนึ่ง ฟีนหลังเจ้าอย่าได้เป็นตุ่มเลือด
 ให้เจ้าแองไม่เหือดจักยามก็ข้าเทอญ

*เป็ยว หมายถึงก้อนเนื้อบริเวณคอกควาย
 ด้านบนที่นูนขึ้นมา

บทสุขบัญญัติวชิราวุธ (ส่วนตอนที่ ๒)

วิทยากร นางบุญไทย โอดัน

วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

ขอให้อิทธิกรรมที่ได้เคยใช้งาน บ้วนน้ำลายคายน้ำหมาก ขวัญเอ๋ยมาอยู่กับเนื้อกับตัวเนื้อ

บทสູ່ขวັญเเกวียน (สำนวนที่ ๑)

วิทยากรนายสุวรรณ เหนียงทอง

วันอาทิตย์ที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สัคเค กาเม จะรูปे คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานे

ที่เป็ รัฎฐे จะคามे ตะระวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุทวา ชะละณะละวิสะเม ยักชะคันธัพพะนาคา

ติฎฐันตา สันติเกยัง มุนิระวะจะนะยัง สาทะโวเมสุถันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

โอกาสะ โอกาสะ วาจิตติฟ้าปีใหม่

เจ้าพู่ใหญ่ถ่ายลาสี พะพุมีสูลิเยต

พอดึงละดูเขตเดือนสาม นางโสมงามเกียนแก้ว

อาบนามแล้วจึงอาภรณ์ ลมพัดก่อนแห้งแล้ว

เขาจึงได้เอาพาสะนาแก้วเบิกและคุณขวัญ

มีทั้งพู่พันและหมากอ่อน มีทั้งพุ่ม่อและ

บายศรี มีทั้งหวีและต่างแก้ว งามเลิศ

แล้วกะจกแยง มีทั้งช่องหอมแบ่งปัน งามเลิศ

ลนปกแหงน มีทั้งแหวนและสายสร้อย ผุ่งดู

ซ้อยจึงมาหา มีทั้งดวงบุปผาและดอกไม้

เคื่องใช้ใส่ในพา มีทั้งดวงมาลาแลไก่อต้ม

หวานซ่มเข้าต้มแลเผือกมัน สรรพสรรมีทุก

สิ่ง มีทั้งถั่วยอ้อยมิ่งนานา มีสูอันสะพาด

โอกาสะ โอกาสะ เอยวจิตติฟ้าปีใหม่

เจ้าผู้เป็นใหญ่เปลี่ยนเครื่องทอง พระภุมีสูลิเยต

พอดึงดูเขตเดือนสาม นางโสมงามเกวียนแก้ว

อาบน้ำแล้วจึงสวมใส่อาภรณ์ ลมพัดก่อนแห้งแล้ว

เขาจึงได้เบิกเอาภาชนะแก้วและต่างพาวัว

มีทั้งพู่พรรณและหมากอ่อน มีทั้งผ้าผ่อนและ

บายศรี มีทั้งหวีและตุ้มหูแก้ว งามเลิศแล้ว

กระจกสอง มีทั้งช่องหอมแบ่งปัน งามเลิศ

กำไลแขน มีทั้งแหวนและสายสร้อย ผุ่งเข้าทำน

จึงมาหา มีทั้งดวงบุปผาและดอกไม้ เครื่องใช้

ใส่ในพาวัว มีทั้งดอกไม้และไก่อต้ม ของหวาน

เปรี้ยว ข้าวต้มมัด และเผือกมัน สรรพสรรมีทุก

สิ่ง มีทั้งถั่วยอ้อยมิ่งนานา มีอยู่หลายอย่าง

* ถ้าสູ່ขวັญรດไถนาหรือรດอีแต่น จะ
เปลี่ยนจากคำว่า "เกียน" เป็นคำว่า "รດ"

เขาจึงไปอาลาตนะนาอาจารย์ผู้ละลาด ขึ้นนั่ง อาสน์คุณขวัญว่าสี่สี่ มือนี่แมนมือดี เขาจึง สูขวัญลดแก้วแลเทียนคำ มีทั้งงกกำและ ตุ่มแอก ทั้งแปรงและคานหลัง ทั้งพะทูน แลเชือกข้อง มาเยอขวัญเอย ขวัญหัวเจ้า ไปลับเซ็นหญ้าแฝดอยู่กลางนา ก็เฮอมาสา มือนี่วันนี้ ขวัญหัวเจ้าไปลับเซ็นหญ้าคาอยู่ กลางเหล่า ก็เฮอมาสามือนี่วันนี้ ขวัญหัวเจ้าไป ลับเซ็นกระบือและดินขอ ก็เฮอมาสามือนี่วันนี้ มาเยอขวัญเอย คั้นแมนขวัญเจอบ่อมา แดด เดือนสามจิม่าจี้ แดดเดือนสี่จิมามาก ฝน เดือนหกจิม่าฮ่า

มาเยอขวัญเอย ของกินดีพ่อแม่แต่งไวทา เลือแลพาแต่งไวหลายอัน

จันมันแหละดอกไม บ่อซี่ไ้สรรพลึงเงินทอง มาเยอมาชมบายศรี เข้าหมมดีมีสะพาด มีทั้ง เข้าปาดแลชนมกง สาละวงสักคูแลหลอดล่อง แหละขนมตาควาย แผ่นลายนั่นแมนเข้าเยียบ แลเข้าหมมแตงงาใส่น้ำออย กอนนอยเข้า ซี่หนู ตัวคืองูเข้าหมมด้วง แผ่นกว้างกว้าง เข้าหมมกวน เข้าหมมมีมากเลื้อหลาย

มีทั้งบูนละลายและบูนกอน มาเยอขวัญ เอย ขวัญเจ้ามาฮอดแลว มานั่งมอบสะเก้า ของ กินกินอิมแลว เฮอเจ้าอยู่มันดั่งพาละสี่ เฮอเจ้า อยู่ดีดั่งจอมเขาไกรลาด เฮอเจ้ามาอยู่มันดั่ง พระนคราฯ สุรตะวันก้านาและก้าหลัง

เขาจึงไปอาราธนาอาจารย์ผู้ละลาด ขึ้นนั่งบน อาสน์สี่ขวัญว่าศรี ๆ วันนี้เป็นวันดี เราจะ สูขวัญรดแก้วและเกวียนทอง มีทั้งงกกำและ ตุ่มแอก ทั้งแปรงและคานหลัง ทั้งประทูน และเชือกคล้อง มาเถิดขวัญเอย ขวัญหัวเจ้า ไปลับเซ็นหญ้าแฝดอยู่กลางนาก็ให้มาใน วันนี้ ขวัญหัวเจ้าไปลับเซ็นหญ้าคาอยู่ กลางดงก็ให้มาในวันนี้ ขวัญหัวเจ้าไป รับเซ็นกระบือและดินขอ* ก็ให้มาในวันนี้ มาเถิดขวัญเอย ถ้าขวัญเจ้าไม่มา แดด เดือนสามจะมาเผาเจ้า แดดเดือนสี่จะทำให้เจ้า ร้อนรุ่ม ฝนเดือนหกจะมาตกพำใส่เจ้า

มาเถิดขวัญเอย มีของกินอย่างดีที่พ่อแม่แต่งไว้ คอยท่า เลือและผ้าแต่งไว้หลายผืน

น้ำหอมและดอกไม้ ไม้ซี่ไ้สรรพลึงเงินทอง มาเถิดมาชมบายศรี ขนมดีหลายอย่าง มีทั้ง ข้าวปาดและชนมกง สาละวงทำสาธุและลอดช้อง และขนมตาควาย แผ่นลายนั่นคือข้าวเกรียบ และขนมแดงงาใส่น้ำออย ก้อนเล็ก ๆ นั่นคือ ขนมซี่หนู ตัวคล้ายงูนั่นคือขนมด้วง แผ่นที่แผ่ กว้าง ๆ นั่นคือขนมกวน ขนมมีมากเลื้อหลาย มีทั้งบูนละลายและบูนกอน มาเถิดขวัญเอย ขวัญเจ้ามาถึงแล้ว ให้มานั่งคอยกิน เมื่อกิน อิมแล้ว ให้เจ้าอยู่มันดั่งพระฤๅษี ให้เจ้าอยู่ดี ดั่งจอมเขาไกรลาส ให้เจ้ามาอยู่มันดั่งพระนคราฯ ดวงอาทิตย์ที่ขึ้นอยู่ข้างหน้าและข้างหลัง

*ดินขอ หมายถึงกระบือหลังคา

เฮอเจ้าโยงกันมาตั้งควายตุ่น เป็นกุ่มกุ่มตั้ง
ทรายกอง

เฮอเจ้านองกันมาเป็นตั้งทรายไหลแลง เป็น
สิ่งแกงเมืองหลวง ยาไต่สุดยาไต่ขาด แหละให้
เป็นตั้งแกวไหลหยาดลงมา วาฮานะจิตตั้ง
อะหังจิตตั้ง

ให้เจ้ามาพร้อมกันเหมือนกับควายที่เดินมา
เป็นกลุ่ม ให้มาเป็นกลุ่มเหมือนกับทรายที่กองไว้
ให้เจ้าไหลนองกันมาเหมือนตั้งทรายไหลแรงที่
หลากเข้าเมืองหลวง ยาไต่สุดยาไต่ขาด และให้
เป็นเหมือนตั้งแกวไหลหยาดลงมา วาฮานะจิตตั้ง
อะหังจิตตั้ง

บทสวดวิญญูเกวียน (จำนวนที่ ๒)

วิทยากร นางสังวาลย์ ทิพวัน

วันศุกร์ที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

ขวิญญเอัยขวิญญา ขอให้อยู่ดีมีสุขนะขอ ให้ลูกหลานอยู่เย็นเป็นสุขนะขอ

บทสวดวิญขาว (ตอนข้าวตั้งท้อง)

(จำนวนที่ ๑)

วิฑยกร นางสังวาลย์ ทิพวัน

วันศุกร์ที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

ขอเชิญแม่โพสพมากินของเช่นที่เอามาให้ฉัน และขอให้ข้าวงามดี ขอให้ลูกหลานอยู่เย็นเป็น

สุขนะ

บทสวดวิญญูข้าว (ตอนข้าวตั้งท้อง)
(สำนวนที่ ๒)

วิทยากร นางบุญไทย โอดิน
วันอาทิตย์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)
แม่โพสพเอ๋ย ถึงขวบปีมาแล้วหน้า เขาก็ไปเอาข้าวห่อปลามาเลี้ยง สัมหวานจานเปรี้ยว
เชิญมาเสวยให้อิ่มหน้าสำราญ เชิญแม่โพสพมากินอาหารคาวหวานผลไม้

บทสูขวัญข้าว (ตอนเก็บเกี่ยวและขนข้าวขึ้นลาน)
(จำนวนที่ ๑)

วิทยากร นางบุญไทย โอดัน
วันอาทิตย์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)
แม่โพสพเอ๋ย ให้มาอยู่ลานเอน

บทสູ່ขัววิญขัว (ตอนเก็บเกี่ยวและขนำวขึ้นลาน)

(สำนวนที่ ๒)

วิทยากร นางบุญไทย โอดัน

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

วันนี้วันดีน้อ จะเอาขัวขึ้นมานวด เวลาควายย่ำ แม็กก็อย่าเจ็บอย่าปวดน้อ จะได้ขัว

เยอะ ๆ นะ

บทสวดวิญญูข้าว (ตอนขนข้าวขึ้นยุ้ง)
(จำนวนที่ ๑)

วิทยากร นายสุวรรณ เหนียงทอง
วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)
 สักเค กาเม จะรูปุเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานะ
 ทีเป รัฎฐะ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต
 ภูมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักกะคันธัพพะนาคา
 ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ
 ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
 ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
 ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ถึงละดูเดือนห้าฟ้าอำสอง เดือนหก
 ฝนตกฟ้าสองฮ่า ทุกฟ้าพ้อมฝูงหมู่วานา
 เขาจึงได้เดาดาหาพากาแลขวันคม แยกเข้า
 ดงท่าใหม่ ห่าเขาะได้ออแอะ พะเนียงไถตัดกก
 ขาดสิ้นปาย ฮวยเบืออะเสี่ยเอาแต่แก่นแยงแมน
 แลว เขาจึงได้แบะมา แบะมาทิมเคหังใต้หล่าง ฝูง
 หมูในซ่างจึงได้มาตุ มาปุนฮูเขาฮะ ฮะไถใหญ่
 ไบพะเนียงหนา เขาจึงได้แบะไปนาไร่แลก มีทั้ง
 แอะลงอยอใส่คอกควายลวดแลว มีทั้ง

ถึงฤดูเดือนห้าฟ้าอำร้อง เดือนหกฝนตก
 ฟ้าร้องรำ ฝูงหมู่วานาทุกคนต่างเตรีย มพ้อม
 เขาจึงได้เตรียมหาพรัากกล้าและขวานคม เข้า ดง
 หาต้นไม้ เสาหาได้แอกและไปไถที่ตัดโค่นและปลาย
 ไม้ ออก ถากเปลือกออกเสี่ยเอาแต่แก่นไม้ดูดี แล้ว
 เขาจึงได้แบกมา แบกมาทิ้งที่เคหาใต้หล่าง ฝูง
 หมูนายซ่างจึงได้มาตุ มาเจาะรูเข้าฮะ* ฮะใหญ่และ
 ไบไถหนา เขาจึงได้แบกไปนาไร่แรก มีทั้งแอก
 แอะลงอยอใส่คอกควายแล้ว มีทั้ง

*ฮะ หมายถึงส่วนประกอบของไถสำหรับ
 เทียมแอกในไถคู่ หรือสำหรับโยงเชือกชักในไถเดี่ยว
 ภาษาไทยภาคกลางเรียก คันชัก

เชือกไถยาวคำว่าไถหล่อง สะไถ่กองเผื่อควาย
แวง ดินมันแข่งเผื่อสะไม้

ไถบ่มไว้หลายวัน ยายเป็นถัน ยายไปได้
หลายไร่ ยามเมื่อวานเช้าใส่นาตาม ตามพระบรม
ตบแต่ง เม็ดเข้าแบ่งเป็นใบ ใบที่ยาวลกออก
ตอกเกี่ยวเข้าเป็นหมัดตัดแล้วสิ้น หาบหิ้วแลไป
ดำดำใส่ตมเป็นต้น หมั่นออกกะเวลา ปักไป
มาได้หลายไร่ ยามเมื่อเช้าขึ้นใหญ่ใบหนา
เข้าเจออยู่ในนาเชียวกันเกาะแลกันกอง
เหลื่อมย่อยหย่องเชียวงาม

ยามเมื่อเดือนสิบเบ็ดเข้าก็ออกมาแล้ว
บางฝั่งเดือนสิบสองเขาก็ออก ยามเมื่อ
เขาออกมาแล้ว เขาก็จะไปดำนกกะจิบแหละ
นกกะจิบ ยาบยาบฝูงหมูนกเขา

ถึงยามเอาเข้าแก่เข้าแก่แล้ว เขาก็ได้เอาเดี่ยวไม่
เกี่ยวแหละไปดำ ยายเป็นถันยายยังตากแดด
ตากแวงแล้วเขาก็ได้เอาตอกไปมัด หาบหิ้ว
แหละมาลาน เขาก็ได้พิศฐานขนาดทะนงกอง
กันขึ้นเหนือเพียงผาสาด บัดนี้เขาก็ได้ม่างมาด
เทลงเดละดาดไวเหนืออาสน์แคมลาน เขาก็
ได้พิศฐานหาควายมาเหยียบหย่าเจ้าแล้ว
มือเบื่องชายถือเชือกควาย มือเบื่องขวาเขา
บายไม่คอน เขาตีตะเข้และตีต้อย ตีช้อยแลตีเฮง
ตีต๊ิบตีต๊ิบตีแตก ตักตีแหลกแล้ว เขาก็ได้เอา
ควายไปไว้ทางนอกขอบแหละแคมลาน

เชือกหรือคำว่าสำหรับไถยาวเป็นร่อง สะไถ่เพื่อ
ให้ควายมีแรง ดินมันแข่งเพราะกระทบรากไม้
ไถบ่มไว้หลายวัน ขยายเป็นแถว ขยายไปได้
หลายไร่ ยามเมื่อวานเช้าใส่นาตาม ตามพระบรม
ตบแต่ง เม็ดเข้าวงออกเป็นใบ ใบที่อ้วนยาวถนออก
ใช้ตอกเกี่ยวต้นกล้าเป็นมัดแล้วตัดใบ หาบหิ้วไป
ดำในนาตามเป็นต้น เขาหันกันออกดำกันกะเวลา
ปักไปมาได้หลายไร่ ยามเมื่อเช้าขึ้นใหญ่ใบหนา
เข้าเจ้าที่อยู่ในนาก็ดูงามเชียวช่อม เป็น
เหลื่อมย่อยเชียวงาม

เมื่อถึงเดือนสิบเบ็ดเข้าก็ออกรวงมาแล้ว
ข้าวบางพันธุ์ก็ออกรวงในเดือนสิบสอง ยาม
เมื่อข้าวออกรวงแล้ว เขาก็จะไปไล่ดำนกกะจิบ
นกกะจิบ และฝูงหมูนกเขาที่บินยาบ ๆ

เมื่อยามข้าวแก่แล้ว เขาก็ได้เอาเดี่ยวไปเกี่ยว
และไปดำข้าว แผ่ข้าวออกตากแดดเป็นแถว
ตากแห้งแล้วเขาก็ได้เอาตอกไปมัด หาบหิ้ว
มาที่ลาน เขาก็ได้มองหาลอมข้าวที่กอง
ขึ้นสูงเท่าปราสาท บัดนี้เขาก็ได้ฟังลอมข้าว
เทลงเตียรดาชไว้บนลาน เขาก็ได้มองหา
ควายมาเหยียบหย่าเจ้าแล้ว

มือข้างซ้ายถือเชือกควาย มือข้างขวาเขา
ถือไม้ค้อน เขาก็ตีต้อย ตีช้อยและตีแรง
ตีต๊ิบตีต๊ิบ ตีแตก ๆ ตีนวดข้าวแหลกแล้ว เขา
จึงได้เอาควายไปไว้ข้างนอกริมลาน

*คำว่า หมายถึงเชือกที่โยงระหว่างแอกกับ
สะในไถเดี่ยว

เขาจึงได้พิศูฐานาหนามพองและหนามไผ่
มาเกี่ยวไกรเกี่ยวเฟื้อง ทับทาเป็องคุณเขา
หว่าสีสีมือนี่แมนมือดี แมนมือนี่เฮาจิสุขวัญ
เขาเจ้าในนาตามพาสา เขาดำล้าแมนเข้างัน
ดำทันเข้ามากอก ดำออกเข้ามาเชื้อ

เม็ดเจือเจือเข้ามะแคว้ ปองแหวและ
แควง เม็ดพูเข้าปะหลาด เม็ดอาดแมนเข้าโพ

เม็ดโตเข้าคีข้าง เม็ดไขว่คว่างเข้ากาแสง
เปือกแดงแมนเข้าเจ้า แก่ฟั้งฟ้าวแมนเข้าดอ
หอมลมพอเข้าบ่อดำน้อย หอมค้อยค้อย
แมนเข้าจอมนาง เปือกบางเข้ามะหิงสา งาม
ยอดยิงเข้าลอดเกวียน เขียนเวียนเข้า มะนั่ว
ได้มาแล้วจากเมืองหงสา ฝูงชาวนาเฮาจึงได้
เหลือกเจ้าไว ก้าฝ่ายใต้สีพีก็เฮอมาเยอ
ก้าฝ่ายเหนือผาไคแลผาด่างก็เฮอมาเนอ
มาทั้งปะหมุแหละปะกวาง ซอทางแหละ
หม่งบง บงโตปากแขง แมงแดงโตปากกา

เขาจึงได้มองหากิ่งต้นพองและกิ่งไผ่มากกว่าด
ขี้ล้าพวน* ใช้ทับทา** ตะล่อมข้าวอย่างเร่งรีบ
ว่าศรี ๆ งามนี้เป็นวันดี วันนี้เราจะสุขวัญ
ข้าวเจ้าในนาตามภาษา ข้าวที่ออกรวงช้าคือ
ข้าวงัน ข้าวที่ออกรวงเร็วคือข้าวมะกอก ข้าวที่
กำลังออกรวงคือข้าวมะเชื้อ

เมล็ด.....คือข้าวมะแคว้ ข้าวปองแหวและ
ข้าวแควง เมล็ดเป็นพูคือข้าวปะหลาด เมล็ด
สวยสะอาดคือข้าวโพ

เมล็ดโตคือข้าวขี้ข้าง เมล็ดยาวรีคือข้าวกาแสง
เปลือกแดงคือข้าวเจ้า ข้าวที่แก่เร็วคือข้าวดอ
หอม.....คือข้าวบ่อดำน้อย หอมมะเรื้อย
คือข้าวจอมนาง เปลือกบางคือข้าวมะหิงสา งาม
ยอดยิงคือข้าวลอดเกวียนคือข้าวมะแคว้
ได้มาแล้วจากเมืองหงสา ฝูงชาวนาจึงได้
เหลือกเจ้าไว้ ขวัญเจ้าอยู่ที่ศฝ่ายใต้เมืองสีพีก็ให้
มาเถิด ขวัญเจ้าอยู่ที่ศฝ่ายเหนือตามภูผาต่าง ๆ ก็
ให้มานะ ทั้งขวัญข้าวที่อยู่ในปากหมุและปาก
กวางก็ให้มา พวกหนอน บุ่งที่มีปากแข็ง แมง
แดง*** และกากำลังจ้องคอยกินจำอยู่ระหว่างทาง

*ขี้ล้าพวน หมายถึงเศษฟาง เศษละของ
ข้าว และข้าวลีบที่ใช้ไม่ได้

**ทับทา เรียกเครื่องมือสำหรับกวาด
เมล็ดข้าว ทำจากไม้

***แดง เป็นแมลงชนิดหนึ่ง มีกลิ่นฉุน
คล้ายแมงดา

นกแซงตัวเสียงดี บินชูชีคาบได้ ทะยอของคืน
เมืองเทิงอากาศ สายช้ำขาดบุงตงสะแดง

คันหลาวแทงเจ้าหล่น ก็เฮอมาสามมือนี้วันนี้
มาเยอขวัญเอย คันแมนขวัญเจ้าบ่อมา แดต
เดือนสามจิม่าจี้ แดตเดือนสี่จิมามาก

ฝนเดือนหกจิม่าฮ่าเจ้าแล้ว เฮอเจ้ามาอยู่เล้า
ปิ่นแป้นหญ่าแผล่มงหนา เฮอเจ้ามาอยู่เล้า
ปิ่นแป้นหญ่าคามุงถี้

เขากินทั้งปีเจ้าอย่าได้บัก เขากิจทั้งปีเจ้าอย่า
ได้ผาก เขาต๋อยสากเจ้าอย่าได้ตักใจกั้ว เฮอ
เจ้าตุ้มกันอยู่ คือนิ่งต๋อนเงินเหลียน

โอมอุอะมูมะมูณา พุทธะคุณเต็ม รั้มมะคุณเต็ม
สังฆะคุณเต็ม พุทธะคุณเหลือ รั้มมะคุณเหลือ
สังฆะคุณเหลือ มาเยอขวัญเอย เข้าตัมไซ
น้ำตาล ค่อยกัไดมาแล้ว เข้าหวานไสน้ำออย
ค่อยกัไดมาแล้ว หวานค่อยค่อย เข้าตัมไสมะงา
ไก่อกุลาพูไ้อัก ของไสโตกบอละบวณ ค่อยกั
ไดมาแล้ว ขวัญเจาหากมาฮอดแล้ว มานังมอบ
สะเก้า ของกินกินอิมแล้ว เฮอเจาอยู่มั้นดั่ง
พะลาสี่ เฮอเจ้าอยู่ดีดั่งจอมเขาไกรลาด ให้เจ้า
อยู่มั้นดั่งพระนครธา สุธระวันกำหน้าแผละ
กำหลัง ให้เจ้าโยงกันมาดั่งควายตุ๋น เป็นกุ่ม
กุ่มดั่งทรายกอง

นกแซงตัวเสียงดี บินลงมาคาบขวัญเจ้าได้ ขวัญ
เจ้าทะยานขึ้นบนฟ้าก็ให้มา ขวัญอยู่ในชั้นและ
กระบุงก็ให้ขาดและตะแดงตกลงมาในวันนี้
ให้คันหลาว* แทงเจ้าหล่นลงมา ก็ให้มาใน
วันนี้ มาเถิดขวัญเอย ถ้าขวัญเจ้าไม่มา แดต
เดือนสามจะมาเผาเจ้า แดตเดือนสี่จะทำให้
เจ้าร้อนรุ่ม

ฝนเดือนหกจะมาตงพร้าใส่เจ้าแล้ว ให้เจ้ามาอยู่
เล้าพื้นไม้กระดาน หลังคามุงหญ่าแผล่มงหนา ให้
เจ้ามาอยู่เล้าพื้นไม้กระดาน หลังคามุงหญ่าคาถี้
เขากินทั้งปีเจ้าอย่าได้พรอง เขากิจทั้งปีเจ้าอย่า
ได้ขาด เขาใช้สากต๋อยเจ้าอย่าได้ตักใจกลัว
ให้เจ้ารวมกันอยู่ดั่งเงินแต่ละเหรียญที่มารวม
กัน โอมอุอะมูมะมูณา พุทธะคุณเต็ม รั้มมะคุณ
เต็ม สังฆะคุณเต็ม พุทธะคุณเหลือ รั้มมะคุณ
เหลือ สังฆะคุณเหลือ มาเถิดขวัญเอย
ข้าวตัมไสน้ำตาล ซ้ำกัไดมาแล้ว ข้าวหวานไส
น้ำออยซ้ำกัไดมาแล้ว ของหวานมีทุกอย่าง
ข้าวตัมไสงา ไก่อกุลาและไก่อโด้งตัวผู้ ของไสโตก
บริบูรณ ซ้ำกัไดมาแล้ว หากขวัญเจ้ามาถึงแล้ว
ให้มานัง คอยกิน เมื่อกินอิมแล้ว ให้เจ้าอยู่มั้น
ดั่งพระฤๅษี ให้เจ้าอยู่ดีดั่งจอมเขาไกรลาส ให้
เจ้าอยู่มั้นดั่งพระนครธา ดวงอาทิตย์ที่ขึ้นอยู่ข้าง
หน้าและข้างหลัง ให้เจ้ามาพร้อมกันเหมือนกับ
ควายที่เดินมาเป็นกลุ่ม ให้มาเป็นกลุ่มเหมือนกับ
ทรายที่กองไว้

*คันหลาว หมายถึงลำไม้ไผ่ที่เสียมปลายให้
แหลมทั้งสองข้าง สำหรับหาบฟอนข้าวมากองไว้ที่ลาน

เฮอเจ้านองกันมาเป็นนึ่งทรายไหลแลง เป็น
สิ่งแกงเมืองหลวง ยาโดสุดยาได้ขาด ให้ได้
เป็นดังแก้วไหลหยาดลงมา วาอานะจิตตั้ง
อะหังจิตตั้ง

ให้เจ้าไหลนองกันมาเหมือนดังทรายไหลแรง
ที่หลากเข้าเมืองหลวง อย่าได้สุดอย่าได้ขาด ให้
ได้เป็นเหมือนดังแก้วไหลหยาดลงมา วาอานะ
จิตตั้ง อะหังจิตตั้ง

บทสวดวิญขั้ว (ตอนขนข้าวขึ้นยุ้ง)

(สำนวนที่ ๒)

วิทยากร นางสังวาลย์ ทิพวัน

วันศุกร์ที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

แม่โพสพเอ๋ย เข้ายุ้งเข้าฉางมาให้หมดเนื้อ อย่ามาตากแดดดอย่างนี้เนื้อ

บทสุขบัญญัติขาว (ตอนขนขาวขึ้นยุง)

(จำนวนที่ ๓)

วิทยากร นางบุญไทย โอดัน

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

เออ... แม่โพลพอ้ย ลูกก็ได้เก็บเกี่ยวแม่โพลพมาแล้ว ก็ตากแดดตากฝนอยู่ ก็ขอให้เชิญเข้ามาในยุงมาให้หมดน้ำ ปีน้าฟ้าใหม่ขอให้เต็มยุงเต็มขางดีกว่านี้เน้อ

บทสູ່ขัວวัญข้าว (ตอนขนข้าวขึ้นย่ຸง)

(สำนวนที่ ๔)

วิทยากร นางบุญมา ไอสถานนท์

วันอังคารที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

มาเนื้อขัວวัญเข็ย ไปที่ไหนขอให้มา ไปที่นาขอให้มากมี (แล้วกล่าวขอแต่สิ่งที่ดีและเป็น
มงคล...)

สำนวนหลายลักษณะ

บทสวดวิญญ์แม่ออกกรรม

จาก หนังสือ "ตำราสูตรวิญญ์โบราณต่าง ๆ เล่ม ๒"

ผู้รวบรวม จ.เปรี๊ญญ

สถานที่พิมพ์ พระนคร

สำนักพิมพ์ สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช

ปีที่พิมพ์ ๒๔๙๓

หน้า ๓๕-๓๘

ได้มาจาก นายบุญรอด อุ่นหะวงค์

วันพุธที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

พระรัตนังคะ เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา

อะวิกขิตตะจิตตา ประจิตตัง ภาณันตุ

ลัคเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ทีเป รัฏฐเ จะคาเม ตะระนะคะหะเน เคะหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักคะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

สี ๆ สิทธิ ภาวันตุเม เอหิสิกา ภาชันณา

ไชยะตุภาวะัง ไชยะมังคะลา ไชยะมามุงคูล

ปุนันตีล้าเลิศ วันนี้เป็นวันประเสริฐพร้อม

ลือชา เฒ่าชุนมูลมาพำพร้อม

มาช่วยน้อมรับขวัญมารดา และกุมารอ่อนน้อย

หน้าขึ้นช้อยโสภา บัดนี้จักได้พรธรรมา

แต่เจ้าเอากำเนิดเกิดในท้องแม่มารดา หลายวัน

มาบ่อน้อย นับอ่านได้เข้าเขตต์ ๑๐ เดือน แม่เจ้า

เลยสะเทือนปวดท้อง ฟัน้องขึ้นมาหา

ศรี ๆ สิทธิ ภาวันตุเม เอหิสิกา ภาชันณา

ไชยะตุภาวะัง ไชยะมังคะลา ไชยะมามุงคูล

เป็นวันดีล้าเลิศ วันนี้เป็นวันประเสริฐพร้อม

ลือชา ผู้เฒ่าชุนมูลมาพำพร้อม

มาช่วยน้อมรับขวัญมารดา และกุมารอ่อนน้อย

ที่หน้าขึ้นช้อยโสภา บัดนี้จะได้พรธรรมา

ตั้งแต่เจ้าเริ่มกำเนิดเกิดในท้องแม่ ใช้เวลาหลาย

วันไม่น้อย นับอ่านได้เข้าเขตสิบเดือน แม่เจ้า

เลยสะเทือนปวดท้อง ฟัน้องจึงขึ้นมาหา

ตานายขึ้นมามีเกล้า เจ้าก็ปวดท้องอยู่อรชอน
แม่เจ้ากินนอนแล้วจึงลุกนั่ง
มือแม่เจ้าจับท้อง ดินซีซุกซีเซื้อนอนอนกลิ้ง
เคลื่อนไปมา ใจมารดาเหมือนจักหลุดล้ม
เจ้าจึงม้มจากท้องแม่มารดา เป็นผู้หญิงเจ้า
ตกหงาย เป็นผู้ชายเจ้าตกคว่ำ แม่เจ้าเป็นบ้า
ปวงอยู่มั่งงัว มือคิ้วเดียวตัดสายแห่แล้ว แม่
เจ้าจึงล้างอาบน้ำสรงศรี แพร่ผืนตีผืนงามเอา
ตุ้มหม่ม แม่เจ้าจึงยกใส่ตั้งไปพอกผีพลายและ
ผีโพง ผีโหงงและผีเป่า ผีนกเค้ามันฮ้อง
กุกุก ๆ กุกุก ๆ แม่นลูกสุมาเอาเดี๋ยวนี้
ตั้งแต่นี้เมื่อหน้าแม่นลูกกุ

แม่จึงยกใส่อุ่นนอนอยู่คี่ไฟ กวยเจ้าไปต้อน
แตะต้อนแต่น แม่เจ้าแค้นแม่เจ้าก็อิดอ่อน
โหยแสง แม่เจ้ากินน้ำฮ้อนจนปากเปื่อยปาก
แดง ไฟซุกแสงแม่เจ้าแห่งฮ้อน แม่เจ้ากำลัง
อ่อนอรทวย มือจับบวยพ่องกินน้ำฮ้อน ทุกข์
ยากช้อนดอมลูกบุตรา กุมาราเอย ขวัญเจ้า
จงมาสู่ ให้เจ้ามานอนอยู่สายแพง ถึงยามแลง
อย่าได้อ่อนแม่

แม่เจ้าจึงยกใส่อุ่นสายฝ้าย แม่เจ้าจึงย้ายเจ้า
ใส่อุ่นสายไหม เป็นผู้ตื่นนอนอุ่นสายฝ้าย เจ้าผู้
ย้ายได้นอนอุ่นสายไหม

ตายายขึ้นมาดูแล เจ้าก็ปวดท้องอยู่อย่าง
ทุกข์ทรมาน แม่เจ้ากินนอนแล้วจึงลุกขึ้นนั่ง
มือแม่เจ้าจับที่ท้อง ดินก็ตื่นนอนกลิ้งเคลื่อน
ไปมา ใจมารดาเหมือนจะหลุดล้ม เจ้าจึงคลอ
ออกจากท้องแม่ เป็นผู้หญิงเจ้าคลอตกหงาย
ออกมา เป็นผู้ชายเจ้าคลอตกคว่ำออกมา แม่
เจ้าเป็นบ้าอยู่เหมือนผีเข้า ใช้มือตัดสายรก
แล้ว แม่เจ้าจึงอาบน้ำล้างให้ลูก แพร่ผืนตีผืน
งามเอามาตุ้มหม่ม แม่เจ้าจึงยกใส่กระตั้งไป
พอกผีพรายและผีโพง* ผีตายโหงงและผีเป่า
ผีนกเค้ามันฮ้องกุกุกกุก ๆ ถ้าเป็นลูกพวกเจ้า
มาเอาไปเดี๋ยวนี้ ถ้าไม่ใช่ลูกพวกเจ้าตั้งแต่นี้
ต่อไปเป็นลูกกุ

แม่จึงยกใส่เปลนอนแล้วอยู่ไฟ ไกวเปล
เจ้าเสียงดังต้อนแตะต้อนแต่น แม่เจ้ายาก
ลำบากแม่เจ้าก็อิดอ่อนโรยแรง แม่เจ้ากิน
น้ำร้อนจนปากเปื่อยปากแดง ต้มแม่เจ้าร้อนมาก
เพราะไฟลุกแรง กำลังของแม่เจ้าอ่อนระทวย
มือที่จับกระบวยตักน้ำร้อนดื่มก็พอง ทุกข์
ยากลำบากกับลูกบุตรา กุมาราเอย ขวัญเจ้า
จงมาสู่ตัวเจ้า ให้เจ้ามานอนเปลอย่างดี ถึงยาม
เย็นอย่าได้อ่อนแม่

แม่เจ้าจึงยกเจ้าใส่เปลที่ทำจากผ้าฝ้าย แม่
เจ้าจึงย้ายเจ้าใส่เปลที่ทำจากผ้าไหม ลูกผู้ดี
มีฐานะนอนเปลที่ทำจากผ้าไหม สอนลูกคนจน
ได้นอนเปลที่ทำจากผ้าฝ้าย

*ผีโพง เป็นผีจำพวกผีปอบที่ชอบหากิน
ของดิบในเวลากลางคืน

แม่เจ้าจึงไกวจงใจห่อ อันนี้ตั้งแมนพอบิดดา
เจ้าแล้ว อันนี้ตั้งแมนแม่มารดาเจ้าแล้ว นม
ฮ้าวแม่เอาเจ้ามากิน แพรผืนตีผืนงามเอามา
มุ่มหอม แม่เจ้าป้อนข้าวแล้ว อุ้มเจ้าไปเล่นขลุ
จอนคอน ๆ แม่เจ้าก็ก้อมเจ้านอนอยู่เหนียนหน้า
พ้อเจ้าไปไฮ่ได้ไซ้ปลามาต้อนเจ้าแล้ว แม่เจ้า
เลี้ยงหอนผ่องเอาลูกกินนม แม่เจ้าชมเจ้า
อยู่ทุกคำเช้า

จึงได้ใส่ชื่อลูกแจ่มเจ้าว่า(ชื่อลูก) เป็นลูกคำ
ลูกคุณของบิดามารดาแต่เค้า จึงได้เฮียกเอา
ขวัญลูกแก้วแม่ให้มาไฮ่ว่า

เอहि ตาตะ ปิโย ปุตโต ปิเม ทานะประระมี วิริ
ยา จิตตะ หะทะยัง มะมะ (ถ้าเป็นผู้หญิงว่า
เอहि อัมมา ปิยา ธิดา ปิเม ทานะประระมี วิริ
ยา จิตตะ หะทะยัง มะมะ) ว่าดูราลูกฮักแม่
บุญแผ่กว้างบารมี จงมาเสวยความยินดีแห่ง
ญาติพี่น้อง ทั้งพวกพ้องและวงษ์วาร มาเยอ
ขวัญเอย ให้เจ้ามาอยู่คู่สายไหม มาทรง
ผ้าสไบผืนผ่อง มาชมมุขแก้วช่องตอมมารดา
ให้มาชมมาลาตอมพ้อแม่ มาเยอขวัญเอย
ขวัญเจ้ามาฮอดแล้ว ให้เจ้าใหญ่เพียงสูง

ให้เจ้าสูงเพียงป่า ให้เจ้าเจริญหน้าอยู่
สวัสดิ มาเยอขวัญเอย มาอยู่มุงดอมหมอน
มาอยู่บนตอมพ้อตอมแม่ ให้เจ้ามาเป็นแก่
เจริญความยินดี มาเยอขวัญเอย ขวัญลูกเจ้า
ก็ให้แล่นลีลา ขวัญมารดาก็ให้มาลีล้าย
มาอยู่ค้ำยเฮียงฮ่วมบุตรดา

ให้มาทรงมาลาตอมผัวทั้งลูกน้อย มาเยอ
ขวัญเอย ให้เจ้าแข็งปานแผ่นหินลาด
ให้เจ้าหมั่นปานเหลียมอาสน์เสาเสมร

แม่เจ้าจึงหุ้มห่อผ้าและไกวเปลให้เจ้า คนนี้
เป็นพ้อเจ้าแล้ว คนนี้เป็นแม่เจ้าแล้ว แม่
เหนียวเอานมมาให้ลูกดื่ม แพรผืนตีผืนงามเอา
มาห่มเจ้า แม่เจ้าป้อนข้าวแล้ว อุ้มเจ้าไปเล่นอยู่
..... แม่เจ้าก็ก้อมเจ้านอนอยู่ตลอดเวลา
พ้อเจ้าไปไฮ่ได้ไซ้ปลานำมาให้เจ้าแล้ว แม่เจ้า
ให้นมเจ้ามิได้ขาด แม่เจ้าชมเจ้าอยู่ทุก
คำเช้า

จึงได้ตั้งชื่อลูกเจ้าว่า(ชื่อลูก) เป็นลูกที่
ประเสริฐของบิดามารดามาตั้งแต่เกิด จึงได้
เรียกเอาขวัญลูกแก้วของแม่ให้มาสู่เรือนว่า
เอहि ตาตะ ปิโย ปุตโต ปิเม ทานะประระมี วิริ
ยา จิตตะ หะทะยัง มะมะ (ถ้าเป็นผู้หญิงว่า
เอहि อัมมา ปิยา ธิดา ปิเม ทานะประระมี วิริ
ยา จิตตะ หะทะยัง มะมะ) ว่าดูราลูกรักของ
แม่ บุญแผ่กว้างบารมี จงมาเสวยความยินดี
แห่งญาติพี่น้อง ทั้งพวกพ้องและวงษ์วาร มา
เกิดขวัญเอย ให้เจ้ามาอยู่เปลที่ทำจากผ้าไหม มา
ทรงผ้าสไบผืนผ่อง มาชมมุขแก้วช่องกับมารดา
ให้มาชมมาลาทักกับพ้อแม่ มาเกิดขวัญเอย ขวัญ
เจ้ามาถึงแล้ว ให้เจ้าเติบโตใหญ่เท่าสูงของเจ้า

ให้เจ้าสูงเท่าป่าของเจ้า ให้เจ้าเจริญก้าว หน้า
อยู่สวัสดิ มาเกิดขวัญเอย มาอยู่กับมุ้งหมอน
มานอน อยู่กับพ้อแม่ ให้เจ้ามาสร้าง
ความยินดี มาเกิดขวัญเอย ขวัญลูกเจ้า
ก็ให้แล่นมา ขวัญมารดาก็ให้มากันเป็นแถว
ให้ขวัญทั้งหมดมาอยู่ร่วมเรียงเคียงบุตรดา

ให้มาทรงมาลาทักกับผัวและลูกน้อย มาเกิด
ขวัญเอย ให้เจ้าแข็งปานแผ่นหินที่ปูลาด
ให้เจ้าอยู่มั่นปานเหลียมเขาพระสุเมรุ

ใหญ่เพียงตออย่าได้หัก ใหญ่เพียงหลัก
 อย่าได้โค่น อย่าได้หล่นเหมือนตอง อย่าได้
 หมองเหมือนถ้ำ อย่าได้เฒ่าแก่เสีย

ให้เจ้ามีอายุยืนนานอย่าได้ถ้อยเฒ่า ตราบต่อเท้า
 ห้าพันพระวัสสาภิษำเทอญ ไชยะตุภะวัง ไชยะ
 มังคะละ ไชยะ โสตถิ ภะวันตุเต นะโมพุทธาเย
 นะมะอะอุ

ให้เจ้าเติบโตใหญ่เหมือนตอไม้อย่าได้หัก ให้เจ้า
 เติบโตใหญ่เหมือนกับไม้หลักอย่าได้โค่น อย่า
 ได้ร่วงหล่นเหมือนกับใบตองแห้ง อย่าได้
 หมองเหมือนถ้ำ อย่าได้แก่เฒ่าเสีย

ให้เจ้ามีอายุยืนนานอย่าได้แก่เฒ่า ตราบเท่า
 ห้าพันปีภิษำเทอญ ไชยะตุภะวัง ไชยะ
 มังคะละ ไชยะ โสตถิ ภะวันตุเต นะโมพุทธาเย
 นะมะอะอุ

บทสູ່ขวัญทิดสีกใหม่

จาก กระดาษจดบทสູ່ขวัญทิดสีกใหม่

จำนวน ๒ หน้า

เขียนโดย นายทิม พิมแพง

คนไทยพวน หมู่ ๕ บ้านแก้ง ตำบลหนองยาว

อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

ได้มาจาก นายสุนทร ยะอนันต์

วันศุกรที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

ลัคเค กาเม จะรูปุเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ทีเป รัฎฐเ จะคาเม ตะระวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุทเวา ชะละณะละวิสะเม ยักคะคันถัพพะนาคา

ติภูฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

สี ๆ มื้อนี้แม่นมือส้นวันขอบมือ

ปะกอบวันดี เป็นวันเสดถิมะมุดตะโขก
เห็นจั่งดีตาห่างตงแต่งพาขวัญ มีทั้งเผือกหัว
ซันมีทั้งมันหัวซ้อง

มีทั้งเข้าต้มและขนมตากวาย มีทั้งเหล้าไก่

พ้อมลัษปะสิงฆวน ผุงลุงตาและพี่น้องได้ตบแต่ง

ไว้ต้อนรับเอาขวัญเจ้าเนอ มาเนอขวัญเอย พอ

เมื่อถึงเดือนสิบเอ็ดเจ้าก่าคอย พอเมื่อถึง

เดือนสิบสองมันหากมาฮอดแล้ว เจ้าก็ถ่าย

ลาสี ค่อยจักเซ็นพะพุมี่เจ้าทะหวายพรอัน

ศรี ๆ วันนี้เป็นวันดีวันขอบเป็นวันดี

สำหรับประกอบพิธี เป็นวันเศรษฐิวันไชคดี
เขาจั่งเตรียมตงแต่งพาขวัญ* มีทั้งหัวเผือกที่
ตั้งขึ้นตรงและหัวมันที่วางนอนอยู่

มีทั้งข้าวต้มมัดและขนมตากวาย* มีทั้งเหล้าไก่

พ้อมทุกสิ่งทีอ่อย ผุงลุงตาและพี่น้องได้ตบแต่ง

ไว้ต้อนรับเอาขวัญเจ้าเนอ มาเนอขวัญเอย พอ

เมื่อถึงเดือนสิบเอ็ดเจ้าก็คอย พอเมื่อถึง

เดือนสิบสองถ้าขวัญมาแล้ว เจ้าก็เปลี่ยนเป็น

เพศฆราวาส ข้าจะเชิญพระภูมิเจ้าถวายพรอัน

*ขนมตากวาย หมายถึงขนมต้มขาว

ประเสริฐ ว่ามาเยอชวันเอย ชวันหวัเจ้าไปไฮ
 ก็ให้แล่นลีลา ชวันหวัเจ้าไปนาก็ให้มาลีล้าย
 มาเยอชวันเอย หลือชวันเจ้าไปตกอยู่ถ้ำนำงู
 หลือชวันหวัเจ้าไปตกอยู่สู่นำเงือก ก็ให้มามีอนี่
 วันนี้ มาเยอชวันเอย คันแม่นชวันเจ้าบ่อมา
 ค่อยจักไปเซ็นพระรักผู้เพ่นมิลิตชาม ค่อยจัก
 ไปเซ็นพระรามผู้เพ่นมิลิตเดดเก่งก้าไป
 น้อมเหนี่ยวเอาชวันเจ้าเนอ มาเยอชวันเอย
 คันแม่นชวันเจ้าบ่อมา ค่อยจักไปเซ็นพระหนุมาร
 ผู้เพ่นมิลิตเดดเก่งก้าไปน้อมเหนี่ยวเอาชวัน
 เจ้าเนอ มาเนอชวันเอย ชวันเจ้ามาฮอดแล้ว
 ให้มาลงเล่นชมสุภาพชวัน มาอยู่เฮื่อนอยู่ชาน
 ที่เจ้าเคยอยู่ มาอยู่อู่เจ้าเคยนอน มาเนอ
 ชวันเอย ให้เจ้ามาเฮื่อนเสาไม้แก่น มาอยู่
 แทนสะพานมเพียง ให้เจ้ามาสุขออยู่มันคือดั่ง
 พระสี
 ให้เจ้ามาสุขออยู่ดีคือดั่งพะเจ้า อยู่ตาบเท้าเข้า
 สู่พระนิพพาน ไชยันตพะวัง ไชยะมังคะลัง ดังนี้
 แก่ผู้ค่าเทอญ

ประเสริฐ ว่ามาเกิดชวันเอย ชวันหวัเจ้าไปไร
 ก็ให้แล่นมา ชวันหวัเจ้าไปนาก็ให้มากันเป็นแถว
 มาเกิดชวันเอย หรือชวันเจ้าไปตกอยู่ในถ้ำงู
 หรือชวันหวัเจ้าไปตกอยู่ในรูเงือก ก็ให้มาใน
 วันนี้ มาเกิดชวันเอย ถ้าชวันเจ้าไม่มา
 ข้าจะไปเชิญพระลักษณผู้ซึ่งมีฤทธิ์ชาม ข้าจะ
 ไปเชิญพระรามผู้ซึ่งมีฤทธิ์เดชเก่งกล้าไป
 น้อมเหนี่ยวเอาชวันเจ้านะ มาเกิดชวันเอย
 ถ้าชวันเจ้าไม่มา ข้าจะไปเชิญพระหนุมาน
 ผู้ซึ่งมีฤทธิ์เดชเก่งกล้าไปน้อมเหนี่ยวเอาชวัน
 เจ้านะ มานะชวันเอย ชวันเจ้ามาถึงแล้ว
 ให้มาลงเล่นชมพาชวัน มาอยู่เรือนอยู่ชาน
 ที่เจ้าเคยอยู่ มาอยู่อู่ที่เจ้าเคยนอน มานะ
 ชวันเอย ให้เจ้ามาอยู่เรือนเสาไม้แก่น มาอยู่บน
 เติยงนอนและลานบ้าน ให้เจ้ามาอยู่อย่าง
 มีความสุขและมันคงดั่งพระศรีอาริยมตไตรย์
 ให้เจ้ามาอยู่ดีมีสุขดั่งพระพุทธเจ้า จนตราบเท้า
 เข้าสู่พระนิพพาน ไชยันตพะวัง ไชยะมังคะลัง
 ดังนี้แก่ผู้ข้าเทอญ

บทสูขวัณบ่าวสาว (สำนวนที่ ๑)

จาก หนังสือ "ตำราสูตรขวัณโบราณต่าง ๆ เล่ม ๒"

ผู้รวบรวม จ.เปรียญ

สถานที่พิมพ์ พระนคร

สำนักพิมพ์ สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช

ปีที่พิมพ์ ๒๔๙๓

หน้า ๒๖-๓๒

ได้มาจาก นายบุญรอด อุณหะวงค์

วันพุธที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

พระรัตนตรัย เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา

อะวิกขิตตะจิตตา ประจิตตัง ภาณันตุ

สัคเค กาเม จะรูปे กิริติขระตะเต จันตะถิกเข วิมานे

ทีเป รัฏฐะ จะคามะ ตะระวะนะคะหะเน เกหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิละเม ยักกะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

สี ๆ สิทธิพระพร บวรอันวิเศษ

อติเรกกะเตโช ไชยะตุภาวะัง ไชยะมังคละ

ตะโต โดมัง สุขัง พะลัง อะวะหา วิวะโห ไชยะ

มะหามุงคละ ฯ วันนี้แม่นวัน (อาทิตย สู่ขวัณ

วันใดก็บอกวันนั้น)

ฤกษ์ดีวิเศษ เดือนนี้แม่นเดือน..... ขึ้น

(แรม)..... ค่ำ พุทธศักราชล่วงแล้ว

(๒๔๙๓) พรรษา ตามเป็นเดือนยามวันดี วัน

ดีถือมุตตะโชค

โตกใบนี้แม่นโตกไม้จันทร์ ชัน ๕ ใบนี้แม่น

ศรี ๆ สิทธิพระพร บวรอันวิเศษ

อติเรกกะเตโช ไชยะตุภาวะัง ไชยะมังคละ

ตะโต โดมัง สุขัง พะลัง อะวะหา วิวะโห ไชยะ

มะหามุงคละ วันนี้เป็นวัน (อาทิตย สู่ขวัณวันใด

ก็บอกวันนั้น)

ฤกษ์ดีวิเศษ เดือนนี้เป็นเดือน..... ขึ้น

(แรม)..... ค่ำ พุทธศักราชล่วงมาแล้ว

..... ปี เป็นเดือนยามวันดี วันดี

โชคดี

โตกใบนี้เป็นโตกไม้จันทร์ ชันห้าใบนี้เป็น

ชั้นไม้แก้ว ขุนนางปูนแมนแล้วจึงได้แต่ง
พาขวัญอยู่ลอนลอนระล้าย มีทั้งฝ่ายผูกแขน
มีทั้งแหวนใส่ก้อย ปิดน้อยสร้อยสังวาลย์
อาหารหลายหลวงเหลือมาก สัพพะภาค
พร้อมทุกสิ่งทุกอย่าง มีทั้งพลุพันและหมากลิบ
ฟ้าววางฮีบเดาคา มาลาหอมห้วงเข้า

เหล่าก่องแก้วใส่พาขวัญ ขวนกันมา
มวนเต้า เข้าต้มกล้วยใบศรี
มีทั้งไข่น่วยดีเกลี้ยงปลอด พระยอดไต้
ทศพลยานองค์มาแต่เมืองฟ้า กวดแกว่งหน้า
ทักชื่อขุนสี ขุนพัน สมสี สันงามสพาส
ท่านจึงมีพระราชอาชญา ปลงสิทธิไชยะพระพร
บวรวิเศษ อติเรกกะเตโช ไชยะตุกะวัง ไชยะ
มังคลัง ตะโต โลมัง สุขัง พะลัง อวระหา วิวะโห
ไชยะมหาคลาทิ ดังนี้เป็นเค้า กฎเข้าเป็นปี
สัมลิตธิไชยะไซค ประกอบโยคเป็นมิ่งเมียรชฎ
ตามสมควรบุญฮาดนแต่งไว้ ชั้นดอกไม้ยกขึ้น
เพียงตา ชั้นสมมาลุงตาเจ้าโคตร โผดเข้าไว้
เงินขาว ลูกลาวแกกลางและสาวหล้า

เห็นคาค่ามา บ่อยากแค้นดีหลี ปุ่นแปลงดี
พ่อแม่ ทั้งเฒ่าแก่และตายาย

ชั้นไม้แก้ว ขุนนางเตรียมมาแล้วจึงได้ตกแต่ง
เป็นพาขวัญที่วางอยู่เรียงราย มีทั้งฝ่ายสำหรับผูก
แขน มีทั้งแหวนใส่นิ้วก้อย ลูกปิดอันน้อยสร้อย
สังวาล อาหารหลากหลายมีมาก พร้อมสรรพ
ด้วยทุกสิ่งทุกอย่าง มีทั้งพลุและหมากที่จัดเรียง
เป็นกลีบ ธิบจัดวางและธิบตกแต่ง มีทั้ง
ดอกไม้ที่ส่งกลิ่นหอมอบอวล

เหล่าเทใส่ก่อง* หรือแก้ววางไว้ในพาขวัญ ขวน
กันมาร่วมยินดี มีข้าวต้มมัด กล้วย และบายศรี
มีทั้งไข่น่วยดีเกลี้ยงสะอาด พระยอดไต้
ทศพลญาณองค์มาจากเมืองฟ้า กวดแกว่งอยู่
ตรงหน้าชื่อขุนสี ขุนพัน มีรูปปร่างงามทุกส่วน
ท่านจึงได้ให้พรว่า สิทธิไชยะพระพร
บวรวิเศษ อติเรกกะเตโช ไชยะตุกะวัง ไชยะ
มังคลัง ตะโต โลมัง สุขัง พะลัง อวระหา วิวะโห
ไชยะมหาคลาทิ ดังนี้แต่แรก ปีนี้เป็นปี
สัมฤทธิชัยยะไซค ประกอบเป็นมิ่งเมียรชฎ
ตามสมควรที่โบราณแต่งไว้ ชั้นดอกไม้ยกขึ้น
เพียงตา ชั้นสมมา** ให้ลุงตาและปู่ตายาย
มอบเงินสินสอดไว้ ลูกสาวคนโต ลูกสาวคน
กลาง และลูกสาวคนสุดท้อง

เขาเรียกค่าสินสอดมา ไม่ยากแค้นดีแท้
ตกแต่งไว้อย่างดีให้พ่อแม่ของเจ้าสาว ทั้ง
ผู้เฒ่าผู้แก่และตายาย

*ก่อง เรียกถ้วยดินเผาขนาดเล็ก

**ชั้นสมมา หมายถึงขันห้า ประกอบด้วย

ธูป เทียน และดอกไม้ อย่างละ ๕

ฝนฮวยฮำปีใหม่ ฟ้ำฮำฮ้องเดือนสาม ฝูง
 บ่าวฮามมาอมนางงามค่ากว้าง
 บ่อให้ฮ้างเป็นสอง ขอเป็นดองฮักยิ่ง
 ลูกแก้วกิงยังประสงค์ ฝูงวงษาดานาย
 เบื้องปู เจ้าฮู้แล้วตกแต่งปูนแปลงแพงคำฮัก
 ลูกแก้ว ปูนแล้วจึงยอมมา มีทั้งหมดฮักฮ่มพา
 หอมห่วงเฮ้า เครื่องรับเจ้าเหลือหลาย

ทั้งตายายพ่อแม่ เฒ่าแก่พร้อมสาวบ่าววงฮาม
 มาช่วยยกพาขวัญเบื้องขวาเจ้าอยู่ลีล้าย
 มาช่วยยกพาขวัญเบื้องซ้ายเจ้าอยู่ลีเลียน

เวียนซ้ายและเวียนขวา นั้นแม่นชายดง
 แจกเหล้า ฝูงผู้เฒ่านั่งเทิงบน บัดนี้ข้อยจัก
 เชิญเอาขวัญผัวเมียเจ้านี้ให้มาเทียมเนื้อ
 มาอยู่เฮือในคิง ข้อยจักเชิญเอาขวัญนางงาม
 ให้เข้ามาเทียมคู่ ทั้งขวัญเจ้าผู้เป็นผัว มาเยอ
 ขวัญเอย ให้เจ้ามาเซยชมครองขวัญคู่แก้ว
 มาฮอดแล้วตัดดอกชุมพุ่ม บานจูเจียแม่น
 ดอกคัตเค้า ทัดดอกเข้ากวมตา เกษางาม
 ตั้งไหล่ เทียมท้าวใหม่วันนี้ ขวัญโสมสี
 สองเจ้าก็ให้มาอยู่เต้าในคิง มื้อนี้วันนี้
 ขวัญเจ้าไปชอกใช้เก็บดอกมาลา ก็ให้มาสา
 มื้อนี้วันนี้

ฝนตกตอนปีใหม่ ฟ้ำฮำฮ้องในเดือนสาม ฝ่าย
 เจ้าบ่าวมาฮู้ขอสาวงามด้วยสินสอดที่มีค่ามาก
 ไม่ให้ร่างคู่แต่งเป็นสอง ขอเป็นดองที่รักยิ่ง
 ตามที่บ่าวสาวมีความประสงค์ ฝูงวงษาดานาย
 ฝ่ายปู ท่านรู้แล้วจึงตกแต่งคำพรให้ลูกรัก
 ทั้งสอง แต่งแล้วจึงนำมากล่าว มีทั้งหมดและ
 โบฮัม* ที่ส่งกลิ่นหอมอบอวลอยู่ในพาขวัญ
 เครื่องรับขวัญเจ้ามีหลายอย่าง

ทั้งตายายพ่อแม่ ผู้เฒ่าผู้แก่พร้อมกับหนุ่มสาว
 มาช่วยยกพาขวัญข้างขวาของเจ้าให้ขวัญมาก
 กันเป็นแถว มาช่วยยกพาขวัญข้างซ้ายของ
 เจ้าให้ขวัญมากกันเป็นหมู่

เวียนซ้ายและเวียนขวา นั้นพวกผู้ชายที่เป็น
 นักเลงกำลังแจกเหล้า ฝูงผู้เฒ่านั่งข้างบน บัดนี้
 ข้าจะเชิญเอาขวัญผัวเมียเจ้านี้ให้เข้ามาอยู่
 กับตัวพวกเจ้า ข้าจะเชิญเอาขวัญเจ้าสาวให้
 เข้ามาอยู่กับเจ้าสาว ทั้งขวัญเจ้าบ่าวผู้เป็นผัว
 มาเกิดขวัญเอย ให้เจ้ามาเซยชมครองคู่กับ
 บ่าวสาว มาถึงแล้วให้ตัดดอกชุมพุ่ม** ดอกบาน
 และดอกตูมนั้นคือดอกคัตเค้า ทัดดอกไม้บังตา
 เกษางามไหล่ตั้ง แต่งกับเจ้าบ่าวในวันนี้ ขวัญโสม
 สีสองเจ้าก็ให้มารวมอยู่ในตัวพวกเจ้าใน
 วันนี้ ขวัญเจ้าไปเก็บดอกไม้ก็ให้มาในวันนี้

*ฮัม เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก ดอกเล็ก สี
 ม่วงอ่อน ใบมีกลิ่นหอมใช้ประสมปูนกินกับหมาก

**ชุมพุ่ม เป็นไม้ดอกชนิดหนึ่ง ดอกสีขาว
 และมีกลิ่นหอม

ขวัญแข่งให้เจ้ามาสู่แข่งลีลา ขวัญขาให้
เจ้ามาสู่ขาลีลาเข้าคู่ค้ายไชยา

ยามคนมาหาญห้าว แหนแห่ท้าวบาดาน ใน
วันวานขมขื่น แห่เจ้าขึ้นหานาง
ตีนห้าวทางครุฑนาค หลาวเหล็กหลากผีหลวง
ในดวงธรรมกล่าวไว้ ที่นั่งให้สมควร

บรรบวนแดนแต่งแปลงให้เป็นคู่ลงมานำ
ลูกแก้ว พ่อแม่เฒ่าแก่เจ้าผูกแล้วให้เป็น
คู่เทียมสอง ให้เจ้ามาปูนปองเป็นลูก พ่อปลุกไว้
เป็นเฮือน สองบุญเฮืองลูกหล่า อักเก็งหน้า
เทียมทัน ซ้อยจักเชิญเอาขวัญบาดานให้เข้ามา
เทียมใหม่ ละใหม่เนื้อผิวบาง สมนางงาม
อยู่ถ้ำ อินทร์ฟากฟ้าปูนแปลง ให้เจ้ามาเผื่อ
แฝงเมียแพงถึงเฒ่า ฮ้อยขบเข้านานยิ่ง
เทียบระคา ให้เจ้ามีบุตรหญิงชายอย่างน้อย
ซ้อยช่วงใช้พอแสน ของกับแนเจ้าหากมี
ทุกสิ่ง ช่างม้ามิ่งอานคำ

พระยาธรรมตนเองอาจฤทธิเดชกล้าลีลา
ตามตำรากล่าวไว้ อินทร์ท้าวไทถวายพร เป็น
คำสอนสิ่งโลก โดกชั้นแก้วฮับพาขวัญ คือตั้ง
สาวสวรรค์มาตั้งแต่ง อินทร์ให้แบ่งไซสอน
ดอกไม้ซอนแซมเกล้า ซ้อยจักอัญเชิญขวัญ
เจ้าพร้อมพร้าทั้งสอง มาเยอขวัญเอย ยาม
เมื่อตะวันค้ำลงลับป่าแขง ยามเมื่อตะวันแดง
ลงลับป่าไม้ ให้ขวัญนางมาเทียมนางอย่าช้า

ขวัญแข่งให้เจ้ามาอยู่ที่แข่งให้มานะ ขวัญขาให้
เจ้ามาอยู่ที่ขาให้มากันเป็นกลุ่ม ให้ขวัญเข้ามา
ทั้งหมด

ยามคนมาหาญห้าวแห่แห่เจ้าบ่าวดูงามสง่า
ในวันวานน่าขมขื่น แห่เจ้าบ่าวขึ้นหาเจ้าสาว
บ่าวสาวควรนั่งให้ถูกต้องตามทิศตีนห้าวทาง
ครุฑนาค หลาวเหล็ก และผีหลวง ในตำราธรรม
ได้กล่าวไว้

ทุกสิ่งบริบูรณ์เพราะแดนตกแต่งให้ลงมาเป็น
คู่ครอง พ่อแม่ผู้เฒ่าผู้แก่ได้แต่งพวกเจ้าให้เป็น
คู่สอง ให้เจ้ามาแต่งเป็นลูก พ่อปลุกเรือนไว้
ให้อยู่ สองบุญเรือนลูกรัก รักพวกเจ้าเสมอ
เท่าเทียมกัน ข้าจะเชิญเอาขวัญเจ้าบ่าวให้เข้า
มาสู่ตัวเจ้าใหม่ ผิวเนื้อบางอ่อนละไม นางงาม
คอยท่าอยู่ พระอินทร์บนฟากฟ้ากำหนดไว้
ให้เจ้าอยู่กับเมียรักถึงแก่เฒ่า ให้อยู่ร่วมกัน
นานถึงร้อยปี ให้เจ้ามีบุตรหญิงชายไม่น้อย
มีข้าใช้สอยนับแสน ของใช้ในการครองเรือน
ให้เจ้ามีทุกสิ่ง ช่างม้ามิ่งอานทองคำ

พระยาธรรมตนเองอาจฤทธิเดชกล้าลีลา
ตามตำรากล่าวไว้ คือพระอินทร์ ได้ให้พร เป็น
คำสอนสิ่งโลก โดกชั้นแก้วรับพาขวัญ งามตั้ง
สาวสวรรค์ตกแต่ง พระอินทร์ได้สอนไว้
ดอกไม้ซอนแซมเกล้า ข้าจะอัญเชิญขวัญเจ้า
ทั้งสองพร้อมกัน มาเถิดขวัญเอย ยามเมื่อ
ตะวันค้ำลงลับป่าแขง* ยามเมื่อตะวันแดง
ลงลับป่าไม้ ให้ขวัญเจ้าสาวมาอยู่กับตัวนาง
อย่าช้า

*แขง เป็นต้นไม้ชนิดหนึ่ง คล้ายต้นปรีอ

แม่เจ้าแอมสร่วมถ้าคงหา มีทั้งผ้ากาสาแฮ
หลายชั้นเสื้อ รัศมีแก้วเฮื่อปักแล้วไหมแดง

ขวัญจอมแพงให้เข้ามาเทียบคู่ ขวัญเจ้าอยู่
พากฟ้าแดนไกล ก็ให้มาสามี่วันนี้ ขวัญ
เจ้ายังอาลัยถึงชู้เก่า ก็ให้มาสามี่วันนี้ มาเยอ
ขวัญเอย ให้เจ้ามาสะเกษเกล้าตัดดอกบัวระพัน
ให้เจ้ามาทาจันทนแม่เจ้าแต่งไว้ ให้เจ้ามาตัด
ดอกไม้คองเกษสวดยลวย มวยบ่อยาวประสงค์
ใส่ช่อง ผุ่งหมู่บ่าวพี่น้องเบื่องได้คอยหา
นางธิดาบ้านเหนือมาคอยเบิ่งหน้า เพิ่นซำเจ้า
บุญกว้างสู่กาย ให้เจ้ามาเสวยงายพาขวัญ
แต่งใหม่

ให้ได้ป้อนข้าวไซ้ขวัญเจ้าทั้งสอง ตามทำนอง
บูชาณแต่งไว้ หมอบอกให้ว่าสามี่วันนี้ ซ้อย
จักเอาสองสี่เฮียงหมอนชั้นเสื้อ ให้เจ้า
ได้สืบเชื้อพ่อแม่แทนเฮือน

ถึงปีเดือนฝนฮวยฮ้องฮ้ำ วัน ๗ - ๘ คำ ให้เจ้า
อยู่จำศีล วัน ๑๔ - ๑๕ คำ ให้เจ้ายินดี
ตักบาตร อย่าให้ขาดทานศีล

เตไซยา ขวัญคิ้วให้มาอยู่คิ้ว ขวัญตาให้เจ้า
มาอยู่ต่ายิ้มแย้ม ขวัญปากแก้มและขวัญคาง

ขวัญแหวบางขวัญนมพริ้วพร้อม ให้มานั่ง
ล้อมล้อมอยู่พาขวัญ มาเยอขวัญเอย มื่อนี้
แม่นมือดี วันนี้แม่นมือเฮ้า ผู้เฒ่าเกิดเป็นสาว
ก็ว่าแม่นมือนี้วันนี้

แม่เจ้ากั้นฝาห้องนอนไว้คอยท่า มีทั้งผ้ากาสา*
ลายชั้นเสื้อที่เนื้อบางละเอียด เป็นรัศมีเรือ
ปักด้วยไหมสีแดง

ขวัญเจ้าทั้งสองให้เข้ามาอยู่กับพวกเจ้า ขวัญ
เจ้าอยู่พากฟ้าแดนไกลก็ให้มาในวันนี้ ขวัญ
เจ้ายังอาลัยถึงคนรักเก่าก็ให้มาในวันนี้ มาเถิด
ขวัญเอย ให้เจ้ามาสะเกษเกล้าตัดดอกบัว
ให้เจ้ามาทาจันทนแม่เจ้าแต่งไว้ ให้เจ้า
มาตัดดอกไม้คองเกษสวดย ถ้ามวยผมไม่
ยาวใส่ช่อง ผุ่งหมู่ผู้ชายพี่น้องบ้านได้คอยหา
นางธิดาบ้านเหนือมาคอยดูหน้า เจ้าเป็นที่
เลื่องลือแม่กว้าง ให้เจ้ามาเสวยอาหารเข้าใน
พาขวัญที่จัดเตรียมใหม่

ให้ได้ป้อนข้าวไซ้ขวัญเจ้าทั้งสอง ตามทำนอง
โบราณแต่งไว้ หมอพรบอกว่าวันนี้ ซ้ำ
จะเอาเจ้าทั้งสองมาเรียงหมอนชั้นเสื้อ ให้
เจ้าได้สืบเชื้อสายและครองเรือนแทนพ่อแม่
ถึงปีเดือนฝนตรองรำ วันแรม ๗ คำ ถึงวันแรม
๘ คำ ให้เจ้าถือศีล วันขึ้น ๑๔ คำ ถึงวันขึ้น
๑๕ คำ ให้เจ้าได้ตักบาตร อย่าได้ขาดให้ทาน
และถือศีล เตไซยา ขวัญคิ้วให้มาอยู่ที่คิ้ว
ขวัญตาให้เจ้ามาอยู่ที่ตาด้วยความยิ้มแย้ม
ขวัญปากขวัญแก้มและขวัญคาง

ขวัญแหวบางขวัญนมพริ้วพร้อม ให้มานั่ง
ล้อมรอบพาขวัญ มาเถิดขวัญเอย วันนี้
เป็นวันดี วันนี้เป็นวันน่ายินดี ผู้เฒ่ากลับเป็น
หนุ่มสาวก็ว่าเป็นวันนี้

*กาสา หมายถึงผ้าข้อมผาดหรือผ้าห่ม

ข้อยท่านได้แทนเฮือน ก็ว่าแม่นมือนี่วันนี้ นอน
ตื่นได้เงินแสน ก็ว่าแม่นมือนี่วันนี้ แขนท้าว
ก่ายแขนนาง ก็ว่าแม่นมือนี่วันนี้ ข้าวเต็มจาน
ล้นช้อน ก็ว่าแม่นมือนี่วันนี้ สามวันให้เจ้าได้แก้ว
มงคลมาถ้าเจ้าเนอ ห้ามือให้เพิ่นได้เสื้อผ้ามา
หาเจ้าเนอ ให้แขนท้าวก่ายแขนนาง สุข
สบายพร้อมให้อ่อนน้อมตั้งต่อชมเชย

เจ้าเป็นชายให้เจ้าทำใจกว้าง อย่าได้กล่าวอ้าง
สรรพสิ่งอันใด ไส้ไก่ให้เจ้าว่าไซ้ ไส้หมาให้
เจ้าว่าเส้ ไส้ควายให้เจ้าว่าฮือ เจ้าอย่า
ดื้อเตะเทียวชุลยต่อหน้าเจ้าโคตร อย่า
ปากโพดสรรพสิ่งอันใด ให้มีใจเหลืออมใส่คอม
นางแทบให้

เจ้าเป็นลูกสะใภ้ให้เจ้าฮักแม่ด้ว อย่าได้ว่า
หนั้ว ๆ ขวัญด้วเชิงชู้ เจ้าผู้ฮักปราชญ์พึงธรรม

ถึงเดือนดำเจ้าอย่าได้เที่ยวเล่นยามค่ำ
เฮือนหลังตำนั้นแม่นเฮือนอาร์ ขายคาสูงหลัง
ใหญ่กระทอดใส่บ้านลม หลังกลมนั้น
แม่นเฮือนพ่อ เกยชานต่อหลังสูงแม่น
เฮือนลุงและเฮือนป้า

หลังหน้ากว้างตั้งใส่แขนนางลายลงกลมฮูป
นาค แป้นพื้นฮาบมุงกระเบื้องดินขอ มีหอเย็น
หลังสูงพร้อมพาด

ข้าและท่านได้ครองเรือนก็ว่าเป็นวันนี้ ยามนอน
และยามตื่นได้เงินแสนก็ว่าเป็นวันนี้ แขนเจ้าบ่าว
ก่ายแขนเจ้าสาวก็ว่าเป็นวันนี้ ข้าวเต็มจาน
ล้นช้อนก็ว่าเป็นวันนี้ สามวันให้เจ้าได้แก้ว
มงคลมาหาเจ้านะ ห้าวันให้เจ้าได้เสื้อผ้ามา
หาเจ้านะ ให้แขนเจ้าบ่าวก่ายแขนเจ้าสาว ให้
อยู่สุขสบายพร้อมให้อ่อนน้อมและกล่าว
ชมเชยผู้อื่น

เจ้าเป็นชายให้เจ้ามีใจกว้าง อย่าได้กล่าวอ้าง
สรรพสิ่งอันใด ไส้ไก่ให้เจ้าร้องว่า "ไซ้" ไส้หมาให้
เจ้าร้องว่า "เส้" ไส้ควายให้เจ้าร้องว่า "ฮือ" เจ้า
อย่าดื้อเตะเทียว.....ต่อหน้าปู่ย่าตายาย
อย่าพูดมากในสิ่งที่ไม่ควรพูด ให้มีใจเหลืออมใส่
ต่อเมีย

เจ้าเป็นลูกสะใภ้ให้เจ้ารักแม่ด้ว อย่าได้พูด
ทำนองเล่นชู้กับผู้ชายอื่น ท่านผู้ฮักปราชญ์
ผู้พึงธรรมได้กล่าวไว้

ถึงเดือนมืดเจ้าอย่าได้ออกเที่ยวเล่นยามค่ำ
เรือนหลังตำคือเรือนของอา เรือนหลังใหญ่ที่
มีขายคาสูงใส่กระทอด* และบ้านลม หลังกลมนั้น
คือเรือนของพ่อ เรือนที่มีชานยกต่อกับเรือนหลัง
สูงนั้นคือเรือนของลุงและเรือนของป้า

เรือนหลังที่มีหน้ากว้างนั้นเสาดั่งใส่เป็นลาย
รูปนางนาค พื้นเรือนปูไม้กระดานฮาบหลัง คา
มุงกระเบื้อง มีหอเย็นหลังสูงพร้อม.....

*กระทอด เรียกส่วนประกอบของเรือน
ส่วนที่เป็นไม้กระดานหน้าใหญ่ที่ตั้งอยู่บนหัวรอด
ภาษาไทยภาคกลางเรียก พริ้ง

โธงม้าคาคัดแขนหึ่งอาซาไนย ไหในเฮือนโองน้ำ
บ่อแก้ว หลังนั้นพ้อมอบให้แล้วแก่ลูก
ทั้งสอง ให้เจ้ามาปฐนปองกินทานอย่าไ้ ให้เจ้า
ได้ยาดน้ำเย็นยิ่งเทียระคา ได้กินขึ้นให้เจ้าส่ง
เฮือนอาวี มีลูกชายให้ได้ผู้ประเสริฐ ให้
เจ้าได้ลูกแก้วเกิดห้วมอุทร ให้เจ้าฟังคำสอน
ตายายพ่อแม่ ใจแผ่กว้างพี่น้องวงษา
ตาเบื่องซ้ายเจ้าอย่าเหลือหวดูชาย ตาเบื่อง
ขวาอย่าได้แลหาชู้

เตียงยามแลงให้หาพาข้าว เตียงยามเช้าให้เจ้า
แต่งพางาย

อย่าได้นอนหลับหลายตื่นสายผิตฮืด ให้เจ้า
จับหมากไ้ประสงค์แต่งพางาย เจ้ามีผัวให้
เจ้าเต็มใจเก่า

เหล่าไหน้อยให้เจ้ายายไพร เหล่าไหใหญ่ให้
เจ้ายายขุน มีอม่งคุณของเจ้านางแก้ว
หมอกกล่าวแล้วซ้ำตีมถวายพร เป็นคำสอน
พระอินทร์สั่งโลก

เจ้าหากมีโชคแล้วเจ้าค่อยเพียรเอา มาเยอ
ขวัญเอย ขวัญผัวให้เจ้ามาชมเมียนี้หน้า
เตียงยามค่ำให้เจ้าเข้าบ่อนนอน หัวเฮียงหมอน
ให้เจ้าฮักฮ่อ ให้เจ้าตั้งหน้าต่อกระทำแต่ความดี
ความสุขมีเพียงพอบ่อ้อย แลงคำค้อยอยู่
สวัสดิ์ก็ข้าเทอญ ไชยะตุกะวัง ไชยะมั่งคลัง
ไชยะมหามงคล จัตตาโร ธัมมา วัชฌันติ อายุ
วัฒนโณ สุขัง พลัง ฯ

(หมายเหตุ) ในวงเล็บให้เปลี่ยนตาม
วันเดือนปีที่ทำปัจจุบัน

มีม้าแขวนลูกกระพรวนอยู่ในโรงม้า มีไหและ
โองน้ำภายในเรือน เรือนหลังนั้นพ้อมอบให้แก่
ลูกทั้งสองแล้ว ให้เจ้ามีของกินไม่ขาด ให้เจ้า
ได้มีน้ำกินน้ำใช้ไม่ขาด เมื่อได้กินสิ่งใดให้เจ้า
ส่งให้เรือนของอา มีลูกชายให้เป็นลูกที่ประเสริฐ
ให้เจ้าได้ลูกที่ดีเกิดห้วมอุทร ให้เจ้าฟังคำสอน
ของตายายพ่อแม่ มีน้ำใจแผ่กว้างต่อพี่น้องและ
วงษา ตาข้างซ้ายเจ้าอย่าได้เหลือหวดูผู้ชายอื่น
ตาข้างขวาเจ้าอย่าได้มองหากคนรักใหม่
เตียงยามเย็นและยามเช้าให้เจ้าจัดเตรียมสำหรับข้าว
ไว้ให้พ้อม

อย่าได้นอนหลับไหลตื่นสายนั้นผิตฮืด ให้เจ้า
จับหมากไ้ในสำหรับอาหารเช้า เจ้ามีผัวแล้วให้
เจ้าละทิ้งนิสัยเก่าที่ไม่ดี

เหล่าไหเล็กให้เจ้าแจกพวกไพร เหล่าไหใหญ่ให้
เจ้าแจกพวกขุนนาง วันนี้เป็นวันมงคลของ
เจ้าสาว หมอพรกล่าวแล้วจึงให้พรเพิ่ม เป็น
คำสอนที่พระอินทร์สั่งลงมายังโลก

หากเจ้ามีโชคแล้วเจ้าจึงค่อยเพียรเอา มาเกิด
ขวัญเอย ขวัญผัวให้เจ้ามาชมเมียด้วยกัน
เตียงยามค่ำให้เจ้าเข้าห้องนอน หัวเรียงหมอน
ให้เจ้ารักกัน ให้เจ้าตั้งหน้ากระทำแต่ความดี
ให้เจ้ามีความสุขไม่น้อย ยามเย็นค้ำลงให้อยู่
สวัสดิ์ก็ข้าเทอญ ไชยะตุกะวัง ไชยะมั่งคลัง
ไชยะมหามงคล จัตตาโร ธัมมา วัชฌันติ อายุ
วัฒนโณ สุขัง พลัง

บทสູ່ขัວวัญบัวสาว (สำนวนที่ ๒)

จาก สมุดจดบทสູ່ขัວวัญและคาถาในพิธีต่าง ๆ
เขียนโดย นายละมุล อำพระวา คนไทยพวน
บ้านเลขที่ ๒๕๖ หมู่ ๖ บ้านหนองแสง ตำบล
เขานินซ็อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
ได้มาจาก นายสุนทร ยะอนันต์
วันศุกรีที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สัคเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมาน

ทีเป รัฎฐเฐ จะคาเม ตะระวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักกะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตทา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะพันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะพันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะพันตา

ศรี ๆ มือนี่มั่นมือนี่ดี เดือนนี้มั่น
เดือน..... ขึ้น(แรม)..... คำ วัน..... เป็น
มือนี่ดีมือมุดตะไซค โตกอันนี้มั่นโตกไม้จันทร์
ขึ้นอันนี้มั่นขึ้นไม้แก้ว เฒ่าแก่ปูนแมนแล้ว
จึงได้แต่งพาขวัญ มีทั้งเครื่องภัณฑ์ทำพร้อม
ฝูงเฒ่าแก่เพิ่นก็มานั่งล้อมพาขวัญเจ้าอยู่
สลอนสล่าย มีทั้งฝ้ายผูกแขน มีทั้งแหวนใส่
ก้อย บัดน้อย ๆ ใส่สร้อยสังข์वाल มีทั้ง
อาหารหลายเหลือมาก สรรพภาคพร้อม
ทุกสิ่งทุกสิ่งอัน มีทั้งพลุพันธั้แลหมากจิบ
จัดแจงฮีบเดาตา มาลาหอมห้วงเข้า
เหล้ากองแก้วไลพาขวัญ ขวนกันมาม้วนเต้า
เข้าดัมกกล้วยใบศรี

ศรี ๆ วันนี้เป็นวันดี เดือนนี้เป็น
เดือน..... ขึ้น(แรม)..... คำ วัน..... เป็น
วันดีดีไซคดี โตกใบนี้เป็นโตกไม้จันทร์
ขึ้นใบนี้เป็นขึ้นไม้แก้ว ผู้เฒ่าผู้แก่เตรียมมาแล้ว
จึงได้ตกแต่งเป็นพาขวัญ มีทั้งเครื่องภัณฑ์
พรังพร้อม ฝูงผู้เฒ่าผู้แก่ท่านก็มานั่งล้อม
พาขวัญของเจ้ากันสลอน มีทั้งฝ้ายสำหรับผูก
แขน มีทั้งแหวนใส่นิ้วก้อย ลูกปิดอันน้อย ๆ ใส่
สร้อยสังข์वाल มีทั้งอาหารหลากหลาย
มากมาย พร้อมสรรพด้วยทุกสิ่งทุกอย่าง มี
ทั้งพลุและหมากที่จิบไว้ ธิบจัดแจงเตรียมไว้
มีดอกไม้ที่ส่งกลิ่นหอมอบอวลเหล่าเทใส่ก้อง
หรือแก้ววางไว้ในพาขวัญ ขวนกันมาร่วมยินดี
มีข้าวต้มมัด กล้วย และบายศรี

มีทั้งไขหน่วยดีเกลี้ยงปลอด เป็นยอดแก้วกิ่ง พาชวีญ ตามกระบวนโบราณแต่งไว้ ชันดอกไม้ ยกขึ้นเพียงตา ชันสมมาลุงตาเจ้าโคด กอง โกฎแก้วเงินขาว

อันว่าลูกสาวกกเพินหากคาดค่าหลาย ลูกสาว ปลายเพินหากคาดค่ามาก บออยากแค้น ดิหลี ปุณแปลงคืนนั้นคือพ่อแม่

เฒ่าแก่พร้อมตบแต่งปุณแปลง แพงค่าอีกนั้นคือ ลูกแก้ว ปุณแม่แล้วจึงได้ยอมมา มีทั้งหมากอำพา หอมห้วงเฮ้า

มีทั้งเครื่องฮับเจ้าเหลือหลาย มีทั้งตายาย พ่อแม่ เฒ่าแก่พร้อมสาวบ่าวนางฮาม มาช้อย ยอพาชวีญเบื่องขวาเจ้าอยู่ลี ล้านลี ล้าย มาช้อยยอพาชวีญเบื่องซ้ายเจ้าอยู่ลี เลี่ยน ๆ เวียนซ้ายขวา

นั้นแม่นชายโถงเหล้า ฟุ้งผู้เฒ่าเพินให้ นั่งชันเทิง บัดนี้ข่อยจักเชิญเอาชวีญผัวเมีย เจ้านี้เนื้อ ให้เข้ามาเทียมเนื้อ มาอยู่เอื้อในคิง ข่อยจักเชิญเอาชวีญนางงามให้เข้ามาเทียมคู่ ทั้งชวีญเจ้าผู้เป็นผัว ว่ามาเยอชวีญเอย มา เขยชมครองชวีญคู่แก้ว มาฮอดแล้วตัด ดอกชุมพุม บานจุมจีแม่ันดอกขัดเค้า ทัดดอกเข้ากวมตา เกษางามตั้งโหล่ เทียมเท่า ไหมวันดี ลิงโลมศรีสองเจ้า คือคู่ท้าว อินทร์ แปลง ให้เจ้ามาเผื่อแผ่งยืนยาวให้ถึงเฒ่า ตราบทอเฒ่าเทียรระคา ว่ามาเยอชวีญเอย ชวีญแข่งขอให้มาอยู่แข่งลีลา ชวีญขา ขอให้มาอยู่ขาลีล้ายลีล้าย ถ้าตุตซ้ายไชยยา ยามคนมาหาญท้าว แหนแห่ท้าวบาคน ใน วานวันชมชื่น แหน่ท้าวขึ้นหานาง

มีทั้งไขต้มที่เกลี้ยงสะอาด เสียบอยู่บนยอด พาชวีญ ตามแบบโบราณแต่งไว้ ชันดอกไม้ ยกขึ้นเพียงตา ชันสมมาให้ลุงตาและปู่ย่าตายาย กองเงินทองของมีค่าสำหรับเป็นสินสอดมีมาก

อันว่าลูกสาวคนโตเขาเรียกสินสอดมาก ลูก สาวคนสุดท้องเขาก็เรียกสินสอดมาก ไม่อยาก แค้นดีแท้ ตกแต่งไว้อย่างดีให้พ่อแม่ของเจ้าสาว

ผู้เฒ่าผู้แก่พร้อมตบแต่ง คำพรให้ลูกรัก ทั้งสอง แต่งแล้วจึงนำมากล่าว มีทั้งหมาก และใบอัมที่ส่งกลิ่นหอมบอวลอยู่ในพาชวีญ

เครื่องรับชวีญเจ้ามีหลายอย่าง มีทั้งตายาย พ่อแม่ ผู้เฒ่าผู้แก่พร้อมกับหนุ่มสาว มาช้อย ยกพาชวีญข้างขวาของเจ้าให้ชวีญมากันเป็นแถว มาช้อยยกพาชวีญข้างซ้ายของเจ้าให้ชวีญมา กันเป็นหมู่ เวียนซ้ายและเวียนขวา

นั้นพวกผู้ชายที่เป็นนักเลงเหล้า ฟุ้งผู้เฒ่าเขาให้ นั่งข้างบน บัดนี้ข้าจะเชิญเอาชวีญผัวเมีย เจ้านี้ให้เข้ามาอยู่กับตัวพวกเจ้า

ข้าจะเชิญเอาชวีญเจ้าสาวให้เข้ามาอยู่กับเจ้าสาว ทั้งชวีญเจ้าผู้เป็นผัว ว่ามาเถิดชวีญเอย มา เขยชมครองคู่กับบ่าวสาว มาถึงแล้วให้ตัด ดอกชุมพุม ดอกบานและดอกตูมทั้งนี้คือดอกขัดเค้า ทัดดอกไม้บังตา เกษางามโหล่ตั้ง แต่งกับเจ้าบ่าว ในวันดีโอมศรีสองเจ้า คือคู่ครองที่ พระอินทร์ตกแต่งมา ให้เจ้ามาอยู่ร่วมกันยืน นานตราบจนแก่เฒ่า ว่ามาเถิดชวีญเอย ชวีญแข่งขอให้มาอยู่ที่แข่งให้มานะ ชวีญขา ขอให้มาอยู่ที่ขาให้มากันเป็นแถว ยามคนมาหาญท้าว แหนแห่เจ้าบ่าวดูงามสง่า ในวันวานนำชื่นชม แหน่เจ้าบ่าวขึ้นหาเจ้าสาว

ตีนหัวทางคุดนาค หลาวเหล็กหลากผีหลวง
ในดวงธรรมกล่าวไว้ ที่นั่งให้สมควร บรรวณ
แดนแต่ง จัดแจงให้เป็นคู่ลงมา

มีบุตรตาสืบต่อ พ่อปลูกแล้วให้เป็นคู่ทั้งสอง
เจ้าจงมาปูนปองเป็นลูก พ่อปลูกไว้แทนเฮือน
สองบุญเฮือนลูกกล้า ฮักเก็งหน้าเทียมกัน
ข่อยจักเชิญเอาขวัญบาदानให้เข้ามาเอื่อมไหล่
ละใหม่เนื้อผิวบาง โฉมนางงามมาอยู่ทำ
อินทรพากฟ้าปูนแปลง ให้เจ้ามาเผื่อแผ่ง
เมียบางให้ถึงเคเมา ฮ้อยขวบเข้ายืนยิง
เทียบระคา ให้เจ้ามีบุตรตา หญิงชายบ่อน้อย
ข่อยชวงใช้พอสแน ของกับแนนมมีทุกขสิ่ง
ข้างมามิ่งอานคำ พระยารธรรมตนเอง้อาจ
ฤทธิเดชกล้าลือชา ตามตำรากกล่าวไว้ อินทรทา
ไต้ถววยพร เป็นคำสอนสั่งโลก โดกชั้นแก้วฮับ
พาขวัญ คือตั้งสาวสุวรรณลงมาตั้งแต่ง อินทร
ไต้แบ่งไซสอน ดอกไม้ซอนแซมเกล้า ข้อยจัก
เชิญเจ้าพร้อมพร้าทั้งสอง ว่ามาเยอขวัญเออย
ยามเมื่อตะวันตกลับป้าแขง ยามเมื่อตะวัน
แดงลับป้าไม้ ขวัญของเจ้าให้เข้ามาเทียม
นางอย่าช้า แม่เจ้าแอ้มสวมถ้าคอยหา
มีทั้งผ้ากาสาแฮลายซ้อนเสื้อ

รัศมีแก้วเหือปักแสวใหม่แดง ขวัญจอมแพงให้
เข้ามาเทียมคู่ ขวัญเจ้าอยู่พากฟ้าแดนไกล
ก็ให้มาสามื้อนี้วันนี้ ขวัญเจ้ายังอาลัยนำชู้เก่า
ก็ให้มาสามื้อนี้วันนี้ มาเยอขวัญเออย ให้มาสระ
เกตุเกล้าตัดดอกบัวระพัน มาทาน้ำมันจันท์
แม่เจ้าแต่งไว้ มาตัดดอกไม้คองเกชชวยลวย
มวยบ่อยาวประสงคี่ไส้อง ผุงหมูป่าวพิน้อง

บ่าวสาวควรนั่งให้ถูกต้องตามทิศตีนหัวทาง
ครุฑนาค หลาวเหล็ก และผีหลวง ในตำรา
ธรรมได้กล่าวไว้ ทุกสิ่งบริบูรณ์เพราะแดน
ตกแต่งจัดแจงให้ลงมาเป็นคู่ครอง

ให้มีบุตรตาสืบต่อ พ่อแต่งพวกเจ้าให้เป็นคู่สอง
เจ้าจงมาแต่งเป็นลูก พ่อปลูกเรือนไว้ให้อยู่
สองบุญเรือนลูกรัก รักพวกเจ้าเสมอเท่าเทียมกัน
ข้าจะเชิญเอาขวัญเจ้าบ่าวให้เข้ามาอยู่กับตัวเจ้า
ผิวเนื้อบางอ่อนละไม นางโฉมงามคอยทำอยู่
พระอินทร์บนพากฟ้ากำหนดให้เจ้าอยู่กับ
เมียบางจนถึงแก่เคเมา ให้อยู่ร่วมกันนานถึงร้อยปี
ให้เจ้ามีบุตรตา ทั้งลูกผู้หญิงลูกผู้ชายไม่น้อย
มีข้าใช้สอยนับแสน ของใช้ใการครองเรือนมี ทุก
สิ่ง ข้างมามิ่งอานทองคำ พระยารธรรมตน
องอาจฤทธิกล้าลือเดช ตามตำรากกล่าวไว้ คือ
พระอินทร์ได้ให้พร เป็นคำสอนสั่งโลก โดกชั้น
แก้วรับพาขวัญ งามตั้งสาวสุวรรณคี่ลงมาตกแต่ง
พระอินทร์ได้สอนไว้ ดอกไม้ซอนแซมเกล้า ข้า
จะเชิญขวัญเจ้าพร้อมกันทั้งสอง ว่ามาเถิดขวัญ
เออย ยามเมื่อตะวันลงลับป้าแขง ยามเมื่อ
ตะวันแดงลับป้าไม้ ขวัญของเจ้าสาวให้เข้ามา
อยู่กับตัวนางอย่าช้า แม่เจ้ากั้นฝาห้องนอนไว้
คอยท่า มีทั้งผ้ากาสาลายซ้อนเสื้อที่เนื้อบาง
ละเอียด เป็นรัศมีเรือปักด้วยไหมสีแดง ขวัญ
เจ้าทั้งสองให้เข้ามาอยู่กับพวกเจ้า ขวัญเจ้า
อยู่พากฟ้าแดนไกลก็ให้มาในวันนี้ ขวัญเจ้า
ยังอาลัยถึงคนรักเก่าก็ให้มาในวันนี้ มาเถิด
ขวัญเออย ให้มาสระเกตุเกล้าตัดดอกบัว มา
ทาน้ำมันจันท์ที่แม่เจ้าแต่งไว้ มาตัดดอกไม้
คี่องเกศสลวย ถ้ามวยผมไม่ยาวไส้อง ผุง
หมูผู้ชายพิน้อง

บ้านได้เพิ่มมาคอยหา นางธิดาบ้านเหนือเพิ่ม
มาคอยเบ่งหน้า เพ็นซ่าเจ้าบุญกว้างสู้กาย
ให้เจ้ามาเสวยกายพาขวัญแต่งไว้

ให้ได้ป้อนข้าวไข่เชื้อเจ้าทั้งสอง ตามทำนอง
บุราณแต่งไว้ หมอบอกไว้ว่าเมื่อนี้แม่วันดี
ข่อยจักเชิญเอาขวัญสองศรี ให้เข้ามา
เสียมอนซ้อนเสื่อ ให้เจ้าได้สืบเชื้อพ่อแม่
แทนเฮื่อน

ถึงปีเดือนฝนฮวยฮ้องฮ้ำ วันพระเจ็ดแปดค้ำ
ให้เจ้าจ้อจำศีล วัน ๑๔-๑๕ ค้ำ ให้เจ้ายินดี
ตักบาตร

อย่าได้ขาดในเรื่องทานศีล เตโชไชยยา ขวัญ
คิ้วขอให้มาอยู่คิ้วลีลา ขวัญตาขอให้มาอยู่ตา
ยี่แย้มยี่แย้ม ขวัญแก้มและขวัญคาง ขวัญ
แฉวงบาง ขวัญนมพำพร้อม ให้เจ้ามา
นั่งล้อมอ้อมอยู่พาขวัญ ว่ามาเยอขวัญเยอ
มือนี้แม่่มือดี มือนี้แม่่มือฮวงเฮ้า ผุ่งผู้เฒ่า
เกิดเป็นสาวเพ็นก็ว่าแม่่มือนี้วันนี้ คอยท่าน
ได้แทนเฮือนก็ว่าดีมือนี้วันนี้ นอนหลับได้เงิน
หมื่นก็ว่าแม่่มือนี้วันนี้ นอนตื่นได้เงินแสนก็
ว่าแม่่มือนี้วันนี้ แบมือไปได้แก้วมะณีโชก็
ว่าแม่่มือนี้วันนี้ ขาท้าวขึ้นก่ายขานางก็ว่า
แม่่มือนี้วันนี้ เข้าเต็มฉางล้านชื่อก็ว่าแม่่มือนี้
วันนี้ สามมือให้เพ็นได้แก้วมุงคลมาหาเจ้าเนื้อ
ห้ามือให้เจ้าได้เสื่อและผ้ามาหาเจ้าเนื้อ ให้
ขาท้าวก่ายขานาง สุขสบายพำพร้อม ให้เจ้า
มีใจอ่อนน้อมตั้งต่อชมเชย

เจ้าเป็นชายให้เจ้ามีใจกว้าง เจ้าอย่าได้หวดอ้าง
สรรพสิ่งอันใด ไร้ไก่ให้เจ้าว่าโช โล่หมาให้
เจ้าว่าเซ ไร้วัวไร้ควายให้เจ้าว่าฮือ

บ้านใต้เขามาคอยหา นางธิดาบ้านเหนือเขา
มาคอยดูหน้า เจ้าเป็นที่เลื่องลือแม่กว้าง
ให้เจ้ามาเสวยอาหารเช้าในพาขวัญที่จัดเตรียมไว้
ให้ได้ป้อนข้าวไข่แก่เจ้าทั้งสอง ตามทำนอง
โบราณแต่งไว้ หมอบอกไว้ว่าวันนี้เป็นวันดี
ข้าจะเชิญเอาขวัญเจ้าทั้งสอง ให้เข้ามา
เรียงมอนซ้อนเสื่อ ให้เจ้าได้สืบเชื้อสายและ
ครองเรือนแทนพ่อแม่

ถึงปีเดือนฝนตกร่องรำ วันพระในวันแรม ๗ ค่ำ
ถึงวันแรม ๘ ค่ำ ให้เจ้าถือศีล วันขึ้น ๑๔ ค่ำ
ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ ให้เจ้าได้ตักบาตร

อย่าได้ขาดให้ทานและถือศีล เตโชไชยยา ขวัญ
คิ้วขอให้มาอยู่ที่คิ้วให้มานะ ขวัญตาขอให้มา
อยู่ที่ตาด้วยความยิ้มแย้ม ขวัญแก้มและขวัญคาง
ขวัญแฉวงบางและขวัญนมพำพร้อม ให้เจ้ามา
นั่งล้อมรอบพาขวัญ ว่ามาเถิดขวัญเอย
วันนี้เป็นวันดี วันนี้เป็นวันนำยินดี ผุ่งผู้เฒ่า
กลับเป็นหนุ่มสาวเขาก็ว่าเป็นวันนี้ ช้ำและท่าน
ได้ครองเรือนก็ว่าเป็นวันนี้ ยามหลับได้เงิน
หมื่นก็ว่าเป็นวันนี้ ยามตื่นได้เงินแสนก็ว่า
เป็นวันนี้ แบมือไปได้แก้วมะณีโชติช่วงก็ว่า
เป็นวันนี้ ขาเจ้าบ่าวก่ายขาเจ้าสาวก็ว่าเป็น
วันนี้ ข้าวเต็มฉางล้านชื่อก็ว่าเป็นวันนี้

สามวันให้เจ้าได้แก้วมุงคลมาหาเจ้านะ ห้าวัน
ให้เจ้าได้เสื่อและผ้ามาหาเจ้านะ ให้ขาเจ้าบ่าว
ก่ายขาเจ้าสาว ให้อยู่สุขสบายพำพร้อม ให้เจ้า
มีใจอ่อนน้อมและกล่าวชมเชยผู้อื่น

เจ้าเป็นชายให้เจ้ามีใจกว้าง เจ้าอย่าได้หวดอ้าง
สรรพสิ่งอันใด ไล่ไก่ให้เจ้าร้องว่า “โช” โล่หมา
ให้เจ้าร้องว่า “เซ” ไล่วัวไล่ควายให้เจ้าร้องว่า
“ฮือ”

เจ้าอย่าได้อะเตะเต็ยวชยุลยต่อหน้าเจ้าโคตร
เจ้าอย่าได้ปากโพดสัพพะสิ่งอันใด ให้เจ้ามี
ความเหลื่อมใสต่อมนางแทบไ้
เจ้าเป็นลูกสะใภ้ให้เจ้าฮักแม่ผัว อย่าได้ว่า
นัว ๆ ขวัญยังเชิงชู เจ้าผู้สู้กับปรารถพึงธรรม

ถึงเดือนดำเจ้าอย่าได้เที่ยวเล่นยามค่ำ เอือน
หลังตำนานแม่นเฮือนอาวี่ ชายคาสูงหลังใหญ่
ทอดกะไดใส่บ้านลม
หลังกลม ๆ นั้นคือเฮือนพ่อ เกยชานต่อหลัง
สูงนั้นคือเฮือนลุงและเฮือนป้า

หลังหน้ากว้างตั้งใส่แขนนางลายวงกลมฮูป
นาค แป้นปูฮาบมุงกระเบื้องดินขอ มีหอเย็น
หลังสูงพร้อมพาด

โรงแม้อาจแขวนหิ้งอาชาไนย์ ไทโนเฮือนโองน้ำ
บ่อแก้ว หลังนั้นพ้อมอบให้แล้วแก่ลูก
ทั้งสอง ให้เจ้ามาปูนปองกินทานบ่อให้ ให้เจ้าได้
ฮอดฮ้อยเย็นยิ่งทิยระคา เจ้าได้กินชิ้นให้
เจ้าส่งเฮือนอาวี่ เจ้าได้กินปลาให้เจ้าส่งเฮือน
ย่า

เพิ่นซาเจ้าบุญกว้างสู่กาย เจ้ามีลูกชายให้ได้
เป็นผู้ประเสริฐ ให้ได้ลูกแก้วเกิดฮ่วมท้องอุทร
ให้เจ้าฟังคำสอนตายายพ่อแม่ ใจแพรวกว้าง
พี่น้องวงศศา ตาเบื่องซ้ายเจ้าอย่าได้
เหลียวหาชาย ตาเบื่องขวาเจ้าอย่าได้
เหลียวหาชู้

ถึงยามแลงให้เจ้าแต่งพาข้าว ถึงยามเช้าให้
เจ้าแต่งพางาย

เจ้าอย่าได้อะเตะ.....ต่อหน้าปู่ย่าตายาย
เจ้าอย่าได้พูดมากในสิ่งที่ไม่ควรพูด ให้เจ้ามี
ความเหลื่อมใสต่อเมีย

เจ้าเป็นลูกสะใภ้ให้เจ้ารักแม่ผัว อย่าได้พูด
ทำนองเล่นชู้กับผู้ชายอื่น ท่านผู้รู้รักภรรยา
ผู้พึงธรรมได้กล่าวไว้

ถึงเดือนมืดเจ้าอย่าได้เที่ยวเล่นยามค่ำ เรือน
หลังตำนานคือเรือนของอา เรือนหลังใหญ่ที่มี
ชายคาสูงทอดกระไดใส่บ้านลม

หลังกลม ๆ นั้นคือเรือนของพ่อ เรือนที่มีชาน
เกยต่อกับเรือนหลังสูงนั้นคือเรือนของลุงและ
เรือนของป้า

เรือนหลังที่มีหน้ากว้างนั้นเสาดั่งใส่เป็นลาย
รูปนางนาค พื้นเรือนปูไม้กระดานราบหลังคา
มุงกระเบื้อง มีหอเย็นหลังสูงพร้อม.....

มีม้าแขวนลูกกระพรวนอยู่ในโรงม้า มีไหและ
โองน้ำภายในเรือน เรือนหลังนั้นพ้อมอบให้
แก่ลูกทั้งสองแล้ว ให้เจ้ามีของกินไม่ขาด ให้
เจ้ามีอายุยืนนานถึงร้อยปี เมื่อเจ้าได้กิน
สิ่งใดให้เจ้าส่งให้เรือนของอา เมื่อเจ้าได้กิน
ปลาให้เจ้าส่งให้เรือนของย่า

ให้เจ้าเป็นที่เลื่องลือแผ่กว้าง เจ้ามีลูกชายให้
ได้เป็นลูกที่ประเสริฐ ให้ได้ลูกที่ดีเกิดร่วมอุทร
ให้เจ้าฟังคำสอนของตายายพ่อแม่ มีน้ำใจ
แผ่กว้างต่อพี่น้องและวงศา ตาข้างซ้ายเจ้าอย่า
ได้เหลียวหาผู้ชายอื่น ตาข้างขวาเจ้าอย่าได้
เหลียวหาคนรักใหม่

ถึงยามเย็นและยามเช้าให้เจ้าจัดเตรียมสำหรับข้าว
ไว้ให้พร้อม

เจ้าอย่าได้นอนหลับไหลตื่นสายผิดฮึด
ให้เจ้าเจ็บหมากไว้ประสงค์แต่งพางาย เจ้ามี
ผิวให้เจ้าทิ่มใจเก่า

เหล่าไหน้อยให้เจ้ายายไพร เหล่าไหนใหญ่ให้
เจ้ายายขุน นี่เป็นมือมงคุดของเจ้านางแก้ว
หมอบอกแล้วข้าตีเมถวยพร เป็นคำสอน
อินทรทาส์โลก

เจ้าหากมีโชคแล้ว ให้เจ้าค่อยเพียรเอา ว่ามา
เยอขวัญเอย ขวัญผิวให้มาชมเมียบอยู่น้ำน้ำ
ถึงยามค่ำให้เจ้าบ่อนนอน หัวเหียงหมอนให้
เจ้ามีใจฮักฮ่อ ให้เจ้าผินหน้าต่อหน้าหน้าชมชย
ชัยยันตพะวัง ชัยยะมังคะลัง มหามุงคุด
จัตตาโร ธิมมา วทันติ อายุ วรรณโน สุขัง
พะลัง คันได้เล็กแล้วให้ให้ขึ้น ๓ ที่ ลั่นฆ้อง
เอาชัย (จบ)

เจ้าอย่าได้นอนหลับไหลตื่นสายนั้นผิดฮึด
ให้เจ้าเจ็บหมากใส่ในสำหรับอาหารเช้า เจ้ามี
ผิวแล้วให้เจ้าละทิ้งนิสัยเก่าที่ไม่ดี

เหล่าไหนเล็กให้เจ้าแจกพวกไพร เหล่าไหนใหญ่ให้
เจ้าแจกพวกขุนนาง วันนี้เป็นวันมงคลของ
เจ้าสาวหมอปกรลาวแล้วจึงให้พรเพิ่ม เป็น
คำสอนที่พระอินทร์ส่งลงมายังโลก

หากเจ้ามีโชคแล้วเจ้าจึงค่อยเพียรเอา ว่ามา
เกิดขวัญเอย ขวัญผิวให้มาชมเมียบด้วยกัน
ถึงยามค่ำให้เจ้าเข้าห้องนอน หัวเหียงหมอนให้
เจ้ามีใจรักกัน ให้เจ้าหันหน้าเข้าหาชมชยกัน
ชัยยันตพะวัง ชัยยะมังคะลัง มหามุงคุด
จัตตาโร ธิมมา วะทันติ อายุ วัฒนโน สุขัง
พลัง ครันได้ฤกษ์แล้วให้ให้ร้องขึ้น ๓ ที่ ลั่น
ฆ้องเอาชัย

บทสุขบัญญัติบ่าวสาว (จำนวนที่ ๓)

จาก หนังสือ “พิธีทำขวัญและแหล่งต่าง ๆ”

สถานที่พิมพ์ กรุงเทพมหานคร

สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์เลียงเชียงจงเจริญ

หน้า ๑๐๕-๑๐๘

ได้มาจาก นายพุ่ม โอสถานนท์

วันอาทิตย์ที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๔

ศรี ศรี วันนี้เป็นวันดี เป็นราศีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อยนประดิษฐานขึ้นทันใด ขอ
อำนวยการพรยกกรขึ้นไหว้ คุณพ่อคุณแม่คุณแม่แก่ผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงผีไม่ว่าผู้ตีเชิญใจผีเรือนแม่
พ่อผีหอปลุกใหม่ ขอเชิญจงมาให้ได้ พร้อมกันในวันนี้ วันนี้เป็นวันดีท่านเศรษฐีผู้ใหญ่ ท่านจะเอา
รถเข้ามาเกย จะเอาเขยเข้ามาฝาก จะเอาขันหมากเข้ามาให้ ได้แจจแจแจงไว้ ทั้งส้มสุกลูกไม้
ขนมหลายกองเกวียน ขนมผิงผอยทอง ล้วนแต่ของจำเป็นจันอับงาเจียนผลไม้นานา ส้มซ่าส้มยำ
ส้มทับพลับจีนลูกอินทผลาล์ว ขนมต้มลูกใหญ่กล้วยไข่กล้วยน้ำ มะพร้าวอ่อนอ้อยลำ เหล้าเปิด
หมูหันหอมกทอดมัน สารพันที่จะมีอภิเชกสองศรี เช่นผีทั้งหลาย ผีภูตผีพรายแม่ชื่อรักษาที่ได้
เลี้ยงดู ผีปู่ผีย่าผียายผีตา ตามประดาพี่น้อง ผีเกี่ยวผีตองทั้งสองพร้อมกัน อย่างซึ่งเคียดเคียดฉันท
ขบพันเช่นเขี้ยว จะมาเป็นพี่เป็นน้อง จะมาเป็นทองแผ่นเดียว อย่าพิโรธโกรธเกรี้ยว ช่วยอุปถัมภ์
ค้าชู ผัวเมียทั้งคู่ให้เจ้าอยู่สบาย เชิญเสริจเสด็จเข้ามา คุ่มครองรักษาคุ่มโผยคุ้มภัย คุ่มเสนียด
จัญไรขออย่าให้มีมา คุ่มให้สารพัดอย่าให้หนักนหลังคา คุ่มทั้งผ่านึงมึงผาพ้อมผายุ่งจาง ครอบครวั
สองราโรคาเบาบาง คุ่มลูกคุ้มเต้าทั้งเขมาตานทราง ญาติการผีสงคามคุ้มครองป้องกัน ลูกเปรตเศษ
นรกกระยาจกอาธรรม อย่าให้มาเกิดในครรภ์ ขอเชิญเทวดาจุติลงมาจากสวรรค์ เพื่อจะเป็นลูกเป็น
เต้าเมื่อเจ้าจะมีครรภ์ ข้าจะขอรำพันทั้งจัวทั้งผาชื่อตั้งหลังคา รอดแปกโกผีประตุน้ำต่างเสาดัง
เสากลาง ผีสงนางไม้ที่ได้ปลุกเรือนอยู่ สองเจ้าทั้งคู่ขอให้อยู่สบาย คุ่มโผยคุ้มภัยคุ้มเสนียดจัญไร
สิ่งร้ายอย่าได้มีให้สวัสดิ์มงคล ให้เกิดมรรคเกิดผลแก่คนทั้งสอง ยกขึ้นมาตั้งพักหินหนักพักทอง
เครื่องสินสมรสยกขึ้นมาหมดตั้งไว้ในห้อง เชิดหน้าดอกคำชันน้ำพานรองหวีกระจกคั่นช่องโถแบ่ง
น้ำมัน ยี่ภูปูนอนพุกหมอนมานกันเตียงตั้งอัมจันทร์ กระโถนขันเขียนหมาก มีดพับตลับนาค
พานหมากของพลู เครื่องกินเครื่องอยู่ชันน้ำจอกลอย แหนบใหญ่ไม้สอยสาวน้อยหาไว้ เมื่อจะออก
เรือนไปเจ้าจะได้ครองกัน เจ้าค่อยผ่อนค่อยผันปรนนิบัติผัวตน จะเกิดสวัสดิ์มงคลแก่ตนทุกวัน อีก
แปรงสีฟันขันน้ำบัวนปาก ดูพลุดูหมากทั้งตลับชี้ผึ้ง อย่าตั้งบึงเอาผัวอย่าทำชัวถึงผู้ใหญ่ เราสอน
เจ้าไว้จงเร่งจดจำ เวลาค้าอย่าเที่ยวเตร่ อย่าโลเลแกลังแซเชื่อนการเหยาการเรือนเดือนเข้าไททุกสิ่ง
ไปให้สิ้น เมื่อจะกินดูจัดแจงหุงต้มแกงแต่งไว้ทำ ต้มผักหญ้าปลาอย่างไฟ แกงปลาไหลอย่าใส่ผักให้

มากนักไม่สู้ดี อย่าจุกจิกจู้จี้ทำหงุดหงิด ถ้าผิวผิวดอย่ำบ่าบ่น ลับหลังคนจึงค่อยว่า ฟังคำที่ข้าสอนไว้
 จะให้พรสอนเจ้าไปเกี่ยวดวงทั้งสองข้าง ถ้าผิวดปลั่งลูกเขยใหม่คำโบราณท่านว่าดูอุชฌฬาอาศัย
 แม่ผัวกับลูกสะใภ้อย่าซึ่งเคียดเคียดฉันท ทั้งสองครองกันให้เป็นฉันทผัวเมีย อย่าเรียกเมียว่าอึมัน
 ไม่ดีแก่ตัว ฝ่ายว่าผัวก็เกรงอย่าขึ้นมิ่งขึ้นเอ็ง อย่าข่มเหงใจกัน อย่าพูดกระแทกแตกดันหุ่นหันคำทอ
 อย่าให้ร้อนถึงแม่พ่อปู่ย่าตายาย อดสูดูร้ายหญิงชายเย้ยเยาะ ผัวผิวดเมียหลังอดออกมกันมั่งยับยั้ง
 จนเหมาะ ผัวก็พูดแต่หวานเมื่อก่อนแต่เพราะ อย่าโมโหปากเปราะทำน้ำใจเสาะ มันไม่เหมาะ
 ชอบกล เจ้าอย่าทำชองชดปรนนิบัติผัวตน เมื่อจะเข้านอนจงไหว้พระสวดมนต์ ถือศีลห้าเป็นต้น
 สวัสดิ์มีชัย เมื่อคำราตรีเข้าที่กราบเท้าผัวเป็นการดีแก่ตัวไม่ชั่วสักเวลา ฝ่ายข้างผัวก็อย่าซ้ำจแรงให้
 พรเมีย ทั้งทรัพย์สินก็จะได้เพิ่มพูนมา จึงจะได้บุตรีบุตราก็คงจะมาสืบสาย จะมีลูกสักคนหญิงชาย
 ก็ไม่ชั่ว มาแต่บนฟ้าเทวดานิมนต์ จุติปฏิสนธิคนที่ชั่วไม่มี สอนเจ้าเท่านี้ดีกว่าเงินทอง จงหมั่นทั้ง
 สองฟังคำจำไว้ สมบัติของเจ้าอย่าให้ขาดสาย ให้ไหลมาเทมาเหมือนน้ำคังคาบ่อทราย อย่ารู้สิ้นรู้
 สุด ถึงจะมีบุตรก็บริสุทธิสืบสาย จะมีลูกหญิงก็เลี้ยงง่าย จะมีลูกชายก็ให้เลี้ยงคง ขอให้อายุยืนยง
 ทั้งสองครองกัน ระวังโรคภัยจนขออย่าให้รู้มี ให้เป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี ให้มีเรือขี้เหล็กทอง ข้า
 หญิงเหลือหลายข้าชายเนืองนอง ศฤงคารบ้านช่องวัวควายช้าง ม้า เรือ แพ นาว่าจอดอยู่เต็มท่า
 สินค้ามากครัน ให้มีเงินนับแสนให้แหวนนับพัน โตกถาดเขียนชั้นสารระพันใช้สอย มั่งม่านการเหย้า
 ข้าสาวบ่าวน้อย เงินทองเบี่ยร้อยใช้สอยครามครัน ให้ต้นกล้วยพฤษ์ออกขึ้นหัวนอน ตรงหน้าบัญชี
 ผ้าผ่อนแพรพรรณ จะนึกสิ่งใดขอให้ได้สิ่งนั้น สมความปรารถนา ให้มีโรงช้างโรงม้า มีฉางข้าวฉาง
 เกลือคคลังเลื่อคลังผ้า ให้มีคลังเงินตราสวยสาอากร เดชะพระพรให้ได้กับเจ้าทั้งสอง พุทธิกมฺมสิทธิ
 รมมัมมสิทธิ สงมัมมสิทธิ อายุ วัฒน โสนุ พัล ๕

บทพ่ายเหล่า (สำนวนที่ ๑)

ได้มาจาก นายบุญรอด อุณหะวงศ์
วันพฤหัสบดีที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๔

สี่ สี่ สิทธิการ สุขสำราญเลื้อโลก
พันจากโคกโคกกา ถึงวงษาและพี่น้อง มานั่ง
ล้อมกันอยู่ชอนลอน เฮาจักถวายพรดวงวิเศษ
ลือเดชด้วยครองไกล เหล้าไหดีไหงามแต่งไว้
แวนขอบ ชาวพี่น้องจึงได้ฮอบค้ำมา แปนแวน
คิ้ว สาวสามเหมือนดั่ง สัพพะพร้อมฝูงหมู่
สาวสาม เหล้าแพ่งนี้ชอบที่ไห้เจ้าเฮือนฟาย
เจ้าเฮือนก็บ่อฟาย เจ้าเฮือนจึงได้หงายไห้
ค้อยฟาย ค้อยจึงฟายเพียงฟาด น้ำเหล่า
หยาดไหลตก ตกใส่ดินไห้แม่นางธรณีมา
ช่วยค้ำเจ้าเยอ ตกใส่น้ำไห้พระยาครุฑ
พระยานาคมาช่วยชูเจ้าเยอ เฮาจักฟาย
ไปก้ำทิศตะวันตก ไ้เจ้าได้จกขุมเงิน
ขุมค้ำถวมศอก เฮาจักฟายไปก้ำทิศตะวันออก
ไห้เจ้าได้เงินเปลือกขาวสี่ เฮาจักฟายไปก้ำทิศ
หรีดีและด่านด้าว เทพเจ้าเทพาเทพดาฝูง
ยายยังอยู่ ทุกหมู่ไม้ไฟพระนอม จอมเขา
มะณีโคตร ขอให้โปรดปรานี สมบัติมีบ่อขาด
พระบาทเจ้าทรงราชราชา ไ้เจ้ามีบริวาร
พ่อย้อย ไ้เจ้ามีช้านอยเหลือหลาย เฮอเจ้ามี
นรกีหลายหลาก เฮอเจ้ามีแก้วปัตตะ
ธรรมโงหลายหลากใส่มุขดา เฮอเจ้ามีเงิน
ค้ำกองหลายหลัง ช้าวน้ำหลังไหลมาเป็ย
ยั้งช้าวเปลือกเกิดอยู่ในชาน ยั้งช้าวสารเกิด
อยู่ในเล่า ยั้งช้าวเจ้าเกิดอยู่บนพื้นดินใด

ศรี ๆ สิทธิการ สุขสำราญเลื้อโลก
พันจากโคกโคกกา (ทั้ง)วงษาและพี่น้อง มานั่ง
ล้อมกันอยู่สลอน เราจะถวายพรดวงวิเศษ
ลือเดชด้วยครองไกล เหล้าไหดีไหงามแต่งไว้
ขอบยั้ง ชาวพี่น้องจึงได้ฮอบค้ำพรมมา มีสาวรุ่น
ที่หน้าตาและคิ้วแจ่มใสเหมือนดั่งฝูงหมู่สาวที่
งามสะพรั่ง เหล้าถ้วนนี้ชอบที่ไห้เจ้าเรือนชัต
เจ้าเรือนก็ไม่ชัต เจ้าเรือนจึงได้(หมาย)ไห้
ช้ำชัตเหล่า ช้ำจึงชัตเหวี่ยงฟาด น้ำเหล่า
หยาดไหลตก ตกใส่ดินไห้แม่นางธรณีมา
ช่วยดูแลเจ้าเถิด ตกใส่น้ำไห้พระยาครุฑ
พระยานาคมาช่วยดูแลเจ้าเถิด เราจะชัต
เหล่าไปยังทิศตะวันตก ไ้เจ้าได้จกขุมเงิน
ขุมทองที่ท่อมถึงศอก เราจะชัตไปยังทิศตะวันออก
ไห้เจ้าได้ก้ำโลเงินขาวศรี เราจะชัตไปยังทิศ
หรีดีและด่านด้าว ฝูงเทพเจ้าเทพาเทวดาที่สถิต
อยู่ทุกหมู่ไม้ไฟพระนอมและจอมเขา
มะณีโคตร ขอให้โปรดปรานี สมบัติมีไม่ขาด
พระบาทเจ้าทรงราชราชา ไ้เจ้ามีบริวาร
นับร้อย ไ้เจ้ามีช้ำใช้เหลือหลาย ไ้เจ้ามี
แก้วแหวนเงินทองมากมาย ไ้เจ้ามีแก้ว.....
ธำมรงค์หลายหลากใส่มุขดา ไ้เจ้ามีเงิน
ทองกองไหลหลัง ช้าวน้ำหลังไหลมาที่(ยั้ง)
ยั้งช้าวเปลือกเกิดอยู่ในชาน ยั้งช้าวสารเกิด
อยู่ในเล่า ยั้งช้าวเจ้าเกิดอยู่บนพื้นดินใด

เที่ยวทางไกลให้เจ้าได้ขี่ม้าแสบ เที่ยวตากแดด
ให้เจ้าได้ขี่ม้าพร ยามเมื่อไถยานอนให้เจ้า
ได้บรรทมเนตรทะนง สุขเปล่งเปลื้องสไบบาง
ไชยตุพลึง ไชยมังคละง สัพทุก สัพโคก
สัพโรค สัพภัย สัพเคาะ เสนียดจัญไร
สัพไพไพ โลกาวินาศสันติ อายุ วรรรโน สุข
พลี เทอญ

เที่ยวทางไกลให้เจ้าได้ขี่ม้าแสบ* เที่ยวตากแดด
ให้เจ้าได้ขี่ม้าพร ยามเมื่อไถยานอนให้เจ้าได้
บรรทมสุขสำราญ สุขเปล่งเปลื้องสไบบาง
ไชยะตุพลึง ไชยมังคละง สัพพะทุกข์ สัพพะโคก
สัพพะโรค สัพพะภัย สัพพะเคราะห์ เสนียดจัญไร
สัพพะไพภัย โลกาวินาศสันติ อายุ วัฒน
สุขัง พลัง เทอญ

*ม้าแสบ เชื่อว่าเป็นม้ามณีกาบ

บทพ่ายเกล้า (สำนวนที่ ๒)

จาก สมุดจดบทสวดวิญญูและคาถาในพิธีต่าง ๆ
เขียนโดย นายละมุล อัมพะระวา คนไทยพวน
บ้านเลขที่ ๒๕๖ หมู่ ๖ บ้านหนองแสง
ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม
จังหวัดฉะเชิงเทรา
ได้มาจาก นายสุนทร ยะอนันต์
วันศุกร์ที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๔

ศรี ๆ สิทธิกาล ขอให้เจ้าจงสุขสำราญ
ลือโลก ขอให้เจ้าจงพ้นจากโลกใกกา ทั้งฝูงวงศา
และพี่น้องที่มานั่งอ้อมกันอยู่ชอนลอนชอนลอน
บัดนี้ข้อยจักได้ขออวยพรอันดวงประเสริฐ ขอ
ให้พรแก้วเกิดกองไกร เหล้าไหดีโห่งามนี้ตั้งอยู่
ในพานี่ซื้อมาแต่โรงใหญ่ใส่พานี่ เบิกมาแต่
โรงสีโรงใหญ่ ข้อยจักได้แบ่งพ่ายใส่ฝูงหมูเจ้า
ทั้งหลาย ข้อยจึงเชิญให้เจ้าเฮือนเพื่อนมาผาย
เจ้าเฮือนเพื่อนกะบ่อพ่าย ข้อยจึงพ่ายเอาพานเงิน
ปานคำมาเปรี้องผาด ขอให้น้ำเหล้านี้หยาดตก
ใส่เจ้าเนื้อ ข้อยจักพ่ายไปตกใส่ดิน ขอให้แม่
นางธรรณีซ้อยค้ำเจ้าเนื้อ ข้อยจักพ่ายไปตกใส่น้ำ
ขอให้พญานาคช้อยชูเจ้าเนื้อ ข้อยจักพ่ายไป
ก้ำทิสต์วันตก ขอให้เจ้าได้จกชุมค้ำค้ำ
ศอก ข้อยจักพ่ายไปก้ำทิสต์วันออก ขอให้เจ้า
ได้ปอกเข้าใหม่มาเย็บ ข้อยจักพ่ายไปก้ำ
ทิสต์เหนือ ให้เจ้าได้เมียบางมาแผ่งข้าง ข้อยจักพ่าย
ไปก้ำทิสต์ได้ ขอให้เจ้าได้ข้างและม้าโตอาตธรรมี
ขอให้เจ้าจงมีสมบัติภักศการไหลรินมาอย่าได้ขาด

ศรี ๆ สิทธิกาล ขอให้เจ้าจงสุขสำราญ
ลือโลก ขอให้เจ้าจงพ้นจากโคกโคกกา ทั้งฝูงวงศา
และพี่น้องที่มานั่งอ้อมกันอยู่สลอน
บัดนี้ข้าจะได้ขออวยพรด้วยคำอันประเสริฐ ขอ
ให้พรแก้วเกิดกองไกร เหล้าไหดีโห่งามนี้ที่ตั้งอยู่
ในลักรับนี้ซื้อมาจากโรงใหญ่ใส่ในพานวิญญูใบนี้
เบิกมาจากโรงสีโรงใหญ่ ข้าจะได้เทเหล้าใส่ฝูง
หมูเจ้าทั้งหลาย ข้าจึงเชิญให้เจ้าเรือนเข้ามา
ชัตเกล้า เจ้าเรือนเขาก็ไม่ชัต ข้าจึงชัต
เอา.....เงินทองชัตไปยังคู้บ่าวสาว ขอ
ให้น้ำเหล้านี้หยาดตกใส่พวกเจ้านะ ข้าจะชัตไป
ตกใส่ดิน ขอให้แม่นางธรรณีช่วยดูแลเจ้านะ ข้า
จะชัตไปตกใส่น้ำขอให้พญานาคช่วยดูแลเจ้า
นะ ข้าจะชัตไปยังทิศตะวันตก ขอให้เจ้าได้จก
ชุมทองที่มีค้ำทวมถึงศอก ข้าจะชัตไปยังทิศ
ตะวันออก ขอให้เจ้าได้ก้ำไถและข้าวใหม่มาที่
ยุ่ง ข้าจะชัตไปยังทิศเหนือ ให้เจ้าได้เมียบางมา
อยู่ข้าง ๆ ข้าจะชัตไปยังทิศใต้ ขอให้เจ้าได้ข้าง
และม้าตัวที่องอาจ ขอให้เจ้ามีสมบัติพลาน
ไหลหลังมาอย่าได้ขาด

คืออย่างน้ำแตกฟ้าไหลหยาดลงมาดิน ชัยยันต์
พะวัง ชัยยะมังคะลัง ดั่งนี้ก็ข้าเทอญ (จบพ่ายเหล่า)

เหมือนดั่งฝนตกไหลหยาดลงมาดิน ชัยยันต์
พะวัง ชัยยะมังคะลัง ดั่งนี้ก็ข้าเทอญ

บทชวยด้ายให้คู่บ่าวสาว

จาก สมุดจดบทสุขขวิญและคาถาในพิธีต่าง ๆ
เขียนโดย นายละมุล อัมพระวา คนไทยพวน
บ้านเลขที่ ๒๕๖ หมู่ ๖ บ้านหนองแสง
ตำบลเขาหินซ้อน อัมภอพนมสารคาม
จังหวัดฉะเชิงเทรา
ได้มาจาก นายสุนทร ยะอนันต์
วันศุกร์ที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

ศรี ๆ สิทธิพระพรบวรดวงประเสริฐ
ฝ้ายแก้วเกิดเมืองสวรรค์ ปันลงมาตกแต่ง
กวัดแกว่งกั้วกรงหล่า

พัดออกมาเป็นหลอด ถอดออกมาเป็นปุย ชุย
ออกมาเป็นเส้น เส้นและยี่ป่านคำ เส้นหนึ่ง
ด้าไสสอง เป็นดั่ง मुख แก้วสองสายแสง ฝ้าย
ของแพงอันล้ำเลิศ

ฝ้ายแก้วเกิดเมืองสวรรค์นั้นลงมา ๓ รอบ
มอบให้แล้วจึงได้ผูกแขน ให้กลับคู่บ่าวสาวที่ได้
แต่งงานกันในวันนี้ ว่ามาเยอขวัญเออ ขวัญ
เจ้าไปมุดน้ำสระใหญ่กินปลา ก็ให้มาสามื้อนี้วันนี้
ขวัญเจ้าไปอยู่นาทุ่งหลวงกินข้าวเช้า ก็ให้มาสาม
มื้อนี้วันนี้ ขวัญเจ้าไปนั่งเฝ้าดอมหม่มผีตาย ก็ให้มา

ศรี ๆ สิทธิพระพรบวรดวงประเสริฐ
ฝ้ายแก้วเกิดบนเมืองสวรรค์ แบ่งลงมาตกแต่ง
กวัดแกว่งบิดเป็นเส้นแล้วกรอด้วยโน

พัดออกมาเป็นหลอด ถอดออกมาเป็นปุย คลี
ออกมาเป็นเส้นสองเส้น เส้นหนึ่งเป็นด้ายทอง
เส้นหนึ่งเป็นด้ายดำที่ส่องใสดั่งมุกแก้วที่ส่องแสง
เป็นสาย ฝ้ายเป็นของมีค่าอันล้ำเลิศ

ฝ้ายแก้วเกิดบนเมืองสวรรค์นั้นลงมา ๓ รอบ
มอบให้แล้วจึงได้ผูกแขนให้กับคู่บ่าวสาวที่ได้
แต่งงานกันในวันนี้ ว่ามาเกิดขวัญเออ ขวัญเจ้า
ไปมุดน้ำกินปลาอยู่ในสระใหญ่ก็ให้มาในวันนี้
ขวัญเจ้าไปกินข้าวอยู่ที่นาทุ่งกว้าง ก็ให้มาใน
วันนี้ ขวัญเจ้าไปนั่งอยู่ในเฝ้ากับพวกผี ก็ให้มา

มือนี่วันนี้ ว่ามาเยอขวัญเอย มาเข้าคิงเจ้าก็อย่า
 ได้เหม็นสาบ มาเข้าคาบเจ้าก็อย่าได้เหม็นกุย
 ขวัญดับขอให้มาอยู่ดับแดงรอบ ขวัญปลอด
 ขอให้มาอยู่ปลอดแดงใส ขวัญหัวใจขอให้มา
 อยู่หัวใจอย่าให้เศร้า มีลูกเต้าให้แผ่หลาย มีลูก
 หญิงลูกชาย ขอให้ใหญ่ขอกยกแทนเมืองบ่อน้อย
 มีช้อยใช้แหวนหลาก มาเยอขวัญเอย
 ขวัญเจ้ามาจากไร่ก็อย่าได้ไปชันป่าหญ้าคา
 ขวัญเจ้ามาจากกลางนา ก็อย่าไปชันกอเข้า
 ขวัญเจ้ามาจากเงาไม้ก็อย่าไปทอดหัวนอน
 มาเยอขวัญเอย ให้เจ้ามาอยู่เฮือนพื้นแป้นหญ้า
 แผ่กมุงหนาเฮาเนอ ให้เจ้ามาอยู่เฮือนพื้นแป้น
 หญ้าคามุงถี่เฮาเนอ
 ฝนตกเจ้าอย่าได้ตุงไปหน้า ฟ้าฮ้องเจ้า
 อย่าได้ตุงไปไกล ก้อนเศร้าไปเจ้าจึงไป
 ครวดีไฟครวเจ้าจึงครว ลูกแต่ป่ามาเฮือน
 ลูกแต่สวนมาบ้าน เจ้าชี้ค้ำนให้เจ้านอน
 เขาแสง ชิงแดงป้งเป็นยอด ขวัญเจ้าก็อย่าได้
 หินเน้อ ผุงกระรอกกระรอกป้งเป็นเขา ขวัญเจ้า
 ก็อย่าได้หินเน้อ หมากกระเลาป้งหุ้มกัน
 ขวัญเจ้าก็อย่าได้หินเน้อ ขวัญเทศเกล้าให้เจ้า
 ได้ใส่กระโจมค้ำ ให้เจ้าจ่าลงมาหลือมหลาก
 ขวัญปากเจ้าขอให้ได้เสพหม่องต๋อยสี่ขอ ขวัญ
 คอคางขอให้ได้ถือปีแก้ว ขวัญเจ้ามาฮอดแล้ว
 ขอให้เจ้าจงอยู่สวัสดิ์ จัตุราโร รั้มมา วทันติ
 อายุ วัฒนโณ สุขัง พลัง ขอให้คู่บ่าวสาว
 ทั้งสองคนนี้ ก็ขอให้สวัสดิ์มีแต่ความสุข

ในวันนี้ ว่ามาเกิดขวัญเอย มาเข้าตัวเจ้าก็อย่า
 ได้เหม็นสาบ มาเข้าตัวเจ้าก็อย่าได้เหม็นคาว
 ขวัญดับขอให้มาอยู่ที่ดับที่แดงรอบ ขวัญปลอด
 ขอให้มาอยู่ที่ปลอดที่แดงใส ขวัญหัวใจขอให้มา
 อยู่ที่หัวใจอย่าให้เศร้า ขอให้ลูกเต้ามากมาย
 มีลูกหญิงลูกชายขอให้ใหญ่ครองเมืองมาก
 มีข้าใช้สอยและแหวนมากมาย มาเกิดขวัญเอย
 ขวัญเจ้ามาจากไร่ก็อย่าได้ไปชันในป่าหญ้าคา
 ขวัญเจ้ามาจากกลางนา ก็อย่าไปชันในกอข้าว
 ขวัญเจ้ามาจากเงาไม้ก็อย่าไปทอดหัวนอน
 มาเกิดขวัญเอย ให้เจ้ามาอยู่เรือนพื้นไม้กระดาน
 หลังคามุงหญ้าแผ่หนาของเรานะ ให้เจ้ามาอยู่
 เรือนพื้นไม้กระดาน หลังคามุงหญ้าคาถี่ของเรานะ
 ฝนตกเจ้าอย่าได้เดินตุ้มไปนา ฟ้าร้องเจ้าอย่า
 ได้เดินตุ้มไปไกล ถ้าไม่มีก้อนเส้าที่ใช้หุงต้มอยู่
 ในครัวแล้วขวัญเจ้าจึงไป เจ้าจงลุกจากป่ามา
 เรือน ลุกจากสวนมาบ้าน ถ้าเจ้าเกียจคร้านก็ให้
 เจ้านอนพักเอาแรงนาน ๆ จนกว่าชิงแดงจะผลิ
 ยอดและเขาของผุงกระรอกงอก ขวัญเจ้าก็อย่า
 ได้หินนะ ผลหมากออกแล้วก็ให้มากินหมาก
 ด้วยกัน ขวัญเจ้าก็อย่าได้หินนะ ขวัญเทศเกล้า
 ให้เจ้าได้อยู่ในกระโจมทอง เชิญให้เจ้าลงมา
 อย่านี่ไปไหน ขวัญปากเจ้าขอให้ได้ตีหม่องและ
 สี่ขอ ขวัญคอและขวัญคางขอให้ได้ถือปีแก้ว
 ขวัญเจ้ามาถึงแล้ว ขอให้เจ้าจงอยู่สวัสดิ์ จัตุราโร
 รั้มมา วัฒนติ อายุ วัฒนโณ สุขัง พลัง ขอให้
 คู่บ่าวสาวทั้งสองคนนี้ ก็ขอให้สวัสดิ์มีแต่ความสุข

บทสູ່ขัວญคนป่วยนาน

จาก สมุดจดบทสູ່ขัວญต่าง ๆ
เขียนโดย นายบุญโถม พงษ์เจริญ
ได้มาจาก นายแดง คำคุณ
(พ่อตาของนายบุญโถม พงษ์เจริญ)
คนไทยพวน บ้านหนองเค็ด ตำบลท่าถ่าน
อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
วันศุกร์ที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๕

ชัยมังคลัง ภวตุที่ขายุกโหตุเอนก
สวัสตี ปางเมื่อพระมุณีพาบแพ้แก่ฝูงมาร
พระภูบาลตนิเศษ ผู้เหตุฮ้อนค้ำกังวล ในเมือง
คนและชั้นฟ้า มีหน้าโคกเสล้าเหลือหลาย สัตว์
เจ็บตายมูลมาก

เจ้าภูมีภาคคิดสงสารสัตว์อยู่จี๋ใจ ๆ พระองค์จึง
ให้ทิพย์พรเพื่อให้หายกังวลและเดือนฮ้อน
เป็นต้นว่าสรรพทุก สรรพโคก สรรพโรค สรรพภัย
สรรพเสนียดและจ้งและจ้งไฮ เจ็บไข้ภายใน
และภายนอก ให้หายออกจากแวนไกล ตกหนี
ไปฟากฟ้า ประสาทขุนข้าเฮียกเอาขวัญทั้งมวล
เข้ามาอยู่ในคนเจ็บไข้รวมขวัญได้ ๓๒ ขวัญ
ตามทำนองแต่เกิด ขวัญกำเหนิด ๓๒ ให้มา
ครองในเนื้อในคิง

มือนี้วันดีมาเออขวัญเอ้ย ขวัญหัวให้มาอยู่หัว
ปักปิ่นเกล้า น้ำมันข้าวทาหอม ขวัญขนและขวัญ
คิ้ว ขวัญนิ้วซ้ายและฝ่ายขวา ขวัญบาทาทั้งคู่
เกยแก้วอยู่รับรอง เจ้าอย่าวงพาด่วน

ชัยยะมังคลัง ภาวะตุที่ขายุกโหตุ
อเนกสวัสตี ปางเมื่อพระพุทธเจ้าขณะแก่ฝูงมาร
พระองค์ซึ่งเป็นผู้วิเศษ รู้เหตุฮ้อนความกังวลทั้ง
ในเมืองคนและเมืองชั้นฟ้าที่ต่างมีใบหน้าอัน
โคกเศร้ามมากมาย และเหล่าสัตว์เจ็บตายจำนวนมาก
พระองค์คิดสงสารสัตว์ด้วยความทุกขหรือใจ
พระองค์จึงให้พรอันเป็นทิพย์เพื่อให้หายกังวล
และเดือนฮ้อน เป็นต้นว่าสรรพทุกข์ สรรพโคก
สรรพโรค สรรพภัย สรรพเสนียดและจัญไร
ความเจ็บไข้ภายในกายและนอกราย ให้หายออก
ไปไกล ตกหนีไปบนฟากฟ้า จึงรับสั่งให้ขุนนาง
ไปเรียกเอาขวัญที่มีมาตั้งแต่เกิดทั้งหมด ๓๒ขวัญ
ให้เข้ามาอยู่ในตัวคนเจ็บ

วันนี้เป็นวันดี มาเกิดขวัญเอ้ย ขวัญหัวให้มาอยู่
หัวปักปิ่น ใช้้ำมันข้าวทาให้หอม ขวัญขนและ
ขวัญคิ้ว ขวัญนิ้วซ้ายและนิ้วขวา ขวัญเท้าทั้งคู่
มีเกยแก้วมาอยู่รับรอง เจ้าอย่าล้งเลใจด่วนหนีไป

ฟ้าฮ้องฮ่วนฮ้อมกลับมา ขวัญตามาอยู่ตาสองข้าง เจ้าอย่าเหลิงล้ำเล่นดูตาย

เชิญขวัญเจ้าเข้ามาอยู่กายอย่าหน่ายคิงทุก ๆ แห่ง ขวัญแข่งและขวัญชา ก็ให้มาสามาเมื่อวันนี้ มาเยอขวัญเอย ขวัญปากให้มาอยู่ปากอย่าเพ้อจ่มหลงไหล ขวัญหัวใจพาเที่ยว เจ้าอย่าได้คิดโน้มน้าวไปไกล ให้ขวัญเจ้ามาสามาเมื่อนี้ เชิญขวัญเจ้ามาอยู่ลิ้นเฮื่อน ขวัญปีเดือนก็ให้มาเต้า ขวัญเกตุเกล้าและเกศา ขวัญนาสิกและจุมุก ขวัญมือผูกทั้งสอง ฝีปองมัดมือไว้ ก็ให้มาสามาเมื่อวันนี้ ขวัญหูก็เฮ้อมาอยู่หูทั้งสองกำม ขวัญเจ้าไปเที่ยวถ้าภูผาอยู่นานาคาและนาคครุฑ ซ่อยจักเชิญเอาเจ้าภูมิภาคมาซ่อยเฮียกเอาขวัญ ขวัญเขี้ยวก็เฮ้อมาอยู่เขี้ยวเป็นแถว ขวัญเอวและท้องน้อย ขวัญนิ้วก้อยเฮ้อมาสุ้มแหวน ขวัญคอคางและไหล่หน้า ก็เฮ้อมาโฮมเข้าอยู่ประจำ เอหิมะมะ อาคัจฉาหิณะจรัณติ มะมะอิทามิ ขวัญเจ้าจงมาสามาเมื่อวันนี้ ขวัญเจ้ามาฮอดแล้วอย่าได้เที่ยวไปตามมรรคาและเหวห้วย ขวัญเจ้าไปตักน้ำประเทศเมืองผี ขวัญเจ้าไปเที่ยวในศรีป่าไม้ฝีมันจับไว้ ก็ให้มาสามาเมื่อวันนี้ ขวัญเจ้าไปลืออยู่ในเมืองฝีมเหศักดิ์ เฮียกเอามาไว้ ซ้ำจักเชิญพระแก่นไต้โลกบาล ทั้งท้าวมัจฉาลผู้วิเศษ มาซ่อยป้อง

ฟ้าร้องครืนให้เจ้ากลับมา ขวัญตามาอยู่ที่ตาทั้งสองข้าง เจ้าอย่ามัวหลงระเรีงเล่นดูตาย

เชิญขวัญเจ้าเข้ามาอยู่ในกายทุก ๆ แห่ง อย่าหนีไปจากกาย ขวัญแข่งและขวัญชา ก็ให้มาในวันนี้ มาเถิดขวัญเอย ขวัญปากให้มาอยู่ปากอย่ามัวหนีไปพูดเพ้อเจ้อหลงไหล ขวัญหัวใจหนีเที่ยว เจ้าอย่าได้คิดโน้มน้าวหนีไปไกล ให้ขวัญเจ้ามาในวันนี้ เชิญขวัญเจ้ามาอยู่ในเรือนทั้งขวัญปีขวัญเดือนก็ให้มาอยู่กำตัว ขวัญเกตุเกล้าและเกศา ขวัญจุมุก ขวัญข้อมือทั้งสองข้าง ถ้าฝีมัดมือไว้ ก็ให้มาในวันนี้ ขวัญหูก็ให้มาอยู่หูทั้งสองข้าง ขวัญเจ้าไปเที่ยวถ้าภูผาอยู่กับนาคและครุฑ ซ้ำจะเชิญเอาพระพุทธรเจ้ามาช่วยเรียกเอาขวัญ ขวัญพันทักก็ให้มาอยู่ที่พันทักเป็นแถว ขวัญเอวและขวัญท้องน้อย ขวัญนิ้วก้อยก็ให้มาสวมแหวน ขวัญคอคางและไหล่หน้า ก็ให้มารวมเข้าอยู่ประจำ เอหิมะมะ อาคัจฉาหิณะจรัณติ มะมะอิทามิ ขวัญเจ้าจงมาในวันนี้ ขวัญเจ้ามาถึงแล้วก็อย่าได้เที่ยวไปตามทางและเหวห้วย ขวัญเจ้าไปตักน้ำอยู่ในเมืองผี ขวัญเจ้าหนีไปเที่ยวในป่าแล้วฝีมจับไว้ ก็ให้มาในวันนี้ ขวัญเจ้าหนีไปอยู่ในเมืองฝีมเหศักดิ์* ก็เรียกเอามาไว้ ซ้ำจะเชิญท้าวจตุโลกบาล ทั้งพระอินทร์ผู้วิเศษ มาช่วยปกป้อง

*ฝีมเหศักดิ์ เชื่อว่าเป็นผีที่เป็นใหญ่ หรือเจ้าแห่งผี

เสียดอกเอาขวัญ มาเยอขวัญเอย ขวัญเจ้าหนีไปไฮ้ก็
เฮ้อมา ขวัญเจ้าหนีไปนาตาแฮกก็เฮ้อมา ขวัญ
เจ้าไปติดคางเหล็กใหญ่ให้มาสามามือนี้วันนี้

ขวัญเจ้าเที่ยวเล่นไปในป่าคา ขวัญเจ้าไปแห้ว
อยู่เมืองผี ยักซิณีจับผูกไว้ ก็ให้มาสามามือนี้
วันนี้ มาเยอขวัญเอย

ขวัญเจ้าไปกินเหล้าเมามัวล้มท้าว ก็ให้สามา
มือนี้วันนี้ มาอยู่ลิ้นในเฮือนตน คำกั้วลบ่มัว
ขวัญเจ้าอย่าควักกลางคืน เดือนมืดเจ้าอย่า
เที่ยวเขี้ยวคำ เดือนดำเจ้าอย่าได้เที่ยวเล่น
กลางเวินก็อย่าได้เที่ยวท่อง มาอยู่ห้องหอแก้ว
ชุ่มเย็น มาเยอขวัญเอย ให้มาอยู่เฮือนพื้นแป้น
หญ้าแฝกมุงหนา ให้เจ้ามาอยู่เฮือนแป้นหญ้าคา
มุงถี้

เมื่อเจ้ามาฮอดแล้ว ขวัญเจ้าอย่าได้เที่ยวโคจร
เต็ดวอนซอน ขวัญเจ้าอย่าได้เที่ยวบ้านชีคร้าน
ให้เจ้านอนเฮือนนำพอนำแม่ นำลูกนำลูกเต้า
ให้เจ้ามากินข้าวขุนแต่งใส่พา ของมวลดมา
พร้อมทุกสิ่ง ขุนจัดหาฝูงเขาตกแต่งไว้พาคำ
แปลงแต่งแล้ว มาเยอขวัญเอย เขิญเจ้าเข้ามา
นำในกายาคนป่วย

อย่าได้เฮ้อฮอนจงพลันกลับมา เจ้าบ่อมาเทวดา
ริตมเอาเจ้าแล้ว เจ้าบ่ด้าวมือนี้ พระนางนา
รถน้อยแม่พระธรณี จักไปผูกเจ้าไล่เอาขวัญ ฝูง
เทวดาทุกหมู่พร้อมคอยทาง มาเยอขวัญเอย
มากินข้าวพาเงินตกแต่งไว้แล้ว พาคำแปลงก็
แต่งแล้ว

และเรียกเอาขวัญ มาเถิดขวัญเอย ขวัญเจ้าหนี
ไปอยู่ไร่ก็ให้มา ขวัญเจ้าหนีไปอยู่นาตาแฮกก็
ให้มา ขวัญเจ้าไปติดคางเหล็กใหญ่ก็ให้มา
ในวันนี้

ขวัญเจ้าเที่ยวเล่นไปในป่าหญ้าคา ขวัญเจ้าไป
อยู่ที่ป่าช้าและเมืองผี นางยักซิณีจับผูกไว้ ก็ให้
มาในวันนี้ มาเถิดขวัญเอย

ขวัญเจ้าไปกินเหล้าเมามัวล้มเซ ก็ให้มาในวันนี้
ให้มาอยู่ในเรือนตน ไม่ต้องมีความกังวล ขวัญ
เจ้าอย่าเที่ยวมั่วกลางคืน เดือนมืดเจ้าก็อย่าไป
เที่ยว เดือนดำเจ้าอย่าได้เที่ยวเล่น กลางวันก็
อย่าได้ท่องเที่ยว ให้มาอยู่ห้องหอแก้วอัน
ชุ่มเย็น มาเถิดขวัญเอย ให้มาอยู่เรือนพื้น
ไม้กระดานมุงหญ้าแฝกหนา ให้เจ้ามาอยู่เรือน
พื้นไม้กระดานมุงหญ้าคาถี้

เมื่อเจ้ามาถึงแล้ว ขวัญเจ้าอย่าได้เที่ยวโคจร
เต็ดลิ้น ขวัญเจ้าอย่าได้เที่ยวเกียจคร้านงานบ้าน
ให้เจ้านอนอยู่กับพ่อแม่ในเรือน อยู่กับลูกนำ
ลูกเต้า ให้เจ้ามากินข้าวที่ขุนนางแต่งใส่ใน
สำรับ ของทุกอย่างมีพร้อมทุกสิ่ง เหล่าขุนนาง
จัดหาและตกแต่งพาทองไว้แล้ว มาเถิดขวัญเอย
เขิญเจ้าเข้ามาอยู่ในกายาของคนป่วย

อย่าได้เร่ร้อน จงพลันกลับมา ถ้าเจ้าไม่มา
เทวดาจะมาตามเอาเจ้า ถ้าเจ้าไม่รีบมาในวันนี้
แม่พระธรณีจะไปไล่ตามเอาขวัญเจ้า ฝูงเทวดา
ทุกหมู่พร้อมกันคอยจับเจ้าอยู่ระหว่างทาง มา
เถิดขวัญเอย มากินข้าวในพาเงินที่ตกแต่งไว้
แล้ว พาทองก็แต่งไว้แล้ว

พาแก้วและพาทอง เชิญขวัญเจ้ามาอยู่เสวย
เทวราช อย่าคลาดแคล้วแล่นหนี ของดี ๆ
มีทุกอย่าง

เชิญขวัญเจ้ามาอยู่ปรางแก้วดอมหม่วงศา ทั้ง
ตายายพ่อแม่ทั้งเฒ่าแก่และลูกหลานเหลน
ทั้งวัวควายและช้างม้า

ข้อยพร้อมกับหมู่ทาส มาเยอขวัญเอย มาฮอด
แล้วเฮ้อเจ้ากินสบาย หายโหยภัยทุกเศล้ำโคก
วิปโยคหนักหนา ขอให้หายโรคพยาธิ ฮ้ายเจ็บ
แข็งก็ให้ลา เจ็บตาและปวดท้อง ทุกที่ฮ้อยเจ็บ
ในตัว ปวดหัวและปวดไหล่ เชิญขวัญเจ้าตายแต่
เข้ามาคิง ขอให้หายโหยภัยพยาธิ ทั้งอุบาท
อันตรายทั้งภายในและภายนอก

ขวัญเจ้าออกก็ให้มา มาเยอขวัญเอย มาฮอด
แล้วอย่าได้หนี ได้พันปียาวยิ่ง ขวัญแก้วกิง
จงมา ฟากน้ำก็เฮ้อมา ฟากผาก็เฮ้อมาฮ่อม
ห้องเคหา อุอะมูมะมูลมา ไชยตุพวง ชัยมังคลัง
โสติเต โหตุ สัพพทา

ตั้งแต่นี้ไปภายหน้า เฮ้อขวัญเจ้าให้อยู่มั่นยืน
นาน ตลอดกาลอายุไชย เฮ้อขวัญเจ้าให้มั่น
เหมือนดังเขาจักรวรรพา ให้เจ้ามั่นเพียง
เหมือนพระนิพพานบ่อคลาดแคล้ว อยู่มั่นแล้ว
สวัสดิ์ ที่ขมายโก โหตุ สัพพทา อะโรคะพยา
เวลาไสดา สัตตจุปัจจวา เอนกาอันตรายาปี
วินาสสันตุ จะเตชะสา ชัยสิทธิธินังลาภัง
โสตีภาคยัง สุชัง พลัง ศิริอายุ จะวันโณ จะโก
คัง วุฒิธิ จะภะควา จะสวัสดิสา จะอายุ จะชีวิ
สิทธิ พวันตุเม

มีทั้งพาแก้วและพาทอง เชิญขวัญเจ้ามาอยู่
เสวยอย่างเทวราช อย่าคลาดแคล้วแล่นหนี
ของดี ๆ มีทุกอย่าง

เชิญขวัญเจ้ามาอยู่ปรางแก้วร่วมกับหม่วงศา
ทั้งตายายพ่อแม่ ทั้งคนเฒ่าคนแก่และลูก
หลานเหลน ทั้งวัวควายและช้างม้า

พร้อมกันหมู่ข้าทาส มาเถิดขวัญเอย มาถึงแล้ว
ให้เจ้ากินอยู่สบาย หายโหยภัยทุกซีเศล้ำโคก
วิปโยค ขอให้หายโรคพยาธิ ขอให้หายเจ็บแข็ง
หายเจ็บตาและปวดท้อง และหายเจ็บทุกที่ใน
ตัว หายปวดหัวและปวดไหล่ เชิญขวัญเจ้าได้แต่
เข้ามาในกาย ขอให้หายโหยภัยพยาธิ ทั้ง
อุบาทว์อันตรายที่อยู่ภายในและภายนอกบ้าน

ขวัญเจ้าออกไปก็ให้มา มาเถิดขวัญเอย มาถึง
แล้วก็อย่าได้หนี ให้อยู่พันปียาวยิ่ง ขวัญแก้วกิง
จงมา ถ้าอยู่ฝั่งน้ำก็ให้มา ถ้าอยู่ฝั่งผาก็ให้มา
อยู่ร่วมห้องเคหา อุอะมูมะมูลมา ไชยะตุพะวง
ชัยยะมังคละลัง โสติเต โหตุ สัพพะทา

ตั้งแต่นี้ไปภายหน้า ให้ขวัญเจ้าอยู่มั่นยืนนาน
ตลอดกาลอายุไชย ให้ขวัญเจ้าอยู่มั่นเหมือนดัง
เขาจักรวรรพา ให้เจ้าอยู่มั่นเหมือนพระนิพพาน
ไม่คลาดแคล้ว เมื่อเจ้าอยู่มั่นแล้วก็ขอให้เจ้า
สวัสดิ์ ที่ขมายโก โหตุ สัพพะทา อะโรคะพยา
เวลาไสดา สัตตจุปัจจวา อะเนกาอันตรายาปี
วินาสสันตุ จะเตชะสา ชัยยะสิทธิธินังลาภัง
โสตีภาคยัง สุชัง พลัง ศิริอายุ จะวันโณ จะโก
คัง วุฒิธิ จะภะควา จะสวัสดิสา จะอายุ จะชีวิ
สิทธิ พะวันตุเม

บทสุขบัญญัติขึ้นเฮือนใหม่

จาก สมุดจดบทสุขบัญญัติต่าง ๆ
เขียนโดย นายบุญโถม พงษ์เจริญ
ได้มาจาก นายแดง คำคุณ
(พ่อตาของนายบุญโถม พงษ์เจริญ)
คนไทยพวน บ้านหนองเค็ด ตำบลท่าถ่าน
อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
วันศุกร์ที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๕

สี่สี่สิทธิชัยยตุพวง ไชยมังคะลัง ชัยยะ
ศุภะดิถี วันนี้เป็นวันดี วันดีดีศุภฤกษ์ ถึกหน้อย
ชื่อวามหามงคฺล ยังมีพระเจ้าพระยาผู้มีบุญ
องค์หนึ่ง เสด็จมาจากเมืองหมั่นคำพอง มา
แสวงหาของสถานที่ตั้งบ้าน เพื่อปลูกสร้าง
เฮือนอยู่ช่อม่ออยู่เย็น ความเป็นเขินเข็ดขวางจ้งไฮ
เฮือบ่อมีพ้อ จึงตั้งก่อปลูกแปลงไป พระเมตไตร
โพธิเจ้าก็ว่าดีบ่อนนี้ แต่ก่อนแต่ก็พระเจ้าสร้าง
โพธิสมภาน พระเจ้าพาบแพ้พวกหมู่พยามาร
ผู้สาโหด บ่อนนี้บ่อนพระเจ้าสร้างโยคส์ตวนิกร

บ่อนแม่นางพระธรณีพระแก้วแก่นไ้ก็ว่าอยู่
ส่วสดี หมื่นพันปีก็บ่อมีโพยภัยมาต้อง บัดนี้เจ้า
ชิ่งอยู่ห้องหอแก้วสอง เงินคำแก้วแหวนเงิน
ทองมาให้ กับทั้งข้อยช่วงใช้หลูหลังไหลมา ซิได้
มีศักดาฤทธิองอาจ กับทั้งพวกหมู่ญาติ ซิได้
แต่งของฝากมาให้และมาหา กับทั้งภรรยาอัน
งามหนุ่มน้อยหน้าขึ้นช้อยโสภานา

ศรี ๆ สิทธิชัยยะตุพะวง ไชยยะมัง
คะลัง ชัยยะศุภดิถี วันนี้เป็นวันดี วันดีดี
ศุภฤกษ์ ถูกวันที่ชื่อวามหามงคฺล ยังมี
พระเจ้าพระยาผู้มีบุญองค์หนึ่ง เสด็จมาจาก
เมืองหมั่นคำพอง มาแสวงหาของสถานที่ตั้ง
บ้าน เพื่อปลูกสร้างเรือนอยู่ช่อม่ออยู่เย็น ความยาก
เข็ญและความจัญไรก็ไม่มีมาขัดขวาง จึงได้
ปลูกสร้างเรือน พระศรีอาริยมตไตรภทธรัส
ว่าเป็นสถานที่ดี แต่ก่อนนี้เป็นสถานที่ที่
พระพุทเจ้าได้สร้างพระบรมโพธิสมภาน
พระองค์ขณะพวกหมู่พยามารผู้โหดร้าย สถานที่
นี้พระองค์ทรงสร้างสมบารมีและโปรดสัตว์
สถานที่นี้แม่นางพระธรณีก็ว่าอยู่แล้วส่วสดี นับ
หมื่นพันปีก็ไม่มีโพยภัย บัดนี้เจ้าก็นั่งอยู่ในห้อง
หอแก้ว มีแก้วแหวนเงินทองไหลมา กับทั้ง
ข้าทาสใช้สอยไหลหลั่งมา มีศักดาฤทธิองอาจ
ทั้งพวกหมู่ญาติก็มาหาและนำของฝากมาให้
เจ้ามีทั้งภรรยาอันงามพร้อมหน้าขึ้นช้อยโสภานา

บัดนี้จักพรรณาแต่เดิมตาเต้า จัดแจงเข้าหาไม้
ปลุกเสือน มีใจเพี้ยนทั้งเยือกทั้งยาก แต่งถ
หมากทั้งน้ำบั้งถึงตัวเดียว หาบขวานคมและ
มีดพล้า และจึงแบกเข้าป่าต้นคั่วดงดอน เดิน
โคจรมือแรงมือเข้า วันเข้าค้ำศุนแล้วตัวมา

บางฟองกินสุราแก้มข้าว ตื่นเมื่อเข้ากินกาย
แล้วเหล่าไป จงใจเข้าดงเราหาชอก ไปพบพ่อ
ล่าตัวปอดดี ไม่มีสีเอามาเป็นเสาะแสก แล้วจึง
แบกขวานไล่ฟันลง ตัดปลายตรงลำดีสอาด นี้
แม่นธรรมชาติไม้ค้ำไม้คุณ ลำพันลุนเสาวัญ
เป็นคู่ที่เกิดอยู่ข้างฝ้ายตีนนอน เหลียวเบ็งงาม
สอนลอนดิ่งอินทรแปลงมาปลุกไว้

ตัดเอาได้มาตากเป็นเสก ไปหาเอาบ่อหยุดหย่อน
เดินเหยื่อนเข้าป่าดงหนาหลายมือหลายวัน เวลา
ปีเดือนติดต่อก หลายพล้ามือต่อเจ้าอ่อนแอส ยาม
แลงเข้ายามงายปละเปล้า มือสับมือป่าไม่ลิม
ไปปีเดือนได้วันยามเข้าป่า แดดฮ้อนรนใหม่
ค่อยเพียร ปีเดือนเข้าหกมาเข้าลวง ฝนหลัง
ย่อยฮ้ำผ้าชุ่มเย็น บรรวแล้วพันเฮือนหลังใหญ่
บัดนี้เจ้าจักแต่งชันดอกไม้เชิญเจ้าเข้าสู่เฮือน
เขาพันตกตอเจ้าอย่าได้หักเมื่อเมืองเหนือ เขา
พันตกเครือเจ้าอย่าได้หักเมื่อเมืองนาค เขาพัน
ตกฟากเจ้าอย่าได้เศล้ำเสี่ยศุนร เฮ้อเจ้ามาค้ำ
มาคุณฮุ่งเฮืองเพียงอาส ให้เจ้ามาสพาสอยู่ชุ่ม
อยู่เย็น ความเข็ดขวางเจ้าอย่าให้ได้ ความเจ็บไข้
เจ้าอย่าให้มี ว่ามาเยอชวัญเอย

บัดนี้ข้าจะพรรณาเรื่องแต่เดิมมา เขาจัดแจง
เข้าป่าหาไม้มาปลุกเสือน มีใจเพียรและความ
ยากลำบาก แต่งถหมากและกระบอกรน้ำเตรียม
ไว้ หาบขวานคมและมีดพล้าแบกต้นคั่วเข้าป่า
เดินทางเข้าป่าตั้งแต่ค้ำจนถึงเข้า แม้แต่ตอน
กลางคืนที่ดวงอาทิตย์ตกแล้วก็ยังรีบเดินมา
บางคนก็พักกินเหล้าแก้มกับข้าว พอตื่นเข้า
กินข้าวแล้วก็เดินไปกับพวก ตั้งใจเดินเข้าดง
เสาะหาไม้ที่มีลำต้นสวยดี เป็นไม้มีศรีเอา
มาเป็นเสาะแสก แล้วจึงแบกขวานตัดฟันไม้ ตัด
ปลายลำต้นให้ดีสะอาด นี้เป็นไม้ธรรมชาติที่ดี
เลิศ แล้วรำพันว่าไอ้เสาวัญมาอยู่เป็นคู่กับที่
ข้างหัวนอนของที่เกิด เหลียวดูไม้งามสล้างดั่ง
พระอินทร์มาปลุกไว้

ตัดเอามาแล้วจึงตากเป็นเสก ไปหาไม้อย่างไม่
หยุดหย่อน เดินเร่รอนเข้าป่าดงหนาไปหลายวัน
นับปีเดือนติดต่อก เวลาหลายวันเจ้าก็อ่อนแอส
ยามเย็นเข้ายามสายก็ยังไม่ได้ไม้ ไม่เคยลิมวัน
เดือนปีที่เข้าป่า แดดร้อนรนก็เพียรหาไม้ใหม่
เมื่อเข้าลวงเดือนหก ฝนหลังย่อยพรัลลงมาผ้า
ชุ่มเย็น เป็นฤกษ์อันบรรวปลุกเรื้อนหลังใหญ่
บัดนี้เจ้าจงแต่งชันดอกไม้เชิญชวัญเจ้าเข้าสู่
เรื้อน เขาพันตอเจ้าก็อย่าได้หนีไปเมืองเหนือ
เขาพันเครือเจ้าก็อย่าได้หนีไปเมืองนาค เขา
เลื้อยข้างเจ้าก็อย่าได้เศล้ำเสี่ยใจ ให้เจ้ามาอยู่
เกื้อหนุนให้รุ่งเรืองร่วมอาสน์ ให้เจ้ามาอยู่อย่าง
ชุ่มเย็นพร้อมกัน เจ้าอย่าได้มีความลำบากและ
ความเจ็บไข้ ว่ามาเกิดชวัญเอย

ขวัญเจ้าเสาทวนอยู่ป่าหญ้าแฝก ก็เห่มาเมื่อ
วันนี้ ขวัญเสาแสบอกอยู่ป่าดอมแด ก็ให้มาสามเมื่อ
วันนี้ ขวัญแจอยู่ดอยอยู่ถ้ำ ก็ให้มาสามเมื่อวันนี้
ขวัญเสาค้าอยู่ป่าไม้ ก็เห่มาสามเมื่อวันนี้
ขวัญบันลมอยู่ดงข้างน้ำวก็เห่มาสามเมื่อ
วันนี้ ขวัญชื่อขาวก็ให้มาสามเมื่อวันนี้ มา
เยอขวัญเอย มาพลันอย่าช้า ให้เจ้าได้ตั้งหน้า
ข้ามเหล่าดอนเลามาเยอ เห่เจ้ามาจำเร ญอยู่ฮ้อง
เฮื่อนกว้าง

อย่าได้ตกใจได้ห้วงอยู่สวัสดิ ยอเฮื่อนควให้
เป็นเฮื่อนราช ยอประสาทให้ได้เป็นพระธาต
จอมสูง เฮื่อนโฮงคำเป็นรถแก้ว ยกขึ้นแล้ว
อยู่สวัสดิ ยกเสา ๑ ให้ได้จัวแม่ลาย ยกเสา ๒
ให้ได้ควายเขาเยอ ยกเสาสามเฮ่ได้หม่องเก้ากำ
ยกเสาสี่เฮ่ได้คำเก้าหมื่น ยกเสา ๕ เฮ่ได้ข้าว
ล้านหมื่นมาเยย ยกเสาหกเฮ่ได้เมยผู้งามมา
นอนเทียมเคียงข้าง ยกเสาเจ็ดเฮ่ได้ลูกจ้างมา
จัดแต่งพาแรงพางาย ยกเสาแปดเฮ่ได้ชายผู้ดี
ผู้งามมาเหล่าและของขวัญ ขอให้ได้ทั้งมวล วั
ควายก็ให้มาเต็มคอก ข้างม้าออกเนืองนอง
เงินค้ำกองพอแบก

เสาค้าก็อย่าได้แตก เสาแสบก็อย่าได้เซฮอน
เสาขวัญก็ให้เจ้ามันแก่น เฮ่เจ้ามันปานแผ่น
เหล็กแดง เฮ่เจ้าแข็งเป็นแผ่นหินลาด เฮ่เจ้า
หมั่นเป็นเหล็กมอฮาเสาพระสุเมร จำเร ญเป็น
อาสกกว้าง ห่องหนึ่งเอมอาจไว้แต่งตัวนาง
เทียมทางกลางให้มีสระบัวแก้ว

ขวัญเสาทอที่อยู่ป่าหญ้าแฝก ก็ให้มาในวันนี้
ขวัญเสาเอกที่อยู่ป่า..... ก็ให้มาในวันนี้
ขวัญ.....ที่อยู่ดอยและถ้ำ ก็ให้มาในวันนี้ ขวัญ
เสาค้าที่อยู่ป่า ก็ให้มาในวันนี้ ขวัญบันลมที่
อยู่ดงข้างน้ำว ก็ให้มาในวันนี้ ขวัญชื่อก็ให้มา
ในวันนี้ มาเถิดขวัญเอย จงมาพลันอย่าช้า ให้
เจ้าได้ตั้งหน้าข้ามป่าดงดอนมาเถิด ให้เจ้ามา
อยู่เจริญรุ่งเรืองในเรือนกว้าง

อย่าได้ตกใจกลัวและเป็นห่วง ให้เจ้าอยู่สวัสดิ
ปลูกเรือนครัวให้เป็นเรือนราชา สร้างปราสาท
ให้สูงใหญ่เทียมพระธาตุ ปลูกโรงเรือนทองคำ
และรถแก้ว สร้างขึ้นแล้วให้อยู่สวัสดิ ยกเสา ๑
ให้ได้แม่วัว ยกเสา ๒ ให้ได้ควายเข้าโรง ยกเสา ๓
ให้ได้หม่องใหญ่ขนาดเก้ากำมือ ยกเสา ๔ ให้ได้
ทองเก้าหมื่น ยกเสา ๕ ให้ได้ข้าวล้านหมื่นมา
อยู่ในยุ้ง ยกเสา ๖ ให้ได้เมยงามมานอนเคียงข้าง
ยกเสา ๗ ให้ได้ลูกจ้างมาจัดแต่งสำหรับข้าวเช้า
และเย็น ยกเสา ๘ ให้ได้ผู้ชายดีและงามนำ
เหล่าและของขวัญมาฝาก ขอให้ได้ทั้งหมด
วัควายก็ให้มาอยู่เต็มคอก มีข้างม้าเนืองนอง
มีเงินทองกองไว้พอแบกได้

เสาค้าก็อย่าได้แตก เสาเอกก็อย่าได้เซฮอน ขอ
ให้เสาขวัญตั้งมั่นคง ให้เจ้ามันคงตั้งแผ่นเหล็ก
แดง ให้เจ้าแข็งเหมือนแผ่นหินที่ปูลาด ให้เจ้า
มันคงเหมือนเขาพระสุเมรุ อยู่เจริญเป็นอาสน์
กว้าง ห่องหนึ่งสร้างไว้แต่งตัวนาง ระหว่างทาง
ให้มีสระบัวแก้ว

นางอาบแล้วอยู่สวัสดิ์ เสาค้ำให้เป็นแก่นพลูหอมชั่วพันวา เสาขวัญให้เป็นแก่นจันทหอมชั่วแสนมือ เพื่อนมาซื้อให้ได้จำหน่าย ยามเมื่อจ่ายเฮ้อเจ้าได้ของดี เฮ้อเจ้าฮุ่งเฮืองสีปนบันฮ้องห้องหลุ่มได้ผูกข้างสารใหญ่ยาว ห้องหนึ่งไว้ให้ลูกสาวเข้ามาสู่ช่วงไข่ หลังหนึ่งไว้ถ้าลูกและลูกสะใภ้แสนสำมาแยง ลูกชายลูกสาวแพงเครื่องคำพันฮ้อย หลอนว่าได้ลูกเขยลูกสะใภ้น้อย ๆ มาสู่สมใจปุ่ได้ ห้องหนึ่งไว้เพื่อพระสงฆ์เจ้ามาเทศนาสอน ห้องหนึ่งไว้บูชานึกถึงคุณแก้ว ห้องหนึ่งไว้ถ้าบิดามารดา ห้องหนึ่งไว้เฮ้อเฒ่าแก่มาชุมนุม ห้องหนึ่งไว้ถ้าขุนนางหลายหัวเมืองมาเฝ้า ห้องหนึ่งไว้เฮ้อลูกเต้าและหลานเหลน ห้องหนึ่งไว้เก็บคำฮ้อย ห้องหนึ่งแหม่สาวน้อยเฮ้อลูกสาวหล่าอยู่นอน

บัดนี้จักเชิญขวัญเจ้าคร้วเฮือนให้มาอยู่ เชิญเอาขวัญลูกเต้าเฮ้อเข้าอยู่สุโงง ว่ามาเยอขวัญเอย ขวัญเจ้าไปพินไม้เสาทวนเขาอยู่ป่าแฝก ขวัญเจ้าไปพินเสาแฮกเขาอยู่ป่าหนามหัน ก็เฮ้อมาสามามื่อนี้วันนี้ ขวัญเจ้าไปพินเสาขวัญเขาอาบน้ำ

*พลู เป็นไม้ต้นขนาดใหญ่ เปลือกและเนื้อไม่มีกลิ่นหอม

**หนามหัน หมายถึงต้นพงคอก ซึ่งเป็นไม้พุ่มเลื้อยที่มีหนามตามข้อ

นางอาบน้ำแล้วก็ให้อยู่สวัสดิ์ ขอให้เสาค้ำหอมไปไกลพันवादังแก่นไม้พลู* ขอให้เสาขวัญหอมนานวันดังแก่นไม้จันทน์ ผู้ใดมาซื้อของก็ให้ขายได้ ยามเมื่อเจ้าซื้อของก็ให้ได้ของดี ให้เจ้ารุ่งเรืองศรีสะอาด พะไลบ้านได้ผูกข้างใหญ่ยาว ห้องหนึ่งไว้ให้ลูกสาวเข้ามาใช้สอย หลังหนึ่งไว้สำหรับลูกและสะใภ้แสนสวยมาอยู่ ให้ลูกชายลูกสาวมีเครื่องทองสวายนับพันนับร้อย ให้ได้ลูกเขยลูกสะใภ้มาอยู่สมใจปุ่ ห้องหนึ่งไว้สำหรับพระสงฆ์มาเทศนาสอน ห้องหนึ่งเป็นห้องพระสำหรับบูชาคุณพระรัตนตรัย ห้องหนึ่งไว้สำหรับพ่อแม่ ห้องหนึ่งไว้ให้ผู้เฒ่าผู้แก่มาชุมนุม ห้องหนึ่งไว้ให้ขุนนางหลายหัวเมืองมาเฝ้า ห้องหนึ่งไว้ให้ลูกเต้าและหลานเหลน ห้องหนึ่งไว้เก็บทองคำนับร้อย ห้องหนึ่งกันไว้ให้ลูกสาวคนสุดท้ายอยู่

บัดนี้ข้าจะเชิญขวัญเจ้าคร้วเรือนให้มาอยู่ เชิญเอาขวัญลูกเต้าให้เข้ามาอยู่ในโรง ว่ามาเถิดขวัญเอย ขวัญเจ้าไปพินไม้เสาทะยุดพักอยู่ที่ป่าหญ้าแฝก ขวัญเจ้าไปพินไม้เสาเอกหยุดพักอยู่ป่าหนามหัน** ก็ให้มาในวันนี้ ขวัญเจ้าไปพินเสาขวัญหยุดพักอาบน้ำอยู่

ขวัญเจ้าไปพินไม้เสาค้ำเสาแดดเซซอน ก็ให้มา
สามามื่อนี้วันนี้

ขวัญเจ้าไปพินไม้สยั้วเขาอยู่หม่มเหมียด ขวัญ
เจ้าไปพินไม้กระทอดเขาอยู่กลางดง ก็ให้มาสา
มามื่อนี้วันนี้ ขวัญเจ้าไปตัดตงตัดกลอนเขาอยู่
โคกดอย ๆ ก็ให้มาสามามื่อนี้วันนี้ ขวัญเจ้าขึ้น
ไปเทิงโคกสูง ขวัญเจ้าลงจากโคกด้วยรอยมา
ตามโคกสูงให้ตัววมา มาเอ่ยว่ามาเอ่ยขวัญเอย
มาเอ่ยมาพลันอย่าได้ซ้ำ เจริญทั้งขวัญอ่อน
กุมารเข้ามาสู เจริญเอาขวัญหมู่เจ้าให้มาเข้า
มาสูโงง ให้เจ้ามาทรงเฮื่อนขานบ้านใหม่ คลั้น
เจ้ามาฮอดแล้ว ความทุกก็อย่าได้ให้ใกล้ ความ
เจ็บไข้ก็อย่าได้มีทุกคนทุกคนก็เข้าเทอญ ยถา
วริโหปุโรสัพพการังนะชียติ อุอะมูมะมูลมา
ประสิทธิอานุกาเว ประสิทธิมังคะลัง สทาโสเถถี
พะวันตุโน

ขวัญเจ้าไปพินไม้เสาค้ำเสาแดดไซเซ ก็ให้มา
ในวันนี้

ขวัญเจ้าไปพินไม้.....หยุดพักอยู่ได้ร่มไม้ ขวัญ
เจ้าไปพินไม้ในกลางดงมาทำกระทอด* ก็ให้มา
ในวันนี้ ขวัญเจ้าไปตัดไม้มาทำตง** และ
กลอน*** อยู่ตามโคกดอย ก็ให้มาในวันนี้ ขวัญ
เจ้าขึ้นไปบนโคกสูง ขวัญเจ้าจงโดดลงจากโคกสูง
มาเป็นหมู่ ให้รีบกลับมา มาเอ่ยว่ามาเอ่ยขวัญ
เอย มาเอ่ยมาพลันอย่าได้ซ้ำ เจริญทั้งขวัญของ
กุมารอันอ่อนเยาว์ให้กลับมามี เจริญเอาขวัญ
หมู่เจ้าให้เข้ามาสูโรง ให้เจ้ามาอยู่ในเรือนขาน
บ้านใหม่ ครั้นขวัญเจ้ามาถึงแล้ว ความทุกก็
อย่าได้ใกล้ ความเจ็บไข้ก็อย่าได้มีทุกคน ๆ ก็
เข้าเทอญ ยะถาวะริโหปุโรสัพพการังนะชียติ
อุอะมูมะมูลมา ประสิทธิอานุกาเว ประสิทธิ
มังคะลัง สทาโสเถถี พะวันตุโน

*กระทอด เรียกส่วนประกอบของเรือน
ส่วนที่เป็นไม้กระดานหน้าใหญ่ที่ตั้งอยู่บนหัวรอด
ภาษาไทยภาคกลางเรียก พริ้ง

**ตง เรียกไม้ที่วางบนรอดหรือคานสำหรับ
รองพื้นกระดานหรือฟาก

***กลอน เรียกไม้ที่พาดบนแปสำหรับวาง
เครื่องมุงหลังคา

ภาคผนวก ค.

บททำขวัญของกลุ่มคนไทยเขมร

สำนวนมุขปาฐะ

บททำขวัญจุก (สำนวนที่ ๑)

วิทยากร นายบุญโถม พงษ์เจริญ

ทำขวัญที่หมู่ ๒ บ้านหนองจอก

ตำบลดงน้อย อำเภอราชสาส์น

จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันอาทิตย์ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมิณา สักกาเรนะ พุทฺธัง อภิปุชชะยามะ

อิมิณา สักกาเรนะ ธิมมัง อภิปุชชะยามะ

อิมิณา สักกาเรนะ สังฆัง อภิปุชชะยามะ

อะระหัง สัมมา สัมพุทฺโธ ภาคะวา พุทฺธัง ภาคะวันตัง อภิวาเทมิ

สะวากขาโต ภาคะวะตา ธิมโม ธิมมัง นะมัสสามิ

สุปะฏิปันโน ภาคะวันโต สวาจะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทฺธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อุกาสิรฐานะเรนทั้ง ดังข้าพเจ้าจะขอถวายด้วยกายวจิมโนนบ ที่จะเคารพคุณพระศรีรัตนตรัย อันเป็นหลักโลกอุบัติให้เกิดเป็นสามภพ ไม่มีอะไรไหนจะมาเทียมเทียบเปรียบปรารภถึงสอง ตัสสะ ภาคะวะโต แห่งองค์ทรงเครื่องสิกขาเพศ ข้าพเจ้าจะขอยอกรขึ้นเหนือเศศ ต่างประทุมเมศประทุมทอง ดวงพระนัยเนตรของข้าพเจ้าทั้งสองขอถวายต่างประทีปแก้ว อระหะโต ทรงหักแล้วซึ่งกิเลส สัมมาสัมพุทฺธัสสะ ท่านตรัสรู้ในธรรมด้วยพระองค์เอง ทรงเล็งเห็นพระสัพพัญญู เป็นบรมครูผู้หลักโลกหวังจะพาสัตว์ทั้งหลายให้ข้ามจิตโลกแห่งพระสงสาร ประหารหักซึ่งสารประจักษ์อันประกอบไปด้วยกำและกง ไม่ให้สัตว์ทั้งหลายเวียนวนว่ายอยู่ในภพทั้งสาม ซึ่งได้ทรงพระนามให้ชื่อว่า อระหัง สัมมา สัมพุทฺโธ ซึ่งเสื่อมสิ้นหมดแล้วลูโทโสและโมโหหาย โลภะละลายในทางบาป ทรงอิสรภาพอันเรื่องเดช ทรงสิกขาเพศปัญญามี ทรงพระบารมีปัญญามั่น เปรียบเหมือนหนึ่งมีพระขรรค์เพชรเด็ดห่วงมาร ซึ่งอันใดที่ชั่วเข้ามาแผ้วพาล เจ้าหนูเอ๋ย เจ้าจงขว้างด้วยจักรพระขรรค์แก้ว ช้อนขึ้นแล้วด้วยดวงพระปัญญา เล็งเห็นอาการสามสิบสองส่วน ล้วนเป็นเครื่องอสุภะสาธาร สิ่งใดเล่าที่ว่า จะเป็นแก่นสารประโยชน์นั้นหาบมิได้ ย่อมจะมีเวรและภัยมาบีบทา มีแต่ความชรามรณานั้นไม่ประจักษ์แจ้ง เหตุให้องค์บรมศาสดาจึงหน่ายแห่งในทางฆราวาสให้ขาดเด็ด โยพุทฺโธ อันว่าพระศรีรัตนตรัยทุกพระองค์ ทรงประทับอยู่ยังบัลลังก์อันวิจิตร ประกอบไปด้วยบุญฤทธิ์บารมี วาระโพธิมุเล ทรงประทับอยู่ได้ดวงไม้มหาโพธิ์ที่พุทธชวมงคล เป็นมหาเศวตฉัตรกั้นกลางทั้งห้าห้อง

แล้วลงมาหา มารังสะเสงั้น ทรงยังห่วงพวกพลและพระยามารให้พิณาศหลักหนี ทั่วสี่ตึงสภารมีภิญโญภาส
ตั้งปะนะมามีพุทธัง ข้าจะขอน้อมเศียรลีโรโรตม์สักกาเทพยดาเจ้าทั้งปวง ที่สิงสถิตอยู่ในเวียงวัง
พระคลังหลวงทุกแห่งหล้า ตั้งแต่ชั้นจาดุมหาราชิกาจจนถึงพรหมราช อิกทั้งจอมท้าวเจ้าไกรลาส
พิฆานแมน ท่านย้อมเป็นผู้ผ่านแผ่นพระธรณีเป็นพระมหาอิศรบดีเลิศดิลก จงลงมาช่วยมาชูป
อุบถัมภกให้คนมาญาติ และผู้ที่จะปลงจุกออกจากเกล้าในวันรุ่งขึ้นพรุ่งนี้ ผู้ใดเสียงดีให้ร้อง แล้วลั่น
ฆ้องขึ้นสามลา (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

ศรี ๆ วาระนี้เป็นที่เลิศศุภวาระ จึงจัดให้กระทำพิธีมงคลการโกนจุกแห่งกุมารและกุมารีอัน
เจริญวัยตามโกลกโชคชัยมงคล จึงหาผู้รู้มาอวยผลประสาทพรและสอนสั่ง ทั้งพ่อและแม่จางตั้ง
โสดสวนากการ โดยสุนทรสารสุภาสิตสวนสมราวาส ตามโบราณราชประเพณี เจ้าหนูเอ๋ย เจ้าจางตั้ง
กตัญญูกตเวทีไว้เหนือเศศ อนึ่งคุณพระบิดุเรศพระมารดาและปู่ย่าตายาย เมื่อเจ้ายังมีจุกอยู่บน
เศียรเกล้า เวลาพระมารดาคร่ำคร่ากระซอกเมื่อยามสาง เจ้าจะหมองนาถึงกับน้ำตา ตั้งแต่นี้ไปเจ้า
จะทวabayพันทวษ เมื่อยังมีจุกไรเศศบางเวลาพระมารดาคร่ำคร่าเมื่อยามจะสาง พระมารดา
อุ้มท้องเลี้ยงเจ้ามา จนอายุชันษาเจ้าก็คลาดได้สิบเดือน ก็คลาดเคลื่อนออกจากครรภ์พระมารดา
พระมารดาก็ไ้จุกกระหมวดกระมุ่นละม่อมเป็นมณฑล บักปิ่นชนทองสูงสีลงยาราชาวดี บางคน
ผบบางพลางน้อย จึงหาผบบลูกผู้ดีมีเหล่าขามาทำช้อง ให้สมงามตามทำนองรับดวงหน้า บุตราโณ
สิบตรีโณเจ็ดสิบเบ็ด บุตราอันชันษาเสร็จโณเท่าไรก็ไม่ห้ามเพราะว่าเป็นชาย ตามกำหนด
กฎหมายไม่คลาดเคลื่อน ครบดีปีเดือนต้องตามวัน จึงให้หาโหรพาฤคณาจารย์มาทำพิธี เจ้าหนู
เอ๋ย จงตั้งกตัญญูกตเวที นึกถึงคุณพระบิดรและมารดา ปู่ย่าตายายที่ชูปเลี้ยงเรามาตั้งแต่เล็กน้อย
ทั้งมดไม่ให้ไต่ไรไม่ให้ตอม เผ้าทะนุถนอมทุกเช้าค่ำ ถึงเจ้าจะร้องให้อ้อน พระมารดาก็ยกให้กินนม
ถึงเจ้าจะถ่ายอาจม พระมารดายกเข้าถูล้างใส่อ่างอาบน้ำ ด้วยซัดสีจิวคล้าให้ผุดผอง แป้งขมิ้น
ดินสอพองชะโลมทา เจ้าจางหมั่นระลึกถึงคุณพระบิดรและมารดาและปู่ย่าตายาย อย่าลืมหลง
นับตั้งแต่นี้ ผู้ใดเสียงดีให้ร้อง ลั่นฆ้อง (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

อนึ่งข้าพเจ้าจะขอกล่าวคำปรัมปราตั้งแต่เดิมมา ในการโสกันต์ในครั้งนี้แต่เดิมมี คือองค์
อัมรินทราเป็นต้นเหตุ ที่ว่าจะโสกันต์พระหน่อนเรศราชกุมาร คิดแล้วก็เอื้อนทวโองการตรัสสั่งให้
เทพยดาเจ้าทั้งปวง คือพระวิษณุกรรมกับพระมาตุลี ได้จัดแจงกระทำสำแดงซึ่งปะรำพิธีให้เสร็จ
สรรพ เพื่อจะโกนจุกไรเศศพระหน่อนเรศราชกุมาร คิดนั้นครั้งนั้นที่จะมีเหตุอันจุนเจี้ยว คือองค์
อัมรินทราลืมแต่พระอังคารองค์เดียวมิได้เชิญมา พระอังคารแสนจะโกรธโกรธาเป็นพันนั้ก ก็เอา
เถิดพรุ่งนี้แหโสกันต์ให้เอิกเกริก เราจะเข้าชิงชัยให้เสียฤกษ์ของอัมรา พอได้เวลามหาบพิตรก็สั่งให้
พลลีลาศ เสด็จเหาะลีลาศไปยังโรงพิธีเสียงอึกทีกครึกโครม ฝ่ายพระอังคารชาญจากแสนจะ
อับอายทวเศทวตาทั้งหลาย จึงหัดขยับจับพระขรรค์อันคมกล้าแล้วกำบังกายเข้าตัดเศศ

พระหน่อนารายณ์* นเรศ** เจ้าได้แล้วก็เหาะลีลาศให้อีกทีก ให้ถ่วงสงไว้ทะเล็กพระยมนา ฝ่ายฝูงเทพยดาแห่ไล่กันตั้งจรจรัดผ่นผายมาจนถึงโรงราชพิธี จึงทราบว่าพระหน่อนเรศพระเศียรหาย จึงเข้ากราบองค์พระทรงชัยว่า พระพุทธเจ้าข้าเอ๋ยพระหน่อนเรศพระเศียรหาย พระอินทร์ก็ทราบสัจย์ที่ท่านมาว่าชะรอยจะเป็นพระอังคารเป็นมันแน่ จึงให้พระวิษณุกรรมไปหาศีระชะจนรอบขอบเขตพระธรณินทร์ ก็มีได้พบพระศอหน่อเทวบัญชา จึงสั่งให้พระวิษณุกรรมอย่าเพิ่งมา ให้ค้นหาพวกสัตว์ที่ถึงแก่กรรมแล้วเจ้านี้ตัดนำขึ้นต่อ ก็เหลียวเห็นไปพบพระคชสารนอนสิ้นชีพก็ตัดหัวคชสารมา พระอินทราทรงดีพระทัย ทรงต่อเท่าไรก็ไม่ติดตั้งประสงค์ จึงได้อารานาพระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ จึงต่อเศียรพระราชกุมารสนิทได้ตั้งประสงค์ ในครั้งนั้นองค์อัมรินทราจึงประกาศว่า ต่อไปผู้ใดมีศรัทธาจะโกนจุกไรเกศ ก็ให้อารานาพระสงฆ์ทรงไตรเพศมาสวดเจริญพระพุทธมนต์ เข้าสวดสวมมงคลแล้วจึงโกนเกศตามนิยม ตามครั้งปฐมเหตุแต่เดิมมา ในครั้งนั้นองค์อัมรินทราเป็นต้นเหตุ ผู้ใดเสียดีให้ร้อง ลั่นฆ้อง (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

ศรี ๆ สิทธิสวัสดิ์เตโชชัย ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญหน่อพุทธทวโนยกุมารและกุมารินเจริญวัยวันนี้ ขวัญเจ้าเอ๋ย จงมาเกิดวันนี้มาสถิตประจำกาย อย่างลัวอันตรายจนทุกขี้นอก ขวัญแม่จงมาประจบตรงนี้ มาจนถึงพຽ່ງนี้จึงเป็นจุกไรเกศออกจากกายา อย่าตกใจจะเอาจุกไรเกศออกจากกายา แม่หนูเอ๋ย ขวัญอย่าได้หลงไล่ไก่ไล่กา จงรีบเข้ามาในเรือนเดือนอย่าหลงใด ๆ ขวัญอย่าได้ตากแดดตากลมระบบร้อนจะมีโรค ขวัญเจ้าจงมา ๆ อยู่ในกาย มาอยู่กับบิดรมารดาปู่ย่าตายาย พระขวัญเจ้าเอ๋ย ขวัญจงมาเกิดในวันนี้มาสถิตในเรือนกาย ขวัญอย่าตากแดดตากลมระบบร้อนจะมีโรค ขวัญยังทรงคงมีหอคอยเคหาห้องประทับทรง ขวัญเจ้าจงเป็นเด็กว่านอนสอนง่าย อย่าดื้อดั่งถึงบิดรมารดาปู่ย่าตายาย พระขวัญเจ้าเอ๋ย ให้นอนกายเพื่อใจราชการพร้อมกลับมาหารังนอนให้ลีลาศมาหาแม่ มาเกิดมาในวันนี้ แม่ขวัญเอ๋ย ขวัญอย่าเที่ยวเตร่ไปชมนกไปชมไม้ ขวัญจงมา ๆ อยู่ในกายอย่าแซ่เขื่อน พระขวัญเจ้าเอ๋ย อย่าหลงไปตามเพื่อนในไพรกว้าง ขวัญอย่าเวียนเหินห่างกายา ขวัญจงมาเกิดในครั้งในวันพຽ່ງนี้ นั้น พระแก้วรูปเขาสวดเจริญพระพุทธมนต์ เพื่อเจริญเอาพระเกศออกจากกายา ขวัญเจ้าอย่าตกใจ อย่าออกไปจากกายานับตั้งแต่นี้ อายุ วัฒน โณ สุขัง พลัง

*พระนารายณ์ หมายถึงพระคนาย

**พระนเรศ หมายถึงพระคณศ

บททำขวัญจุก (สำนวนที่ ๒)

วิทยากร นายบุญโถม พงษ์เจริญ

ทำขวัญที่หมู่ ๑๖ บ้านหนองโปลาใหญ่

ตำบลดงน้อย อำเภอราชสาส์น

จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมิณา สักกาเรนะ พุทธัง อภิพุชชยามะ

อิมิณา สักกาเรนะ ธัมมัง อภิพุชชยามะ

อิมิณา สักกาเรนะ สังฆัง อภิพุชชยามะ

อะระหัง สัมมา สัมพุทธโร ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ

สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ

สุปะฏิปันโน ภะคะวันโต สวาระกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

ณ บัดนี้ ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญเทพยดาทุกาศี จงลงมาช่วยช่วยให้พรให้คนาราชฎีให้ เจ้าภาพมีเคราะห์ดี สักเค ขออัญเชิญเทพยดาเจ้าทุกชั้นช่อชั้นฟ้ากามาพจรสวรรค์ กามา อันอยู่ใน กามาพอันจังหวัดวง จะรูปเป อันดำรงอยู่ในรูปภพทั่วทั้งสิบหกห้องช่องมหาราศีนภากาศ คิริสิขะระ ตะเต เทพยดาเจ้าสิงสถิตอยู่ในห้วยเหวหาดถิ่นคีรีและเนินผา จันตะลิกเข เทพยดาเจ้าอันสิงสถิต อยู่ยังจันนะประเทศทั้งนอกเขตและในเขตทั่วนิคมมาน้อยใหญ่ ทั้งเอนกอนันต์หนาแน่นอยู่ เนื่ององ วิมาน เทพยดาเจ้าเสวยอยู่วิมานมาศ ทีเป อยู่ในเกาะเกียนน้อยใหญ่ รัฏฐ์ อันที่อาศัย อยู่ในพิชัยราชรถแก้วและเรือนหลวง จะคาเม อันอยู่ในเคหาอีกหน้าบ้านทั้งบนบกและในน้ำ อยู่ใน ดอน ที่ราบสิ้นพื้นนครชาวสีพี ตะรุณะนะคะหะเน เทพยดาเจ้าสิงสถิตอยู่บนร่วมพฤษาฐานต์เป็น ช่อชั้น เคะวัตถุมะหิ เขตเต อันอยู่ในขอบเขตขันธ์จักรวาล จงลงมาช่วยช่วยให้พรให้อีกคนา ราชฎี จะตุมจะทรงให้เจ้าผ่องเกตเกล้าในวันรุ่งขึ้นพรุ่งนี้ ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา ธัมมัส สะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา เทพยดาเจ้าทั้งหลายเอ๋ย จงลงมาช่วยช่วยให้พรให้คนาราชฎี จะตุมจะทรงให้เจ้าผ่องเกตเกล้าในวันรุ่งขึ้นพรุ่งนี้ ขอเชิญปีพาทย์ระนาดตีต้อนรับเทพยดาเจ้า

ศรี ๆ วาระนี้เป็นที่เลิศศุภวาระ จะกระทำมงคลโขนจุกพิธีแห่งกุมารและกุมารีอันเจริญวัย ตามใจลกโชดชัยมงคล จึงให้ท่านผู้รู้มาช่วยผลประสาทพรแล้วสอนสั่ง ทั้งพ่อและแม่จงตั้ง

โลตสวนากการ โดยสุนทรสารสุภาสิตส่วนมรวาส ตามโบราณราชประเพณี เจ้าหนูเอย เจ้าจตั้ง กตัญญูกตเวทีไว้เหนือเกศ หนึ่งคุณของพระบิดุเรศพระมารดาและปู้ย่าตายาย บิดาและมารดา เลี้ยงเรามาตั้งแต่ยังเยาว์วัย จึงจัดกรรมุ่นม่อมเป็นมณฑล ปักปิ่นชนของสูงสี่ ลงยาราชาชาติประดับ พลอย บางคนให้ผมบางพลงน้ยเกรงไม่สมหน้า จึงเอาผมลูกผู้ดีที่มีเกล้าขามาทำซ้อง ให้สมงาม ตามทำนองรับดวงหน้า ตามกำหนดบุตรมียศโกนสืบเอ็ด บุตราชั้นษาเสรีจจะโกนสืบชวก็ไมห้าม เพราะว่าเป็นชาย ตามกำหนดกฎหมายมิดลาดเคลื่อน ครบดีเถิดเอนต้องตามวัน จึงให้หาโหรา พุฒาจารย์ให้ฤกษ์พากันเสียบที่ พระมารดา ตั้งแต่เจ้าอยู่ในครรภ์ พระมารดาก็ทะนุถนอมคัพภาไม่ ประมาท อยู่ไปจนถ้วนกำหนดศมาสได้เก้าเดือน เจ้าก็คลาดเคลื่อนออกจากครรภ์พระมารดา พระมารดาก็ทะนุถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงเจ้ามา ทั้งมดไม่ให้ไต่ไรไม่ให้ตอม เผ่าทะนุถนอมทุกเข้า ค่ำ ถึงเจ้าจะร้องให้อ้อนแม่ก็ยกให้กินนม ถึงเจ้าจะถ่ายอาจม ทั้งบิดรและมารดาปู้ย่าตายายกำลัง จะทานอาหารก็วางเล็ก เข้าถูล้างยกใส่อ่างอาบน้ำ ค่อยขัดสีจิวค้ำให้ผุดผ่อง แป้งขมดินสอพอง ชะโลมทา แล้วยกประดับกับอุราให้เจ้านอน เจ้าจตั้งกตัญญูกตเวทีไว้เหนือเกศ ผากค้ำนึ่งนึกถึง คุณพระบิดุเรศพระมารดรและปู้ย่าตายายที่ชุบเลี้ยงเจ้ามา เจ้าหนูเอย เมื่อยังเยาว์วัยให้จัดไร กระหมวดมุ่นละม่อมเป็นมณฑล ปักปิ่นชนของสูงสี่ ลงยาราชาชาติประดับพลอย บางคนผมบาง พลงน้ยเกรงจะไม่สมหน้า จึงเอาผมลูกผู้ดีที่มีเกล้าขามาทำซ้อง ให้สมงามตามทำนองรับดวงหน้า จนอายุชันษาเจ้าอายุได้เจ็ดปีถึงเก้าปีก็จึงโกนเกศ ให้เจ้าอยู่เย็นเป็นสุขในคราวครั้งนี้ ผู้ใดเสียดี โห้ร้อง แล้วลั่นฆ้องให้สามลา (โห้ร้อง ๓ ครั้ง)

นะโม นมัสการสมเด็จพระทศพลญาณอันเป็นหลักโลก หนึ่งจะขอกล่าวคำปริมปรา ในครั้งนั้น องค์อัมรินทราเป็นต้นเหตุ เกิดจะไล่กันต์พระหน่อนเรศราชกุมาร คิดแล้วก็เอื้อนทวโองการตรัสสั่ง ให้พระวิษณุกรรมและพระมาตุลี ไปจัดแจงล่าแดงกระทำโรงพิธีให้เสร็จสรรพ ประดับตรีธงล้วน แล้วแก้วแก้ววาววะวับแดงสุวรรณ มีทั้งเศวตฉัตรเจ็ดชั้นเป็นมหาเบญจรงค์ราชวัตร ฉัตรธงแลละลิล ละลิวสลับสลอน เสร็จแล้วก็เตร็จกราบบังคมทูลองค์อัมรินทรา ในครั้งนั้นผลจะมีเหตุอันจุนเจียว คือพระอังคารพระองค์เดียว พระอินทร์มิได้เชิญมา พระอังคารแสนจะโกรธโกรธาเป็นพันนัก จึงหัด ขยับจับพระขรรค์อันคมกล้าเข้าแห่ไล่กันต์กันเอิกเกริก พระอังคารก็เข้าชิงชัยให้เสียฤกษ์ของ อัมรินทรา ทรงตัดพระเศศพระหน่อนเรศนารายณ์นเรศ ก็ไปดวงสงในทะเลลึกพระยมนา ฝ่ายฝูง เทพยดาแห่ไล่กันต์จรรัลผันผายไปเดินไปในโรงพิธี พอทราบว่พระหน่อนเรศพระเศียรหาย พระอินทร์ก็ทราบตรัสก็จะอะไรก็เป็นพระอังคารเป็นมันแมน จึงให้พระวิษณุกรรมไปหาศิระชะใน รอบขอบเขตพระธรณินทร์ ก็มีได้พบพระศอหน่อทวัญชาก็ป้อได้พบ มันว่าไปพบศพผู้ใดเสีย ชีวิตให้ตัดมา ก็พอได้พบจึงไปพบเศียรคชสาร จึงตัดมาได้เป็นดังประสงค์ พระอินทร์อันทรงมีฤทธิ์ ทรงต่อสั๊กเท่าใดก็ไม่ติดดังประสงค์ พระอินทร์จึงรำลึกขึ้นได้ ก็ต้องอาราธนาพระสงฆ์ให้เจริญ

ชัยพรชัยมงคล ถึงจะต่อเศียรพระราชกุมารสนิทได้ แล้วองค์อิศราผู้ทรงชัยก็บัญญัติว่า คราวต่อไป ผู้ใดจะโกนจุกไรเกศ ก็ให้อารธนาพระสงฆ์ทรงไตรเพศให้เจริญพระพุทธรูปให้เข้าสอดสวมมงคลแล้วจึงโกนเกศ ตามนิยมครั้งปฐมเหตุแต่เดิมมา

ต่อไปนี้จะขอล่าวเชิญคำปริมปรา ขออัญเชิญขวัญกุมาร พระขวัญเจ้าเอ๋ย อย่าหลงไปไล่ ไกลไกลกลางจากเรือน ขวัญเอ๋ย เจ้าอย่าไปลงทะเลใหญ่ ขวัญจงมาชมบายศรีของตาหนอมแม่แก้ว ขวัญพออย่าได้ตากแดดตากลมระบมร้อนจะมีโรค ขวัญจงมาอยู่กับบิดรมารดา ให้จงเป็นเด็กที่ วานอนนอนง่าย อย่าคือดิ่งถึงบิดรมารดาและปู่ย่าตายาย พระขวัญเจ้าเอ๋ย จงมาเกิดมาในวันนี้ อย่าลั้งเล ขวัญเจ้าอย่าได้ระเห่ร่อนไปในถ้ำและคูลาเหวห้อง เชิญขวัญจงมาดำรงอยู่ในกายา ขวัญอย่าตกใจเมื่อเจอภิกษุสงฆ์จะเอาจุกไรเกศออกจากเกศฯ พระขวัญเจ้าเอ๋ย ขวัญจงมา ๆ เกิดมา ในวันนี้ครับ (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

บททำขวัญจุก (สำนวนที่ ๓)

วิทยากร นายชั้น นพพวง

วันอาทิตย์ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมินา สักกาเรนะ พุทธัง อภิปุชชยามะ

อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง อภิปุชชยามะ

อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อภิปุชชยามะ

อะระหัง สัมมา สัมพุทธโร ภาคะวา พุทธัง ภาคะวันตัง อภิวาเทมิ

สวากขาโต ภาคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ

สุปฏิปัณโน ภาคะวันโต สวากะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สักเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ทีเป รัฏฐเ จะคามเ ตะรุวะนะคะหะเน เคะหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละถะละวิสะเม ยักชะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ณ บัดนี้ ข้าพเจ้าจะขออน้อมเกล้าฯ น้อมการประดิษฐ์อัญชูลี ประณมน้อมขึ้นเหนือสิโรตม์ เทพยเจ้าจงปรีดีเปรมปราโมทย์มโนสาระจ้านง บรมกษัตริย์ชาติตติยวงศ์อันเรืองเดช อิกท้าวไทเทเวศ ทั่วทิศาล สาธุ สักเค อยู่ในช่องกามาพจรสวรรค์ กาเม อยู่ในกามภพอันจังหวัดวง จะรูเป เทพยดา ดำรงอยู่ในรูปภพ คิริสิขะระตะเต อยู่ในห้องมหรธรณสิงขรเขตและขุนเขา จันตะลิกเข เทพยเจ้าอยู่ เหนือแน่นในอากาศ วิมานเ อยู่ในวิมานมาครัตนะมณเฑียรทอง ทีเป เทพยเจ้าที่อยู่ในเกาะเกียน น้อยและใหญ่ รัฏฐเ เทพยเจ้าอยู่อาศัยอยู่ในพิชัยราชรถแก้วและเรือนหลวง จะคามเ เทพยเจ้า ทั้งปวงที่อยู่บ้านน้อยและเรือนใหญ่ ตะรุวะนะคะหะเน เทพยเจ้าสิงสถิตบนต้นไม้พฤกษาสานนท์ เคะหะวัตถุมะหิ เทพยเจ้าอยู่อาศัยตามบ้านเรือนไร่และโรงนา ภุมมา เทพยเจ้าอยู่อาศัยอยู่ในพื้น ภูมิภาค จายันตุเทวา เทพยเจ้าทั้งหลายนี้เอย วันนี้ข้าพเจ้าขออัญเชิญท่านเสด็จลงมาสมจร ประชุมช่วย ชะละถะละวิสะเม เทพยเจ้าที่อยู่ในห้วยเหวผาฝั่งน้ำและบนบกทั่วทั้งพื้นปฐพี ยักชะ คันธัพพะนาคา ไซ้แต่เท่านั้น อิกคนธรรพ์และนาคราชผู้เป็นใหญ่ ติฏฐันตา สันติเกยัง เทพยเจ้าที่มี

ความสุขทุกตำบล มุนีจะระวะจะนั่ง อีกทั้งฤาษีมีเนนาถทุกแห่งหนที่ท่านศักดิ์สิทธิ์ฤทธิรณด้วยตะบะ
 เตชะ สาทะโว คูกรเทพยเจ้าทั้งปวง เม จงเกษมสันต์ตามอันดับ สุนันตุ จงมีโสดสดับบรรณ
 อันล้ำเลิศ ธัมมัสสะวะณะกาโล ซึ่งธรรมของพระพุทธรเจ้าที่นั่นประเสริฐในโลกีย์ อะยมพะพันตา
 วันพรุ่งนี้ข้าพเจ้าขออัญเชิญท่านลงมาช่วยอวยพร ซึ่งพอหนูจะได้ปลงเกศออกจากเกล้าเสียใน
 วันรุ่งขึ้นพรุ่งนี้ (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

อุกาสวันทิตตะวา สิริสถานะเรนทั้ง ดังข้าพเจ้าจะขอนอบน้อมเกล้าถวายด้วยกายวิมโนมบ
 เคารพคุณพระรัตนตรัยทั้งสามอันประเสริฐ อนึ่งข้าพเจ้านอบคุณท่านผู้ประกอบเกิด คือบิดรและ
 มารดา อนึ่งข้าพเจ้านอบคุณท่านผู้สั่งสอน คืออุปัชฌาย์และอาจารย์ อนึ่งข้าพเจ้านอบคุณท่านผู้
 พรมมรินทร์อินศวรรและนารายณ์ และเทพยดาเจ้าทั้งหลายประจำจักราศี ข้าพเจ้าขอแสดงพิธี
 มงคลทำขวัญจุก ให้นิรโรคภัยทุกข์ทุกประการ จงมีสิริสวัสดิ์แก่เจ้าภาพทั้งสองและตัวของพอหนู
 เสียในวันนี้

จะขอกล่าวเริ่มแต่เดิมมา ในครั้งนั้นยังมีองค์อัมรินทร์อินทราเป็นต้นเหตุ เนื่องด้วยจะ
 โสกันต์พระหน่อเนคราชกุมาร พระองค์จึงสั่งพระวิษณุกรรมกับพระมาตุลี ให้จัดแจงสำแดงฤทธิ์
 เป็นแก้วอันวิจิตร พร้อมราชวัตรจัตรงละลิ่วสลับสลอน แล้วพระองค์ก็บทรเข้าสู่วิมานมาศ
 แล้วจึงตรัสสั่งให้ฝูงเทพยดาจัดเป็นขบวนแห่ราชกุมารไปยังโรงราชพิธี เพื่อจะได้ทำการโกนจุกโรค
 ในครั้งนั้น แต่พระองค์ก็ลืมเชิญพระอังคารมาในงานโกนจุกโรค ทำให้พระอังคารนี้แสนจะโกรธา
 พอถึงเวลาเทพยดาเจ้าก็แห่ขบวนราชกุมารไปยังโรงราชพิธี พอถึงระหว่างทางพระอังคารก็
 ผาดแผลงสำแดงฤทธิ์ ชักพระขรรค์อันคมกล้าตัดเอาเศียรกุมารไปทิ้งยังแม่น้ำยมนา ฝ่ายฝูง
 เทพยดาพาแห่ราชกุมารไปยังโรงราชพิธีก็หาเศียรกุมารไม่พบ จึงตรัสสั่งให้เทพยดาเที่ยวค้นหา
 กุมารที่ลื่นชีพ ให้ตัดเอาเศียรนั้นมาต่อให้ราชกุมาร เพื่อจะได้ทำการโกนจุกโรคในครั้งนั้น แล้วจึงมี
 พุทธาณุญาตว่าท่านผู้ใดจะโกนจุกหรือโกนเปียพร้อมกันสองท่านก็ได้ห้าม จึงได้มีพุทธาณุญาต
 ตั้งแต่ครั้งนั้นสืบมาจนปัจจุบัน

ทั้งเราและท่านกล่าวคำว่าศรีศุภวาร ข้าพเจ้าขอทำการโกนจุกพิธีด้วยกุมารเจริญด้วยตาม
 จะไหลกโชคชัยมงคล จึงได้หาผู้รู้มาอำนวยความสะดวกประสาทพรและสอนสั่ง ทั้งพ่อและแม่จึงตั้ง
 โสตสวานการ ตามโอวาทสุนทรสารส่วนฆราวาสประเพณี คุณพระบิดราชคุณพระมารดาได้อุ้ม
 ท้อง ประคับประคองเจ้ามามิให้กระทบกระทั่ง จะยืนเดินนอนนั่งมิให้ราดิน ครั้นจะรับประทาน
 อาหารเวลาใดก็ไม่ให้เผ็ดร้อน กลัวว่าทารกในอุทรนี้จะเวทนา แม่ผู้ถนอมครรภ์มาได้ประมาทจน
 ถ้วนกำหนดทศมาส ได้สิบเดือนก็เคลื่อนคลอดออกจากครรภ์ คู่มือองพัทตรีผิวพรรณลัคนา แม่นี่แสน
 เสนหาด้วยทารก จึงอุ้มแอบแนบอกกกให้เจ้านอน ให้รับประทานถันประโยธรรและข้าวน้ำ แม่ผู้

ลำบากตรากตรำปล้ำปลัก ถนอมเลี้ยงลูกรักและใส่เปลให้เจ้าอนนาน ๆ แม่เฝ้าอภิบาลไม่
เบื่อหน่าย จะเป็นลูกหญิงหรือลูกชายเมื่อตื่นจากนิทราแม่กอดประทับกับอุรามีให้เจ้าร้องคราง แม่
อุ้มจากอู่สู่อ่างอาบน้ำ ชัดสีจวีคล้ำให้ผุดผ่อง แป้งขมิ้นดินสอพองชะโลมทา ให้สุนทราเจริญวัย
ครั้งได้ฤกษ์จึงโกนผมไฟตามวัน สวมเดือนโกนกันไว้ข่ม่อม ขมวดมุ่นให้ละม่อมเป็นมณฑล ปักปิ่น
ชั้นทองสุกสี ลงยาราชาวดีประดับพลอย เห็นผมลูกบางพลางน้อยไม่สมหน้า จึงขอเอาผมลูกผู้ดีที่
มีเหล่าชามาทำเป็นช่อง ๆ ให้สมงามตามทำนองรับไบหน้า ให้สุนทราเจริญวัย ครั้นดีถ้าบุตรมียศ
ให้โกนสิบเฮ็ด บุตราชั้นชาโกนสิบสาม ถ้าโกนสิบห้าก็ไม่ห้ามถ้าเป็นชาย ครั้นได้ฤกษ์จึงได้ปรึกษา
ญาติมิตรทั้งสองฝ่ายอย่างมั่นคง และอาราธนาพระภิกษุสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์พร้อมทั้งผู้เฒ่า
ชวณกันมาปลงเกศีของพ่อหนูออกจากเกล้าเสียในวันรุ่งขึ้นพຽนี้

ศรี ๆ เตโชชัย ข้าพเจ้าขอเชิญขวัญพ่อหนูน้อย พุทธเวไนยที่โคจรจากไกลมาประจำองค์
ขวัญเจ้าเอ๋ย อย่าได้เตร็ดเตร่ระหกระเหิร เดินเล่นตามชายหาดห้วยและเนินผา เชิญขวัญพ่อจงมา
ชมบายศรีอันวิเศษสุดประเสริฐ ขวัญพ่ออย่าเตลิดจงมาประจำองค์ ขวัญเจ้าเอ๋ย อย่าเลยละ
คะนองเล่น จงเข้ามาประจำรกายเสียในวันนี้

ให้อายุ วัฒนโณ สุขัง พลัง ขอให้พ่อหนูจงมีอายุมั่นขวัญเย็นนะ อยู่ปกป้องคุ้มครองพ่อแม่

บททำขวัญนาคน (สำนวนที่ ๑)

วิทย์ากร นายขึ้น นพพวง

ทำขวัญที่หมู่ ๑๕ บ้านไผ่งาม ตำบลดงน้อย

อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันเสาร์ที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมินา สักกาเรนะ พุทธัง อภิพุชชยามิ

อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง อภิพุชชยามิ

อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อภิพุชชยามิ

อะระหัง สัมมา สัมพุทธโร ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ

สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ

สุปะฏิปันโน ภะคะวันโต สวากะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สักเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ที่เป รัฎฐเ จะคาเม ตะระนะคะหะเน เคะหวัดถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักชะคันธัพพะนาคา

ติฎฐันตา สันติเกย้ง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุถันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ณ บัดนี้ ข้าพเจ้าจะขออนอบน้อมเกล้าถนอมการประดิษฐานอัญชลี ประณมน้อมขึ้นเหนือ
เศียรสิโรตม์ เทพยดาเจ้าจงปรีดีเปรมปราโมทย์มโนสภาวะจำนง บรมกษัตริย์ขัตติยวงศ์อันเรืองเดช
อิกท้าวไทเทเวศทั่วทิศาล สารุ สักเค ที่อยู่ในช่องกามาพจรสวรรค์ กาเม อยู่ในกามภพอันจังหวัดวง
จะรูเป เทพยดาดำรงอยู่ในรูปภพ คิริสิขะระตะเต อยู่ในห้องมหรรรณสิงขรเขตและขุนเขา จันตะลิณ
เทพยเจ้าอยู่เนืองแน่นในอากาศ วิมานเ อยู่ในวิมานมาครัตนระดมณเทียรทอง ที่เป เทพยเจ้าที่อยู่ใน
เกาะเกียนน้อยและใหญ่ รัฎฐเ เทพยเจ้าย่อมอาศัยอยู่ในราชรถแก้วและเรืออันหลวง จะคาเม เทพยเจ้า
ทั้งปวงที่อยู่บ้านน้อยและเรือนใหญ่ ตะระนะคะหะเน เทพยเจ้าสิงสถิตบนต้นไม้พฤกษาสาณท์
คะหวัดถุมะหิ เขตเต เทพยเจ้าย่อมอาศัยตามบ้านเรือนไร่และโรงนา ภุมมา เทพยเจ้าย่อมอาศัย
อยู่ในพื้นภูมิภาค จายันตุเทวา เทพยเจ้าทั้งหลายเอย วันนี้ข้าพเจ้าขอเชิญท่านเสด็จลงมาสมเสร

ประชุมช่วย ชะละละละวิสะเม เทพยเจ้าที่อยู่ในห้วยเหวผาฝั่งน้ำและบนบกทั่วทั้งพื้นปฐพี ยักชะ
 คันธัพพะนาคา ไซแต่เท่านั้น อีกคนธรรพ์และนาคราชผู้เป็นใหญ่ ตัญฐานตา สันติเกียง เทพยเจ้าที่มี
 ความสุขอยู่ทุกตำบล มุนีวะระวะจะนัง อีกทั้งฤาษีมีเนนาถทุกแห่งหนที่ท่านศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิธรมด้วย
 ตบะเดชา สาทะโว ดูกรเทพยเจ้าทั้งปวง เม จงเกษมศานต์ตามอันดับ สุนันตุ จงมีโสดสดับบรรณ
 อันล้ำเลิศ ธัมมัสสะวะณะกาโล ซึ่งธรรมะของพระพุทธเจ้านั้นประเสริฐในโลกก็ย อะยมัพะพันตา
 วันพຸ່ງนี้ข้าพเจ้าขอเชิญท่านลงมาช่วยอวยพร ซึ่งพ่อนาคจะได้บวชเป็นพระภิกษุ ขอได้ตัดบ่วงลวงล
 จากกิเลส ช้ามชัณฑชอบเขตศิวาโลก กว่าจะพันโรคาสงสาร พ่อนาคเอ๋ย พ่อจะตัดบ่วงห่วงมารเสีย
 ในวันรุ่งขึ้นพຸ່ງนี้ ขอเชิญวงดุริยางค์ดนตรีจงทำเพลงมหาฤกษ์มหาชัย (แต่ทรงบรรเลงเพลง
 มหาฤกษ์มหาชัย)

อุกาสะวันทิตตะวา สิระสานะเรนทัง ดังข้าพเจ้าจะขอนอบน้อมเกล้าถวายด้วยกายวิจิตรโสมบ
 เคารพคุณพระรัตนตรัยทั้งสามอันประเสริฐ อนึ่งข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านผู้ประกอบเกิด คือบิดรและ
 มารดา อนึ่งข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านผู้สั่งสอน คืออุปัชฌาย์และอาจารย์ อนึ่งข้าพเจ้าขอถวายนมัสการเทพ
 พรหมมินทร์อินศวรและนารายณ์ และเทพยดาเจ้าทั้งหลายประจำจักราศี ข้าพเจ้าขอแสดงพิธีมงคล
 ทำขวัญนาคให้นิราศภัยทุกข์ทุกประการ จงมีสิริสวัสดิ์แก่เจ้าภาพทั้งสองและตัวของพ่อนาคเสียใน
 วันนี้

ศรี ๆ สุนทรบวรวิเศษ สุนทรธิเบศรทิวาอรุณอรุณรุ่งสุรีย์แสงพຸ່ງปัจจุสมัย แสงอรุณทัยส่อง
 สว่างโลก วันนี้วันเสาร์ประสิทธิ์โชคทุกสิ่งอันประกอบกิจทำขวัญพ่อนาค ให้พอกิบุญญโถโลก
 เจริญผล อีกประชาชนทั้งชายชวามีญาติกาและมารดาเป็นประธาน ล้วนแต่มีน้ำจิตเบิกบาน ได้
 ยินดียินได้ให้พอบวชเป็นเชื้อชีชินวงศ์ พ่อนาคเอ๋ย วันพຸ່ງนี้แล้วหนอพ่อก็จะได้สอดทรงผ้า
 กาสาวพัสตร์ ข้าพเจ้ากำจัดขันธมาร* ทั้งห้า อย่าได้เบียดเบียนอย่าได้มาแวะเวียนราวี ขันธมารอย่าอย่า
 ให้อาหาร มัจจุมาร** น้อย่าพิฆาตให้ถึงชีวิต กิเลสในดวงจิตให้จิตจาง ข้าพเจ้าขอขานขันธมารให้
 เห็นหนทางอย่าได้ยินยล ให้พอบวชสำเร็จผลสถาวร จิตของพ่อย่าได้ยอหย่อน ให้ผ่องแผ้วประดุจน้ำ
 ในคนโทที่ใสบริสุทธิ์นะพ่อนาคเอ๋ย อันที่ว่าจะเกิดมาเป็นมนุษย์นั้นไม่ใช่่ง่าย ท่านได้บรรยายไว้ใน
 บาลี พระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์ก็ได้แสดงไว้ ท่านกล่าวถึงในปฏิสนธิปริมณฑลแห่งพระชนนีนะ
 พ่อนาคเอ๋ย จะกล่าวตามคัมภีร์มงคลสูตรว่า ปุตตะฐวรัสสะสังคะโห บิดาและมารดานี้สงเคราะห์
 แก่บุตรเป็นที่สุดสุดที่จะพรรณนา จะต้องกล่าวตามโลกโลกาตามประเพณี เป็นปฐมเริ่มแรกเริ่ม

*ขันธมาร หมายถึงความอุปาทว เสนียดจัญไร และสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ

**มัจจุมาร หมายถึงมัจจุราช

เดิมทีที่จะเข้าไปสู่ในครรภ์ของมารดานะพ่อนาคเอ๋ย ประดุจจะหนึ่งน้ำมันได้ติดอยู่ปลายขนจามมะจรี สลัดเจ็ดทีและเจ็ดหนกับังเกิด เป็นล้าน ๆ มั่งสังข์ขึ้นจางไส ฝ่ายพระมารดาให้ปั้นปวง รัญจวนใจละห้อยละเหี่ย แม้จะนั่งนอนอ่อนเพลียนึกอยากแต่ล้ม พอได้รับประทานเสียบ้าง แม่ค่อยสว่างอารมณ์พอชื่นใจ และได้เดือนหนึ่งเล่าไซ้ ที่นี้พอบังเกิดเป็นเมื่อกทม สองเดือนเกิดปม เป็นชะหมอง สอดสองนัยเนตร สามเดือนเกิดเป็นพังผืดหุ้มท่อเส้นเอ็นสายโลหิต พอไว้สี่เดือนเป็น บัญจสาขารั้งห้าแห่ง ห้าเดือนพระธรรมเจ้าเข้ามาตกแต่งคือเครื่องพระทุกขังพระอนิจจัง พระอนัตตา มีปากหูกมูกตาที่สารพัน มีทั้งลมอัสวาทกายนั้นก็ไหวหวาดเป็นอยู่สะท้อน ครั้นพระมารดาเสพของเผ็ดร้อนกายก็ตั้งระรัวระพ่อนาคเอ๋ย นี่แหละหนาคความทุกข์ร้อนของมารดามีถึงเพียงนี้ เมื่อพ้อมีวาสนาจะได้บรรพชาอุปสมบททดแทนคุณบิดรและมารดา ขอให้พ่อนาคจงตั้งใจศึกษาพระธรรมวินัยให้มากมั่นแน่นนะพ่อนาคเอ๋ย เมื่อในยามแม่จะหลับนอน พอก็ลุกขึ้นนั่ง กระทบกระทั่งทั่วสรรพางค์แทบจะขาดใจหน้าพ่อนาคเอ๋ย ประดุจจะหนึ่งอันวานรที่หนีฝนเข้าซ่อนตนอยู่ในโพรงไม้ เห็นแล้วเวทนาเป็นเหลือกำลังประดุจจะหนึ่งพะอยู่ในคุกขัง ลูกตัวกว่าจะประกอบเป็นตัวขึ้นมาได้แสนที่จะอุปมานะพ่อนาคเอ๋ย ความทุกข์ร้อนของมารดามีถึงเพียงนี้ จะหาสิ่งใดมาเทียบเทียบเปรียบนั้นคงหาไม่ได้นะพ่อนาคเอ๋ย

เออ... เอ้อ... เอ้ย... แสนสงสารมารดาเป็นยิ่งนัก เมื่อยามจะคลอดลูกรักยอดสงสาร น้ำตาไหลหลอกลงทรมาน เสียวสะท้อนเจ็บท้องร้องคร่ำครวญ ให้เจ็บหนองดวงเหนียวแฉกท้องน้อย หน้ามอยคิ้วขมวดปอดปั้นปวง หัวอกของแม่แทบแยกแตกเรรวน นั่งโหยหวนละเหี่ยเพลียกำลัง ยามเจ็บท้องญาติพี่น้องกึ่งงวย แต่ก็ช่วยเพียงนวดพั้นเท่านั้นหนา จะช่วยสงเคราะห์เจ็บจนเหน็บชา เหลือปัญญาพวญาติอย่ามากเอ๋ย ยามชีวิตของแม่แทบจะม้วยนั้น สิ่งใดจะช่วยแม่ได้กันเล่าหนา สุดอุปถัมภ์ทางเสียงชีวา แม่แทบมรณาลิ้นแล้วนะพ่อนาคเอ๋ย พ่อนาคเอ๋ย ยามเมื่อคลอดเจ้าออกมา มารดาก็หมดสิ้นมลทินโทษ แม่เห็นเป็นประโยชน์ในทางพระพุทธศาสนา พ่อนาคเอ๋ย ฝ่ายแม่หมอดำแย ก็เข้าประดับประคองจับต้องทารก แล้วหยิบยกเจ้ามาตัดสายสะดือผูกพันเป็นสองท่อนลอนที่ถือกันแต่โบราณ แล้วจึงหยิบยกเจ้าไปอาบน้ำขจัดสีเพื่อล้างให้หมดราศีสิ้นควาหนาพ่อนาคเอ๋ย แล้วจึงหยิบยกเจ้าไปนอนกระดัง พอครบสามวันจึงทำเป็นพิธีร้อน ๆ โยน ๆ ว่าสามวันเป็นลูกผีสี่วันเป็นลูกคน ถ้าลูกของฉันให้หันขวับ เยื่อนขยับเข้ารับให้เรียกขวัญนะพ่อนาคเอ๋ย ปากนี้หรือก็ปล้นให้พรว่าให้เจ้าผ่องกัญญา ให้อายุเจ้ายืนมั่นไปจนถึงวันที่จะบรรพชา พ่อนาคเอ๋ย นี่พ้อจงจำใส่ใจเอาไว้ให้มั่น พระมารดาบิดานั้นแสนมีทุกข์ยุคเชษฐมิใช่ถึงเพียงนี้นะพ่อนาคเอ๋ย ยามเมื่อคลอดพ้อหรือก็ยากปวดนักปวดหนา ยามคลอดออกมากี่แสนจะทรมาน แม่จะนอนอย่างไรยากใคร่ลำบาก สู้ทุกข์สู้ยาก พะนอนอย่างไรถ่าน ยามแม่เจ็บร้อนแม่ค่อนขยัน อุตุส่าหรือกักลักลักสิ้นน้ำเกลือ จะเป็นหญิงหรือก็ช่างจะเป็นชายหรือก็ชม แม่เฝ้าชมโถมสนทิตชิดเชื้อ ลำบากนั้นไม่เคยออกปากบ่นว่าเบื้อ สละ

เลือดเนื้อให้ลูกที่เกิดมา จะกินหรือจะนอนนี่แม่ต้องป้อนข้าวเคี้ยว จะชี้หรือจะเยียวแม่คอยอุตสำหรับ
 อมยาพ่นฝนยาทำให้เมื่อโรคของลูกนั้นมี พ่อภาคเอ๋ย พ่อจงจำใส่ใจเอาไว้ให้มันเกิดหนาพ่อนาค
 ว่าแม่เป็นหญิงอยู่เบื้องซ้าย พ่อเป็นชายอยู่เบื้องขวา เราเป็นลูกคือแก้วตาดำนั้นไม่ขอลืมค่าคุณน้ำนม
 พ่อจงประดับประดาของฉลองใบบุญ บวชทดแทนบุญคุณให้แม่สม พ่ออย่าฝันชี้อารมณ์ จงบวชให้
 แม่สมเจตนานะพ่อนาคเอ๋ย ให้ลั่นฆ้องขึ้นสามที ผู้ใดเสียงดีเข้าให้ช่วยและอวยชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

พ่อนาคเอ๋ย เมื่อจะลงจากเคหาบายหน้าเข้าสู่วัด อานิสงสนี่ก็จะตามปรนนิบัติเข้าไปด้วย
 ก้าวละกัลป์ จนถึงเขตชั้นที่อุโบสถจยังอารมณ์ กำหนดข่มเสี้ยซึ่งบาปกรรม จะนำตัวของพ่อนาค
 พ่ออย่าสงสารโทษะโมหะโลภะจงประหารเหตุ จะพาตัวของพ่อนาคเข้าสู่พระนิเวศน์เมืองแก้วแล้ว
 คือพระมหานิพพานอันใหญ่ยิ่ง พ่อนาคเอ๋ย พ่ออย่าประวิงในโลกีย์ จะยึดห่วงเอาตัวของพ่อนี้จม
 ลงในสาคร ห่วงหนึ่งแพนเป็นที่หลง ย่อมพะวงในความรักเสนาหา พ่อนาคเอ๋ย พ่อจงเอาปัญญาเป็น
 พระขรรค์แก้ว จะได้แผ้วถางทางทุเรศที่อาศัย จงเกี่ยวกายตั้งปณิธาน เพื่อหวังพระนิพพานไปกายหน้า
 ข้าพเจ้าจะขอชี้ช่องให้เห็นชัด เพื่อบวชและหมั้นปรนนิบัติรักษากิจ อย่าให้ผิดกิจวินัย บังสุกุลเล่า
 ไชรัฟก็อย่าได้เว้น จงปลงให้เห็นทางพระทุกขัง พ่อจงระวังข้อสิกขา อย่าเข้าการให้ผิดเวลา เทียว
 คบสีกาทำกาเม อย่าริเรี่ยนเสน่ห์เกี่ยวสาว ลูกศิษย์ขึ้นมานอนเตียงเคียงพุดจาขอพี่สาวและน้ำสาว
 เรื่องนี้มันจะฉาวขึ้นปลายมือ ครั้นจะลือด้วยลูกศิษย์ ถ้าไม่ใช้กิจก็อย่ากระทำ อย่าพุดพรวดัง
 คฤหัสถ์ เดินออกนอกวัดเอารัดประคตคาดพุง เดินหมายมุ่งอยู่ไปมา พ่อนาคเอ๋ย พ่อจงเอาตัวของ
 พ่อเป็นเสมือนหนึ่งสำภาทองธรรมชาติ เพื่อรับประสานส่งญาติสู่โลกอุดรอันสวัสดิ์ อีกทั้ง
 วงศาคณาญาติคอยจับถือชายจิวระนะพ่อนาคเอ๋ย

ศรี ๆ เตโชชัย ข้าพเจ้าขอเชิญขวัญพ่อนาคหน่อพุทธรูโชนยอันโคจรจากไกลประจำองค์
 ด้วยว่าขวัญของพ่อระเริงหลงแล้วในฆราวาส จนประมาทมิ้วเมาไม่มีเหย้าเรือน ขวัญพ่ออย่าได้
 พันเพื่อนหลงโลกีย์เกิดกำหนด อย่าได้อาลัยในสมบัติทุกสิ่งสารพัดอันอุดม จงมาเซยชมเครื่อง
 บริหารตระการเนตร เป็นต้นว่าไตรจักรอันวิเศษสุดประเสริฐ บาทตรเหล็กเลิศตลกกลาย ยามกำมะหยี่
 แดงสุดสะอาด อีกบรรจถรณ์เครื่องลาดอันนอน เสื่ออ่อนและหมอนอิงตาลปัตรยี่งวาลวีชนี คนที่
 ด้วยกระโถนมีดโกน ถ้ำใส่ชาจอกน้อย ๆ ฝาภาเครื่องกรองน้ำ กลองเขมด้ายธรรมกะโหลก รูปเทียน
 ทำอย่างกระหนกเบญจรงค์ ทุกสิ่งสรรพอันบรรจงให้ฉายเจิด เชิญขวัญพ่อนาคเข้ามาเกิด มาชม
 เครื่องโสมนัส ขวัญเอ๋ยอย่าเลยละหลงระเริงเล่นในแนวคลองและห้วย ไตรกใครไกรกรวยชำระ
 ธาร มุจลินท์สินธุ์สนานน้ำใสสะอาด ชมแนวอนินดาตอันกว้างใหญ่ เป็นที่เทพดาเคยสำอางอาบ
 เล่นชำระสระสาบสรรพกิเลส ประกอบไปด้วยรสอันวิเศษ กล่าวคือประเภทศีลวิสุทธิที่สุดสะอาด มี
 หิ้งมีจจาชาติเต่าละลาน พ่อนาคเอ๋ย พ่อจงขับชีฟ้าชีชาญนี้ไปทางตรง อย่าได้โกลภากลุ่มหลงใน
 ชันธมาร ให้พ่อจงพบพระนิพพานไปเสียในคราวครั้งนี้

ขอให้พ่อนาคจงมีราศีผ่องใสสว่างงามตามคำที่ข้าพเจ้าให้พร ขอให้พ่อนาคจงถาวร จงเป็น
สุขสวัสดิ์ ความทุกข์อย่ารู้ได้ ทั้งความไข้อย่ารู้มี แล้วนั่งเป็นวงให้ดี จะได้ทำพิธีเวียนเทียนต่อครับ

บททำขวัญนาค (สำนวนที่ ๒)

วิทยากร นายชื่น นพพวง
ทำขวัญที่หมู่ ๔ บ้านหนองโปลา
ตำบลดงน้อย อำเภอราชสาส์น
จังหวัดฉะเชิงเทรา
วันเสาร์ที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมิณา สักกาเรนะ พุทธัง อภิปุชชยามะ

อิมิณา สักกาเรนะ รัมมัง อภิปุชชยามะ

อิมิณา สักกาเรนะ สังฆัง อภิปุชชยามะ

อะระหัง สัมมา สัมพุทธโร ภะคะวา พุทธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ

สวากขาโต ภะคะวะตา รัมโม รัมมัง นะมัสสามิ

สุปฏิปันโน ภะคะวันโต สวะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สักเค กาเม จะรูเป คิริสิชระระตะเต จันตะลิกเช วิมานะ

ทีเป รัฏฐะ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคะหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเววา ชะละณะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมธุนันตุ

รัมมัถสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

รัมมัถสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

รัมมัถสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ณ บัดนี้ ข้าพเจ้าจะขอนอบน้อมเกล้าน้อมเกล้าการประดิษฐานอัญชูลี ประณมน้อมขึ้นเหนือ
เศียรสิโรตม์ เทพยดาเจ้าจงปรีดีเปรมปราโมทย์มโนสราระจำนง บรมกษัตริย์ขัตติยวงศ์อันเรืองเดช
อีกท้าวไทเทเวศทั่วทิศาล สาธุ สักเค ที่อยู่ในช่องกามาพจรสวรรค์ กาเม อยู่ในกามภอันจังหวัดวง
จะรูเป เทพยดาดำรงอยู่ในรูปภพ คิริสิชระระตะเต อยู่ในห้องมหรธรณสิงขรเขตและขุนเขา จันตะลิกช
เทพยเจ้าอยู่เบื้องแน่นในอากาศ วิมานะ อยู่ในวิมานมาครัตนระมณเศียรทอง ทีเป เทพยเจ้าที่อยู่ใน
เกาะเกียนน้อยและใหญ่ รัฏฐะ เทพยเจ้าข้อมอาศัยอยู่ในราชรถแก้วและเรือนหลวง จะคาเม เทพยเจ้า
ทั้งปวงที่อยู่บ้านน้อยและเรือนใหญ่ ตะรุวะนะคะหะเน เทพยเจ้าสิงสถิตบนต้นไม้พฤกษาสถาณณ์
เคหะวัตถุมะหิ เขตเต เทพยเจ้าข้อมอาศัยตามบ้านเรือนไร่และโรงนา ภุมมา เทพยเจ้าข้อมอาศัย

อยู่ในพื้นภูมิภาค จายันตุเวหา เทพเจ้าทั้งหลายเอ๋ย วันนี้ข้าพเจ้าขอเชิญท่านเสด็จลงมาสมโภช
ประชุมช่วย ชะลอะละละวิสะเม เทพเจ้าที่อยู่ในห้วยเหวผาผิงน้ำและบนบกทั่วทั้งพื้นปฐพี ยักชะ
คันธัพพะนาคา ไซแต่เท่านั้น อีกคนธรรพ์และนาคราชผู้เป็นใหญ่ ตัญฐันตา สันติเกยง เทพเจ้าที่มี
ความสุขอยู่ทุกตำบล มุนิจะระวะจะนัง อีกทั้งฤาษีมุนีนาถทุกแห่งหนที่ท่านศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิรณด้วย
ตบะเดชา สาทะโว ดูกรเทพเจ้าทั้งปวง เม จงเกษมศานต์ตามอันดับ สุนันตุ จงมีโสดระดับอรรถ
อันล้ำเลิศ ธัมมัสสะวะณะกาโล ซึ่งธรรมะของพระพุทธเจ้าท่านประเสริฐในโลกีย์ อะยมพะทันตา
วันพรุ่งนี้ข้าพเจ้าขอเชิญท่านลงมาช่วยอวยพร ซึ่งพ่อนาคจะได้บวชเป็นพระภิกษุ ขอได้ตัดบ่วงลวงดู
จากกิเลส ช้ามชัณทชอบเขตศิวาโลก กว่าจะพันโรคาสงสาร พ่อนาคเอ๋ย พ่อจะตัดบ่วงห้วงมารเสีย
ในวันรุ่งขึ้นพรุ่งนี้ ก็ขอเชิญท่านผู้เสียดิให้ช่วย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

อุกาสวันทิตตะวา สิริระสานะเรนทัง ดิงข้าพเจ้าจะขอนอบน้อมเกล้าถวายด้วยกายวิจิตรโสมบ
เคารพคุณพระรัตนตรัยทั้งสามอันประเสริฐ อนึ่งข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านผู้ประกอบเกิด คือบิดรและ
มารดา อนึ่งข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านผู้สั่งสอน คืออุปัชฌาย์และอาจารย์ อนึ่งข้าพเจ้าขอถวายนมัสการเทพ
พรหมมินทร์อินศวรและนารายณ์ และเทพยดาเจ้าทั้งหลายประจำจักราศี ข้าพเจ้าขอแสดงพิธีมงคล
ทำขวัญนาคให้นิราศภัยทุกข์ทุกประการ จงมีสิริสวัสดิ์แก่เจ้าภาพทั้งสองและตัวของพ่อนาคเสียใน
วันนี้

ศรี ๆ สุนทรบวรวิเศษ สุนทรวิเบศรทิวารุณอรุณรุ่งสุรีย์แสงพรุ่งปัจจุสมัย แสงอรุณทแยงส่อง
สว่างโลก วันนี้วันเสาร์ประสิทธิ์โชคทุกสิ่งอันประกอบกิจการทำขวัญพ่อนาค ให้พ่อนาคบุญโสมภาคเจริญ
ผล อีกประชาชนทั้งชายชวามีญาติกาและมารดาเป็นประธาน ล้วนแต่มีน้ำจิตเบิกบาน ได้ยินดี
ยินดีให้พ่อนาคเป็นเชื้อซีตวงศ์ พ่อนาคเอ๋ย วันพรุ่งนี้แล้วหนอพ่อก็จะได้สอดทรงผ้ากาสาวพัสตร์
ข้าพเจ้าจัดขันธมารทั้งห้า อย่าได้เบียดเบียนอย่าได้มาแหวะเวียนราวี ขันธมารอย่าให้อาหาร
มัจจุมากร นี่ย่าพิฆาตให้ถึงชีวิต กิเลสในดวงจิตให้จืดจาง ข้าพเจ้าขอประหารขันธมารให้เหินห่างอย่าได้
ยินยอม ให้พ่อนาคสำเร็จผลสถาวร จิตของพ่อนาคอย่าย่อหย่อน ให้ผ่องแผ้วประดุจน้ำในคนโทที่ใส
บริสุทธิ์นะพ่อนาคเอ๋ย จะกล่าวตามคัมภีร์แบบโบราณ ท่านทั้งหลายหญิงชายทุกชั้น จงฟังคำขาน
ให้เข้าใจ อีกทั้งพ่อนาคผู้มีศรัทธา จงพิจารณาอย่าได้แห่งหน่าย วันพรุ่งนี้จะได้ครองผ้าไตร จำเอา
ไว้เตือนปัญญา การเกิดมาเป็นมนุษย์นั้นยากได้สุดนะนาคเจ้า อาศัยบุญเก่าที่เจ้าทำมา จึงเกิดกายา
อยู่ยืนยง เพราะบุญเก่าที่เราเคยได้สร้าง จึงเกิดก่อเป็นร่างได้สมประสงค์ ดังพุทธพจน์จากโอบุฐ
พระองค์ ตรัสซึ่งแต่ปางบรรพ์ ปุพเพ กะตะปุญญะตา ขยายความว่าตัวเรานั้นเคยสร้างความดี
ประจำสันดาน แต่ก่อนกาลแล้วจึงเกิดมาเป็นคน เราเกิดมาเป็นคนนั้นมิใช่ง่าย เกือบตายเสียหลาย
หน บุญมีพอจึงได้หลุดพ้น ไม่วายชนม์เสียในอุทร บิดรมารดานั้นร่วมกันสร้าง ธาตุสี่อย่างประกอบ
ขึ้นก่อน เหตุเรื่องนี้อยู่ที่บิดร แล้วค่อยผันผอนสู่มารดา ดินน้ำไฟลมผสมกัน ไม่แปรผันนะท่านเจ้า

ประจวบกับสัตว์จุติมา สู้ชีพภาเข้าทันที อาศัยกุศลแต่หนหลังช่วยเสริมสร้างบารมี ให้มีเฉพาะโชค
 เหมะนั้นยังมี อาศัยอยู่ที่คัพโภทร เมื่อแรกกำเนิดเกิดคายัง โลหิตตั้งตั้งขึ้นก่อน พระวาโยธาตุนัด
 ผันผอน อยู่ในอุทรของมารดา เตโชชาติที่ผาดเผา ผสมกันเข้าทุกสาขา ดินน้ำไฟลมกลมเกลียว
 แข็งกล้า ต่างก็พัดพาอยู่ลวน สิบห้าวันได้ผ่านพ้นไป ก้อนเลือดขยายยังคงอยู่ ไม่กี่วันมามารดาก็รู้
 เพราะระดูได้ขาดประจำเดือน โลหิตตั้งตั้งขึ้นก่อน ไม่ยกย่อนขยายเขี่ยจน จำนวนกาลประมาณ
 หนึ่งเดือน แล้วก็คล้อยเคลื่อนขึ้นใหญ่ทุกที พระมารดานั้นเกิดอาพาธ มีโรคประหลาดในกายแม่นี้
 ปวดหัวมัวตาทำท่าไม่ค่อยดี อยากรกินโน่นกินนี่ต่าง ๆ นานา อยากรกินของหวาน อยากรกินของ
 เปี้ยว อยากรกินกล้วยเตี้ยวกระทั่งปลาร้า อยากรกินแกงส้มต้มยำปลา อยากรกินกุ้งปลาที่ใส่พริกเม็ด
 แดง เกิดวิบัตินั้นเป็นกรรมของสัตว์ มีกำหนดเข้าแทรกแซง ถ้ากินเผ็ดร้อนอย่างรุนแรง สัตว์ก็แห้งลูก
 ออกมานะพอนาคเอ๋ย จะกินหรือจะนอนเจ้าอันไม่วาย นอนควานนอนหงายไม่ถนัดทั้งคืน ต้องนอน
 ตะแคงเหมือนมีใครแกล้งยุพิน พอนาคเอ๋ย ได้ยินจงเห็นใจมารดานะพอนาคเอ๋ย แม่สู้
 ประคับประคองอุ้มท้องเจ้ามา ตั้งเก้าเดือนสิบเดือนนั้นหนา ไม่อยากจะคลอดทอดอาลัย เหมือน
 มารดานั้นไซ้รักลูกรู้ขึ้นไปตกอยู่ในเหวนั้นลับสนับได้ร้อยเที่ยว เพราะกุมารไม่มีขวัญนะพอนาคเอ๋ย

เออ... เอ่อ... เอย... แสนสงสารมารดาเป็นยิ่งนัก เมื่อยามคลอดลูกภัยอดสงสาร น้ำตา
 ไหลหล่อลงทรมาน เสียวสะท้านเจ็บท้องร้องคร่ำครวญ ให้เจ็บหน่วงถ่วงเหนียวแหวท่อน้อย หน้าม่อย
 คิ้วขมวดปวดบั้นป่วน ออกของแม่แทบแยกแตกเรรวน นิ่งโหยหวนละห้อยเหี้ยพลี้ยกำลั้ง ยามเจ็บ
 ท้องญาติพี่น้องกึ่งงวย แต่ก็ช่วยเพียงนวดพั้นเท่านั้นหนา จะช่วยสงเคราะห์เจ็บจนเหน็บชา เหลือ
 ปัญญาพวกญาติอย่ามากเอย เอ้อ... เอ่อ... เอย... จะเจ็บอื่นหมิ่นแสนไม่แมนเหมือน เจ็บสะเทือน
 ท้องนี้หนาอนิจจาเอ๋ย เจ็บหนักกว่าหิน เจ็บ ๆ ง่ายเหลือเอย สุดจะเอ่ยคำพำเป็นกลอน เหมือนลม
 ในระหว่างกลางกระแส ชีวิตแม่ลอยเลาะเกาะขอนไม้ อยู่ระหว่างกลางทะเลพเนจร ทั้งสาครคลื่น
 ลมระดมตี พอนาคเอ๋ย ยามเมื่อคลอดเจ้าออกมา มารดาก็หมดสิ้นมลทินโทษ แม่เห็นเป็น
 ประโยชน์ในทางพุทธศาสนา นะพอนาคเอ๋ย ฝ่ายแม่หมอดำแยก็เข้าประคับประคองจับต้องทารก
 แล้วหยิกยกเจ้ามาตัดสายสะดือผูกพันเป็นสองท่อนลอนที่ถือกันแต่โบราณ แล้วยกซึ่งเจ้าไปยัง
 สถานวาริ เพื่ออาบน้ำชำระให้หมดราศีสิ้นคาว แล้วจึงบดแป้งดินสอพองละเลงลูบชะโลมทา แล้วจึง
 หยิบยกเจ้าไปนอนกระดัง พอดครบสามวันจึงทำเป็นพิธีร่อน ๆ โยน ๆ ว่าสามวันเป็นลูกมีสี่วันเป็น
 ลูกคน ถ้าลูกของฉันให้หันขวับ เยื่อนขยับเข้ารับให้เรียกขวัญนะพอนาคเอ๋ย ปากนี้หรือก็พลันให้พร
 ว่าให้เจ้าผ่องปิฎกโช ไหวอายุเจ้ายืนมั่นไปจนถึงวันที่จะบรรพชา พอนาคเอ๋ย นี่แหละหนาพรของ
 ท่านของบิดามารดาที่แหละพอนาคถึงเพียงนี้ พ่อได้มีวาสนาบรรพชาทดแทนคุณบิดรและมารดา
 ในคราวนี้ พ่อจงตั้งใจให้มันนะพอนาคเอ๋ย พระธรรมไม่หย่อนก็เพราะพร พระคุณของแม่ใหญ่เหลือ
 เนื้อแผ่นดิน ถ้าจะให้สุดสิ้นต้องถึงพระนิพพานดังนี้ ว่าหรือเกิดเป็นมนุษย์เห็นใครจะมันคงเหมือน

ภูมา มาเทียบเกียรติกับคุณของมารดานั้นยังด้อยกว่านะพ่อนาคเอ๋ย เมื่อพ่อบวชเข้ามาแล้วให้ศึกษาพระธรรมนี้เสียให้มัน อย่าย่าได้มีสิ่งอัศจรรย์เกิดมาอย่าเอะไรของพ่อนาค ขอให้เป็นดังคำขอ และอวยพรสอนพ่อนาคนะพ่อนาคเอ๋ย ให้ลั่นฆ้องขึ้นสามที ผู้ใดเสียงดีให้ร้องและอวยชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

พ่อนาคเอ๋ย เมื่อพ่อจะย่างเท้าก้าวลงจากเคหาบายหน้าเข้าสู่วัด อานิสงส์ก็จะตามปรนนิบัติพ่อไปด้วยก้าวละก้าว จนถึงเขตชั้นชัฏโบสถ์จงยังอารมณ์ กำหนดข่มเสียซึ่งบาปและกรรม จะนำตัวของพ่อนาค พ่ออย่าสงสารโทษะโมหะโลภะจงประหารเหตุ จะพาตัวของพ่อนาคเข้าสู่พระนิเวศน์เมืองแก้วแล้ว คือพระมหานิพพานอันใหญ่ยิ่ง พ่อนาคเอ๋ย พ่ออย่าประวิงในโลกีย์ จะยึดห่วงเงาตัวของพ่อนี้จมลงในสาคร ห่วงหนึ่งแฟนเป็นที่หลง ย่อมพะวงในความรักเล่นหา พ่อจงเอาปัญญาเป็นพระขรรค์แก้ว จะได้แผ้วถางทางทุเรศที่อาศัย พ่อจงเกี่ยวกายตั้งปณิธาน เพื่อหวังนิพพานไปภายหน้า ข้าจะขอชี้ช่องให้เห็นชัด เพื่อบวชและหมั่นปรนนิบัติรักษากิจ อย่าย่าให้ผิดกิจวินัย บังสุกุลเล่าไชร้พ่อก็อย่าได้เว้น จงปลงให้เห็นทางพระทุกขัง พ่อจงระวังข้อสิกขา อย่าเข้าการให้ผิดเวลา เทียบคบสีกาทำกาเม อย่าย่าเรี่ยนเสน่ห์เกี่ยวสาว ลูกศิษย์ขึ้นมานอนเตียงเคียงพุดจาขอพี่สาว และน้ำสาว เรื่องนี้จะจาวขึ้นปลายมือ ครั้นจะลือด้วยลูกศิษย์ ถ้าไม่ใช่กิจก็อย่ากระทำ อย่าพูดพรวดังคฤหัสถ์ เดินออกจากวัดเอารัดประคดคาดพุง เดินหมายมุ่งอยู่ไปมา นะพ่อนาคเอ๋ย พ่อจงยึดตัวของพ่อเป็นเสมือนหนึ่งสำภาทของธรรมชาติ เพื่อรับประธานส่งญาติผู้โลกอุดรอันสวัสดิ์ อีกทั้งวงศาคนาญาติคอยยึดชายฉิว

ศรี ๆ เตโชชัย ข้าพเจ้าขอเชิญขวัญพ่อนาคหน่อพุทธรเวไนยอันโคจรจากไกลประจำองค์ ด้วยว่าขวัญของพ่อระเริงหลงแล้วในฆราวาส จนประมาทมิ้วเมาไม่มีเหยาเรือน ขวัญพ่ออย่าได้พันเพื่อนหลงโลกีย์จะเกิดกำหนด อย่าย่าอาลัยในสมบัติทุกสิ่งสารพัดอันอุดม จงมาเชยชมเครื่องบริขารตระการเนตร ชมบายศรีอันสุดประเสริฐ บาตรเหล็กเลิศดลกลาย ย่ามกำมะหยี่แดงสุดสะอาด อีกรบรจรรย์เครื่องลาดอันนอน เสื่ออ่อนและหมอนอิงตาลปัตรยี่งวาลวิชนี คนที่ถ่วงกระโดนมีดโกน ถ้าใส่ซาจกน้อย ๆ ฝากาเครื่องกรองน้ำ กล่องเข็มด้ายธรรมกะโหลก รูปเทียนทำอย่างกระหนกเบญจรงค์ ทุกสิ่งสรรพอันบรรจงให้ฉายเจิด เชิญขวัญพ่อนาคเข้ามาเกิด มาชมเครื่องไสมนัส ขวัญเอ๋ยอย่าเลยละหลงระเริงเล่นในแนวหนองคลองและห้วย โตรกใครไกรกรวย ข้าเราะธาร มุจลินท์สินธุสูนน้ำใสสะอาด ชมแนวอนินดาตอันใหญ่กว้าง เป็นที่เทพดาเคยสำอองอาบเส้นชำระสระสาบสรรพกิเลส ประกอบไปด้วยรสอันวิเศษ กล่าวคือประเภทศีลวิสุทธิตีที่สุดสะอาด มีทั้งมัจฉาชาติเต่าละลาน ปูนะทิวะเส วันพ่ຸงนี้พ่อก็จะยาตราเข้าไปอุปสมบท นับว่าพ่อเป็นหน่อเนื้อชินในรสของพรหมจารี ขออย่าให้มารได้ย่ำยีให้พันเพื่อน คราวนี้ก็เหมือนเข้าสู่ณงค์ พ่อจงตระเตรียมองค์ให้เหมาะมัน จะได้ทันปัจจามิตรคือหม่มมาร ให้พ่อเอาพระศรัทธาเป็นทหารแห่ง

ไปเบื้องหน้า เอาพระสมมติอันแน่นอนหนาเป็นพาศีสำหรับทรง เอาพระวิริยะความเพียรอันมั่นคง เป็นอาณหลังนั่งพาศี เอาหิริโอดตบปะอย่างดีเป็นแล้ถือ เอาพระปัญญาเป็นพระขรรค์ถือต่างอาวุธ เอาพระสมุทัยเป็นวิมุตต่างศีลปีศร พ้อจงจับชีพาศีชาญนี้ไปทางตรง อย่าได้โลกลามลุ่มหลงใน ชันธมาร ให้พ้อจงสำเร็จพระนิพพานไปเสียในคราวครั้งนี้

ขอให้พ่อนาคจงมีราศีส่องใสสว่างตามคำที่ข้าพเจ้าให้พร ขอให้พ่อนาคจงถาวร จงเป็น สุขสวัสดิ์ ความทุกข์อย่ารู้ได้ ทั้งความไช้อย่ารู้มี

บททำขวัญนาค (สำนวนที่ ๓)

วิทยากร นายบัวหลวง หงษ์ขุน

นางบัวรา หงษ์ขุน

ทำขวัญที่หมู่บ้านหนองป่าตอง

ตำบลหนองยาว อำเภอพนมสารคาม

จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันศุกร์ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อะระหัง สัมมา สัมพุทธโธ ภาคะวา พุทธัง ภาคะวันตัง อภิวาเทมิ

สรวากขาโต ภาคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ

สุปะฏิปันโน ภาคะวันโต สวาระกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

(ชาย) ตอนนี้จะเข้าทำพิธีทำขวัญนาคกัน พ่อนาจงตั้งใจฟัง อยากจะว่าให้พ่อนาคฟัง
ความเป็นมา เมื่อเราจะจุดปฏิสนธิเกิดขึ้นมาจนกระทั่งได้บวชได้เรียน พ่อแม่เราได้มีความทุกข์ยาก
แค่นั้น อะไรแค่นั้น ก็จะเล่าให้พ่อนาคฟังก่อนที่ได้อุปสมบท จะได้ปฏิบัติกับพ่อกับแม่ให้ถูก
ทำนองคลองธรรมที่พ่อนาคจะได้ปฏิบัติต่อไป

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

ผะริตตะวานะ เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา

อะวิกขิตตะจิตตา ประริตตัง ภาถันตุ

ลัคเค กามะ จะรูเป คิริสีระระตะเต จันตะลิกเข วิมานะ

ทีเป รัฏฐะ จะคามะ ตะระนะคะหะเน เคะหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละละละวิสะเม ยักคะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุถันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

(หญิง) เอ้อ... เอ้อ... เอ้ย... ข้าพเจ้าขอกราบกำบังคมไหว้ ต่อบุญคุณท้าวไทเทวีบุญเบื่องบน
สวรรค์ ข้าพเจ้าขอเชิญเสด็จโดยตรงลงมาพาลัน มารับขวัญของพ่อนาคระหว่างกลางพิธี อีกทั้ง
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั่วทั้งผอง ในบริเวณวัดหนองป่าตองแห่งนี้แล้ว ข้าพเจ้าขอเชิญมาหน้าบายศรี ทั้งปู่ย่า

ตายายที่วายชีวี พอได้ยินเสียงนี้เล่าเชิญเข้ามา จะได้มารับรู้รับเห็นเป็นพยานในงานของพ่อนาค ครั้งนี้ด้วย จะได้ช่วยกันปกป้องรักษา วันพุงนี้แล้วหนอพ่อนาคนั้นจะบรรพชา ต่อองค์สัมมาสัมพุทธโศทธิญาณ เออ... เอ้อ... เอย... มีบายศรีสามชั้นที่ท่านเจ้าภาพได้จัดเตรียมไว้ ทั้งผ้าไตรสังฆาฏิ และบริขาร ขอเชิญดนตรีบรรเลงเพลงสาธุการ ใครอยู่ที่นั่นให้ร้องด้วยอานวยชัย (วงปี่พาทย์บรรเลงเพลงสาธุการ พร้อมกับให้ร้อง ๓ ครั้ง)

(ชาย) สิบนิ้วข้าพเจ้าจะขอบังคมโน้มเกล้าลงถวายวชิรมโนบ ข้าพเจ้าจะขอเคารพคุณพระศรีรัตนตรัยอันประเสริฐ หนึ่งข้าพเจ้าจะขอนบคุณผู้ประกอบเกิดคือบิดาและมารดาอีกทั้งผู้สั่งสอนคืออุปัชฌาย์และอาจารย์ ข้าพเจ้าจะขอนมัสการเทพพรหมมินทร์อินศวรและพระนารายณ์เทพยดาเจ้าทั้งหลายประจำจักราศี ข้าพเจ้าจะขอทำการพิธีทำขวัญนาค ขอให้รักษาภัยไกลจากทุกข์ทุกประการ จงมีสิริสวัสดิ์แก่ท่านเจ้าของงาน และตัวพ่อนาคผู้ประสงค์ที่เปลี่ยนแปลงจากเพศเข้าบรรพชาในครั้งนี้ ขอเทพยดาทุกราศีจงช่วยนำข่าวสารการกุศล ที่พ่อนาคจะได้บวชตนเข้าในพระพุทธศาสนา ไปบอกแก่บรรดาคนญาติของพ่อนาค ที่ได้ล้มหายตายจากไปช้านาน ให้มารับส่วนอนุโมทนาในครั้งนี้ ด้วยว่าพ่อนาคจะขอแม่ไมตรีเมตตาจิต จะกรวดน้ำคำอุทิศอนุญาติให้ผู้ทำบาปอริยบรรพท์ อีกทั้งพระธรณีท่านผู้เป็นเจ้าแห่งดิน ขอให้เทพยดาเจ้าทั้งชั้นอินทร์จงลงมาสมโภชมาอานวยพรให้คุณสวัสดิ์ ขออย่าให้ได้ชังชดอุปบัติอันตราย ขอให้สำเร็จเสร็จพิธีบวชบรรพชานี้เสมือนหนึ่งโอรสธิดาอันรื่นรมย์เรื่องเดช ขอให้มีพระโลกเชษฐโลกอุดร จงมาประสิทธิ์ประสาทพรให้แก่พ่อนาคในวันนี้ ให้ให้ร้องขึ้นสามที ลั่นฆ้องเออชัย โห้ให้หน่อยสิ (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

สิบนิ้วประณมมนมัสการแต่องค์สมเด็จพระวราญาณอันใหญ่ยิ่ง ท่านเป็นมหามงคลวิมลยิ่ง มงกุฎเกศ แก่มนุษย์เทวดาและพรหม อันอยู่เศียรสระเกล้าผมนิสิตั้งปิดมังกั้นะพ้อเออ พ้อจงน้อมเศียรสระเกล้าให้บริสุทธิ ดังพระโกมุทพุ่มมา พ้อจงถวายเนตรทั้งซ้ายขวาต่างทิพย์เทียนทอง สองรัตนมะหาอันหลักโลก เข้าในพระพุทธศาสนา พ่อนาคเอ๋ย เมื่อพ้อจะเข้าสู่ในครมภ์ของมารดา มีครุณาเปรียบปานประหนึ่งว่าน้ำคาวอันล้างเนื้อเมื่อเจือจาง แล้วกลับเป็นก้อนมัจฉมังสังตั้งหันมาก่อน ก็แลเนตรทั้งสองเปรียบประหนึ่งว่าลูกไข พระธรรมชั้นเจ้าเจ็ดคัมภีร์นิสสัยจึงตั้งตาพระวิภังค์ตั้งมาหู่ทั้งสอง พระธาตุประคัมภ์ประคองตั้งจุมูก พระกายะได้พันผูกตั้งปากมา พระมหาประฐานรักษาซึ่งชีวิต นิสวาตของพระวิสูตรและพระวินัยผู้เปรีื่องปราชญ์รักษาลมเมื่อเข้าออก พระปรมัตถ์ได้จัดบอกกายทั้งสี่ตามพระคาถาบาลี อชโชโลกัสสะโป แล้ววากการทั้งสามสิบสอง พระธรรมชั้นเจ้าประคัมภ์ประคองจึงแบ่งเป็นสาขา นิ่งยอง ๆ อยู่ในท้องของมารดา ผินหน้าเข้าสู่กระดุกสันหลังกิโถมะกั๊งพังผืดนั้นก็หุ้มห่อ สายรกก็พันค่อ นิ่งทับอาหารเก่าอาหารใหม่นั้นเล่าก็เพิ่มพูนทูนศิระะไว้ กรทั้งสองประคองสายรก เข้าปากคอยได้ดูดดื่มอาหารที่พระมารดาได้รับประทานหวานแลเผ็ด

พระมารดาที่มองใสจึงคลายเหตุ ตามไสยเทพประเพณี ว่านี่แหละหนาพ่อนาค มารดาทุกข์ยากก็ ตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ก็ไม่มีวันไม่สบายในกายแม่นี้เล่า ปวดหัวมัวตาทำท่าไม่ตี

เออ... ตอนนี้ก็เริ่มตั้งท้องแล้วนะพ่อนาคนะ แม่ก็ได้เริ่มตั้งครรภ์นะ เรามีอาการไม่ค่อยดี อันนี้ต้องให้ผู้ที่เขามีประสบการณ์มาให้พ่อนาคฟังนะ พ่อนาคจงตั้งใจฟัง

(หญิง) พระมารดาเกิดอาพาธ มีโรคประหลาดในกายแม่นี้ ปวดหัวมัวตาแล้วทำท่าไม่ตี จึงเรียกสามีให้มาเร็ว ๆ ตาหลงแกเรียกแกฝัน ว่าตัวของฉันไม่ค่อยสบาย มันคลื่นมันเวียน แล้ว วิงเวียนไหวหวั่น ใจคอมันสั้นระส่ำระสาย อยากกินไฉนอยากกินไฉนนั่น อยากกินของหวาน อยากกินของเปรี้ยว อยากกินข้าวเหนียวสังขยา อยากกินมังคุดละมุดพุทรา อยากกินน้อยหน้าลูกโต ๆ อยากกินแตงโมส้มโอลูกใหญ่ จะทำอะไรแล้วเงินก็ยังมี อยากกินบะหมี่สักสี่ห้าชาม อยากกิน ข้าวหลามที่ญาติให้ดม อยากกินมะยมให้มันสมอยาก แพ้ท้องเรื่องมากมันอยากหลายอย่าง ลำบากเหลือแสนนะแฟน ๆ ผู้ฟัง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นมา อยากกินแกงส้มต้มยำหัวปลา อยากกิน กุ้งพล่ารสแรง ๆ เพราะวก่อนเลือดนั้นเกิดอุบัติเหตุ เกิดเป็นกรรมของสัตว์เข้าแทรกแซง อยากกิน แบนกัรร้อยใบแดง ๆ ถ้าไม่ได้กินแล้วคงจะแห้งลูกออกมา แต่ว่าพ่อนาคบุญมากแท้ ตัวของแม่นั้น เทียมมองหา เพราะความหิวอยากแม่อังขาดเงินตรา ถ้าไม่ได้กินกลัวว่าจะหมดแรง ถ้าอยากอะไร นะก็ไม่ลำบาก ที่แม่อยากมากคือแบนกัรร้อยใบแดง ๆ ถ้าไม่ได้กินแม่คงหมดแรง ถ้าไม่ได้กินแม่คง หมดแรง คราวนี้กลัวจะต้องแห้งลูกออกมา ไฉยโละหน่ย โละนายหน่ยเออ เอ้อ... เอ้อ... เออ... เอ้อ... เออ... ไฉพ่อนาคเอ๋ย อยากอะไรนั้นก็ลำบาก ที่แม่อยากมากมีแบนกัรร้อยใบแดง ๆ ถ้าไม่ได้กินแม่คงหมดแรง ถ้าไม่ได้กินแม่คงหมดแรง คราวนี้กลัวจะต้องแห้งลูกออกมา ทำยังไงละนี้ ถ้าไม่ได้กินนะ ลูกจะไม่ออกนะนี้

อยากอะไรก็ไม่ลำบาก ที่แม่อยากมากมีแบนกัรร้อยใบแดง ๆ แต่พอได้กินแม่ก็มีแรง แต่พอ ได้กินแม่ก็มีแรง คราวนี้คงจะไม่แห้งลูกออกเลย ส่วนพ่อนาคบุญมากไม่น้อย แม่เฝ้าคอยถนอมหนัก หนา ของเผ็ดของร้อนแม่ก็ผ่อนลงมา กินแล้วกลัวว่าลูกจะมีอันตราย ถ้าแม่นิมารดา กินของเผ็ด ร้อน ลูกในอุทรแทบเป็นผีทุนทุราย อยู่ในนาภีเหมือนตั้งอัคคีเฝ้าลาญตน จะลูกจะนั่งถ้าแม่ พลังพลาด ไปลิ้นล้มฟาดกับถนอม ลูกอ่อนในท้องต้องวายชนม์ ข้าแม่อีกคนคงมรณา นี่แม่ดูหนู ถนอมตัวไว้ ทารกข้างในก็สุขา ไตวันโตคืนทั้งใหญ่ยืนทุกครา พระกุสลาช่วยประคับประคอง ส่วน พ่อนาคบุญมากแท้ ทั้งพ่อแม่หมดทั้งสอง พอรู้ว่าพ่อนาคอยู่ในท้อง ช่วยกันประคองทุกวันคืน งาน หนักเคยแม่ก็จำวัน แม่เคยเดินเล่นหัวใจระรื่น ของเผ็ดของร้อนเมื่อแต่ก่อนเคยกิน มีท้องต้องฝัน เลือกกินเลือกกิน ยามแม่จะนอนอาวรณไม่วาย นอนคว่ำนอนหงายไม่ได้ทั้งคืน ต้องนอนตะแคง เหมือนใครแก่งยุงพิน นาคเอ๋ยได้ยินจงเห็นใจ ส่วนว่าคุณแม่นั้นก็แย่ตอนนี้ เมื่อตอนคัพภีเติบโต

ใหญ่ จะลูกหรือจะนั่งก็ต้องระวังระวาย จะถูกจะถ่ายแสนระทม จะเดินหรือจะวิ่งก็ไม่ไหว ดูช่าง
 อ้อยอ้ายชวนจะละล้ม ลึกที่ไหนแม่อยากไปชม แต่กลัวหกล้มแม่เลยไม่ไป เมื่อยามกินแต่ละที กิน
 ของดี ๆ บำรุงเอาไว้ อันของแสดที่จะแกล้งลูกชาย ถึงอยากเพียงไรแม่ก็ไม่กิน แม่ไม่สบายเป็นไข้
 ปวดหัว ครั้นเนื้อครั้นตัวเป็นนิจศีล ต้องหายาแก้อยู่เป็นอาจิณ จะนอนหรือจะกินไม่มีสบาย พอได้
 แปรเดือนเหมือนเดือนใจตน ผู้หญิงทุกคนใจไม่มั่นคง ลังเลเห็นใจวันพระวง กลัวจะปลิดปลง
 ชีวิตวายปราน แม่ทุกซีไปทั่วทุกตัวเมื่อคลอด ทุกซีกลัวจะไม่รอดเมื่อคลอดกุมาร ทุกซีชัตรีย์เจ้าวัด
 สมภาร ทุกซีหญิงมีครรภ์ไม่หวั่นไม่วาย พอได้เก้าเดือนปวดเดือนบ่อย ๆ ปวดตรงท้องน้อย ปวด
 จวบปวดถี่ ปวดทั่วร่างกายหนอปวดได้ปวดดี มันปวดทวีขึ้นมาทุกวัน แม่มีทุกข์ทรมาณกว่าครรภ์
 นั้นจะเคลื่อน เก้าเดือนสิบเดือนหาน้อยไม่ อยากจะคลอดเจ้ามาก มารดาแทบวางวายนาเคอัยจงเห็นใจ
 พระมารดา แม่แทบช่วยมรณในตอนนี้ เจ็บปวดเต็มทีขนาดหนา ถ้าบุญแม่ไม่พอแม่ต้องมรณา
 ร่วมกับลูกยาอย่างแน่นอน ลมกัมมชวาตกก็พานพัด เส้นเอ็นที่รัดก็ย่อหย่อน ลมตีประดังก็ใน
 พระครรภ์ลั่นคลอน พ่อนาคก็ย่อนเอาหัวลง เหมือนใครจุดกระชากทวาร กลับแหกกลาญเป็นผุยผง
 เจ็บปวดรวดร้าวทั่วทั้งองค์ แทบวายชีวงในคัพภา ชีวิตของแม่จะรอดล่ะหรือ ปวดร้าวระบือทุกเส้น
 เกศา พระเวทพระมนต์ที่เคยบ่นว่า พอเจ็บขึ้นมาลิ้มหมดไม่มี

เออ... เอ้อ... เออ... เอย... แสนสงสารมารดาเป็นยิ่งนัก เมื่อตอนจะคลอดลูกก็ยกอด
 สงสาร น้ำตาหลังไหลหล่อทรมาณ ให้เสียวสะท้านเจ็บในท้องร้องคร่ำครวญ ให้เจ็บหนองถ่วงเหนี่ยว
 ในท้องน้อย หน้าก็ม่อยคิ้วขมวดปวด ๆ ปั่นป่วน แม่เจ็บหลังนี้เพียงจะแยกแตกเรวรน นั่งโหยหวน
 ละห้อยละเหี่ยเปลี่ยกำลัง ให้เจ็บหนองถ่วงเหนี่ยวเสียวไฉยไฉย เร็วแรงโรยเหงื่อก็ไทรมทั้งหน้า
 หลัง ท้องหลังไหลของแม่นี้แทบจะแยกกลางแตกพัง เหลือกำลังของแม่แล้วนะแก้วตา ถึงเจ็บอื่นเหมือน
 แสนไม่แม่นเหมือน เจ็บสะเทือนท้องนี้หนานิจจาเอย เจ็บปวดใจไหนจะเทียบเปรียบได้เลย สุดจะ
 เอ่ยรำพันกลั่นเป็นกลอน เหมือนลมในระหว่างกลางกระแสด ชีวิตแม่ลอยเลาะเกาะไม้ขอน อยู่
 ระหว่างกลางทะเลพเนจร อีกทั้งกระทบคลื่นลมระดมตี ที่คลอได้ง่ายก็ง่ายไม่ลำบาก ที่คลอดยาก
 แทบจะวายกลายเป็นผี ไฉย... เจ็บเหลือเกิน แม่แทบขาดใจตายดินสิ้นชีวี เจ็บปวดจี๊ดเสียดแทง
 หมดแรงโรย ไฉย... เจ็บเหลือเกิน

เอย... เจ็บปวดลั่นระริวทั่วสรรพางค์ ไม่มีใครมาหนุนหลังกันบ้างหรือจ้า ไฉย... เจ็บเหลือ
 เกิน หมอตำแยอยู่ที่ไหนไม่เห็นมา พี่น้องทั่วหน้าช่วยฉันที ไฉย... หมอตำแยอยู่ไหน จ้า... อยู่นี้จะ
 ช่วยไปตามหมอมมา ๆ ไว ๆ เขาจะเรียกเอาเท่าไรมาด่วนจี๋ ไฉย... ถ้าหมอมมาเข้าไปฉันคงวายชีวี อัฐ
 เงินผู้ใดเล่ามีช่วยไปตามหมอมมา ไฉย... เจ็บเหลือเกิน ว่าเจ็บเอ๋ยเจ็บท้อง ปากแม่ก็ร้องครวญคราง
 จะมีใครหนอนั้นมาหนุนหลัง คงไม่มีหวังแน่ ๆ จะมีใครบ้างเล่าหนอ ที่จะไปตามหมอตำแย

(ชาย) พ่อภาคก็ได้ฟังแม่เจ็บท้องมาเป็นกลอน แต่ความจริงมันก็ไม่ผิดแผกแตกต่างกันมากนักหนา เพียงแต่ว่าแม่ไม่ได้พำทมานเป็นกลอนอย่างนั้นนะพ่อนาค ก็ให้รู้ว่ก่อนตอนจะคลอด กว่าจะคลอดของเรามา มันมีความเจ็บปวดขนาดนี้ นี่เจ็บไปแล้วยังไม่ได้คลอดเลยนะนี่ หมอตำแยก็ยังมี ไม่มี ก็รอให้ไปตามหมอตำแย ผมจะไปตามที่ไหนกันนี้ แถว ๆ นี่ก็มีหรือเปล่าไม่รู้ หมอตำแย มีแต่หมอตำแยขนาดนี้

แม่นั่งปวดท้องร้องกระวนกระวาย จะไปตามหมอตำแยกันที่ไหน จะทำยังไงกันหนอนี้ จะไปตามหมอจะทำยังไงกันหนอนี้ จะตามยุดที่ไหนเล่าไปตาม หมออย่างนี้หรือก็เพราะไม่มีคำรถ จึงบอกกับญาติพี่น้องทั้งหมด ช่วยหาคำรถให้หน่อยสิ คำรถนั้นหนาไปตามเพียงสองร้อยบาทก็ใช้ได้ แหมคำรถนี้เขาก็เรียกตั้งสองร้อย แล้วจะทำยังไง จะไม่ไปตามหมอให้ ถ้าไม่มีหมอตำแยจะคลอดได้หรือเปล่านี่ คำรถนั้นหนาไปตามเพียงสองร้อยบาทก็ไปได้ คอยนักรถมาไม่ช้า ร่ำไรไปตามก็มาไม่ช้าโยแล้วหนา ร่ำไร... พะนั่งจะรถมาไม่ช้าร่ำไร เรียกรถมาเร็วไว ๆ จะไปเที่ยวนี้ พอได้ธูฟุงมาไม่ทันช้า ไปเรียกรถมาเร็วไวจะให้ไปเที่ยวนี้ จะไปตามก่อนไม่รออยู่ช้า จะไปตามก่อนไม่รออยู่ช้า ไปรับพ่อมาทันที ตอนนั้นหมอตำแยก็มาแล้ว ให้เขาทำคลอดให้หน่อย

(หญิง) ฝ่ายยายหมอตำแยแกมาถึงบ้าน แกก็รณรานขึ้นไป แล้วตรงเข้าไปหาแม่ทราวมวัยว่าเป็นยังไงตอนนี่ แกก็เอามือนั้นเข้าไปคลำท้อง มันไม่มัวหมองสับสน จึงบอกญาติพี่น้องที่นั่นทุกคน จัดเครื่องกำนล จะได้ทำน้มนตรตอนนี่ มีคำกำนลวางอยู่ในพาน จึงนมัสการคุณครูที่ได้เรียนรู้อมาแต่องค์ฤๅษี ฤๅษีนารอดฤๅษีนารายณ์ฤๅษิตาไฟฤๅษิตาวัว จะขอเชิญกันให้ถ้วนทั่ว อีกทั้งพระภูมิเจ้าที่ จึงเอานะโมลูกขึ้นมาตั้งว่า ตะโยหัง ภาคะวา นะโมก็ผุดหลุดออกมาเป็นพระคาถาชินสีห์ จึงเอาน้มนตรพรหมให้งามปลอด แม่นางก็เลยคลอดทันที คลอดแล้วจ้า

(ชาย) เป็นผู้ชายเสียด้วยนะ เมื่อคลอดเรียบร้อยแล้ว อันว่าคลอดแล้วก็ยังเป็นหน้าที่ของแม่ ก็เป็นหน้าที่ของแม่ที่จะต้องเลี้ยงดูตอนลูกยังเล็กยังอ่อนอยู่ ก็ให้ว่าสักหน่อย

(หญิง) ฉันจะกล่าวเล่าเบื้องหลังให้พ่อนาคฟังตลอด ตั้งแต่ที่คลอดออกมาเป็นชาย จนยี่สิบปีมาถึงที่หมาย ที่พ่อนาคนั้นจะได้บรรพชา ตั้งแต่เป็นทารกพอลถึงตกฟาก ก็โยนความลำบากให้กับมารดา แม่ต้องเอนกายอังกายกาย อย่างน้อยนั้นหนาดังสิบกกว่าวัน ถึงแม่จะเปลี่ยนไฟฟีนมาอยู่ไฟชุด ต้องลำบากเพราะบุตรที่คลอดกลางบ้าน ไฟร้อนสุมนแม่กินอนตาคควัน แม่พรมานไม่มีทางบิดเบือน บางครั้งเกือบเดือนแม่จึงได้ออกไฟ แม่ผิงไฟเผาเพราะเราไซ้ไหม อย่าลืมเสียให้ได้พระคุณมารดา ถนอมกล่อมเกลี้ยงแม่เฝ้าเลี้ยงลูกอ่อน ถึงลูกนั้นจะอ่อนแม่ไม่เอือมระอา อุตส่าห์พุ่มพึกและปกปักรักษา ซึ้นหูซึ้นตาด้วยลูกของตน รักลูกของตัวไ้แม่ทูนหัวทูนเกล้า อาน้ำ ป้อนข้าววันละสามหน จะเหนื่อยหรือได้ยากลำบากลำบาก แม่ไม่เคยบ่นเลยสักคำ เฝ้าพยายาม

คอยเลี้ยงลูกยา เอาลูกใส่เปลแม่มั้งห่อล่อม ทะนุถนอมเป็นนักเป็นหนา พอลูกป่วยไข้แม่รีบพาไปหา ยา เพื่อจะรักษาให้ลูกสบาย เห็นลูกหิวร้ออ้อ ๆ แอ้ ๆ ดวงใจของแม่ดูเหนื่อยไม่หาย เอาเจ้านอนแบให้เจ้านั้นสบาย ดูแลลูกชายไม่ห่างตา เอาลูกใส่เปลไปนั่งเห่ไกว ไปไหนไม่ได้ห้วงนักร่วงหนาแม่มั้งหน้านิ่วทวนหิวข้าวปลา ก็เพราะลูกยาไม่ยอมหลับนอน ไม่อาจเข้าครัวไปยกสำรับ รอให้งามหลับนั้นหลับเสียก่อน เอาลูกใส่เปลแล้วกล่อมเห่ให้นอน แล้วร้องเป็นกลอนสักรว่า ซาติหน้าให้ยายโอบอุ้มเออย ปีกเจ้าอ่อนนอนร้องอยู่ในคงชบา นอนเสียเถิดลูกน้อยของแม่ เจ้าอย่าร้องไห้เอง แม่จะกล่อมดวงใจ เจ้าจงหลับนอนเสียให้สบาย ว่าลูกชายของแม่เอ๋ย สองมือแม่ถือสายเปล เฝ้ากล่อมเห่ให้ลูกแม่มั่นนอน ลูกอย่าร้องไห้อ่อน เจ้าจงหลับนอนเสียให้สบาย แม่ช่างเมตตาผู้เื้อื่อเพื่อเผื่อแม่ ถึงแม่จะอยู่ที่ไหน เสียงลูกร้องครวญปวดร้องไห้ แม่แหว่งไกวทุกวันเวลา แม่ก็ปลอบดวงใจจุมพิตลูกรักไปใจแม่ตื่นต้น อันพระคุณของแม่นั้น ไม่มีวันจะทดแทนได้หมดเลย พอเห็นแม่เจ้าเฉลอ่มอยพับ แม่รีบยกสำรับกับข้าวออกมา บางครั้งเปิบข้าวเข้าไม่ทันถึงท้อง ได้ยินเสียงลูกร้องแม่ทิ้งจานมาหา รักเต็มรสอดอยากมาไม่ว่า ทั้งขามข้าวปลาเข้ารับมาคว่าลูกชาย เจ้าจะถ่ายอาจแม่แม่ยังเช็ดให้เจ้า ถึงแม่กำลังกินข้าวนะแม็กก็หาเปลี่ยนให้ เยี่ยวรดซึรดแม็กก็อดใจไว้ จะหาผู้ใดเหมือนมารดา เมื่อยามที่แม่อุ้มให้เจ้ากินนม เจ้าไม่สบอารมณ์เจ้าทั้งจิกทั้งข่วน ออกอิทธิฤทธิ์และทำกระบิดกระบวน ทั้งหยิกทั้งข่วนและทั้งตีทั้งทุบ แทนที่แม่ท่านจะต่อว่า กลับเอามือลูกลยาเข้ามาจูบประคบประหมหรือประโลมลูบ นั่งจูบนอนจูบป้อนนมไปเลย น้านมสองเต้าที่รินไหลตก นั้นแหละคือเลือดในอกนะพ่อนาคเอ๋ย ถึงจะแห้งเหือดหายไม่เสียตายนมเลย กลั่นกรองให้เสวยทุกวันเวลา ฟันเจ้าคมผลุบมาหนึ่งคู่ คมเหมือนฟันหนูที่แอบกัดผ้า เจ้าดูดีมีอมกินนมมารดา เจ้าไม่สบอุราเจ้าก็กัตบรลลย ถึงนมแม่บางจนมองเห็นเส้น เหมือนลูกกระเด็นเล่าแม่จะเจ็บแคไหน ถ้านมแม่เจ้าแห้งเท่าหัวใจ แม่และลูกต้องตายเหมือนลูกกระเด็น น้านมของแม่เป็นผลแดงเดือด หลังออกมาเป็นเลือดไหลเย็น ๆ ไหลออกผสมปนนมให้เจ้ากิน รดหลังไหลรินด้วยเลือดในอุรา แม่เจ็บระบบไปที่นมเศร้าสร้อย จับลูกแม่ย้ายไปกินนมข้างขวา เจ้าดูดีมีอมเพราะกินนมมารดา เจ้าไม่สบอุราเจ้าก็กัตบรลลย บางครั้งผลอดตัวแม่จะตีแต่ค่าง แม็กก็เงื้อมือค่างตีได้เมื่อไร ก็ได้สติจุมกัตลูกลจะตายเจ็บแทบขาดใจแม็กก็ทนกัดฟัน

(ชาย) พ่อนาคเอ๋ย พระมารดาเลี้ยงเจ้ามาก็ยากเหลือ เปรียบเสมือนกระดุกและเนื้อจะออกจากร่าง แม็กก็สู้ถนอมไม่ห่าง เพราะสุดหวังตั้งใจจะให้พ่อเข้าอุปสมบทในพระศาสนา พ่อนาคเอ๋ย คุณและโทษนั้นอยู่ในดวงจิต พ่อจงเอาอารมณ์เป็นคัมภีรชเข้ากรีดทาง พ่อจงเอาน้ำใจเข้าล้างทุกส่วนบาป พ่อจงเอาอารมณ์เป็นคัมดาบ ปรายเสียให้สิ้นหมดราศี ขอให้เทพยดาทั้งหลายจงมาช่วยให้อุปสมบท กำหนดมีในวันรุ่งขึ้นพุงนี้ด้วยเถิด

ศรี ๆ ประเสริฐเลิศล้ำ ข้าพเจ้าจะขอเชิญขวัญพ่อเป็นหน่อเนื้อมนีนาค ขวัญของพ่อนาค
 เอย จงสุขไสยาสน์ให้ยาวเย็น พ่ออย่าได้คงหลงไปอื่นเที่ยวชอกซอนในไพรสี พุ่มพงพีพิภพและภัย
 พาล แดนดงกันดารตาชดา ขวัญของพ่อนาคเอยมาเถอะหนา อย่าเที่ยวท่องในท้องทุ่งหิมพานต์
 ชมห้วยละหานในหุบเหว เป็นปล่องเปลวปลาบปลี้มใจ เห็นมาลัยระเริงหลง ชมบุษบงหลงละห้อย
 ตั้งแต่พ่อนาคยังน้อย ๆ ยังนอนหวาด ผีปีศาจมาร้องท้วงทักทาย มิ่งขวัญของพ่อนาคหายร้องให้
 อ่อน เพื่อนเรือนซ่อนแล้วหลอกให้ ขวัญของพ่อนาคอย่าได้ไปจงกลับมา จงมาอยู่ให้เย็นชื่นชวยอย่า
 ได้เฉยช้า มาเสียเถิดขวัญของพ่อนาคจงมาอย่าถือดี

อรุณรุ่งขึ้นพຸ່งนี้ พ่อก็จะได้บริสุทธิเป็นพุทธเบื่องบาทบงสุ คีลฉริยสงฆ์ทรงลิกขา พ่อนาคก็
 จะได้โปรดบิดาและมารดา พ่อจงนำศรัทธาอันแก่กล้าอย่าประมาณ เอาอิทธิบาทมาเป็นกำลังตั้งใจ
 มั่น เอาปัญญาของพ่อนั้นเป็นอาวุธฟันฝ่าไมหาหาย ขอให้พ่อถึงซึ่งพระนิพพานอันลดีโสบริสุทธิ์
 ขอให้พ่อถึงซึ่งวิมุตหลุดพ้น ชื่นกมลในคราวนี้เถิด พุทธะรัตตะนัง ธิมมะรัตตะนัง สังฆะรัตตะนัง อายุ
 วัฒนโน สุขัง พลัง ขออนุโมทนานะพ่อนาคในครั้งนี้ด้วยนะ

บททำขวัญนาค (สำนวนที่ ๔)

วิทยากร นายบัวหลวง หงษ์ขุน

นางบัวรา หงษ์ขุน

ทำขวัญที่หมู่ ๙ บ้านต้นตาล

ตำบลหนองยาว อำเภอพนมสารคาม

จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันอาทิตย์ที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมินา สักกาเรนะ พุทธัง อภิปุชชยามิ

อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง อภิปุชชยามิ

อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อภิปุชชยามิ

อะระหัง สัมมา สัมพุทธโร ภาคะวา พุทธัง ภาคะวันตัง อภิวาเทมิ

สรวากขาโต ภาคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ

สุปะฏิปันโน ภาคะวันโต สวาระกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

(ชาย) เอาละนะก็เข้าพิธีทำขวัญนาคกันนะ การทำขวัญนาคก็ไม่มีอะไรพิเศษไปหรอก
นอกจากว่าจะมาเตือนใจพ่อนาคว่าคุณบิดามารดาที่มาอย่างไร มีความลำบากยากยังงี้ ก็ให้พ่อน
นาคจงเห็นใจพ่อแม่ บวชแล้วจะได้แทนคุณพ่อแม่

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

ผะริตตะวานะ เมตตัง สะเมตตทา ภาทันตา

อะวิกขิตตะจิตตา ประริตตัง ภาณันตุ

สัคเค กาเม จะรูเป คิริ สีขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ที่เป รัฎฐเ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคะหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักกะคันธัพพะนาคา

ติฎฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

(หญิง) เออ... เอ้อ... เอย... ข้าพเจ้าขอกราบทูลบังคมไหว้ ต่อดองค์ท้าวไทองค์เทวีญเอื้องบนสวรรค์ ข้าพเจ้าขอเชิญเสด็จโดยตรงลงมาพาลัน มารับขวัญของพ่อนาคระหว่างกลางพิถี อีกทั้งพระภูมิเจ้าที่ที่มีพลัง ข้าพเจ้าขอเชิญมาหน้าบายศรี ทั้งปู่ย่าตายายที่วายชีวิ อีกทั้งผีเรือนผีเจ้าเชิญเข้ามา จะได้มารับรู้รับเห็นเป็นพยานในงานของพ่อนาคครั้งนี้ด้วย จะได้ช่วยกันปกป้องรักษา วันพรุ่งนี้แล้วหนอพ่อนาคนั้นจะบรรพชา ต่อดองค์สัมาสัมพุทธโธโพธิญาณ เออ... เอ้อ... เอย... มีบายศรีห้าชั้นที่ท่านเจ้าภาพได้จัดเตรียมไว้ ทั้งผ้าไตรสังฆาฏิและบริขาร ขอเชิญดนตรีบรรเลงเพลงสาธุการ ใครอยู่ที่นั่นให้ร้องด้วยอำนวยการ (แต่บรรเลงเพลงสาธุการ และให้ร้อง ๓ ครั้ง)

(ชาย) สิบนี่ข้าพเจ้าจะขอบังคมน้อมเกล้าลงถวายวิมโนนบ ข้าพเจ้าจะขอเคารพคุณพระศรีรัตนตรัยอันประเสริฐ หนึ่งในข้าพเจ้าจะขอนบคุณผู้ประกอบเกิดคือบิดาและมารดา อีกทั้งผู้สั่งสอนคืออุปัชฌาย์และอาจารย์ ข้าพเจ้าจะขอนบสังการเทพพรหมมินทรอินศวรและพระนารายณ์เทพยดาเจ้าทั้งหลายประจำจักราศี ข้าพเจ้าจะขอทำการพิธีทำขวัญนาค ขอให้รักษากิจไกลจากทุกข์ทุกประการ จงมีสิริสวัสดิ์แก่ท่านเจ้าของงาน และตัวพ่อนาคผู้ประสงค์ที่เปลี่ยนแปลงจากเพศเข้าบรรพชาในครั้งนี้ ขอเทพยดาทุกาศีจงช่วยนำชาวสารการกุศล ที่พ่อนาคจะได้บวชตนเข้าในพระพุทธศาสนา ไปบอกแก่บรรดาคณาญาติของพ่อนาค ที่ได้ล้มหายตายจากไปช้านาน ให้มารับส่วนอนุโมทนาในครั้งนี้ ด้วยว่าพ่อนาคจะขอแม่ไมตรีเมตตาจิต จะกรวดน้ำคำอุทิศอนุญาติให้ผู้ทำบาปอริยบรรพ อีกทั้งพระธรรมท่านผู้เป็นเจ้าแห่งดิน ขอให้เทพยดาเจ้าทั้งชั้นอินทร์จงลงมาสมจรลงมาอำนวยการให้คุณสวัสดิ์ ขออย่าให้ได้ชังชัดอุบัติอันตราย ขอให้... ขอให้สำเร็จเสร็จพิธีบวชบรรพชานี้เสมือนหนึ่งโอรสู่อัมรินทร์อันเรืองเดช ขอให้พระโลกเชษฐโลกอุดร จงลงมาประสิทธิ์ประสาทพรให้แก่พ่อนาคในวันนี้ด้วยเถิด ให้ให้ร้องขึ้นสามที ลั่นร้องเอาชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

สิบนี่พระณมนมัสการแต่องค์สมเด็จพระบรรพชาอันใหญ่ยิ่ง ท่านเป็นมหามงคลวิมลยิ่ง มงกุฎเกศ แกมมนุษย์เทวดาและพรหม อันอยู่เคียงสระเกล้าผมสีสังข์ปิดมังกินะพ้อเอย พ้อจงน้อมเศียรสระเกล้าให้บริสุทธิ์ดังพระโกมุทปทุมมา พ้อจงถวายเนตรทั้งซ้ายขวาต่างทิพย์เทียนทอง สองรัตนมะหาอันหลักโลก เข้าในพระพุทธศาสนา พ่อนาคเอ๋ย เมื่อพ้อจะเข้าสู่ในครรภของมารดา มีครุณาเปรียบปานประหนึ่งว่าน้ำคาวอันล้างเนื้อเมื่อเจือจาง แล้วกลับเป็นก้อนมัจฉมังสังตั้งหน้าผากก่อน ก็แลเนตรทั้งสองเปรียบประหนึ่งว่าลูกไข พระธรรมชั้นเจ้าเจ็ดคัมภีร์นิสสัยจึงตั้งตาพระวิวงศ์ตั้งมาทั้งสอง พระธาตุประคองตั้งจุมก พระกายะได้พันผูกตั้งปากมา พระมหาประฐานรักษาซึ่งชีวิต นิสวาตของพระวิสูตรและพระวินัยผู้เปรี๊องปราชญ์รักษาลมเมื่อเข้าออก พระปรมัตถ์ได้จัดบอกร่างทั้งสี่ตามพระคาถาบาลี อชโรโสภัสสะโป แล้วอาการทั้งสามสิบนอง พระธรรมชั้นเจ้าประคองประคองจึงแบ่งเป็นสาขา นังยอง ๆ อยู่ในท้องของมารดา ผินหน้าเข้าสู่กระดูกสันหลังกิโถมะกั้งพังผืดนั้นก็หุ้มห่อ สายรกกัพันคอง นังทับอาหารเก่าอาหารใหม่นั้นเล่าก็เพิ่มพูนทูนศิระษัวั

กรทั้งสองประคองสายรก เข้าปากคอยได้ดูดดื่มอาหารที่พระมารดาได้รับประทานหวานแลเฝ็ด พระมารดาก็ผ่องใสจึงคลายเหตุ ตามไสยเพทประเพณี ว่านี่แหละหนาพ่อนาค มารดาทุกข์ยากก็ ตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ ก็ไม่มีวันไม่สบายในกายแม่นี้เล่า ปวดหัวมัวตาทำท่าไม่ดี

เออ... ตอนนี่ยังทำท่าไม่ค่อยดีแล้ว พอตั้งท้องใหม่ ๆ นะ ผู้ที่มีประสบการณ์จะได้ว่าให้ฟัง นะ ให้พ่อนักร้องของพ่อนาคร้องให้ฟัง

(หญิง) พระมารดาเกิดอาพาธ มีโรคประหลาดในกายแม่นี้ ปวดหัวมัวตาแล้วทำท่าไม่ดี จึงเรียกสามีให้มาเร็ว ๆ เล่า ตาหลวงแกเรียกแกฝัน ว่าตัวของฉันไม่ค่อยสบาย มันคลื่นมันเวียน แล้ว วิงเวียนไหวหวั่น ใจคอมันลั่นระส่ำระสาย อยากกินไฉนเล่าอยากกินไฉนนั่น อยากกินของหวาน อยากกินของเปรี้ยว อยากกินข้าวเหนียวสังขยา อยากกินมั่งคุดละมุดพุทรา อยากกินน้อยหน้าลูกโต ๆ อยากกินแตงโมส้มโอลูกใหญ่ จะทำอย่างไรแล้วเงินก็ยังมี อยากกินบะหมี่สักสี่ห้าชาม อยากกินข้าวหลามที่ญาติให้ดม อยากกินมะยมให้มันสมอยาก แพ้ท้องเรื่องมากมันอยากหลายอย่าง ลำบากเหลือแสนนะแฟน ๆ ผู้ฟัง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นมา อยากกินแกงส้มต้มยำหัวปลา อยากกินกุ้งปลารสแรง ๆ เพราะว่าก่อนเลือดนั้นเกิดวิบัติ เกิดเป็นกรรมของสัตว์เข้าแทรกแซง อยากกินเบงกิริอยไบแดง ๆ ถ้าไม่ได้กินแล้วคงจะแห้งลูกออกมา แต่ว่าพ่อนาคบุญมากแท้ ตัวของแม่นั้นเที่ยวมองหา เพราะความหิวอยากแม่ยังขาดเงินตรา ถ้าไม่ได้กินกลัวว่าจะหมดแรง แต่อยากอะไรนะก็ไม่ลำบาก แต่อยากอะไรนะก็ไม่ลำบาก ที่แม่อยากมากคือเบงกิริอยไบแดง ๆ ถ้าไม่ได้กินแม่คงหมดแรง ถ้าไม่ได้กินแม่คงหมดแรง คราวนี้กลัวจะต้องแห้งลูกออกมา แต่ว่าพ่อนาคบุญมาก ไม่น้อย แม่เฝ้าคอยถนอมหนักหนา ของเฝ็ดของร้อน แม่ก็ผ่อนลงมา กินแล้วกลัวว่าลูกจะมีอันตราย ส่วนว่าคุณแม่ก็แย่ตอนนี้ เมื่อตอนคัพภีเริ่มโตใหญ่ จะลูกหรือจะนั่งก็ต้องระวังระวาย จะถูกจะถ่าย แม่แสนระทม จะเดินหรือจะวิ่งก็ไม่ไหว ดูช่างอู้ยอัยชวนเซจะลัม ลิกที่ไหนแม่อยากไปชม แต่กลัวหกล้มแม่เลยไม่ไป เมื่อยามกินแต่ละที ก็กินของดี ๆ บำรุงเอาไว้ อันของแสลงที่จะแกล้งลูกชาย ถึงอยากเพียงไรแม่ก็ไม่กิน แม่ไม่สบายเป็นไข้ปวดหัว ครั้นเนื้อครั้นตัวเป็นนิจศีล ต้องหายาแก้อยู่เป็นอาจิณ จะนอนหรือจะกินไม่มีสบาย พอได้แปดเดือนเหมือนเดือนใจตน ผู้หญิงทุกคนใจไม่มั่นคง ลังเลเห็นใจวันพะวง กลัวจะปลิดปลงชีวิตวายเป็นราณ แม่ทุกข์ไปทั่วทุกตัวเมื่อคลอด ทุกข์กลัวจะไม่รอดเมื่อคลอดกุมาร ทุกข์กษัตริย์เจ้าวัดสมภาร ทุกข์หญิงมีครรภ์ไม่หวั่นไม่วาย พอได้เก้าเดือนปวดเดือนบ่อย ๆ ปวดตรงท้องน้อย ปวดจวบปวดถี่ ปวดทั่วร่างกายหนอปวดได้ปวดดี มันปวดทิวขึ้นมาทุกวัน แม่มีทุกข์ทรมาณกว่าครภีนั้นจะเคลื่อน แก้วเดือนสิบเดือนหาน้อยไม่ อยากจะคลอดเจ้ามาก มารดาแทบวางวาย นาคเอ๋ยจงเห็นใจพระมารดา แม่แทบม้วยมรณในตอนนี้ เจ็บปวดเต็มทีนะนาคหนา ถ้าบุญแม่ไม่พอแม่ต้องมรณา ร่วมกับลูกยาอย่างแน่นอน ลมกัมมัววาทกักพานพัดเส้นเอ็นที่รัดก็ยอหย่อน ลมตีประดังก็ในพระครรภ์ลั่นคลอน พ่อนาคก็ยอนเอาหัวลง เหมือนใครจุด

กระซางทวาร กลับแหลกลาญเป็นผุยผง เจ็บปวดรวดร้าวทั่วทั้งองค์ แสบววยซิวในคัพภะ ชีวิตของแม่จะรอดละหรือ ปวดร้าวระบือทุกเส้นเกศา พระเวทพระมนต์ที่เคยบ่นว่า พอเจ็บขึ้นมาลืมหุดไม่มี

เออ... เอ้อ... เออ... เอย... แลนสงสารมารดาเป็นยิ่งนัก เมื่อตอนจะคลอดลูกก็ยกอดสงสาร น้ำตาหลังไหลหล่อทรमान ให้เสียวสะท้านเจ็บในท้องร้องคร่ำครวญ ให้เจ็บหนองถ่วงเหนี่ยวในท้องน้อย หน้าก็มอยคิ้วขมวดปวดปึ้นป่วน แม่เจ็บหลังนี้เพียงจะแยกแตกเรวรน นิ่งโหยหวนละห้อย ละห้อยเปลี้ยกำลัง ให้เจ็บหนองถ่วงเหนี่ยวเสียวไฉยไฉย เร็วแรงโรยเหงื่อก็ไทรมทั้งหน้าหลัง ท้องหลังไหลของแม่นี้แทบจะแยกแตกกลางพัง เหลือกำลังของแม่แล้วนะแก้วตา ถึงเจ็บอื่นหมื่นแสนไม่แมนเหมือน เจ็บสะเทือนท้องนี้หนานิจจาเอย เจ็บปวดใจไหนจะเทียบเปรียบได้เลย สุดจะเอ่ยรำพันกลั่นเป็นกลอน เหมือนลมในระหว่างกลางกระแสด ชีวิตแม่ลอยเลาะเกาะไม้ขอน อยู่ระหว่างกลางทะเลพเนจร อีกทั้งกระทบคลื่นลมระดมตี ที่คลอได้ง่ายก็ง่ายไม่ลำบาก ที่คลอดยากแทบจะววยกลายเป็นผี แทบขาดใจตายดิ้นลิ้นซีวี เจ็บปวดจิตเสียดแทงหมดแรงโรย ไฉย..หมอดำแยอยู่ไหน

เอย... เจ็บปวดสิ้นระริวทั่วสรรพางค์ ไม่มีใครมาหนุนหลังกันบ้างหรือจ๋า หมอดำแยอยู่ที่ไหนไม่เห็นมา ฟัน้องที่นั่งทั่วหน้าช่วยฉันที ช่วยไปตามหมอมมา ๆ ไว ๆ เขาจะเรียกเอาเท่าไรมาด่วนจี๋ ถ้าหมอมมาเข้าไปฉันคงววยซีวี อัฐเงิน... อัฐเงินผู้ใดเลามีช่วยไปตามหมอมมา ไฉย..หมอดำแยอยู่ไหนว่าเจ็บเอ๋ยเจ็บท้อง ปากแม่ก็ร้องครวญคราง จะมีใครหนอนั้นมาหนุนหลัง คงไม่มีหวังแน่ ๆ จะมีใครบ้างเล่าหนอ ที่จะไปตามหมอดำแย

(ชาย) เจ็บท้องกันไปแล้วนะพอนาคนะ พอนาคก็คลอดออกมา เป็นข้อความที่ความจริงมันก็คงจะไม่แตกต่างกันมากนัก เพียงแต่แม่ไม่ได้พรวดออกมาเป็นกาพย์กลอนอย่างนี้ ก็คงจะคล้าย ๆ กันนั่นละนะ ก็ไม่ผิดแตกต่างอะไรกันเท่าไร ก็ว่ากันเป็นกลอนเท่านั้น แม่ก็กำลังจะคลอด ก็ไปตามญาติมาช่วย ที่นี้ก็ไปตามหมอ ให้ไปตามหมอ เพื่อจะได้ตามหมอมมา

แม่นั่งเจ็บท้องร้องกระวนกระวาย จะไปตามหมอดำแยกันที่ไหน จะทำยังไงกันหนอนี้ จะได้เจอพบที่ไหนเล่าไปตาม หมอยั่งยืนรอกก็เพราะไม่มีค่ารถ ช่วยหาค่ารถให้หน่อยสิถ้าค่ารถมาก็ไม่ช้า ถ้าใครมีค่ารถมาเร็วไว ฉันจะไปเดี๋ยวนี้โดยพลัน จะไปหาหมอย่ารอซื้อรีบเร็ว ๆ นะ หมอจงเร็วมา ถ้าเงินมี

เงินมาหมอดำแยก็มาแล้ว ก็ขอค่าเลี้ยงดูหน่อยนะ ค่ารถจะมีหรือเปล่า ถ้ามีรีบไปตามหมอที่ ที่นี้หมอดำแยมาแล้ว

(หญิง) ฝ่ายยายหอมตำแยแกมาที่บ้าน แกก็รรานขึ้นไป แล้วตรงเข้าไปหาแม่ทรมวยว่าเป็นยังงีตอนนี้ แกก็เอามือนั้นเข้าไปคลำท้อง มันไม่มัวหมองลับสน จึงบอกญาติพี่น้องที่นั่งทุกคนให้จัดเครื่องกำนล จะได้ทำนํามนตร์ตอนนี้ ค่ากำนลวางอยู่ในพาน เพียงยี่สิบบาทก็ใช้ได้ รับประทานกันมากันอย่างเร็วไว จะได้กันใหม่ท้องที่ อีครั้นว่าจะมากไป จะนึกเกรงใจในตัวพอนาค ก็เพราะเรียนรู้กันอีกนานมาก ไม่ควรลำบากครั้งนี้ จะมีค่ากำนลใส่พานใหม่จะนี่ ยี่สิบบาทก็ใช้ได้แล้ว จะปรับตัวขึ้นเยะถ้าไม่ได้ละ

ฉันจะกล่าวเล่าเบื้องหลังให้พอนาคฟังตลอด ตั้งแต่ที่คลอดออกมาเป็นชาย จนยี่สิบปีมาถึงที่หมาย ที่พอนาคนั้นจะได้บรรพชา ตั้งแต่เป็นทารกพอดึงตกฟาก ก็โยนความลำบากให้กับมารดา แม่ต้องเอนแล้วก็นั่งอย่างกายา อย่างน้อยนั้นหนาดั่งสิบกว่าวัน ถึงแม่จะเปลี่ยนไฟฟีนมาอยู่ไฟซูด ต้องลำบากเพราะบุตรที่คลอดกลางบ้าน ไฟร้อนสุมรมแม่กินอนตาคควัน แม่ทรมานไม่มีทางบิดเบือน บางครั้งเกือบเดือนแม่ถึงจะได้ออกไป แม่ผิงไฟเผาเพราะเราใช้ไหม อย่าลืมเสียให้ได้ พระคุณมารดา ถนอมกล่อมเกลี้ยงแม่เลี้ยงลูกอ่อน ถึงลูกนั้นจะอ่อนแม่ไม่เอือมระอา อุดส่าห์พุ่มพักและปกปักรักษา ขึ้นหูขึ้นตาด้วยลูกของตน รักลูกของตัวไ้แม่ทูนหัวทูนเกล้า อาบน้ำป้อนข้าววันละสามหน จะเหนื่อยจะยากลำบากลำบาก แม่ไม่เคยบ่นเลยสักคำ เผ้าพยายามคอยเลี้ยงลูกยาเอาลูกใส่เปลแม่มั้งเท่กล่อม ทะนุถนอมเป็นนักรับเป็นหนา พอลูกป่วยไข้แม่รีบพาไปหายา เพื่อจะรักษาให้เจ้าสบาย เห็นลูกหัวร่ออ้อ ๆ แอ้ ๆ ดวงใจของแม่ดูเหนื่อยไม่หาย เอาเจ้านอนแบให้เจ้านั้นสบาย ดูแลลูกชายไม่ห่างตา เอาลูกใส่เปลแล้วนั่งเฝ้าไปไหนไม่ได้หวงนักรหวงหนา แม่มั้งหน้านิ้วทนหัวข้าวปลา ก็เพราะลูกยาไม่ยอมหลับนอน ไม่อาจเข้าครัวไปยกสำรับ รอให้งามหลับนั้นหลับเสียก่อน เอาลูกใส่เปลแล้วกล่อมเหให้นอน แล้วร้องเป็นกลอนสักรว่า นอนเสียเถิดลูกน้อยของแม่ เจ้าอย่าร้องไห้งอแง แม่จะกล่อมดวงใจ เจ้าจงหลับนอนเสียให้สบาย ว่าลูกชายของแม่เอ๋ย สองมือแม่ถือสายเปล เผ้ากล่อมเหให้ลูกแม่นอน ลูกอย่าร้องไห้อ่อน เจ้าจงหลับนอนเสียให้สบาย แม่ช่างเมตตาสู้เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ถึงแม่จะอยู่ที่ไหน เสียงลูกร้องครวญปวดร้องให้ แม่แหว่งไกวทุกวันเวลาแม่มก็ปลอบดวงใจ จุมพิตลูกรักไปใจแม่ตื่นตัน อันพระคุณของแม่นั้น ไม่มีวันจะทดแทนได้หมดเลย พอเห็นแม่เจ้าผล่อม้อยพิบ แม่รีบยกสำรับกับข้าวออกมา บางครั้งเปิบข้าวแล้วยังไม่ทันถึงท้องได้ยีนเสียงลูกร้องแม่ทิ้งจานมาหา รักเต็มรสอดอยากมาไม่ว่า ทั้งยามข้าวปลาเข้ารีบมาคว่าลูกชายถึงเจ้าจะถ่ายอาจมนแม่ก็เช็ดให้เจ้า ถึงแม่กำลังกินข้าวแม่มก็หาเปลี่ยนให้ เยี่ยวรดซึรดแม่มก็อดใจไว้ จะหาผู้ใดเหมือนมารดา เมื่อยามที่แม่อุ้มให้เจ้ากินนม เมื่อเจ้าไม่สบอารมณ์เจ้าทั้งจิกทั้งข่วน ออกอิทธิฤทธิ์และทำกระบิดกระบวน ทั้งหยิกทั้งข่วนทั้งตีทั้งทุบ แทนที่แม่ท่านจะต่อว่ากลับเอามือลูกลูกยาเข้ามาจูบ ประคบประหงมหรือประโลมลูบ นุ่งจูบนอนจูบป้อนนมเจ้าเอ๋ย น้ำนมสองเต้าที่รินไหลตกคือเลือดในอกนะพอนาคเอ๋ย ถึงจะแห้งเหือดหายไม่เสียคายนมเลย กลับกรองให้เสวยทุกวันเวลา

พันเจ้าคมผลุบมาหนึ่งคู่ คมเหมือนพันหนูที่แอบกัดผ้า เจ้าดูดีมอมกีนนมมารดา เจ้าไม่สบอุรา เจ้าก็กั๊กบรล้วย ถึงนมแม่บางจนมองเห็นเส้น เหมือนลูกกระเต็นเล่าแม่จะเจ็บแคไหน ถ้านมแม่เจ้า แหกเท่าหัวใจ แม่และลูกต้องตายเหมือนลูกกระเต็น น้ำนมของแม่เป็นแผลแดงเดือด หลังออกมา เป็นเลือดไหลเย็น ๆ ไหลออกผสมปนนมให้เจ้ากิน รดหลังไหลรินด้วยเลือดในอุรา แม่เจ็บระบมไป ที่นมเศร้าสร้อย จับลูกแม่ย้ายไปกินนมข้างขวา เจ้าดูดีมอมเพราะกินนมมารดา ถ้าเจ้าไม่สบอุรา เจ้าก็กั๊กบรล้วย บางครั้งแผลอตัวแม่จะตีแต่ค้าง แม็กี่เงื่อมือค้างตีได้เมื่อไร ก็ได้ตีตจุมูกกล้วยลูกจะ ตาย เจ็บแทบขาดใจแม็กี่ทนกัดฟัน

(ชาย) พ่อภาคเอย พระมารดาเลี้ยงเจ้ามาก็ยากเหลือ เปรียบเสมือนกระดูกและเนื้อจะ ออกจากร่าง แม็กี่สู้ถนอมไม่ห่าง เพราะสุดหวังตั้งใจจะให้พ่อเข้าอุปสมบทในพระศาสนา พ่อภาค เอย คุณและโทษนั้นอยู่ในดวงจิต พ่อจงเอาอารมณ์เป็นคัมภีรชเข้ากรีดทาง พ่อจงเอาน้ำใจเข้าล้าง ทุกส่วนบาป พ่อจงเอาอารมณ์เป็นคัมดาบ ปราบเสียให้สิ้นหมดราศี ขอให้เทพยดาทั้งหลายจงมา ช่วยให้การอุปสมบท กำหนดมีในวันรุ่งขึ้นพรุ่งนี้ด้วยเถิด

พ่อภาคเอย จะบวชเรียนพุทธบัญญัติตามสิกขาบท กำหนดพระวินัยให้แน่นอน พ่อจงฟัง ข้าพเจ้าสั่งสอน พ่อภาคเอย พ่อจงบัญญัติตามสิกขาบท กำหนดพระวินัยให้แน่นอน พ่อจงฟังคำ สอน และพ่ออย่าถือตนเป็นมลทินหินโทษ จงรักษาหมายโปรดให้จริง ๆ พ่อจงสละทิ้งเสียเกิดใน ทางโทษ อันยุ่งหยาบและประโยชน์แต่ย่อเมยาวไว้ เปรียบเสมือนทำนากล้าข้าวไว้ในหนอง จะกลายเป็น หนูปาล์องเปล่าให้เสียพันธุ์ เมื่อพ่อจะนั่งขบฉันให้เป็นอิริยาบถ พ่ออย่าพูดจาไปปิดสารพัน อย่าด่าพ่อแม่กันเหมือนคฤหัสถ์ ออกนอกวัดร้องสักรา พบสีกาแล้วพูดเกี้ยวทำลดเลี้ยว เหลาะแหละ ฝ่ายนางสีกาที่จะเกาะเกาะไม่กลัวกรรม พูดซ้ำย้ำขม้อยหน้า โทษถึงล้างมาทีเสสเหตุ เพราะยังเปล่าทำลูบลำกระทำซ้ำเราแรงลัทธิชี่ คือองค์ปาราชิกสี่ชั่วชั่วอุบาทว์หนัก ท่านจึงตัดมรรค ผลคนอันธพาล เปรียบเหมือนอย่างตาลที่ยอดด้วน ที่ข้าพเจ้าสั่งสอนนี้ก็ควรจำใส่ใจ อีกอย่างหนึ่ง เล่าไซร์อย่าโลภลามก ลักทรัพย์ท่านให้ถึงบาท ในสิกขาท่านว่าขาดเป็นข้อ อีกอย่างหนึ่งอย่าลวงล่อ ให้โลกหลงให้ลั่นเหลือ อวดว่าตนได้มรรคผลเพียงพระอรหันต์ ท่านจึงตรัสว่าสามัญจิต คือมนุษย์มี ชีวิตคิดทำลาย ให้ล้มตายวางวายชีวิลาสัญ คือมนุษย์นอกกรรมและในกรรมก็มีว่า ถ้าใครขึ้นฆ่าคง ขาดเด็ด ถือศีลสองร้อยยี่สิบเจ็ดก็คงทำลายลง พ่อภาคเอย พ่อจงกลัวแล้วจงฝันผ่อนให้พ้นภัย อีก หนึ่งชายก็อย่าได้กล้ากราย จะทำให้กระสับกระส่ายให้ศีลเสื่อม พ่อจงอย่าแอบเอื้อมอันสิกขาที่ อวดอ้าง อย่าทำอภรณ์ยี่ในคัมภีรที่กล่าวอ้าง พ่อจงทรงสืบสร้างศีลให้บริสุทธิ์ อย่าได้หมองมลมีด เป็นมลทิน อันกุศลของพ่อภาคนี้ ก็แสนประเสริฐล้วนอยู่เพียงนี้

ศรี ๆ ประเสริฐเลิศล้ำ ข้าพเจ้าจะขอเชิญขวัญพ่อเป็นหน่อเนื้อมนีนาค ขวัญของพ่อนาค
 เอย จงสุขไสยาสน์ให้ยาวเย็น ขวัญของพ่อนาคเอ๋ยมาเถอะหนา อย่าเที่ยวท่องในท้องทุ่งหิมพานต์
 ชมห้วยละหานในหุบเหว เป็นปล่องเปลวปลานปลี้มใจ เห็นมาลัยระเริงหลง ชมบุษบงหลงละห้อย
 ตั้งแต่พ่อนาคยังน้อย ๆ ยังนอนหวาด ผีปีศาจมาร้องท้วงทักทาย มิ่งขวัญของพ่อนาคหายร้องไห้
 อ้อน เพื่อนเรือนช่อนแล้วหลอกให้ ขวัญของพ่อนาคอย่าได้ไปจงกลับมา จงมาอยู่ให้เย็นชื่นเชยอย่า
 ได้เฉยช้า มาเสียดเกิดขวัญของพ่อนาคจงมาอย่าถือดี

อรุณรุ่งขึ้นพຸ່งนี้ พ่อก็จะได้บริสุทธิ์เป็นพุทธเบื่องบาทหงส์ ศีลอรียสงฆ์ทรงสิขขา พ่อนาคก็
 จะได้โปรดบิดาและมารดา พ่อจงนำศรัทธาอันแก่กล้าอย่าประมาท จงเอาอิทธิบาทมาเป็นกำลัง
 ตั้งใจมั่น เอาปัญญาของพ่อนั้นเป็นอาวุธฟันฝ่าโมหาหยาบ ขอให้พ่อถึงซึ่งพระนิพพานอันสดใส
 บริสุทธิ์ ขอให้พ่อถึงซึ่งวิมุตหลุดพ้น ชื่นกมลในคราวนี้เกิด พุทธะรัตตะนัง ธัมมะรัตตะนัง สังฆะ
 รัตตะนัง อายุ วัฒน ฤชัง พลัง ขออนุโมทนากับพ่อนาคในครั้งนีด้วยนะ

บททำขวัญนาคน (สำนวนที่ ๕)

วิทยากร นายชั้น วงษ์กำภู

วันเสาร์ที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

พระรัตนวาจา เมตตัง สะเมตตา ภะทันตา

อะวิกขิตตะจิตตา ประจิตตัง ภะณันตุ

สัคเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ที่เป รัฎฐเ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคะหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา

ติฎฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ดิฐูถันตา สันตังอาราธนา กะโรมิ นะโมนัมัสการชูลีประณมกรขึ้นเหนือเศียรสิโรโรตม์ จิต
ของข้าพเจ้าปรีดีเปรมปราโมทย์มโนสาระจำนง แห่งบรมกษัตริย์ชัตติยวงศ์อันเรืองเดช อีกทั้งทำ
ไทเทเวศทั่วพิศาล สัคเค ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญเทพยดาเจ้าซึ่งสถิตอยู่ที่ซ้อชั้นกามาพจรสวรรค์
กาเม อยู่ในกามภพอนันต์จังหวัดวง จะรูเป เทพยดาเจ้าดำรงอยู่ในรูปภพ คิริสิขะระตะเต อยู่ใน
ห้องมหรณพสิ่งขรเขตทิยุคนเขา จันตะลิกเข เทพยดาเจ้าอยู่เนื่องแน่นในอากาศ วิมานเ อยู่ใน
วิมานมาครัตนะมณฑลเศียรทอง ที่เป เทพยดาอาศัยอยู่ในเกาะเกียนน้อยใหญ่ รัฎฐเ เทพยดาเจ้า
อาศัยอยู่ในเรือนหลวง จะคาเม เทพยดาเจ้าทั้งปวงอาศัยอยู่ในหมู่ไม้พฤกษาสานนท์ ตะรุวะนะคะ
หะเน เทพยดาเจ้าอาศัยอยู่ในห้วยหนองคลองบึงบั้ง เคะหะวัตถุมะหิ เขตเต เทพยดาเจ้าอาศัยอยู่ใน
เคหสถานบ้านไร่และโรงนา ภุมมา เทพยดาเจ้าอาศัยอยู่ในพื้นภูมิกาค ชะละณะละวิสะเม เทพยดาเจ้า
ทั้งหลายอาศัยอยู่ในลุ่มน้ำและบนบกไม่ได้เสมอกัน ยักขะคันธัพพะนาคา อีกทั้งยักษ์และ
คนธรรพ์ธัมมะนาคราชผู้เป็นใหญ่ ติฎฐันตา สันติเกยัง อีกทั้งเทพยดาเจ้าทั้งหลายที่มีความสุขทุก
ตำบล มุนิวะระวะจะนัง ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญองค์พระฤาษีทุกแห่งหนอันมีฤทธิ์ธรรด้วยตะบะ
สาทาโวเม ดูกรเทพยดาเจ้าทั้งหลายเออจงเงยโศตสดับรับฟังคำ ข้าพเจ้าจะขออาราธนาให้มาสู่ที่
สมิสร จะได้มาประชุมช่วยอำนวยพรให้แก่ท่านเจ้าภาพและพ่อนาคจงเจริญวัฒนาสถาพรในครั้ง
นี้ ธัมมัสสะวะณะกาโล เทพยดาเจ้าทั้งหลายเออจงเคารพธรรมะเป็นสัจจะขององค์พระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าเท่านั้นเป็นอันประเสริฐ ย่อมจะล้าเลิศในโลก็ยกเข้า... ผู้ใดเสียดี ให้ร้องเอาชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

สินสมรส ยกขึ้นมาหมด ตั้งไว้ในห้อง เชิดหน้าดอกคำ ชั้นน้ำพานรอง หวีกระจกคันฉ่อง โถแป้ง น้ำมัน ยี่ภู่ปูนอน พุกหมอนมานกัน เตียงตั้งอัมจันทร์ กระจกอนชั้นเขียนหมาก มีดพับตลับนาค พานหมากของพลู สองเจ้าทั้งคู่ ขอให้อยู่สบาย เครื่องกินเครื่องอยู่ ชั้นน้ำจอกลอย เครื่องใช้ไม้สอย สาวน้อยหาไว้ เมื่อเจ้าจะออกเรือนไป เจ้าจะได้ครองกัน เจ้าค่อยผ่อนค่อยผัน ประณินบิตีผัวตน จะเกิดสวัสดิมงคล แก่ตนทุกวัน อีกทั้งแปรงสีพื้น ชั้นน้ำบัววนปาก ดูพลูดูหมาก อีกทั้งตลับขี้ผึ้ง อย่าตั้ง ปิ้งว่าพ่อผัว อย่าทำชั่วถึงผู้ใหญ่ พึงคำที่สอนไว้ เร่งจดจำ เวลาพลบค่ำอย่าเที่ยวเตร่ อย่าโลเลแก่ง แชเชือน เตือนซ้ำไท่ทุกสิ่งไปสิ้น ยามจะกินดูจัดแจง หุงต้มแกงแต่งไว้ท่า ต้มผักหญ้าปลาอย่างไฟ จะแกงหมูแกงไก่อย่าใส่ผักให้มากนักไม่สู้ดี อย่าจุกจิกและจู้จี้ทำหงุดหงิด ถ้าผัวผิดอย่าบ้าบ่น ลับหลังคนจึงค่อยว่า พึงคำที่สอนไว้ จะให้พรสอนเจ้าไป เกี่ยวดวงทั้งสองข้าง ถ้าผิดพลั้งลูกเขย ใหม่ คำบุราณท่านว่า ดูอัฐมาสัย แม่ผัวกับลูกสะใภ้ อย่าซึ่งเคียดเคียดฉันท์ ทั้งสองครองกัน ให้เป็นฉันผัวเมีย อย่าเรียกเมียว่าอ้อ มันไม่ดีแก่ตัว ฝ่ายผัวก็ต้องเกรง อย่าขึ้นมึงขึ้นเอ็ง อย่าชมเหงใจ กัน อย่าพูดกระแทกแตกดัน หุนหันด่าทอ อย่าให้ร้อนแม่พ่อ ปู่ย่าตายาย อดสูดูร้าย หลึงชายเขา เย้ยเยาะ ผัวเรียกเมียแต่หวาน ๆ เมียก็ขานแต่เพราะ ๆ อย่าโมโหปากเปราะ มันไม่เหมาะชอบกล เจ้าอย่าได้ซัดซัด จงประณินบิตีผัวตน เมื่อจะเข้านอน จงไหว้พระสวดมนต์ ถือศีลห้าเป็นต้น สวัสดิ มีชัย เมื่อคำราตรี เข้าที่จงกราบเท้าผัว เป็นการดีแก่ตัว ไม่ชั่วสักเวลา ฝ่ายข้างผัวก็อย่าช้า จงรีบ ให้พรเมีย ทรัพย์สินก็จะเพิ่มพูนมา ถึงจะมีบุตรบุตราก็จะมาสืบสาย จะมีลูกสักคนหญิงชายก็ไม่ ชั่ว มาแต่บนฟ้า เทวดานิมนต์จุติปฏิสนธิ คนชั่วไม่มี สอนเจ้าเท่านี้ดีกว่าเงินทอง เจ้าจงหมั่นทั้งสอง พึงคำจำไว้ สมบัติของเจ้า ขออย่าให้ขาดสาย ให้ไหลมาเทมา เหมือนน้ำคงคาบ่อทราย อย่ารู้สิ้นรู้ สุด ถึงว่าเป็นบริสุทธิ ก็บริสุทธิสืบสาย จะมีลูกหญิงก็เลี้ยงง่าย จะมีลูกชายก็เลี้ยงคง ขอให้อายุ ยืนยง ทั้งสองครองกัน ระวังโรคโรคร้าย ความจนขออย่าให้รู้มี ให้เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี ให้มีรถที่ เลี่ยมทอง ข้าหญิงเหลือหลาย ข้าชายเนืองนอง โรงทานบ้านช่อง วัวควายไร่นา สินค้ามากไป ให้มี เงินนับแสน ให้มีแหวนนับพัน โดกถาดเขียนชั้น สารพันใช้สอย มุ้งม่านการเห่า ข้าบ่าวสาวน้อย เงินทองเบียร์ร้อย ใช้สอยคราพัน จะนึกสิ่งใดขอให้ได้สิ่งนั้น สมดังความปรารถนา ให้มีคลังเงินตรา ช่วยสาอากร เดชะพระพร จงได้แก่เจ้าทั้งสอง พุทธังกัมมะสิทธิ ภัมมังกัมมะสิทธิ สังฆังกัมมะสิทธิ อายุ วัฒนโน สุขัง พลัง

นะโม นมัสการอัญชลิต่างสุวรรณะอุบลบานปทุมเมศ สมองจิตจำนงเจตนาหัตถะ
 ภาคะวะโต แก่องค์สมเด็จพระจอมจักรวาศ์ อดระหะโต เป็นสมุทเจทราคะโทสะโมหะประทุจริต
 สัมมาสัมพุทธัสสะ ตรัสรู้ธรรมล้ำรวมจิต ประดิษฐานอยู่เหนือรัตนบัลลังก์โพธิยะไบบังเป็น
 เสวตฉัตร อนึ่งข้าพเจ้าจะขอเคารพคุณแก้วสามประการ เป็นพิชิตตะมารป็นโมลี อีกทั้งคุณ
 พระธรรมล้ำโลกีย์บำรุงกาย อีกทั้งคุณพระสงฆ์ทั้งหลาย สว่างทั่วพื้นพระธรณีเอนกนับ อนึ่ง
 ข้าพเจ้าจะขอเคารพรับคุณพระบิดุราษมาตุเรศ ท่านเป็นผู้บังเกิดเกล้าได้อุ้มอุทรมา อีกทั้งคุณครู
 พระอุปัชฌาย์และอาจารย์ ท่านได้แนะนำชำนาญคุณอักษรทรง อีกทั้งคุณเทพะยิ่งยงองค์
 พระสุริยัน อีกทั้งองค์พระจันทร์แจ่มจรัส อีกทั้งคุณพระมหากษัตริย์ทรงพิภพและแผ่นดิน อีกทั้ง
 คุณพระธรณินทรปิ่นธร คุณพระเพลิงคุณพระพายรำเพยพานกระพือพัด อีกทั้งคุณเพลิงแม่โพสพ
 บำรุงสัตว์ คุณนั้นก็ประเสริฐสุด อีกทั้งคุณพระพิรุณเทพบุตร ทั้งพระเวษณุกรรม ข้าพเจ้าจะขอ
 สมองพระเดชเคชะการุณ กำจัดจากอะทะวะรินราชสรรพราศิน ในพื้นพระธรณินทรมิเสื้อมคลาย
 จงปกเกล้าไว้เถิดพ่อนาคเอ๋ยในคราวครั้งนี้ เอ้า... ผู้ใดเสียดี ไห่ร้องเอาชัย (ไห่ร้อง ๓ ครั้ง)

นะโมนมัสการแห่งข้าวัดอุจมี ข้าพเจ้าจะขอนมัสการคุณแก้วสามประการอันยอดเยี่ยม เป็น
 พระมหาวิมลมังกุฎเกศ แก่มนุษย์เทวดาและอินทร์พรหม อยู่เหนือเศียรศิระเกล้าผมสีสังข์ปัดม้ง
 นะพ่อนาคเอ๋ย พอจงน้อมเศียรศิระเกล้าให้บริสุทธิดังทิพพะโกมุทปทุมมา พอจงเอาเนตรทั้งซ้าย
 ขวาต่างรูปและเทียนทองส่องรัตนมะหาอันหลักโลกเข้าในพระพุทธานะพ่อนาคเอ๋ย เมื่อพอ
 จจะจุติเข้าในครรรค์พระมารดา มีครุณาประหนึ่งว่าน้ำคาวล้างเนื้อเมื่อเจือจาง แล้วจึงกลับเป็นก้อน
 ขึ้นมัจจะมังสังตั้งหน้าผากก่อน เนตรทั้งสองประหนึ่งว่าลูกไข่ พระธรรมชั้นเจ้าเจ็ดคัมภีร์นิสสัยจึง
 ตั้งตา พระวิภังค์ได้ตั้งมาหูทั้งสอง พระธาตุประดับประคองจึงตั้งจุมุกพระกายได้พันผูกแดงปากมา
 นะพ่อนาคเอ๋ย พระธาตุเขารักษาซึ่งชีวิตเป็นนิมิฆาต พระสูตรพระวินัยผู้เป็รื่องปราชญ์รักษาลมเข้า
 ออก พระปรมัตถ์ได้จัดออกจากกายทั้งสี่ตามคาถาบาลี อชเชโกกัถสะโป จึงตั้งอาการสามสิบสอง
 มา พระธรรมชั้นเข้าประดับประคองจึงแบ่งปัญญาสาขา นังยอง ๆ อยู่ในท้องพระมารดา ผินหน้า
 เข้าสู่กระดูกสันหลัง กิโละมะกังพังผืดก็หุ้มห่ออันสายรกพันคองนั่งทับอาหารเก่าอาหารใหม่มะเล้า ก็
 เพิ่มพูนทูนศิระชะไว้ นะพ่อนาคเอ๋ย กรของพ่อนาคทั้งสองประคองสายรกเอาปากได้ดูดดื่มอาหารที่
 พระมารดารับประทานหวานและเค็ม พระมารดาก็มองใสจึงคลายเหตุ ตามวิสัยเพศประเพณี
 พระมารดานั้นเล่าก็รู้ว่าตั้งครรรค์ขึ้นมาอ่อน ๆ สู้อุปถัมภกอุทรไม่ให้กระทบกระทั่ง แม้แต่จะยื่นเดิน
 นอนนั่ง พระมารดาก็คอยประคอง อาหารสิ่งใดที่เผ็ดร้อน พระมารดาก็มิได้ต้องเป็นเด็ดขาด จนถ้วน
 กำหนดทศมาสได้สิบเดือนจึงเคลื่อนคลาด จะมีลมกัมมชวาตมาพัดพันเป็นอัศจรรย์สุดแรงโรย
 พระมารดานี้ละก็ให้ไหลละห้อยในดวงจิต ประหนึ่งว่าดวงชีวิตของพระมารดาจะออกจากกายดัง
 หนึ่งจุดกุญชรไชยออกจากเมือง พ่อนาคเอ๋ย พระมารดานี้ก็ระคายเคือง ทั้งแสนจะเวทนังเมื่อจะ

คลอดพ่อนาคร้อยชั่ง ความลำบากของพระมารดาเนี่ยละก็ยิ่งยวด ถึงแม้พระมารดาจะเจ็บปวดก็ต้องทนเอา กว่าพ่อนาคเจ้าจะเคลื่อนคลอดออกจากครรภ์พระมารดา แต่ก็พอเห็นเป็นชายโสภาแสนจะปราโมทย์ หวังจะให้พ่อนาคเข้าโบสถ์บวชเป็นสงฆ์ พระมารดาจึงเข้าไปประคับประคอง ทรงเอาเบาะรองให้นุ่มนอนนะพ่อนาคเอ๋ย อันว่าสีเนื้อของพ่อนาคยังอ่อน ๆ ถึงแม้พ่อนาคจะร้องให้อ่อน พระมารดาก็ยกให้กินนมถึงพ่อนาค จะถ่ายอาจุมพระมารดาก็ไม่ถือ สู้เอาฝ่ามือเข้าถูล้างยกใส่อ่างขึ้นอาบน้ำ ค่อยขัดสีจิวัดล้าให้ผุดผ่อง เอาแป้งขมิ้นดินสอพองชะโลมทาพ่อนาคเอ๋ย พระมารดาจึงกอดประทับกับอุราให้พ่อนาคนอน พ่อจงนอน ๆ ให้สบาย ครั้นแล้วพระมารดาก็ประคองกายยกใส่เปลขึ้นกล่อมว่าไอระชาไอระเห่ใส่เปลไกว พระมารดาก็เอาผ้าสไบมาโบกพัดให้ลมเย็น ถึงพ่อนาคจะป่วยเจ็บเป็นหวัดไอ พระมารดาเนี่ยก็แสนจะอาลัยและพิศวาส สู้ไปหาหมอขอยากวาดยาธุ* ยาสุขุม** มาสูดมสูให้หวัดร่วง พระมารดาก็ยังผ่นยาล้วงกวาดในลำคอ ให้หวังไว้ให้เมื่อนั้นได้ผ้อพอลิ้นซาง ให้พ่อนาคเบาบางโปร่งปลอด รอดจากปากเหยี่ยวป่านะพ่อนาคเอ๋ย คุณพระบิดรและพระมารดาเลี้ยงเจ้ามาเนี่ยก็แสนจะยากเหลือ เปรียบประหนึ่งว่ากระดูกกับเนื้อจะออกจากกาย พ่อนาคเอ๋ย พ่อจงตั้งใจอุปสมบท แสวงหาผลประโยชน์ในพุทธศาสนา จะได้สนองน้ำพระทัยของบิดรและมารดาได้ ยินดี พ่อนาคจะยกเอาแผ่นพระธรรมหรือจะพันพระมหาสมุทฺร หรือจะยกเอาเขาสุเมรุราชมาเปรียบให้เท่าคุณของพระบิดาและมารดานั้นคงมิได้เลย พ่อนาคเอ๋ย พ่อจงตั้งใจหมั่นศึกษาหมั่นวิญชบาตโปรดสัตว์สวดมนต์ภาวนาแผ่เมตตาให้ถึงปญฺ่าและตายาย อีกทั้งสรรพสัตว์ทั้งหลาย ทั้งเจ้ากรรมและนายเวรนะพ่อนาคเอ๋ย อันว่าบาปหรือบุญคุณและโทษนั้นอยู่ในดวงจิต พ่อจงเอาอารมณ์เป็นคัมภีร์ดีเสียให้หมดสิ้นราศี อันกุศลของพ่อนาคเนี่ยก็แสนสุดประเสริฐอยู่เอ๋ยแต่เพียงนี้ ถ้าผู้ใดเสียดี โห้ร้องเอาชัย (โห้ร้อง ๓ ครั้ง)

นะโมนมัสการซึ่งจะบูชา ข้าพเจ้าจะขออาราธนามาสู่ที่สโมสรประชุม พร้อมทั้งวงศาคุณาญาติในบ้านเรือนโรงราชพิธี ขอให้เป็นที่สถาพร จะขอรับพระราชทานพรทั้งแปดประการ ให้แก่เจ้านาคกุมารจะอุปสมบท จำจะแต่งให้ปรากฏเป็นใจความ ยังมีคำใจตนาถามด้วยสงสัยเหตุไรจึงเรียกว่านาค ดูนีหรือก็ยากจริงหนอ ท่านผู้ใดตั้งต่อแต่เดิมมา ข้าพเจ้าจึงจะวิชันนาให้แจ้งประจักษ์ มีอยู่ในคัมภีร์มหาวรรคแต่เดิมมา เมื่อครั้งนั้นเจ้าจอมนาคากุขงศ์ราช อยู่เมืองบาดาล เอนกนับทพย์ศฤงคารเดชอุดม พร้อมไปด้วยสาวสนมทุกถ้วนหน้า ทั้งอำมาตย์มาตยาภิเษกนง ทั้งแก้วแหวนเงินทองก็มากมี ในน้ำจิตคิดหาหนทางจะตัดกิเลส ใครจะบรรพชาเพศดีตราศี ไม่

*ยาธุ เป็นยารักษาโรคซาง

**ยาสุขุม เป็นยารักษาโรคร้อนในและเย็นใน

อาลัยไมตรีในพื้นที่พิภพ อยากจะไปวชตนไปจนครบเจ็ดราตรี ดำรัสแล้วเจ้าจอมนาคราชกราช
 จึงเฝ้าอรอดตรัสประกาศแก่นักสนม ว่าเราจะลานิคมนครเศ ด้วยน้ำจิตคิดสังเวชออกจากปรางค์
 ปราสาทอันรูจี พอถึงฝากฝั่งพระธรณีก็แปลงกาย อันเพศนาคราชก็สูญหาย กลายกลับเป็นบุรุษ
 งามโฉมมา จึงเดินลัดตัดมรรคาละแวกบ้านมาครู่หนึ่ง ถึงสถานพระเชตุพนอันเป็นปริมณฑลงามโอฬา
 ฝ่ายเจ้าจอมนาคราก็ลีลาศเข้าน้อมนบอภิวาท พระเถระเถิดพระเถระเจ้าก็ตั้งจิตแสดงธรรม จึงตรัส
 ว่า ภิงเหธิอวาโส เข้ามาในอวาสนี้ด้วยเหตุใด มาจนพจิงทูลไชสนองเขต แก่พระเถระเจ้าในทันใด
 มาที่นี้หมายใจจะมาขอบรรพชาเพศเป็นสงฆ์จะเรียนธรรม พระเถระเจ้าก็แจ้งแห่งคำจึงตรัสว่า
 ภาวะโศสัจสุจริต หมายใจตั้งจิตโดยจำนง มาขอรับเพศสงฆ์บรรพชา พระเถระเจ้าก็ทรงพระกรุณา
 อนุญาต ให้เจ้าจอมนาคราชได้อุปสมบท พระเถระเจ้าก็ปรากฏเป็นพระอุปัชฌาย์ จึงทรงอนุญาต
 ให้เจ้าจอมนาคราชอยู่ในเพศบรรพชิต ต่อมาก็ยังมีอาบัติตะกกรรมมาตามติดพระยาสุกรี อันคืนหนึ่ง
 ดึกสงัดภิกษุขนาดจึงประมาทตน มิได้สวดมนต์ภาวนาอันกายา จึงกลายกลับเป็นนาคอันยาวใหญ่
 โดงจ้ำม่ำ หางก็เวียนเศียรก็พับหลังสนิท กลายชาติคาดคิดจากกายา พระสงฆ์ได้ทัศนากลัวอำนาจ
 จึงร้องหวีดหวาดก้องตระการสะทกสะท้านถึงกรรมวาสุกรี จึงตื่นตกพระทัยแล้วจึงรีบแปลงกายก็
 ไม่เป็นสงฆ์ จีวรพาดคาดองค์ประคำซึก อยู่ในสำนักกล่าวมจิต พระสงฆ์เห็นผิดประหลาด จึง
 ประชุมสงฆ์สันนิบาตสังสนทนา จึงเห็นว่าพระยาสุกรีมีกรรมชาติเมื่อไร กรรมนั้นไซ้มีตั้งแต่เมื่อ
 ศาสนาองค์พระวิปัสสิทีประกอบกิจประมาทตน เป็นภิกษุจรดลเที่ยวรุดงค์ ด้วยน้ำจิตไม่คิดปลงซึ่ง
 ร่างกาย ครั้นถึงแม่น้ำอันกว้างใหญ่ คณะจะข้ามกระแสนี้ อะกะมิลิสยังบุรุษพายเรือมาทศนัง
 เห็นภิกษุหนึ่งก็มีใจศรัทธา จึงถามไถ่หมายจำนง ว่าพระสงฆ์ไปเหตุไหนมานั่งอยู่ที่นี่ พระสงฆ์ก็แจ้ง
 แห่งคติไปโดยธรรม บุรุษได้ฟังคำจึงแวะเอาเรือรับ พระก็เคลื่อนเลื่อนขยับยกเท้าย่าง อันหัวเรือก็
 บ่ายท้ายก็เหวี่ยงเพียงจะคว่ำ ภิกษุเห็นต้นตะไคร้ น้ำก็เอามืออุด ต้นและใบก็ขาดหลุดแล้วเสียหลัก
 จึงทรุดนั่ง บุรุษส่งถึงฝั่งให้พระภิกษุขึ้น พระก็สำราญรื่นอวยพรลา แล้วจึงมุ่งมาดปักจิตมิให้ขาด
 รุดงค์ อยู่มาภิกษุองค์นั้นก็อายุชราลงถึงแก่กรรม จึงเกิดเป็นสัตว์เดี๋ยวจานมาหลายชาติ จึงตกมา
 เป็นจอมนาคราชแต่เดิมมา จึงรักใคร่ในพระศาสนา ครั้งนี้กรรมของพระยาสุกรีนี้ยังไม่สิ้นสุดไป
 จนถึงศาสนาพระศรีอาริยมตไตรย์มาโปรดเวไนยยะสรรพสัตว์ ท้าวพระยาสุกรีจึงจะพ้นอาบัติที่
 ต้องปาจิตตีย์ ตามพระคาถาบาลีสิกขาบทบัญญัติ พระเถระเจ้ากล่าวชัดว่า พระยาสุกรีนี้ผิด
 สัญชาติมนุษย์ ถึงจะอุปสมบทก็ไม่บริสุทธิ์ในพระศาสนา เมื่อพระสงฆ์ทั้งหลายได้สดับวาจา
 ทราบเหตุ แล้วจึงพร้อมใจกันเนรเทศพระยาสุกรี ออกจากกุฎิเขตอาราม เมื่อพระยาสุกรีได้ฟัง
 คำก็เศร้าสร้อย จึงรำพันว่าบุญของข้าพเจ้านี้น้อยนักหนา ถึงจะได้อยู่ร่วมพระภิกษุก็ไม่นานวัน จึง
 น้อมเศียรอธิษฐานขอฝากนามนาครไว้ในพระศาสนา เกล็ดของข้าพเจ้านาคาจะขออุทิศไว้เป็นถุ
 ตะเคียว หงอนของข้าพเจ้านาคาหงอนเดียวจะขออุทิศเป็นกรวยทองของธรรมชาติเอาไว้บูชา อัน
 เขี้ยวแก้วของข้าพเจ้านาคาหนักข้างละหนึ่งบาทจะขออุทิศเป็นเทียนธรรมชาติเอาไว้บูชา พระเถระเจ้า

ก็ทรงพระกรุณาจึงรับฝาก จึงมีนามเรียกว่านาคแต่เดิมมา เอ้า... ผู้ใดเสียงดีให้ร้องเอาชัย นีที่มานามนาค (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

ศรี ๆ ประเสริฐเลิศล้ำจะสู้ขวัญให้แก่พอนาค พ่อเป็นหน่อเนื้อมนีนาค พระขวัญเจ้าเอ๋ย พ่อจงสุขไสยาสน์ให้ยาวยืน พ่ออย่าคงหลงไปอื่นเที่ยวชอกชอนในไพรสี ฟุ้งฟงที่พิภพและภัยพาล แดนดงกันดารดาชดา ขวัญเจ้าเอ๋ยมาเกิดหนาพอมาย่ามัวหมอง เชิญมาชมบายศรีทองที่ร้อยกรองงามตระการ สร้อยสังวาลแหวนนพรัตน์ ผ้าไหมพัสด์เลิศแล้วไปด้วยลายทอง ขวัญเจ้าเอ๋ย อย่าไปเที่ยวท่องตามท้องทุ่งและลำธาร ทั้งหุบเหวที่มันเป็นปล่องเปลวปลาบปล้ำใจ เห็นมาลัยย่ำระเรีงหลง ชมบุษบงหลงละห้อย เมื่อพอนาคยังน้อย ๆ นอนหวาดผีปีศาจร้องทวงทักทาย มีขวัญหายร้องให้อ้อน เพื่อนเร้นชอนหลอกให้ขวัญไปจงกลับมา ขวัญเจ้าเอ๋ย พ่ออย่าอยู่ขึ้นเชื่อนเฉยอย่าเฉยช้า มาเกิดหนาพอมาย่ามัวดี ในวันรุ่งรุ่งนี้แล้วหนอ พ่อจะได้บริสุทธิ์ จะได้เป็นพุทธบุตรเบื้องบาท เป็นพระอริยสงฆ์ทรงสิกขาบทกำหนดพระวินัยให้แน่นอน พ่อจงฟังคำข้าพเจ้าสอนเสียให้เสร็จสิ้น อย่าให้ตนมีมลทินหินโทษ อันยุ่งยากกายหมายประโยชน์แต่ย่อเมยาวี พอนาคเอ๋ย ขวัญเจ้าเอ๋ย พ่อจงมาอยู่เสียในกายให้แสนประเสริฐสุขสบายตั้งแต่วันนี้ เอ้า... เสียงดีให้อีกครั้งหนึ่ง (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

ให้เอาด้ายพรหมจารีที่เล็ก ๆ ช่างละสามเส้นดูประเสริฐ ผูกข้อมือจึงให้ลั่นบันลือซึ่งฆ้องชัย เทียนจุดไฟติดแว่นเวียนไปซ้ายเปลี่ยนมาเบื้องขวาครบสามคราตามลำดับ บัดโบกคว้นจันทร์ กระแจะเจิมเป็นอุณาโลมเฉลิมเหลือสะอาด ตามโบราณไสยศาสตร์ประสิทธิ์พร น้ำมะพร้าวอ่อน และไขขวัญใส่ช้อนสุวรรณป้อนสามที เบิกบายศรีตักลงสนั่นโห่กันเลื่อนลั่นโกลาหล ท่านที่มาทุกคนนั่งล้อมสลอนมาประชุมช่วยอำนวยความสะดวกแล้วสอนสั่ง พ่อและแม่จงตั้งโสดประสาทสดับโอวาท ท่านพระครูผู้เฒ่า จงระลึกใส่เศียรเกล้าอยู่เป็นนิจ อภิชาติบุตรนั้นอุกฤษฏ์เป็นอย่างยิ่ง อันว่าคนเราเกิดมานั้นแสนยาก หากกุศลของตนนั้นมีมาจึงได้เกิดมาได้ประสพพบพระพุทธศาสนาของพระพุทธองค์ แล้วจึงมาในเผ่าพงศ์ภูมิผู้ดี อันว่าบุตรและบุตรีนี้อยู่สามชนิด อนุชาติบุตรนั้นสุจริต สุกุลย่อมเสมอกับพระบิดา อวชาติบุตรนั้นต่ำช้ากว่าพระบิดุเรศ พ่อและแม่จงถือเอาเป็นประเภท พงศ์อภิชาติบุตรนั้นย่อมเป็นที่นักปราชญ์สรรเสริญ บุรุษสตรีจะจำเริญด้วยกตัญญู อุปถัมภ์ค้ำชูผู้บังเกิดเกล้า หมั่นนวดพื้นคั้นเท้าเผื่ออภิบาล อุปฐากท่านด้วยอาหารสรรพโภชนา และจงตั้งอยู่ในกุเลเขตฤกษ์ปัจฉายธรรมทุกวันคืนเข้าค้ำอย่าได้ประมาท และจงตั้งอยู่ในโอวาทของบิดรและมารดา อนึ่งอย่าชองเสพเสวนาด้วยพวกพาล อนึ่งศีลและทานหมั่นกระทำอยู่เป็นนิจ พุทธรัตนตรัยเจ้าจงคิดอยู่ทุกเช้าค่ำ พอนาคเอ๋ย อัปมาทะนียบกรรมเจ้าจงจำไว้ให้แน่ นี่แหละเป็นกระแสพุทธโอวาท แม้ผู้ใดไม่ประมาทสติมัน ภัยในอนาคตนั้นจะบำบัดหมดทุกประการ จะขอยุติทำขวัญไว้แต่เพียงนี้

บททำขวัญนาค (สำนวนที่ ๖)

วิทยากร นายบุญโถม พงษ์เจริญ

นางกาญจนา พงษ์เจริญ

วันเสาร์ที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมินา สักกาเรนะ พุทฺธัง อภิปุชชะยามะ

อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง อภิปุชชะยามะ

อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อภิปุชชะยามะ

อะระหัง สัมมา สัมพุทฺโธ ภะคะวา พุทฺธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ

สุปฏิปันโน ภะคะวันโต สวากะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

(ชาย) อุกาสิระสถานะเรนทั้ง ดั่งข้าพเจ้าจะขอถวายวชิรมโนบ ด้วยวาจาเคารพคุณ พระศรีรัตนตรัยทั้งสามอันประเสริฐ อนึ่งจะขอเคารพคำผู้ประกอบเกิด คือคุณพระบิดรและมารดา ทั้งคุณครูอุปัชฌาย์และอาจารย์ผู้สั่งสอน ข้าพเจ้าจะขอน้อมเศียรสิโรโรตม์ อัญชูลิ้นมัสการ เทพยดาเจ้าทั้งปวงที่สิงสถิตอยู่ในเวียงวังคลังหลวงทุกแห่งหล้า ตั้งแต่ชั้นมหาจาตุราชาชิกาจนถึง พรหมราช พร้อมทั้งเจ้าไกรลาสพิมานแมน ท่านจะเป็นผู้ผ่านผ่านพระธรณี เป็นมหาอิศรบดีเลิศ ดิลก จงลงมาช่วยชูชบอุปถัมภ์ให้คนาญาติ ให้เจ้าภาพและพ่อนาคพร้อมด้วยวงศาคนาญาติในวันนี้

ข้าพเจ้าจะขอน้อมเศียรสิโรโรตม์ นมัสการเทพยดาเจ้าทั้งหลาย สักเค ขออัญเชิญเทพยดาเจ้า ที่อยู่บนช่อชั้นกามาพจรสวรรค์ กามะ อยู่ในกามภพอันจังหวัดวง จะรูปะ เทพยดาเจ้าดำรงอยู่ใน รูปภพ ภูมิทั้งสิบหกห้องช่องมหาราศีนภากาศ คิริติชะระตะเต เทพยดาเจ้าทั้งหลายที่สิงสถิตอยู่ใน ห้วยเหวดหาดถิ่นศิรีและเนินผา จันตะลิกเช เทพยดาเจ้าสิงสถิตอยู่ยังจันนะประเทศ ทั้งนอกเขตและ ในเขตทั่วนิคมมาน้อยใหญ่ ทั้งเอนกและทั้งหนาแน่นอยู่เนืองนอง วิมานะ เทพยดาเจ้าที่สิงสถิตอยู่ ยังวิมานมาศ ทีเป อยู่ในเกาะเกียนน้อยใหญ่ รัฎฐะ อันที่อาศัยอยู่ในพิชัยราชรถแก้วและเรือนหลวง ตะรุวะนะคะหะเน เชิญเทพยดาเจ้าที่สิงสถิตอยู่ในรมรุกขาเป็นช่อชั้นแต่เทพยดาเจ้าทั้งนั้นทั่ว เคหะวัดถุมะหิ เขตเต อันสิงสถิตอยู่ยังเคหสถานบ้านเรือนไร่และโรงนา ภูมมา จายันตุเทวา ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญพระภูมิเจ้าที่กรุงพาลีหลักเมืองอันศักดิ์ดาเดช ท่านท้าวไทเทเวศทั่วทิศา ชะละ

ณะละวิสะเม ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญเทพยดาเจ้าอันสิงสถิตอยู่ในชลขลาลัย ทั้งในบ่อบึงบางน้อยใหญ่ นับเอนกอนันต์หนาแน่นอยู่เนืองนอง ยักกะคันธัพพะนาคา ไม่ใช่แต่เท่านั้น อีกทั้งคนธรรพีนาคราชอันตบะเดชา ตัญฐันตา สันติเกย้ง เมื่อได้ยินคำที่ข้าพเจ้าประกาศ ขออัญเชิญท่านที่มีอิทธิฤทธิ์ทั่วทิศมา จงลงมาสันนิบาตประชุมช่วยกันอวยพร ให้เจ้าภาพและพ่อนาคจงถาวร พร้อมด้วยดวงศาสดาญาติในคราวครั้งนี้ ขอเชิญบรรเลงเพลงต้อนรับเทพยดาเจ้า (แตรวงบรรเลงเพลงมหาฤกษ์มหาชัย)

(หญิง) เออ... เอ่อ... เออ... ขออัญเชิญองค์เทวีอุกษัณฟ้า จงลงมาช่วยอำนวยการ ขอเชิญเทพทั้งหลายในสากล จงมาดลช่วยอำนวยการ ขออัญเชิญองค์อินทร์ปิ่นดาวดึงศา จอมเทวาทุกสถานวิมานใหญ่ จงเสด็จจากฟากฟ้ามาไว้ ๆ เพื่อจะได้รู้เห็นเป็นพยาน ขออัญเชิญพระพรหมผู้มีฤทธิ์ ประกาศิตพรชัยในสยาม เปรียบไปด้วยเมตตากรุณาธรรม ทัวโลกสามต่างสยบนบพนม ขออัญเชิญองค์เทวีอุกษัณฟ้า จงลงมาเป็นเกณฑ์ปิ่นปฐม ครั้นเมื่อได้ฤกษ์ดีที่อุดม เป็นปฐมมงคล ฤกษ์ให้เบิกชัย พนมหัตถ์ถันมัสการขึ้นเหนือเศียรต่างรูปเทียนไหว้คุณครูขึ้นบูชา จะขอเคารพคุณบิดรมารดาที่ได้เลี้ยงดูลูกข้ามาจนโตใหญ่ จะขอเคารพคุณพระรัตนตรัยที่ได้คุ้มครองประเทศไทย จึ่งร้องเชิญ

สวัสดิ์เจ้าพ่อนาคจะ โปรดจงทราบสัณนิท ที่หมอร้องกลอนเพื่อช่วยสะกิด ฟังต่ออีกสักกนิท ทางนี้ เมื่อตัวพ่อนาคจะบวช จะทรงผนวชเป็นสงฆ์ ใ้เรื่องสักการีง เจ้าอย่าได้หลงโลกีย์ พอจงตั้งใจให้มั่น เมื่อนาคจะบวชบรรพชา อยู่ในพระศาสนา เพราะพระสมณญาณาคนี้ เขาเอาชื่อนาคนี้เป็นนาม พี่น้องก็ตามกันมาแห่ ก็จงตั้งใจกันเสียให้แน่นแน่ จงอยู่ได้แน่ทั้งปี จงบวชให้สาวพะบ่บ่กัน ออก จงบวชให้สาวพะบ่บ่กันออก ว่าสักออกมากอดสาวที่

(ชาย) นะโม ตัสสะ สมเด็จพระทศพลญาณอันเป็นหลักโลก หวังว่าจะพาสัตว์ชนส่งให้พ้นจากโลกแห่งพระสงสาร ดับชาติที่กัณดารชรามณะทุกข์ แลสุขไปด้วยธรรมบารมี ตัสสมิงคะเน ขณะนั้นยังมีพระธรรมชั้นเจ้าทั้งเจ็ดพระองค์ เทวีเสด็จลงมาปาฏิหารย์ทั้งเดือนก็มีได้เคลื่อนคลาดทั้งปีและคืนวันขึ้นและแรมก็เลยเกิดกันมา จนถึงฤดูฟ้าและฝน ดินน้ำลมไฟธาตุทั้งสี่นี้แหละพ่อนาคเอ๋ย ย่อมเป็นที่อาศัยของพอก่อนที่เกิดมา อันคุณพระบิดรและมารดาพ่อย่าลืมหลง ทั้งปู่ย่าและตายาย พ่อนาคเอ๋ย อันคนเรากว่าจะได้เกิดมาเป็นมนุษย์ชาตินั้นยากนักยากหนา กว่าที่จะได้เกิดมาเป็นมนุษย์ตามคำโบราณท่านเขากล่าวว่า ในวันหนึ่งพระมารดานอนหลับสนิท นอนฝันอัศจรรย์จิตเป็นแม่นมั่น ฝันว่าได้ใส่แหวนเพชรนิลจินดา พ่อนาคเอ๋ย สุขว่าลูกจะได้เกิดมาเป็นชาย จะเกิดว่าเป็นหญิง ฝันว่าได้ใส่แหวนแก้วนาคกระดานดำ คำอาจารย์ท่านกล่าวไว้ว่าสัตว์มนุษย์เจ้าพวกใดได้มาถือกำเนิด เกิดปฏิสนธิในครรภ์พระมารดาแต่เกิดมาแต่เมืองสวรรค์ ก่อนจะตั้งครรภ์พระมารดา

ให้อายากทุกสถานแต่ของมันและของหวาน พ่อนาคเอ๋ย พ่อนาคเกิดมาจากเมืองนรก ก่อนจะตั้งครรรภ์ พระมารดาให้นี่ก็อยากแต่ของโอฟ้าทั้งของสดและของคาว พ่อนาคเอ๋ย ถ้าพระมารดาตั้งครรรภ์ อายากทุกสถานเป็นจันฉวนดินเป็นอารมณีนั่นเกิดมาจากชั้นพรหม พ่อนาคเอ๋ย ได้รอบเดือนของ พระมารดาที่ขาดประหลาดจิตจึงไม่มีมา จางจิตเป็นน้ำจาง ๆ เหมือนก้อนเนื้อล้า ๆ นั้นเดินรอบมัน เข้า ประทุระมังสัง จึงตั้งหน้าผากของพ่อนาคก่อน แล้วจึงมีเหตุดวงพระนัยเนตรทั้งสองข้างเป็นปุม ยื่นออกจากลูกไซ้ แล้วก็แตกแยกเป็นไปเป็นปัญญาสาขาทั้งห้าแห่ง พระธรรมเจ้ายังตกแต่งอีก นิ้วข้างนอกให้เห็นเป็นพระทุกซังพระอนิจจังพระอนัตตา พระวิภังค์ตั้งมาหูทั้งสอง พระธาตุ ประดับประคองแต่งปากมา พระมหาประธานเลี้ยงรักษาซึ่งชีวิต อัสวาตนิสวาตรักษาลมเมื่อเข้า ออก ประปรมตถ์จิตบอกกายทั้งสี่ ตามพระคาถาบาลีว่า อชฺชโศโสภัสสะโป แสดงอาการสามสิบสอง พ่อนาคเอ๋ย นับแต่นั้นมาพระมารดาของพ่อไม่มีวันที่จะเสวยสักเวลา หิวละห้อยท้อแท้ทั้งวิปริต เป็นวิปลาทให้อาหารผอมใช้พาล ให้อายากทุกสถานทั้งหวานและเปรี้ยวเป็นอารมณีน บางเวลา นี้ก็ผมปากเปื่อยเน่า กว่าจะรับประทานน้ำแล้ข้าวให้เจ็บคอ น้ำตาไหล พ่อนาคเอ๋ย อย่างนี้แหละพ่อ จงตั้งจิตตถ์ญญุตเวที หมั่นระลึกนึกถึงคุณพระมารดา พ่อนาคเอ๋ย ตั้งแต่อุ้มท้องเลี้ยงเจ้ามาแสน จะลำบาก ซึ่งกระไรเลยพระมารดาที่ไม่ได้ปรีปากบ่นแม่แต่สักคำเดียว เผ้าทะนุถนอมประคองกร เลี้ยงดูมา จนอายุชันษาเจ้าบวชเติบโตใหญ่ขึ้นทุกครานี้

(หญิง) พ่อได้สี่เดือนดูเหมือนว่านาน แม่คอยนับวันไม่เคยจะเว้น เกิดมาเป็นหวัดได้รับความลำบากยากเย็นชั่วทุกโมงยาม เข้าเดือนที่ห้าเข้ามาใหม่ ๆ ดูท้องก็ใหญ่ใคร ๆ ก็ถามว่าจะคลอดเมื่อไหร่ ถามไถ่ไปตามที่รู้จักนามก็ถามกันทักทาย แต่พ่อคล้อยเคลื่อนเข้าเดือนที่หก เด็กทารกก็เริ่มเคลื่อนไหว ทั้งดิ้นทั้งดันทุกวันไม่วาย แม่ไม่สบายท้องได้ระบม ลำบากเมื่อมีบุตรแม่ทน ลำบาก ตกทุกข์ได้ยากลำบากก็เท่านั้น พ่อนาคฟังไว้หน่อย อย่าลอลยล่องลม จงฟังคำชมของหมอ พรรณนา เจ็ดเดือนพ่อผ่านอาการพิกล เด็กเล็กดิ้นรอนจนเอือมระอา ถึงกับเป็นลมแม่ล้มถลา วิงเวียนมีดหน้า ชะล้างประจำเพื่อรักษาท้อง แม่คอยป้องกัน กลัวบุตรในครรภ์ของแม่จะช้ำ จะเดิน ก็ดู ๆ เป็นประจำ มิให้ถลาลักลัวหกล้มลง พ่อได้แปดเดือนปวดเดือนใจตน ผู้หญิงทุกคนไม่คงมันคง ลังเลเห็น ใจหวั่นเพราะกลัวจะปลิดปลงชีวิตวายปรารถน แม่ทุกซิปไปทั่วทุกซิปตัวเมื่อคลอด แม่กลัวไม่ตลอดเมื่อคลอดกุมาร ทุกซิปของกษัตริย์เจ้าวัดสมภาร ทุกซิปหญิงมีครรภ์ทุกวันไม่วาย ถ้าคลอดลูก ยากพ่อนาคก็ช้ำ ร่างกายระกำเจ็บช้ำร่างกาย ถ้าคลอดง่าย ๆ แม็กี่สบายอุรา ลงเรื่อน้อยมาล่องลอย หันเห อยู่กลางทะเลณะพ่อนาคจำ พ่อข้ามทะเลมาสู่เมฆา กลัวว่าชีวาชีวิตวายปรารถน พ่อได้เก้า เดือนปวดเดือนบ่อย ๆ ปวดจวบท้องน้อย จนปวดจวบปวดจี๋ แหม่ปวดทั่วร่างกายปวดได้ปวดดี มันปวดทวิขึ้นมาทุกวันเอ๋ย ตีผู้หญิงนี้แหละยาก ถ้าพลังพลาดก็ถึงตาย สงสารชีวิตติดร่างกาย กลัว จะตายเพราะลูกตน แม็กัดพันกลั่นฆานะ นึกถึงคุณพระหลายวัด เอ็นดูด้วยช่วยลูกตน ช่วยให้พ้น

คล้ายผัวพาล ลูกของแม่แยแล้วลูก แม่แบกทุกข์ช้ำงานน่าสงสาร ลูกแม่ร้องทรมาณ ออกไหวหวนใน
 อวารณ์ เห็นจะม้วยเสียด้วยลูก ขนแม่ลูกใจร้อน ปวดสะท้านเสียวอุทร พระทัยถอนสุดจะทน ปวด
 เนื้อเต้นแล่นโลกา ท้วกายาในร้อนรน แสนทอดร่างอยากหลุดพ้น ออกจากตนเพราะกลัวตาย
 คลอดเกิดลูกอย่าอืดออด เจ้าให้ทำคลอดเกิดลูกเอ๋ย ถ้าแม่อย่าเฉยเมย จะไม่เสบยอกระทม เอ่อ...
 เออ... เอย... แม่ปวดท้องร้องครางทนมไหว นี่จะทำอย่างไรกันดี ปวดท้องทนมไหวในคราวนี้
 ปานประหนึ่งชีวีจะดับชั้ย ลูกเอ๋ยเจ้าคลอดมาเกิดลูกรัก ออย่าทรมาณแม่นักคลอดมา ปวดท้อง
 รุนแรง ลงนอนตะแคงครวญคราง พระสุริยาลอยล่อง แม่หรือละเกินอนปวดท้องทุกข์ระทมเหลือที่
 เสี่ยงหรือไรร้องลั่น เสี่ยงจักจันจ้อแจ ออกใจของผู้เป็นแม่เนี้ยมันไม่ค่อยจะดี โอบุญว่าแม่ก็กระทำ แต่
 ทำไมนั้นมึกรรมเข้ามาเกย ออกใจของแม่เนี้ยเอ๋ย เห็นที่จะแย้คราวนี้ แม่มาปวดท้องเสียวตัวเกร็ง แม่มา
 ปวดท้องเสียวตัวเกร็ง แต่ทำไมลมเบ่งของแม่ไม่มีเอย

เออ... เอ่อ... เอ้อ... เอย... พ่อได้ฤกษ์ยามงามถ้วนจวนจะคลอด พ่องามปลอดภัยอดชาย
 ไม่มีช้ำ หมอตำแยผู้เฒ่าก็เข้าประคอง ทั้งพี่น้องพร้อมญาติมาพร้อมเพรียง ลมกัมมฆาตก็พาพัด
 เส้นเอ็นที่รัดเริ่มบ้ายเบี่ยง แม่ก็เริ่มหวีดร้องก้องสำเนียง มาเที่ยวว่าชีวิตขาดบรรลัย พ่อได้ฤกษ์
 งามก็ตามฤกษ์ ทวารกระเทิกลมสะบัดพัดหวนไหว แม่ก็คลอดลูกน้อยกลอยใจ พ่อเป็นชายล้ำเลิศ
 ประเสริฐเอย

เมื่อมองเห็นลูกพันท้อง ลูกเอ๋ยก็ร้องอุแว้ ๆ ฝ่ายทางแม่ก็ร้องหวีด หน้าก็ซีดเนื้อก็โทมไป
 ทั้งหน้าและหลัง พอมองเห็นลูกหนอว่าเป็นชาย แม่ก็ดีใจเหลือเกิน นอน ๆ ๆ เสียเกิดลูกนอน
 นอน ๆ ๆ ลูกนอนเสียเกิดลูกนอน ลูกเอ๋ยลูกจ่านอนเถอะหนาลูกเข้านอน ลูกแม่ไม่ซื่ออ่อน เชิญลูก
 นอนให้หลับสบาย ลูกแม่คนนี้นอน น้ำใจคอยนักรหลาย ลูกแม่หลับไม่ได้ เพราะขาดสายเปลผูก
 นอน เจ้าภาพเอ๋ย เจ้าภาพเอ๋ย ทำยังงั้ละหนาลูกไม่ยอมนอน ซื่อเปลผ้าให้ลูกเสียวก่อน แล้วจะย่อน
 ไปซื่อสายเปล เงินทองแม่ไม่มี จะทำยังงั้ดีจะได้สายเปล ได้แล้วคงสมคะเน โอละให้ลูกนอน
 นอน ๆ ๆ เสียเกิดลูกนอน นอน ๆ ๆ ลูกนอนจะกล่อมให้นอน

(ชาย) พ่อภาคเอ๋ย เมื่อเจ้าเกิดมาแล้วพระมารดา มิได้จร ผู้ทะนุถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงเจ้า
 มา ทั้งมดก็ไม่ให้ไต่ไรไม่ให้ตอม ผ้าทะนุถนอมทุกเข้าค้ำ ถ้าเจ้าจะร้องไห้อ่อนแม่ก็ยกให้กินนม ทั้ง
 เจ้าจะถ่ายอาจม ทั้งบิดรและมารดาช้ำกำลังจะทานอาหารยังต้องวางมือเข้าถูล้าง ลูกไปอ่างอาบน้ำ
 เพื่อขัดสีผิวพรรณให้ผุดผ่อง แป้งขมิ้นดินสอพองชะโลมทา แล้วยกประคองกับอุราให้เจ้านอนร้องว่า
 อือออพ้ออย่าอ่อนนอนให้สบาย บิดามารดาเข้ากอดจูบเชยชมทุกเวลา พ่อก็เจริญชันษาอย่างเข้า
 ลิบสี่สิบห้าปี พระมารดาแลพระบิดรได้นึกหวังตั้งใจที่ให้เจ้าโกนเกศบวชเป็นเณร นับเนื่องเข้าใน
 กองภณชฎุศล พระทศพลยังให้นึกกลัวเกรง วันนี้จะผ่องแผ้วเป็นพระสงฆ์ พ่อภาคเอ๋ย จากวันนี้

อายุชันษาเจ้าก็ครบยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ ทั้งบิดรและมารดาญาติวงศ์พงศาให้เจ้าบรรพชาเพศบวชเป็นสงฆ์ นับเนื่องว่าเป็นหน่อเนื้อพระชินวงศ์ชินโรส พ่อจะได้รับสิกขาบทพระองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พ่อภาคเอ๋ย การบวชนี้พ่อจงจำไว้ ไม่ใช่ว่าจะบวชสนุกตามเพื่อนไป เมื่อถึงเวลาแล้วจึงคลานเข้าบวชเราก็จะนึกอยากบวช พวกกันโกนคิ้วโกนหนวดปลงผมอุ้มบาตรใส่เหลืองเสียดู พระอุปัชฌาย์พวกนั้นอุปสมบท เท่านั้นนะมันมีค่าสักอย่าง พ่อภาคเอ๋ย จงบวชทดแทนคุณพระบิดรและมารดาบวชแล้วก็หมั่นศึกษาเล่าเรียน หมั่นพากเพียรในพระธรรมวินัยไตรสิกขา เพื่อหยาบยกลงมาเป็นข้อปฏิบัติให้แน่วแน่ตามกระแสพุทโธวาท สิ่งไหนไม่รู้เราอย่าขึ้นประมาท จงเร่งไต่ถามคู่สวดอุปัชฌาย์ พ่อภาคเอ๋ย คำพังเพยเขากล่าวว่า บวชเข้าไปแล้วอย่าทำเสื่อมเสียในบวรพุทธศาสนา จงจดจำคำบิดามารดาของพ่อภาค หว่านข้าวกล้าลงไปไหน เมล็ดกลายเป็นหญ้าปล้องต้องเสียพันธุ์ พ่อภาคเอ๋ย พ่อจงจำคำพังเพย บวชแล้วต้องหมั่นศึกษาเล่าเรียน ไต่ถามคู่สวดอุปัชฌาย์ เวลากลางคืนคำๆ อย่าออกนอกวัดนอกวา พ่อภาคเอ๋ย เจ้าบิดนขาตโปรดสัตว์แล้วกลับมาสวดมนต์ทำวัตรใช้หนี้ชานี้แหละสิทธิ์ของเราพึงกระทำ พ่อภาคเอ๋ย เวลารับบิดนขาตญาติละหมาด พระบรมศาสดาท่านบัญญัติไว้ว่าลูกอยากล้ำ เห็นแม่สีกาพอถือคั่วผ้าออกมาอย่าไปหันมองจนตาเป็นดวงนั้น ญาติโยมเขาเห็นบาตรจะโคลงเคลงหาข้าวสุกไม่มีเลย พ่อภาคเอ๋ย พ่อจงบวชทดแทนคุณพระบิดาและมารดาปู่ย่าตายายทุกคนที่ล่วงลับไปแล้ว พ่อจงตั้งใจของพ่อให้แน่วแน่ตามกระแสพุทโธวาท เพื่อจะทดแทนคุณพระบิดรและมารดา พ่อภาคเอ๋ย เป็นพระภิกษุสงฆ์การจะบดจะฉันทว่าสองเวลา ท่านจะบดจะฉันทก็จงหมั่นพิจารณา สิ่งไหนอร่อยอย่าหลงชวนกันคอยสะบัน เจ้าลูกศิษย์ทั้งนั้นมันนั่งกระดิกจะนินทา พ่อภาคเอ๋ย การศาสน์สั่งสอนก็จะขอย่อยนลงแต่เพียงเท่านี้ วันรุ่งขึ้นหลวงพ่ออุปัชฌาย์ท่านจะกล่าวศีลเห็นทั้งข้อปฏิบัติ พ่อจงหมั่นศึกษาในพระธรรมวินัยครั้งตั้งแต่วันรุ่งขึ้นรุ่งนี้ เข้า... พวกแตรเสียงดี ให้อ่องลั่นฆ้องขึ้นสามลา (ให้อ่อง ๓ ครั้ง)

ศรี ๆ สิทธิสวัสดิ์เตโชชัย ข้าพเจ้าจะขออัญเชิญขวัญพ่อภาคหน่อพุทธเวไนยอันโคจรจากไปไม่ประจำองค์ แต่ก่อนขวัญคงเคยจะลุ่มหลงในโลกีย์ เธอจงดักขวัญพ่อภาค เจ้าอาลัยในสมบัติทุกสิ่งสรรพอันอุดม ขวัญพ่อจงกลับมาเขยชมเครื่องสมณะบริวาร เป็นต้นไตรจีวรบริวารสุดประเสริฐบาตรเหล็กเลิศกลาย ย่ามสะพายกำมะหยี่แดง ดอกก้านแยงคมขำ กาใสน้ำเครื่องกรองผงและปิด ทั้งเสื้ออ่อนและพัดจวน น้ำขำปั้นถ้วยฝาน่าชมเชย พระขวัญพ่อภาคเอ๋ย อย่าหลงไปในคลองละหานนั้นหนา ขวัญพ่ออย่าไปอาศัยในอยู่ริมตลิ่งมุขลินท้อโนดาต เป็นที่สุดสะอาดสุขสนานในนิเวศจนแน่นมีผู้วิเศษถึงเพียงนี้ พระขวัญพ่อภาคเอ๋ย มันยอมเป็นอนิจจังไม่จีรัง ขาดสิ่งใดเล่าไม่ว่าจะเป็นแก่นสารสารประโยชน์นั้นหาบมิได้ พ่อภาคเอ๋ย ขวัญพ่อจงมาชมบวรพุทธศาสนาอันบริสุทธิตั้งตนเป็นโยคาวว่าจะละกุลบุตรพวกถือบวชยอมยินดี ขวัญพ่อจงมาเถิดมาในวันนี้ มาสถิตประจำกายพ่อภาคเอ๋ย ขวัญพ่อจงมาเป็นลำลำภาทองอันงามระหงเอย ให้บิดรและมารดาปู่ย่าตายาย

ญาติกาทั้งคนที่ล่วงลับไปแล้วจับไตรจีวรของพ่อนาคแล่นเข้าสู่โลกอุดรอันสวัสดิแล้วคือบวรพุทธศาสนา นับตั้งแต่วันรุ่งขึ้นพรุ่งนี้ ผู้ใดเสียดิหรือร้องให้สิ้นฆ้องขึ้นสามลา (หรือร้อง ๓ ครั้ง)

จะจำหลักเป็นภาพยกลอนแลโดยสุนทรวิวัฒนา อันการมงคลจะต้องคั่นคว่ำและต้องจะพรรณนาให้ท่านฟัง ท่านจะสาธุเถิดท่านทั้งหลาย ทั้งหญิงและชายเรื่องทุกขัง จงคอยสดับขึ้นรับฟังเรื่องพระอนิจจังอนัตตา ที่ฟังของสัตว์ท่านได้ตรัสไว้แล้ว นั้นแหละคือแก้วของศาสนา แก้วสามประการจะได้เป็นญาณปัญญา จะหมั่นภาวนาไตรลักษณ์ของเรา ใ้ทุกข์หรือสุขเล่านั้นท่านว่าไม่มีเที่ยง ยกสรรพสิ่งมาเถียงว่าอนิจจังไฉน อนัตตานั้นมันใช่ตัวใช่ตน พวกเราเห็นผลหรือเปล่า อยามัวหลงโง่กันหนา ทนทั้งเวทนา ใครอยากมาพบให้ไม่ได้พบทั้งสาม ใครอยากฉลาดจงหมั่นฟังพระเทศนา หมั่นฟังบ่อย ๆ นั้นจะได้ ๆ ปัญญา ทั้งศีลแปดศีลห้าอย่าละเลยผิดพลาด ก่อนนาคที่จะบรรพชา ในวันนี้พ่อจงสดับวจีที่จะเฉลย จงเชื่อคำฉันเหมือนอย่างคำปริดีเปรย จะได้อ้างพวกเอ๋ยเรื่องเวียนเทียนต่อไป อันแวนสามอันที่เราเวียนกันจนจบไม่รู้ว่าจะอะไรจะให้ครบที่ตรงไหน นั้นแหละหนาเขาเปรียบเหมือนตัวเราท่านด้วยกันทั้งหลาย เวียนมาเวียนไปอยู่ในสังขารฯ ผ้าห่มบายศรีเปรียบคืออวิชา ผู้ใดมีปัญญาจึงจะคลี่คลายได้ แล้วจะได้หมดจดไปจากโทษทั้งหลาย ความมัวลึนมลายมัวหมองไม่มี ความโลภโกรธหลงนั้นเปรียบเป็นตองสามยอด ถ้าใครอยากเบียดก็คงได้กอดซึ่งตัวอย่างอยู่นี้ อันความหลงคือยอดตองตานี อันว่าพระธรรมของดีจึงเร่งสาธยายไว้เถอะหนา ไบนี่มีอยู่สามอันแล้ว อันที่หนึ่งเล่านั้นคือกรรมไปเพิ่ม อันที่สองคือตัวนิสสัยเล่า อันที่สามได้แก่วิบาก ใคร ๆ ก็ไม่อยากไปเจอได้ แต่เหตุใจมันย้อมมีทุกคน มะพร้าวอ่อนเล่าสามชั้นที่วางแหละไตรลักษณ์ปัญญาและด้วยเหตุผลใสแจ่มจริง ๆ บ่อมีสิ่งใดปน เขาเปรียบพระจันทร์เบื่องบนที่บดเมฆเมฆมา บายศรีแม้ว่ามีห้าชั้นเขาเรียกว่าเบญจขันธ์ แม้ว่ามีสามชั้นคือไตรภพ ถูกที่ตั้งกามภพจบในพิถี รูปภพมีกุศลสร้างมา อรูปภพครบทั้งสามชั้น ด้ายดิบที่วางบนบายศรีการปกเปลื้องคือกิเลสตัณหาผูกพันเราเข้าไว้ เวียนว้ายไปมาอยู่ในสังขารฯมิได้สิ้นห่วงใย ไบนั้นมีเจ็ดใบสาขาเล่า ไบที่หนึ่งเล่าไบที่สองถึงคือศีลนิสสัย ไบที่สามได้แกกิริยาความละอาย ใจอีกครั้งจะว่าท่านไปฤจะเปลื้องเวลา ให้นับถือสุดทำยได้แก่ปัญญา บัดนี้ประมวลงมาครบเจ็ดพอดี

อนึ่ง ข้าพเจ้าจะขออานวยพรให้พ่อนาคและเจ้าภาพจงมีวรรณะผ่องใสปัญญาาม และมีอริยทรัพย์กุศลส่งจงเจริญ ให้พ่อนาคเปล็ดเพลินไปยาว ๆ กำลังหยุดอยู่รู้หย่อน ไฟระคะร้อนอย่ารู้ไม่ ความทุกข์เจ้าภาพอย่ารู้ได้ ความไข้อย่ารู้มี ให้พ่อเรื่องศรีอยู่ในบวรพุทธศาสนา ได้ใช้ค่าน้ำนมและข้าวป้อนของบิตรและมารดาปู่ย่าตายายนับตั้งแต่วันรุ่งขึ้นพรุ่งนี้ โอกาสนี้ขอเชิญบรรดาคณาญาติจนถึงท่านที่เคารพได้ช่วยกันทำพิธีเวียนเทียน

บททำขวัญนาค (สำนวนที่ ๗)

วิทยากร นายฉลวย วิเศษกุล

วันเสาร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

อิมินา สักกาเรนะ พุทฺธัง อภิปุชชะยามิ

อิมินา สักกาเรนะ ธัมมัง อภิปุชชะยามิ

อิมินา สักกาเรนะ สังฆัง อภิปุชชะยามิ

อะระหัง สัมมา สัมพุทฺโธ ภะคะวา พุทฺธัง ภะคะวันตัง อภิวาเทมิ

สะวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม ธัมมัง นะมัสสามิ

สุปฏิปັນโน ภะคะวันโต สวาจะกะสังโฆ สังฆัง นะมามิ

เอาละนะพ่อนาคนะ การบวชนี้เป็นของจำเป็นอย่างยิ่งของลูกผู้ชายในพระพุทธศาสนาทุกคน เราบวชเพื่อสืบพระศาสนาของเรา เพื่อกล่อมเกล้าจิตใจให้เราเป็นคนดีนะพ่อนาค ประการสุดท้าย เพื่อสร้างกุศลผลบุญให้กับพ่อแม่ญาติพี่น้องและตนเอง เป็นการทดแทนที่พ่อแม่ท่านให้กำเนิดเลี้ยงดูมา ควรให้พ่อแม่ ท่านเห็นลูกอยู่ในเพศประพฤติพรหมจรรย์ครองผ้ากาสาวพัสตร์ ท่านจะได้ปลื้มใจในฐานะที่เกิดมาได้ร่วมผ้ากาสาวพัสตร์ ซึ่งเราได้กระทำสมบรูณ์แล้วตามบัญญัติของพระพุทธศาสนา ผู้ใดไม่ได้บวชเป็นสาวกแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถือว่าเสียชาติเกิดมาในพระพุทธศาสนา เมื่อตายไปก็ไปสู่นรก ไม่ได้พบพระพุทธเจ้าเลย และโดยเฉพาะเป็นคนอกตัญญูต่อผู้บังเกิดเกล้าอย่างไม่มีสิ่งใดเปรียบไม่ได้เลยนะพ่อนาคนะ เอาละนะท่านี้

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

ฉะริตตะวานะ เมตตัง สะเมตตา ภะทันตา

อะวิกขิตตะจิตตา ประริตตัง สุนันตุ

สาธุ สัคเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานะ

ทีเป รัฏฐะ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุนันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ณ บัดนี้ ข้าพเจ้าจะขอน้อมเศียรสิโรโรตมน์มัสการเทพยดาเจ้าทั้งหลาย สักเค ข้าพเจ้าจะขอเชิญเทพยดาเจ้าอยู่บนช่อชั้นฉกามาพจรสวรรค์ กามะ อยู่ในกามภพ จะรูเป สิงสถิตอยู่ในรูปภพ ทั้งสิบหกห้องช่องชั้นมหาราศีนภากาศ คิริสีชะระตะเต สิงสถิตอยู่ในขุนเขาห้วยเหวหาดถันคีรีและเนินผา จันตะลิกเข อยู่ที่จันนาประเทศทั้งนอกเขตและในเขตที่วันนิคมมาน้อยใหญ่ วิมานะ ท่านที่เสวยความสุขสวัสดิ์คืออยู่บนวิมานเมืองสวรรค์ ที่เป สิงสถิตอยู่ในเกาะเกียนน้อยใหญ่ ภูมูฐะ อยู่ซึ่งสิงสถิตอยู่ในราชรถและเรือนหลวง รักษามหากษัตริย์สวัสดิ์ทุกคืนวัน จะคาเม อันสิงสถิตอยู่ในเคหาหน้าบ้านทั้งบนบกและในที่ราบลื่นพื้นนครชาวสีพี ตะรุวะนะคะหะเน อันสิงสถิตอยู่บนร่มรุกขชาติทุกช่อชั้น เคหะวัตถุมะหิ เขตเต อันสิงสถิตอยู่ในเคหาสถานบ้านเรือนไร่และโรงนา ภูมมา จายันตุเทวา ขอเชิญพระภูมิกรุงพาลีและหลักเมืองอันศักดิ์ดาเดช ขอเชิญท้าวไทเทเวศทั่วทิศทาง ทะละละละวิสะเม ขอเชิญเทพยดาอันสิงสถิตอยู่ในบึงบางน้อยใหญ่เอนกอันนานาแน่นอยู่เนืองนอง ยักชะคันธัพพะนาคา ไซ้แต่เท่านั้น อีกทั้งคนธรรพพันคราษพระยายักษ์ษาทุกขอบเขา อีกทั้งขอบเขาจักรวาล อีกทั้งพระยานาคาอันมีตบะและเดชา ติวฐันตา สันติเกยง ขอเชิญท่านทั้งหลายอันมีอิทธิฤทธิ์อันศักดิ์สิทธิ์ จงลงมาสันนิบาตประชุมช่วยอวยพรให้พ่อนาคและเจ้าภาพจงถาวรสิริสวัสดิ์ มุนิวระวะจะนั่ง ขอเชิญคุณฤาษีมุนีนารถ ได้ยินข้าพเจ้าประกาศป่าวร้องอัญเชิญชวนอันแนกขัมมบารมีนี้ด้วยแบบฉบับตามพุทธประเพณี สาทะโวเมสุณันตุ จงเงี้ยวไสตสัดับรับสุนทร รัมมัสสะวะณะกาโล อันบรมศาสดาจารย์ยอมปราศจากผ่องแผ้วมลทินโทษ ล้วนแต่สิ่งที่มีประโยชน์ในโลกีย์ อะยัมพะทันดาที่จะให้พ่อนาคผู้นี้ตัดบ่วงลวงลู่จากกิเลสเข้าสู่สังวังประเทศมหานคร ขอเชิญปีพาทย์บรรเลงเพลงสาธุการรับเทวดา ณ บัดนี้ (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

ขอเชิญองค์เทพเทวา เสด็จลงมาในพิธี ให้เจ้าภาพสวัสดิ์ ๆ จงมีโชคชัย ให้พ่อนาคจงพากเพียร จำเรียนพระธรรมวินัย บทต้นบทปลาย พ่อนาคเรียนได้ไปทุกประการ ขอให้เจ้าภาพท่านผาสุข ความทุกข์ข้อย่าได้แผ้วพาล ให้เจ้าภาพสุขสำราญ จงเบิกบานไปทุกวันคืน ให้อายุยั่งยืนสดชื่นตราบเรื่อยไป

นะโม นมัสการตั้งสุวรรณอุบลบานประทุมเมศ สมองจิตจำนงเจตนา ตัสสะ ภาคะวะโต แต่องค์สมเด็จพระเจ้าจอมจักรวรงค์ อะระหะโต อาจจะทำลายลงจากกิเลสเป็นสมุทเจตนาคะโมปะปะจุจิต สัมมาสัมพุทธัสสะ สำรวมจิตประดิษฐานอยู่เหนืออรัตนบัลลังก์โพธิ์ยะไบบั้งเป็นเศวตฉัตร จงลงมาโปรดเวไนยสรรพสัตว์ให้สิ้นโรค เป็นฉัตรชัยเฉลิมโลกทั่วตรีภพ อนึ่งข้าพเจ้าจะขอเคารพคุณบิดาและมารดร คุณอุปัชฌาย์อาจารย์ได้แนะนำขำนาญอักษรทรง คุณพระยิ่งยงองค์พระสุริยัน องค์พระจันทร์แจ่มจรัส องค์พระมหากษัตริย์ทั่วพิภพและแผ่นดิน องค์พระกระแสนันธุ์ระงับมารร้อนคุณแม่พระเพลิงคุณแม่พระพายโบกกระพือพัด คุณแม่โพสพบำรุงสัตว์ คุณนันทกัประเสริฐสุด คุณพระพิรุณเทพบุตร อะปะวะริ นราชสรรพราศิน อยู่ในพื้นพระธรณินทร์จึงล้อมคลาย จงปกป้องเศียร

เกล้ากับพอนาคในขณะนี้และพຽ່ງนี้ พอนาคเอ๋ย บารมีของพ่อได้สร้างสมไว้มากแล้ว น้ำใจของพ่อจึง
 ผ่องแผ้วยินดีนัก ปัญญาของพระไตรลักษณ์จึงก่อเกิด พ่อเห็นธรรมวาสนี้ไม่ประเสริฐแสนทเวษ
 บรรพชิตนี้แหละวิเศษสง่างาม พ่อจงพากเพียรพยายามไม่หย่อนหยุด เพื่อใครเป็นหน่อเนื้อ
 พระชินบุตรในพระพุทธศาสนา ด้วยกุศลศรัทธาไม่หวาดหวั่น พ่อเห็นว่าอาณิสสนี้พรหมจรรย์เป็น
 จอมบุญ จึงยึดเหนี่ยวเอาพุทธคุณมาเป็นบันได ไม่เื้อเพื่ออาลัยปริโภค บรรพชานี้มากประโยชน์
 อันวิเศษ อาจข้ามเขื่อนล้างขารได้พันภัย กาสาวพัสตร์เล่าก็เป็นธงชัยเฉลิมโลก จะดับทุกข์ให้สิ้นโคก
 แสนทเวษ เข้าสู่สังฆประเทศมหานิพพาน พอนาคเอ๋ย ยากที่บุคคลจะมีอภินิหารเหมือนตัวเจ้า มีแต่
 จะมัวเมาไปด้วยความฝัน อันวิมังสาธิบดินั้นไม่บังเกิด จึงเห็นพ่อนี้แหละประเสริฐเลิศกว่าบุคคลทั้ง
 หมด พ่อได้โอกาสอุปสมบทในครั้งนี้ ขอเชิญเทพดาเจ้าทูกาศีจงปกป้องคุ้มครองภัย อันตรายใดๆ
 อย่าได้กล้ากรายบังเกิดมี ให้สำเร็จในการบรรพทิจดังวาทเจ้าประสิทธิ์ไว้ในครั้งนี้ ให้ล้นหมอง
 ขึ้นสามที่ ใครเสียงดีให้ร้องอวยชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

ศรี ๆ สุนทรบวรวิเศษ สุนทรธิเบศรทิวารุณอรุณรุ่งพຽ່ງปัจจุบันสมัย แสงอรุณท้ยส่องสว่าง
 โลก อาทิตยวันนี้ประสิทธิโชคทุกสิ่งอันประกอบกิจการทำขวัญแก่พอนาค ขอให้ภิญโญสโมสรเจริญผล
 อิกทั้งประชาชนทั้งชายแลชวา มีบิดามารดาเป็นประธาน ล้วนมีจิตเบิกบานพลอยยินดีให้พอนาค
 บวชเป็นหน่อเนื้อพระชินสีห์ ข้าขอขจัดมารห้าอย่างราวี ขันธมารอย่าได้ย้ายในอาพาธ มัจจุมาร
 อย่าได้พิฆาตให้ถึงชีวิต กิเลสมารในดวงจิตให้เจ็ดจาง ประหารขันธมารให้เห็นทางอย่ายินยอม ให้
 พ่อบวชสำเร็จผลสถาวร จิตของพ่ออย่าย่อหย่อน จงผ่องแผ้วประดุจน้ำในแก้วอันใสบริสุทธิ์ พอนาค
 เอ๋ย การจะเกิดมาเป็นมนุษย์มิใช่่ง่าย คัมภีร์บรรยายไว้มากมี ข้าขอกล่าวตามพระบาลีมงคลสูตร
 ว่า ปุตตะฐารัสสะสังคะโห การสงเคราะห์อย่างใหญ่โตแก่บุตรภรรยาจะพรรณนาก็มากความ ขอ
 กล่าวตามโลกประเพณี รักแสนรักก็คือลูก จิตกระสันพันผูกให้เกิดผลล่งให้เป็นมงคลอันล้ำเลิศ ก็
 เริ่มตั้งแต่เจ้าแรกกำเนิดเกิดจากครรภ์ของพระมารดา แรกปฐมเกิดมาเป็นตัวตนตั้งน้ำมันที่ติด
 ปลายขนจามจรี สลัดให้ดีเสียเจ็ดครั้งกว่าจะตั้งมังสึงเท่าลูกไข่ และก็แตกแยกออกไปเป็นปัญจสาขา
 คือห้าแห่ง มีจุมุกหูตาเล็บและผมมือเท้าถ้วนอุดมพร้อมเบญจขันธ์ กรอกอดสายรกดูดดื่มกินวารีกิน
 ต่างอาหารทุกเวลา นี่แหละพอนาคเอ๋ย ตอนเจ้าอยู่ในครรภ์ไม่เป็นที่มารดาแสนทุกข์ทวิ เหมือน
 สัตว์นรกอยู่ในอเวจี ร้อนแรงอัคคีไม่เป็นที่ถาวร พอครบสามเดือนก็ค้อยเคลื้อนคลายร้อน ค่อย
 เป็นสุขถาวรผ่นผ่อนไปมาด้วยอาการสามสิบเอ็ดถันตานั้นยังไม่มี โดยอาจารย์ที่เชี่ยวชาญไตรแพทย์ที่
 ท่านได้กล่าวแจ้งไว้มากมูน ไม่พอครบเจ็ดเดือนปลายแม็กก็ถนอม จนถ้วนกำหนดทศมาสจึงเกิดลม
 กัมมชวาทเข้ามาพัดผ่นให้ศีระชะของพอนาคหันตกลงเบื้องต่ำ ฝ่ายจิตของพอนาคก็วาบวาม
 พระมารดาแสนระกำเวทนาให้เจ็บปวดทุกเส้นขนเหลือที่จะทนทานได้ ฝ่ายแม่หมอดำแยแก็ช่วย
 แก้ไข เจ็บปวดกระไรแสนสาหัสให้ปวดขัดประหนึ่งชีวิตแทบจะวางวาย ถึงตัวแม่จะตายก็ไม่

เสียชีวิต ลูกของแม่ยังไม่แข็งแรงในใจว่าจะเป็นหญิงหรือชายก็ยังไม่แน่เหตุ เจ้ายังทนทุกข์ทเวษอยู่ที่
 ครรภ์ของพระมารดา พอได้ฤกษ์ยามงามปลอดแม่ก็คลอดพ่อยอดสร้อยออกมา เป็นชายงามใสภา
 งามปรากฏ หมดมลทินโทษทั้งบิดาและมารดา ฝ่ายแม่หมอดำแยแแก่ก็เรียกเอาผิวไม้มาตัดสาย
 สะดือ เอาด้ายร้อยรัดแล้วมัดให้ตึงแล้วผูกคือตัดเป็นสองท่อนลอนสะดือ ตามนับถือมาแต่โบราณ
 แล้วอุ้มกอดสัมผัส ทั้งสองหัดถักอดประสานอุ้มเอากุมารมาสู่สถานวาริ เอาน้ำอุ่นชะโลมทาทั่วกาย
 ล้างชำระสระสัวยราศีสิ้นคาว เอาดินสอพองเป็นนวลล่อผิวขาว ผ้าห่มมิดปิดลมว่าว กลัวเจ้าจะ
 หนาวทรวงใน เอาลูกอ่อนนอนกระดิ่งตามเชื้อวงศ์โบราณชัย เร่งรัดจัดใส่แล้วแกว่งไกวสำเนียง ว่า
 สามวันเป็นลูกผีสี่วันเป็นลูกคน ร้อน ๆ จะสามหนแล้วส่งสำเนียง ฟังเพราะเสนาะสำเนียงประสาน
 เสียงฉับพลัน ว่าลูกฉันให้หันขวับ เคลื่อนขยับแล้วรัดผูกขวัญ เอาด้ายร้อยเหรียญนั้นผูกพัน แล้ว
 พลงให้พรจงมองภิญโญ ภาระยอดยิ่งสรรพสิ่งสมสร อยากรู้ใช้อ่อน จงถาวรพัฒนาให้อายุยืนยง
 ต่อไปจะทรงบรรพชา จะได้เป็นญาติศาสนาโปรดบิดามารดา แล้วจัดทำกระโจมจอมกั้นฝู้งรินกิน
 และกัด เหล่าสัตว์จะหอม มดจะไต่ไรจะตอม แม่ผู้ถนอมปิดบัง อาบน้ำร้อนป้อนข้าวคดสิ่งเคี้ยวแอบอ้ง
 มิให้กระทบกระทั่ง แม่คอยระวังดูแลเอาลูกอ่อนนอนแบ ร้องอุแว้หิวนมก้นองเนตร เจ้าสำอานบุญ
 เจ้าสร้างสมมาแล้ว ครั้นอรุณรุ่งรังสีสว่างแผ้ว แม่ก็อุ้มลูกแก้วมาใส่อุ้บน้ำชำระกาย บดแป้งไพล
 ชะโลมทา และเอาเจ้าใส่เปลห่อ โอละเข้าโละเหใส่เปลไกว เอาลูกใส่เปลแล้วก็แกว่งไกว นอนเสียเถิด
 ลูกชาย อยากร้องไห้แม่จะไกวให้นอน เสียงดุเหว่าแว่วหวาน ร่ำร้องพร่ำอาวรณ์ นกขมื่นเหลืองอ่อน
 โผจรเข้านอนรวงรัง เพลิดเพลินวิหค โพระดกร้องเสียงดัง ฝ่ายลูกนั่งฟัง เสียงดังเพิดเพลินใจ ฟัง
 เสนาะเพราะพริ้ง หรีดหรีงแต่เสียงเรไร โอละเห่เปลไกว เรไรร้องระงม นอนเถิดลูกนอน แม่จะป้อน
 เจ้าด้วยนม อยากร้องระทม ออกตรมระบมร้าวราน นกกาตุ๊กแก เริงแซ่เสียงประสาน ไก่แก้วก็ขัน
 แว่วหวานวิเวกวังเวง นกขมื่นเหลืองอ่อน ชันร้องมาบรรเลง ลูกร้องครั้นแคว้งแคว้งว่าร้องครวญคราง
 ลูกกวนจอกแจ มือแม่มีได้วาง แสงทองส่องสว่าง แม่มานั่งทนทรมาน แม่มานั่งอ่อนจิต พระอาทิตย์
 สองขอบฟ้า ไกวเปลเห่เข้า ไม่หลับตาเสียเลยลูกชาย

ศรี ๆ ในวันที่รุ่งนี้พ่อก็จะเข้าในอุโบสถ อุปสมบทเป็นสมมติสงฆ์นะ พ่อพ่อเป็นหน่อเนื้อ
 พระอริยวงศ์ชินโนรส จงรักษาศิกขาบทพ่ออย่าประมาท จงตั้งอยู่ในโอวาทของพระอุปัชฌาย์ ถ้า
 สงสัยสิกขาจงไต่ถาม สิ่งใดที่ห้ามปรามพ่ออย่าดูหมิ่น อันสมณะมีศีลเป็นอาภรณ์ ถึงจะเอา
 เครื่องอลงกรณ์แก้วเก้าเนาวรัตน์ เป็นเครื่องสำหรับประดับสำหรับจักรพรรดิวิเศษศรี เครื่องประดับ
 ของกุมารกุมารีที่เคยทรงคือประหลังกำไลวงสร้อยสังวาล ถ้าคนแก่เกินการมาประดับกายเล่า
 ลูกทั้งหลายไม่เห็นเหมาะ จะพากันเหยียะเยาะแยะสำรวจ ว่าอาภรณ์นี้ไม่คู่ควรกับคนทรงศีล
 อาพะละนั่งเสฏฐัง ศีลนี้แหละตามแต่จะประดับไม่เลื้อกหน้า ถึงเด็กหนุ่มแก่ชราประการใด
 ถ้ารักษาพระชินวรไว้ก็ง่ายหมดตรงในพุทธฎีกา เมื่อคนที่บวชในพระพุทธศาสนาเหมือนอย่างเจ้า

มีแต่ประเสริฐไม่รู้เศร้า เพราะเป็นอายุที่ล่วงธุระมวิเศษ เข้าสู่วังประเทศมหานิพพาน ย่อมชำระ
 สันดานให้ผุดผ่อง ครองศิลป์สุทธิไว้แต่ดั้งเดิม บันผลจึงเพิ่มเติมต่อภายหลัง พอจำนงปฏิบัติตาม
 เยี่ยงอย่างคุณเขา จะเป็นนิสัยของเจ้าไปภายหน้า หนึ่งเล่าพระอุปัชฌาย์พ่อย่าละ จงเอาเป็นธุระ
 ทุกเช้าค่ำ สิ่งใดที่ท่านกระทำพอจงทำแทน ด้วยพระคุณของท่านนั้นสุดแสนเหลือที่จะพรรณนา
 ท่านเป็นผู้ให้บรรพชาอุปสมบท ตัวพอจึงได้เป็นหน่อเนื้อชินในรสอริยมุนี พอจงตั้งกตเวทิตถแทน
 สมองคุณบิดามารดาบังเกิดเกิด ด้วยบรรพชิตเทศน์ใหญ่หลวง กุศลทั้งปวงหาไหนจะเทียบเท่า
 ด้วยพระคุณพระมารดาของเจ้านั้นสุดแสน เหล่าบุคคลทุกวันนี้ย่อมดูแคลน ถือคำปรีมปร่าว่าคุณ
 บิดานั้นยี่สิบ ส่วนคุณพระมารดานั้นยกหยิบเอาแต่สิบสอง คำอันนี้ไม่ถูกต้องตามพุทธปฏิภามมงคล
 ที่นี้นั้นท่านว่าไว้เหมาะโหมด คุณพระมารดานั้นหากกำหนดมิได้ จะเอาดินฟ้าอากาศเมรุราชมา
 เทียบเทียบก็ไม่เปรียบคุณพระมารดาได้ ส่วนคุณพระมารดา ยกหยิบล้วนใหญ่หลวง คุณของท่าน
 ยังหนักหน่วงแสนทวี ให้ลั่นฆ้องขึ้นสามที ใครเลี้ยงดีให้อ่านวยอวยชัย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

พ่อแม่คอยปั้นข้าวปั้น เวลาจะนอนเอาลูกอาบน้ำ ไล่เปลแห้งแล้วไกวอยู่เป็นประจำ ตั้งแต่
 เขายังค้ำยังซ้ากลางคืน เมื่อนอนหลับแม่ยังกลับไปจูบ หรือจะเอามือลูบกล้วยลูกจะตื่น ให้นมข้าว
 น้ำทุกคำทุกคืน แม่จะนอนสักตื่นก็ไม่เต็มตา นี่แหละหนาพอนาคขอฝากความคิด ขอเตือนมาคนிட
 เกอะนะพอนาคจำ บุญคุณของแม่นั้นแสนหนักหนา สูงศักดิ์หนักหนาเหนือกว่าเขาพระสุเมรุ บางคน
 ไม่บ้ำเกิดมาบ้เวร บวชพระบวชเณรนั้นไม่ได้เลย บางคนมีของดีสองสิ่งไม่ใช่ผู้หญิงไม่ใช่ผู้ชาย ที่
 เขาทายกันว่าจะเกะเทย อาจารย์ส่ายหน้าว่าไม่เคย ในเรื่องบวชเกะเทยไม่เคยสักที บางคนแขนขาขาด
 ด้วน ไม่ครบไม่ถ้วนนิ้วด้วนขาดเสีย บางคนมูมมามไปหลงในกามโลกีย์ ถ้าไม่ของดีอันตรธาน
 พระกุศลลาถัมมาอนิจจาไม่แน่ร่างกาย เกิดแก่ไม่เป็นแก่นสารมีอยู่มากมาย ร่างกายพิการตั้งเช่น
 ขอทานมีกันกายกอง พอนาคของเราเป็นคนมีโชค ไม่ขาดไม่ตกไม่บ่ไม่พ่อง ร่างกายครบสามสิบสอง
 ผิวพรรณผุดผ่องควรครองผ้าไตร บวชแล้วพอนาคบั้นบวชตน แล้วเกิดเป็นผลต้องขวกไขว่ เรา
 นับถือพุทธต้องยึดผ้าไตร เกิดเป็นชายต้องบรรพชา พอจงพากเพียรรำเรียนนักธรรม ฟังข้อแนะนำ
 เกิดนะพอนาคจำ

วันนี้เป็นวันดีวันสิริมงคล จะขอเชิญขวัญพอนาคหน่อนิรมล ผู้เป็นเหล่ากอพระทศพล นี้ตั้ง
 มั่นในการกุศลอันประเสริฐล้ำเลิศเนกขัมมบารมี เทพยดาเจ้าในทิศทั้งสี่มีพระภูมิเจ้าที่ แม่พระธรณี
 แม่พระคงคาต่างโลมนัสสา อนุโมทนาสิบนิ้วยกมือวันทา ซึ่งพอนาคจะลาเพศฆราวาสในวันรุ่งขึ้น
 พรุ่งนี้ จะเดินตามทางชินสีห์ถือขันติมั่นตัดห่วงบ่วงสงสาร หมายมั่นพระโพธิญาณในเบื้องหน้า
 หวังการบรรพชาอุปสมบทไม่ย่อท้ออันทศ ตั้งใจรักาศิลสิกขาบทของพระภิกษุสงฆ์สนะพอ นับว่า
 พ่อประเสริฐเลิศแล้วหนาในโลก จะพาตัวพ่อข้ามพ้นห่วงวัฏสงสาร จะถึงซึ่งพระนิพพานในภายหน้า
 ขวัญพ่อเอ๋ย ขวัญพ่อย่าเที่ยวไปไหนเลย จงอย่าเที่ยวสัญจรในดงดอนแนวป่าทุ่งไร่ปลายนาผาหิน

มาแหวะป่าหิมพานต์ ขวัญพ้ออย่าหลงไปในดงกันดาร ห้วยละหานและเชิงเขาลำเนาท่าธาร
 สนุกสนานเพลิดเพลินเจริญใจ ชมมิ่งไม้สดกวนาวิหคร้องกึกก้องอยู่อิงมี ซึ่งเป็นของโลกีย์ไม่เป็นที่
 จีรังกาล ขวัญพ้ออย่าหลงไปในดงอันธพาล พ่อนาคจงยึดมั่นในสมณเพศ ทางนี้แหละเป็นทาง
 วิเศษประเภทพรหมจรรย์ จะดับเสียซึ่งชาติชราพยาธิมรณะกันดาร จะถึงซึ่งพระนิพพานเกษมศรี
 ขวัญพ้ออย่าหลงผิดหนึ่ เทญมาชมบายศรีอันตระหง่านโหราฤกษ์ยาม สมมติว่าเงาพระสุเมรุราชเชิญ
 มาชมผ้าอันขาวสะอาดคือไตรสังฆาฏิจีวรสบง พ้อจะได้สวมทรงแสนจะสุขสำราญ อีกทั้งเครื่อง
 อัฐบริขารในการที่จะใช้สอย งามหยดย้อยเสียยิ่งนัก ขวัญพ้อเอ๋ย ขวัญพ้อจงมาเถิดนะ พ้อมาชม
 บิดามารดาวงศาตคณาญาติ จอมเทพาราชพ่อนาคพร้อมกลองแตรวงเฉลิมก่อนนี้เสียก่อนนะพ้อจง
 สำราญ ขวัญพ้อจงขึ้นบานในเนกขัมมบารมี พระโยคีตัดบ่วงห้วงกิเลส ถือเพชรรักษาศีลบริสุทธิ
 ผุดผ่อง จะมองเห็นห้องพระนิพพาน บารมีของพ้อถึงแล้วซึ่งรัตนแก้วที่ประเสริฐสุด ในยากที่
 มนุษย์ใครจะรักษาไว้ได้ วันนี้พ่อนาคก็มีผ้ากาสาวพัสตร์ เป็นธงจัตถชัยใหญ่ในโลก คือผ้าเหลืองจะ
 ปลดเปลื้องซึ่งความทุกข์โศกให้หมดไป พ่อนาคเอ๋ยอย่าอาลัยในโลกีย์เป็นที่อนิจจังทุกขังอนัตตา
 การบรรพชาเรียกว่าประเสริฐสุด ยากที่มนุษย์จะข้ามให้พ้นฝั่งศีลสังโลเกนุตตะรัง ศีลจะพาข้ามฝั่ง
 ถึงเมืองแมนแดนนิพพาน ขวัญเจ้าเอ๋ย ขวัญพ้ออย่าไปไหนเลย จงมาอยู่กับเนื้อกับตัว ขวัญพ้อ
 ทูนหัวอย่ามัวคลุกเคล้า จงมาอยู่กับเรือนเหมือนกระเช้า ฝ่าเรือนเหมือนแมวลาย ให้ถือไม้เท้ายอด
 ทองกระบองยอดเพชร น้ำใจของพ้อขาดเดชะจะกลัวเพราะโทสะโมหะ วันพรุ่งนี้พ้อก็จะเป็นสมณะ
 พระภิกษุสงฆ์ นับว่าพ้อเป็นหน่อเนื้ออรियวงศ์ของพระสัมมา มือซ้ายจะจุงมารดาเข้าโบสถ์ มือขวา
 จะจุงมารดาเข้าโบสถ์ มือซ้ายจะจุงมารดาเข้าโบสถ์ มือขวาจุงมารดาเข้าโบสถ์บวชพรุ่งนี้ พุทธา
 นุภาวณะ อัมมานุภาวณะ สังฆานุภาวณะ

ด้วยอานุภาพคุณพระศรีรัตนตรัย จงดุ่มครองป้องกันภัย อันตรายใด ๆ อย่าได้ย่ำยีปีศา
 ห์ให้บวชสำเร็จเป็นพระภิกษุสงฆ์ อายุ วัฒน โณ สุขัง พลัง การทำขวัญนาคก็ยุติเพียงเท่านี้ ขอให้
 ลั่นฆ้องขึ้นสามที ใครเสียงดีให้ร้องอำนวยการช่วย (ให้ร้อง ๓ ครั้ง)

บททำขวัญทิดสีกใหม่ (สำนวนที่ ๑)

วิทยากร นายจ้อย วิเศษกุล

วันพุธที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สาธุ สักเค กาเม จะรูเป คิริสิริชระระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ที่เป รัฏฐะ จะคาเม ตะรุระนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละละละวิสะเม ยักชะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ศรี ๆ สิทธิชัยไพศาลโลกให้เจริญสุข เลิศเลอชัชวาลมหามงคลไพศาล วิสุทธิวิเศษเป็น
 ประหนึ่งว่ามงกุฎเพชรพรรณราย กิตติกำจรกำจายหล้าเลื่อนลอยมหามงคล สมยศสมศักดิ์ทรงศีล
 ไนมหามงคล อานุภาพพระรัตนตรัยทั้งสามอันไพศาล ขอให้เทพไทช่วยลงและมาทำขวัญให้แก่
 ทิดสีกใหม่ในวันนี้ ขอให้เจริญรุ่งเรือง อย่ารู้โรยรู้ลด ขอให้งามเหมือนจันทราไอสถประสิทธิศักดิ์
 สมเสมออยู่ทุก ๆ สมัย ความเจ็บก็อย่าได้ ความไข้ก็อย่ามี ขอให้เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี ขอให้ขี่เรือ
 เลี่ยมทอง ข้าหญิงเหลือหลาย ข้าชายเนืองนอง หมายวัฒนาถาวร อย่าให้มีภัยทุกข์โศก ทิดสีกใหม่
 ในวันนี้ ขอให้เจริญมั่งคั่ง ขอให้มั่งคั่งทรัพย์เงินเนืองนองทั้งส่วยสาอุปกอบริโภคสมบูรณวัฒนาในสิ่งนี้
 ขอให้อายุยืนยาวแก่เฒ่า พร้อมทั้งพงศ์เผ่าบริวาร ขอให้สมดังความปรารถนา ขอให้เงินตราส่วยสา
 อากกร ขอเดชะพระพรด้วยอายุ วัฒนะ สุขะ พละ ขอให้ทิดสีกใหม่ในวันนี้ ขอให้อยู่เย็นเป็นสุข และ
 ขอให้มีความสุขสวัสดิมีชัยชนะ สรรเสริญ โสคติ ภาะวันตุเต

บททำขวัญติดสีกใหม่ (สำนวนที่ ๒)

วิทยากร นายสนอง จาบกุล

วันพฤหัสบดีที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สัคเค กาเม จะรูปุเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ที่เป รัฏฐเ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละละละวิสะเม ยักกะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ช่วยระงับดับโศก โรคโรคอาอย่าได้มี ขอให้พ่อติดสีกใหม่เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี ขอให้ได้
เรือขีเลี้ยงมทอง ข้าหญิงเหลือหลาย ข้าชายเนืองนอง ศฤงคารบ้านช่อง วิวควายข้างม้า เรือแพนาวา
จอดอยู่เต็มท่า สินค้ามากครัน ขอให้เจ้ามีเงินนับเป็นแสน ๆ ขอให้เจ้ามีแหวนนับเป็นพัน ๆ โดก
ถาดเขียนขัน สารพันใช้สอย มั่งม่านการเหี้ย ข้าสาวบ่าวน้อย เงินทองเบี่ยร้อย ใช้สอยเหลือหยิบ
ขอให้เจ้ามีต้นกัลปพฤกษ์ งอกขึ้นบนหัวนอน ตรงหน้าบัญชีร ผ่าผ่อนแพรพรรณ เจ้าคิดสิ่งใด ขอให้
ได้สิ่งนั้น ให้สมความปรารถนา ให้เจ้ามีโรงช่างฉางข้าว คลังเสื่อคลังผ้า ส่วยสาอากร เดชะพระพร
ข้าพเจ้าสอนเจ้าเท่านั้น อายุวัชฌะโก สิริวัชฌะโก ขอให้เจ้ามีขึ้นชื่อสื่อเกียรติยศ สัพพะทุกขา
อุปัชวะอันตราย ให้จงพินาศ เรือนหอห้องจงเนืองนอง สัพพะโรคา อย่าได้เปล่าเปลือยจงเนืองนอง
ขอให้อยู่ครองคู่เกษมสันต์และชื่น อายุ วัฒน โณ สุขัง พลัง

บททำขวัญติดสีกใหม่ (จำนวนที่ ๓)

วิทย์ากร นายขึ้น นพพวง

วันเสาร์ที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ะคะวะระโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สัคเค กาเม จะรูปเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ที่เป รัฏฐู จะคามะ ตะระนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละละละวิสะเม ยักกะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะมัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ศรี ๆ วันนี้วันดี ราศีเป็นมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อยน ประดิษฐานขึ้นทันใด ขออำนาจอวยพร
ให้กับติดสีกใหม่ ขอให้คุณพระคุ้มครอง ปกป้องคุ้มครอง มีหน้าที่การงาน ร่ำรวยแจ่มใส พันทุกข์
พันโศก พันโรคพันภัย พันเสียดจัญไร สิ่งร้ายอย่าได้มี โชคหนุนบุญพา วาสนาเสริมส่งจิตใจมั่นคง
จิตเอื้ออารี เทพพิทักษ์รักษา พร้อมเทวาเบื้องบน คุณช่วยอำนวยผล ไปให้แก่ไพศาล ให้คิดถึง
พระรัตนตรัย จิตใจเบิกบาน ญาติมิตรก็พร้อมกัน ช่วยอำนวยชัยให้พร ให้ติดสีกใหม่อายุยืนนาน
นึกสิ่งใดก็ขอให้สิ่งนั้นจงสมประสงค์เถิด

บททำขวัญบ่าวสาว (สำนวนที่ ๑)

วิทยากร นายบัวหลวง หงษ์ขุน

วันอาทิตย์ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

ผะริตตะวานะ เมตตัง สะเมตตา ภาทันตา

อะวิกขิตตะจิตตา ประริตตัง ภาณันตุ

สัคเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานะ

ทีเป รัฏฐะ จะคามะ ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยมพะทันตา

ศรี ๆ วันนี้เป็นวันดี เป็นราศีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อ ประดิษฐานขึ้นทันใด ขออำนาจ อวยพร ยกกรขึ้นไหว้ คุณพ่อและคุณแม่ คุณเฒ่าแก่ผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงผี ไม่ว่าผู้ดีเข็ญใจ ผีเรือนแม่พ่อ ผีหอบลูกใหม่ ขอให้เชิญท่านได้ พร้อมกันในวันนี้ วันนี้เป็นวันดี ท่านเศรษฐีผู้ใหญ่ว่า ท่านเอารถเข้ามาเกย เอาลูกเขยเข้ามาฝาก เอาขันหมากเข้ามาให้ จัดแจงแต่งไว้ ทั้งส้มสุกลูกไม้ ขนมหลายกองเกวียน ขนมผิงผอยทอง ส่วนแต่ของจำเนียร จันอับงาเจียน ผลไม้นานา ส้มซ่าส้มยำ ส้มทับพลับจีน ลูกอินผาล้า ขนมต้มลูกใหญ่ กลัวยไขกล้วยน้ำ มะพร้าวอ่อนอ้อยลำ เหล้าเปิดหมุ่มน ห่อหมกทอดมัน สารพันที่จะมี อภิเชกสองศรี บอกผีทั้งหลาย ผีภูตผีพราย แม่ซื้อรักษา ที่ได้เลี้ยงดู ผีปู่ผีย่า ผียายผีตา ตามประดาพี่น้อง ผีเกี่ยวผีตอง ทั้งสองพร้อมกัน อย่าซึ่งเคียดเคียดจันท์ ขบพัน เช่นเขี้ยว จะมาเป็นพี่เป็นน้อง จะมาเป็นทองแผ่นเดียว อย่าพิโรธโกรธเกรี้ยว ช่วยอุปถัมภ์ค้ำชู ผัวเมียทั้งคู่ ก็จะได้อยู่สบาย เชิญเสด็จเสด็จเข้ามา คุ่มครองรักษา คุ่มโหยคุ่มภัย คุ่มเสียดจัญไร อย่าให้มีมา คุ่มสารพัด อย่าให้หนูกัดหลังคา คุ่มทั้งผ้าถุงมุ้งผ้าพร้อมผ้ายุ่งฉาง ครอบครองสองรา ไรคาเบาบาง คุ่มลูกคุ่มเต้า คุ่มเขม่าตานซาง ญาติกาผีสง่า คุ่มครองป้องกัน ลูกเปรตเศษนรก กระจายจกอาธรรม ขออย่าให้มาเกิดในครรภ์ ขอเชิญเทวดา จูติลงมาจกสวรรค์ เพื่อมาเป็นลูกเต้า เมื่อเจ้าจะมีครรภ์ จะขอรำพัน ทั้งจั่วทั้งผา ชื่อตั้งหลังคา รอดแปกไก่ ผีประตุน้ำต่าง เสาดั่งเสากลาง ผีสงนางไม้ ที่ได้ปลุกเรือนอยู่ สองเจ้าทั้งคู่ ขอให้อยู่สบาย คุ่มโหยคุ่มภัย คุ่มเสียดจัญไร สิ่งร้าย อย่าให้มี ให้สวัสดิ์มงคล ให้เกิดมรรคเกิดผล แก่ตนทั้งสอง ยกขึ้นมาตั้งพัก หินหนักพิททอง เครื่อง

สินสมรส ยกขึ้นมาหมด ตั้งไว้ในห้อง เชิดหน้าดอกคำ ชั้นน้ำพานรอง หวีกระจกคันฉ่อง โถแบ่ง
น้ำมัน ยี่ภู่ปูนอน พุกหมอนมานกัน เตียงตั้งอัมจันทร์ กระจกอนชั้นเขียนหมาก มีดพับดลบันดาล
พานหมากของพลู สองเจ้าทั้งคู่ ขอให้อยู่สบาย เครื่องกินเครื่องอยู่ ชั้นน้ำจอกลอย เครื่องใช้ไม้สอย
สาวน้อยหาไว้ เมื่อเจ้าจะออกเรือนไป เจ้าจะได้ครองกัน เจ้าค่อยผ่อนค่อยผัน ประณิบัติผัวตน จะ
เกิดสวัสดิมงคล แก่ตนทุกวัน อีกทั้งแปรงสีพื้น ชั้นน้ำบัวนปาก ดูพลูดูหมาก อีกทั้งดลบัซี้ผึ้ง อย่าตั้ง
ปิ้งว่าพ่อผัว อย่าทำชั่วถึงผู้ใหญ่ ฟังคำที่สอนไว้ เร่งจดจำ เวลาพลบค่ำอย่าเที่ยวเตร่ อย่าโลเลแก้ง
แซะเขื่อน เตือนข้าไททุกสิ่งไปสิ้น ยามจะกินดูจัดแจง หุงต้มแกงแต่งไว้ท่า ต้มผักหญ้าปลาอย่างไฟ
จะแกงหมูแกงไก่อย่าใส่ผักให้มากนักไม่สู้ดี อย่าจุกจิกและจู้จี้ทำหงุดหงิด ถ้าผัวผิดอย่าบ้าย่น
ดลบัซี้คนจึงค่อยว่า ฟังคำที่สอนไว้ จะให้พรสอนเจ้าไป เกี่ยวดองทั้งสองข้าง ถ้าผิดพลั้งลูกเขย
ใหม่ คำบุราณท่านว่า ดูอชมาสัย แม่ผัวกับลูกสะใภ้ อย่าซึ่งเคียดเคียดฉันท ทั้งสองครองกัน ให้
เป็นฉันผัวเมีย อย่าเรียกเมียว่าอ๊อ มันไม่ดีแก่ตัว ฝ่ายผัวก็ต้องเกรง อย่าขึ้นมิ่งขึ้นเอ็ง อย่าชมเหงใจ
กัน อย่าพูดกระแทกแตกดิน หุนหันด่าทอ อย่าให้ร้อนแม่พ่อ ปู่ย่าตายาย อดสูดูร้าย หญิงชายเขา
เย้ยเยาะ ผัวเรียกเมียแต่หวาน ๆ เมียก็ขานแต่เพราะ ๆ อย่าโมโหปากเปราะ มันไม่เหมาะชอบกล
เจ้าอย่าได้ซ่องซัด จงประณิบัติผัวตน เมื่อจะเข้านอน จงไหว้พระสวดมนต์ ถือศีลห้าเป็นต้น สวัสดิ
มีชัย เมื่อค่ำราตรี เข้าที่จงกราบเท้าผัว เป็นการดีแก่ตัว ไม่ชั่วสักเวลา ฝ่ายข้างผัวก็อย่าช้า จงรีบ
ให้พรเมีย ทรัพย์สินก็จะเพิ่มพูนมา ถึงจะมีบุตรบุตราก็จะมาสืบสาย จะมีลูกสักคน หญิงชายก็ไม่
ชั่ว มาแต่บนฟ้า เทวดานิมนต์จุติปฏิสนธิ คนชั่วไม่มี สอนเจ้าเท่านี้ดีกว่าเงินทอง เจ้าจงหมั่นทั้งสอง
ฟังคำจำไว้ สมบัติของเจ้า ขออย่าให้ขาดสาย ให้ไหลมาเทมา เหมือนน้ำคางคกบ่อทราย อยากรู้สิ้นรู้
สุด ถึงว่าเป็นบริสุทธ์ ก็บริสุทธ์สืบสาย จะมีลูกหญิงก็เลี้ยงง่าย จะมีลูกชายก็เลี้ยงคง ขอให้อายุ
ยืนยง ทั้งสองครองกัน ระวังโรคโรคร้าย ความจนขออย่าให้รู้มี ให้เป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี ให้มีรถขี่
เลี่ยมทอง ข้าหญิงเหลือหลาย ข้าชายเนืองนอง โรงทานบ้านช่อง วิวควายไร่นา สินค้ำมากไป ให้มี
เงินนับแสน ให้มีแหวนนับพัน โดกถาดเขียนชั้น สารพันใช้สอย มุ่งมางการเหี้ย ข้าบ่าวสาวน้อย
เงินทองเบียดร้อย ใช้สอยคราพัน จะนึกสิ่งใดขอให้ได้สิ่งนั้น สมดังความปรารถนา ให้มีคลังเงินตรา
สวยสาอากร เดชะพระพร จงได้แก่เจ้าทั้งสอง พุทธังกัมมะสิทธิ อัมมังกัมมะสิทธิ สังฆังกัมมะสิทธิ
อายุ วัฒนโณ สุขัง พลัง

บททำขวัญป่าวสาว (สำนวนที่ ๒)

วิทยากร นายลำไย เทียนวงศ์

วันอังคารที่ ๙ มกราคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สัคเค กาเม จะรูเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ที่เป รัฏฐเ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุทวา ชะละณะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ศรี ๆ สุขุมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อยน ประดิษฐานขึ้นทันใด ขอยอกรขึ้นไหว้ คุณพ่อคุณแม่
ท่านเด่าแก่ผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงผี ไม่ว่าผู้ดีเข็ญใจ ผีเรือนแม่พ่อ ผีหอปลุกใหม่ ขอเชิญจงมาให้
พร้อมกันในวันนี้ วันนี้เป็นวันดี ท่านเศรษฐีผู้ใหญ่ ท่านจะเอารถเข้ามาเกย จะเอาเขยมาฝาก จะเอา
ขันหมากมาให้ ได้จัดแจงแต่งไว้ ทั้งส้มสุกลูกไม้ ขนมหลายกองเกวียน ขนมจันอับฝอยทอง ล้วนแต่
ของจำเนียร ทั้งผลไม้ นานา ส้มซ่า ส้มพลับ สลับจิ้น ลูกอินพะหล้า ขนมต้มลูกใหญ่ กล้วยไขก้วยน้ำ
ข้าวเฒ่าแขก อ้อยลำ หมูเห็ดเปิดหัน ห่อหมกทอดมัน สารพันที่จะมี อภิเชกสองศรี เช่นผีทั้งสอง
ผีปู่ผีย่า ผีตาผียาย แม่ซ้อรักษา ที่ได้เลี้ยงลูกมา ขอให้คุ้มภัยคุ้มภัย คุ้มเสียดจัญไร ขออย่าให้มี
มา คุ้มทั้งฝ่ามั่งฝ้ายจาง ครอบครองสองรา โรคาเบาบาง ญาติกาผีสง คุ้มครองป้องกัน เมื่อเจ้า
จะมีลูกมีเต้า เมื่อเจ้าจะมีครรภ์ ลูกเปรตเศษนรก กระจายจากอาถรรพ์ อย่าให้มีมาเกิดในครรภ์ ขอให้
เทวดาจุติมาจากสวรรค์ เมื่อเจ้าจะมีลูกมีเต้าในครั้งนี้ ให้เจ้าทั้งสองหากิน ได้เป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี
ให้มีรถขี่หัวเลี่ยมทอง ข้าหญิงเหลือหลาย ข้าชายเนืองนอง ทรัพย์สิ่งขานทั้งผอง เรือแพนาวา จอด
อยู่เต็มท่า ส่วยสาอากร ที่ข้าพเจ้าให้พร เจ้าทั้งสองในวันนี้ พุทธังกัมมะสิทธิ ธัมมังกัมมะสิทธิ
สังฆังกัมมะสิทธิ พุทธังประสิทธิเม ธัมมังประสิทธิเม สังฆังประสิทธิเม ขอให้เจ้าทั้งสอง จงอายุมีน
ขวัญยืนตามที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมานี้ สัพพะพุทธานุภาเวนะ สัพพะธัมมานุภาเวนะ สัพพะสังฆานุภา
เวนะ อายุ วัฒน สุขัง พลัง

บททำขวัญบ่าวสาว (สำนวนที่ ๓)

วิทยากร นายชั้น นพพวง

ทำขวัญที่หมู่ ๑๕ บ้านไผ่งาม ตำบลดงน้อย

อำเภอราชสาส์น จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันอาทิตย์ที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สัคเค กาเม จะรูเป คิริติชระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ทีเป รัฏฐเ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักชะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ศรี ๆ วันนี้นันต์ เป็นราศีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อยน ประดิษฐานขึ้นทันใด ขออำนาจ
อวยพร ยอกรขึ้นไหว้ ท่านพ่อท่านแม่ ท่านเฒ่าแก่ผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงผี ไม่ว่าผู้ดีเทัญใจ ผีเรือนแม่พ่อ
ขอเชิญมาพร้อมกันในวันนี้ วันนี้เป็นวันดี ท่านเศรษฐีผู้ใหญ่ จะเอาแก้วเข้ามาเกย เอาเขยเข้ามาฝาก
จะเอาขันหมากเข้ามาให้ ได้จัดแจงแต่งไว้ ทั้งส้มสุกลูกไม้ ขนมหลายกองเกวียน ขนมผิงผอยทอง
ล้วนแต่ของจำเนียร จันอับงาเจียน ผลไม้นานา ส้มซ่าส้มย่าส้มทับพลับจีน ลูกอินพะล้า ขนมต้ม
ลูกใหญ่ กล้วยไข่กล้วยน้ำ มะพร้าวอ่อนอ้อยลำ เหล้าข้าวหมูหัน ห่อหมกทอดมัน สารพันที่จะมี
อภิเชษฐสองศรี เช่นผีทั้งหลาย ผีภูตผีพราย แม่ชีอรรักษา ที่ได้เลี้ยงได้ดู ผีปู่ผีย่า ผียายผีตา
ตามบรรดาพี่น้อง ผีเกี่ยวผีดอง ทั้งสองพร้อมกัน อย่าซึ่งเคียดเคียดฉันท ขบพันเช่นเขี้ยว จะมาเป็น
ที่เป็นน้อง จะมาเป็นทองแผ่นเดียว อย่าพิโรธโกรธกริ้ว ช่วยอุปถัมภ์ค้าชู ผัวเมียทั้งคู่ ให้อยู่สบาย
เชิญเสด็จเสด็จเข้ามา คุ่มครองรักษา คุ่มโพยคุ่มภัย คุ่มเสนียดจัญไร สิ่งร้ายอย่าให้มีมา คุ่มให้
สารพัด อย่าให้หนักดหลังคา คุ่มทั้งผ้าถุงมุ้งผ้า พร้อมข้าวยุ่งฉาง ครอบครองสองธา โรคาเบาบาง
คุ่มลูกคุ่มเต้า คุ่มทั้งเขม่าตางนางญาติกาฝูงผี ที่คุ้มครองป้องกัน ลูกเปรตเศษนรก ยากจากรรรม
ขออย่าให้มาเกิดในครรภ์ เพื่อจะเป็นลูกเป็นเต้า ในเมื่อเจ้าจะตั้งครรภ์ ข้าจะขอรำพัน ทั้งจั่วและฝา
ชื่อตั้งหลังคา รอดแปกไก่ ผีประตุน้ำต่าง เส้าห้องเส้ากลาง ผีสงนางไม้ ที่ได้ปลุกเรือนอยู่
สองเจ้าทั้งคู่ ขอให้อยู่สบาย เชิญเสด็จเสด็จเข้ามา คุ่มครองรักษา คุ่มโพยคุ่มภัย คุ่มเสนียดจัญไร
สิ่งร้ายอย่าให้มี ให้สวัสดิมีชัยมงคล เกิดมรรคเกิดผล แก่ตนเจ้าทั้งสอง

ศรี ๆ วันนี้เป็นวันดี เทพดาทุกราตรีช่วย ยกขึ้นมาตั้งพัก หินหนักพักทอง สิ่งของสมรส ยกขึ้นมาหมด ตั้งไว้ในห้อง เห็นหน้าดอกคำ ชันน้ำพานรอง หวีกระจกคั่นช่อง โถแบ่งน้ำมัน ยี่ภู่ปูนอน พุกหมอนม่านกัน เตี้ยตั้งอัดสะจั้น กระโถนขันเขียนหมาก มีดพับตลับนาค พานหมากของพลุ เครื่องกินเครื่องอยู่ ชันน้ำจอกลอย แหนบใหญ่ไม้สอย สวาน้อยหาไว้ เมื่อจะออกเรือนไป เจ้าจะได้ครองกัน เจ้าค่อยผ่อนค่อยผัน ประณินบิตีผัดตน จะเกิดมงคล แก่ตนทุกวัน อีกไม้สีฟัน ชันน้ำบัวปาก ดูพลุดูหมาก ทั้งตลับขี้ผึ้ง อย่าตั้งปิ้งว่ามี อย่าทำชั่วให้ถึงผู้ใหญ่ เราสอนเจ้าไว้ จงเร่งจดจำ เมื่อเวลาค้าอย่าเที่ยวเตร่ ทำโลเลแก้งแซ่เขื่อนการเหย้าเรือน เราเตือนเจ้าไว้ ทั้งปิ้งผัดผัวจะกินให้รับจัดแจง หุงต้มแกงตกแต่งไว้คอยทำ ต้มผักหญ้าปลาอย่างไฟ จะแกงสิ่งอันใดอย่าใส่ผักให้มากนัก ไม้ผู้ดี อย่าจู้จี้หงุดหงิด ถ้าผัวผิดอย่าบ่าบอน ลับหลังคนจึงค่อยว่า คำบุราณท่านว่า เขยใหม่แม่ผัวกับลูกสะใภ้ อย่าซึ่งเคียดเคียดฉันท ทั้งสองครองกัน ให้เป็นฉันผัวเมีย อย่าเรียกเมียว่าอี น้ำมันไม่ได้ แก่ตัว ฝ่ายผัวว่าเมียก็กลัว ฝ่ายเมียว่าผัวก็เกรง อย่าขึ้นมิ่งขึ้นเอ็ง อย่าชมเหงใจกัน อย่ากระแทกแตกดัน หุนหันด่าทอ ให้ร้อนถึงแม่พ่อ ปู่ย่าตายาย อดสูดูร้าย หญิงชายนี้เขาจะเย้ยเยาะ ผัวผิดเมียพลั้ง อดอ้อมกันมั่ง ยับยั้งจงเหมาะ ผัวก็เรียกแต่หวาน เมียก็ขานแต่เพราะ อย่าโมโหปากเปราะ ทำเป็นน้ำใจเสาะ น้ำมันไม่เหมาะชอบกล เจ้าอย่าทำช่องขัด จงประณินบิตีผัดตน ก่อนเข้านอนไหว้พระสวดมนต์ ถือศีลห้าเป็นต้น สวัสดิ์มีชัย ครั้นเมื่อคำราตรี เข้าที่กราบเท้าผัว เป็นการดีแก่ตัว ไม่มีชั่วลักเวลา ฝ่ายผัวก็อย่าช้า จงเร่งเข้ามาให้พรเมีย ทรัพย์สินที่จะได้เพิ่มไหลพูนมา เหมือนน้ำคองคาบ่อทราย ไม้รู้สิ้นรู้สุด มีบุตรก็สืบสาย บุตรหญิงบุตรชาย ก็ไม่ชั่วสักคน มาจากปากฟ้า เทวดานิมนต์ จุติปฏิสนธิ คนชั่วนั้นไม่มี เราสอนเจ้าเท่านี้ ดีเสียกว่าเงินทอง สำหรับศฤงคารบ้านช่องใหญ่โตโอฬาร ให้ตันกัลปพฤษ์ งอกอยู่ห้วนอน ตรงหน้าบัญชร ผ้าผ่อนแพรพรรณ ถ้าจะนึกสิ่งใดก็ขอให้ได้สิ่งนั้น ให้สมความปรารถนา ให้เจ้ามีฉางข้าวฉางเกลือ คลังเสื้อผ้า มีทั้งคลังเงินตรา และส่วยสาอากร เศษพระพร ให้ได้แก่เจ้าทั้งสอง ให้สวัสดิ์ มีชัยมงคล เกิดมรรคเกิดผล แก่เจ้าทั้งสอง ไชโย ไชโย โห่หิ้ว ให้ทั้งสองครองกันนะครับ ให้ถือไม้เท้ายอดทองกระบองยอดเพชรนะครับ ทรัพย์สินทั้งหลายนั้นเป็นของคู่บ่าวสาว

บททำขวัญบ่าวสาว (สำนวนที่ ๔)

วิทยากร นายชิน นพพวง
 ทำขวัญที่หมู่ ๑ บ้านตลาดดงน้อย
 ตำบลดงน้อย อำเภอราชสาส์น
 จังหวัดฉะเชิงเทรา
 วันจันทร์ที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)
 สักเค กาเม จะรูปุเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ
 ที่เป รัฏฐุ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคหะวัตถุมะหิ เขตเต
 ภูมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักชะคันธัพพะนาคา
 ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ
 ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
 ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา
 ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ศรี ๆ วันนี้วันดี เป็นราศีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อยน ประดิษฐานขึ้นทันใด ขออำนาจ
 อวยพร ยอกรขึ้นไหว้ ท่านพ่อท่านแม่ ท่านเฒ่าแก่ผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงผี ไม่ว่าผู้ดีเสียใจ ผีเรือนแม่
 พ่อ ขอเชิญมาพร้อมกันในวันนี้ วันนี้เป็นวันดี ท่านเศรษฐีผู้ใหญ่ จะเอาแก้วเข้ามาเกย เอาเขยเข้า
 มาฝาก จะเอาขันหมากเข้ามาให้ ได้จัดแจงแต่งไว้ ทั้งส้มสุกลูกไม้ ขนมหลายกองเกวียน ขนมผิง
 ฝอยทอง ล้วนแต่ของจำเนียร จันอับงาเจียน ผลไม้นานา ส้มซ่าส้มย่าส้มทับพลับจีน ลูกอินพะล้า
 ขนมต้มลูกใหญ่ กล้วยไข่กล้วยน้ำ มะพร้าวอ่อนอ้อยลำ เหล้าข้าวหมกหนั ท่อหมกทอดมัน สารพันที่
 จะมี อภิเชกสองศรี เช่นผีทั้งหลาย ผีภูตผีพราย แม่ชีอรรักษา ที่ได้เลี้ยงได้ดูแล ผีปู่ผีย่า ผียายผีตา
 ตามบรรดาพี่น้อง ผีเกี่ยวผีตอง ทั้งสองพร้อมกัน อย่าซึ่งเคียดเคียดฉันท ขบพันเขนเขี้ยว จะมาเป็น
 พี่เป็นน้อง จะมาเป็นทองแผ่นเดียว อย่าพิโรธโกรธเกรี้ยว ช่วยอุปถัมภ์ค้ำชู ผัวเมียทั้งคู่ ให้อยู่สบาย
 เชิญเสร็จเสด็จเข้ามา คุ่มครองรักษา ค้อยโพบค้อมภัย คุ่มเสนียดจัญไร สิ่งร้ายอย่าให้มีมา คุ่มให้
 สารพัด อย่าให้หนูกัดหลังคา คุ่มทั้งผ้าถุงมุ้งผ้า พร้อมข้าวยุ่งฉาง ครอบครองสองธา โรคาเบาบาง
 คุ่มลูกคุ่มเต้า คุ่มทั้งเขม่าตางขาง ญาติกาผีสง ที่คุ้มครองป้องกัน ลูกเปรตเศษนรก ยาจากอาธรรม
 ขออย่าให้มาเกิดในครรรค์ เพื่อจะเป็นลูกเป็นเต้า ในเมื่อเจ้าจะตั้งครรรค์ ข้าจะขอรำพัน ทั้งจั่วและฝา
 ชื่อตั้งหลังคา รอดแปกไก่ ผีประตุนหน้าต่าง เสาห้องเสากลาง ผีสงนางไม้ ที่ได้ปลุกเรือนอยู่

สองเจ้าทั้งคู่ ขอให้อยู่สบาย เจริญเจริญเสด็จเข้ามา คุ่มครองรักษา คุ่มโพยคุ่มภัย คุ่มเสียดจัญไร
สิ่งร้ายอย่าได้มี ให้สวัสดิ์มีชัยมงคล เกิดมรรคเกิดผล แก่ตนเจ้าทั้งสอง

ศรี ๆ วันนีวันดี เทพดาทุกราศีช่วย ยกขึ้นมาตั้งพัก หินหนักพักทอง สิ่งของสมรส ยกขึ้น
มาหมด ตั้งไว้ในห้อง เห็นหน้าดอกคำ ชันน้ำพานรอง หวีกระจกคันฉ่อง โถแป้งน้ำมัน ยี่ภู่ปูนอน
พุกหมอนม่านกัน เตียงตั้งอัดสะจัน กระโถนขันเขียนหมาก มีดพับตลับนาค พานหมากของพลู
เครื่องกินเครื่องอยู่ ชันน้ำจอกลอย แหนบใหญ่ไม้สอย สาวน้อยหาไว้ เมื่อจะออกเรือนไป เจ้าจะได้
ครองกัน เจ้าค่อยผ่อนค่อยผัน ปรนนิบัติผัวตน จะเกิดมงคล แก่ตนทุกวัน อีกไม้สีฟัน ชันน้ำบัว
ปาก ดูพลูดูหมาก ทั้งตลับขี้ผึ้ง อย่าตั้งบึงว่าผัว อย่าทำชั่วให้ถึงผู้ใหญ่ เราสอนเจ้าไว้ จงเร่งจดจำ
เมื่อเวลาค้าอย่าเที่ยวเตร่ ทำโลเลแก้งแซเขื่อนการเหย้าเรือนเราเตือนเจ้าไว้ ทั้งบึงผัดผัวจะกินให้
รับจัดแจง หุงต้มแกงตกแต่งไว้คอยท่า ต้มผักหญ้าปลาอย่างไฟ จะแกงสิ่งอันใดอย่าใส่ผักให้มากนัก
ไม่สู้ดี อย่าจู้จี้หงุดหงิด ถ้าผัวผิดอย่าบ่าบอน ลับหลังคนจึงค่อยว่า คำบุราณท่านว่า เขยใหม่แม่ผัว
กับลูกสะใภ้ อย่าชิงเคียดเคียดฉันท ทั้งสองครองกัน ให้เป็นฉันผัวเมีย อย่าเรียกเมียว่าอี น้ำมันไม่ดี
แก่ตัว ฝ่ายผัวว่าเมียก็กลัว ฝ่ายเมียว่าผัวก็เกรง อย่าขึ้นมิ่งขึ้นเอ็ง อย่าข่มเหงใจกัน อย่ากระแทก
แตกตั้น หุนหันด่าทอ ให้ร้อนถึงแม่พ่อ ปู่ย่าตายาย อดสูดูร้าย หญิงชายนี้เขาจะแย้เยาะ ผัวผิดเมีย
พลั้ง อดออดมกันมั่ง ยับยั้งจงเหมาะ ผัวก็เรียกแต่หวาน เมียก็ขานแต่เพราะ อย่าโมโหปากเปราะ ทำ
เป็นน้ำใจเสาะ น้ำมันไม่เหมาะชอบกล เจ้าอย่าทำของซัด จงปรนนิบัติผัวตน ก่อนเข้านอน ไหว้พระ
สวดมนต์ ถือศีลห้าเป็นต้น สวัสดิ์มีชัย ครั้นเมื่อค่ำราตรี เข้าที่กราบเท้าผัว เป็นการดีแก่ตัว ไม่มีชั่ว
ลักเวลา ฝ่ายผัวก็อย่าช้า จงเร่งเข้ามาให้พรเมีย ทรัพย์สินที่จะได้เพิ่มไหลพูนมา เหมือนน้ำคองคาบ่อ
ทราย ไม่รู้ล้นรู้สุด มีบุตรก็สืบสาย บุตรหญิงบุตรชายนี้ ไม่ชั่วเลยสักคน มาจากปากฟ้า เทวดา
นิมนต์ จุติปฏิสนธิ คนชั่วนั้นไม่มี เราสอนเจ้าเท่านี้ ดีเสียกว่าเงินทอง เจ้าจงหมั่นทั้งสองฟังคำจำไว้
ทรัพย์สินที่จะได้เพิ่มพูนไหลให้เทมา ให้เจ้ามีเงินนับแสน ให้เจ้ามีแหวนนับพัน โตกถาดเขียนชั้น
สารพันจะใช้สอย มุ่งมางการเหย้าถักสาน ไม่น้อยเงินทอง มีของไว้ใช้สอย ช่าง ๆ มีต้นกัลปพฤกษ์
งอกอยู่ห้วนอน ตรงหน้าบัญชร ผ่าผ่นแพรพรรณ ถ้าจะนึกสิ่งใด ก็ขอให้ได้สิ่งนั้น ให้สมความ
ปรารถนา ให้เจ้ามีช่างข้าวฉางเกลือ คลังเสื้อคลังผ้า มีทั้งคลังเงินตรา และส่วยสาอากร เดชะ
พระพร ให้ได้แก่เจ้าทั้งสอง ขอให้คู่บ่าวสาวจงมีอายุ วัฒนธนู สุขัง พลัง ให้ถือไม้เท้ายอดทอง
กระบองยอดเพชร ทรัพย์สินมีเสด็จคอยคู่บ่าวสาวอยู่ขณะทุกประการ

บททำขวัญบ่าวสาว (สำนวนที่ ๕)

วิทยากร นายหรัาย อัจฉรากุล

วันอาทิตย์ที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สระราชัง สระเสนัง สระพันธุง นะรินทัง ประริตตะวานุภาโว รักขะตุนตี

สักเค กาเม จะรูปเป คิริสิขะระตะเต จันตะลิกเข วิมานเ

ที่เป รัฏฐเ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคะหวัตถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักขะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ข้าพเจ้าขออัญเชิญเทพยดา ทิวทั้งสิบหกช่องชั้นฟ้าลงมาประสานสโมสร ประชุมช่วยอวยพร ให้แก่เจ้าบ่าวเจ้าสาวและพวกข้าพเจ้าด้วยเทอญ

ศรี ๆ วันนี้เป็นวันดี เป็นราศีศุภมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อยน ประดิษฐานขึ้นทันใด ขออวยพร ยอกรขึ้นไหว้ คุณพ่อคุณแม่ คุณเฒ่าแก่ผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงผี ไม่ว่าผู้ดีเข็ญใจ ผีเรือนแม่พ่อ ผีหอ ปลุกใหม่ ขอให้มาพร้อมกันในวันนี้ วันนี้ก็เป็นวันดี ท่านเศรษฐีผู้ใหญ่ ก็เอารถเข้ามาเกย เอาเขย เข้ามาฝาก เอาขันหมากเข้ามาให้ ได้จัดแจงแต่งไว้ครบครัน ทั้งส้มสุกลูกไม้ ขนมฝิงผอยทอง ล้วน แต่ของจำเนียร จันอับงาเจียน ผลไม้นานา ลูกอินพะล้า ขนมต้มขนมข้าวต้มมัดใหญ่ กล้วยไซ้ กล้วยน้ำ มะพร้าวอ่อนอ้อยล้า เหล้ากุ่มหมูหัน ห่อหมกทอดมัน สารพันที่จะมี อุภิกษกเจ้าทั้งสองศรี เช่นผีทั้งหลาย ผีภูตผีพราย แม่ชีอรักษา ที่ได้เลี้ยงดูมา ผีปู่ผีย่า ผียายผีตาตามธรรมดาพี่น้อง ผี เกี้ยวดวง ทั้งสองพร้อมกัน อย่าซึ่งเคียดเคียดจันท์ และขบฟันเช่นเขี้ยว จะมาเป็นพี่เป็นน้อง จะมา เป็นทองแผ่นเดียว อย่าพิโรธโกรธเกรี้ยว ลงมาช่วยอุปัถม์ภัก้าชู ให้ผัวเมียทั้งคู่ เจ้าอยู่สบาย ข้าพเจ้าเชิญเสร็จ ก็ให้เสด็จลงมารักษา คุ้ยโผยคุ้มภัย เสนียดจัญไร ขออย่าให้มี คุ่มให้สารพัด อย่า ให้หนูกัดหลังคา คุ่มผ้านุ่งมุ้งผา ครอบครองเจ้าทั้งสองรา โรคาเบาบาง คุ่มลูกคุ้มเต้า คุ่มทั้งเขมา ตานซาง ญาติกาผีสง่า จงคุ้มครองป้องกัน ลูกปรตเศษนรก กระจายจากอาธรรม อย่าลงมาเกิดใน ครอบ ขอเทพยดาเจ้า จุติจงมาจากสรวงสวรรค์ เพื่อจะมาเป็นลูกเป็นเต้า ในเมื่อเจ้าจะมีครมร์ ข้า จะขอรำพัน ทั้งจั่วและฝา ชื่อตั้งหลังคา รอดแปกโก ผีประตุนหน้าต่าง เส้าห้องเสากลาง ผีสง่า นางไม้ ที่ได้ปลุกเรือนอยู่ ผัวเมียทั้งคู่ ให้เจ้าอยู่สบาย จงคุ้มโผยคุ้มภัย สิ่งร้ายอย่ามี สวัสดิ์ชัยมงคล

ทำมาหากิน ให้เกิดมรรคเกิดผล แก่ตนเจ้าทั้งสอง แล้วยกขึ้นมาทั้งหมดให้จดจำ ผ่าเซ็ดหน้าดอก
 คำ ชันน้ำพานรอง หวีกระจกคั่นช่อง โถแบ่งน้ำมัน ยี่ภู่ปูนอน พุกหมอนม่านกัน เตียงตั้งอ้อมจันทร์
 กระโถนขันเขียนหมาก มีดพับตลับขนาด พานหมากของพลู เครื่องกินเครื่องอยู่ ชันน้ำจอกกลอย
 แหนบใหญ่ไม้สอย สวาน้อยจำไว้ เมื่อจะออกเรือนไป เจ้าจะได้ครองกัน ค่อยผ่อนค่อยผัน จะเกิด
 มรรคเกิดผล แก่ตนเจ้าทุกวัน ยาสี่พัน ชันน้ำบัวนปาก ดูพลูดูหมาก ทั้งตลับขี้ผึ้ง อย่าตั้งหน้าปึงใส่
 ผัว เจ้าอย่าทำชั่วให้ถึงผู้ใหญ่ เราสอนเจ้าไว้ ให้เร่งจดจำ ยามค่ำ ๆ จะเข้านอน กราบเท้าผัวก่อน
 เป็นการดีแก่ตัว ไม่มีชั่วสักเวลา ฝ่ายผัวก็อย่าช้า เร่งให้พรเมีย ทรัพย์สินเงินทอง จะได้ไหลมาเทมา
 ซึ่งจะมีบุตรบริบุตรา ที่จะมาสืบสาย มีลูกหญิงลูกชาย ก็จะมีทุกคน มาแต่บนฟ้า เทวดานิมนต์
 ปฏิสนธิคนชั่วไม่มี เราสอนเจ้าเท่านี้ ดีกว่าเงินทอง จำให้มันทั้งสองถือคำจำไว้ ทรัพย์สมบัติจึงไหล
 มาเทมา ดุจแม่พระคงคาบ่อทราย ไร่เทียมไม่รู้จักสิ้นสุด ถึงจะมีบุตร กับวิสุทธิสืบสาย มีลูกหญิง
 เลี้ยงง่าย มีลูกชายเลี้ยงดี ขอให้อายุยาวยืนยง ถือไม้เท้ายอดทอง ทั้งสองครองกัน ความเจ็บอย่า
 ได้ และความไข้อย่ามี ขอให้เป็นเศรษฐี และมีเงินทอง ศฤงคารบ้านช่อง วิวาเวายข้างม้า เรือแพ
 นาวา ให้มีรถมีลา และมีสินค้าครบครัน ให้มีแหวนนับเป็นแสน ๆ ของเจ้า มีแหวนแล้วนับเป็นพัน ๆ
 แล้วโสภณาดเขียนขัน ชำบ่าวใช้สอย ต้นกัลปพฤกษ์ งามออกอยู่ที่หัวนอน และตรงหน้าบัญชร ผ่าผ่อน
 แพรพรรณ จะนึกสิ่งใดขอให้สิ่งนั้น ให้สมความมาดที่ปรารถนา ให้มีโรงรถ ให้มีโรงม้า ให้มีฉาง
 ข้าว ให้มีฉางเกลือ ทั้งมีคลังเกลือ ให้มีคลังผ้า ให้มีคลังเงินตรา ส่วยสาอากร เดชะพระพร ให้ได้แก่
 เจ้าทั้งสอง พุทธังกัมมะลิตี ธัมมังกัมมะลิตี สังฆังกัมมะลิตี อายุวัชฌะโก ธนะวัชฌะโก สิริวัช
 ฌะโก ยะสะวัชฌะโก พละวัชฌะโก วัณณะวัชฌะโก สุชะวัชฌะโก โหตุ สัพพะทา ทุกชะโล
 คะพะยา เวลาโสกา สัตตุ จุปีทณะวะ อะเนกา อันตะรายา วินาศสันตุ จะเตชะสา ชะยาสิทธิทะนัง
 ลากัง โสทธิ พาคะยัง สุขัง พลัง สิริอายุ จะ วัณโณ โภคัง ภูมตี จะยะสะวา อายุ วัณโณ สุขัง พลัง

บททำขวัญบ่าวสาว (สำนวนที่ ๖)

วิทยากร นายจ้อย วิเศษกุล

วันพุธที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๔

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (กล่าว ๓ ครั้ง)

สาธุ สักเค กาเม จะรูเป คิริสิริชะระตะเต จันตะลิกเช วิมาน

ที่เป รัฏฐะ จะคาเม ตะรุวะนะคะหะเน เคะหวัดถุมะหิ เขตเต

ภุมมา จายันตุเทวา ชะละณะละวิสะเม ยักชะคันธัพพะนาคา

ติฏฐันตา สันติเกยัง มุนิวะระวะจะนัง สาทะโวเมสุณันตุ

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

ธัมมัสสะวะณะกาโล อะยัมพะทันตา

นะมามิ อาทิปัตตัง มหาเทวัญ ท่านผู้มีปัญญาธิการ คือองค์พระประเมศวรผู้เป็นเจ้าของได้มา
ครอบครอง บรรดาพรหมฤๅษีมิให้เป็นการมสิทธิ์แก่หมุนิกรอมรคณะ อันเทวดารักษาในสรรพพิศโลก
ในวันนี้ คือเป็นวันขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๘ ท่านได้มาให้ฤกษ์ คือนายจิงนางเขียนได้ทำการมงคลสมรส
บุตรสาวในวันนี้ ก็ได้ฤกษ์ยามงามดี

ศรี ๆ วันนี้เป็นวันดี มีสิทธิติสิทธิ์มงคล เป็นราศีรูปมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อยน ยก
ประดิษฐานขึ้นทันใด จะขอยกรอวยพรขึ้นไหว้ ท่านพ่อท่านแม่ ท่านเฒ่าแก่ท่านผู้ใหญ่ ญาติกา
ฝูงผี ไม่ว่าท่านผู้ดีท่านเข็ญใจ ขอเชิญให้มารวมกันในวันนี้ วันนี้ก็เป็นวันดี ท่านเศรษฐีเอาแก้วเข้า
มาเกย จะเอาเขยเข้ามาฝาก เอาขันหมากเข้ามาให้ ที่ได้จัดแจงแต่งไว้ ทั้งส้มสุกลูกไม้ ขนมหลายกอง
ขนมฝิงฝอยทอง จันอับงาเจียน ขนมต้มห่อใหญ่ กล้วยไขกัวยน้ำ มะพร้าวอ่อนอ้อยลำ เหล้าข้าว
หมูหัน ห่อหมกทอดมัน สารพันที่จะมี อุกิเชกสองศรี เช่นผีทั้งหลาย ผีภูตผีพราย แมชี้อรักษา ที่ได้
เลี้ยงดูมา อีกทั้งผีปู่ผีย่า ผียายผีตา ตามประดาพี่น้อง ผีเกี่ยวผีตอง ทั้งสองครองกัน อย่าซึ่งเคียด
เคียดฉันท์ อย่าขบฟันเข่นเขี้ยว จะมาเป็นพี่เป็นน้อง หรือจะเป็นทองแผ่นเดียวกัน ช่วยอุปถัมภ์ค้ำชู
ผิวเมียทั้งคู่ ขอให้อยู่สุขสบาย เจริญเจริญเสด็จเข้ามา คู่ครองคู่ภักดิ์คู่ภักย์ คู่หมั้นสารพัด อย่าให้
หนูกัดหลังคา คู่หมั้นผ้านุ่งผ้ามัด ผ่าพร้อมผ้าย่างฉาง คู่ครองสองรา โรคาเบาบาง คู่หมั้นลูกคู่หมั้นเต้า
คู่หมั้นเขมาตานซาง ญาติกาผีสง คู่ครองป้องกัน ลูกเปรตเศษนรก กระจายจกอากรรม อย่าให้มา
อยู่ในครรรค์ ขอเชิญเทวดา จตุลิ่งมาจากสวรรค์ เพื่อเจ้าจะเป็นลูก เมื่อเจ้าจะมีลูกในครรรค์ ข้าจะขอ
รำพัน ทั้งจั่วผา และชื่อตั้งหลังคา รอดแปกโก่ ผีประตุนหน้าต่าง เส้าห้องเส้ากลาง ผีสงนางไม้ ที่ได้
ปลุกเรื่อนอยู่ สองเจ้าทั้งคู่ ขอให้อยู่สุขสบาย คู่หมั้นคู่ภักย์ คู่หมั้นเสียดจัญไร สิ่งร้ายอย่าให้มี ขอให้

ชั้ยยะมงคล เกิดมรรคเกิดผล แต่ตนเจ้าทุกวัน อีกรั้งแปรงสีพื้น ชันน้ำบัววนปาก ดูหมากดูพลู อีกรั้ง
 ตลับขี้ผึ้ง เจ้าอย่าบั้งเอาผิว เจ้าอย่าทำชั่วให้ถึงผู้ใหญ่ เราจะสอนเจ้าไว้ จงเร่งจดจำ เมื่อคำเจ้าอย่า
 เทียวเตร่ อย่าโลเลแกลังแกชเชื่อนการเหยาเรือน เตือนไว้ไปทั้งสิ้น หนุควรที่จะจัดแจง คอยตัมชา
 ตัมไว้ชา เจ้าอย่าทำจู้จี้หงุดหงิด ถ้าผิดผิดเจ้าอย่าบ่าบอน ลับหลังคนแล้วจึงว่า ฟังคำที่ข้าสอน จะขอ
 อวยพรสอนเจ้า เกี่ยวกันทั้งสองข้าง ถ้าผิดพลั้งลูกเขยใหม่ พอดูอัชฌาสัย แม่ผัวกับลูกสะใภ้ อย่า
 ซิ่งเคียดเคียดจันท์ ทั้งสองครองกัน ผัวก็พูดแต่หวาน เมียก็ขานแต่เพราะ ไม่โมโหปากเปราะ อย่า
 ทำน้ำใจเสาะ มันไม่เหมาะชอบกล เจ้าอย่าทำซ่องซัด จงปรนนิบัติผัวตน เมื่อคำราตรี ทั้งสองครอง
 กัน เข้าที่สวดมนต์ ถือศีลห้าเป็นต้น สวัสดิ์มีชัย เมื่อเวลาเข้านอน ให้กราบเท้าผัวเสียก่อน จะไม่มี
 ชั่วสักเวลา ฝ่ายผัวก็อย่าช้า จงเร่งให้พรเมีย ทรัพย์สมบัติก็ไม่ร่วงไหลถอยไปมา เทมาเหมือนน้ำ
 พลุราบบ่อทราย อย่ารู้ลึนรู้สุด ถึงจะมีบุตรกับริสุทธิ ถึงมีบุตรหญิงบุตรชาย ก็ไม่มีชั่วสักคน มาแต่บน
 ฟ้า เทวดาจะนิมนต์ จุติปฏิสนธิ คนชั่วนั้นไม่มี สอนเจ้าเท่านี้ ดีกว่าเงินทอง ถึงมีบุตรกับริสุทธิ
 สืบสาย มีบุตรหญิงบุตรชาย ก็ขอให้เลี้ยงง่าย มีลูกชายก็ขอให้เลี้ยงคง ขอให้ระงับโรค โรคโรคา
 อย่าให้มี ความเจ็บก็อย่าได้ ความไข้ก็อย่ามี ขอให้เจ้าเป็นเศรษฐี มหาเศรษฐี ให้ขี่เรือเลี่ยมทอง ข้า
 หญิงเหลือหลาย ข้าชายเนืองนอง ขอให้เจ้ามีเงินนับแสน มีแหวนนับพัน โดกถาดเขียนขันสารพัน
 เงินทองเบี่ยร้อย ใช้สอยเหลืออยู่ ขอให้เจ้ามีต้นกัลปพฤกษ์ อยู่บนห้วนอน ตรงหน้าบัญชร ผ้าผ่อน
 แพรพรรณน ขอให้เจ้านี้กสิ่งใด ขอให้ได้สิ่งนั้น ขอให้อายุยืนยาวแก่เฒ่า พร้อมทั้งพงศ์เผ่าบริวาร
 บุตรหลานเหลนโหลนลูกหลาน จงขอให้สมความปรารถนา ขอให้มีความร่ำรวย ขอให้มีความร่ำรวย ขอให้มีความร่ำรวย
 พระพรด้วยอายุ วัฒนณะ สุขะ พละ ขอให้คู่บ่าวสาวทั้งคู่ที่ทำการมงคลสมรสในวันนี้ ขอให้อยู่เย็น
 เป็นสุข ขอให้มีความสุขสวัสดิ์มีชัย (ร้องไชโย ๓ ครั้ง) สรรเสริญ โสคติ ชั้ยยะ ภาวันตุเต

บททำขวัญวัวควาย (เมื่อได้วัวควายตัวใหม่มา)

วิทยากร นางพิกุล วงษา

วันเสาร์ที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๔

ขวัญเขี่ยขอให้มา ให้มีความสุขความเจริญนะ

บททำขวัญวิ่วควาย (หลังวันสารทเขมร ๑ วัน)

วิทยากร นางพิกุล วงษา

วันเสาร์ที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๔

มานะขวัญเอ๊ย ขอภยันนะที่ได้ตีใช้งาน อย่าให้มีบาปมีกรรมอะไร ขอให้อยู่สุขสบาย ให้
ลูกหลานญาติพี่น้องอยู่เย็นเป็นสุขด้วยนะ

บททำขวัญเกวียน (เมื่อได้เกวียนเล่มใหม่มา)

วิทยากร นางพิกุล วงษา

วันเสาร์ที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๔

ขวัญเอ๋ย ก็ขอให้มาอยู่ที่นี้ นะ ข้าวในนาก็ให้งามสวดยนะ

บททำขวัญเกวียน (หลังวันสารทเขมร ๑ วัน)

วิทยากร นางพิกุล วงษา

วันเสาร์ที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๔

ขวัญเอ๋ย ขอให้มา มาอยู่สบายที่โรง ให้มาอยู่ดีมีสุข ข้าวก็ขอให้งอกงามดีนะ ให้ลูกหลาน
อยู่เย็นเป็นสุข

บททำขวัญข้าว (ตอนข้าวตั้งท้อง)

วิทยากร นางพิกุล วงษา

วันศุกร์ที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๔

แม่โพศรี แม่โพสพ แม่นพดารา เลี้ยงลูกมา ไใหญ่กล้าถึงเพียงนี้ ขอให้แม่มาสังเวยของลูกที่
เอาไปให้สังเวยนี้ ให้แม่มีทุกสิ่งทุกอย่าง คาวหวานเปรี้ยวอะไร... (กล่าวถึงเครื่องเช่นและ
เครื่องแต่งตัวที่นำมาใช้ประกอบพิธี) ขอให้แม่มาสังเวย ให้สมบุญ ให้มีข้าวดีก็พอแล้ว

บททำขวัญข้าว (ตอนเก็บเกี่ยวและขนข้าวขึ้นลาน)

วิทยากร นางพิกุล วงษา

วันศุกร์ที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๔

เวลารถเข็น วัวย่ำหนัก แม่โพสพอย่าตกใจ จะได้ไปอยู่ในยุ้งในฉาง อยู่ข้างนอกฝนตก
นกกากะกิน ก็เชิญแม่โพสพมาอยู่ในยุ้ง

บททำขวัญข้าว (ตอนขนข้าวขึ้นยุ้ง)

วิทยากร นางพิบูล วงษา

วันศุกร์ที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๔

แม่โพสพนะ เข้ามาอยู่ในยุ้งให้หมด ก็ขอให้ขายข้าวได้ราคาดี ปีหน้าฟ้าใหม่ขอให้ข้าวงาม

ด้วยนะ

จำนวนลายลักษณ์

บททำขวัญจุก (สำนวนที่ ๑)

จาก สมุดจดบททำขวัญต่าง ๆ
เขียนโดย นายชอม (ไม่ทราบนามสกุล)
คนไทยเขมร หมู่ ๖ บ้านหน้าวัดเหนือ
ตำบลดงน้อย อำเภอราชสาส์น
จังหวัดฉะเชิงเทรา
ได้มาจาก นายชิน วงษ์กัญ
วันอาทิตย์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๔

อุกาสะวันทีต์ว่า สิริสาณะเรนทัง ดั่งข้าพเจ้าจะขอน้อมเกล้าลงถวายด้วยกายวจีมะโนนพ
เคารพคุณพระศรีรัตนตรัยทั้งสามอันประเสริฐ อนึ่งข้าพเจ้าจะนพพระคุณท่านผู้ประกอบเกิดคือ
คุณพระบิดาและพระมารดร อนึ่งข้าพเจ้าจะขอพพระคุณท่านผู้สั่งสอนคือพระอุปัชฌาย์และ
อาจารย์ อนึ่งข้าพเจ้าจะขอถวายนมัสการเทพพรหมมินทร์พระอินทร์ศวรและพระนารายณ์ และ
เทพดาเจ้าทั้งหลายเอ๋ยประจำในจักรวาลี วันนี้ข้าพเจ้าจะขอแสดงมงคลพิธีทำขวัญจุก ขอให้รักษาภัย
ไกลทุกข์ทุกประการ จงมีศิริสวัสดิ์แก่ท่านเจ้าของงานและตัวเจ้าผู้ที่จะปลงจุกออกจากเกล้าเสียใน
คราวครั้งนี้ ให้ลั่นฆ้องขึ้น ๓ ที แล้วให้ร้องอำนวยชัย ฯ

ศรี ๆ สวัสดิ์บวรพิพัฒน์อันประเสริฐ วาระนี้ก็เป็นทีเลิศสุภวาร ท่านจึงได้ให้ทำการจุกพิธี
แห่งกุมารากุมารี อันเจริญวัย ตามโศลกโชคพิชัยยะมงคล จึงได้ให้ท่านผู้รู้มาอวยผลประสาทพร
แล้วสอนสั่ง พ่อและแม่จงใส่ใจตสวนาการ ตามโอวาทสุนทรสารสุภาชาติสวณรามาตส โดยโบราณ
ราชประเพณี จงตั้งจิตตักตัญญูกะตะเวทไ้เหนือเศศ อันว่าคุณของพระบิดุเรศและพระมารดร ยิ่ง
กว่าดินฟ้าแลสาครอันลึกถัน เดิมสัตว์จะมาปฏิสนธิในครรภ์ภักสังวามาตุครรในโภจร จุตตั้งขึ้นเป็น
ก้อนขึ้นมัสมังสา แล้วก็แตกเป็นปัญจะสาขาในที่นั้น พระมารดาแต่พอรู้ว่าตั้งครรภ์ขึ้นมาอ่อน ๆ ผู้
อุปถัมภ์อุรรมิให้กระทบกระทั่ง แม่แต่จะยืนเดินนอนนั่งแม่ค่อยประคอง ครั้นจะรับประทานอาหาร
กินก็มีให้เผ็ดร้อน แม่กลัวว่าทารกของแม่ในอุทรจะเวทนา ผู้ถนอมคัพภามีได้ประมาท จนถ้วน
กำหนดตสมาได้สิบเดือน ทารกก็เคลื่อนคลาดออกจากครรภ์ ดูผ่องพักตร์ผิวพรรณพร้อมลักคณา
แม่อีกยิ่งแสนเสนาหาในทารก ถนอมแอบแนบกับอกกกให้นอน ให้รับประทานถันประโยธรรข้าวและ
น้ำ แม่ผู้ลำบากตรากตรำปล้ำปลัก ความที่แม่แสนเสนาหรัักในบุตรและบุตรตราอุ้มใส่เปลแล้วห่มผ้า
ให้นอนนาน พระแม่เจ้าเฝ้าอภิบาลมิได้เบื่อหน่าย ครั้นลูกรักหญิงชายตื่นนิทรา ประคองแอบกับ
อุรรมิให้เจ้าร้องคราง อุ้มจากอุ้มมาสู่ลงอ่างให้อาบน้ำ ทุกวันคืนเข้าค้ำมิให้ขาดสาย ขมิ้นแบ่งแต่ง
ละลายชะโลมทา ให้ผ่องผิวสุนทรหาเจริญวัย หากฤษีตีโกนผมไฟต้องตามวัน ครบสามวันให้โกนกัน

ไว้กระหม่อม แต่กุมารยังเยาว์ย่อมจนเติบโตใหญ่ แล้วเกล้าฯ รัดจุกไว้จุกจอม กระหม่อมมุ่นให้
 ละม่อมเป็นมลฑล ปักปิ่นขนทองสุกสี ลงยาราชาวดีประดับพลอย ถ้าเห็นผมบางทางจะน้อยไม่สมหน้า
 จึงได้ขอเอาผมลูกผู้ดีที่มีเหล่าฯ มาทำช่อง ให้สมงามตามทำนองรับดวงหน้า ครั้นเจริญวัยวัฒนา
 ตามกำหนด เป็นบุตรีตรีมียศโกนสิบเอ็ด เป็นบุตรีราชันษาเสร็จครบสิบสามจะโกนสิบห้าก็ได้ห้าม
 เพราะเป็นชาย ครั้นท่านกำหนดกฎหมายมิได้คลาดเคลื่อน ครบดีปีเดือนตามโบราณ จึงให้หาโหรา
 พฤติศาจารย์ ให้ฤกษ์พาปีเดือนวันขึ้นษาให้ต้องกัน ตามโหราศาสตร์ชั้นโหราศาสตร์ีย์ จึงบอกบรรดา
 คณาญาติทั้งสองฝ่าย ทั้งคุณย่าคุณตาคุณยายป้าและน้า ทั้งหมดมุลงหม่อมอาวี่สิ้นทั้งหมด บอก
 กำหนดนัดคืนวันตามสำคัญให้มั่นคง จึงอาราธนาพระภิกษุสงฆ์มาสดพระพุทธรูป ในวันพิชัย
 มงคลพิธีการ พร้อมทั้งพฤติศาจารย์ และโหรา ทั้งพงศ์พันธุ์บรรดาท่านผู้เฒ่า จงมาช่วยกันเจริญกุ
 ออกจากเกล้าฯ คราวนี้ ให้ลั่นฆ้องขึ้น ๓ และให้ร้องอำนวยชัย ฯ

ศรี ฯ สิทธิเตโชชัย เป็นมัทธิมะโหมมเหตุฤกษ์ ฝ่ายสตรีก็เอิกกะเริกกระเตรียมการจัดแจง
 ของคาวหวานสรรพโภชนา บุรุษเร่งจัดซึ่งเคหากวาดบ้านช่อง เปิดฝาประจันห้องออกเสียนอกชาน
 กลัดผ้าขาววิลาสาดเพดาน กระจกกระจ่างวางประจงประจำเส้า หน้าต่างก็ติดกระจกเงากระจ
 ชุ่ม ผ้าแดงดิลีคลุมทุกเสาราย เพดานก็แขวนพวงบุปผามาลาลัยแลสอาด ข้างพื้นล่างก็ปูลาดเสื่อ
 ลันได พรหมอย่างใหญ่ซ้อนอีกชั้น รายหม้อสำริดหิรัญสุวรรณรัตน์ ตั้งเป็นขันตูลูเรือยบร้อย มะกรูด
 ผักส้มป่อยลอยลงไป ใบเงินใบทองแซกหญ้าแพรกไล่ตามโบราณ มีดกรรไกรไล่พานสำริดรอง ปัก
 แว่นทองเทียนติดแว่น ใบพลูคะแนนขวดน้ำมันหอม ออกสะพรั่งพร้อมบนเตียงพระ กระปี่ดาบวาง
 ระตะไบแก้ว เป็นถ้องแถวล้วนแต่ดาบยี่ปุ่นด้ามทองถัก ปืนคร่ำจำหลักเป็นลายนอก ผูกทวนหอก
 ปลอกทองถม ขอคร่ำด้ามกลมนั้นไว้กลาง โถเขนผูกข้างเป็นคู่ ๆ กริดสำหลังตั้งรงกานูด้ามปากกะหนก
 ผักกะแหนแกะเป็นกนกกะหนาบครัน พร้อมสรรพสรรพอาวุธตามสมมติโบราณมา บ้างจัดเบญจา
 ขึ้นนอกชาน เทียวกราบไหว้อ้อนวอนที่เป็นช่างวัดต่าง ๆ มาหลายพวก ทำแหงหยวกกระดาดแดง
 แสงสอดรอง เอามะละกอและพื้ทองมากองแกะไปเป็นลายนอก ดอกไม้ใบก้านไพล์พลิกแพลง
 ช่วยกันอย่างวางแย่งล้วนอย่างดี เข้มขาบเขียวสีม่วงแดงด้าลายต่าง ๆ ช่างกระทำหัดถึงกันชาว
 สอาดตาพื้นเบญจาผ้าขาววง ดูน่าชมสมทรงทั้งสามชั้น เชิงก็ผูกพันเป็นภูมิเขาเป็นกรวยโกรก
 ชะโงกชะเง้าชะง่อนผา แล้วก็เขียนเป็นลายศิลาสลัปสี เอาไม้ดัดอย่างดีมาวางเรียบ ตามระเบียบ
 บรรพดา มีรูปกะทิงมหิงสาราษสีหคชสารเสื่อหมี่หมูละมั่งเม่น กระแตกกระต่ายตุนเดินไปตามกัน
 เหล่าดุริยางค์ ดลตรีก็พร้อมเกลื่อนกลาด ทั้งพินพาดมะโหรีฆ้องใหญ่อย่างดีที่เสียดเพราะ ดีด
 ไม้บรรเทาและแตร์สังข์ เสร็จพร้อมพร้อมทุกประการ ครั้นสุริโยเยื้องพะโยมมาด้วยอัสดง ท่านผู้มี
 วิชา ก็พาพระสงฆ์มานั่งที่ แต่งกุมารกุมารีที่จะปลงผม ด้วยประดับอันอุดมตามดิเรกนั้ก ใส่เกี่ยว
 ทองคำจำหลักปักกุณฑล ใส่ทองสร้อยสนสวมสอดทรวง จักตั้งดวงพลอยประดับ ทองบานตะพาน

บานพับผูกต้นแขน สลักกลดลายแล่นแลละมัย แสนวิสัยไล่ประหล้า สอดแหวนทำเป็นเรือนเทศ
 แก้วทองเก็จพุกามสี นุ่งยกอย่างดีเกล็ดพิมเสน จีบสูงกะเบนไว้หางหงศ์ คาคเข้มขัดสายประจจะ
 ประจำยาม ดูรุ่งเรืองอร่ามจรัสแสง ห่มกรองทองแล่งแย่งพื้นเขียว กำไลเท้าทองคำทำเป็นเกลียว
 กลมสอดาต พรหมอ่อนเอี่ยมมาปูลาดหมอนอิงตั้ง แล้วก็อุ้มเอาเจ้าเข้ามานั่งในมณฑล พระสงฆ์ก็สอด
 พระพุทธรูปมณฑลคณาการ เจ็ดตำนานสิบสองตำนานพระกรณีย์ คนคอยตีฆ้องตามบทจบในกำหนด
 พระพุทธศาตร์ตีพิณพาทย์และมะโหรีมีสนั่น ให้ลั่นฆ้องเข้าเป็นสำคัญแล้วให้ร้องอำนวยชัย ฯ

ศรี ๆ สุนทรประสิทธิ์ ได้ฤกษ์ฤทธิวระราชาโชค ตามลักษณะโหราศาสตร์ แสงหิริฎ
 เรืองอากาศรายเรื่อรอบ สว่างขาวพราวเขตขอบเวหาห้องจักวาล ฝ่องน้ำฟ้าเป็นฝอยพุ่ง แสงทอง
 ย่ำอ่องรุ่งเบิกอรุณฤกษ์พระ พร้อมพรั่งทั้งคณะวิสุทธิสงฆ์ ทั้งผู้เฒ่าผู้เฒ่าพงศ์และวงศ์ษา ช่วยกัน
 ประดับประดาลัยกุมาร ด้วยเครื่องสรรพอสังการอันอุดม แบ่งกระหมวดมุ่นผมเป็นสามแหยม
 ไบเงินไบทองแทรก หน้่าแพรกแซมเข้าทั้งสาม สอดแหวนมรกฏนพรัตน์อร่ามพิรอดรัต นุ่งขาวโหมวมะพัด
 วิพุลิตอันงามวิจิตบรรจง แล้วก็อุ้มเจ้าเข้ามานั่งลงในมณฑล พิศาดฆ้องขึ้นสามหนแล้วชวนให้
 พระสงฆ์มาขยันโตพุทธมงคล อ้ออ้ออลอินทะเลวรี ต่างบรรเลงดุริยางคดนตรีมีสนั่น พระสงฆ์ก็ลง
 มามีดสุวรรณกัณไกรกริบ พรหมน้ำทิพย์และมนตรา พวกพฤตมาก็เป่าสังข์ ไม้บรรเทาตั้งดับมณฑิน
 โทณเรีจลันทั่วเกษา แล้วก็อุ้มเอาเจ้าเข้านั่งในเบญจางาม นิมนต์พระทั้งสามมารดน้ำหม้อ
 ทองคำเงินล้ำฤทธิ์ เสรีประสิทธิ์แล้วหล่อหลัง พรหมณ์ก็มารดน้ำสังข์ประสิทธิพรให้ถาวรวัฒนา
 แล้วก็อุ้มเอากุมารในเรือนพลัน คิดทำการจะทำขวัญกุมารกุมารี จึงให้ยกบายศรีออกมาตั้งบน
 บรรลั้งจรัสรอง จอกจันรองของดาวหวาน ครอบเครื่องตระการล้วนเอมโอช พร้อมสรรพโภช
 กระจายตามโบราณประเพณี ยอดตองบายศรี ชันทองไล่ ปักพุ่มดอกไม้ล้วนมะลิลา ยอดตองมา
 สามยอด ไม้กระหนาบสอดเข้าสามอัน ผ้าพื้นสุวรรณพันห่มนอก ล้วนสลัดดอกและลายสี เลือก
 มาลีไล่ชันทอง พานหิริฎรองแลเลิศลายสลัก แฉ่นทองปักไว้ทั้งสามเทียนกลมงามติดทุกแฉ่น
 ไบพลูคะแนนนับไล่พาน มะพร้าวอ่อนผ่านเป็นฝาปิด ช้อนเล็ดแล้ววิจิตต์จรัสลาย จันท์กระแจ
 กลิ่นกระจายพุ่งตระหลบ ไล่ในผอบปริกสุวรรณ โถน้ำมันหอมจรรจรสหมดทุกสิ่งสรรพ จึงจะอัญเชิญ
 ขวัญกุมารกุมารี พระขวัญเจ้าเออย อย่าได้หลีกหนีไปอยู่เสียในน้ำ แถวเถื่อนถ้ำพื้นพสุธา ชมพฤษา
 และป่าขัด ชมสิงห์สัตว์ลัทธิสัตว์จัตุบาทว์ หมูทิวาชาติเจ้าจงมาอยู่ในนิवासสถาน ชมสิงค์ฆารทรัพย์สิ่ง
 ของ พวงเงินพวงทองพวงมณี ชมทาสทาสีและทาสา เจ้ามาอยู่ในเคหาห้องอันบรรจง พระขวัญเจ้า
 เออย จงมาดำรงค้อยู่ในกายให้แสนประเสริฐสุขสบายทุกอริยาบท นับคำหมดตอไปตั้งแต่นี้ ฯ ให้
 ลั่นฆ้อง ๓ ที ให้ร้องอำนวยชัย

ให้เอาด้ายพรหมจารีที่เล็ก ๆ ช้างละสามเส้นดูประเสริฐผูกข้อมือ จึงให้ลั่นฆ้องบรรลือซึ่ง
 ฆ้องชัย เทียนจุดไฟติดแฉ่นเวียนเบื่องซ้ายเปลี่ยนมาเบื่องขวา ครอบเจ็ดคราตามสำคัญดับโปกควัน

จันทร์กระจ่างเจิมเป็นอุณาโลมเฉลิมเหลือสอาด ตามโบราณไสยศาสตร์ประสิทธิ์พระ น้ามะพร้าว
 อ่อนและไขชวงู ไส้ข้อนสุวรรณบิ๋นสามที เบิกบายศรีตีฆ้องลั่นเสียงสนั่นกัมปะนาท ทำพิณพาทย์
 และมะโหรี กลองแขกมีมีสนั่น ให้เลื้อนลั่นโกลาหล ท่านบรรดามาทุกคนล้อมสลอนประชุมช่วยกัน
 อวยพรแล้วสอนสั่ง พ่อและแม่จตั้งโสดประสาท สดับโอวาทท่านพระครูผู้เฒ่า ระลึกใส่เศียรเกล้า
 อยู่เป็นนิตย์ อภิชาติบุตรนั้นอุกฤษฏ์เป็นอย่างยิ่ง อันจะเกิดมาเป็นชายและหญิงนั้นแสนยาก หาก
 กุศลของตนนั้นมากได้เกิดมาประสพ พบพระพุทธานุชาของพระพุทธองค์ แล้วเกิดมาในพงศ์เผ่า
 ภูมิผู้ดี อันว่าบุตรานุตรีนี้มีอยู่สามชนิด อุนชาติบุตรนั้นสุจริตย่อมจะเสมอกับบิดา อะวะชาติบุตร
 นั้นต่ำช้ากว่าบิดุเรศ พ่อและแม่จตั้งเอาประภทพงศ์อะภิชาติ จึงเป็นที่นักปราชญ์นั้นสรรเสริญ
 เป็นบุรุษ สตรีนั้นจะจำเวญก็ด้วยกตัญญู ด้วยอุปลาค้ำชูพระบังเกิดเกล้า หมั้นนวดพันคั้นทำเฝ้า
 พยาบาล อุปฐากท่านด้วยอาหารสรรพโภชนา แล้วตั้งอยู่กุเลเขฎฐาปัจฉายะธรรม ทุกวันคืนค้ำเข้า
 ออย่าได้ประมาท จตั้งอยู่ในโอวาทของท่านบิดาและมารดา ออย่าช่องเสพเสวะนาด้วยพวงพาล
 อหนึ่งศีลแลทานจหมั้นกระทำอยู่เป็นนิตย์ คุณของพระรัตนะตริยเจ้าจคิดอยู่ทุก ๆ เข้าค้ำ อหนึ่ง
 อับมาททะนียะกรรมจจำเอาไว้ให้แน่ นี้และเป็นกระแสบพุทธโอวาท แม้ผู้ใดไม่ประมาทสติสมัน
 ภัยในอนาคตนั้นก็จะบำบัดเบาหมดทุกประการ นี้แลเป็นอะวะสานที่สุดสอน ที่นี้ข้าพเจ้าจะขออวยพร
 สี่ประการขององค์สมเด็จพระบรมศาสดาจารย์ ท่านได้ประทานไว้คืออายุวันณะสุขะพะละนี้ไชรั
 แสนประเสริฐ เป็นสิ่งพิเศษสุดเลิศล้วนสวัสดิภาพ อายุนั้นขอให้เจ้ามีอายุมากยิ่งกว่าไข วรรณะ
 นั้นให้เจ้ามีศรีไสบริสุทธ มีผิวพักผุดผ่องดังเพ็ญจันทร์ อหนึ่งสุขะนั้นให้เจ้ามีความสุขนิราชภัยไกล
 ทุกข์ทุกอริบท อหนึ่งพะละนั้นมีกำหนดตั้งบทไว้สองประการ กำลังปัญญาปรีชาชนในเชิงปราศ กำลัง
 ภายให้คล้ายราชไกรศร อาจจจะประหานรอนไพรได้ ลั่นบทกำหนดในพระพุทธพร บัดนี้ข้าพเจ้าจะ
 สั่งสอน เป็นคำโบราณตามโหวาญคดีโลก ทั้งพ่อแม่อย่าให้มีโศกสิ้นภัยทุกข์ ให้มีผิงามความสุข
 สิบสุริยวงษ ให้มีส่วยข้าวสงมาแต่ทิศเหนือ ส่วนส่วยเกลือนั้นมาแต่ทิศใต้ ความทุกอย่ารู้ได้ ความ
 ไข้อย่ารู้มี ให้เจ้าได้เป็นเศรษฐีมีมหร วิญญาณณะกัศัพย์นั้นให้คับคั่ง อวิญญาณณะกัศัพย์นั้นให้
 เหลือล้น จะบวกรก็ให้ท่านเป็นสังฆราชา สีกออกมาให้ได้เป็นพระยายอดมนตรี จะมีคูขอให้ได้สตรีที่
 แท้ จะสอนแม่ผู้หญิงให้ปรากฏยศยิ่งกว่าเผ่าพงษ ได้สามีก็ขอให้ตรงต่อภรรยา ให้มีศัพลินเงินตรา
 ฆ่าหญิงชาย ให้มีข้าวเหลือหลายเลิศบุคคล จะขายค้ำทำงานก็ขอให้ได้ผลทุกคราวครั้ง ภาวะตุลัพพ
 มังคลัง ภาวันตุเต

บททำขวัญจุก (สำนวนที่ ๒)

จาก สมุดจดบททำขวัญต่าง ๆ

เขียนโดย นายบุตร วงษ์กำภู

(บิดาของนายชัน วงษ์กำภู)

คนไทยเขมร หมู่ ๖ บ้านหน้าวัดเหนือ

ตำบลดงน้อย อำเภอราชสาส์น

จังหวัดฉะเชิงเทรา

ได้มาจาก นายชัน วงษ์กำภู

วันอาทิตย์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๔

อุกาสระวันทิต์ว่า สิริสถานะเรนทั้ง ดั่งข้าพเจ้าจะขอน้อมเกล้าด้วยวะจิมะโนนพ เคารพคุณ
พระศรีรัตนตรัยทั้งสามอันประเสริฐ อนึ่งข้าพเจ้าจะนพนอบพระคุณท่านผู้ประกอบเกิดคือคุณ
พระบิดาและมารดร อนึ่งข้าพเจ้าจะขอนพพระคุณท่านผู้สั่งสอนคือพระอุปัชฌาย์และอาจารย์ อนึ่ง
ข้าพเจ้าจะขอถวายนมัสการเทพพรหมมินทร์พระอินศวนและพระนารายณ์ และเทพพดาเจ้า
ทั้งหลายเอ่ยประจำในจักรวาลี วันนี้ข้าพเจ้าจะขอแสดงมงคลพิธีทำขวัญจุก ขอให้รักษภัยไกลทุกข์
ทุกประการ จงมีศิริสวัสดิ์แก่ท่านเจ้าของงานและตัวเจ้าที่จะปลงจุกออกจากเกล้าเสียในคราวครั้งนี้
(ให้ลั่นฆ้องขึ้น ๓ ที)

ศรี ๆ สวัสดิ์บรรพิตพัฒนอันประเสริฐ วาระนี้เป็นที่เลิศสุภวาร ท่านจึงให้ได้ทำการจุกพิธี
แห่งกุมารกุมารีอันเจริญวัย ตามโกลกโชคพิชัยมงคล จึงได้ให้ท่านผู้รู้มาอวยผลประสาทพรแล้ว
สอนสั่ง พ่อและแม่จงตั้งโสดสวนการ ตามโอวาทสุนทรสารสุภาสิตส่วนฆราวาส โดยโบราณประเพณี
จงตั้งจิตตักะตัญญูกะตะเวทีไว้เหนือเศศ อันว่าคุณของพระบิดตุเรศและพระมารดร ยิ่งกว่าดินฟ้า
และสาครอันลึกถัน เดิมสัตว์จะมาประภูษณิในคันคัพพะราสังวามาตุคันในโภจร จิตตั้งขึ้นเป็นก้อน
ขึ้นมัสมังสา แล้วก็แตกเป็นปัญจะสาขาในที่นั้น พระมารดาแต่พอรู้ว่าตั้งครรรักษ์ขึ้นมาอ่อน ๆ สู้อุปถัมภก
อุทรมิให้กระทบกระทั่ง แม้แต่จะยีนเดินนอนนั่งแม่ค่อยประคิน ครั้นจะรับประทานอาหารกินก็มีให้
เผ็ดร้อน แม่กลัวว่าทารกของแม่ในอุทรจะเวทนา แม่สู้ถนอมคัพภามีได้ประมารถ จนถ้วนกำหนด
ทศมาสได้สิบเดือน ทารกก็คลาดเคลื่อนออกจากครรรค์ ดูผ่องพักผิวพรรณพร้อมลัคนา แม็กก็ยั้งแสน
เสนาหาในทารก ถนอมแอบแนบกับอกกกให้นอน ให้รับประทานถันประโยทรวงข้าวและน้ำ แม่สู้
ลำบากและปล้ำปลัก ความที่แม่แสนเสนารักในบุตรตรีและบุตรตรา จึงอุ้มใส่เปลแล้วช้ำให้นอนนาน
พระแม่เจ้าเฝ้าอภิบาลมิได้เบื่อหน่าย ครั้นลูกรักหญิงชายตื่นนิทรา แม็กก็ประคองแอบกับอุรามีให้
ร้องคราง อุ้มจากอุ้ม่าสู่อ่างให้อาบน้ำ ทุกวันคืนเช้าค่ำมิได้ขาดสาย ขมิ้นแบ่งแต่งละลายลูบชะโลม

ทา ให้ฝูงผิวดุนทราเจริญวัย หากฤษดีโกนผมไฟให้ต้องตามวัน ครบสามเดือนให้โกนกันไว้
 กระหม่อม ตั้งแต่กุมารยังเยาว์ยอมจนเติบโตใหญ่ แล้วเกล้ารัดจัดไว้ไว้จุกจอม กระหม่อมมุ่งให้
 ละม่อมเป็นมณฑล บั๊กป็นชนทองสุขสี่ลยาราชวดีประดับพลอย ถ้าเห็นว่าผมบางทางจะน้อยไม่
 สมหน้า จึงได้ขอเอาผมลูกผู้ดีที่มีเหล่าชามาทำของ ให้สมงามตามทำนองรับดวงหน้า ครั้นเจริญวัย
 วัฒนาตามกำหนด เป็นบุตรตรีมียศโกนสับเอ็ด เป็นบุตรตราชรรษาเสร็จครบสิบสาม จะโกนสับห้า
 ก็ไม่ห้ามเพราะว่าเป็นชาย ครั้นท่านกำหนดกฎหมายมิได้เคลื่อน ครบดิถีปีเดือนตามโบราณ จึงให้
 หาโหราพฤกษาจารย์ ให้ฤกษ์พาปีเดือนวันชันษาให้ต้องกัน ตามโหราศุขชั้นโหราศาสตร์ จึงบอก
 บรรดาคนญาติทั้งสองฝ่าย ทั้งคุณปู่คุณย่าคุณตาคุณยายทั้งลุงป้าน้าอาร์ทั้งหมด บอกกำหนด
 นัดคืนวันตามลำดับให้มั่นคง จึงอารณาพระภิกษุสงฆ์มาสวดพระพุทธมนต์ ในวันพิชัยมงคล
 พิธีการ พร้อมทั้งพฤกษาศาสตร์และโหรา ทั้งพงษ์พันธ์บรรดาท่านผู้เฒ่า จึงมาช่วยกันเจริญญุกออก
 จากเกล้าในคราวครั้งนี้ (ให้สิ้นหม่อม ๓ ที)

ศรี ๗ สิทธิเตโชชัย เป็นมัทธิมะไทยมหุดฤกษ์ ฝ่ายสตรีก็เอิกเกริกเตรียมการจัดแจงของ
 คาวหวานสรรพโภชนา บุรุษเร่งจัดซึ่งเคหากวาดบ้านช่อง เปิดประจันห้องออกเสียนอกชาน กัด
 ผ้าขาววิลาสาดเพดาล กระจกกระจ่างวางบรรจงประจำเสา หน้าต่างก็ติดกระจกเงากระจังขุ้ม
 ผ้าแดงเนื้อดีคลุมทุกเสาราย เพดานก็แขวนพวงบุปผามาลัยแลสอาด ช่างพื้นล่างก็ปูลาดด้วย
 เสื่อลันไต้ พรหมอย่างใหญ่ซ้อนอีกชั้น รัยหม้อสำริดหิรัญสุวรรณรัตน์ ตั้งเป็นขันตูลูเรียบร้อย
 มะกรูดฝักส้มป่อยลอยลงไป ไบเงินไบทองแทรกหญ้าแพรกใส่ตามโบราณ มีดกรรไกรใส่พานสำริด
 รอง บั๊กแว่นทองเทียนติดแว่น ไบพลูแคนนวดน้ำมันหอมออกสพรั่งพร้อมบนเตียง กระจีดาบวาง
 ระยະแนว เป็นถ่องแถวล้วนแต่ดาบด้ามแกะสลักเป็นลายนอก ผูกทวนหอกปลอกทองถม ขอดร่า
 ด้ามกลมไว้กลาง โล่เชนผูกข้างไว้คู่ ๗ กริดสำหรับตั้งกานูด้ามปากกนก ฝักกะเน้แกะเป็น
 กะหนกกหนาบครัน พร้อมสรรพอาวุธตามสมมุติโบราณมา บ้างจัดเบญจาชั้นนอกชาน เทียบ
 กราบไหว้อ่อนวอนที่เป็นช่างต่าง ๆ มาหลายพวก บ้างก็แทงหยวกตัดกระดาษแดงแซงสอดรอง เอา
 มะละกอและพื้ทองมากองแกะไปเป็นลายนอก ดอกไม้ใบก้านพลิกแพลง ช่วยกันอย่างวางแย่ง
 ล้วนอย่างดี เข้มซาบเขียวสีม่วงแดงดำ ลายต่าง ๆ ช่างกระทำตัดถึงกันชาวสอาดตา พื้นเบญจาผ้า
 ขาววง ดูน่าชมสมทรงทั้งสามชั้น เชิงก็ผูกพันเป็นภูมิเขา เป็นกรวยโกรกชะงักง้าวชะง่อนยก แล้วก็
 เขียนเป็นลายสิลาสลับสี เอาไม้ตัดอย่างดีมาวางเรียบ ตามระเบียบบรรดามี รูปกระหิงมหิงสา
 ราชสีห์ ศษสารเสื่อหมี่หมู่ละมั่งเม่น กระแตกระต่ายตุ่นเดินไปตามกัน เหล่าดุริยางดนตรีก็พร้อม
 เคลื่อนคลาด ทั้งพิมพาทมะโหรีฆ้องใหญ่อย่างดีที่สุดที่เสียดเพราะ ดิดไม้บรรดาะและแตรสังข์ เสร็จ
 พร้อมพร้อมทุกประการ ครั้นสุริโยเยื้องพะโยมมานอัสดง ท่านผู้มีอัธยาศัยพาพระสงฆ์มานั่ง ที่แต่ง
 กุมารกุมารีที่จะปลงผม ด้วยประดับอันอุดมดิเรกนัก ใส่เกี้ยวทองคำจำหลักปักกุกทล ใส่ทองสร้อย

สนสวมศรทรวง จักู้ด้นดวงพลอยประดับ ทองบานตะพานพับผูกต้นแขน สลักลวดลายแล่นแล ลมัย แสนวิสัยใส่ปล้ำ สอดแหวนทำเป็นเรือนเทศ แก้วกองเก็จพุกามดี นุ่งยกอย่างดีเกล็ดพิมเสน จีบจุกกระเบนไว้หางหงษ์ คาดเข็มขัดสายประจงประจำยาม ดูรุ่งเรืองอร่ามจำรัสแสง ห่มกรองทอง แล่งแย่งพื้นเขียว กำลัยท้าวทองคำทำเป็นเกลียวกลมสอาด พรหมอ่อนเอี่ยมมาปูลาดหมอนอิงตั้ง แล้วยกั้มเอาเจ้าเข้ามานั่งในมณฑล พระสงฆ์ก็มาสวดพระพุทธรมณต์มงคลการ เจ็ดตำนานสิบสอง ตำนานพระกระระณีย์ พรามกิติช้องตามบทจบในกำหนดพระพุทธรศาตร์ ดีพิมพ์าพทย์และมโหรีมี สนั่น ให้ลั่นช้องเป็นสำคัญ โห้ร้องอำนวยชัย ฯ

ศรี ๆ สุนทรประสิทธิ์ได้ฤกษ์ฤทธิระราชาโชค ตามลักษณะโหราศาสตร์ แสงหิริฎเรือง อากาศรายเรือรอบ สว่างขาวพราวเขตขอบเวหาห้องจักระวาล ฝ่องน้ำฟ้าเป็นฝอยฟุ้งแสงทองย่ำ ช้องรุ่งเบิกอรุณฤกษ์พันธ์ พร้อมพร้งทั้งคณะวิสุทธิสงฆ์ ทั้งผู้เฒ่าเฝ้าพงษ์และวงษา มาช่วยกัน ประดับประดากายกุมาร ด้วยเครื่องสรรพคสังการอันอุดม แบ่งกระหมวดมุ่นผมเป็นสามแหยม ไบเงินไบทองแทรก หล้าแพรกแซมเข้าทั้งสาม สอดแหวนมรกตนพรัตน์คู่อรามพิรอดรัต นุ่งขาว ไชมพิลวิภูสิทธิ์ อังงามวิจิตรบรรจง แล้วยกั้มกุมารเข้ามานั่งลงในมณฑล พิฆาตช้องขึ้นสามหน แล้วยานให้ พระสงฆ์ก็มาสวดขยันโตพุทธรมงคลอยู่ช้องอลอินทเพรี บรรเลงดุริยางคดนตรีมีสนั่น พระสงฆ์ก็ลงมีดสุวรรณกรกรไกรกริบ พรหมน้ำทิพและมนตรา พวกพฤกษาก็มาเป่าสังข์ตีดรัมบรเดาะ ดั้งดับมลทิน พระสงฆ์จึงโกนจนเสร็จสิ้นทั่วเกษา แล้วยกั้มกุมารเข้ามานั่งในเบญจาส่งางาม นิมน พระทั้งสามมารदनน้ำหม้อทองคำเงินสำริด ประเสริฐจสิทธิ์และหล่อหลัง พรหมก็มารदनน้ำสังข์ ประสิทธิพรให้ถาวรวัฒนา แล้วยกั้มเอากุมารเข้ามาในเรือนพลัน คิดการจะทำขวัญกุมารกุมารี จึงยกบายศรีออกมาตั้งบนบรรล้งจำรัสทอง จอกจันรองของควาวหวาน ครอบเครื่องตระการล้วนเอม โอด พร้อมสี่ปะโภชกระยาหาร ตามโบราณประเพณี ยอดบายศรีชั้นทองใส่ปักพุ่มไม้ล้วนมะลิลา เอยอดตองมาสายยอด ไม้กระหนาบสอดเข้าสามอัน ผ้าพื้นสุวรรณพันห่มนอก ล้วนสลักดอกและ ลายสี เลือกมาลีใส่ชั้นทอง พานหิริฎรองแลเลิศลายสลัก แฉวนทองปักไว้ทั้งสาม เทียนกลมงามติด ทุกแฉวน ไบพลูคะแนนนับใส่พาน มะพร้าวอ่อนฝานเป็นฝาบิด ช้อนเลิศแลวิจิตรจำรัสลาย จันทร กระแจะกลิ้งกระจายฟุ้งตลบ ใส่ในผะอบปริกสุวรรณ โถน้ำมันหอมจรรจรตหมดทุกสิ่งสรรพ แล้วยกั้ม อัญเชิญขวัญกุมารกุมารี

(ทำนองกุมาร) ศรี ๆ ประเสริฐเลิศล้ำ จะสู่ขวัญให้แก่พ่อหนูแม่หนูนา เอย... ขวัญเจ้าอย่า หลงละเลิงเลยเล่นในไพรศรีพุ่มพงษ์ภักพและภัยพาน แดงดงกันดานดาชดา ขวัญเจ้าอย่าไปหลง ชมเชยพฤกษชาติ มีหมูไม้ที่ออกช่อดอกผลและร่วงหล่นลงเกลื่อนดิน หอมแต่กลิ่นระรวยรื่น ระงมไพร ขวัญเจ้าเอย อย่าหลงชมกล้วยไม้สายหยุดและยมโดย กระดิ่งงาลาดวนกลิ้งหอมโหย หวนในไพรศรี ขวัญเจ้าเอยมาเถิดหนาย่ามัวหมอง เชิญมาชมบายศรีตองที่ร้อยกรองงามตระการ

ส้อยสังวาลแหวนนพพรัตน์ ผ้าไหมพัตเล็คแล้วด้วยลายทอง ขวัญเจ้าเอยอย่าไปท่องตามท้องทุ่ง
หิมมพาน ชมห้วยและลำธารเป็นหุบเหวที่เป็นปล่องเปลวปลาบปล้ำใจ เห็นมาลัยอย่าละเล็งหลง
ชมบุษบงหลงละห้อย เมื่อเจ้ายังน้อย ๆ นอนหวาด ผีปีศาจร้องทวงทักทาย มิ่งขวัญหายร้องไห้
อ้อน เพื่อนเล่นซ่อนหลอกให้ขวัญไปจงกลับมา ขวัญเจ้าเอย เจ้าจงมาอยู่ในกายให้แสนประเสริฐ
สุขสบายตั้งแต่วันนี้ ฯ (ให้ลั่นฆ้อง)

ให้เอาด้ายพรมจารีที่เล็ก ๆ ช่างละสามเส้นดูประเสริฐ ผูกข้อมือจึงให้ลั่นบรรลือซึ่งฆ้องชัย
เทียนจุดไฟติดแว่นเวียนไปซ้ายเปลี่ยนมาเบื้องขวา ครบสามคราตามลำดับโปกคัฎฐ จันทรืกระแจะ
เจิมเป็นอุณาโลมเฉลิมเหลือสอาด ตามโบราณสัมศาสตร์ประสิทธิ์พร น้ำมะพร้าวอ่อนและไขขวัญใส่
ช้อนสุวรรณป้อนสามที เบิกบายศรีตีฆ้องลั่นเสียงสนั่นกัมปนาท ทำพิมพาทมโหรีกลองแขกมีสี่สนั่น
โห่กันเลื่อนลั่นโกลาหล ท่านที่มาทุกคนนั่งล้อมสลอน มาประชุมช่วยกันอวยพรแล้วสอนสั่ง พ่อแม่
จงตั้งโสดปสาท สดับโอวาทท่านพระครูผู้เฒ่า จงระลึกใส่เศียรเกล้าอยู่เป็นนิตร อภิชาติบุตรนั้น
อุกฤษเป็นอย่างยิ่ง อันว่าคนเราเกิดมาเป็นชายหญิงนั้นแสนแสนยาก หากกุศลของตนนั้นมีมากจึง
ได้เกิดมาได้ประสพ พบพระพุทธศาสนาของพระพุทธองค์ แล้วจึงมาในเผ่าพงษ์ภูมิผู้ดี อันว่าบุตร
และบุตรรีนี้มีอยู่สามชนิด อุกฤษบุตรสุจริตย่อมจะเสมอกับพระบิดา อวชาตินั้นต่ำช้ากว่าบิดุเรช
พ่อและแม่จึงถือเอาเป็นประเภทพงษ์อภิชาติ นั้นย่อมเป็นที่นักปราสสรรเสริญ บุรุษสัตตริจะจำเริญ
ก็ด้วยกตัญญูอุปถัมภ์ค้ำชูผู้บังเกิดเกล้า หมั่นนวดพื้นคั้นทำวเฝ้าอภิบาล อุปถากท่านด้วยอาหาร
สัพพะโภชนา จงตั้งอยู่ในโอวาทของบิดาและมารดา อย่าช่งเสพเสวนาด้วยพวกพาน อนึ่งศีลและ
ทานจงหมั่นกระทำให้เป็นนิจ พุทธรัตนตรัยเจ้าจงคิดอยู่ทุกเช้าค่ำ อนึ่งอัปมาทนิยกรรมเจ้าจงจำ
ไว้ให้แน่นี่แหละเป็นกระแสพุทธโอวาท แม้ผู้ใดไม่ประมาทสติมัน ภัยในอนาคตนั้นจะบำบัดหมดทุก
ประการ ฯ

เมื่อครั้งนั้นมีองค์อัมมะรินทราเป็นต้นเหตุ เนื่องด้วยจะกระทำพิธีโสภณกรรมของพระหน่อ
นะเรชราชกุมาร ดำหริแล้วจึงมีเทวโองการตรัสสั่งให้เทพยดาเจ้าทั้งปวงเชิญมาประชุมให้พร้อม
กันตามคำบรรชา ฝ่ายเทพยดาเจ้าทั้งหลายผู้มีฤทธิ์ จึงชวนกันมาทิวสาระทิศเพื่อประชุมให้พร้อม
กัน จะได้รับทราบตามคำขององค์อัมมะรินทรา ตรัสสั่งให้องค์มาตุลีและพระเวสณุกรรมออกไปจัดแจง
กระทำโรงพิธี อันลั่นแล้วด้วยแก้วอัญญมีแวววาวแกมสุวรรณี พร้อมทั้งเสวกฉัตรเจ็ดชั้นเป็น
มหาเบญจรงค์ราชวัตร มีทั้งฉัตรธงแลดูระยิบระยับสลบสลอน กถางน้ำมังกรพรหมปูลาดประดับไว้
เป็นอย่างดี เมื่อกระทำโรงพิธีสำเร็จแล้วองค์พระมาตุลีพระเวสณุกรรมจึงรีบเสด็จไปกราบทูลแต่
องค์อัมมะรินทรา ข้าแต่พระพุทธเจ้าข้า หนัดนี้อันโรงพิธีนั้นแล้ภักระหม่อมฉันได้กระทำสำเร็จกิจ ขอ
พระองค์พินิจพิจารณา ฝ่ายองค์อัมมะรินทราแย้มพระโอษฐ์รับด้วยยินดี จึงตรัสสั่งแก่เทพยดาเจ้า
ทั้งหลายให้มาชุมนุมพร้อมในโรงพิธี ยังมีเทพยดาเจ้าองค์หนึ่งซึ่งมีฤทธิ์ชาญคักดาเดช ตรวดตรา

เห็นว่าพิธีการโสพระกัณห์นอระในครั้งนี้อิ่งใหญ่ แต่เหตุใจของคัมภีร์นทราก็ลืมพระอังกคารคิดแล้วก็น้อมเกล้าฯน้อมเกล้าฯกราบทูลว่าพระพุทธเจ้าข้า พิธีจะโสพระกัณห์นอระนเรธาขุมารในวันพรุ่งนี้คงจะมีเหตุรุ่งเช้าสิบโมงเศษสิบนาที่ องค์อัมรินทร์ทราบดีจึงกล่าวว่าเทพยะเจ้าของเราก็มียมากอยู่เนืองนอง ใครเล่าจะมาคิดปองทำร้ายได้ ฝ่ายเมื่อพระอังกคารได้ทราบเหตุก็แสนจะโกรธโกรธา จึงรำพันว่าโอ้อั่วตัวกู่นี้ซึ่งอภัพยิ่งเหลือแสน ในครั้งนี้หากเราไม่คิดแก้แค้น เทพดาเจ้าทั้งหลายก็จะดูแคลนไปภายหน้า อีกทั้งองค์อัมรินทร์ทราบดีก็ได้เชิญเรามา ดังนั้นเราจึงรอวันเวลาพรุ่งนี้เช้าให้เทพดาเจ้าแห่งองค์พระหน่อนนเรธาอันเอ็กกริกผ่านมา พระอังกคารจึงสำแดงเดชเดชา กัมบังกาย ถือพระขันทรอันเกรียงไกรที่คมกล้าเข้าตัดเศียรเกษษาพระหน่อนนเรธาขาด เมื่อได้แล้วก็เหาะลีลาศด้วยทันใด นำไปทิ้งไว้ที่ห้วงพลศักดิ์ยมนาดังหมายมั่น ฝ่ายเทพดาเจ้าทั้งหลายที่แห่พระหน่อนนเรธามาจนถึงโรงพิธี จึงได้ทราบข่าวพระหน่อนนเรธาที่พระเศียรหาย แล้วรีบเสด็จไปกราบทูลแก่องค์อัมรินทร์ทราบดีว่าพระพุทธเจ้า ขณะนี้พระเศียรหน้อยอยู่พลทั้งคู่พระเศียรหาย เมื่อองค์อัมรินทร์ทราบดีฟังก็ทราบเหตุมิช้านาน ในกาลครั้งนี้ขรยไช้ทเวอังกคารเป็นแมนมั่น จึงตรัสสั่งให้เพ็ชรฉลุกรรณ^{*}ไปตามหาสี่ชะพระหน่อนนเรธา เพ็ชรฉลุกรรณได้ค้นหาจนรอบขอบเขตพระธรณีย์ก็ไม่พบพระศรอกหน่อนนเรธาตั้งพระเทวบัญชา จึงกลับมาแนะนำการกล่าวแจ้งแถลงไขให้อัมรินทร์ทราบดีทราบเหตุอัมรินทร์ทราบดีทเวอจึงตรัสสั่งส่งพระขรรณให้ไปพันเศียรคชชาเอามาโดยเร็วพลัน เมื่อได้มาแล้วท่านจึงทรงวินิจฉัยจะทรงต่อเท่าไรก็ไม่ติดตั้งประสงค์ ท่านจึงมีจำนงค์ตรัสสั่งให้เพ็ชรฉลุกรรณไปนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธรมนต์ จึงต่อพระเศียรพระนเรธาขุมารสนิทได้ องค์อัมรินทร์ทราบดีผู้ทรงชัยจึงน้อมเกล้าฯน้อมเกล้าฯกราบพระพุทธเจ้าเออย ต่อไปท่านผู้ใดจะมีศัทธาโกนจุกไรเกศ เพราะมีเหตุแต่เดิมมา อนึ่งบุตรร่วมท้องเขาห้ามมิให้โกนพร้อมกัน ควรจะเชิญพระอังกคารมาร่วมพิธี เพราะเหตุมีแต่เดิมมา ให้ลั่นฆ้องขึ้นสามลาอวยชัย (จบ)

*เพ็ชรฉลุกรรณ หมายถึงพระวิษณุกรรม

บททำขวัญบัวสาว

จาก หนังสือ "พิธีทำขวัญและแหล่งต่าง ๆ"

สถานที่พิมพ์ กรุงเทพมหานคร

สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์เลียงเชียงจงเจริญ

หน้า ๑๐๕-๑๐๘

ได้มาจาก นายบัวหลวง หงษ์ขุน

วันอังคารที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๔

ศรี ศรี วันนี้เป็นวันดี เป็นราศีศุกรมงคล ข้าพเจ้าจะขอย่อยนประดิษฐานขึ้นทันใด ขอ
อำนาจอวยพรยกกรขึ้นไหว้ คุณพ่อคุณแม่คุณเฒ่าแก่ผู้ใหญ่ ญาติกาฝูงมีไม่ว่าผู้ดีเข็ญใจมีเรือนแม่
พ่อมีหอบลูกใหม่ ขอเชิญจงมาให้ได้ พร้อมกันในวันนี้ วันนี้เป็นวันดีท่านเศรษฐีผู้ใหญ่ ท่านจะเอา
รถเข้ามาเกย จะเอาเขยเข้ามาฝาก จะเอาขันหมากเข้ามาให้ ได้แจจแจแจแจไว้ ทั้งส้มลูกลูกไม้
ขนมหลายกองเกวียน ขนมผิงผอยทอง ล้วนแต่ของจำเป็นเงินอับงาเจียนผลไม้นานา ส้มซ่าส้มยำ
ส้มทับพลับจีนลูกอินทผลาล์ว ขนมต้มลูกใหญ่กล้วยไข่กล้วยน้ำ มะพร้าวอ่อนอ้อยลำ เหล้าเปิด
หมูหันห่อหมกทอดมัน สารพันที่จะมีอภิเษกสองศรี เช่นผีทั้งหลาย ผีภูตผีพรายแม่ชีอรัษาที่ได้
เลี้ยงดู ผีปู่ผีย่าผียายผีตา ตามประดาพี่น้อง ผีเกี่ยวผีดองทั้งสองพร้อมกัน อย่างซึ่งเคียดเคียดฉันท
ชบพันเช่นเขี้ยว จะมาเป็นพี่เป็นน้อง จะมาเป็นทองแผ่นเดียว อย่าพิโรธโกรธเกรี้ยว ช่วยอุปถัมภ์
ค้าชู ผัวเมียทั้งคู่ให้เจ้าอยู่สบาย เชิญเสด็จเสด็จเข้ามา คุ่มครองรักษาคุ่มโพยคุ่มภัย คุ่มเสียด
จัญไรขออย่าให้มีมา คุ่มให้สารพัดอย่าให้หนักนหลังคา คุ่มทั้งผ้านุ่งมุ้งผาพ้อมผายุ้ง ครอบครวั
สองราโรคบาบาวาง คุ่มลูกคุ่มเต้าทั้งเขมาตานทราย ญาติการมีสาธคุ่มครองป้องกัน ลูกเปรตเศษ
นรกกระยาจกอาธรรม อย่าให้มาเกิดในกรรม ขอเชิญเทวดาจุติลงมาจากสวรรค์ เพื่อจะเป็นลูกเป็น
เต้าเมื่อเจ้าจะมีกรรม ข้าจะขอรำพันทั้งจั่วทั้งผาชื่อตั้งหลังคา รอดแปกไถ่ผีประตุน่าต่างเสาดั่ง
เสากลาง ผีสงนางไม้ที่ได้ปลุกเรื่อนอยู่ สองเจ้าทั้งคู่ขอให้อยู่สบาย คุ่มโพยคุ่มภัยคุ่มเสียดจัญไร
สิ่งร้ายอย่าให้มีให้สวัสดิมงคล ให้เกิดมรรคเกิดผลแก่คนทั้งสอง ยกขึ้นมาตั้งพักหินหนักพักทอง
เครื่องสินสมรสยกขึ้นมาหมัดตั้งไว้ในห้อง เชิดหน้าดอกคำชันน้ำพานรองหวีกระจกคั่นช่องโถแบ่ง
น้ำมัน ยี่ภู่ปูนอนผูกหมอนม่านกันเตียงตั้งอัมจันทร์ กระจกนขันเขยหมาก มีดพับตลับนาค
พานหมากของพลู เครื่องกินเครื่องอยู่ขันน้ำจอกลอย แหนบใหญ่ไม้สอยสวาน้อยหาไว้ เมื่อจะออก
เรือนไปเจ้าจะได้ครองกัน เจ้าค่อยผ่อนค่อยผันปรนนิบัติผัวตน จะเกิดสวัสดิมงคลแก่ตนทุกวัน อีก
แปรงสีฟันขันน้ำบัววนปาก ดูพลูดูหมากทั้งตลับขี้ผึ้ง อย่าตั้งปิ้งเอาผัวอย่าทำชั่วถึงผู้ใหญ่ เราสอน
เจ้าไว้จงเร่งจดจำ เวลาค้าอย่าเที่ยวเตร่ อย่าโลเลแก้งแซเขื่อนการเหย้าการเรือนเดือนเข้าไท่ทุกสิ่ง
ไปให้สิ้น เมื่อจะกินดูจัดแจงหุงต้มแกงแต่งไว้ทำ ต้มผักน้าปลาอย่างไฟ แกงปลาไหลอย่าใส่ผักให้

มากนักไม่สู้ดี อย่าจุกจิกจู้จี้ทำหงุดหงิด ถ้าผิดอย่าบ่นบ่น ถัดหลังคนจึงค่อยว่า ฟังคำที่ข้าสอนไว้
 จะให้พรสอนเจ้าไปเกี่ยวดวงทั้งสองข้าง ถ้าผิดปลั่งลูกเขยใหม่คำโบราณท่านว่าดูอุชฌายาคัย
 แม่ผัวกับลูกสะใภ้อายุซึ่งเคียดเคียดฉันท ทั้งสองครองกันให้เป็นฉันทผัวเมีย อย่าเรียกเมียว่าอีมัน
 ไม่ดีแก่ตัว ฝ่ายว่าผัวก็เกรงอย่าขึ้นมิ่งขึ้นเอ็ง อย่าข่มเหงใจกัน อย่าพูดกระแทกแตกดันหุ่นหันด่าทอ
 อย่าให้ร้อนถึงแม่พ่ออย่าตายาย อดสูดูร้ายหญิงชายเหยียเยาะ ผัวผิดเมียปลั่งอดออกกันมั่งยับยัง
 จนเหมาะ ผัวก็พูดแต่หวานเมียก็ขานแต่เพราะ อย่าโมโหปากเปราะทำน้ำใจเสาะ มันไม่เหมาะ
 ชอบกล เจ้าอย่าทำซ่องซัดปรนนิบัติผัวตน เมื่อจะเข้านอนจงไหว้พระสวดมนต์ ถือศีลห้าเป็นต้น
 สวัสดิ์มีชัย เมื่อคำราตรีเข้าที่กราบเท้าผัวเป็นการดีแก่ตัวไม่ชั่วสักเวลา ฝ่ายข้างผัวก็อย่าซ้ำจแรงให้
 พรเมีย ทั้งทรัพย์สินก็จะได้เพิ่มพูนมา จึงจะได้บุตรบุตราก็คงจะมาสืบสาย จะมีลูกสักคนหญิงชาย
 ก็ไม่ชั่ว มาแต่บนฟ้าเทวดานิมนต์ จุติปฏิสนธิ์คนที่ชั่วไม่มี สอนเจ้าเท่านี้ดีกว่าเงินทอง จงหมั่นทั้ง
 สองฟังคำจำไว้ สมบัติของเจ้าอย่าให้ขาดสาย ให้ไหลมาเทมาเหมือนน้ำคงคาบ่อทราย อย่ารู้ลี้ญ์
 สุด ถึงจะมีบุตรก็บริสุทธิ์สืบสาย จะมีลูกหญิงก็เลี้ยงง่าย จะมีลูกชายก็ให้เลี้ยงคง ขอให้อายุยืนยง
 ทั้งสองครองกัน ระวังโรคภัยจนขออย่าให้รู้มี ให้เป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี ให้มีเรือขี้เลื่อยมทอง ข้า
 หญิงเหลือหลายข้าชายเนืองนอง ศฤงคารบ้านช่องวัวควายช้าง ม้า เรือ แพ นาวาจอดอยู่เต็มท่า
 สิ้นค้ามาครั้น ให้มีเงินนับแสนให้แหวนนับพัน โดกแดดเขียนขันสาระพันใช้สอย มุ่งมานการเหี้ย
 ข้าสาวบ่าวน้อย เงินทองเบี่ยร้อยใช้สอยครามครั้น ให้ต้นกล้วยพฤษ์งอกขึ้นหัวนอน ตรงหน้าบ้าน
 ฝ่าผ่นแพรพรรณ จะนี่สิ่งใดขอให้ได้สิ่งนั้น สมความปรารถนา ให้มีโรงช้างโรงม้า มีฉางข้าวฉาง
 เกลือคั้งเลื่อคั้งผ้า ให้มีคลังเงินตรา ส่วยสาอากร เดชะพระพรให้ได้กับเจ้าทั้งสอง พุทธิกมมสิทธิ
 ธรรมกมมสิทธิ สงกมมสิทธิ อายุ วรรณ โณ สุขี พลั ฯ

ประวัติผู้เขียน

นายสุวิทย์ เจียรสุวรรณ เกิดวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๑ ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาศึกษาวรรณคดีไทย ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปีการศึกษา ๒๕๔๑ และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาวรรณคดีไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา ๒๕๔๒